A propos de ce livre

Ceci est une copie numérique d'un ouvrage conservé depuis des générations dans les rayonnages d'une bibliothèque avant d'être numérisé avec précaution par Google dans le cadre d'un projet visant à permettre aux internautes de découvrir l'ensemble du patrimoine littéraire mondial en ligne.

Ce livre étant relativement ancien, il n'est plus protégé par la loi sur les droits d'auteur et appartient à présent au domaine public. L'expression "appartenir au domaine public" signifie que le livre en question n'a jamais été soumis aux droits d'auteur ou que ses droits légaux sont arrivés à expiration. Les conditions requises pour qu'un livre tombe dans le domaine public peuvent varier d'un pays à l'autre. Les livres libres de droit sont autant de liens avec le passé. Ils sont les témoins de la richesse de notre histoire, de notre patrimoine culturel et de la connaissance humaine et sont trop souvent difficilement accessibles au public.

Les notes de bas de page et autres annotations en marge du texte présentes dans le volume original sont reprises dans ce fichier, comme un souvenir du long chemin parcouru par l'ouvrage depuis la maison d'édition en passant par la bibliothèque pour finalement se retrouver entre vos mains.

Consignes d'utilisation

Google est fier de travailler en partenariat avec des bibliothèques à la numérisation des ouvrages appartenant au domaine public et de les rendre ainsi accessibles à tous. Ces livres sont en effet la propriété de tous et de toutes et nous sommes tout simplement les gardiens de ce patrimoine. Il s'agit toutefois d'un projet coûteux. Par conséquent et en vue de poursuivre la diffusion de ces ressources inépuisables, nous avons pris les dispositions nécessaires afin de prévenir les éventuels abus auxquels pourraient se livrer des sites marchands tiers, notamment en instaurant des contraintes techniques relatives aux requêtes automatisées.

Nous vous demandons également de:

+ *Ne pas utiliser les fichiers à des fins commerciales* Nous avons conçu le programme Google Recherche de Livres à l'usage des particuliers. Nous vous demandons donc d'utiliser uniquement ces fichiers à des fins personnelles. Ils ne sauraient en effet être employés dans un quelconque but commercial.
+ *Ne pas procéder à des requêtes automatisées* N'envoyez aucune requête automatisée quelle qu'elle soit au système Google. Si vous effectuez des recherches concernant les logiciels de traduction, la reconnaissance optique de caractères ou tout autre domaine nécessitant de disposer d'importantes quantités de texte, n'hésitez pas à nous contacter. Nous encourageons pour la réalisation de ce type de travaux l'utilisation des ouvrages et documents appartenant au domaine public et serions heureux de vous être utile.
+ *Ne pas supprimer l'attribution* Le filigrane Google contenu dans chaque fichier est indispensable pour informer les internautes de notre projet et leur permettre d'accéder à davantage de documents par l'intermédiaire du Programme Google Recherche de Livres. Ne le supprimez en aucun cas.
+ *Rester dans la légalité* Quelle que soit l'utilisation que vous comptez faire des fichiers, n'oubliez pas qu'il est de votre responsabilité de veiller à respecter la loi. Si un ouvrage appartient au domaine public américain, n'en déduisez pas pour autant qu'il en va de même dans les autres pays. La durée légale des droits d'auteur d'un livre varie d'un pays à l'autre. Nous ne sommes donc pas en mesure de répertorier les ouvrages dont l'utilisation est autorisée et ceux dont elle ne l'est pas. Ne croyez pas que le simple fait d'afficher un livre sur Google Recherche de Livres signifie que celui-ci peut être utilisé de quelque façon que ce soit dans le monde entier. La condamnation à laquelle vous vous exposeriez en cas de violation des droits d'auteur peut être sévère.

À propos du service Google Recherche de Livres

En favorisant la recherche et l'accès à un nombre croissant de livres disponibles dans de nombreuses langues, dont le français, Google souhaite contribuer à promouvoir la diversité culturelle grâce à Google Recherche de Livres. En effet, le Programme Google Recherche de Livres permet aux internautes de découvrir le patrimoine littéraire mondial, tout en aidant les auteurs et les éditeurs à élargir leur public. Vous pouvez effectuer des recherches en ligne dans le texte intégral de cet ouvrage à l'adresse `http://books.google.com`

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via `http://books.google.com`

QA
33
.B288v
1744
A 548565
Digitized by Google

ARTES VERITAS SCIENTIA
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR

Digitized by Google

QA
33
.B288v
1744

Digitized by Google

100 : 75 = 110

82 1/2 : 9,50

165

82.50

100

7,50 = 10 = 75

8,90 = 12 = 92 1/2

2 1/2

2 1/2

82,50

300

900

Digitized by Google

1,25 − 1,50

50 50

75 : 100

4 3 10

3

80

114

15

7 765 = 082½

75 = 110 = 250

22

70

12½ 110

3⅓ 25

3

70

1560

5,13⅓

82½

250

40 6

70

6

420

3 | 1400

1 | 411⅔

4

75 100

100 110 41⅔ 140

1600

7

7 ... | 1880 | 111 2/7

75 = 11...

8

100 | 085

Digitized by Google

Digitized by Google

DE VERNIEUDE

CYFFERINGE

VAN

Mr. WILLEM BARTJENS,

GEHEEL UITGEWERKT.

Waar door men, zonder behulp van een Meester, of ander onderwys, meest alle de Grond-Regulen van de Rekenkonst, leeren kan.

HIER IS BYGEVOEGD EEN

TOEGIFT,

Waar door men leeren kan op een veel korter, gemakkelyker, en ligter wyze de meeste Sommen te maken, als nog by veele geschiedt,

DOOR

HAYKE HAANSTRA.

Den tweeden Druk, vermeerdert met een Korte Practyk om alle SPECIEN van GELD op een ligte manier tot Guldens te maken.

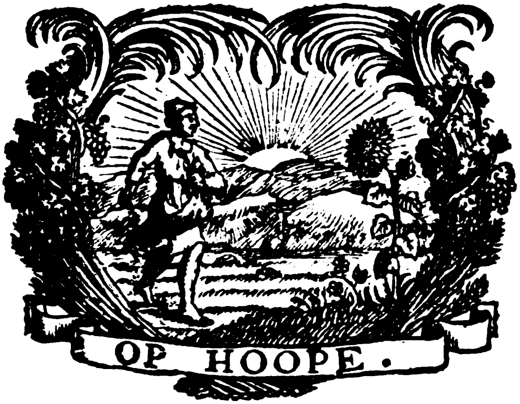

Te LEEUWARDEN,

Gedrukt by ABRAHAM FERWERDA, Boekverkoper in de Peperstraat in de Zaadzaayer. 1744.

Digitized by Google

Nijhoff
7999 ff
Hist. of Science
3-5-1923
gen.

Den Autheur erkent gene Exemplaren voor de zyne, als die met zyn eigen Naam en Hand ondertekent zyn.

H. Haarstra

Digitized by Google

VOORREDEN

AAN DEN

LEEZER.

DE zeer schielyke aftrek van de eerste Druk van de *Vernieuwde Cyffering van Meester* WILLEM BARTJENS *geheel uitgewerkt*, doet my niet minder van deze Tweede denken, wyl ik de moeite genomen hebbe om alle Sommen geheel uit te rekenen, en de Proeven op het naukeurigst na te zien; zoo dat ik vermoede, dat deze Druk zoo zuiver zal bevonden worden, als een Boek, van die stoffe handelende is. Daar by, hebbe niet ondienstig geagt hier nog by deze Druk te voegen, een *Korte Practyk in de Geld-Specien*, om alle zoorten van Geld op een ligte manier tot Guldens te maken, daar men, myns wetens, gene over die stoffe, op die manier handelende, vind, en na myn gedagten zeer ligt te begrypen, en ten hoogsten nuttig is voor alle die maar eenige affeeren doen.

Alle Meesters of die haar behelpen andere te onderwyzen in het Rekenen, als ze niet te styfhoofdig, of met te veel eigen wysheid bezet zyn, zullen bevinden wat gemak het hun is, dat ze niet behoeven de gehele Somme na te rekenen, als hunne Leerlingen abuis in het een of ander hebben, maar direct kunnen zien waar het hun hapert. En voor hunne Leerlingen, kan het dienen om veel meer te vorderen, want als ze by hare Meesters gerekent hebben, kunnen ze, te Huis komende, haar zelven vorder onderwyzen, wyl dat ze een handleider door dit Werk by haar hebben, die haar altoos op de regte weg zal brengen.

En wat bejaarde aangaat, die nog liefhebbery hebben om de Rekenkonst te leeren, zullen door dit Boek zeer gemakkelyk, de Fondamenten van de Rekenkonst konnen leeren, zonder verder onderwys, wyl dat het haar alles, hoe dat

418913

Digitized by Google

V O O R R E D E N.

ze moeten [illegible]n, duidelyk en klaar word aangewezen, ten minsten, indien ik (die ook onder onderwys van een Meester of andere, het Rekenen geleerd hebbe) zulk een Handleiding in myn leeren gehad hadde, zoude met veel minder moeite tot het verstand van de Fondamenten der Rekenkonst gekomen zyn, als nu gekomen ben.

En voor die gene, die van gedagten zyn dat het leuye Leerlingen zal maken, hebbe ik 'er hier agter deze TOEGIFT bygedaan, waar door ze wel gelegentheid zullen vinden om hunne Leerlingen te onderwyzen; en daarom zullen wy by gezontheid in 't kort ook het Tweede Deel van BARTJENS Cyfferboek geheel uitgewerkt in 't ligt geven. Ik ben, naar wensching dat dit Werkje veel dienst mag doen aan de Kunstlievende Leerlingen,

UEd. Dienstwillige Vriend,

Leeuwarden den 1 Nov. 1744.

H. HAANSTRA.

Digitized by Google

Inhoud des Boeks.

NUmeratio, Additio, Subſtractio, Multiplicatio, Diviſio in 't geheel.

Additio, Subſtractio, Multiplicatio, Diviſio in gelde, Reductio ofte Kaſſa Rekeninge, Oeffeninge der Specien, Regel van Drien in 't geheel.

Numeratio, Reductio, Additio, Subſtractio, Multiplicatio, Diviſio, Veranderinge van gedeelten, Zinryke Vragen, Regel van Drien, in 't gebroken de Practyke door Multiplicatio, en Diviſio in 't gebroken. Caſſiers Rekeningen: Intreſt by maanden, Oeffeninge van de Regel van Drien, Regel van Drien verkeert, Regel van Vyven ofte dubbelen Regel, Verkeerden of gecompoſeerden Regel, den t' ſamengevoegden Regel, den Regel van Egaliſatie ofte even gelykmakinge.

NUMERATIO.

N*Umeratio*, is tellen, en volkomelyk noemen alle getallen, dewelke in thien Figuren ofte Beelden zig vervatten en uitbeelden, aldus 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 0. Waar af de negen beduidelyk zyn, ende de laaſte (die men nul ofte niet noemt) wanneer ze alleen ſtaat, van haar zelven niets beduidende, maar geſteld zynde agter eenige van de andere beelden, doet dezelve thienvoudig vermeerderen, &c.

Digitus.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
een.	twee.	drie.	vier.	vyf.	zes.	zeven.	agt.	negen.	nul. ofte niet.

Deze Beelden worden van veele *Digitus* genaamt, dat is Vinger: zy zyn ook zo veele in getal als men Vingeren heeft. De Latynen noemen een Vinger *Digitus*.

Articulus.

10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	200
thien.	twintig.	dertig.	veertig.	vyftig.	zeſtig.	t' zeventig.	tagtentig.	tnegentig.	hondert.	twee hondert.

Deze worden *Articulus* geheten, om datze met Thienen altyd opklimmen.

Compoſitus.

11	13	15	17	19	21	23	25	&c.
elf.	derthien.	vyfthien.	zeventhien.	negenthien.	een-en-twintig.	drie-en-twintig.	vyf-en-twintig.	

Deze worden *Compoſitus* genaamt, om datze van een *Digitus* en *Articulus* t' ſamen geſtelt zyn.

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 130, 140, 150, 160, 165, 176, 188, 199, 200, 300, 406, 507, 509, 610, 720, 725, 836, 990, 1000, 2000, 3001, 4008, 5010, 6011, 6019, 7020, 7040, 8999, 8100, 9605, 9540, 9999, 10000, 30506, 46090, 70060, 98723, 99512, 99999, 127548, 706090, 890790, 700500, 913049, 1070650, 3765008, 7695834, 9050401.

Digitized by Google

Een Ander.

1	Een.
10	Thien.
100	Hondert.
1000	Duizent.
10000	Thien-duizent.
100000	Hondert-duizent.
1000000	Duizent-maal-duizent.
10000000	Tien-duizent-maal-duizent.
100000000	Hondert-duizent-maal-duizent.
1000000000	Duizent-duizent-maal-duizent.

Een Ander.

I - - - - -	1
xij - - - -	12
c	
xxiij - - - -	123
m c	
i ij xx xliij - - -	1234
m c	
xij iij xlv - - -	12345
c m c	
i xxiij iiij lvj - -	123456
m m c m c	
i ij xxxiiij v lxvij - -	1234567
mm c m c	
xij iij xlv vj lxxviij - -	12345678
c mm c m c	
i xxxiij iiij lvj. vij lxxxix -	123456789
mmm c mm c m c m c	
i ij xxxiiij v lxvll viij xc -	1234567890

A D D I T I O.

ADditio, betekent een vergaderinge veler kleine zommen, om daar van een algemeine grote te maken.

Gelyk of men wilde adderen 376 ellen Lint, by 203 ellen, en 179 ellen, steld dan 't een getal onder 't ander, gelyk hier ter zyden gedaan is, en begind aan de regterhand, te weten, aan de 9; tellende opwaarts, aldus: 9 en drie doen 12. en 6 is 18 t' zamen, welk getal zig in 2 beelden uitbeeld, alzo men de 2 beelden of figuren niet beide mag stellen, dan d' een alleen, zo zet 8 onder de streep, regt onder 9, ende addeert 1, die tien is, tot 7, maakt 8, telt 0 en 7, daar toe, komt 15 thienen, dat 's 150, en doet als voren, te weten: Zet 5 onder 7, en houd 1, (die 100 is) om die tot 1, 2, 3. welke honderden zyn, te adderen, zal komen 7. En doen t' zamen 758 ellen.

ellen
376
203
179
758

1. 1		2. 76		3. 114		4. 4301		5. 10003	
2		39		215		1031		57836	
3		46		670		4573		56037	
4		31		767		7011		3090	
5		10		76		777		901	
6		3		56		888		91	
7	3	49	3	150	2	799	3	7	5
8	—	99	—	100	—	23	—	38	—
9	3	76	3	130	2	27	3	716	5
8		43		202		37		1596	
7		10		592		74		23704	
6		11		437		11		39000	
5		37		999		9		40030	
4		76		110		8		66566	
75		606		4628		19569		299615	

6. 9874		7. 409		8. 5555	
6789		508		6666	
8895		607		7777	
9786		506		8888	
8999		405		9999	
9876		304		7717	
7998		2-3		4179	
6887		304		9999	
7559	6	909	0	8888	4
7687	—	808	—	7007	—
9998	6	707	0	6776	4
8859		606		5667	
7779		806		8754	
8989		907		7897	
6798		909		9876	
7667		809		8967	
8899		905		7876	
9898		809		8798	
153267		11421		141286	

SUB-

Digitized by Google

SUBSTRACTIO.

Substractio, betekent af-trekken, d'eene somme van de andere, stellende altyd de minste onder de meeste.

Als of men wilde aftrekken 57 van 89, zo doet als volgt, en steld 57 onder 89 als hier, trekt 7 van 9, rest 2, die zet onder 't streepken onder 7, trekt dan 5 van 8, blyft 3, die zet voor 2, komt 32 voor reste.

89
57
—
32

	1.	2.	3.	4.
Van	543	347	4592	92612
Trekt	421	136	1410	51431
Rest	122	211	3182	41221
Proev	543	347	4592	92612

	5.	6.
Van	965403	6378506
Trekt	265401	1435034
Rest	700002	4943472
Proev	965403	6378506

	7.	8.
Van	540637803	976401383212
Trekt	193717802	419564394701
Rest	346920001	556836988511
Proev	540637803	976401383212

	9.
Van	70300003478312
Trekt	29832101984304
Rest	40467901494008
Proev	70300003478312

	10.
Van	7623789923274843
Trekt	4698076986293981
Rest	2925692936980862
Proev	7623789923274843

	11.
Van	876376000378634178
Trekt	4680098127820460099
Rest	4074600187595688079
Proev	876376000378634178

Multiplicatio.

T A F E L.

Om Rekeningen regt te sluiten,
Leert men dees Tafel vast van buiten.

maal	getal	is
2maal	2	4
	3	6
	4	8
	5	10
	6	12
	7	14
	8	16
	9	18
	10	20
3maal	3	9
	4	12
	5	15
	6	18
	7	21
	8	24
	9	27
	10	30
4maal	4	16
	5	20
	6	24
	7	28
	8	32
	9	36
	10	40
5maal	5	25
	6	30
	7	35
	8	40
	9	45
	10	50
6maal	6	36
	7	42
	8	48
	9	54
	10	60
7maal	7	49
	8	56
	9	63
	10	70
8maal	8	64
	9	72
	10	80
9maal	9	81
	10	90
10maal	10	100

Digitized by Google

MULTIPLICATIO.

Multiplicatio, betekent een vermenigvuldiging eener zomme, 't zy door haar eigen, of door een ander getal, dat is: 2, 3, 4, 5, of meer-malen groter te maken als zy van haar zelven is.

Voor-beeld.

Hoe veel is 3 maal 363? Merkt: ſtelt 363 voor u, en de 3 daar men mede vermeeren wil, regt onder deze leſte 3 die aan de regterhand ſtaat, zegt 3 maal 3 is 9, die zet beneden 't ſtreepken onder 3, en zyn 9 eenen, dan multipliceert de twede letter 6, 't welk thienen zyn, met 3, komt 18 thienen, of 180, zet 8 voor de 9 eenen, en behoud 1, die thien thienen is ofte hondert in gedenken. Multipliceert de eerſte 3 welk 3 honderden zyn, met drie, komt 9 hondert, telt een hondert (die in uwe Memorie is) daar toe, komt 10, die zet voor 8, komt 1089, als volgt:

1.	2.	3.	4.
363	1763	673067	9678376
3	4	5	6
1089	7052	3365335	58070256

5. Multipliceert 3787698 met 7.
3787698
7
——— mult.
komt 26513886

6. Multipliceert 3787698 met 8.
3787698
8
——— mult.
komt 30301584

7. Multipliceert 3787698 met 9
3787698
9
——— mult.
komt 34089282

8. Hoe veel is 23 maal 678178?
9. Hoeveel is 98 maal 8637847?

Multipliceert het groot getal eerſt door de eenen, als boven geleert is, daar na met de thienen, en addeert de 2 producten te zamen. Slaat dan voor al gade, te ſtellen de eerſte letter van 't twede Product; dewelke mede thienen zyn, ofte om beter te verſtaan, het twede Product een letter meer inwaarts dan het eerſte ſtaat, en addeert ze te zamen als volgt:

8. 678178
23
———
2034534
1356356 (1, 5—5, 5)
———
komt 15598094

9. 8637847
98
———
69102776
77740623 (7, 2—2, 8)
———
komt 846509006

10. Multipliceert 23786 met 12.
23786
12
———
47572
23786
——— add.
komt 285432

11. Multipliceert 46821 met 15.
46821
15
———
234105
46821
——— add.
komt 702315.

12. Multipliceert 56780 met 19.
56780
19
———
511020
56780
——— add.
komt 1078820.

Wanneer men Multipliceren moeſte met 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 200, 1000, 2000, &c. ofte meer, zo heeft men anders niet te doen, dan de nullen, die 'er te multiplice-

Digitized by Google

tiplicceren zyn. te adderen, en werken met de andere beelden in maniere als voren.

13. 376
600

ko. 225600

14. 21763
12000

43526000
21763

komt 261156000

15. 7864378
394

31457512
70779402
23593134
ad.

komt 3098564932

16. Multipliceert 376 met 394.

376
394

1504
3384
1128
add.

komt 148144.

17. Multipliceert 571 met 394.

571
394

2284
5139
1713
add.

komt 224974.

18. Multipliceert 1603 met 394.

1603
394

6412
14427
4809
add.

komt 631582.

19. Multipliceert 3631 met 7863.

3631
7863

10893
21786
29048
25417

komt 28550553.

20. Multipliceert 46136 met 7863.

46136
7863

138408
276816
369088
322952
add.

komt 362767368.

21. Multipliceert 96778 met 7863.

96778
7863.

290334
580668
774224
677446
add.

komt 760965414.

22. Multipliceert 56378 met 67035.

56378
67035

281890
169134
3946460
338268
add.

komt 3779299230.

23. Multipliceert 694371 met 67035.

694371
67035

3471855
2083113
4860597
4166226
add.

komt 46547159985.

24. Multipliceert 4617678 met 67035.

4617678

```
    4617678
      67035
    -------
   23088390
  13853034
 32323746
27706068
--------------- add.
komt 309546044730
```

25. Multipliceert 637603 met 178343 komt 113712031829.

```
     637603
     178343
     ------
    1912809
   2550412
  1912809
 5100824
4463221
637603
--------------- add.
komt 113712031829.
```

26. Multipliceert 1781354 met 178343 komt 317692016422

```
      1781354
       178343
      -------
      5344062
     7125416
    5344062
   14250832
  12469478
  1781354
--------------- add.
komt 317692016422
```

27. Multiplic. 99831139 met 178343 komt 17804184822677.

```
       99831139
         178343
      ---------
      299493417
     399324556
    299493417
   798649112
  698817973
 99831139
--------------- add.
komt 17804184822677
```

28. Mult. 678378593 met 69378378 komt 47064806452262154.

```
        678378593
         69378378
        ---------
       5427028744
      4748650151
     2035135779
    5427028744
   4748650151
  2035135779
 6105407337
4070271558
--------------- add.
komt 47064806452262154
```

D I V I S I O.

Divisio, is delen, en leert hoe veel maal een getal is gehouden in een groter, te weten: of men begeerde te zien, hoe menigmaal 6 men hebben kan in 96, zo ſteld de 6 onder d' eerſte letter of beeld, dat is onder 9, en zegt, hoe veel maal 6 in 9? Antw. eens: want eens 6 is 6, van 9 reſt 3, die ſteld boven de 6, en zet weder 6 onder de twede letter, te weten onder 6, en zegt hoe veel maal 6 in 36? Antw. 6 maal: want 6 maal 6 is 36, die trekt van 36, reſt 0, als by 't navolgende voorbeeld blykt.

1. Divideert 96 door 6.

```
3        ko.     3      komt
96|6  }  1       9 6  } 16
6                6 6
```

2. Divideert 5780 door 3.

```
2   2|2      komt
5 7 8 0  }  1926
3 3 3 3
```

3. Divideert 56370 door 2.

```
1     1 1       komt
5 6 3 7 0  }  28185
2 2 2 2 2
```

4. Divideert 1089 door 3.

```
  1          komt
1 0 8 9  }  363
  3 3 3
```

5. Divideert

Digitized by Google

5. Divideert 7052 door 4

komt 1763

6. Divideert 3365335 door 5.

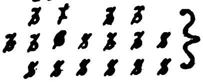

komt 673067

7. Divideert 58070256 door 6.

komt 9678376

8. Divideert 614877053 met 7.

komt 87839579

9. Divideert 7037849720 door 8.

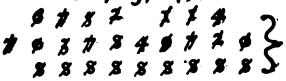

komt 879731215

10. Divideert 19806213789 door 9.

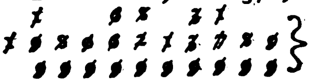

komt 2200690421

11. Divideert 943 door 43 komt 21, en reſt 40

Om dit te doen, zo ſtelt het getal, 't welk te delen is, in order, en voegt den deelder daar voor onder, beziet dan hoe veel maal 't eerſte beeld begrepen is in zyn boven geſtelde letter, dat is, hoe veel maal 4 in 9? zo ſchryft 2 agter de ſtreep, en zegt 2 maal 4 is 8, getrokken van 9, reſt 1, die zet boven 9, en ſtrykt 9 deur; en zegt 2 maal 3 is 6; van 14 getrokken, blyft 8, en ſtrykt 14 en 3 mede deur: voorts ſtelt wederom nieuwe 43 tot diviſoor, te weten 4 onder, en de 3 naaſt de deurgehaalde 3, werkende zo voorts tot het einde toe.

11. Divideert 943 door 43.

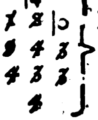

komt 21

12. Divideert 8439 door 49.

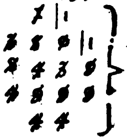

komt 172

13. Divideert 5175 door 15.

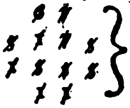

komt 345

14. Divideert 6018 door 17.

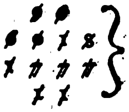

komt 354

15. Divideert 32403 door 21.

komt 1543

16. Divideert 201708 door 36.

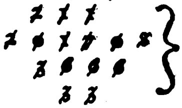

komt 5603

17. Divideert 787072 door 52.

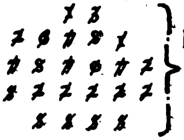

komt 15136

18. Divideert 8267784 door 87.

komt 95032

19. Divideert 15598094 door 23.

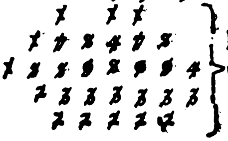

komt 678178

Digitized by Google

20. Divideert 846509006 door 98.

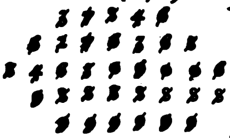

komt 8637847

21. Divideert 789678274 door 77.

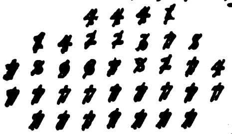

komt 10255562

22. Divideert 378437862 door 33.

komt 11467814

23. Divideert 57890033 door 59.

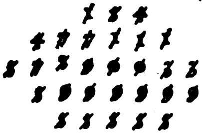

komt 981187

24. Divideert 4567 door 321.

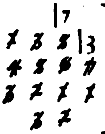

komt 14

25. Divideert 46706 door 238.

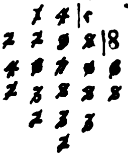

komt 196

26. Divideert 148144 door 394.

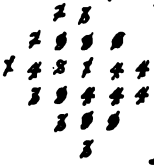

komt 376

27. Divideert 224974 door 394.

komt 571

28. Divideert 631582 door 394.

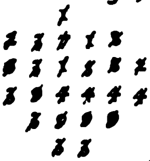

komt 1603

29. Divideert 956376 door 222.

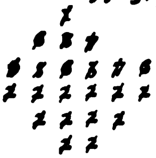

komt 4308

30. Divideert 560772 door 222.

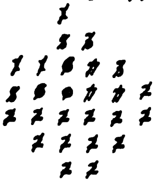

komt 2526

31. Divideert 637806 door 222.

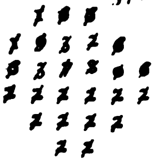

komt 2873

32. Divideert 9649378 door 5634.

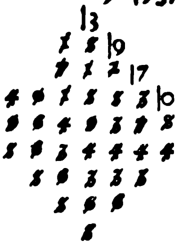

komt 1712

33. Divideert 28550553 door 7863.

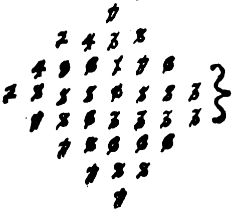

komt 3631

34. Divideert 362767368 door 7863.

komt 46136

35. Divideert 760965414 door 7863.

komt 96778

36. Divideert 3779299230 door 67035.

komt 56378

37. Divideert 46547159985 door 67035.

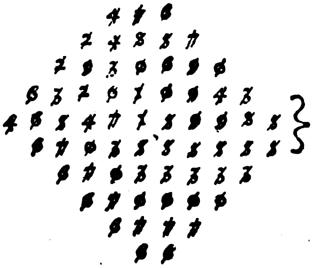

komt 694371

38. Divideert 309546044730 met 67035.

komt 4617678

39. Divid. 113712031829 door 178343.

komt 637603

40. Divid. 317692016422 door 178343.

komt 1781354

Digitized by Google

41. Divid. 17804184821677 door 178343.

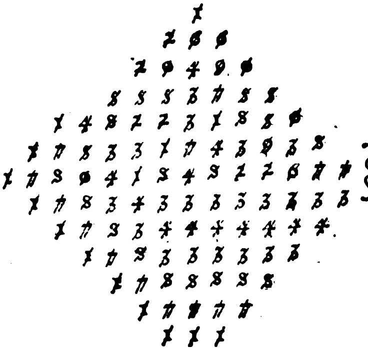

komt 99831139

42. Div. 47064806452262154 door 69378378.

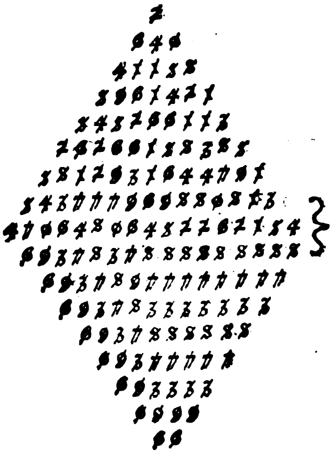

komt 678378593

Alhier volgt den Leerling tot behulp een verklaring, van

HOllandsche ende Vlaamsche Munte, Mate en Gewigte, met welke het meeren deel der nederlandze Kooplieden haar zyn behelpende: voornamelyk t' Amsterdam.

Een Gulden doet 20 stuivers, ende een stuiver doet 16 penningen Hollandsch, ofte 8 duiten.

Item, 1 Oort gulden doet 5 stuivers, ofte 2 stoters, een stoter doen 5 ß.

Een Pond-groot doet 6 gulden ofte 20 ß Vlaams, een ß doet 6 stuivers, ofte 12 ß, een ß doet 8 penningen, ofte 12 Myten: de waarde van andere Landsche Munten worden in hare plaatzen gezet.

Item, een Gout-gulden doet 28 Hollandsche stuivers, met welke alle Granen te Amsterdam ende elders verhandelt worden, eenen halven ende een oort van die naar advenant.

't Gewigt van Goud en Zilver.

Een Mark heeft 8 Oncen, een Onze houd 20 Engelschen, en een Engelsch 32 Azen.

Item, een Mark Fyns doet 24 Caraten, een Caraat doet 12 Greinen.

Van 't Grof Gewigte.

Een Centenaar of Quintiaal doet 100 ℔.
Een Schip-℔ doet 300 ℔, een Lys ℔ 15 ℔.
Alzo dat 20 Lys-℔ een Schip-℔ maakt.
Een Steen doet 8 ℔.
Een ℔ is 16 Oncen, een Onze is 2 Loot.

Van Lasten.

Een Last Rogge, ofte Tarwe, &c.
Houd t' Amsterdam 27 Mudden.
Een Mudde houd 4 Schepels.
En de 3 Schepels een Sak.
Een Tonne-last is 12 Tonnen, zomtyds meer.

Van Wyn.

Een Voeder Wyn houd 6 Amen, een Aam 100 Potten, een Pot 2 Pinten.

Van den tyd en Jaren.

Een Jaar heeft 12 Maanden, maar de eene heeft

Digitized by Google

heeft meer dagen als d'ander; dog gemeenlyk teld men 30 dagen voor een Maand, dag en nagt zyn 24 uren; en 60 minuten een uur.

Men telt 365 dagen voor een Jaar, uitgenomen de Schrikkel-Jaren, die 366 dagen hebben, welke komen van 4 tot 4 Jaren.

Hier begint Additio in Gelde, Maten en Gewigten.

Men wil adderen deze navolgende sommen, te weten:

1.	377 guld —	17 stuiv. —	8 pen.
	423 guld. —	12 stuiv. —	4 pen.
	313 guld. —	9 stuiv. —	0 pen.
Facit	1114 guld. —	18 stuiv. —	12 pen.

Merkt.

Begint eerst aan de penningen, en addeert 0, 4, 8. doet 12 penningen, zet die onder de streep, ende addeert dan stuiv. 9, 12, 17. doen 38 stuiv ofte 1 guld. 18 stuiv, zet 18 stuiv. onder de streep, en addeert 1 guld. tot 3, 3, 7 guld. doen 14 eenen ofte enkelde guldens: zet vier eenen onder de streek, ende werkt met de thienen na behoren.

	guld.	stuiv.	penn.		guld.	stuiv.	penn.
2.	930 —	0 —	1	3.	176 —	19 —	11
	476 —	8 —	15		763 —	17 —	10
	606 —	0 —	3		376 —	10 —	9
	794 —	19 —	10		477 —	12 —	12
	969 —	18 —	14		637 —	12 —	0
	406 —	9 —	2		69 —	0 —	8
	4183 gl.	16 st.	13 pen		2531 gl.	13 st.	2 p.

	guld.	st.	p.		guld.	st.	p.
4.	56789 —	19 —	14	5	65421 —	6 —	6
	45678 —	18 —	13		54321 —	5 —	5
	34567 —	17 —	12		43210 —	4 —	3
	23456 —	18 —	11		32100 —	3 —	2
	12345 —	16 —	10		21000 —	2 —	1
	67800 —	15 —	9		10000 —	1 —	0
	240730 gl.	7 st.	5 p.		226053 gl.	2 st.	1 p.

	£.	ß.	₰.		£.	ß.	₰.
6.	101 —	3 —	4	7.	222 —	2 —	2
	19 —	12 —	11		333 —	3 —	3
	706 —	19 —	9		444 —	4 —	4
	704 —	14 —	4		555 —	5 —	5
	401 —	7 —	10		666 —	6 —	5
	444 —	15 —	11		777 —	7 —	7
	93 —	10 —	1		888 —	8 —	8
	2472 £.	4 ß.	2 ₰.		3886 £.	17 ß.	11 ₰.

	Schip-℔	Lys-℔	℔.		Last.	Mud.	Schep.
8.	474 —	0 —	10	9	15 —	11 —	0
	374 —	10 —	0		5 —	3 —	0
	795 —	4 —	4		76 —	12 —	0
	376 —	10 —	11		11 —	25 —	3
	936 —	16 —	10		19 —	20 —	2
	555 —	16 —	9		101 —	21 —	1
	400 —	17 —	8		300 —	11 —	0
	766 —	8 —	2		91 —	10 —	2
	333 —	0 —	0		12 —	19 —	3
	5013 —	4 —	9		635 —	0 —	3

SUBSTRACTIO IN GELDE.

DEse en is niet anders in werkinge als de voorgaande Substractio. Besonder als men trekt penningen van penningen, stuivers van stuiv. &c. Ende dat als 't getal daar men mede trekt groter is dan 't getal daar men is aftrekkende, zo moet men, indien de getallen penningen zyn, een stuiver die 16 penningen doet, van de stuivers leenen, ende die addeeren by 't getal daar men aftrekken wil, trekkende daar af 't getal dat te trekken is. Even deselve maniere gebruikt men, als 'er stuiv. in 't getal daar men aftrekken moet, minder zyn dan de stuivers in 't getal dat te trekken is.

1	guld.	stuiv.	2.	guld.	stuiv.
Schuld	176 —	10	Schuld	1784 —	17
Betaalt	43 —	9	Betaalt	671 —	10
Rest	133 —	1	Rest	1113 —	7
Proeve	176 —	10	Proeve	1784 —	17

3. Schuld.

Digitized by Google

3. Sch. 763g 10st. 12p.			4. Sch 1537g. 17st. 12p.		
Bet 493g. 15st. 6p.			Bet. 799g 19st. 14p		
Rest 269g. 15st. 6p.			Rest. 737g 17st 14p.		
Pr. 763g. 10st. 12p.			Pr. 1537g. 17st. 12p.		
5. S. 700037g. 19st. 14p.			6. S. 800g. 0st. 0p.		
B 456523g. 19st. 15p.			B 4621g 15st. 12p		
R. 244508g. 19st 15p.			R. 3378g 4st 4p		
P. 700037g 19st. 14p.			P. 800 g. 0st. 0p		
7. S 7806ℒ 10ß 9g			8. S. 8036ℒ 0ß 0g		
B 1089ℒ 12ß 1g			B. 4989ℒ 19ß 9g		
R. 5816ℒ 18ß 8g			R. 3046ℒ 0ß 3g		
P. 7806ℒ 10ß 9g			P. 8036ℒ 0ß 0g		
9. S. 300000ℒ 0ß 0g			10. S. 3783781ℒ 13ß 4g		
B. 97892ℒ 14ß 9g			B. 1784780ℒ 0ß 0g		
R 202107ℒ 5ß 3g			R. 1999001ℒ 13ß 4g		
P. 300000ℒ 0ß 0g			P. 3783781ℒ 13ß 4g		

11.	S. 17 last	3 mud.	2 sc.
	B. 8 last	1 mud.	0 sc.
	R. 9 last	2 mud.	2 sc.
	P. 17 last	3 mud.	2 sc.
12.	S. 340 last	17 mud.	0 sc.
	B. 196 last	20 mud.	2 sc.
	R 143 last	23 mud	2 sc.
	P. 340 last	17 mud.	0 sc.
13.	S. 200 last	0 mud.	0 sc.
	B 99 last	13 mud.	1 sc.
	R. 100 last	13 mud.	3 sc.
	P. 200 last	0 mud.	0 sc.
14.	S. 460 last	18 mud.	0 sc.
	B. 188 last	19 mud.	2 sc.
	R. 271 last	25 mud.	2 sc.
	P. 460 last	18 mud.	0 sc.

MULTIPLICATIO IN GELDE.

Leert veranderen alle zoorten, ofte specie van Gelden, Maten, en Gewigten, in meerder stuks, Werkende door Multiplicatio: en is zeer bequaam tot Inleidinge van den Regel van Drien. Wanneer men een getal van groter specie ofte waarde begeert te veranderen, in meerder menigte van kleinder waarde: Zo moet men dat getal, 't welk te veranderen is, Multipliceren met het getal van kleinder specie, 't welk in een van de specie gehouden kan worden, &c.

1. Als, men heeft 2560 ß, de Vrage is, hoe veel g het zyn? Antw. 30720 g. Om dit te doen, zo stelt 12 g die in een ß zyn, onder 2560, te weten 2 onder 0 en 1 onder 6, ende multipliceert als in de voorgaande Multiplicatio geleert is, 't Product zal de antwoord zyn.

```
    2560 ß
      12
    ----
    5120
   2560
    ---- add.
komt 30720 g.
```

2. Item, 176 stuivers, hoe veel duiten zyn 't?

```
     176 stuiv.
       8
     ---
komt 1408 duiten.
```

3. Item, 229 halve ß, hoe veel oortjes zyn 't?

```
     229 halve ß.
      12
     ---
     458
    229
     --- add.
komt 2748 oortjes.
```

4. 760 ß, hoe veel Hollandse stuiv. zyn 't?

```
     760 ß.
       6
     ---
komt 4560 stuivers.
```

5. Item

Digitized by Google

5. Item, 763 blanken, hoe veel duiten zyn 't?

763 blanken
6

komt 4578 duiten.

6. Item, 926 ß, hoe veel penningen zyn 't?

926 ß.
8

komt 7408 penn.

7. Item, 460 stuivers, hoe veel duiten zyn 't?

460 stuivers
8

komt 3680 duiten.

8. Item, 555 stoters, hoe veel penning. zyn't

555 stoters
40

komt 22200 penn.

9. Item, 100 drie stuivers pen. hoe veel blanken zyn 't?

100 drie stuiv.
4

Facit 400 blanken.

10. Zegt my, 509 vyf-stuivers penn. hoe veel enkele stuivers zyn 't?

509 vyf-stuiv.
5

komt 2545 stuiv.

11. Item, 370 guldens, hoe veel penn. zyn 't? Antw. 118400 penn. Merkt: Multipliceert de guld. met 20 tot stuiv.: 't Product Multipliceert met 16 penn., die een stuiver doen tot pen., komt als boven.

370 guldens
20

7400 stuiv.
16

44400
7400
add.
komt 118400 pen.

12. Ik heb 456 gl. 10 st. hoe veel duiten zyn 't?

guld. stuiv.
456 - 10
20

9130 stuiv.
8

komt 73040 duiten.

13. Item 360 guld. 17 stuiv. hoe veel penn. zyn 't?

guld. stuiv.
360 — 17
20

7217 stuiv.
16

43302
7217
add.
komt 115472 penn.

14. Zegt my 563 g-gul. 15 stuiv. hoe veel pen. zyn 't?

g-gul. stuiv.
563 — 15
28

4509
1127
add.
15779 stuiv.
16

94674
15779
add.
komt 252464 penn.

15. Item, 901 ß, 4 grot, hoe veel groot. zyn 't?

ß. ß.
901 — 4
12

1806
901
add.
komt 10816 groot.

 16. Item,

16. Item, 561 guld. 19 stuiv. 15 pen., hoe veel penn. zyn 't? Merkt: Multipliceert de guldens met 20 tot stuiv. en addeert 19 stuiv. daar toe, 't Product multipliceert met 16 penn. en addeert 15 penn. daar toe, aldus:

guld. stuiv. penn.
561 — 19 — 15
20
———
11239 stuiv.
16
———
67449
11239
——— add.
Facit 179839

17. Item, 60 guld. 10 stuiv. 4 penn. hoe veel penn. zyn 't?

guld. stuiv. penn.
60 — 10 — 4
20
———
1210 stuiv.
16
———
7264
1210
——— add.
Facit 19364 penn.

18. Hoe veel ₰ zyn 760 £, 17 ß, 11 ₰?

£. ß. ₰.
760 — 17 — 11
20
———
15217 ß.
12
———
30435
15218
——— add.
Facit 182615 ₰.

19. Item, 202 £, 12 ß, 10 ₰, hoe veel ₰ zyn 't?

£. ß. ₰.
202 — 12 — 10
20
———
4052 ß.
12
———
8114
4052
——— add.
Facit 48634 ₰.

20. Item, 306 g-guld. 17 stuiv. 14 penn. hoe veel penn. zyn 't?

g-gl. stuiv. penn.
306 — 17 — 14
28
———
2455
613
——— add.
8585 stuiv.
16
———
51524
8585
——— add.
Facit 137374 penn.

21. Als men hebben moet op een huis 54 pannen in de lengte, ende 17 pannen in de hoogte: Vrage, hoe veel pannen men van doen heeft aan beide zyden van 't huis?

54 pannen
17 hoogte
———
378
54
——— add.
918
2 beide zyden.
———
Facit 1836 pannen.

22. Een Jongeling is oud 20 Jaren, begeert te weten hoe veel uiren hy oud is? Het Jaar gerekend voor 52 weken, de weke voor 7 dagen, dag en nagt 24 uiren.

20 Ja-

Digitized by Google

```
    20 Jaren
    52
   ----
    40
   100
   ---- add.
  1040 Weken
     7
   ----
  7280 Dagen
    24
  -----
 29120
 14560
 ------ add.
Facit 174720 Uiren.
```

23. Item, 9 lasten, 17 mudden, 2 schepels, hoe veel schepels zyn 't?

```
Last. Mud. Sch.
  9 — 17 — 2
  27
  ----
  260 Mud.
    4
  ----
Facit 1042 Schepels.
```

24. Item, 17 Schip-℔, 13 Lys-℔, 7 ℔, hoe veel ℔ zyn 't?

```
Schip-℔   Lys-℔     ℔.
  17 ——— 13 ——— 7
  20
  ----
  353 Lys-℔
   15
  ----
 1772
 353
 ----- add.
Facit 5302 ℔.
```

25. Item, 1600 Jaren, hoe veel maanden, dagen en uiren zyn 't? Als men rekent 12 maanden in 't Jaar, de maand 30 dagen, dag en nagt 24 uiren.

```
   1600 Jaaren
     12
   ----
   3200
  1600
  ------ add.
  19200 Maanden
     30
  -------
 576000 Dagen
     24
 --------
 2304000
1152000
-------- add.
Facit 13824000 Uiren.
```

DIVISIO IN GELDE.

ZO men eenige kleine specien van Gelde, Maten, ofte Gewigten, begeert in groter specie te brengen, zo zult gy 't getal, dat men veranderen wil, divideren, door juist zulken klein getal, dat in een groot vermag: Dat is, voor divizoor nemen, zo veel kleine, als een van de grote specie waardig is.

1. Als, 30720 ß, hoe veel ß zyn 't?

```
   0 0        komt
 3 0 7 2 0    2560 ß.
 1 2 2 2 2
   1 1 1
```

2. Item, 2816 penn., hoe veel stuiv. zyn 't?

```
 1 2 0      komt
 2 8 1 6    176 stuiv.
 1 6 6 6
   1 1
```

3. Item, 2748 oortjes, hoe veel halve ß zyn 't?

```
   1
   3 0       komt
 2 7 4 8     229 halve ß.
 1 2 2 2
   1 1
```

4. Item,

4. Item, 4560 stuiv. hoe veel schel. zyn 't?

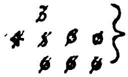

komt 760 schel.

5. Item, 9156 pen., hoe veel blanken zyn 't?

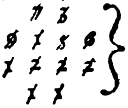

komt 763 blanken.

6. Ik heb 7408 pen. hoe veel groten zyn 't?

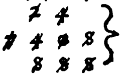

komt 926 groten.

7. Item, 3680 duiten, hoe veel stuiv. zyn 't?

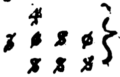

komt 460 stuiv.

8. Item, 22200 penn. hoe veel stoters zyn 't?

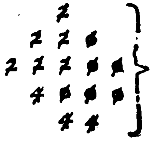

komt 555 stoters.

9 400 Blanken, hoe veel drie stuivers zyn 't?

100 drie-stuivers.

10. Item, 2545 stuiv. hoe veel vyf-stuiv. zyn 't?

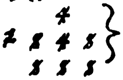

komt 509 vyf-stuiv.

11. Zegt my, 118400 penn. hoe veel guld. zyn 't?

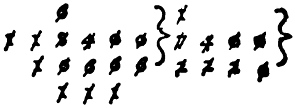

komt 370 guld.

12. Item, 146080 pen. hoe veel guld. zyn 't?

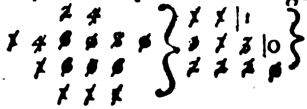

komt 456 gl. 10 st.

13. Hoe veel guld. heeft men voor 115472 pen.

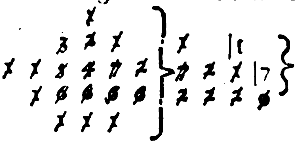

komt 360 gl. 17 st.

14. Ik heb 252464 penn. hoe veel goud-guld. zyn 't?

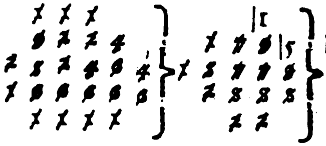

komt 563 gl. 15 st.

15. Ik heb 10816 groten, hoe veel ß zyn 't?

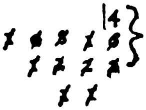

komt 901 schell. 4 groten.

16. Item, 179839 pen. hoe veel guld. zyn 't?

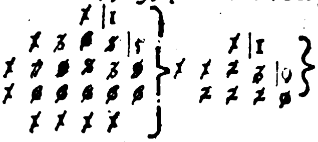

komt 561 gl. 19 st. 15 p.

17 Item, 19364 pen hoe veel guld. zyn 't?

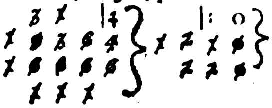

komt 60 gl. 10 st. 4 p.

18. Item, 182615 groten, hoe veel pond st. is 't?

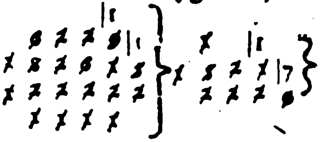

komt 760 p. st. 17 ß. 11 gr.

19. Als ik heb 48634 groten, hoe veel pond-groot zyn 't?

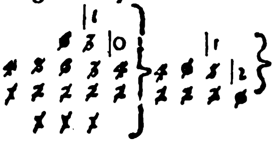

komt 202 p. gr. 12 ß. 10 gr.

20. Item,

20. Item, 137374 penn. hoe veel g-guld. zyn 't?

```
    1 |1
    6 3 6|4
  1 3 7 3 7 4 } 6 1 3 6 } komt
    1 6 6 6 6     2 3 3 3 } 306 g-gl. 17 st. 14p.
      1 1 1       2 2
```

21. Een huis wort gedekt aan beide zyden met 1836 pannen, en houd in de hoogte 17 pannen: Vrage hoe veel het in de lengte heeft.

```
      1
    1 8 3 6 } 1 6 8 } komt
    1 7 7 7 }   2 2 } 54 pannen.
      1 1
```

22. Men vraagt 174720 uiren hoe veel Jaren is 't: 't Jaar 52 weken, de week 7 dagen.

```
   1
   66
 174720 } 7280 } 1040 } Antw.
 24444  } 7777 } 522  } 20 Jaren.
  222               5
Uiren.   Dagen   Weeken.
```

23. Item, 1042 Schep. hoe veel Lasten zyt 't?

```
   3 |2      |1 7   komt
 1 0 4 2 } 2 6 6 } 9 Last 17 Mud 2 Sch.
 4 4 4     2 7
```

24. Item, 5302 ₰, hoe veel Schip ₰ zyn 't?

```
  3 3|7   1 |1        komt
 5 3 0 2 } 3 3|3 } 17 Sch ₰, 13 Lys. ₰ 7 ₰
 1 2 2 2 } 2 2 6
   1 1       2
```

25. Item, 13824000 uiren, hoe veel Dagen, Maanden en Jaren zyn 't?

```
   1
  134           2        1
 13824000 } 576000 } 19200 } komt
 2444444  } 300000 } 12222 } 1600 Jaren.
  22222      3333      111
 Uiren       Dagen    Maanden.
```

REDUCTIO of CASSA REKENINGE, bestaande in Multiplicatio en Divisio.

1. Item, 6603 Blanken, hoe veel guld. zyn 't?

Multipliceert 6603 Blanken met 3 oortjes, die een blank doen: 't Product, 't welk oortjes zyn, divideeert met 4 oortjes tot stuiv, en 't twede Facit dat stuiv. zyn, die halveerd tot guld. aldus.

```
 6603        3 2   |1
    3      1 9 8 0 9 } 495|2
 -----       4 4 4 4   ----- halv. tot gl.
 19809       komt 247 gl. 12 st. 4 pen.
```

2. Item, 9608 braspenningen, hoe veel guld. zyn 't?

```
 9608
    5      4 8 0 4 0 } 1201|0
 -----     4 4 4 4 4   ----- halv.
 48040     komt 600 gl. 10 stuiv.
```

3. Hoe veel guld, zyn 760 stoters?

```
 760       1
   5     3 8 0 0 } 190|0
 -----   2 2 2 2   ----- halv.
 3800    komt 95 guld.
```

4. Item, 10603 twee-blanks penn. hoe veel guld zyn 't?

```
 10603     1 1   |1
     3   3 1 8 0 9 } 1590|4
 -----   2 2 2 2 2   ----- halv.
 31809   komt 795 gl. 4 st. 8 pen.
```

5. Item, 70677 halve stuiv. hoe veel guld. zyn 't?

```
   1       1 |1
   7 0 6 7 7 } 3533|81
   2 2 2 2 2   ----- halv.
 komt 1766 gl. 18 st. 8 pen.
```

6. Item, 11260 twee stuiv. hoe veel guld. zyn 't?

~~1126 guld.~~ 1126 guld.

7. Item, 3760 drie stuiv. hoe veel guld. zyn 't?

3760
3
——— mult.
1128|0
——— halv.

komt 564 guld.

8. Ik heb 21763 vyf stuiv., hoe veel guld zyn 't?

21763
5
——— mult.
10881|5
——— halv.

komt 5440 guld. 15 stuiv.

9. Item, 3960 Realen, hoe veel guldens zyn 't? Merkt: een Reaal doet zeven halve stuivers: Multipliceert 3960 met 7, 't Product divideert door 40, komt 693 guld

3960
7
——— mu.
27720

komt 693 guld.

10. Item, 228 guldens 18 stuiv., hoe veel ß zyn 't?

228 - 18
20
——— mult.
4578

Antw. 763 ß.

11. Item, 76037 ß, hoe veel guld. zyn 't?

76037
6
———
456222

komt 22811 gl. 2 st.

12. Item, 3760 Horens guld. tot 12 stuiv. 't stuk? hoe veel guld. zyn 't?

3760
12
——— mult.
7520
3760
——— add.
4512|0
——— halv.

komt 2256 guld.

13. Item, 3767 Halve Prince-daalders, tot 18 en een halve stiuver 't stuk, hoe veel Guldens zyn 't? Merkt: brengt 18 en een halve stuiver, tot halve stuivers: Multipliceert 3767 daar meede, komt 't begeerde.

3767 | 18½ stuiv.
37 |
——— mult. | 37 halve st.
26369
11301
——— add.
139379(1
——— halv. tot stuiv.
6968|9
——— halv. tot guld.

komt 3484 gl. 9 st. 8 pen.

14. Item, 399 stukken van 11 stuivers en een oortie, hoe veel guldens zyn 't?

399 | st. 11¼
45 |
——— mult. tot oortjes. | 45
1995
1596
——— add.
17955 (3 oortjes of 12 penn.
divid. 4 ———
4488 stuiv.
——— halv. tot guld.

komt 224 gl. 8 st 12 pen.

15. Item, 6760 halve Realen van agten, en 17 stuiv., hoe veel guld. zyn 't? Merkt: een halve Reaal van agten, is hier geteld tot 22 en een halve stuiver, die reduceert in halve stuivers Multipliceert 6760 daar mede, en addeert 17 st. die 34 halve doen, by 't Product, komt 304234 halve stuiv. of 7605 guld. 17 stuiv.

6760 - 17
45 | 2
——— | ——— mult.
33834 | 34
27040
———
304234

15211|7
——— halv.

komt 7605 gl. 17 st.

16. Item,

16. Item, 3761 halve Koningsdaalders tot 26 en een halve stuiv. 't stuk, hoe veel guldens zyn 't?

```
  3761
    53 halve stuiv.
  ------ mult.
 11283
18805
  ------ add.
199333 (1 halve stuiv. of 8 pen.
2 ------ divid. tot stuiv.
  9966|6 stuiv.
  ------ halv.
```

komt 4983 gl. 6 st. 8 pen.

17. Item, 2555 halve Ryksdaalders tot 25 stuiv. 't stuk, hoe veel guldens zyn 't?

```
  2555
    25
  ------ mult.
 12775
 5110
  ------ add.
 6387|5
  ------ halv.
```

komt 3193 guld. 15 stuiv.

18. Item, 3079 guld, hoe veel Stukken van agten zyn 't?

Merkt: Multipliceert de guldens met 20 tot stuiv., 't Facit divideert met 48 stuiv. tot Stukken van agten, komt 't begeerde.

```
 3079        11|4   }
   20      13914|4  } stukken
 ------    61580    > 1282   44 stuiv.
 61580     48888    }
            444     }
```

19. Item, 1282 stukken van agten, en 44 stuivers, hoe veel guldens zyn 't?

```
  1282 - 44
    48
  ------ mult.
  10260
  5132
  ------ add.
  6158|0
  ------ halv.
```

komt 3079 guldens.

20 Item, 2637 Keizers guld. tot 33 stuivers, hoe veel guld. zyn 't?

```
  2637
    33
  ------ mult.
  7911
 7911
  ------ add.
 8702|1
  ------ halv.
```

komt 4351 guld. 1 stuiv.

21. Item, 763 goud-guld. hoe veel gl. zyn 't?

Merkt: een goud-gulden doet 28 stuivers.

```
  763
   28
  ------ mult.
  6104
 1526
  ------ add.
 2136|4
  ------ halv.
```

komt 1068 guld. 4 stuiv.

22. 1000 Daalders van 31 en een halve stuiv. het stuk, hoe veel guldens zyn 't?

```
  1000 a 31 en een halve stuiv.
    63 halve stuiv.
  ------ mult.
  3000
 6000
  ------ add.
 63000 halve stuiv.
2 ------ divid tot stuiv.
 3150|0 stuiv
  ------ halv. tot guld.
```

komt 1575 guldens.

23. Hoe veel Prince daalders tot 35 stuiv. het Stuk, kan men hebben voor 13366 guld. 10 stuiv.?

```
 13366 - 10           11
     20              2238  } komt
 ------ mult.       267330 > 7638
 267330              35555 }
                      333  }
```

24. 960 Hollandsche daalders, tot 40 stuiv. hoe veel guldens zyn 't?

960
2
—— mult.
komt 1920 guldens.

25. Item, 3342 Ryksdaalders tot 50 stuiv. hoe veel guldens zyn 't?

3342
50
—— mult.
16710|0
—— halv.
komt 8355 guldens.

26. Hoe veel guldens doen 1782 halve Angelotten, tot 70 stuivers 't stuk?

1782
70
—— mult.
12474|0
—— halv.
komt 6237 guldens.

27. Item, 999 goude Phillips-daald. tot 55 stuiv. hoe veel guld. zyn 't?

999
55
—— mult.
4995
4995
—— add.
5494|5
—— halv.
komt 2747 guld. 5 stuiv.

28. Item, 760 goude Ryders, tot 3 guld. 3 stuiv. hoe veel guld. zyn 't? Merkt: Reduceert 3 guld. 3 stuiv. in stuiv. multipliceert 760 daar mede:

760   3 - 3
63   20
—— mult.   ——
2280   63 stuiv.
4560
—— add.
4788|0
—— halv.
komt 2394 guld.

29. Item, 7633 goude France Kronen, tot 4 guld. 8 stuiv. hoe veel guldens zyn 't?

7633   4 - 8
88   20
—— mult.   ——
61064   88 stuiv.
61064
——
67170|4
—— halv.
komt 33585 guld. 4 stuiv.

30. Item, 369 Hollandsche Ducaten, tot 4 gulden 15 stuiv. hoe veel pond. fl. zyn het?

369
95
—— mult.
1845   5 2 1(3
3321   3 5 0 5 5 } 584|2
—— ad.   6 6 6 6 } —— halv.
35055   komt } 292 £ 2 ß 6 g.

31. Item, 763 Italiaansche Pistoletten, tot 3 guld. 5 stuiv. hoe veel pond. fl. zyn 't?

763
65
—— mult.
3815   1 2 3(5
4578   4 9 5 9 5 } 826|5
——   6 6 6 6 } —— halv.
49595   komt } 412 £ 5 ß 10 g.

32. Item, 255 pond fl. hoe veel goude Leeuwen zyn 't? tot 4 guld. 5 stuiv. 't stuk?

255
20
—— m.   5 1
5100   3 6 6 0 0 }
6   8 5 5 } 360
—— m.   8 }
30600   komt 360 G. Leeuw.

33. Hoe veel Angelotten, à 5 guld. 8 stuiv. maken 686 pond. fl. 14 ß?

686 — 14   3
20   0 3 2   Antw.
—— mult.   3 2 4 0 4 } 763 Angelotten.
13734   1 0 8 8 8 }
6   1 0 0 }
—— mult.   1
82404

Digitized by Google

34. Hoe veel pond fl. maken 764 Pistoletten, à 8 gulden 10 stuiv. 't stuk?

764
170
——mult.
53480
764
——add.
129880

2164|6 ——halv.
komt 1082 p. 6 ß. 8 g.

35. Item, 376 Millerezen, à 7 gul. 2 stuiv. hoe veel pond. fl. zyn 't?

376
142
——mult.
752
1504
376
——m.
53392
2
——mult.
106784

889|8 ——halv.
444 p. 18 ß. 8 g.
komt 444 pond. fl. 18 ß. 8 g.

36. 961 Hendriks Nobels à 9 guld. 10 stuiv. hoe veel pond fl. zyn 't?

961
190
——mult.
86490
961
——add.
182590
2
——mult.
365180

3043|1 ——halv.
1521 p. 11 ß. 8 g.
komt 1521 pond fl. 11 ß. 8 g.

37. Item, 178 Rozenobels, à 10 guld. 10 stuiv. hoe veel pond. fl. zyn 't?

178
210
——mult.
1780
356
——add.
37380
2
——mult.
74760

623|0 ——halv.
311 p. 10 ß
komt 311 pond fl. 10 ß.

38. Item, 360 dubbelde Pistoletten, à 13 guld. 763 Vlaamsche Nobelen, à 6 guld. 16 stuiv. en 7630 Engelse Sitteren à 5 guld. 8 stuiv. 't stuk, hoe veel pond fl. zyn het te zamen? Merkt: Brengt elke specie tot stuiv. het leste Facit door 6 stuiv. tot ß, daar na met 20 ß tot pond. fl.

13	360	6 - 16
20	260	20
260 st.	21600	136 st.
	720	
	——add.	
	93600 st.	
763	5 - 8	7630
136	20	108
4578	108 st.	61040
2289		7630
763		——add.
——add.		824040 st.
103768 st.		

93600
103768
824040
——add.
1021408 st.

17023|4 ——halv.
komt 8511 p. 14 ß 8 g.

39. Item, 563 Rosenobels, a 8 gl. 10 st. het stuk, met 1603 ß, met 360 Ryksdaald. a 46 stuiv., en 406 Konings daald. a 51 st. 't stuk, hoe veel guldens zyn 't?

8 - 10	563	1603
20	170	6
——ml.	——ml.	——ml.
170	39410	9618
	563	
	——add.	
	95710	
360	406	95710
46	51	9618
——ml.	——ml	16560
2160	406	20706
1440	2030	——add.
——add.	——add	142594
16560	20706	——halv.

Komt 7129 - 14

40. Item, 100 Ducaten, tot 7 guld. 2 stuiv. nog 560 Daalders min 10 stuiv. tot 46 stuiv. 4 pen. 100 goude Leeuwen min een half, tot 4 guld min 2 stuiv. en een half: Hoe veel stukken van agten zyn 't, tot 47 stuivers 't stuk?

ducaten	gl. st.	daald.	st.	st. p.
100 a	7 - 2	560 min	10 tot	46 4
142	20	185	4	4
14200	142 st.	2800	40	185
4		4480		
		560		
56800 oortjes		add.		
		103600 oortjes		

min 10 st. is 40 oortjes.

blyft 103560 oortjes.

Goude Leeuwen	gl.	st.	p.
100 min een half tot	4 -	0 -	0
310	min	2 -	8
add.			
31000 oortjes	3 -	17 -	8
sub. 155 halve go. leeu.	20		
30845	77 stuivers		
56800	4		
103560			
add.	310 oortjes		
191205	2		
	155		

33 | 1 } komt
191205 } 47801 st.
44444

33 | 2 } komt
47801 } 1017 stuk. 2 st. 4 p.
47777
444

OEFFENING der SPECIEN.

1. IK heb ontfangen van diverse Schuldenaren, deze navolgende somme te weten: 760 £, 10 ß, 4 ₰, nog 9061 £, 10 ₰, nog 4010 £, 11 ß, 9 ₰, nog 500 £, nog 969 £, min 5 ß, nog 777 £, 9 ß, min 5 ₰, nog 1762 £, 16 ß, 2 ₰, nog 1600 £, 13 ß, Vrage, hoe veel die in een somma te samen zyn?

pond st.	ß.	₰.
760 -	10 -	4
9061 -	0 -	10
4010 -	11 -	9
500 -	0 -	0
968 -	15 -	0
777 -	8 -	7
1762 -	16 -	2
1600 -	13 -	0
komt 19441 -	15 -	8

2. Addeert of telt te samen 7761 pond st. 10 ß, 5 ₰, tot 978 pond st. min 9 ß, 3 ₰, met 4440 pond st. min 8 ₰, ende 460 pond st. 9 ß, 4 ₰, ende zegt my hoe veel het te samen is?

pond.st.	ß.	₰.
7761 -	10 -	5
977 -	10 -	9
4439 -	19 -	4
460 -	9 -	4
komt 13639 -	9 -	10

3. Ons my gegeven worden 763 pond. st. 10 ß, 4 ₰, nog 56 pond st. nog 40 pond st. 14 ß, 4 ₰, 160 £ min 9 ₰, met 1506 pond st. min 7 ß, 4 ₰, wat ryk dom zoude dat te samen wezen?

pond st.	ß.	₰.
763 -	10 -	4
56 -	0 -	0
40 -	14 -	4
159 -	19 -	3
1505 -	12 -	8
komt 2525 -	16 -	7

4. Zo men my schuldig waar 7606 pond st. daar men my op quam betalen 963 pond st. 10 ß, min 3 ₰: Vrage, hoe veel my nog resten zoude?

pond st.	ß.	₰.
7606 -	0 -	0
963 -	9 -	9
komt 6642 -	10 -	3

5. Trekt van 1130 pond. min 5 ß, 860 pond., 9 ß, 7 ₰, zegt my eens de rest?

pond st.	ß.	₰.
1129 -	15 -	0
860 -	9 -	7
komt 269 -	5 -	5

5. Trekt

6. Trekt 660 £, 10 ß, min 4 g, van 836 £, 10 ß, 6 g, geteld. tot 196 £, 15 ß, 2 g: en zegt, wat my per reste komt?

836 - 10 - 6
196 - 15 - 2
add.

1033 - 5 - 8
960 - 9 - 8
subst.

komt 72 - 16 - 0

7. Ik moet betalen 150 guld. 15 stuivers, en hebbe niet meer dan 96 guld. min 6 stuivers in myn Beurze, zegt my hoe veel £ ik te kort kome.

150 - 15
95 - 14
subst.

55 - 1
6 div.

komt 9 £ 3 ß. 6 g

8. Eens was ik schuldig 176 guld. min 5 st en betaalde daar op 56 g-guld tot 28 st. het stuk, op een andermaal gaf ik nog 97 guld 7 st. Vrage hoe veel daar te betalen bleef?

175 - 15
78 - 8

97 - 7
97 - 7

komt 0 - 0

56 g-guld.
28
mult.

448
112
add.

156|8
halv.

78 gl 8 st.

9. Vindende op een tyd, alzo ik ging wandelen, 8 goude penningen, zo men my wys maakte, dede elk 8 guld. 5 stuivers. Nu alzo ik meer stuivers als Rozenobels ben gewend te handelen, vrage ik hoe veel stuivers die te zamen uytbragten?

8 - 5
20
mult.

165
8 Goude Penningen
mult.

komt 1320 stuiv.

10. Hebbende verwisseld aan een Vaatjen vol duiten, 66 Pistoletten, tot 3 guld. 10 st. het stuk, ende alzo men my 9 duiten voor een stuiver gaf, Vrage hoe veel duiten in 't Vaatjen geweest zyn?

66 - 3 - 10
20

70 stuiv.
9

630 duiten.
66

3780
3780

komt 41580 duiten.

11. Myn Geldkasse doorsnuffelende, bevond ik te hebben 105 Rosenobels, tot 8 guld. 8 stuivers het stuk, dat ik ze aan stuivers verwisselde, hoe veel zou ik 'er voor kryge?

105 - 8 - 8
20

168
105

840
168

komt 17640 stuiv.

12. In een vermaarde Stad zyn 25 grote straten, in elke straat zyn (dog de eene min de andere meer) 50 schone huizen, in elke huis zyn 3 Kamers, op elke Kamer 2 edele jonge Dogters, by elke Dogter zyn 2 Jongmans: Vrage, hoe veel Jongmans daar zyn?

25 straten.
50

1250 huizen.
3

3750 kamers.
2

7500 dogters.
2

Antw. 15000 Jongmans.

13. Als

Digitized by Google

13. Als ik een stuiver voor 8 duiten ontfang, hoe veel stuivers zoude men na advenant ontfangen voor 160064 duiten?
1 6 0 0 6 4 } 20008 stuiv.
8 8 8 8 8

14. Hoe veel stukken van dertien en een halve stuiver zal ik moeten tellen voor 1000240 penningen?
24 } komt
1000240 } 125030 halve st.
888888

15 } komt
125030 } 5001 dartiendehalf 2 st. 8 p.
25555
222

15. Zynde eens gezeten in myn Schole, bevond ik dat 'er waren 1300 vingeren min 10: Vrage hoe veel wel geschapen levendige menschen dat 'er waren?
1300 vingeren. } Antw.
min 10 1290 } 129 menschen.
—— subst. 1110
1290

16. Hoe veel Rozenobels van 8 guld. 10 stuiv. het stuk, zal ik ontfangen voor 13600 stoters?
8 gl. 10 st. 13600 stoters.
20 5
—— ——
170 stuiv. 68000 halve stuiv.
2 Antw.
——
340 halv. st. 68000 } 200 Rosenobels.
340

17. Op een tyd Cassier zynde, ontfing ik twe partyen gelds te weten, 677 guld 14 stuiv. nog 1046 guld. 18 stuiv, daar af betaalde ik aan een ander 1420 guld min 8 stuiv, de rest verwisselde ik in Rozenobels, tot 8 guld. 10 stuiv. het stuk: Vrage hoe veel stuks ik kreeg?
677 - 14 blyft 305 gl. |15
1046 - 18 20 6100|0 } ko.
—— 6100 st. 8100 } 35
1724 - 12 1700
1419 - 12 17
——
305 - 0

Antw. 35 Rozenobels en 150 stuivers.

18. Eens was ik schuldig 3000 guld. waar op ik betaalde 598 Ryksdaalders a 50 st. en 74 Fransche Kronen, a 4 gl. 8 stuiv. en 225 Ducaten, a 5 guld, zegt my hoe veel ik nog schuldig bleef? Antw. 54 gl., 8 st.
3000 — 598 — 74 — 225
2945 gl. 12 st. 50 88 100
—— —— —— ——
54 gl. 8 st. 29900 592 22500
6512 592
22500 —— add.
—— ad. 6512
5891|2 stuiv.
komt 2945 gl. 12 stuiv.

19. Ik moet betalen een Wissel-brief van 1570 £, 14 ß, 5 g, in grof Zilver geld: en alzo myn Kasse best verzien is van Ducatons, a 3 guld- 3 stuiv. het stuk, zo zegt my hoe veel ik 'er tellen zal?
1570 - 14 - 5 |1
20 1110
—— mult. 12483|7 } duca. gl. st. p.
31414 37697 3 } 2991 2 13 8
12 12666 8
—— 1222
62833 11
31414 107 halve st. is 2 gl. 13 st. 8
——
376973 groten.

20. Men moet betalen 2670 guld 3 stuiv. waar op men heeft geteld 60 hopen ryksdaalders tot 10 in een hoop, a 50 stuiv. het stuk, en 60 Jacobuzen a 12 guld. 12 st. het stuk, met 20 pond. st. aan ß: En alzo de Rest met dubb. st. zal betaalt worden, zo zegt my hoe veel worp van 8 st men telen zal?

gl.		st.	Jacob.	gl.		st.	£.
2670	-	3	60	12	-	12	20
2376	-	0	10	20			20
294	-	3	600	252			400
20			50	60			6
5883			30000	15120			2400

15120 24|3 } komt
2400 5883 } 735
—— add. 888
47520
2376 komt 735 worp 3 st.

45. Item,

DE REGEL VAN DRIEN.

WOrd alzo genaamt, omdat ze drie getallen begrypt. Zet agter tegen den regterhand 't gene gy begeert te weten: en dat hem de naam gelyk is, zet voor tegen de linkerhand, het derde zet in de midden. Multipliceert 't getal dat tegen de regterhand staat met 't middelste getal; 't Product divideert door 't getal dat tegen de de linkerhand staat, ende de uitkomste zal van zulken waarde zyn, als 't minste getal in 't midden is, gelyk by 't volgende voorbeeld bewezen word.

1. Als 4 el kost 9 guld., hoe veel kost 16 el?

elle — gl. — ellen
4 — 9 — 16
9
mult. 144 — komt 36 gl.

Proeve

ellen — guld. — ellen
16 — 36 — 4
4
mult. 144 — komt 9 gulden.

2. Een el kost 4 stuiv. hoe veel 50 elle?

el — stuiv. — ellen.
1 — 4 — 50
4 mult.
20'0 halv.
komt 10 gulden.

3. Een el kost 5 stuiv. hoe veel 36 el?

el — stuiv. — ellen
1 — 5 — 36
5 mult.
18'0 halv.
Komt 9 guldens.

4. Een ℔ kost 8 stuiv. hoe veel 393 ℔?

℔ — stuiv. — ℔.
1 — 8 — 393
8 mult.
314'4 halveerd.
Komt 157 guld. 4 st.

5. Een ℔ kost 3 ß, hoe veel 436 ℔?

℔ — ß — ℔
1 — 3 — 436
3 mult.
130'8 halveert
Komt 65 £ 8 ß

6. Een Last Rogge kost 76 guldens, hoe veel 10 last?

last — gl. — last.
1 — 76 — 10
10 mult.
Facit 760 guldens.

7. Als 36 elle kost 9 guld. hoe veel 1 el?

elle — guld. — elle.
36 — 9 — 1
20
ml. 180 — komt 5 stuyvers.

8. Als 10 lasten kosten 760 gulden, hoe veel kost dan een last?

1ø — 76ø — 1
Facit 76 gulden.

9. Hoe veel kost 17600 ℔, als het 100 ℔ kost 9 ß? ß. ℔.

℔ 1øø — 9 — 176øø
9 mult.
158'4 halv.
Facit 79 £ 4 ß.

10. Item. Als 100 ℔ koſt 10 ₰, hoe veel koſt dan 78606 ℔?

℔ ₰ ℔
100 — 10 — 78606
(6
7 8 6 0 6 } 7860 } 655
1 0 12 — halv.
Antw. 32 £ 15 ß 0 3/5 ₰

11. Item, 75 ℔ tot 5 ſtuiv. 't ℔, hoe veel is 't?

℔. ſt. ℔.
1 — 5 — 75
5
——— mult.
37|5
komt 18 gl 15 ſt.

12. Item, 363 ellen, tot 17 ſtuiv. de elle, hoe veel bedraagt het in gelde?

elle ſt. elle.
1 — 17 — 363
17
——— mult.
2541
363
——— add.
617|1
——— halv.
komt 308 gl 11 ſt.

13. Ik heb 13 ellen, hoe veel koſten die, tot 7 guld de elle?

elle gl. elle
1 — 7 — 13
7
komt 91 gul.

14. Als men om 6 gl koopt hondert pond kaas, hoe veel koſt dan 3060 pond?

pond. gl. pond.
100 — 6 — 3060
6
———
100 1836 } 183 gl.
(6
20
———
100 120 } 12 ſtuiv.
komt 183 gul. 12 ſtuiv.

15. Item, 15 laſt Rogge, tot 75 guld. 't laſt, hoe veel is 't?

Laſt. gl. Laſt.
1 - 75 - 15
15
——— mult.
375
75
——— add.
komt 1125 guld.

16. Item, 17 ſchip-pond Vlas, tot 36 gl. 't ſchip-pond?

ſchip-℔. gl. ſchip-℔.
1 - 36 - 17
17
——— mult.
252
36
——— add.
komt 612 guld.

17. Een pond Spek tot 3 ſtuiv. 8 pen. hoe veel 65 pond?

pond. ſtuiv. pen. pond.
1 - 3 - 8 - 65
16
———
56
65
———
280
336
———
3640
(8
3 6 4 0 } komt 2|7 ſtuiv.
2 0 } ——— 11 guld.
komt 11 gl. 7 ſtuiv. 8 pen.

18 Een pond tot 5 ſtuiv. 4 pen. hoe veel 170 pond?

pond. ſt. pen. pond.
1 - 5 - 4 - 170
16 84
——— ———
34 680
5 1360
——— ———
84 14280
|8
14280 } 89|2
16 } ———
44 gl. 12 ſt. 8 p.
komt 44 g. 12 ſt 8 p.

19. Een

19. Een elle kost 3 gulden 5 stuivers, hoe veel kost 17 ellen?

elle gulde stuiv. ellen
1 — 3 — 5 — 17
20
— mult.
65
17
— mult.
455
65
— add.
110|5
— halveerd.
Antw. 55 guld. 5 stuiv.

20. Om 2 stuivers 2 penningen heeft men een pond, hoe veel kost 40 pond?

po stuiv. penn. pond
1 — 2 — 2 — 40
16 34
mult — mult. —
34 160 1360 } 8|5
120 16 } —halv.
add. — komt 4 gl 5 st
1360

21. Als een last kost 71 gulden 15 stuivers, hoe veel kost dan 13 last?

last gl. stuiv. last
1 — 71 — 15 — 13
20
— mult.
1435
13
— mult.
4305
1435
— add.
18655|5
— halveerd.
komt 932 gl. 15 stuiv.

22. Als een Ton kost 3 guld. 17 stuivers, hoe veel kost dan een Last?

Ton. gl. stuiv. Last.
1 - 3 - 17 - 1
20 12
— mult.
77
12
— mult.
154
77
— add.
92|4
— halv.
komt 46 gl. 4 stuiv.

23. Een Vaam touw tot 3 stuiv. 12 pen. hoe veel 100 Vaam?

Vaam st. pen. Vaam.
1 - 3 - 12 - 100
16 60 6000 } 37|5
— — 16 } —
60 6000 18-15
komt 18 gl. 15 stuiv.

24. Hoe veel kosten 136 oncen, als de Once kost 7 schel, 3 groten?

Onc ß. g. Onc.
1 - 7 - 3 - 136
12 87
— —
87 952 11832 } 98|6
1088 12 } — halv.
— 49-6
11832 komt 49 p fl. 6 ß.

25. Hoe veel kost een elle? als 20 ellen kosten 4 guld. 2 stuiv. 8 pen.

elle gl. st. p elle.
20 - 4 - 2 - 8 - 1
20
— mult.
82
16
— mult.
500
82
—
1320 1320 } 66 } 12 } komt
20 } 20 } 4 st. 2 p.

26. 't Do-

26. 't Dozyn Appelen tot 8 stuiv. 12 pen. hoe veel een Appel?

Dos. st. p. App.
1 - 8 - 12 - 1
12 16
50
9
140
komt 11⅔ pen.

27. Zyde lint, tot 3 stuiv. 8 pen. de elle hoe veel 12 ellen?

elle st. p elle.
1 - 3 - 8 - 12
16 mult.
26
3 add.
56
12 mult.
112
56 add.
672
4|2 halv. 2 - 2
komt 2 gl. 2 stuiv.

28. d' Elle Laken, tot 4 guld. 18 stuiv. hoe veel 77 ellen?

elle gl. st. elle.
1 - 4 - 18 - 77
20 mult.
98
77 mult.
686
686
7546
377|6
komt 377 gl. 6 st.

29. Om 17 stuiv. 8 pen. heeft men een pond. hoe veel 1000 pond?

1 - 17 - 8 - 1000
16
110
17 add.
280
280
80000
2000 add.
280000
1750|0
komt 875 gl.

30. 't Last Haver, tot 35 guld. 5 stuiv. hoe veel 10 Lasten?

Last gl. st. Last.
1 - 35 - 5 - 10
20 mult.
705
10 add.
705|0 halv.
komt 352 guld. 10 stuiv.

31. Een dozyn Nestelen, tot 2 stuiv. 4 pen. hoe veel 96 dozynen?

Doz. st. p. Doz.
1 - 2 - 4 - 96
16
36
36 mult.
576
288 add.
3456
21|6 halv.
komt 10 gl. 16 st.

Proeven op Num. 19, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 28, 29, 30, en 31.

19. Item, 17 ellen kosten 55 gl. 5 stuiv. hoe veel een elle?

elle gl. st. elle.
17 - 55 - 5 - 1
20 mult.
1105
6|5 halv.
komt 3 gl. 5 st.

20. Ik heb 40 pond, die my kosten 4 guld. 5 stuiv. hoe veel 1 pond?

℔. gl. st. ℔
40 - 4 - 5 - 1
mult. 20
85
2
5
16 mult.
80 } 2
40 ko. 2 st. 2 p.

21. Hoe-

21. Hoe veel 1 last, als de 13 lasten kosten 932 guld. 15 stuiv.?

Last. gl. st. Last.
13 - 932 - 15 - 1
20
mult. ———
18655

komt 71 gl. 15 st.

22. Wat kost de tonne, als 't last kost 46 guld. 4 stuiv?

Last gl. st. Ton.
1 - 46 - 4 - 1
12 20
——— mult.
924

komt 3 gl. 17 st.

23. Item. 18 guld. 15 stuiv. geeft men voor 100 vamen touw, hoe veel dan een vaam?

Vaam. gl. st. Vaam.
100 - 18 - 15 - 1
20
mult. ———
375

komt 3 stuiv. 12 pen.

24. Om 49 pond-gr. 6 ß, heb ik 136 oncen, hoe veel kost my een once?

Onc. £. ß. Onc.
136 - 49 - 6 - 1
20
mult. ———
986

komt 7 ß. 3 g.

27. Item, 12 ellen Lint kosten 2 guld. 2 st. hoe veel een elle?

elle. gl. st. elle.
12 - 2 - 2 - 1
20
——— mult.
42

komt 3 stuiv. 8 pen.

28. Item, 77 ellen kosten 377 guld. 6 stuiv. hoe veel een elle?

elle. gl. st. elle.
77 - 377 - 6 - 1
20
——— mult.
7546

komt 4 gl. 18 st.

29. Zegt my, om 875 guld. heb ik 1000 ℔, waar voor een pond?

℔. gl ℔.
1000 - 875 - 1
20
mult. ——— ———
17500

komt 17 st. 8 pen.

30. Item, 10 last Haver, daar geef ik voor 352 guld. 10 stuiv. wat voor 't last?

Last. gl. st. Last.
10 - 352 - 10 - 1
20
——— mult.
70|50
——— halv.

komt 35 gl. 5 stuiv.

31. De 96 dozynen nestelen, bedragen 10 guld. 16 stuiv. hoe veel een dozyn?

Doz. gl. st. Doz.
96 - 10 - 16 - 1
20
——— mult.
216

komt 2 stuiv. 4 pen.

32. 't Mud-

32. 't Mudde Garst tot 17 stuiv. 8 penn. hoe veel 19 mudde?

Mud. st. p Mud.
1 - 17 - 8 - 19
16
110
17
280
19
2520
280
5320

8 3 2 0 |8 } 33|2 halv.
1 6

16 - 12 - 8

komt 16 gl. 12 st. 8 pen.

33. Item, 9 pond, tot 6 guld. 12 stuiv. 4 pen. het pond, hoe veel is de somme?

℔ gl. st. p. ℔
1 - 6 - 12 - 4 - 9
20
132
16
796
132
2116
9
19044

1 9 0 4 4 |4 } 119|0 halv.
1 6

59 - 10 - 4

komt 59 gl. 10 st. 4 pen

34. Als men 3 guld. 10 stuiv. 8 pen. voor de elle geeft hoe veel 18 ellen?

elle gl. st. p. elle.
1 - 3 - 10 - 8 - 18
20
70
16
428 mult.
70
1128
18
9024 mult.
1128
20304 add.

2 0 3 0 4 } 126|9
1 6

63 - 9

komt 63 gl. 9 stuiv.

35. Item, 17 ellen tot 66 guld. 17 stuiv. 8 pen. hoe veel 12 ellen?

elle gl. st. pen elle.
17 - 66 - 17 - 8 - 12
20
1337
16
8020 mult.
1337
21400 add.
12
42800 mult
21400
256800

2 5 6 8 0 0 |16 } 1 5 1 0 5 |1 } 94|4 halv.
1 7 1 6

47 - 4 - 1 1/17

komt 47 gl. 4 st. 1 1/17 pen.

36. 't Last Oly tot 46 gl. 12 stuiv. 8 pen. hoe veel de Ton?

Last. gl. st. p Ton.
1 - 46 - 12 - 8 - 1
12 20
932 mult.
16
5600
932
14920

1 4 9 2 0 |4 } 1 2 4 3 |11 } 7|7 pen.
1 2 1 6

3 - 17 - 11 1/3

komt 3 gl. 17 st. 11 1/3 pen.

37. 't Last Raap-oly tot 36 guld. 17 stuiv. 8 pen. hoe veel 10 Last

Last. gl. st. p Last.
1 - 36 - 17 - 8 - 10
20
737
16
4430
737
11800
10
118000

1 1 8 0 0 0 } 737|5 halv.
1 6

368 - 15

komt 368 gl. 15 stuiv.

38. 't Last

38. 't Laſt Raap-oly tot 96 guld. 15 ſtuiv. 8 pen. hoe veel 7 Laſt.

```
Laſt.  gl.   ſt.   p.  Laſt.
  1 - 96 - 15 - 8 - 7
       20
      ----
      1935
        16
      ----  mult.
     11618
      1935
     -----
     30968          18
         7    ...    } 1354|8
     -----                ---- halv.
    216776               677-8-8
```

komt 677 gl. 8 ſt. 8 pen.

39. 't Laſt Hennip-zaat tot 66 guld. 17 ſtuiv. 8 pen. hoe veel 13 Laſt?

```
Laſt   gl.   ſt.   p.  Laſt.
  1 - 66 - 17 - 8 - 13
       20
      ----
      1337
        16
      ----
      8030
      1337
      ----  add.
     21400
        13
     -----  mult.    18
     64200    ...     } 1738|7
     21400                 ---- hal.
     -----  add            869-7-8
    278200
```

komt 869 gl. 7 ſt. 8 pen

40. Item, 10 Laſt Rogge koſt 1306 guld. 15 ſtuiv. 4 pen. hoe veel 3 laſt?

```
Laſt.  gl.    ſt.   p.  Laſt.
 10 - 1306 - 15 - 4 - 3
         20
        ----
       26135
          16
       -----
      156814
       26135
      ------          19
      418164   ...     } 784|0
           3               ---- halv.
      ------               392-0-9½
     1254492
```

komt 392 gl. 0 ſt. 9½ pen.

41. Hoe veel koſten 2 Laſt Rogge, als men om 1703 guld. 11 ſtuiv. 4 pen. 12 Laſten koopt?

```
Laſt.  gl.    ſt.   p.  Laſt.
 12 - 1703 - 11 - 4 - 2
          20
        ------  mult.
        34071
           16
        ------  mult.
       204430
        34071
       ------        18        18
       545140   ...   }   ...   } 567|8
            2                       ----
       ------  mult                 283
      1090280
```

komt 283 gl. 18 ſt. 8⅔ p.

42. Als men om 368 guld. 15 ſtuiv. heeft 10 Laſten op hoe veel komt 't Laſt?

```
Laſt.  gl.   ſt.  Laſt.
 10 - 368 - 15 - 1
        20
       ----
       7375
   10  ----
       737½ ſtuiv.
       -------
       36-17-8
```

Proeven op Num. 34, 37, 38, 39, en 42.

34. Item, 18 ellen bedragen 63 guld. 9 ſt. hoe veel de elle?

```
elle   gl   ſt.   elle.
 18 - 63 - 9 - 1
 9 -----------------
  2 -  7 - 1 - 1
          20
         ----
         141
     2   ----
         70½
        -------
        3-10-8
```

37. De

37. De 10 Lasten Raap oly, tot 368 guld. 15 stuiv. hoe veel 't Last?

Last gl. st. Last.
10 - 368 - 15 - 1
20
—— mult.
73375
15 —— divid.
7317½
—— halv.
komt 36 gl. 17 st. 8 pen.

Last. gl. st. p. Last.
1 - 36 - 17 - 8 - 10
20
—— mult.
737
16
——
4430 118000 } 7375
737 16 } —— halv.
——add. 368 - 15
11800 komt 368 gl. 15 stuiv.
10
—— mult.
118000

38. Item, 677 guld. 8 stuiv. 8 pen. belopen 7 lasten Raap oly, wat een last?

Last. gl. st. p. Last.
7 - 677 - 8 - 8 - 1
20
—— mult.
13548
16
—— mult
81296 216776 } 30968 } 1935
13548 7 } 16 } ——
—— 96-15-8
216776 komt 96 gl. 15 st. 8 p.

39. Als ik geef 869 guld. 7 stuiv. 8 pen voor 13 last, kost dan een last 66 gl. 17 st. 8 pen? probeert het.

Last. gl. st. p. Last.
13 - 869 - 7 - 8 - 1
20
—— mult.
17387
16
——
18
104330 278200 } 21400 } 1337
17387 13 } 16 } ——
—— add. 66-17-8
278200 komt 66 gl. 17 st. 8 p.

42. Ik bevinde dat een last kost 36 guld. 17 stuiv 8 pen. kost dan 10 last 308 guld. 15 stuiv? Antw. Ja.

43. Item, 13 last 9 mud Tarw, tot 98 g-guld. 4 stuiv 8 pen. 't last, hoe veel is de zomma Courant geld?

Last. g-gl. st. p. Last Mud.
1 - 98 - 4 - 8 - 13 - 9
27 28 27
—— mult. —— mult.
2748 360
16
——
18 10
43976 15831360 } 586340 } 36646
360 27 } 16 } ——
—— mult 1832 gl.
15831360 komt 1832 gl. 6 st. 10⅝ p.

44. Item, 't last Tarw, tot 99 g-gl. 17 st. 8 pen hoe veel 17 last 3 mud?

Last g-gl st. p. Last Mud.
1 - 99 - 17 - 8 - 17 - 3
27 28 27
—— mult.
809
198
—— add.
2759
16
—— mult.
13 17
44632 20619984 } 763703 } 47731
462 27 } 16 } —— halv.
—— 2386
20619984 komt 2386 gl. 11 st. 7½ p.

45. Item,

45. Item, 17 last Haver tot 37 guld. 10 st. 4 pen. 't last?
Last. gl. st. p. Last.
1 - 37 - 10 - 4 - 17
20
—— mult.
750
16
—— mult.
4504
750
—— add.
12004
17
—— mult.
84028
12004
—— add.
204068 komt 637 gl. 14 st. 4 pen.

|4
~~204068~~ } 12754
~~16~~ —— halv.
637 - 14 - 4

46. Item, 19 last, 12 Mud. Garst, tot 42 gl. 15 st. 4 pen. 't last?
Last. gl. st. p. Last. Mud.
1 - 42 - 15 - 4 - 19 - 12
20 27
—— mult. —— mult.
855 135
16 39
—— mult. —— mult.
5134 525
855
—— add.
13684
525
—— mult.
68420
27368
68420
—— add.
7184100 komt 831 gl. 9 st. 13 7/5 p.

|21 |13
~~7184100~~ } ~~2000077~~ } 16621|9
~~27~~ ~~16~~ —— h.
831

47. Item, 23 Schip ℔, 12 Lys ℔ Vlas, tot 56 guld. derde halve oort 't Schip-℔?
S-℔. gl. st. p. S-℔ L ℔.
1 - 56 - 12 - 8 - 23 - 12
20 20 20
—— mult. —— mult.
1132 472

1132 472
16
—— mult.
6800
1132
—— add.
18120
472
—— mult.
36240
126840
72480
—— add.
8552640 komt 1336 gl. 7 stuiv.

~~8552640~~ } ~~427632~~ } 2672|7
~~20~~ ~~16~~ —— h.
1336

48. Item, 25 Lys-℔, 4 ℔ Hennip, tot 2 guld. 15 stuiv. 4 pen. het Lys-℔?
L-℔. gl. st. p. L-℔. ℔.
1 - 2 - 15 - 4 - 25 - 4
15 20 15
—— mult. —— mult.
55 129
16 25
—— mult. —— add.
334 379
55
—— add.
884
379
—— mult.
7956
6188
2652
—— add.
335036 komt 69 gl. 15 st. 15 1/3 p.

|11 |15
~~335036~~ } ~~22335~~ } 139|5
~~15~~ ~~16~~ —— halv.
69

49. Een last Rogge, tot 78 guld. 17 stuiv. 8 pen. hoe veel 17 last, 19 mudden?
Last. gl. st. p. Last. Mud.
1 - 78 - 17 - 8 - 17 - 19
27 20 27
—— mult. —— mult.
1577 138
16 34
—— mult. —— mult.
9470 478
1577
—— add.
25240

25240
478
——— m.
201920
176680
100960
——— add.
12064720 (13 (9
12064720 } 448841 } 2792|7
1396
komt 1396 gl. 7 st. 9 $\frac{13}{27}$ p.

53. Het Last Tonne meel tot 69 g-gl. 16 stuiv. 8. penn. hoe veel 10 Last, 5 Ton?

Last g-guld. st. p. Last Ton
1 - 69 - 16 - 8 - 10 - 5
12 28 12
——— mult ——— mult.
568 25
138 10
——— add. ——— ad.
1948 125
16
———
11696
1948
——— add.
31176
125
——— mult.
155880
62352
31176
——— add.
3897000 (14
3897000 } 324750 } 2029|6
komt 1014 gl. 16 st. 14 p 1014

51. Het Schip ℔ Hennip tot 39 gl. 16 st. hoe veel 16 Schip ℔, 3 Lys ℔?

1 - 39 - 16 - 16 - 3
20 20 20
——— mult. ——— mult.
796 323
323
———
2388
1592
2388
———
257108

2571c|8
——— halv. tot stuiv.
12855|5
——— halv. tot guldens.
642 - 15
Komt 642 gl. 15 st. 6 $\frac{2}{5}$ penn.

52. Het Schip ℔ Spek tot 45 guld. 3 oort, hoe veel 12 Schip ℔, 12 Lys ℔?

Sch ℔ gl. st. S. ℔ Lys-℔
1 - 45 - 15 - 12 - 12
20 20
——— mult ——— mult.
915 252
252
——— mult.
1830
4575
1830
——— add.
23058|0
——— halv. tot stuiv.
1152|9
——— halv. tot guldens.
576 gl. 9 stuiv.
Komt 576 gl. 9 stuiv.

53. Het Last Raapzaad, tot 41 gl. 7 stuiv. 8 penn. hoe veel 15 last, 21 mudde?

Last gl. st. p. Last Mud
1 - 41 - 7 - 8 - 15 - 21
27 20 27
——— mult. ——— mult.
827 126
16 30
——— mult. ——— add.
4970 426
827
——— add.
13240
426
——— mult.
79440
26480
52960
——— add.
5640240

Digitized by Google

(21 (1
5640740 { 208807 { 1305|6
27 18 ——— halv.
652 - 16
komt 652 guld. 16 stuiv. 1½ penn.

54. Een elle Borat kost 3 ß, min 2 g, hoe veel 26 ellen?

Elle. ß. g. Elle.
1 - 2 - 10 - 26
12
——— mult.
34
26
——— mult. (8
204 884 { 7|3
68 12 ——— halv.
——— add. 3 - 13 - 8
884 komt 3 £. 13 ß. 8 g.

55. Een ℔ Speceryen, tot 3 guld. min 2 stuiv. 8 penn. hoe veel 600 ℔?

℔. gl. st. p. ℔.
1 - 2 - 17 - 8 - 600
20
——— mult.
57
16
———
350
57
——— add.
920 552000 } 3450|0 halv.
600 16 ———
——— mult. 1725
552000 komt 1725 guld.

56. Wanneer een ellen Brugs Bombazyn gekogt word voor 1 guld. 6 stuiv. 8 penn. hoe veel komen dan te staan de 190 ellen?

Elle. gl. st. p. Elle.
1 - 1 - 6 - 8 - 190
20
——— mult.
26
16
———
164
26
——— add.
424
190
——— mult.
38160 80560 { 503|5
424 16 ——— halv.
——— add. 251 - 15
80560 komt 251 gl. 15 st.

57. Zoo men koopt 6 stukken Boratten, houdende te zamen 256 ellen, tot 2 guld. 9 stuiv. min 4 penn. de 2 ellen, hoe veel beloopt het in gelde?

Elle. gl. st. p. Elle.
2 - 2 - 8 - 12 - 256
20
——— mult.
48
16
——— mult.
290
49
——— add.
780
256
——— mult.
4680
3900 199680 { 99840 { 624|0
1560 2 16 ——— hal.
——— add. 312
199680 komt 312 guld.

58. Als een tonne Biers kost 7 guld. 6 st. min 8 penn., van Accys, 6 guld. 5 stuiv. van t' huis brengen 2 stuiv., hoe veel een last?

7 - 5 - 8
6 - 5 - 0
0 - 2 - 0
Ton. ——— ——— Last.
1 - 13 - 12 - 8 - 1
20 12
——— mult.
272
16
——— mult.
1640
272
——— add.
4360

 4360

4360
12
—— mult.
8720
4360
—— add.
52320 … 327|0 —— halv. 163 - 10
komt 163 gl. 10 stuiv.

59. Men koopt 13 ℔ 5 oncen Zyde, tot 2 £, 7 ß, 9 ₰, het ℔, hoe veel is 't?

℔. £. ß. ₰. ℔. onc.
1 - 2 - 7 - 9 - 13 - 5
16 20 16
—— mult. —— mult.
47 83
12 13
—— mult. —— add.
103 213
47
—— add.
573
213
—— mult.
1719
573
1146
—— add.
122049 … (1 (8 … 63|5 halv. —— 31 - 15
komt 31 £. 15 ß. 8½ ₰.

60. Hoe veel betaalt men voor 13 oncen, 13 engelzen, als men d' engels gekogt heeft voor 2 ß, 5 ₰, 7 myten?

eng. ß. ₰. myt. onc. eng.
1 - 2 - 5 - 7 - 13 - 13
12 20
—— mult. —— mult.
29 273
12
—— mult.
65
29
—— add.
355

355
273
—— mult.
1065
2485
710
—— add.
96915 … (3 … 67|3 —— halv. 33 - 13
komt 33 £. 13 ß. 0 ₰. 3 myten.

Proeven op Num. 45, 47, 50, 52, 54, 55, 56, 57, 58, en 60.

45. Als men 17 last Haver heeft voor 637 guld. 14 stuiv. 4 penn., heeft men dan een last voor 37 guld. 10 stuiv. 4 penn.?

last. gl. st. pen. last.
17 - 637 - 14 - 4 - 1
20
—— mult.
12754
16
—— mult.
76528
12754
—— add.
204068 … (4 … 75|0 —— halv. 37 - 10
komt 37 gl. 10 st. 4 p.

47. Kan ik een Schip-℔ hebben om 56 gl. derdehalve oort, als de 23 Schip-℔, 12 Lys-℔ kosten 1336 guld. 7 stuiv.?

Sch ℔ L. ℔. gl. st. Sch. ℔.
23 - 12 - 1336 - 7 - 1
20 20 20
—— mult. —— mult.
472 26727
16
—— mult.
160362
26727
—— add.
427632
20
—— mult.
8552640
… (8 … 113|2 —— halv. 56 - 12
komt 56 guld. 12 stuiv. 8 penn.

50. Ton-

50. Tonne meel 10 last 5 tonnen om 1014 gulde 16 stuiv. 14 penn., hoe veel g-guldens een last?

Last T. gl. st. p. Last.
10 - 5 1014 - 16 - 14 - 1
12 20 12
——— ——— mult.
125 20296
16
——— mult.
121780
20297
——— add.
324750
12
——— mult.
649500
324750
——— add.
3897000

3897000 } 18 } 16 } komt
125 } 31170 } 1948 } 69-16-8
} 16 } 28 }

komt 69 g-gl. 16 st. 8 pen.

52. Zegt my, kost een Schip-℔. Spek 45 guld. 3 oort, als 12 Schip-℔, 12 Lys-℔, kosten 576 guld. 9 stuiv.?

Sc-℔. L-℔. gl. st. Sc-℔.
12 - 12 - 576 - 9 - 1
20 20 20
——— mnlt. ——— mult.
252 11529 230580 } 91|5
20 252 ——— halv.
——— mult. 45
230580 komt 45 gl. 15 st.

54. Kosten 26 ellen Borat 3 £, 14 ß min 4 ₰, als een elle kost 3 ß, min 2 ₰?
Elle. £. ß. ₰. Elle.
26 - 3 - 13 - 8 - 1
20
——— mult.
73
12
——— mult. } |10 } komt
154 884 } 34 } 2-10
73 26 } 12 }
——— add.
884 komt 2 Schel. 10 Gr.

55. Kost een ℔ speceryen 3 guld. als 600 ℔ kosten 1725 guld? Antw. 2 st. 2 p. minder.
℔. gl. ℔.
600 - 1725 - 1
20
——— mult.
34500
16
——— mult. } 18 }
207000 5520 } 920 } 5|7
34500 6 } 16 } ——— halv.
——— add. 2-17-8
552000 komt 2 gl. 17 st. 8 p.

56. Als 190 ellen Bombazyn kosten 251 guld. 15 stuiv. komt dan de elle op 27 st.?
Elle. gl. st. Elle.
190 - 251 - 15 - 1
20
——— mult.
5035
16
——— mult. } 18 } komt
30210 80560 } 424 } 26
5035 190 } 16 }
——— add. komt 26 st. 8 pen.
80560

57. Item, 6 stukken Boratten, houdende 526 ellen, kosten 312 guld. bedragen dan 2 ellen, 2 guld. 10 stuiv.?

Elle gl. Elle.
256 - 312 - 2
20
—— mult.
6240
16
—— mult.
37440
6240
—— mult. 199680 } 12 256 } 4|8
99840 256 } 16 } —— ha
2 2 - 8
—— mult. komt 2 gl. 8 st 12 p.
199680 Antw. 1 st. 4 pen. minder.

58. Item, 12 Tonnen Bier, kosten 163 guld. 10 stuiv.. wat kost de ton? als men van Accys en 't huisbrengen aftrekt 6 gl. 7 st.?

Ton. gl. st. Ton.
12 - 163 - 10 - 1
20 |6
—— mult. 3270 } 27|2
3270 12 } —— halv.
13 - 12 - 8
6 - 7 - 0
—— —— sub.
komt 7 - 5 - 8

60. Item, 13 Oncen 13 Engelzen kosten 33 pond fl. 13 ß, 0 g, 3 myten, kost dan een Engelsche 2 ß, 5 g, 7 myten?

Onc. Eng. £. ß. g. Myt. Eng.
13 - 13 - 33 - 13 - 0 - 3 - 1
20 20
—— mult —— mult.
273 673
12
—— mult.
1346
673
—— mult.
8076
12
—— mult. 969155 } |7 } |5 } ß.
16155 273 } 355 } 29 } 2
8076 12 } 12 }
—— add.
96915 komt 2 sch. 5 gr. 7 Myt.

61. 't Last Rogge, tot 150 g-gl. 17 stuiv. 8 pen. hoe veel 36 lasten, 18 mud. 2 sch. in Courant geld?

Last g-gl. st. p. Last. Mud. Sch.
1 - 150 - 17 - 8 - 36 - 18 - 2
27 28 27
4 —— mult. —— mult.
—— 4217 990
108 16 4
—— mult. —— mult.
67480 3962
3962
—— —— add.
267355760 pen.
|32 } |12 } |1 stuiv.
267355760 } 2475518 } 154719
108 } 16 } —— halv.
7735 gl.
komt 7735 gl. 19 st. 12 8/27 pen.

62. 't Last Tarw. tot 170 guld. 3 stooters, hoe veel 10 last, 16 mud. 2 Schepels?

Last. gl. st. p. Last. Mud. Sch.
1 - 170 - 7 - 8 - 10 - 16 - 2
27 20 27
4 —— mult. —— mult.
—— 3407 86
108 16 20
—— —— mult. —— add.
20450 286
3407 4
—— add. —— mult.
54520 1146
1146
—— —— mult.
327120 |84 } |5 }
218080 62479920 } 578517 } 3615|7
54520 108 } 16 } —— h.
54520 1807
—— add.
62479920 komt 1807 gl. 17 st. 5 5/7 pen.

63. 't Last Rogge, tot 97 g-guld. 18 st. 12 pen. hoe veel 30 last, 16 mud. 2 sch.?

1 Last.

Digitized by Google

```
Last g-gl. st. pen. Last Mud Sch.
 1 - 97 - 18 - 12 - 30 - 16 - 2
27   28              27
 4   ---- mult       ---- mult.
---  794             826
108  194              4
     ---- add.       ---- mult.
     2734            3306
      16
     ---- mult.
     16416
     2734
     ---- add.
     43756
     3306
     ---- mult.
    262536
   1312680
  131268
  -------- add.
  144657336
          (84        (11
  144657336 } 1339416 } 8371|3
  108         16        ---- hal.
                        4185
```

Komt 4185 gl. 13 st. 11 1/3 penn.

64. Een Last Mout kost 99 g-gulden 12 stuiv. 11 penn., hoe veel 30 last, 14 mudd. 2 schepels?

```
Last g-gl. st. p. Last Mud Sch.
 1 - 99 - 12 - 11 - 30 - 14 - 2
27   28              27
 4   ---- mult.      ---- mult.
---  804             824
108  198              4
     ---- add.       ---- mult.
     2784            3298
      16
     ---- mult.
     44555
     44555
     3298
     ---- mult.
    356440
   400995
   89110
  133665
  -------- add.
  146942390
          (74        (1
  146942390 } 1360577 } 8503|6
  108         16        ---- halv.
```

Komt 4251 gl. 16 st. 1 37/54 p. 4251

65. Item, 10 Schip ℔, 5 Lys ℔, 11 ℔ vlas, tot 69 gl. 19 stuiv. 8 pen. het Schip ℔, hoe veel is dat?

```
Sch.℔ gl. st. p. S.℔ L.℔ ℔
 1 - 69 - 19 - 8 - 10 - 5 - 11
20   20              20
15   ---- mult.      ---- mult.
---  1399            205
300   16              15
     ---- mult,      ---- mult.
     8402            1036
     1399             206
     ---- add.       ---- add.
     22392           3086
     3086
     ---- mult.
    134352
   179136
  671760
  -------- add.
  69101712
          (12       (3
  69101712 } 230339 } 1439|6
  300        16       ----
```

Komt 719 gl. 16 st. 3 1/5 p. 719

66. Het

66. Het last Tarve tot 87 g-guld. 17 stuiv. 8 penn. hoe veel 12 last, 12 mud. 3 schepels?

```
Last g-gl.  st,  p.  Last. Mud. Sch.
 1 -  87 - 17 - 8 - 12 - 12 - 3
27    28              27
 4    —— mult.        —— mult.
——    713             96
108   174             24
      ——— add.        ——— add.
     2453             336
       16               4
     ——— mult.       ——— mult.
    14726            1347
     2453
    ——— add.
    39256
     1347
    ——— mult.
   274792
  157024
 117768
 39256
———————— add.
52877832
           (60         (9
  52877832 } 480000 } 3060|0
  108        16        ————
                       1530
```

Komt 1530 gl. 0 st. $9\frac{5}{9}$ penn.

67. Het Last Haver tot 43 g-gl wat kost een Schepel?

```
Last.  g-gl Sch.
  1 - 43 - 1
 27   28
  4   ——— mult.
 ——   344
108   86
     ——— add.
     1204
     1204
       16
     ——— mult.   (40    (2
     7224     19264 } 178 } 11
    1204      108      16
    ——— add.
    19264
```

komt 11 st. $2\frac{10}{27}$ pen.

68. Item, 19 Schip ℔, 8 Lys ℔, 7 ℔ Hennip, tot 46 Ryksdaalders het Schip ℔, tot 50 stuivers 't stuk, hoe veel is het?

```
Sch ℔   R d.  Sch ℔   Lys ℔   ℔
 1   -  46  -  19  -  8  -  7
20      50     20
15     ———    ——— mult.
——     2300   388
300    116     15
      ——— m.  ——— mult.
      13800   1947
      2300    388
      ———ad   ——— ad.
      36800   5827
       5827
      ——— mult.
      257600
      73600
     294400
    184000
    ——— add.
    214433600
          (2           (10
    21443360 } 2144778 } 44671|3
    3          16        ——— halv.
```

Komt 2233 gl. 13 st. $10\frac{2}{3}$ p. 2233-13

69. Een

69. Een Schip-℔, tot 56 g-guld. 13 stuiv. 6 penn. hoe veel 13 Schip-℔, 17 Lys-℔ 3 ℔?

Sch-℔ g-gl. st. p. S ℔ L-℔. ℔.
1 - 56 - 13 - 6 - 13 - 17 - 3
20 28 20
15 —— mult. —— mult.
—— 461 277
300 112 15
—— add. —— mult.
1581 1388
16 277
—— mult. —— add.
9492 4158
1581
—— add.
25302
4158
—— mult.
202416
126510
25302
101208
—— add.
105205716 |2 6
105205716 } 350652 } 2191|7
300 16 —— halv.
1095
komt 1095 gl. 17 stuiv. $13\frac{1}{2}\frac{2}{7}$ penn.

70. Een last tot 71 g-guld. min 2 stuiv. 4 penn hoe veel 17 last 2 mudde min een schepel?

Last g-gl. st. p. Last. Mud. Sch.
1 - 70 - 25 - 12 - 17 - 1 - 3
27 28 27
4 —— mult. —— mult.
—— 1985 120
108 16 34
—— mult. —— add.
11922 460
1985 4
—— add. —— mult.
31772 1843

31772
1843
—— mult.
95316 |32 } |7 }
127088 58555796 } 541218 } 33886
254176 108 } 16 } —— h.
31772 1694
—— add.
58555796 komt 1694 gl. 6 st. $7\frac{1}{2}\frac{5}{7}$ pen.

71. Een last Tarw., tot 86 g-guld. min 7 stuiv. 8 penn. hoe veel 10 last min 7 mud. 3 schepels?

Last. g-gl. st. p. Last. Mud Sch.
1 - 85 - 20 - 8 - 9 - 19 - 1
27 28 27
4 —— mult. —— mult.
—— m 700 262
108 170 4
—— add. —— mult.
2400 1049
16
—— mult.
14408
2400
—— add.
38408
1049
—— mult.
345672 |92 } |15 }
153632 40289592 } 373051 } 2331|5
384080 108 } 16 } —— halv.
—— add. 1165
40289592 komt 1165 gl. 15 st. $15\frac{1}{2}\frac{1}{7}$ p.

72. Voor 100 guld. 15 stuiv. koopt men een last Haring, hoe veel lasten zal men kopen voor 2606 guld. 10 stuiv.

gl. st. Last gl. st.
100 - 15 - 1 - 2606 - 10
20 20
—— mult. —— mult.
52130
2015 stuiv. 1755
1755 } 12 ton. |91 } |65
52130 } 25 last —— 21060 } 10$\frac{9}{31}\frac{1}{3}$
2015 } 21060 2015 }

73. Een last Rogge koopt men om 71 g-guld. 7 stuivers, hoe veel lasten om 369 guld. 17 stuiv.?

g-gl. st. Last. gl. st.
71 - 7 - 1 - 369 - 17
28 27 20
—— mult. 4 —— mult.
575 —— m. 7397
142 108 108
—— add. —— —— mult.
1995 59176
73970
—— —— add.
798876

|876
798876 } 400 } |19
1995 } 4 } 100 } 3 Last
27

komt 3 last, 19 mud, $0\frac{292}{665}$ schep.

74. Voor 17 guld. 3 oort heeft men een ton Haring, hoe veel voor 171 gl. 18 st.?

gl. st. Ton. gl. st.
17 - 15 - 1 - 171 - 18
20 20
—— mult. ——
355 3438

|243
3438 } $9\frac{243}{355}$
355

komt $9\frac{243}{355}$ tonnen.

75. Voor 70 guld. 5 stuiv. koopt men een last Mout, hoe veel lasten zal men mogen kopen voor 376 guld. 15 stuiv.?

gl. st. Last. gl. st.
70 - 5 - 1 - 376 - 15
20 27 20
—— m. 4 —— mult.
1405 —— m. 7535
108 108
—— mult.
60280
75350
—— add.
813780

|285 |3 |9
813780 } 570 } 144 } 5 Last
1405 } 4 } 27 }

komt 5 Last 9 mud. $3\frac{57}{281}$ sch.

76. Om 19 guld. 12 stuiv. heeft men een last Bonen, hoe veel heeft men voor 1169 guld. 19 stuiv.?

gl. st. Last gl. st.
19 - 12 - 1 - 1169 - 19
20 27 20
—— mult. 4 —— —— mult.
392 —— m. 23399
108 108
—— —— mult.
187192
233990
—— —— add.
2527092

|260 |2 |18
2527092 } 8448 } 1611 } 59 Last
392 } 4 } 27 }

komt 56 Last. 18 Mud. $2\frac{65}{98}$ Sch.

77. Voor 111 g-guld. min anderhalven Reaal koopt men een last Rogge, hoe veel voor 2737. guld. derde halve oort?

g-gl. st. p. Last. gl. st. p.
110 - 22 - 12 - 1 - 2737 - 12 - 8
28 20
—— mult. 3 oort —— m. 2 oort.
3102 54752
4 4
—— ——
12411 oort. 219010 oort.

|8023
219010 } 17 last
12411

8023 |5634 5634
27 216621 } 17 mud. 4
—— m. 12411 m. ——

216621 |10125 (9 22536
22536 } $1\frac{10125}{12411}$ || $\frac{1125}{1379}$ sch.
12411

komt 17 last. 17 mud. $1\frac{1125}{1379}$ schep.

78. Een

78. Een Cent. Stok-vis koopt men voor 6 guld. anderhalven stoter, hoe veel koopt men voor 376 guld derdehalve oort?

gl. st. duit. cent. gl. st. duit.
6 - 3 - 6 - 1 - 376 - 12 - 4
20 20
—mult. —m.
123 7532
8 8
—mult. —mult.
990 60260

komt 60 Cent. 86 $\frac{5}{99}$ pond.

79 't Last Rogge kost 70 g-guld. 10 st. 8 penn. hoe veel lasten heeft men voor 763 Daald. en 17 stuiv. den Daald. gerekent tot 30 stuiv.?

g-gl. st. p. Last Daald. st.
70 - 10 - 8 - 1 - 763 - 17
28 27 30
—mult. 4 —mult.
570 —m. 22907
140 108 16
—add. —mult.
1970 137442
16 22907
—mult. —add.
11828 366512
1970 108
—add. —mult.
31528 2932096
3665120
—add.
39583296

komt 11 Last. 16 Mud. 3 $\frac{1}{3}\frac{2}{9}\frac{1}{4}\frac{7}{1}$ sc.

80. d' Ellen koopt men voor 13 ß, 7 ₰, hoe veel ellen heeft men voor 16 £, 17 ß, 8 ₰?

ß. ₰. ell. £. ß. ₰.
13 - 7 - 1 - 16 - 17 - 8
12 20
—mult. —mult.
33 337
13 12
—add. —mult.
163 682
337
—add.
4052 Komt 24 $\frac{140}{163}$ el.

81. Item, het pond heeft men voor 5 ß, 11 ₰, hoe veel pond voor 19 £, 10 ₰?

ß. ₰. W. £. ß. ₰.
5 - 11 - 1 - 19 - 0 - 10
12 20
—mult. —mult.
71 380
12
—mult.
770
380
—add.
4570 komt 64 $\frac{26}{71}$ pond.

82. 't Last Teer tot 86 guld. derdehalve brasp. hoe veel 12 last 11 ton: waar af de 7 last wrak zyn, hebbende 3 wrakken voor 2 goede Tonnen? Merkt: maakt eerst de wrakke tot goede, aldus:

wrak. ton. goe. ton. wrak. last.
3 —— 2 —— 7
12 ton.
—
84 168 } 56 } 4 last go. (8
2 3 12
—mult.
168 last. ton.
12 — 11
7 — 0 wrak.
————
5 — 11 goe.
4 — 8 goe.
————
10 — 7 goe.

Addeert nu 4 last. 8 ton. goede, die van 7 last. wrak gekomen zyn, met deze 5 last. 11 ton. goede aldus:

last. guld stuiv. pen.
1 - 86 - 3 - 2 -
komt 911 gl. 16 st. 6½ pen.

83. 't Laft Teer koopt men voor 78 gl 15 ftuiv. 8 penn., hoe veel 11 laft, 11 ton; waar af 4 laft 9 ton wrak zyn, tot 3 voor 2?

wr. t. goe t. laft. ton. laft. ton.
3 - 2 - 4 - 9   11 - 11
12   4 - 9
——mult.   ——fubft.
57   7 - 2 goe.
2   3 - 2 goe.
——mult.   ——add.
114   10 - 4
12
——mult.
2
~~114~~ } ~~38~~ } 3   24
~~3~~ ~~12~~   10
——add.
124

Laft. gl. ft. p. Laft. Ton.
1 - 78 - 15 - 8   10 - 4
12 20   12
——mult.   ——
1575   124
16
——mult.
9458
1575
——add.
25208
124
——mult.
100832
50416   (8
25208   ~~3125792~~ } ~~260482~~|2 } 1628|0
~~12~~   ~~16~~   ——halv.
——   814
3125792   komt 814 gl. 0 ft. $2\frac{2}{3}$ pen.

84. 't Laft Affche tot 69 guld. 10 ftuiv. 12 penn., hoe veel 16 laft 9 ton, de 6 laft 6 ton zyn wrak, tot 3 voor 2?

3 - 2 - 6 - 6   16 - 9
12   6 - 6
——mult.   ——fubft.
78   10 - 3
2   (4
——mult.   ~~156~~ } ~~52~~ } 4 - 4
156   ~~3~~ ~~12~~   10 - 3 ad.

Laft. gl. ft. p. Laft. Ton.
1 - 69 - 10 - 12 - 14 - 7
12 20   12
——mult.   ——mult.
1390   35
16   14
——mult.   ——add.
8352   175
1390
——add.
22252
175
——mult.
111260   (4   (12
155764   ~~3894100~~ } ~~324508~~ } 2028|1
22252   ~~12~~   ~~16~~   ——halv.
——add.   1014
3894100 komt 1014 gl. 1 ft. $12\frac{1}{3}$ penn.

85. Item, 4 Balen wegen No. 1, 333 ℔: No. 2, 220 ℔: No. 3, 176 ℔: No. 4, 302 ℔: de 10 ℔ tot 6 guld. 12 ftuiv. 8 penn., hoe veel bedraagt het in gelde? Addeert eerft de ponden te zame; maakt 1031 ℔.

℔ gl. ft. pen. ℔
10 - 6 - 12 - 8 - 1031
20   212
——   ——
132   ~~218572~~ } 1366|0
16   ~~160~~ (12 ——halv.
2120   Facit 683 - 0 - 12

86. Item, 3 Webben lang zynde als volgt: 79 ellen, 39 ellen, en 83 ellen: d'elle tot 17 ftuiv. 8 penn., hoe veel is 't?

Elle. ft. pen. Elle.
1 - 17 - 8 - 201
16
——mult.
110
17
——add.
280
201   (8
——mult.   ~~56280~~ } 351|7
280   ~~16~~   ——halv.
5600   175
——add. komt 175 gl. 17 ft. 8 p.
56280

87. Item,

87. Item, 6 schyven Was, wegende No. 3, 260 pond: No 4, 101 pond: No 5, 171 pond: No. 6, 211 pond: No 7, 170 pond: No. 8, 222 pond: 't hondert tot 19 Kronen 10 stuiv. (de Kroon gerekent voor 24 stuiv) wat is 't Facit in Courant geld?

No. 3. — 260
No. 4. — 101
No 5. — 171
No 6. — 211
No 7. — 170
No. 8. — 222
—— add.

Kr. st.
lb. 100 - 19 - 10 - 1135 lb.
24
—— mult.
86
38
—— add.
466
16
—— mult.
2796
466
—— add.
7456 ... 528|9
1135 —— h.
—— mult. 264
37280
22368
7456
7456
—— add.
8462560 komt 264 gl. 9 st. 1½ p.

88. Item, 18 ellen kosten 10 guld. 12 st. hoe veel een ellen?

Elle. gl. st. Elle.
18 - 10 - 12 - 1
20
—— mult.
212 ... } 11 st. 14, 16 —— m ... } 12 p.
84
14
—— add.
224
komt 11 stuiv. 12⅔ penn.

89. Als men 10 guld. 10 st. betaalt voor 100 lb kaas, op hoe veel komt 't lb te staan?

lb. gl. st. lb.
100 - 10 - 10 - 1
20
—— mult.
210
16
—— mult.
1260
210 ... } 2
—— mult.
3360 komt 2 st. 1⅕ penn.

90. Item, 150 ellen kosten 30 goud-guld. 19 stuiv. 8 penn. hoe veel 1 elle?

Elle. g-gl. st. p. Elle.
150 - 30 - 19 - 8 - 1
28
—— mult.
239
60
—— add.
859
16
—— mult.
5162 ... } 5
859
—— add.
13752 komt 5 stuiv. 11$\frac{5}{17}$ penn.

91. Item, 15 lasten kosten 370 guld. 10 st. 8 penn. hoe veel een last?

Last. gl. st. p. Last.
15 - 370 - 10 - 8 - 1
20
—— mult.
7410
16
—— mult.
44468 ... } 49|4
7410 —— halv.
—— add. 24 gl.
118568 komt 24 gl. 14 st. 0⅔ pen.

92. Item, 17 last 19 mudde kosten 1396 guld. 7 stuiv. 9$\frac{1}{11}$ penn. hoe veel 1 last?

Last. Mud. gl. st. p. Last.
17 - 19 - 1396 - 7 - 9½ - 1
27 mult. 138, 34 add. 478
20 mult. 27927, 16 mult. 167571, 27927 add. 446841, 27 mult. 3127900, 893682 add. 12064720
27|27, 1

12064720 / 478 } 25240 [18] / 16 } 1577 [7]

komt 78 gl. 17 st. 8 p.

93. Item, 12 last, 12 mud. 3 schep. kosten 1530 guld. 9⅕ pen. hoe veel g-gl. 1 last?

Last. Mud. Sch. gl. p. Last.
12 - 12 - 3 - 1530 - 9⅕ - 1
27 mult. 96, 24 add. 336, 4 mult. 1347
20 mult. 30600, 16 m. 183609, 30600 add. 489609, 9 mult. 4406486, 12, 8812972, 4406486 add. 52877832
27, 4, 108, 12

52877832 / 1347 } 39256 [18] / 16 } 2453 [17] / 288 } 87 g-gl. 17 st. 8 p.

Antw. 87 g-gl. 17 st. 8 pen.

94. Item, voor 376 guld. derde halve oort, heeft men 60$\frac{86}{99}$ Cent Stokvis, hoe veel Centen voor 6 guld. anderhalve stooter,

gl. st. p. Cent. gl. st. p.
376 - 12 - 8 - 60$\frac{86}{99}$ - 6 - 3 - 12
20 mult. 7532, 16 mult. 45200, 7532 add. 120520, 99 mult. 1084680, 1084680 add. 11931480
6026
20 mult. 123, 16 mult. 750, 123 add. 1980, 6026 mult. 11880, 3960, 118800 add.

11931480 / 11931480 } 1

11931480 ko. 1 Cent.

95. Item, een Engels Laken 't welk lang is 46 ellen kost wit 17 £, 3 ß, 6 g, ende van verwen 2 pond fl., 5 ß, min 3 g: Vrage, hoe veel een elle bedraagt?

£. ß. g.
17 - 3 - 6
2 - 4 - 9
elle ——— elle
46 - 19 - 8 - 3 - 1
20 mult. 388, 12, 779 mul., 388, 4659

4659 / 46 } 101 [13] / 12 } 8 [5]

komt 8 sch. 5$\frac{13}{46}$ grot.

96. Item

96. Item, een Laken van 52 ellen, koopt men wit voor 25 £, min 5 ß, 6 ₰, en men geeft van verwen ende bereiden 3 £, 9 ß, min 9 ₰: Vrage wat beloopt een elle?

£. ß. ₰.
24 - 14 - 6
3 - 8 - 3
elle. ——— ——— elle.
52 - 28 - 2 - 9
20
——mult.
562
12
——mult.
1133
562
——add.
6753 komt 10 ß, 9 41/52 ₰.

97. Item, een Engels Laken, dat 60 ellen lang is, koopt men wit voor 49 £, en men geeft van d'elle te verwen 23 stuiv. 8 penn. Vrage, hoe veel d'elle komt te kosten.

49 - 0 1 - 23 - 8 - 60
11 - 15 2
elle ——— elle ——mult.
60 - 60 - 15 - 1 47
20 60
——mult. ——mult
1215 2820
12
——mult
2430
1215
——add.
14580
komt 1 £, 0 ß, 3 ₰.

98. Item, zoo men voor een Engels Laken, geeft 56 p. ß, min 10 ß, 8 ₰, en nog van Carmozyn root te verwen, 17 guld. min 5 stuiv. 8 penn. Vrage wat beloopt 1 elle, zo 't lang is 41 ellen?

£. ß. ₰. gl. st. p.
55 - 9 - 4 16 - 14 - 8
2 - 15 - 9 20
———add. ———mult.
41 el 58 £. 5 ß. 1 ₰. 1 el. 334
20 16
——mult. ——mult.
1165 2012
12 334
——mult. ——add.
2331 5352 pen.
1165
——add.
13981 --halv.
2 £ 15 ß 9 ₰

--halv.
1 - 8 - 5
Antw. 1 £. 8 ß. 5 ₰.

99. Item, men koopt een Os, voor 66 gl. 10 stuiv. de accys betaalt men tot 9 guld. 12 stuiv. voor huit en smeer, ontfangt men 25 guld min 5½ stuiv. de vrage is, zo 't buykvleesch weegt 560 pond, hoe veel dan een pond kost?

gl. st. pen.
66 - 10 - 0
9 - 12 - 0
———add.
76 - 2 - 0
24 - 14 - 8 subst.
lb. ——— lb.
560 - 51 - 7 - 8 - 1
20
——mult.
1027

1027
16
——mult.
6170
1027
——add.
16440

1200 } 12 } 1 ſt.
16440 } 20 }
560 } 10 }

komt 1 ſt 13 $\frac{1}{4}$ pen.

100. Een Koopman, ontfangt uit Engeland een pak Laken van 15 ſtuks, waar af de 4 ſtukken elk lang zyn 30 gaarten, en 6 ſtukken elk 32 gaarten, en de reſt van de ſtukken elk 36 gaarten, betalende voor 't gehele pak 450 pond ſl. nog voor convoi en andere ongelden 60 pond ſl 10 ß; geeft nog voor yder ſtuk van verwen en bereiden 12 guld. 10 ſt. De vrage is, hoe veel ieder ellen beloopt, zo men voor 3 gaarten telt 4 ellen?

30 32 36
ſt. 4 - 6 - 5
120 192 180
120
192
180
——
492
3 ——
164
4
——
el. 656

gl. ſt.
12 - 10
20
250
15
——
3750 ſt.
6 ——
625 ß.
——
31-5

£. ß.
450 - 0
60 - 10
31 - 5
elle —— —— elle
656 - 541 - 15 - 1
20
——
656 - 10825 } komt 16 ß.
(339 }
12
——
4068 } 6 $\frac{132}{656}$ $\frac{33}{164}$ ß. (4
(132 }

Tot den Leerling.

Leerling hebt gy 't geheel getal.
Wel geleert, tot uwen voordeel;
Kond gy van de Vragen all'
Geven een vaſt bondig oordeel?
Weinig mag u baten dat,
Al uw' arbeid maar voor zonſt' is,
Zo gy niet 't beleid en vat
Van 't Gebroken dat de konſt, is.

Numeratio in 't Gebroken.

Een gebroken getal is een gedeelte van een geheel, waar in men ligt bemerken mag, in wat gedeelte ('t zy groot of klein) men een geheel ſtellen kan: welke zig in 2 beelden uitbeeld, ſtellende d' een boven de ander, trekkende tuſſchen beide een ſtreepje: te weten, een geheel in halven, derden delen, vieren delen, vyfden delen &c. een gedeelt, vertoont zig in zodaniger geſtalte $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{5}$ &c noemende 't bovenſte beeld teller, welke naam komt van zig zelven, door dien dat men telt, en 't onderſte heet men noemer, om dat die den naam geeft van de brook.

Meer

Digitized by Google

Meer andere

$\frac{1}{2}$			half.
$\frac{1}{3}$			derden-deel.
$\frac{1}{4}$			vierden-deel.
$\frac{1}{5}$			vyfden-deel.
$\frac{1}{6}$			zesden-deel.
$\frac{1}{7}$	betekent een		zevenden-deel.
$\frac{1}{8}$			agten-deel.
$\frac{1}{9}$			negenden deel.
$\frac{1}{10}$			thiende-deel.
$\frac{1}{11}$			elfde-deel.
$\frac{1}{13}$			derthiende-deel.

Wanneer 't geschied dat de teller groter dan de noemer is, al zulken brook is meer dan een geheel, en mag daarom met den noemer gedeelt worden: Want zo veel maal als den noemer in den teller getelt kan wor den, zo veel gehelen is den brook waardig; als hier by voorbeeld geleerd word.

$\frac{3}{2}$		$1\frac{1}{2}$
$\frac{5}{4}$		$1\frac{1}{4}$
$\frac{7}{5}$		$1\frac{2}{5}$
$\frac{8}{3}$	doet	$2\frac{2}{3}$
$\frac{9}{4}$		$2\frac{1}{4}$
$\frac{10}{3}$		$3\frac{1}{3}$
$\frac{11}{2}$		$5\frac{1}{2}$

Om elke geheel, ende brook in gebroken wederom te stellen zo multipliceert 't geheel door den noemer van de brook, en addeert den teller daar toe, komt als voren $\frac{3}{2}$, $\frac{5}{4}$, &c.

Item, als men een gebroken wil abrevieren ofte verkleinen blyvende in gelyke waarde, zo zoekt een even getal, te weten: 2, 4, 6, 8, 10, &c. ende indien het niet mooglyk is, zo neemt oneven getalen, te weten: 3, 5, 7, 9, 11, &c. Ook moet het boven en onder even uitkomen, zonder iets over te schieten.

1. Abbrevieert $\frac{376}{452}$, en zal komen $\frac{94}{113}$. Om dit te doen, zo neemt 4, en deeld 376 daar mede, komt 94 voor teller: insgelyks deeld 452 door dezelve 4, komt 113 voor noemer, als volgt:

1. (4 ko. Abb. $\frac{376}{452} \Big| \frac{94}{113}$

2. (3 ko. een ander $\frac{525}{963} \Big| \frac{175}{321}$

Meer anderen.

3. Abbrev. $\frac{8}{20}$. (4 ko Abb $\frac{8}{20} \Big| \frac{2}{5}$

4. Abbrev $\frac{2625}{5700}$. (75 komt. Abb. $\frac{2625}{5700} \Big| \frac{35}{76}$

5. Abbrev. $\frac{112}{300}$. (4 komt abb. $\frac{112}{300} \Big| \frac{28}{75}$

6. Abbrev. $\frac{176}{208}$. (16 komt $\frac{176}{208} \Big| \frac{11}{13}$

7. Abbrevieert $\frac{221}{247}$, en zal komen $\frac{17}{19}$. Dit en is op de voorgaande maniere niet doenlyk, dan wel op de navolgende, te weten: divideert den noemer door den teller, komt 1, rest 26. divideert 221, die den teller is, met 26, komt 8, rest 13: divideerd 26 door de 13, komt 2, rest 0, welke 0 een teken is dat $\frac{221}{247}$ door de 13, daar gy lest mede gedivideert hebt, geabbrevieert mag werden, als hier volgende gedaan werd, doet zo mede met alle anderen.

(26		(13		(13				
247	} 1	221	} 8	26	} 2	$\frac{221}{247}$	|	$\frac{17}{19}$
221		208		26				

een bewys dat 't met 13 moet.

8. Abbrevieert $\frac{24897}{33196}$. (8299 komt Abb. $\frac{24897}{33196} \Big| \frac{3}{4}$

9. Abbrev. $\frac{1310}{1703}$. (131 ko. Abb. $\frac{1310}{1703} \Big| \frac{10}{13}$

10. Vermindert $\frac{1369}{13956}$. Facit $\frac{37}{376}$.

(37 Abb. $\frac{1369}{13956} \Big| \frac{37}{376}$

11. Wat

11. Wat is meerder $\frac{24897}{33196}$, ofte $\frac{3}{4}$? Om dit te weten zo multipliceert de teller van 't een gebroken, met de noemer van 't ander, en dat door 't kruis; zettende elks product boven zyn teller, wiens product dan het meeste telt, diens gebroken is het grootste; als by voorbeelt:

99588 — 99588

$\frac{24897}{33196}$ X $\frac{3}{4}$

Hier ziet men de producten even veel te zyn, daarom de gebrokens ook even groot zyn.

12. Wat is meerder $\frac{17}{33}$ ofte $\frac{9}{19}$? Antw. $\frac{17}{33}$ die 26 in getal meer is.

153
17
323 — 297

$\frac{17}{33}$ X $\frac{9}{19}$

323
297
26 Rest

13. Welke gebroken is de meeste $\frac{7}{8}$ ofte $\frac{15}{16}$? Antw. $\frac{15}{16}$ 't welk $\frac{1}{16}$, of 8 in 't getal meer is.

112 — 120

$\frac{7}{8}$ X $\frac{15}{16}$

120
112
8 Rest

Reductio in 't Gebroken.

ALs men wil brengen verscheide gebrokens onder eenen noemer zo doet als volgt:

1. Brengt my onder eenen noemer $\frac{6}{7}$ ende $\frac{7}{8}$

$\frac{48 - 6}{56 - 7}$ X $\frac{7 - 49}{8 - 56}$

Merkt: Multipliceert de twee noemers te zamen, komt 56 voor eenen gemeinen noemer: daar na multipliceert de eene teller door de andere noemer: Wederom multipliceert den teller 7, met den noemer 7, komt 49, die stelt mede boven den gemeinen noemer.

2. Red. onder een No $\frac{3}{4}$ ende $\frac{5}{6}$.

$\frac{18 - 3}{24 - 4}$ X $\frac{5 - 20}{6 - 24}$

komt $\frac{18}{24}$ en $\frac{20}{24}$

3 Red. ondereen No. $3\frac{1}{3}$ ende $\frac{1}{2}$.

20 10
$\frac{3}{6 - 3}$ X $\frac{1 - 3}{2 - 6}$

komt $\frac{20}{6}$ en $\frac{3}{6}$

4. Reduceert onder een No. $5\frac{4}{7}$ ende $\frac{5}{8}$.

39
$\frac{312 - 4}{56 - 7}$ 5 X $\frac{5 - 35}{8 - 56}$

komt $\frac{312}{56}$ en $\frac{35}{56}$

5. Redduceert onder een No. $3\frac{3}{8}$ ende $5\frac{4}{9}$.

243 — 27 49 392

$\frac{3}{72 - 8}$ 3 X $\frac{4}{9 - 72}$ 5

komt $\frac{243}{72}$ en $\frac{392}{72}$

6. Reduceert verscheide gebrokens onder eenen noemer te weten:

$\frac{3}{4}$ $\frac{5}{6}$ $\frac{9}{10}$ en $\frac{7}{9}$.

6
24
10
240
9
2160 generale noemer.

1620 teller — 1800 teller — 1944 teller — 1680 teller.

komt $\frac{1620}{2160}$, $\frac{1800}{2160}$, $\frac{1944}{2160}$ en $\frac{1680}{2160}$.

Multipliceert alle de noemeren t' zamen, te weten 4 met 6, komt 24; die multipliceert met 10 komt 240, die multipliceert met 9, komt 2160 voor een gemeine noemer, dezelve 2160 divideert door elk zynen noemer, en 't product multipliceert met elk zynen teller.

7. Red

7. Reduceert onder eenen noemer, te weten:

$\frac{1}{4}$ $\frac{2}{3}$ $\frac{3}{5}$ en $\frac{5}{7}$

3 —— 12   420 } 105 } 420 } 140
5 —— 60   4   420   3   2 —— 280 —— 420
7 —— 420

420 } 84   420 } 60
5   3 —— mult. 252 —— 420   7   5 —— mult. 300 —— 420

komt $\frac{105}{420}$, $\frac{280}{420}$, $\frac{252}{420}$, en $\frac{300}{420}$.

Om Gebrokens uit Gebrokens te Reduceeren.

8. Reduceert $\frac{1}{4}$ uit $\frac{1}{2}$ Merkt: Multipliceert de tellers t' famen, komt 1; doet ook alzo met de noemers komt 8, en is $\frac{1}{8}$ van een geheel; als by exempel:

1 —— 1 / 4 —— 2 / 8 } ko. $\frac{1}{8}$

9. Reduceert $\frac{3}{7}$ uit $\frac{7}{12}$.

21 / 3 —— 7 / 7 —— 12 / 84 } $\frac{21}{84}$ (21 / 1 -komt $\frac{1}{4}$. 4

10. Red. $\frac{5}{9}$ uit $\frac{7}{9}$.

35 / 5 —— 7 / 9 —— 9 / 81 } komt $\frac{35}{81}$.

11. Reduceert $\frac{3}{5}$ uit $2\frac{1}{2}$.

15 / 3 —— 1 / 5 —— 2 / 10 $\frac{5}{2}$ 15 / 10 (5 $1,\frac{5}{10}|\frac{1}{2}$ komt.

Multipliceert de 2 heelen met den noemer, en addeert daar toe den teller, komt $\frac{5}{2}$ en werkt als voren.

12. Red. $\frac{1}{8}$ uit $5\frac{3}{8}$.

43 / 1 —— 3 / 8 —— 8 / 64 $\frac{43}{64}$ fac

13. Reduceert $2\frac{3}{4}$ uit $3,\frac{1}{7}$.

731 / 17 —— 43 / 3 —— 4 / 7 —— 13 / 91   (3 / 731 / 91 $8\frac{3}{91}$ fac.

Additio in 't Gebroken.

Voor al moet men toezien, of de gebroken getallen van eenderlei noemers zyn, ofte niet: want als men in 't addeeren heeft twee ofte meer gebrokens met eenerlei noemers, zo addeert de tellers t' famen, 't product zal een gemeine teller zyn, ftelt dan eenen noemer daar onder, als volgt:

1. Addeert $\frac{3}{7}$ en $\frac{4}{7}$.

$\frac{3}{7}$ $\frac{4}{7}$ (2 / 7 / 5 } $1\frac{2}{7}$

facit $\frac{7}{7}$ of $1\frac{2}{7}$

Of aldus:

$\frac{3}{7}$ —— 3 / $\frac{4}{7}$ —— 4 / —— 7   (2 / 7 / 5 } $1\frac{2}{5}$

Maar zo de noemers verfcheiden zyn, zo zal menze eerft tot eenerlei noemers reduceren, ende als dan de tellers t' famen adderen, en eenen noemer daar onder ftellen, als by de volgende voorbeelden te zien is:

2. Addeert $\frac{5}{7}$ en $\frac{3}{8}$.

$\frac{5}{7}$ $\frac{3}{8}$ | (56 / 40 / 21 / 61   (5 / 61 / 56 } $1\frac{5}{56}$

 Anders

Digitized by Google

Anders.

$\frac{5}{7} \times \frac{3}{8}$ | 21, 40, —, 61 ; 56 — (5, 61, 56 } komt $1\frac{5}{56}$

Multipliceert eerst beide de noemers t'samen, te weten 7 met 8, komt 56 voor gemeine noemer, die stelt boven aan, divideert dan dezelve elk door zynen noemer, en 't product multipliceert met elk zynen teller, komt na begeeren.

3. add. $\frac{4}{7}$ en $\frac{1}{7}$ (7 — $\frac{4}{7}$ | 4; $\frac{1}{7}$ | 1; — 5 — Facit $\frac{5}{7}$

4. add. $\frac{2}{9}$ en $\frac{4}{9}$ (9 — $\frac{2}{9}$ | 2; $\frac{4}{9}$ | 4; — 6 — Facit $\frac{6}{9}|\frac{2}{3}$

5. add. $\frac{3}{4}$ en $\frac{1}{4}$ (4 — $\frac{3}{4}$ | 3; $\frac{1}{4}$ | 1; — 4 — fac. $\frac{4}{4}$ of 1.

6. add. $\frac{1}{4}$, $\frac{5}{4}$ en $\frac{7}{4}$ (4 — $\frac{1}{4}$ | 1; $\frac{5}{4}$ | 5; $\frac{7}{4}$ | 7; — 13 — (5, 13, 8 } komt $1\frac{5}{8}$

7. add. $\frac{3}{7}$ en $\frac{3}{5}$ (35 — $\frac{3}{7}$ | 15; $\frac{3}{5}$ | 21; — 36 — (1, 36, 35 } ko. $1\frac{1}{35}$

8. add. $\frac{6}{7}$ en $\frac{4}{9}$ (63 — $\frac{6}{7}$ | 54; $\frac{4}{9}$ | 28; — 82 — (19, 82, 63 } komt $1\frac{19}{63}$

9. add. $\frac{7}{8}$ en $\frac{3}{4}$ (32 — $\frac{7}{8}$ | 28; $\frac{3}{4}$ | 24; — komt $\frac{52}{32}$ of $1\frac{5}{8}$

10. add. $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$ en $\frac{4}{5}$ (20 — $\frac{1}{2}$ | 10; $\frac{3}{4}$ | 15; $\frac{4}{5}$ | 16; — komt $\frac{41}{20}$ of $2\frac{1}{20}$

Merkt: bedenkt een getal, 't welk gedivideert kan werden door alle de noemers, zonder dat 'er iets resteert, hoe minder hoe beter, dog zo gy zulks niet doen en kond, zo neemt de grootste noemer 5, en beziet of die kan gedivideert worden zonder overschot door de grootste noemer daar aan volgende, welk 4 is, en zult bevinden neen; daarom zegt 4 maal 5 is 20: dan beziet of 20 kan gedivideert werden door d' andere noemer 2, mede zonder overschot, ende zult bevinden ja; daarom stelt 20 boven aan voor generale noemer, en werkt als voren geleert is.

11. add. $\frac{3}{4}$, $\frac{5}{6}$ en $\frac{7}{8}$ (24 — $\frac{3}{4}$ | 18; $\frac{5}{6}$ | 20; $\frac{7}{8}$ | 21; — komt $\frac{59}{24}$ of $2\frac{11}{24}$

12. add. $\frac{1}{5}$, $\frac{2}{3}$, $\frac{3}{4}$ en $\frac{5}{6}$ (60 — $\frac{1}{5}$ | 12; $\frac{2}{3}$ | 40; $\frac{3}{4}$ | 45; $\frac{5}{6}$ | 50; — 147 — (27, 147, 60 } komt $2\frac{9}{20}$ — 147 komt $2\frac{9}{20}$

13. add. $\frac{1}{3}$, $\frac{2}{5}$, $\frac{3}{4}$ en $\frac{1}{2}$ (60 — $\frac{1}{3}$ | 20; $\frac{2}{5}$ | 24; $\frac{3}{4}$ | 45; $\frac{1}{2}$ | 30; — ko. $\frac{119}{60}$ of $1\frac{59}{60}$

14. add. $3\frac{6}{11}$, $\frac{3}{7}$ en $2\frac{1}{8}$ (616 — $3\frac{6}{11}$ | 336; $\frac{3}{7}$ | 264; $2\frac{1}{8}$ | 385; — (369, 985, 616 } $1\frac{369}{616}$ — komt $5\frac{369}{616}$ of $6\frac{369}{616}$

Nota: Addeert eerst de gebrokens, en komender eenige heele, zo teld die by heele.

15. add. $5\frac{3}{8}$, $8\frac{1}{16}$ en $9\frac{5}{6}$ (96 — $5\frac{3}{8}$ | 36; $8\frac{1}{16}$ | 6; $9\frac{5}{6}$ | 80; — 122 — (26, 122, 96 } $1\frac{26}{96}$ — 122 komt $23\frac{13}{48}$

16. add. $\frac{1}{4}$ uit $\frac{3}{4}$ tot $\frac{7}{8}$ (16 — $\frac{1}{4}$ uit $\frac{3}{4}$ is $\frac{3}{16}$ | 3; $\frac{7}{8}$ | 14; — komt $\frac{17}{16}$ of $1\frac{1}{16}$

17. add. $\frac{5}{7}$ uit $\frac{1}{2}$ tot $\frac{2}{3}$ uit $\frac{4}{5}$ (42 — $\frac{5}{7}$ uit $\frac{1}{2}$ is $\frac{5}{14}$ | 18; $\frac{2}{3}$ uit $\frac{4}{5}$ is $\frac{2}{3}$ | 28; — $\frac{46}{42}$ of $1\frac{2}{21}$

18. add. $2\frac{2}{5}$ uit $1\frac{1}{4}$ tot $\frac{5}{8}$ (40 — $1\frac{2}{7}$ uit $\frac{7}{4}$ is $2\frac{1}{7}$ | 168; $\frac{5}{8}$ | 25; — 193, 40 } $4\frac{33}{40}$ (33

19. add.

19. add. $3\frac{2}{9}$ uit $5\frac{11}{12}$ tot $1\frac{3}{4}$ uit $4\frac{1}{8}$.

		(3456
29 - 71	2059	
— uit —	——	65888
9 - 12	108	
7 - 33	231	
— uit is	——	24948
4 - 8	32	

komt $26\frac{245}{864}$

20. addeert ellen (48

$56\frac{1}{2}$	24
$7\frac{3}{4}$	36
$11\frac{1}{4}$	12
$22\frac{3}{8}$	18
$13\frac{7}{8}$	42
$15\frac{5}{6}$	40

komt $127\frac{7}{12}$.

21. add. guld. (32

$76\frac{3}{4}$	24
$77\frac{1}{2}$	16
$10\frac{1}{4}$	8
$70\frac{3}{8}$	12
$85\frac{5}{16}$	10
$19\frac{7}{32}$	7

komt $339\frac{13}{32}$.

22. addeert ℔.

		(27720
11	$95\frac{3}{5}$	16632
7	$10\frac{1}{2}$	13860
77	$11\frac{1}{8}$	3465
9	$60\frac{4}{9}$	12320
693	$31\frac{4}{7}$	15840
8	$44\frac{8}{11}$	20160
5544		
5	komt $253\frac{26837}{27720}$ ℔.	
27720		

De Noemers gemultipliceert om 't getal te vinden.

Substractio in 't Gebroken.

ALs men een gebroken getal van een ander trekken wil, zo stelt het gene gy trekken wilt, onder 't gene daar gy van trekken moet, en beziet of de noemeren eenderlei zyn, ofte niet: ende zo zy eenderlei zyn, zo trekt den onderſten teller van den bovenſten; ende ſtelt daar eenen noemer onder, maar zo de noemeren niet eenderlei zyn, zo ~~zal menze~~ tot eenderlei noemers reduceeren, gelyk in d'Additio geleert is, en doen dan als boven verhaalt is.

1. Subſt. $\frac{1}{3}$ van $\frac{2}{3}$ (3: $\frac{2}{3}$ | 2; $\frac{1}{3}$ | 1; komt $\frac{1}{3}$

2. Subſt. $\frac{2}{5}$ van $\frac{4}{5}$ (5: $\frac{4}{5}$ | 4; $\frac{2}{5}$ | 2; komt $\frac{2}{5}$

3. Sub. $\frac{1}{5}$ van $\frac{6}{7}$ (35: $\frac{6}{7}$ | 30; $\frac{1}{5}$ | 7; komt $\frac{23}{35}$

4. Sub. $\frac{1}{4}$ van $\frac{3}{4}$ (4: $\frac{3}{4}$ | 3; $\frac{1}{4}$ | 1; komt $\frac{2}{4}$ of $\frac{1}{2}$

5. Sub. $\frac{5}{9}$ van $\frac{7}{9}$ (9: $\frac{7}{9}$ | 7; $\frac{5}{9}$ | 5; komt $\frac{2}{9}$

6. Sub. $\frac{1}{5}$ van $\frac{5}{8}$ (40: $\frac{5}{8}$ | 25; $\frac{1}{5}$ | 8; komt $\frac{17}{40}$

7. Sub. $\frac{3}{8}$ van $\frac{11}{12}$ (24: $\frac{11}{12}$ | 22; $\frac{3}{8}$ | 9; komt $\frac{13}{24}$

8. Sub. $2\frac{2}{5}$ van $4\frac{1}{4}$ (20: $3\frac{1}{4}$ | 25; $2\frac{2}{5}$ | 8; komt $1\frac{17}{20}$

Nota. als den onderſten teller meer is als den bovenſten, zo moet men een geheel van den heelen ontlenen, die altydt zo veel doen als de generale noemer.

9. Sub. $5\frac{1}{8}$ van $6\frac{1}{16}$ (16: $5\frac{1}{16}$ | 17; $5\frac{1}{8}$ | 2; komt $\frac{15}{16}$

10. Sub. $9\frac{1}{6}$ van $20\frac{1}{8}$ (24: $20\frac{1}{8}$ | 27; $9\frac{1}{6}$ | 4; komt $10\frac{23}{24}$

11. S. $9\frac{5}{6}$ van $100\frac{1}{4}$ (24: $100\frac{1}{4}$ | 30; $9\frac{5}{6}$ | 20; komt $90\frac{10}{24}$

12. S. $9\frac{9}{16}$ van $10\frac{3}{16}$ (16: $10\frac{3}{16}$ | 19; $9\frac{9}{16}$ | 9; komt $\frac{10}{16}$ of $\frac{5}{8}$

13. S. $\frac{1}{3}$ van $2\frac{2}{3}$ (3: $2\frac{2}{3}$ | 2; $\frac{1}{3}$ | 1; komt $2\frac{1}{3}$

Digitized by Google

Om te trekken gebrokens van helen, zo moet men een van den heelen ontlenen, dewelke altydt zo veel doet als de noemer van de brook.

14 Sub. $\frac{2}{5}$ van 5. Sub. $9\frac{13}{16}$ van 10. Sub. 2 van $5\frac{1}{4}$.

(5 — $4 \,|\, 5$; $\frac{2}{5} \,|\, 2$ — Facit $4\frac{3}{5}$.

(16 — $9 \,|\, 16$; $9\frac{13}{16} \,|\, 3$ — Facit $\frac{3}{16}$.

$5\frac{1}{4}$; 2 — Facit $3\frac{1}{4}$.

17. Sub. $3\frac{1}{2}$ van 6. Sub. 10 van $80\frac{3}{4}$. S. $1\frac{3}{4}$ van 7.

6 ; $3\frac{1}{2}$ — Facit $2\frac{1}{2}$.

$80\frac{3}{4}$; 10 — Facit $70\frac{3}{4}$.

7 ; $1\frac{3}{4}$ — Facit $5\frac{1}{4}$.

20. Sub. $228\frac{8}{9}$ van $329\frac{13}{16}$.

$329\frac{13}{16} \,|\, 261$; $228\frac{8}{9} \,|\, 128$ — F. $100\frac{133}{144}$

21.	gl.	st.	p.
Schuld.	37 -	10 -	$12\frac{1}{2}$
Betaal.	19 -	15 -	$3\frac{3}{4}$
Rest	17 -	15 -	$8\frac{3}{4}$

22.	£.	ß.	d.
Sch.	19 -	2 -	0
Bet.	12 -	15 -	$9\frac{2}{7}$
Rest	6 -	6 -	$2\frac{5}{7}$

23.	gl.	st.	p.	(40
Sch.	100 -	0 -	$0\frac{9}{20}$	18
Bet.	73 -	13 -	$4\frac{3}{8}$	15
Rest	26 -	6 -	$12\frac{3}{40}$	3

24.	£.	ß.	d.	(136
Sch.	77 -	11 -	$0\frac{2}{9}$	153
Bet.	13 -	10 -	$2\frac{1}{8}$	51
Rest	64 -	0 -	$6\frac{101}{136}$	101

25.	L.	M.	Sch.
Sch.	38 -	0 -	0
Bet.	19 -	5 -	$2\frac{1}{8}$
Rest	18 -	21 -	$1\frac{7}{8}$

26.	Last.	Mud.	Schep.
Schuld.	18 -	13 -	2
Betaal.	10 -	5 -	$2\frac{3}{4}$
Rest	8 -	7 -	$3\frac{1}{4}$

Multiplicatio in 't Gebroken.

Multiplicatio, betekent vermenigvuldigen, en heeft geen onderscheid in de gelyk ofte ongelykheit der noemeren, maar begeert de tellers t' samen gemultipliceert te hebben welks product een generale teller is: en in zulke manieren wi ze de noemers verhandelt hebben om te vinden de generale noemer.

Voorbeelden.

1. Mult. $\frac{3}{8}$ met $\frac{1}{8}$ — $\frac{3}{8}$ maal $\frac{1}{8}$ is $\frac{3}{64}$

2. Mult. $\frac{2}{9}$ met $\frac{7}{11}$ — $\frac{2}{9}$ maal $\frac{7}{11}$ is $\frac{14}{99}$

3. Mult. $\frac{2}{5}$ met $\frac{3}{4}$ — $\frac{2}{5}$ maal $\frac{3}{4}$ is $\frac{3}{10}$

4. Mult. $\frac{3}{8}$ met $\frac{2}{9}$ — $\frac{3}{8}$ maal $\frac{2}{9}$ is $\frac{1}{12}$

5. Mult. $\frac{7}{8}$ met 3. — $\frac{7}{8}$ maal $\frac{3}{1}$ is $2\frac{5}{8}$

Nota. Als 'er heelen zyn zonder gebrokens, zoo moet men der een heel onder stellen; aldus, $\frac{3}{1}$ / $\frac{5}{1}$ / $\frac{8}{1}$.

6. Mult. $\frac{1}{4}$ met 5. — $\frac{1}{4}$ - $\frac{5}{1}$ is $1\frac{1}{4}$

7. Mult. $\frac{2}{5}$ met 6. — $\frac{2}{5}$ - $\frac{6}{1}$ — 12 / 5 — Facit $2\frac{2}{5}$

8. Mult. $4\frac{1}{2}$ met 2. — $4\frac{1}{2}$; $\frac{9}{2}$ - $\frac{2}{1}$ — 18 / 2 — Facit 9

9. Mult. 4 met $3\frac{1}{4}$. — 4 ; $3\frac{1}{4}$ — Facit 13

10. Mult. $1\frac{1}{2}$ met $\frac{1}{4}$. — $\frac{3}{2}$ - $\frac{1}{4}$ is $\frac{3}{8}$

11. Mult. $3\frac{1}{2}$ met $\frac{3}{4}$. — $3\frac{1}{2}$; $\frac{7}{2}$ - $\frac{3}{4}$ is 21 / 8 — Facit $2\frac{5}{8}$

12. Mult.

Digitized by Google

12. Mult. $\frac{2}{3}$ uit $\frac{3}{4}$ met $\frac{3}{4}$.

$\frac{2}{3}$ uit $\frac{3}{4}$ is $\frac{1}{2}$ maal $\frac{3}{4}$ is $\frac{3}{8}$ Facit $\frac{3}{8}$.

13. Mult. $\frac{5}{8}$ uit $\frac{4}{9}$ met $\frac{3}{7}$.

$\frac{5}{8}$ uit $\frac{4}{9}$ is $\frac{5}{18}$ met $\frac{3}{7}$ is $\frac{5}{42}$ Facit $\frac{5}{42}$.

14. Mult. $\frac{1}{4}$ uit $1\frac{1}{2}$ met $\frac{1}{4}$.

$\frac{1}{4}$ uit $\frac{3}{2}$ is $\frac{3}{8}$ met $\frac{1}{4}$ is $\frac{3}{32}$ Facit $\frac{3}{32}$.

15. Mult. $\frac{1}{2}$ uit $3\frac{1}{4}$ met $2\frac{1}{2}$.

$\frac{1}{2}$ uit $\frac{13}{4}$ is $\frac{13}{8}$ met $\frac{5}{2}$ is $\frac{65}{16}$ } Facit $4\frac{1}{16}$.

16. Multipliceert 25, met $14\frac{1}{2}$.

Om dit op de voorgaande manier te werken, zoude wat lang vallen, maar op de navolgende wyze zeer kort, multipliceert 25 met 14, komt 350: neemt dan 25 halven, zyn $12\frac{1}{2}$. die addeert tot 350; komt $362\frac{1}{2}$ als volgt:

Mult. 25	17. Mult. 106
met $14\frac{1}{2}$	met $39\frac{1}{4}$
100	954
25	318
$12\frac{1}{2}$	$26\frac{1}{2}$
Facit $362\frac{1}{2}$	Facit $4160\frac{1}{2}$

18. Mult. 396
met $193\frac{3}{4}$

1188
3564
396
198
99

Facit 76725.

Merkt: dat alhier gemultipliceert worden geheele en gebroken getallen, en is geen meerder zwarigheid, als in de voorgaande voorbeelden gevallen is, want zo haast als de multipliceer brook zyn werk gedaan heeft, zo deelt het getal daar men meede gemultipliceert heeft in al zulken deel, als de brook van 't gemultipliceerde getal vereischen zal? 't product stelt onder de andere getallen; als hier nevens.

19. Mult. $76\frac{1}{2}$	20. Mult. $531\frac{3}{4}$
met $11\frac{1}{2}$	met $12\frac{1}{2}$
836	1062
38	531
$5\frac{3}{4}$	$265\frac{7}{8}$
	6
	3
Facit $879\frac{3}{4}$	Facit $6646\frac{7}{8}$

21. Mult. $1780\frac{1}{2}$	22. Mult. $1371\frac{1}{4}$
met $28\frac{3}{4}$	met $19\frac{1}{4}$
14240	12339
3560	1371
890	$342\frac{3}{4}$
445	$4\frac{13}{16}$
$14\frac{3}{8}$	
Facii $51189\frac{3}{8}$	Facit $26396\frac{9}{16}$

23. Mult. $5017\frac{3}{8}$
met $20\frac{3}{16}$

100340		(128
627	$\frac{1}{8}$	16
313	$\frac{9}{16}$	72
5	$\frac{3}{64}$	6
2	$\frac{67}{128}$	67

Facit $101288\frac{23}{128}$.

24. Mult. $6576\frac{5}{16}$
met $30\frac{5}{8}$

		(128
197280		
3288		
822		
7	$\frac{21}{32}$	84
1	$\frac{117}{128}$	117

Facit $201399\frac{73}{128}$.

25. Mult.

25. Multipliceert 56137 $\frac{3}{8}$
met 116 $\frac{5}{12}$

336822
56137
56137 (96
18712 $\frac{1}{3}$ | 32
4678 $\frac{1}{12}$ | 8
29 $\frac{5}{48}$ | 10
14 $\frac{53}{96}$ | 53

Facit 6535326 $\frac{7}{96}$.

Divisio in 't Gebroken.

Divisio, betekent een deelinge. Om dan het eene gebroken door 't ander te deelen, zo reduceert ze eerst door 't kruis tot eenderlei noemers, en divideert dan den eenen teller door den anderen, als by het volgende voorbeeld geleerd wort.

1. Divideert $\frac{5}{8}$ in $\frac{1}{6}$, dat is, hoe veel maal $\frac{1}{6}$ in $\frac{5}{8}$ komt $3\frac{3}{4}$.

$\frac{5}{8}$ X $\frac{1}{6}$

8 - 30 ⟩ $3\frac{3}{4}$
(6

2. Divideert $\frac{3}{10}$ door $\frac{3}{4}$ komt $\frac{2}{5}$.

$\frac{3}{10}$ X $\frac{3}{4}$ Facit $\frac{12}{30}$ of $\frac{2}{5}$.

30 12

3. Divideert $\frac{3}{8}$ door $\frac{1}{4}$ $\frac{3}{8}$ X $\frac{1}{4}$

8 12 ⟩ $1\frac{1}{2}$ tot Facit

4. Divideert $\frac{1}{12}$ in $\frac{2}{9}$ $\frac{1}{12}$ X $\frac{2}{9}$ Facit $\frac{3}{8}$

24 9

5. Divideert 7 door $\frac{3}{8}$ $\frac{7}{1}$ X $\frac{3}{8}$ (2
56 ⟩ $18\frac{2}{3}$
3 56 3

Merkt, steld 7 in 't gebroken aldus, $\frac{7}{1}$ en werkt als voren.

6. Divideert 5 in $\frac{1}{4}$ $\frac{5}{1}$ X $\frac{1}{4}$ Facit 20

7. Divideert $1\frac{1}{4}$ door 5 $1\frac{1}{4}$

$\frac{5}{4}$ X $\frac{5}{1}$

Facit $\frac{5}{20}$ of $\frac{1}{4}$

20 5

Merkt: Wanneer 'er heelen en gebroken komen te divideeren, zo multipliceert de heelen met de noemer van zyn brook, en addeert den teller daar toe, 't Product steld voor teller aldus.

8. Divideert $2\frac{2}{5}$ in 6 $2\frac{2}{5}$

$\frac{12}{5}$ X $\frac{6}{1}$ Facit $\frac{12}{30}$ | $\frac{2}{5}$

30 12

9. Divideert $2\frac{1}{2}$ in $\frac{3}{4}$ $2\frac{1}{2}$

$\frac{5}{2}$ X $\frac{3}{4}$

Facit

6 20 ⟩ $3\frac{1}{3}$

10. Divideert $\frac{1}{8}$ door $\frac{2}{3}$ uit $\frac{1}{4}$.
$\frac{2}{3}$ uit $\frac{1}{4}$ is $\frac{2}{12}$ | $\frac{1}{6}$ $\frac{1}{8}$ X $\frac{1}{6}$ Facit $\frac{3}{4}$.

8 6

11. Divideert $\frac{5}{42}$ in $\frac{5}{8}$ uit $\frac{4}{9}$.
$\frac{5}{8}$ uit $\frac{4}{9}$ is $\frac{20}{72}$ | $\frac{5}{18}$ $\frac{5}{42}$ X $\frac{5}{18}$

6 Facit $\frac{3}{7}$

7 3

12. Divideert $\frac{3}{32}$ in $\frac{1}{4}$ uit $1\frac{1}{2}$.
$\frac{1}{4}$ uit $\frac{3}{2}$ is $\frac{3}{8}$ $\frac{3}{32}$ X $\frac{3}{8}$

8

4 1 Facit $\frac{1}{4}$.

13. Divideert $1\frac{1}{16}$ in $\frac{1}{2}$ uit $3\frac{1}{4}$.
$\frac{1}{2}$ uit $\frac{13}{4}$ is $\frac{13}{8}$ $1\frac{1}{16}$

$\frac{17}{16}$ X $\frac{13}{8}$

8

2 1

26 17 Facit $\frac{17}{26}$.

14. Divideert 18 in $\frac{3}{7}$ komt 42.

$\frac{18}{1}$ X $\frac{3}{7}$

3 - 126 ⟩ 42

15. Divideert 376$\frac{1}{4}$ in $\frac{3}{5}$ komt 627 $\frac{1}{12}$.

$\frac{1505}{4}$ X $\frac{3}{5}$

12 — 7525 ⟩ 627 $\frac{1}{12}$.
(1

16. Di-

17. Divideert $51189\frac{3}{8}$ met $28\frac{3}{4}$.

$$\frac{409515}{8} \times \frac{115}{4}$$ komt

610 1638000 } $1780\frac{1}{2}$
(460

18. Divideert $26396\frac{9}{16}$ met $19\frac{1}{4}$.

$26396\frac{9}{16}$ — $19\frac{1}{4}$

158385 — 77
26396

$$\frac{422345}{16} \times \frac{77}{4}$$

1232 — 1689380 } $1371\frac{308}{1232} \mid \frac{1}{4}$
(308

19. Divideert $101288\frac{33}{128}$ in $20\frac{3}{16}$.

$101288\frac{33}{128}$ — $20\frac{3}{16}$

810337 — 323
202576
101288

$$\frac{12964897}{128} \times \frac{323}{16}$$

41344 — 207438382 } $5017\frac{3}{8}$
(15504

20. Divideert $201399\frac{73}{128}$ in $30\frac{5}{8}$.

$201399\frac{73}{128}$ — $30\frac{5}{8}$

1611195 — 245
402805
201399

$$\frac{25779145}{128} \times \frac{245}{8}$$

128 — 8
8 — 8
16 — 1

3920 - 25770148 } $6576\frac{5}{16}$.
(1225

21. Divideert $6535326\frac{7}{96}$ met $116\frac{5}{12}$.

$6535326\frac{7}{96}$ — $116\frac{5}{12}$

39211963 — 237
58817934 — 116

$$\frac{627391303}{96} \times \frac{1397}{12}$$

96 — 12
8 — 1

11176 - 627391303 } $56137\frac{7}{8}$
(4191

Veranderinge van Gedeelten.

OM gedeelten van geld, mate, en gewigte te brengen in rechte waarde, ofte minder aart, zo doet als volgt:

1. Item $\frac{4}{5}$ van een gulden, hoe veel stuivers zyn dat? Antw. 16 stuiv. Multipliceert den teller met 20 stuiv. die een gulden doen, ende 't Product divideert met den noemer, by voorbeeld,

4 20 Antw.
-- -- 80 } 16 stuivers.
5 1 5

2. Item $\frac{3}{4}$ van een stuiver, hoe veel penningen zyn dat?

3 16 Antw.
-- --- 48 } 12 penningen.
4 1 4

3. Item $\frac{12}{95}$ van een gulden, hoe veel stuivers zyn het?

12 20 (50 Antw.
--- --- 240 } 2$\frac{50}{95}$ of 2$\frac{10}{19}$.
95 1 95

4. Item $\frac{1}{9}$ van een gulden, hoe veel stuivers zyn het?

1 20 Antw.
-- --- 20 } 2$\frac{2}{9}$ stuiver.
9 1 9

5. Item $\frac{3}{8}$ van een pond flaams, hoe veel schellingen zyn het?

3 20 (4 Antw.
-- --- 60 } 7$\frac{4}{8}$ of $\frac{1}{2}$.
8 1 8

6. Item hoe veel mudde Rogge heeft men in $\frac{1}{3}$ last?

1 27 Antw.
- --- 27 } 9 mudden.
3 1 3

7. Hoe veel schepels zyn $\frac{5}{8}$ mudde?

5 4 (4 Antw.
- - 20 } 2$\frac{4}{8}$ of 2$\frac{1}{2}$ schep.
8 1 8

8. Item $\frac{11}{13}$ pond, hoe veel oncen is 't?

11 16 (7 Antw.
--- --- 176 } 13$\frac{7}{13}$ oncen.
13 1 13

9. Item $\frac{35}{76}$ schippond, hoe veel ponden is het?

35 300 (12 Antw.
--- ---- 10500 } 138$\frac{12}{76}$ of $\frac{3}{19}$.
76 1 76

10. Hoe veel stuivers en penningen heeft men in $\frac{9}{11}$ gulden?

9 20 (4 4 (9
--- --- 180 } 16 st. 16 64 } 5$\frac{9}{11}$
11 1 11 --- 11
64

11. $\frac{6}{7}$ van een gulden, hoe veel stuivers en penningen zyn het?

6 20 (1 stuiv. (2 pen.
-- --- 120 } 17 16 } 2$\frac{2}{7}$
7 1 7 7

12. Item, $\frac{13}{16}$ van een £, hoe veel ß, en ₰, zyn het?

13 20 (4 ß. 4 48 } 3₰.
--- --- 260 } 16 12 16
16 1 16 ---
48

13. Item, $\frac{17}{19}$ van een gulden, hoe veel stuiv. en penn. zyn het? (6

17 20 (17 17 272 } 14$\frac{6}{19}$ p.
--- --- 340 } 17 st. 16 19
19 1 19 ----
102
17

272

Om te veranderen kleine Munte, Mate en Gewigte in gedeelte van groter specie of aard.

14. Item, 16 stuivers, wat gedeelte van een gulden is het?

Merkt: Zo menig geheel als de voorgenomen specie in zig besluit, moet gezet worden voor den noemer, en 't geld men in alzulken gedeelte begeert voor den teller.

Nn

Nu een gulden is 20 stuivers, die zet onder 16 stuivers aldus $\frac{16}{20}$ en dat geabrevieerd, komt $\frac{4}{5}$ gulden.

$$\frac{16}{20}\Big|\frac{4}{5}\text{ guld. }(4$$

15. Item, 12 penningen, wat gedeelte is 't van een stuiver?

$$\frac{12}{16}\Big|\frac{3}{4}\text{ stuivers. }(4$$

16. Item, $2\frac{10}{19}$ stuiver, wat deel is het van een gulden? Antw $\frac{12}{95}$. Multipliceert 2 met de noemer 19, komt 38, daar toe addeert den teller die 10 is, komt 48 voor teller, voorts zo multipliceert 20 stuivers, (dat een gulden is) met den voorschreven noemer, komt 380, die stelt onder 48 voor noemer, aldus: $\frac{48}{380}$ dat abrevieert, komt $\frac{12}{95}$ gulden.

$2\frac{10}{19}$ — 19 × 20 = 380

$$\frac{48}{380}\Big|\frac{12}{95}\text{ guld. }(4$$

17. Item, $2\frac{2}{9}$ stuiver, wat deel is het van een gulden?

$2\frac{2}{9}$ — 20 × 9 = 180

$$\frac{20}{180}\Big|\frac{1}{9}\text{ guld. }(2$$

18. Item, $7\frac{1}{2}$ ß wat deel is het van een £?

$7\frac{1}{2}$ — 20 × 2 = 40

$$\frac{15}{40}\Big|\frac{3}{8}\text{ £. }(5$$

19. 9 Mudde Rogge wat deel is het van een Last?

$$\frac{9}{27}\Big|\frac{1}{3}\text{ Last.}$$

20. $13\frac{7}{13}$ Oncen wat deel is het van een ℔?

$13\frac{7}{13}$ — 46; 13; 176

16; 13 — 48; 16; 208

$$\frac{176}{208}\Big|\frac{11}{13}\text{ ℔. }(16$$

21. Item, $138\frac{3}{19}$ ℔, wat deel is het van een schip-℔?

$138\frac{3}{19}$ — 1245; 138; 2625

300; 19 — 2700; 300; 5700

$$\frac{2625}{5700}\Big|\frac{35}{76}\text{ S.℔. }(75$$

22. Item, 16 stuivers, $5\frac{9}{11}$ penningen, wat deel is het van een gulden?

Antw. $\frac{9}{11}$. Reduceert 16 stuivers in penningen, en addeert 5 penningen daar toe, komt 261, die multipliceert met 11: daar toe addeert 9, komt 2880 voor den teller, reduceert 20 stuivers in penningen, komt 320, die multipliceert met 11, komt 3520 voor den noemer en stellet aldus $\frac{2880}{3520}$ en is $\frac{9}{11}$ gulden.

16 - $5\frac{9}{11}$

16 — 101; 16 — 261

20; 16 — 320

261

```
261        320
 11         11
———        ———        (32 komt.
270        320        288 | 9
261        320        ——— | — gl.
———        ———        352 | 11
2880       3520
```

23. Item, 17 stuivers $2\frac{2}{7}$ penn., wat deel is het van een gulden?

```
17 - 2 2/7      20
16              16
———             ———
104             120
 17              20
———             ———      (320   komt
274             320      1920 | 6
  7               7      ———— | — gl.
———             ———      2240 | 7
1920            2240
```

24. Item 16 Schellingen 3 groten, wat deel is het van een pond flaams?

```
16 - 3          20
12              12
——————          ——————
 35              40       (15 komt
 16              20       195 | 13
———             ———       ——— | — pd.
195             240       240 | 16
```

25. Hoe veel is $\frac{2}{3}$ van 6? Antw. 4. Multipliceert het geheele getal met den teller van den brook, 't product divideert door den noemer.

Nota. Men kan 't getal ook wel eerst divideren door den noemer van den brook, en 't product multipliceeren door den teller, en zal komen als voren.

```
2   6      12 } 4  Facit.
--  -       3
3   1
```

26. Hoe veel is $\frac{3}{8}$ van 32.

```
3   32        Facit.
-   ---   96 } 12
8   1     8
```

27. Hoe veel is $\frac{4}{9}$ van 160?

```
4   160       (1 Antw.
-   -----  640 } 71 1/9
9   1      9
```

28. Hoe veel is $\frac{5}{8}$ van 366?

```
5   366       (6 Antw.
-   ----  1830 } 228 3/4
8   1     8
```

29. Hoe veel is $\frac{5}{9}$ van 77?

```
5   77         (7 Antw.
-   ---    385 } 42 7/9
9   1      9
```

30. Hoe veel is $\frac{9}{13}$ van 78?

```
9   78         Antw.
-   ---   702 } 54
13  1     13
```

31. Hoe veel is $\frac{10}{17}$ van 100?

```
10   100        (14  Antw.
--   ---    1000 } 58 14/17
17   1      17
```

32. Hoe veel is $\frac{11}{15}$ van 222?

```
11   222        Antw.
--   -----  2442 } 162 12/15
15   1      15
```

Onderwyzinge, om een getal te vinden daar een ander getal een deel van is.

33. Als 4 is $\frac{2}{3}$ hoe veel is het geheel? Merkt: Multipliceert 4 met de noemer 3, ende 't product divideert door den teller 2, dus

4 X 2
\- \-
2 - 1 X 3 - 12

Antw.
12 } 6
2

34. Als 12 is $\frac{3}{8}$ hoe veel is het geheel?

12 X 3
\--- -
3 - 1 X 8 - 96

Antw.
96 } 32
3

35. Als 71 $\frac{1}{9}$ is $\frac{4}{9}$, hoe veel is't geheel?
Hier zyn de noemers gelyk, daarom multipliceert 71 met zyn noemer, en teld de teller daar toe, komt 640, die divideert met 4, die teller van de voornaamste brook is.

71 $\frac{1}{9}$ is $\frac{4}{9}$

640 } 160 Komt.
4

36. Als 42 $\frac{7}{9}$ is $\frac{5}{9}$, hoe veel is 't geheel?

42 $\frac{7}{9}$ is $\frac{5}{9}$

385 } 77 Komt.
5

37. Als 54 is $\frac{9}{13}$, hoe veel is 't geheel?

54 X 9
\--- ---
9 - 1 X 13 - 702

Antw.
702 } 78
9

38. Als 58 $\frac{14}{17}$ is $\frac{10}{17}$, hoe veel is 't geheel?

58 $\frac{14}{17}$ is $\frac{10}{17}$

1000 } 100 Facit.
10

39. Als 46 $\frac{4}{7}$ is $\frac{3}{5}$, hoe veel is't geheel?
Brengt 46 $\frac{4}{7}$ in zevende delen, de uitkomst multipliceert met de andere noemer die 5 is, komt 1630, voorts zo multipliceert de teller 3 met de noemer 7, komt 21, waar mede men de voorschreven 1630 moet divideren.

Nota Men kan ook beide de getallen wel in 't kruis tot gelyke noemers reduceren, en divideren dan den eenen teller door den anderen.

46 $\frac{4}{7}$

326 X 3
\- -
21 - 7 X 5 - 1630

(13
1630 } 77 $\frac{13}{21}$ Antw.
21

40. Als 36 $\frac{3}{8}$ is $\frac{5}{9}$, hoe veel is't geheel?

36 $\frac{3}{8}$

291 X 5
\- -
40 - 8 X 9 - 2619

(9
2619 } 65 $\frac{19}{40}$ Antw.
40

41. Als 96 $\frac{1}{2}$ is $\frac{6}{7}$, hoe veel is't geheel?

96 $\frac{1}{2}$

193 X 6
\- --
12 - 2 X 7 - 1351

(7
1351 } 112 $\frac{7}{12}$ Antw.
12

42. Als 100 $\frac{3}{4}$ is $\frac{3}{5}$, hoe veel is't geheel?

100 $\frac{3}{4}$

403 X 3
\- --
12 - 4 X 5 - 2015

(11
2015 } 167 $\frac{11}{12}$ Antw
12

43. Als 162 $\frac{4}{5}$ is $\frac{11}{15}$, hoe veel is 't geheel?
Brengt 162 $\frac{4}{5}$ in vyfde delen, komt 814: en alzo de eene noemer van de brook door de ander kan gedivideert worden, zonder dat 'er iets overschiet, zoo zegt, hoe menigmaal 5 in 15? komt 3 maal, waar mede men 814 zal multipliceren; komt 2442 vyftiende delen, die divideert door 11, 't welk

Digitized by Google

mede vyftiende delen zyn, komt voor Facit 222 helen.

$162\frac{4}{5}$

814 X 11 ko.
—— —
55 - 5 15 - 12210 } 222

44. Als $228\frac{3}{4}$ is $\frac{5}{8}$, hoe veel is 't geheel?

$228\frac{3}{4}$

915 X 5 komt.
—— --
20 - 4 8 - 7320 } 366

45. Als $185\frac{5}{7}$ is $\frac{13}{14}$, hoe veel is 't geheel?

$185\frac{5}{7}$

1300 X 13 komt
—— —
91 - 7 14 - 18200 } 200

46. Als $169\frac{9}{16}$ is $\frac{3}{4}$, hoe veel is 't geheel?

$169\frac{9}{16}$

1023
169
——
2713 X 3
—— --
48 - 16 4 - 10852.

10852 (4 } komt $226\frac{4}{48}$ of $\frac{1}{12}$.
48

Zinryke Vragen.

1. Wat getallen vind men, waar af de $\frac{2}{3}$ van 't een zo veel bedraagt als de $\frac{3}{5}$ van 't ander? Antw. 9 en 10, want $\frac{2}{3}$ van 9 is 6, en $\frac{3}{5}$ van 10 is ook 6: gelyk blykt in 't navolgende voorbeeld.

proef: 9 } 3, 3 2 — 6
2 X 3
-- --
9 - 3 5 - 10
proef: 10 } 2, 5 3 — 6

2. Zoekt 2 getallen, waar af de $\frac{5}{9}$ van 't een zo veel bedraagt als $\frac{7}{8}$ van 't ander. Antw. 63 en 40.

5 X 7
- -
63 - 9 8 - 40

3. Vindet 2 getallen, waar af de $\frac{4}{11}$ van 't een zo veel is als de $\frac{10}{13}$ van 't ander. Ant. 110 en 52.

4 X 10
- ---
110 - 11 13 - 52

4. Hoe veel stuivers-penn. telt men my in 2 hopen, waar af de $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$, en $\frac{2}{5}$ van de een zo veel bedraagt als de $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ en $\frac{3}{20}$ van de ander? Antw. 360 en 310.

Addeert de gebrokens en doet als voren.

(40		(20	
$\frac{1}{8}$	5	$\frac{1}{2}$	10
$\frac{1}{4}$	10	$\frac{1}{4}$	5
$\frac{2}{5}$	16	$\frac{3}{20}$	3

31 X 18
—— ——
720 - 40 20 - 620

5. Vindet 3 getallen waar af $\frac{1}{3}$ van het eerste, $\frac{3}{4}$ van 't twede, ende het $\frac{5}{6}$ van 't derde gelyk zyn? Antw. 45, 20 en 18.

1 X 3 X 5
- - -
3 4 6
—— —— ——
45 20 18

6. Vindet een getal, waar toe geaddeert zynde 17, bedraagt 36 min 4? Antw. 15.

Digitized by Google

36
4

32
17

15

7. Hoe veel is $\frac{5}{9}$ gulde, als me 'er toe addeert $5\frac{1}{4}$ ſtuiv.? Antw. $16\frac{13}{36}$ ſtuiv.

$\frac{5}{9}$ $\frac{20}{1}$ (1 (36
$\frac{100}{9}$ } $11\frac{1}{9}$ | 4
$5\frac{1}{4}$ | 9
-----
komt 16 $\frac{13}{36}$ ſtuiv.

8. Item men begeert een getal in diervoegen, zo me'er toe addeert $\frac{1}{6}$, $\frac{1}{3}$ en $\frac{1}{12}$ dat te zamen zyn $\frac{13}{17}$? Antw. $\frac{37}{204}$.

(12
$\frac{1}{6}$ | 2
$\frac{1}{3}$ | 4
$\frac{1}{12}$ | 1

$\frac{7}{12}$

(204
$\frac{13}{17}$ | 156
$\frac{7}{12}$ | 119

$\frac{37}{204}$

9. Addeert de $\frac{3}{4}$ uit $\frac{1}{2}$ pond fl., tot $7\frac{1}{2}$ groot: en zegt my hoe veel ſchellingen het zyn? Antw. 8 ſchell. $1\frac{1}{2}$ groot.

$\frac{3}{4}$ - $\frac{1}{2}$ - $\frac{3}{8}$ - $\frac{20}{1}$ (4
$\frac{60}{8}$ } 7 - 6
$7\frac{1}{2}$

Antw. 8 - - $1\frac{1}{2}$.

10. Hoe veel ſtuivers zyn $\frac{1}{4}$ uit $\frac{1}{2}$ van $\frac{3}{8}$ guld geaddeeet tot 10 ſtuiv. ende het $\frac{1}{4}$ uit $\frac{1}{4}$ ſtuiv.? Antw. 11 ſtuiv.

$\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{8}$ - $\frac{3}{8}$ - $\frac{3}{64}$ - $\frac{20}{1}$ | $\frac{60}{64}$ (16
$\frac{15}{16}$ | 15
$\frac{1}{16}$ | 1

$\frac{16}{16}$ } 1
10

ſt 11

11. Hoe veel blyft 'er, als men trekt $\frac{5}{8}$ ſchell. van $\frac{3}{10}$ pond fl.? Antw. $\frac{43}{160}$ £.

$\frac{3}{10}$ - $\frac{20}{1}$ } 6 ß.
$0\frac{5}{8}$ ß.

Komt $5\frac{3}{8}$ ß of $\frac{43}{160}$ £

12. Zoekt een getal dat men trekt van 6 $\frac{1}{16}$, en dat de reſt blyve $\frac{15}{16}$? Antw. $5\frac{1}{8}$.

(16
$5\frac{1}{16}$ | 17
$\frac{15}{16}$ | 15

Antw. 5 $\frac{1}{8}$ 2

13. Met hoe veel zal men 25 multipliceren, op dat 't product zy $262\frac{1}{2}$? Ant.

$262\frac{1}{2}$

525

25
2

50

$\frac{525}{50}$ } $10\frac{1}{2}$.

14. Zoekt een getal dat gedivideert is met $\frac{1}{6}$, en tot Facit geeft $3\frac{3}{4}$. Ant. $\frac{5}{8}$

$3\frac{3}{4}$

$\frac{15}{4}$ $\frac{1}{6}$ (3
15 | 5
24 | 8

15. Zoekt

15. Vindet my een getal' 't welk gedivideert is door $7\frac{3}{5}$ min $\frac{1}{2}$, ende zynen quotient gemultipliceerd door $6\frac{2}{3}$ en $2\frac{1}{4}$, dat 'er kome $43\frac{6}{7}$? Antw. $36\frac{248}{2415}$.

(10 (8

$7\frac{3}{5}$ | 6 $6\frac{2}{3}$ | 3
$\frac{1}{2}$ | 5 Sub. $2\frac{1}{4}$ | 2

$7\frac{1}{10}$ $43\frac{6}{7}$ $8\frac{5}{3}$

$\frac{71}{10}$ m. $\frac{307}{7}$ $\frac{21797}{70}$ X $\frac{69}{8}$

4830 - 174376 } 36
400

Antw. $36\frac{248}{2415}$.

16. Zoekt een getal dat men multipliceert met 9, ende van 't product substraheert 29, dat 'er blyve 63? Ant. $10\frac{2}{9}$.

63
29
—— add.
92

92 } $10\frac{2}{9}$.
9

17. Toont eens het getal daar 3 af gesubstraheert is, en de reste gedivideert in 2, 't Facit gemultipliceert met 20, dat 't zy 60? Antw. 9.

60 } 3
20 2
— mult.
6
3
— add.
Komt 9

18. Substraheert 5 ß, 0 $\mathfrak{g}$, $2\frac{1}{2}$ myten, van $\frac{8}{9}$ £, en zegt my de rest?

8 20
- ---
9 1

(7
160 } 17 - 9 - 4
9 5 - 0 - $2\frac{1}{2}$

Facit 12 - 9 - $1\frac{1}{2}$

19. Substraheert $\frac{1}{3}$ uit $\frac{3}{4}$ uit $5\frac{1}{2}$ guld. van $8\frac{2}{7}$ gulde, dat 'er rest $6\frac{5}{56}$ gulde.

(56
1 3 3 11 (9 $7\frac{2}{7}$ | 72
- - - --- 33 } $1\frac{3}{8}$ | 21
3 4 12 2 24

Komt $6\frac{5}{56}$.

20. Substraheert $\frac{3}{4}$ ß, met $\frac{1}{2}$ uit $9\frac{3}{4}$ $\mathfrak{g}$, van $17\frac{1}{2}$ ß, min $9\frac{1}{2}$ $\mathfrak{g}$, dat de rest zy 15 ß, $6\frac{5}{8}$ $\mathfrak{g}$.

3 12 36 } 9
- --- 4
4 1
$9\frac{3}{4}$ (7 9
—— 39 } $4\frac{7}{8}$ 17 - 6
1 39 8 —— $9\frac{1}{2}$
- --- 1 - $1\frac{7}{8}$ —— (8
2 4 16 - $8\frac{1}{2}$ | 4
1 - $1\frac{7}{8}$ | 7

Facit 15 - $6\frac{5}{8}$

21. Item, 3 Soldaten hebben te delen $1\frac{1}{40}$ gulden, waar af A neemt de $\frac{1}{2}$ uit $\frac{3}{4}$, B de $\frac{2}{3}$ uit $\frac{3}{8}$, en C de $\frac{4}{5}$ uit $\frac{1}{2}$, wat deel ontfangt elk? Antw. A $\frac{3}{8}$, B $\frac{1}{4}$ en C $\frac{2}{5}$.

proeve

(40
A. $\frac{1}{2}$ uit $\frac{3}{4}$ is $\frac{3}{8}$ A. $\frac{3}{8}$ | 15
B. $\frac{2}{3}$ uit $\frac{3}{8}$ is $\frac{1}{4}$ B. $\frac{1}{4}$ | 10 } stuiv.
C. $\frac{4}{5}$ uit $\frac{1}{2}$ is $\frac{2}{5}$ C. $\frac{2}{5}$ | 16

41 } $1\frac{1}{40}$ gl.
40

Den

Den Regel van Drien in 't Gebroken.

DEzen Regel en is niet anders in haar werk als den Regel van Drien in het geheel, bestaat mede in 3 getallen, en wanneer by eenige van de 3 getallen gebroken zyn, zo moet men 't getal door zynen noemer breken, en adderen zynen tellen daar toe, stellen het product onder de linie: de noemers, die men heeft by de leste ofte de middelste getallen, worden onder het eerste getal geleid, en is 't eerste getal een gebroken toegedaan, den noemer van dien word onder het leste getal gebragt, voorts werkende als in de voorgaande Regel geleert is.

1. Item, 2 ℔ kosten 3 stuivers hoe veel $36\frac{3}{4}$ ℔?

Merkt: Multipliceert het agterste getal, te weten: $36\frac{3}{4}$ met zyn brooks noemer, welke 4 is, en addeert daar toe den teller, die 3 is, komt 147 vierendelen die, multipliceert met 3 stuiv. die 't getal in de midden zyn, komt 441 vierendelen, die door 't eerste getal, welke 2 ℔ is, behoren gedeelt te worden: Dog alhier niet mogelyk, om oorzake, dat s' een geheel getal maken, en 't ander een gebroken is, welk tegen 's Regels eisch is, die voor en agter van eender naam begeert, daarom moet menze mede in vierendelen brengen, aldus: Multipliceert de 2 ℔ met de noemer van 't agterste getal, komt 8 vierendelen, door dewelke 441 vierendelen gedeelt moet worden, en zullen voortbrengen $55\frac{1}{8}$ stuiv. die door 20 gedeelt worden, (om dat 20 stuivers een gulden is) zo men 't Facit in guldens begeert.

```
℔.     st.     ℔.
2  -   3   -   36¾
4
————————————————
8              147
                 3
(1)(15)gl. st. ———
441}  55}2 - 15⅛  441
  8}  20}
```

2. d' Elle tot 10 ß, hoe veel $12\frac{1}{2}$ ellen?

```
elle   ß     elle
1  -  10  -  12½    (1)
2            ———    250}12|5
              25      2}  —
              10    Facit 6 - 5
             ———          ß.  ß.
             250
```

3. Een ℔ tot 6 stuivers, hoe veel $80\frac{1}{2}$ ℔?

```
℔.    st.    ℔.
1  -  6  -  80½
2           ———    966}48|3
            161      2}  —
              6    Ant. 24 - 3
            ———         gl. st.
            966
```

4. Het ℔ Vlas, tot 9 stuivers, hoe veel $100\frac{3}{4}$ ℔?

```
℔.    st.    ℔.
1  -  9  -  100¾     (3)
4           ————    3627}90|6
             403       4}  —
               9    Ant.w 45 - 6 - 12
            ————          gl. st. p.
            3627
```

5. d' Elle tot 5 penningen, hoe veel $60\frac{1}{4}$ ellen?

```
elle  penn.   elle
1  -  5   -   60¼
4             ———     (1)(13)Antw.
              241    1205}301}18 - 13¼
                5       4} 16} st.  p.
             ————
             1205
```

6. d' Elle, tot 3 guld. 10 stuiv. hoe veel $20\frac{1}{4}$ ellen?

```
elle  gl.   st.   elle
1  -  3  -  10  -  20¼      (2)
4    20            ———    5670}141|7
     ——             81       4}  ——
     70             70   Antw. 70 - 17 - 8
                   ———  mult    gl. st. p.
                  5670
```


7. d' Elle

15. Vindet my een getal 't welk gedivideert is door $7\frac{3}{7}$ min $\frac{1}{2}$, ende zynen quotient gemultipliceerd door $6\frac{2}{3}$ en $2\frac{1}{4}$, dat 'er kome $43\frac{6}{7}$? Antw. $36\frac{248}{2415}$.

(10 · (8

$7\frac{3}{7}$ | 6 · $6\frac{2}{3}$ | 3
$\frac{1}{2}$ | 5 Sub. · $2\frac{1}{4}$ | 2

$7\frac{1}{10}$ · $43\frac{6}{7}$ · $8\frac{5}{8}$

$\frac{71}{10}$ m. $\frac{307}{7}$ · $\frac{21797}{70}$ X $\frac{69}{8}$

48300 - 174376 } 36
4830

Antw. $36\frac{248}{2415}$.

16. Zoekt een getal dat men multipliceert met 9, ende van 't product substraheert 29, dat 'er blyve 63? Ant. $10\frac{2}{9}$.

63
29
——— add.
92

92 } $10\frac{2}{9}$.
9

17. Toont eens het getal daar 3 af gesubstraheert is, en de reste gedivideert in 2, 't Facit gemultipliceert met 20, dat 't zy 60? Antw. 9.

60 } 3
20 · 2
— mult.
6
3
— add.
Komt 9

18. Substraheert 5 ß, 0 ₰, $2\frac{1}{2}$ myten, van $\frac{8}{9}$ £, en zegt my de rest?

$\frac{8}{9}$ · $\frac{20}{1}$ (7

160 } 17 - 9 - 4
9 · 5 - 0 - $2\frac{1}{2}$

Facit 12 - 9 - $1\frac{1}{2}$

19. Substraheert $\frac{1}{3}$ uit $\frac{3}{4}$ uit $5\frac{1}{2}$ guld. van $8\frac{2}{7}$ gulde, det 'er rest $6\frac{5}{56}$ gulde.

$\frac{1}{3}$ · $\frac{3}{4}$ · $\frac{3}{12}$ · $\frac{11}{2}$

(56
(9 · $7\frac{2}{7}$ | 72
33 } $1\frac{3}{8}$ | 21
24

Komt $6\frac{5}{56}$.

20. Substraheert $\frac{3}{4}$ ß, met $\frac{1}{2}$ uit $9\frac{3}{4}$ ₰, van $17\frac{1}{2}$ ß, min $9\frac{1}{2}$ ₰, dat de rest zy 15 ß, $6\frac{5}{8}$ ₰.

$\frac{3}{4}$ · $\frac{12}{1}$ · 36 } 9
4

$9\frac{3}{4}$

$\frac{1}{2}$ · $\frac{39}{4}$ · (7 · 9
39 } $4\frac{7}{8}$
8
1 - $1\frac{7}{8}$

17 - 6
$9\frac{1}{2}$
——— (8
16 - $8\frac{1}{2}$ | 4
1 - $1\frac{7}{8}$ | 7

Facit 15 - $6\frac{5}{8}$

21. Item, 3 Soldaten hebben te delen $1\frac{1}{40}$ gulden, waar af A meemt de $\frac{1}{2}$ uit $\frac{3}{4}$, B de $\frac{2}{3}$ uit $\frac{3}{8}$, en C de $\frac{4}{5}$ uit $\frac{1}{2}$, wat deel ontfangt elk? Antw. A $\frac{3}{8}$, B $\frac{1}{4}$ en C $\frac{2}{5}$.

proeve

(40

A. $\frac{1}{2}$ uit $\frac{3}{4}$ is $\frac{3}{8}$ · A. $\frac{3}{8}$ | 15
B. $\frac{2}{3}$ uit $\frac{3}{8}$ is $\frac{1}{4}$ · B. $\frac{1}{4}$ | 10 } stuiv.
C. $\frac{4}{5}$ uit $\frac{1}{2}$ is $\frac{2}{5}$ · C. $\frac{2}{5}$ | 16

41 } $1\frac{1}{40}$ gl.
40

Den

Den Regel van Drien in 't Gebroken.

DEzen Regel en is niet anders in haar werk als den Regel van Drien in het geheel, bestaat mede in 3 getallen, en wanneer by eenige van de 3 getallen gebroken zyn, zo moet men 't getal door zynen noemer breken, en adderen zynen tellen daar toe, stellen het product onder de linie: de noemers, die men heeft by de leste ofte de middelste getallen, worden onder het eerste getal geleid, en is 't eerste getal een gebroken toegedaan, den noemer van dien word onder het leste getal gebragt, voorts werkende als in de voorgaande Regel geleert is.

1. Item, 2 ℔ kosten 3 stuivers hoe veel $36\frac{3}{4}$ ℔?

Merkt: Multipliceert het agterste getal, te weten: $36\frac{3}{4}$ met zyn brooks noemer, welke 4 is, en addeert daar toe den teller, die 3 is, komt 147 vierendelen die, multipliceert met 3 stuiv. die 't getal in de midden zyn, komt 441 vierendelen, die door 't eerste getal, welke 2 ℔ is, behoren gedeelt te worden: Dog alhier niet mogelyk, om oorzake, dat s'een geheel getal maken, en 't ander een gebroken is, welk tegen 's Regels eisch is, die voor en agter van eender naam begeert, daarom moet menze mede in vierendelen brengen, aldus: Multipliceert de 2 ℔ met de noemer van 't agterste getal, komt 8 vierendelen, door dewelke 441 vierendelen gedeelt moet worden, en zullen voortbrengen $55\frac{1}{8}$ stuiv. die door 20 gedeelt worden, (om dat 20 stuivers een gulden is) zo men 't Facit in guldens begeert.

℔. - st. - ℔.
2 - 3 - $36\frac{3}{4}$
4
8 — 147
3
441

(1)(15) 441 / 8 — 55 / 20 — gl. 2 - st. $15\frac{1}{8}$

2. d'Elle tot 10 ß, hoe veel $12\frac{1}{2}$ ellen?

elle - ß - elle
1 - 10 - $12\frac{1}{2}$
2
25
10
250

(1) 250 / 2 — 12|5 — Facit 6 - 5, ß. d.

3. Een ℔ tot 6 stuivers, hoe veel $80\frac{1}{2}$ ℔?

℔. - st. - ℔.
1 - 6 - $80\frac{1}{2}$
2
161
6
966

966 / 2 — 48|3 — Ant. 24 - 3, gl. st.

4. Het ℔ Vlas, tot 9 stuivers, hoe veel $100\frac{3}{4}$ ℔?

℔. - st. - ℔.
1 - 9 - $100\frac{3}{4}$
4
403
9
3627

(3) 3627 / 4 — 90|6 — Ant.w 45 - 6 - 12, gl. st. p.

5. d'Elle tot 5 penningen, hoe veel $60\frac{1}{4}$ ellen?

elle - penn. - elle
1 - 5 - $60\frac{1}{4}$
4
241
5
1205

(1)(13) 1205 / 4 — 301 / 16 — Antw. 18 - $13\frac{1}{4}$, st. p.

6. d'Elle, tot 3 guld. 10 stuiv. hoe veel $20\frac{1}{4}$ ellen?

elle - gl. - st. - elle
1 - 3 - 10 - $20\frac{1}{4}$
4 — 20 — 81
70 — 70 mult.
5670

(2) 5670 / 4 — 141|7 — Antw. 70 - 17 - 8, gl. st. p.

I

7. d'Elle

7. d'Elle Satyn, tot 4 guld. 5 stuiv. hoe veel $5\frac{3}{4}$ ellen?

elle gl. st. elle
1 - 4 - 5 - $5\frac{3}{4}$
4 20 — 23
— mult.
85
23
— mult.
255
170
— ad.
1955

(3
1955 } 48|8
4 } — halveerd

Antw. 24 gl. 8 st. 12 p.

8. Kaas, tot 2 stuiv. 4 penn. het pond, hoe veel $10\frac{1}{2}$ pond.?

pond. st. pen. pond.
1 - 2 - 4 - $10\frac{1}{2}$
2 16 — 21
— mult.
36
21
— mult
36
72
— ad,
756

(10
756 } 378 } 2|3
2 } 16 } —

Facit 1 gl. 3 st. 10 p.

9. Linnen, tot 7 stuiv. 14 penn. d' elle, hoe veel $56\frac{1}{4}$ ellen?

elle st. pen. elle
1 - 7 - 14 - $56\frac{1}{4}$
4 16 —
— mult. 225
126 126
— mult.
1350
450
225
— ad.
28350

(2 (15
28350 } 7087 } 44|2
4 } 16 } — halveerd

Facit 22 gl. 2 st. $15\frac{1}{2}$ pen.

10. 't Last Haver tot 27 guld. 17 stuiv. hoe veel $13\frac{3}{4}$ last?

Last gl. st. Last.
1 - 27 - 17 - $13\frac{3}{4}$
4 20 — mult.
— mult. 55
557
55
— mult. tot 4de delen.
2785
2785
— ad.
30635

(3
30635 } 765|8
4 } —

Antw. 382 gl. 18 st. 12 p.

11. 't Last Garst tot 39 guld. 17 stuiv. 8 penn. hoe veel $10\frac{1}{2}$ last?

Last gl. st. pen. Last
1 - 39 - 17 - 8 - $10\frac{1}{2}$
2 20 —
— mult. 21
797
16
— mult.
4790
797
— add.
12760
21
— mult.
12760
25520
— add.
267960

(12
267960 } 133980 } 837|3
2 } 16 } — halveerd

Facit 418 gl. 13 st. 12 pen.

12 Een Cent tot 10 gl. 10 stuiv. 10 penn. hoe veel $16\frac{1}{4}$ Cent?

Cent. gl. st. pen. Cent.
1 - 10 - 10 - 10 - $16\frac{1}{4}$
4 20 —
— mult. tot st. 65
210 stuivers

210
16
—— mult.
1270
210
—— add.
3370
65
—— mult.
16850
20220
—— add.
219050
(2 (10
~~219050~~ } ~~54762~~ } 342|2
~~4~~ } ~~16~~ } —— halveert
Facit 171 gl. 2 st. 10½ pen.

13. Het ℔ voor 13 ß, 7 ₰, 4 myten, hoe veel 17¾ ℔?

Om kortheits halven zal men in 't vervolg de multiplicatio en divisio niet meer geheel uitwerken, maar aleen de facitten ter neer stellen.

℔. ß. ₰. myt. ℔.
1 - 13 - 7 - 4 - 17¾
4 12 —— mult.
— mult. 71
163
12
—— mult.
1960
71
—— mult.
(2 (7
~~139160~~ } ~~34790~~ } ~~2899~~ } 24|1
~~4~~ ~~12~~ ~~12~~ —— halveerd
Antw. 12 ß. 1 ß. 7⅙ ₰.

14. d' Elle Kaffa, tot 4 guld. 10 stuiv. 8 penn. hoe veel 40¾ ellen?

elle gl. st. penn. elle.
1 - 4 - 10 - 8 - 40¾
4 20 —— mult.
—— mult 163
90
16
—— mult.
1448
163
—— mult.
(14
~~236024~~ } ~~59006~~ } 368|7
~~4~~ ~~16~~ —— halveerd
Antwoord 184 gl. 7 st. 14 penn.

15. Een last Rogge, tot 77½ gulden hoe veel 13 last 3 mud.? Merkt: maakt het eerste getal het leste gelyk, te weten in mud., en multipliceert met de noemer die in de midden is, ende reduceert 77½ guld. in halven, en zullen doen 155 halve guldens. Werkt voort na behoren.

Last Guld. Last Mud.
1 - 77½ - 13 - 3
27 —— m. 27
2 155 —— mult.
—— m. 20 354
54 —— mult.
3100
16
—— mult.
49600
354
——
(30 (3
~~17558400~~ } ~~325155~~ } 2032|2
~~54~~ ~~16~~ —— halveerd
Antw. 1016 - 2 - 3⅓.

16. d'Elle tot 3¾ guld. hoe veel 10 ellen?

elle gl. ellen
1 - 3¾ - 10
4 —— mult.
15
20
—— mult.
300
10
—— mult.
~~3000~~ } 75|0
~~4~~ — halveerd
Antw. 37 gl. 10 st.

17. Als men om $2\frac{3}{4}$ stuiv. koopt een pond lange Rozynen op hoe veel komt 't 100 pond?

℔. stuiv. ℔.
1 - $2\frac{3}{4}$ - 100
4 —— mult.
11
100
—— mult.
1100 } 275
4 —— halveerd
Antwoord 13 gl. 15 st.

18. Op hoe veel komt het pond Pruymen, als men 't 100 koopt voor $18\frac{1}{4}$ ß. contant?

℔. ß. ℔.
100 - $18\frac{1}{4}$ - 1
4 —— mult.
73
400 — 6 st. is 1 ß.
16 ——
25 438 } 1 st. 25 - 38 } 1 st. $\frac{13}{25}$ penn.
(38 } (13 }
Antw. 1 st. $1\frac{13}{25}$ penn.

19. Als 't last Garst kost $35\frac{1}{4}$ guld. op hoe veel komt de sak? 't last gerekent op 29 sak.

Last gl. Sak
1 - $35\frac{1}{4}$ - 1
29 —— mult.
4 141 } 1 gl.
—— (25 }
116 5
4 ——
29 - 125 } $4\frac{9}{29}$ st. of $4\frac{11}{29}$ pen.
(9 }

20. Hoe veel kost een Oxhoofd Wyn, als het Vat kost $19\frac{1}{2}$ £? 1 Vat is 4 Oxhooft.

Oxhooft gl. Oxhooft
4 - 117 - 1
4 ——
Facit $29\frac{1}{4}$ gl. of 5 st.

21. Een pond tot $2\frac{3}{4}$ gulden, hoe veel 362 pond.

℔. gl. ℔.
1 - $2\frac{3}{4}$ - 362
4 —— mult.
11
362
—— mult.
3982 } $995\frac{1}{2}$ gl.
4 (2 }

22. Een Tonne Bier, tot 4 gulde, $13\frac{1}{2}$ st. hoe veel 17 ton? Merkt, brengt 4 gulde $13\frac{1}{2}$ stuiver tot stuivers, maakt $93\frac{1}{2}$ stuivers daar na tot $\frac{1}{2}$ stuivers, komen 187 halve stuivers.

Ton gl. st. Ton
1 - 4 - $13\frac{1}{2}$ - 17
2 20
—— mult.
93
2
—— mult.
187
17
——
Div. 2 —— 3179 } 1589|9
(1 } —— halveerd
Antw. 79 gl. $9\frac{1}{2}$ stuiv.

23. Het

23. Het last Rogge kost 77 g-gl. 12½ st hoe veel 14 lasten 18 mudden en 3 schepels?

Last g-gl. st. Last Mud. Sche.
1 - 77 - 12½ - 14 - 18 - 3
2 28 27
108 —— mult. —— mult.
—— 2168 396
216 2 4
—— mult. —— mult.
4337 1587
16
—— mult.
69392
1587
—— mult.
110125104
(96 (14
~~110125104~~ } ~~5106838~~ } 3186|4
~~216~~ ~~16~~ —— halveerd.
Antw. 1593 gl. 4 st. 14$\frac{3}{5}$ p.

24. Item, 5½ ellen heeft men om 9 stuiv. 4 duiten, hoe veel bedragen 178 ellen? Merkt; om dat het eerste getal een brook by gezet is, zo moet gy het leste getal mede in zulken gedeelte breken.

el. st. duiten ellen
5½ - 9 - 4 - 178
—— 8 76
11 —— mult. —— mult.
76 13528
2
—— mult.
27056
(7 (3
~~27056~~ } ~~2458~~ } 30|7
~~11~~ ~~8~~ —— halveerd
Antw. 15 gl. 7 st. 3$\frac{7}{11}$ duit

25. Item, 1¼ lb Kaas tot 3 stuiv. 3 pen hoe veel 106 lb?

pond stuiv. penn. pond.
1¼ - 3 - 3 - 106
—— 16 51
5 —— mult. —— mult.
51 5406
4
——
21624
(4 (4
~~21624~~ } ~~4324~~ } 27|0
~~8~~ ~~16~~ —— halveerd
Antw. 13 gl. 10 st. 4$\frac{4}{5}$ pen.

26. Item, 10¾ ellen tot 17 guld. 10 stuiv. 8 pennnigen, hoe veel een el?

el. gl. st. pen. el.
10¾ - 17 - 10 - 8 - 1
—— 20
43 —— mult.
350
16
—— mult.
5608
4
—— mult.
22432
(29 (9
~~22432~~ } ~~521~~ } 3|2
~~43~~ ~~16~~ —— halveerd
Antw. 1 - 12 - 9$\frac{29}{43}$

27. Als 7¼ pond kost 10 gl. 12 stuiv. 8 pen. hoe veel 706 pond?

pond guld. stuiv. penn. pond
7¼ - 10 - 12 - 8 - 706
—— 20
29 —— mult.
212
16
—— mult.
3400
706
—— mult.
2400400

2400400
4
——— mult.
9601600
(19 (1
~~9601600~~ } ~~331600~~ } 2069|3
~~16~~ ~~16~~ —— halveerd
Antw. 1034 - 13 - $1\frac{1}{3}$

28. Als $4\frac{1}{2}$ ellen Baai koste 5 guld. 17 stuiv. 8 penn, hoe veel 100 ellen?

elle gl. st. pen. elle
$4\frac{1}{2}$ - 5 - 17 - 8 - 100
20
9 —— mult.
117
16
——— mult.
1880
100
——— mult.
188000
2
——— mult.
376000
(7 (1
~~376000~~ } ~~41111~~ } 2611|1
~~9~~ ~~16~~ —— halveerd
Antw. 130 gl. 11 st. $11\frac{1}{9}$ pen.

29. Zo $12\frac{1}{2}$ last Tarw kosten 1060 guld. 17 stuivers 8 penn. hoe veel is 't Last?

Last gl. st. pen. Last
$12\frac{1}{2}$ - 1060 - 17 - 8 - 1
20
25 ——— mult.
21207
16
——— mult.
339320
2
——— mult.
678640
(15 (9
~~678640~~ } ~~27145~~ } 16966
~~25~~ ~~16~~
Antw. 84 gl. 16 st. $9\frac{3}{5}$ pen.

30. Als een Vat Boter $78\frac{1}{2}$ guld kost, hoe veel 56 Vaten? Merkt: hier zyn de getallen in de midden en achter elk een brook toegedaan, welke noemers te zamen multipliceert, 't product stelt voor onder het eerste getal.

Vat gl. Vaten
1 - $78\frac{1}{2}$ - $56\frac{1}{2}$
4 —— m. —— mult.
157 113
113
——— mult.
Divid. met ~~4~~ ~~17741~~ } $4435\frac{1}{4}$ gl. of 5 st.
(1

31. 't Last Rogge kost $76\frac{1}{2}$ gl: wat beloopt $17\frac{1}{2}$ Last?

last gl. last
1 - $76\frac{1}{2}$ - $17\frac{1}{2}$
8 —— m. —— mult.
307 35
35
——— mult.
Divid. met ~~8~~ ~~10745~~ } 1343 guld.
(1
20
—— mult. tot stuiv.
Divid. met ~~8~~ ~~20~~ } 2 stuiv.
(4
16
—— mult. tot penn.
Divid. met ~~8~~ ~~64~~ } 8 penningen.

32. Gekogt $26\frac{1}{2}$ Vaten Wyn, a $17\frac{3}{4}$ £. het Vat hoe veel guldens bedraagt het? Merkt mult. $17\frac{3}{4}$ £. met 6, tot gl. komt $106\frac{1}{2}$ guld.

Va-

Vat guld. Vat.
1 - 106¼ - 26⅜
8 — m. — mult.
213 107
107
— mult.
Divid. met 8 ⟨struck figures⟩ }1848⅞ gl. of 17 st. 8 p.
(7

33. Een Schip-℔ Vlas kost 60 guld. 10¼ stuiv. hoe veel 19 Schip-℔, 12 Lys-℔, 11½ ℔? Stelt 't in een gedeelte van een Schip-℔.

Sch.℔. guld. stuiv. Sch.℔.
1 - 60 - 10¼ - 19⁴⁷³⁄₆₀₀
⟨struck figures⟩ 20
— mult. 11873
1210
4
— mult.
4841
11873
— mult.
⟨struck figures⟩ }2394|8
1993 — halveerd
Antw. 1197 - 8 ... str. of 13 ...

34. Item, 3 ellen kosten 17 stuiv. 5½ penn. hoe veel 36½ ellen?

elle stuiv. elle
3 - 17 11/ - 36½
⟨struck⟩ — m. — mult.
357 3 - ⟨struck⟩ }19
49
— mult.
Divid. met ⟨struck⟩ ⟨struck⟩ }21|3
(29 — halveerd
16 10 gl. 13 st.
— mult.
Divid. met ⟨struck⟩ ⟨struck⟩ }3 ... of ½ penn.
(80

35 't ℔ Was tot 10 ß, 5½ ₰, hoe veel 50¾ ℔?

℔. ß. ₰. ℔.
1 - 10 - 5½ - 50¾
8 12 — mult.
— mult. 203
125
2
— mult.
251
203
— mult.
Div. met 8 ⟨struck figures⟩ }53|0
(1 ⟨struck⟩ (9 — halveerd
Facit 26 £ - 10 ß - 9½.

36 't last Moud tot 49 guld. 17 stuiv. 8¾ penn. hoe veel 19 last 5 mud. 2¾ schep?

Last gl. st. Last Mud.
1 - 49 - 17 ⅟₆₄ - 19 - 5 ⅟₁₆
27 20 27
64 — mult. — mult.
—
1728 997 518
16 64 16
— — mult. — mult.
⟨struck⟩ 63843 8299
8299
— mult.
⟨struck figures⟩ }1916|3
14433 — halveerd
Facit 951 - 3 ... stuiv. of 8 ... pen.

37. Item, 2½ ℔, tot 7 stuiv. 8½ penn. hoe veel 500 ℔? Merkt 't eerste en twede getal zyn elk een brook toegedaan, waar af de noemers gelyk zyn, die men daarom herwaarts nog derwaarts en leid, maar zoo die ongelyk waren moest men het twede getal met de eerste noemer multipliceren. Desgelyken het eerste getal met den tweden noemer, als na deze zomme ge'eerd werd.

2½ ℔.

pond stuiv. pond
2½ - 7½ - 500
241
25
25
10 - 6025 } 150|6
(1 —— halveerd
Facit 75 gl. 6¼ stuiv.

38. Hoe veel kost 340 pond, als men 8¾ stuivers voor 3½ pond geeft?

pond stuiv. pond
3½ - 8¾ - 340
10 35 85
85
2975
5
10 - 14875 } 78|2
(175 ——
Facit 39 gl. 2⅝ st. of 14⅝ penn.

39. Gekogt een tonneken Vygen, wegende 90½ pond voor 12⅘ guldens, op hoe veel komt het pond te staan?

pond guld. pond
90½ - 12⅘ - 1
181 64
5 2
905 128
20
2560 } 2 stuiv.
(750
16
12000 } 13 penn.
(235

40. Item, 3¾ ellen kosten 7½ stuiv. hoe veel 580 ellen? Nota. Alzo de noemer van de eene brook door de andere kan gedevideerd worden zonder overschot, zoo is 't onnodig dezelve over en weder te brengen, maar divideert de grootste door de kleinst, d'uitkomste brengt onder de kleinste, als by voorbeelt:

ellen st. ellen
3¾ - 7½ - 580
15 15 2
1160
Facit 58 guld.

41. Item. 3⅛ pond kost 7 guld 17¼ stuiv. hoe veel 376 pond?

pond guld. stuiv. pond
3⅛ - 7 - 17¼ - 376
25 20 mult.
157
4 mult.
629
16 mult.
10064
376 mult.
3784064
2 mult.
7568128
(3 (5
1568128 } 3027725 } 1892|0
25 10 —— halveerd
Antw. 946 - 0 - 3/11

42. Hoe veel een last Teer, als 5½ lasten kosten 303 guld. 7½ stuiv?

Last guld. stuiv. Last.
5½ - 303 - 7½ - 1
11 20 mult.
6067
2 mult.
12135

11135

11 - 11133 } 110|3
(2 ——halv.
16 55 - 3 stuiv. en
——
11 - 37 } $2\frac{10}{11}$ pen.
(10

komt 55 gl. 3 st. $2\frac{10}{11}$ pen.

43. Zo $2\frac{1}{12}$ last Haver kosten 17 £, $13\frac{1}{3}$ ß, hoe veel 17 lasten, 13 mudden, 3 schep ?

Last. £. ß. Last Mud. Sch.
$2\frac{1}{12}$ - 17 - $13\frac{1}{3}$ - 17 - 13 - 3
—— 20 27
25 —— ——
108 353 472
—— 3 4
2700 —— ——
1060 1891
4
——
4240
1891
——
8017840 } 296|9
(154 —— halv.
12 148 £. 9 ß.
——
1848 } $6\frac{36}{47}$
(228

Komt 148 £. 9 ß. $6\frac{36}{47}$ g.

44. Als $18\frac{1}{4}$ ellen kosten 90 gl. $15\frac{3}{4}$ stuiv. hoe veel de elle ?

elle gl. st. elle
$18\frac{1}{4}$ - 90 - $15\frac{3}{4}$ - 1
—— 20
73 ——
1815
4
——
73 - 7263 } 9|9
(36 ——halv.
16 4 gl. 19 stuiv.
——
73 - 576 } $7\frac{65}{73}$ pen.
(65

Komt 4 gl. 19 st. $7\frac{65}{73}$ pen.

45. 't Last Haring koopt men voor $72\frac{1}{2}$ gl. hoe veel lasten zal men hebben voor $760\frac{3}{8}$ gl. ?

Nota. De noemer van de voorste brook brengt men agter, zo mede die van de agterste voor; maar alzo deze in malkanderen konnen gedivideert worden, zo zegt hoe menigmaal 2 in 8 ? komt 4, die brengt voor, als by voorbeeld.

gl. Last gl.
$72\frac{1}{2}$ - 1 - $760\frac{3}{8}$
—— ——
145 58 - 0 6083 } 10 last.
4 (283
—— 12
580 —— (4
580 - 3396 } $5\frac{496}{580}$|$\frac{124}{145}$ ton.
(496

Facit 10 Last $5\frac{124}{145}$ Ton.

46. Om $17\frac{1}{2}$ guld. koopt men een schip ℔ spek, hoe veel voor $176\frac{1}{4}$ guld. ?

gl. Sch.℔. gl.
$17\frac{1}{2}$ - 1 - $176\frac{1}{4}$
—— ——
35 70 - 705 } 10 Sch ℔.
2 (7
—— 20
70 ——
70 - 140 } 2 Lys.℔.

Facit 10 Sch ℔, 2 Lys.℔.

47. Item, voor $9\frac{3}{4}$ pond.ß. koopt men een last, 12 mudde Garst, hoe veel voor 2192 gl. $10\frac{1}{2}$ st. ? Merkt $9\frac{3}{4}$ pond.ß. is $58\frac{1}{2}$ gl. aldus.

gl. Last. Mud. gl.
$58\frac{1}{2}$ - 1 - 12 - $2192\frac{21}{40}$
—— 27 ——
117 —— 87701
20 30
—— ——
2340 1
30 ——
60 (41 (3
60 - 87701 } 1461 } 54 Last,
27

Facit 54 Last 3 Mud. $2\frac{1}{3}$ Schep.

48. Voor $1\frac{1}{4}$ ſtuiv. koopt men een dozyn Neſtelen, hoe veel voor $10\frac{1}{2}$ guldens?

ſtuiv. doz. guld.
$1\frac{1}{4}$ - 1 - $10\frac{1}{2}$
20
5 div. met 5 - 210
42
4
mult.
Facit 168 dozyn.

49. Voor 96 guld $17\frac{1}{2}$ ſtuiv. koopt men 1 laſt, 3 mud. 2 ſchep. Garſt, hoe veel voor 760 guld. 10 ſtuiv. $8\frac{1}{2}$ pen.

gl. ſt. laſt. gl. ſt.
96 - $17\frac{1}{2}$ - $1\frac{7}{54}$ - 760 - $10\frac{17}{32}$
20 | 61 | 20
1937 | 15210
2 | 32
3875 | 486737
864 | 61
3348000 | 29690957 } 8 laſt
27 | (2969095 } 23 md.
1240000 |
4 | (54957 } $1\frac{23957}{31000}$
31000 | (23957
Facit 8 laſt 23 mud. $1\frac{23957}{31000}$ ſchep.

50. $3\frac{1}{2}$ ſtuivers geven een Spaanſche Reaal. hoe veel $17\frac{1}{2}$ ſtuiv.?

ſt. Reaal ſt.
$3\frac{1}{2}$ - 1 - $17\frac{1}{2}$
7 | 35
7
Facit 5 Realen.

51. Item, $2\frac{1}{2}$ ellen tot $7\frac{3}{4}$ ſtuiv. hoe veel $26\frac{1}{8}$ ellen? Merkt: alhier is elk getal een gebroken toe gedaan, de noemers van de 2 leſte werden voorgebragt en de voorſte agter, of in 't midden; maar alzo deze door malkander konnen gedeelt werden, zo zegt, 4 maal 8 is 32, hoe menigmaal 2 daar in, komt 16 maal die brengt voor, als by voorbeeld.

elle ſt. elle
$2\frac{1}{2}$ - $7\frac{3}{4}$ - $26\frac{1}{8}$
5 | 31 | 209
16 | 209
80 | 6479 } 80
16 | halv.
4 gl. 0 ſt. $15\frac{3}{5}$ pen.
5 - 79 } $15\frac{4}{5}$ pen.
(4
Facit 4 gl. 0 ſtuiv.

52. Hoe veel Daald. van 30 ſtuiv. kan men hebben voor 56 guld. 17 ſt. $8\frac{3}{4}$ pen. als men $2\frac{4}{5}$ Daald. heeft voor 3 guld. $10\frac{1}{2}$ ſtuiv.

gl. ſt. daal. gl. ſt.
3 - $10\frac{1}{8}$ - $2\frac{4}{5}$ - 56 - $17\frac{35}{64}$
20 | 14 | 20 | 2 — 32
70 | 2 | 1137
2 | 7 | 64
141 | 72803
80 | 7
11280 | 509621 } 45 daal.
(2021
30
div. met 11280 - 60630 } 5 ſt.
(4230
16
divid. met 11280 - 67680 } 6 pen.
Facit 45 Daald. 5 ſt. 6 pen.

53. Item, $1\frac{1}{4}$ geven $5\frac{7}{10}$, hoe veel $36\frac{1}{4}$?

Digitized by Google

guld ℔ guld.
$1\frac{1}{5}$ - $5\frac{7}{10}$ - $36\frac{1}{4}$
6 57 145
5 3 10 19 4 29
29
3 - 551 } $183\frac{2}{3}$ ℔.
(2

54. Item, $2\frac{3}{7}$ geven $56\frac{2}{5}$, hoe veel $10\frac{3}{8}$?
guld. ℔. guld.
$2\frac{3}{7}$ - $56\frac{2}{5}$ - $10\frac{3}{8}$
17 282 83
20 5 141
340 83
11703
7
Div. m. 340 81921 } $240\frac{321}{340}$ ℔.
(321

55. Item, $18\frac{1}{2}$ elle Satyn kost 15 £, 13 ß, $11\frac{1}{2}$ ₰, hoe veel $76\frac{3}{4}$ ellen?
$18\frac{1}{2}$ - 15 - $13\frac{23}{24}$ - $76\frac{3}{4}$
37 20 307
48 313
24
1776 7535
12 148 307
m. 1776 - 2313245 } 130|2
(893
65 £, 2 ß.
Div met 148 893 } $6\frac{5}{148}$
Facit 65 pond, 2 ß, $6\frac{5}{148}$ ₰.

56. Als $15\frac{1}{4}$ ℔ Peper kost 22 guld. $10\frac{1}{4}$ stuivers, hoe veel $100\frac{1}{2}$ ℔?

$15\frac{1}{4}$ - $22\frac{41}{80}$ - $100\frac{1}{2}$
61 1803 201
40 201
2440 - 362403 } 148 gulde.
20
122 - 1283 } 10 stuivers.
2 (63
61 8
Div. met 61 - 504 } $8\frac{16}{61}$ penning.
(16
Facit 148 gl. 10 stuiv. $8\frac{16}{61}$ penn.

57. Item, $\frac{1}{2}$ el Laken kost $\frac{5}{8}$ gulde, hoe veel $\frac{7}{8}$ ellen? Merkt: stelt de tellers onder de noemers, en brengt de noemeren als boven geleert is.
el. gl. el.
$\frac{1}{2}$ - $\frac{5}{8}$ - $\frac{7}{8}$
1 5 7
32 7
Div. met 32 - 35 } $1\frac{3}{32}$ gl. of 1 st. 14 p.
(3

58. Als $\frac{1}{6}$ ℔ kost $\frac{9}{11}$ ß, hoe veel $\frac{3}{4}$ ℔.
℔ ß ℔
$\frac{1}{6}$ - $\frac{9}{11}$ - $\frac{3}{4}$
1 9 3
44 6
4 11 54
3
162
mult. met 6 tot stuiv.
972
4
11 - 243 } 2|2
(1
Facit 1 gl. $2\frac{1}{11}$ stuiv.

59. Item.

59. Item. $1\frac{1}{2}$ elle Borat koſt $1\frac{1}{5}$ guld. hoe veel $10\frac{1}{4}$ ellen?

elle - gl. - ellen.

$1\frac{1}{2}$ - $1\frac{1}{5}$ - $10\frac{1}{4}$

3 - 6 - 41

10

1

30 - 41 mult.

1 - 41 } $8\frac{1}{5}$ gulden.

(5

60. Item, $27\frac{1}{2}$ mud. Koorn koſt $39\frac{1}{4}$ gulden, hoe veel $\frac{1}{2}$ mudde?

Mud. - gl. - Mud.

$27\frac{1}{2}$ - $39\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{2}$

55 - 157

4 - 20

220 22 - 314 } 14 ſtuiv.

(6

16

mult.

Div. met 22 - 96 } $4\frac{4}{11}$ penn.

(8

Anders aldus

Mud. - guld. - Mud.

$27\frac{1}{2}$ - $39\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{2}$

55 - 157

1 - 11

Facit $14\frac{3}{11}$ ſtuiv.

61. Als $2\frac{1}{8}$ ellen koſten 9 guld. $14\frac{1}{4}$ ſt., hoe veel 12 ellen?

$2\frac{1}{8}$ - $9\frac{57}{80}$ - 12

17 - 777 - 6

10 - 6

170 85 - 4662 } 54 guld.

(72

85 - 4

17 - 288 } 16 ſtuiv.

(16

16

mult.

17 - 256 } $15\frac{1}{17}$ penn.

(1

62. Als men de Pot Rynſe Wyn om 2 ß, $2\frac{1}{2}$ ₰ koopt, hoe veel belopen 3 laſt, 4 amen, 60 potten?

Pot - ß - Laſt - Aam - Pot

1 - $2\frac{5}{24}$ - 3 - 4 - 60

24 - 53

6 Aam is een Laſt.

22

100 Potten is 1 Aam.

2260

53

mult.

119780 } 4990

(20

249 £, 10 ß, en

12

mult.

24 - 240 } 10 ₰.

Antw. 249 pond fl. 10 ſchell. 10 groten.

63. Als $3\frac{1}{4}$ amen en 16 potten koſten 30 pond fl., $6\frac{1}{2}$ ſchelling., hoe veel de 4 potten?

Pot

Pot — pond.fl — Pot.

341 - $30\frac{13}{40}$ - 4

40

1213

4

4852

341 - 2420 } 7 ß.

(39

12

341 - 468 } $1\frac{127}{341}$ ß.

(127

Ofte aldus.

Pot — pond.fl. — Pot.

341 - $30\frac{13}{40}$ - 4

1213

20

341 - 2420 } $7\frac{39}{341}$ ß.

(39

64. Item, 60 ℔, 8 oncen. $4\frac{1}{2}$ engelf. heeft men voor 3 pond. fl. $5\frac{1}{4}$ ß, hoe veel beloopt $6\frac{1}{8}$ engelfch?

℔. Onc. Eng. £. ß. Eng.

60 - 8 - $4\frac{1}{2}$ - 3 - $5\frac{1}{4}$ - $6\frac{1}{8}$

16 — 20 — 49

968 — 65

20 — 4

19364 — 261

2 — 49

38729 — 12789

16

619664 — $0\frac{12789}{619664}$ ß. of $0\frac{38367}{3749916}$ ß.

65. Item, 2 mark, 2 oncen, 2 engelfchen, 2 azen koften 10 pond fl $5\frac{1}{4}$ ß, hoe veel $7\frac{1}{2}$ mark en $6\frac{1}{8}$ oncen? Merkt $7\frac{1}{2}$ mark en $6\frac{1}{8}$ once, is 8 mark en $2\frac{1}{8}$ once.

Mar.Onc.Eng.Aas — p.fl. — Mar. Onc.

2 - 2 - 2 - 2 - $10\frac{21}{80}$ - 8 - $2\frac{1}{8}$

8 — 8

821

18 — 529 — 66

20 — 8

434309

362 — 529

32

11586 — 434309 } 37 pond. fl.

(5627

1931

20

11586 - 112540 } 9 fchel.

(8266

2

1931 - 16532 } $8\frac{1084}{1931}$ grot.

(1084

66. Item, 9 laft 4 mud. $0\frac{1}{2}$ fchepel koften 600 guld. $15\frac{1}{2}$ ftuiv. hoe veel $\frac{1}{2}$ laft, $3\frac{1}{2}$ mud.? Merkt $\frac{1}{2}$ laft en $3\frac{1}{2}$ mud. is 17 mud.

Laft.Mud. — guld. — ft. — Mud.

9 - $4\frac{1}{8}$ - 600 - $15\frac{1}{2}$ - 17

27 — 20 — 4

247 — 12015 — 68

8 — 2

1977 — 24031

68

1977 - 1634108 } komt 82|6 halv.

(1106

16 — 41 gl. 6 ft.

1977 - 17696 } $8\frac{1880}{1977}$ penn.

(1880

67. Item,

67. Item, een elle word geloofd $26\frac{1}{4}$ stuivers, en men dingt op de $7\frac{1}{2}$ elle $16\frac{7}{8}$ stuiv. af: Vrage, hoe veel ellen men hebben zal voor 1 guld. $2\frac{1}{2}$ stuiv.?

Elle stuiv. Elle
1 - $26\frac{1}{4}$ - $7\frac{1}{2}$
8

105 15
15

8 - 1575 } 19|6 halv.
(7 9 gl. $16\frac{7}{8}$ stuiv.
dingt af $16\frac{7}{8}$ stuiv.
Rest 9 guld.

guld. elle guld.
9 - $7\frac{1}{2}$ - $1\frac{1}{8}$
16

Facit $1\frac{1}{6}$ el 9

68. Als $\frac{5}{8}$ Schep. kost $7\frac{1}{2}$ stuiv., hoe veel zal kosten $\frac{3}{8}$ Last?

Sche. st. Last.
$\frac{5}{8}$ - $7\frac{1}{2}$ - $\frac{3}{8}$
8 15 3
5 5 108
1 3
2 324 Schep.
3
2

2 - 972 } 48|6 halv.
Komt 24 gl. 6 stuiv.

69. Wanneer men om $\frac{5}{6}$ Daalders koopt 2 maal $\frac{3}{8}$ elle Borat, hoe veel mag men dan kopen om $2\frac{1}{2}$ maal $\frac{1}{4}$ g-guld.?

Merkt: 2 maal $\frac{3}{8}$ el is $\frac{3}{4}$ el, en $2\frac{1}{2}$ maal $\frac{1}{4}$ g-guld. is $\frac{7}{12}$ Daalder. (2

$\frac{5}{2}$ $\frac{1}{4}$ is $\frac{5}{8}$ $\frac{28}{30}$ $\frac{140}{240}$ | $\frac{7}{12}$ Daalder.

Daald. ell. Daald.
$\frac{5}{6}$ - $\frac{3}{4}$ - $\frac{7}{12}$
6 4 12
5 3 7
8 7

40 komt $\frac{21}{40}$ elle.

70. Men koopt om $\frac{4}{5}$ guld. $\frac{3}{5}$ once Zyde; hoe veel voor $\frac{1}{3}$ £?

Merkt: $\frac{1}{3}$ £ Vlaams is 2 guld.

guld. onc. guld.
$\frac{4}{5}$ - $\frac{3}{5}$ - 2
5 5 2
4 3 1
2 2
2

Komt $1\frac{1}{2}$ once.

71. Zegt my, hoe veel kosten 5 ponden min $\frac{1}{2}$ uit $\frac{3}{4}$ mark, als ik $1\frac{1}{2}$ oncen mag hebben om $\frac{2}{5}$ £?

$\frac{1}{2}$ uit $\frac{3}{4}$ is $\frac{3}{8}$ X $\frac{10}{1}$ - 3 80
3
Rest 77 onc.

Onc. £. Onc.
$1\frac{1}{2}$ - $\frac{2}{5}$ - 77
2 2
3 154
5 2
15
5 15 - 308 } 20 £.
3 (8
3 4
1
3 - 32 } 10 ß. ofte
(2
4
8 ß.

72. Als $\frac{1}{2}$ uit $\frac{5}{8}$ pond my kost $\frac{2}{14}$ min $\frac{1}{4}$ ß, hoe veel beloopt dan $\frac{1}{8}$, ende $\frac{1}{16}$ maal $\frac{1}{4}$ pond?

De $\frac{1}{2}$ uit $\frac{5}{8}$ is $\frac{1}{16}$ ß.

$\frac{1}{4}$ X $\frac{3}{14}$ 18
7 sub.
2 28 is $\frac{11}{28}$ ß.
(64

$\frac{1}{16}$ maal $\frac{1}{4}$ is $\frac{1}{64}$ | 1
add. $\frac{1}{8}$ | 8

Is $\frac{9}{64}$ ß.

Digitized by Google

℔	ß	℔
5	11	9
16	28	64
5	11	9
112	9	
560	99	
	12	

4
~~1188~~ } $2\frac{8}{7 8 0}\|\frac{17}{140}$ ß komt.
(68

Practyk of korte Rekeninge.

ALzo genaamt om hares vaardigheids-halven, welke zeer kwalyk (mitsdienze zeer verscheiden in werken is) in regel ofte in schikking kan gestelt worden. Nogtans om den Leerling hier in te helpen, zo hebben wy verscheiden voorbeelden in haar volle gestalte gestelt, en tot intrede des zelven, deze navolgende Tafelkens.

Instructie om stuivers tot guldens, ofte schellingen tot ponden te deilen.

Voor	stuiv. of ß neemt
1	1, en is $\frac{1}{20}$ gl. of pon.
2	2, en is $\frac{1}{10}$.
3	2, en 1.
4	4, en is $\frac{1}{5}$.
5	5, en is $\frac{1}{4}$.
6	5, en 1, of 4 en 2.
7	5, en 2, of 4, 2 en 1.
8	4, en 4.
9	5, en 4.
10	10, en is $\frac{1}{2}$, of 5 en 5.
11	10, en 1.
12	10, en 2.
13	10, 2 en 1.
14	10, en 4.
15	10, en 5.
16	10, 5 en 1.
17	10, 5 en 2.
18	10, 4 en 4.
19	10, 5 en 4.

Om penningen tot stuivers, of oncen tot ℔ uit te deilen.

Voor	penn. of oncen neemt
1	$\frac{1}{16}$ stuiv. of ℔.
2	$\frac{1}{8}$.
3	2 en 1.
4	$\frac{1}{4}$.
5	4 en 1.
6	4 en 2.
7	4, 2 en 1.
8	$\frac{1}{2}$ of 4 en 4.
9	8 en 1.
10	8 en 2.
11	8, 2 en 1.
12	8 en 4.
13	8, 4 en 1.
14	8, 4 en 2.
15	8, 4, 2 en 1.

Item, § tot ß, of Tonnen tot Lasten.

Voor	§ of Tonnen neemt
1	$\frac{1}{12}$ ß of Lasten.
2	$\frac{1}{6}$.
3	$\frac{1}{4}$.
4	$\frac{1}{3}$.
5	4 en 1.
6	$\frac{1}{2}$.
7	6 en 1.
8	6 en 2.
9	6 en 3.
10	6 en 4.
11	6, 4 en 1.

1. Item, 600 ellen lint tot eene stuiv. d'el, hoe veel is 't? Merkt: een stuiver is $\frac{1}{20}$ guld. daarom zegt: Hoe veel maal 20 in 600?

el	gl.	ellen	komt
1 -	$\frac{1}{20}$ -	~~600~~	30 guld.
		~~20~~	

2. Hoe veel kosten 160 ellen, tot een penning d'elle? Merkt: een penning is $\frac{1}{16}$ stuiv. daarom beziet hoe veel maal 16 gy in 160 hebben meugt, en zo veel stuivers kosten 160 ellen.

elle	st.	elle.	
1 -	$\frac{1}{16}$ -	~~160~~	komt
		~~16~~	10 stuiv.

3. Item, 366 ℔, tot 2 stuivers het ℔? Merkt:

Merkt: de 2 stuivers is $\frac{1}{10}$ gulden, daarom neemt alle de tienen uit 366, zal komen 36$\frac{6}{10}$, en is 36 gulden 12 stuivers.

℔ gl. ℔ } komt
1 - $\frac{1}{10}$ - 366 } 36$\frac{3}{5}$ guld.
10

4. Item, 563 ℔, tot 2 penningen het ℔? Merkt: 2 penningen is $\frac{1}{8}$ stuiver, neemt alle de agten uit 563, ende doet als boven, zal komen voor Facit 3 guld. 10 stuiv. 6 pen.

Als nu komen te solveeren eenige vragen die hare waarde in stuiv. penn. ß, ₰, ℔, oncen, &c. hebben, zo steltze in hare gedeelten.

℔. st. ℔. }
1 - $\frac{1}{8}$ - 563 } 7|0
8 — halv.
komt 3 gl. 10 st. 6 pen.

5. Item, een Paar gebreide kousen kosten 3½ stuiver, hoe veel 24 Paar? Merkt: Multipliceert 24 met 3, komt 72, nu 24 halve doen 12 helen, die zet onder 72, en addeert ze te zamen.

Paar st. Paar
1 - 3½ - 24
3½ stuiv.
72
(2(1 . 12
8|4
— halv.
Komt 4 gl. 4 st.

6. Item, 100 ellen, tot 2 stuiv. 8 penn. de elle, hoe veel is 't? Merkt 2½ stuiv. is 5 halve stuiv., en een gulden is 40 halve stuiv. zo dat 2½ stuiv. is $\frac{1}{8}$ guld, daarom neemt alle de 8 uit 100 ellen, komt 12½ gulden, aldus.

Elle st. Elle.
1 - 2½ - 100
8
$\frac{5}{40}$|$\frac{1}{8}$ gl. 12½ gl. Facit.

7. Een pond tot 3½ stuiver, hoe veel 560 pond?

℔.
1 - $\frac{7}{40}$ - 560 3½ stuiv.
$\frac{7}{2}$ $\frac{1}{20}$ is $\frac{7}{40}$ gl.
40 } 5 is $\frac{1}{8}$. 70
2 is $\frac{1}{20}$. 28
Facit 98 guld.

8. De elle 5¼ stuiver, hoe veel 99 elle?

Elle guld. Elle.
1 - $\frac{21}{80}$ - 99
80 } 20 is $\frac{1}{4}$ . . . 24 - 15 - 0
1 is $\frac{1}{20}$ . . . 1 - 4 - 12
add.
komt 25 gl. 19 st. 12 p.

Ofte aldus en gemeender.

Elle stuiv. Elle
1 - 5¼ - 99
5 st. 4 pen.
495 -
4 pen. is ¼ stuiv. . . 24 - 12
51|9
— halv.
Antw. 25 gl 19 st. 12 pen.

9. De elle zyde Lint kost 1 ß, 2 ₰, hoe veel 30 ellen? Merkt 2 ₰ is $\frac{1}{6}$ ß ofte $\frac{7}{120}$ £.

Elle pond.vl. Elle.
1 - $\frac{7}{120}$ - 30
120 } 6 is $\frac{1}{20}$ . . 1 - 10
1 is $\frac{1}{6}$ van 6 . 0 - 5
komt 1 pond.vl. 15 ß.

Ofte

Digitized by Google

ofte aldus

elle ß elle
1 - $1\frac{1}{2}$ - 30
1 ß - 2

30 - 0
2 g is $\frac{1}{6}$ ß . 5 - 0

3|5

Komt 1 £, 15 ß.

10. Een elle stof, tot 3 ß, $4\frac{1}{4}$ g, hoe 330 ellen? ß gr. elle
1 - 3 - $4\frac{1}{4}$ - 330
3 - $4\frac{1}{4}$

Neemt 990
(12 { 3 g voor $\frac{1}{4}$ ß . . 82 - 6
1 voor $\frac{1}{3}$ van 3 . . 27 - 6
$\frac{1}{4}$ voor $\frac{1}{4}$ van 1 . . 6 - $10\frac{1}{2}$

110|6 - $10\frac{1}{2}$

Facit 55 pond 6 ß, $10\frac{1}{2}$ g

Ofte op deze manier. maar dan is 't wat swaarder voor de Jeugd.

elle pond. elle
1 - $\frac{161}{960}$ - 330

(960 { 160 is $\frac{1}{6}$ pond . 55 - 0 - 0
1 . . . . . 0 - 6 - $10\frac{1}{2}$

Facit 55 p. 6 ß. $10\frac{1}{2}$ gr.

11. Item, 360 ₰ tot 2 schell. $3\frac{1}{2}$ groot het ₰, hoe veel is 't?
1 - 2 - $3\frac{1}{2}$ - 360
2 - $2\frac{1}{2}$

720
(12 { 2 groten is $\frac{1}{6}$ ß . . . 60
1 is $\frac{1}{2}$ van 2 . . . 30
$\frac{1}{2}$ is $\frac{1}{2}$ van 1 . . . 15

82|5

komt 41 pond 5 schell.

12. Item, 266 ₰, tot 3 ß, $3\frac{1}{2}$ groot het ₰, hoe veel bedraagt het in gelde?

₰ ß gr. ₰
1 - 3 - $3\frac{1}{2}$ - 266
3 - $3\frac{1}{2}$

groten 798
2 $\frac{1}{6}$ schell . . . . 44 - 4
1 is $\frac{1}{2}$ van 2 . . . . 22 - 2
$\frac{1}{2}$ is $\frac{1}{2}$ van 1 . . . . 11 - 1

87|5 - 7

komt 43 p. 15 ß 7 gr.

13. Item, 377 ₰ tot 5 st. $4\frac{1}{2}$ penn. 't ₰
₰ st. penn el.
1 - 5 - $4\frac{1}{2}$ - 377
5 - $4\frac{1}{2}$

penn. 1885
4 is $\frac{1}{4}$ stuiv. . . 94 - 4
$\frac{1}{2}$ is $\frac{1}{8}$ van 4 . . 11 - $12\frac{1}{2}$

199|1 - $0\frac{1}{2}$

komt 99 gl. 11 st. $0\frac{1}{2}$ p.

14. Item, 33 ellen, tot 4 gulden $5\frac{1}{2}$ stuiver de elle?

elle gl. elle.
1 - $4\frac{11}{40}$ - 33
$4\frac{11}{40}$

132
40 { 10 is $\frac{1}{4}$ gl. . 8 - 5
1 is $\frac{1}{10}$ van 10 . . 16 - 8

komt 141 gl. 1 st. 8

15. Een ₰. tot 23 ß, $4\frac{1}{2}$ g, hoe veel de $263\frac{1}{4}$ ₰?

℔ ß gr. ℔
1 - 23 4½ - 263¼
23 - 4½

6049
3 gr. is ¼ ß . . . 65 - 9 (8
1 is ⅓ van 3 . . 21 - 11
½ is ½ van 1 . . 10 - 11½ | 4
℔ ¼ kost . . . . . 5 - 10⅛ | 1

5
615|3 - 5
halv.
Komt 307 £ 13 ß 5⅛ gr.

16. Item, 193¼ ℔ was, tot 5½ st. het ℔?
℔ st. ℔
1 - 5½ - 193¼
5 - 8

965
8 penn. is ⅒ van 5 st. 96 - 8
℔ ¼ kost . . . . . . 1 - 6
add.
1062 - 14
halv.
Komt 53 gl. 2 st. 14. penn.

17. Item, 370¼ ℔, tot 10 st. 8 pen. 't ℔?
℔ st. ℔
1 - 10½ - 370¼
10 - 8

3700
8 penn. is $\frac{1}{20}$ van 10 st. 185
℔ ¼ kost . . . . . 2 - 10

388|7
Komt 194 gl. 7 st. 10 penn.

18. Item, 17¼ Lasten Rogge, tot 59½ gl. het Last?
gl. Last.
1 - 59½ - 17¼
59 - 10
1003
10 st. is ½ gl. . . . . 8 - 10
℔ ¼ is . . . . 14 - 17 - 8
Komt 1026 gl. 7 st. 8 penn.

19 Hoe veel is 101¼ ℔, tot 3 £, 10 ß het ℔?
℔. Pond. fl ℔.
1 - 3½ - 101¼
3 - 10

303
50 - 10
¼ ℔ kost . . . . . . 17 - 6

Antw. 354 pond. 7 schel. 6 gr.

20. Een elle tot 10¼ guld. hoe veel 54¼ el?
elle guld. elle
1 - 10¼ - 54¼
10 - 5

540 - .
13 . 10 .
¼ elle kost . . . . 2 . 11 . 4

Facit 556 . 1 - 4

21. De elle 2 gulde 6 st. hoe veel 360 elle?
elle gl. st. elle
1 - 2 - 6 - 360
2 - 6

stuiv. 720
4 is ⅕ guld. 72
2 is ½ van 4 st. 36

Facit 828 gulden.

22. Een ℔ 19 st 10 pen. hoe veel 6000 ℔?
℔ st. penn. ℔
1 - 19 - 10 - 6000
19 - 10

114000
8 is ½ stuiv. 3000
2 is ¼ van 8 750

117750
halv.
Komt 5887 gl. 10 st.

Ofte

Ofte aldus.

℔.	ſt.	pen.	℔.
1 -	19 -	10 -	6000
(20 { 10	.	.	3000
5	.	.	1500
4	.	.	1200
(16 { 8	.	.	150
2	.	.	37 - 10
		Komt	5887 - 10

23. Een ton Biers 3 guld. 15 ſtuiv., hoe veel 35 tonne?

ton.	gl.	tonn.
1 -	$3\frac{3}{4}$ -	35
		3 - 15
		105
(20 { 10 is $\frac{1}{2}$ gl.		17 - 10
5 is $\frac{1}{2}$, 10		8 - 15
komt		131 - 5 ſtuiv.

24. Een mud. 2 gl. 18 ſt. hoe veel $26\frac{1}{2}$ mud.?

Mud	guld.	ſtuiv.	Mud.
1 -	2 -	18 -	$26\frac{1}{2}$
			2 - 18
			52
10 is $\frac{1}{2}$ guld.			13
4 is $\frac{1}{5}$			5 - 4
4 is $\frac{1}{5}$			5 - 4
$\frac{1}{2}$ mud. koſt			1 - 9
		komt	76 - 17

25. De elle 15 ß, $3\frac{1}{2}$ grot. hoe veel $210\frac{1}{2}$ elle?

elle	ß.	g.	elle
1 -	15 -	$3\frac{1}{2}$ -	$210\frac{1}{2}$
10 is $\frac{1}{2}$ £.			105
ß. 5 is $\frac{1}{2}$ van 10			52 - 10
g. 3 is $\frac{1}{20}$ van 5 ß.			2 - 12 - 6
$\frac{1}{2}$ is $\frac{1}{6}$ van 3 grot.			0 - 8 - 9
$\frac{1}{2}$ elle koſt			0 - 7 - $7\frac{3}{4}$
komt			160 - 18 - $10\frac{1}{4}$

26. Item, $173\frac{1}{2}$ ellen tot 12 ß, $3\frac{1}{2}$ grot. de elle, hoe veel is 't?

elle	ß.	g.	elle.
1 -	12 -	$3\frac{1}{2}$ -	$173\frac{1}{2}$
ß. 10 is $\frac{1}{2}$ pond. fl.			86 - 10
2 $\frac{1}{5}$ van 10			17 - 6
g. 3 $\frac{1}{8}$ van 2 ß.			2 - 3 - 3 (4
$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{6}$ van 3 g.			0 - 7 - $2\frac{1}{2}$ | 2
$\frac{1}{2}$ elle koſt			0 - 6 - $1\frac{3}{4}$ | 3
komt			106 p. 12 ß, $7\frac{1}{4}$ g.

27. Als 't pond koſt 17 ß, 3 grot. hoe veel $132\frac{1}{2}$ pond?

℔.	ß.	g.	℔.
1 -	17 -	3 -	$132\frac{1}{2}$
			17 - 3
			2244
$\frac{1}{4}$ ß.			33
$\frac{1}{2}$ ℔. koſt			8 - $7\frac{1}{2}$
			228|5
komt			114 pond, 5 ß, $7\frac{1}{2}$ g.

28. Item, hoe veel 12 pond, tot 2 £, $5\frac{1}{2}$ ß 't pond?

℔	pond	ß	℔
1 -	2 -	$5\frac{1}{2}$ -	12
			2 - 5 - 6
			24 - 0
			3 - 0
			0 - 6
		Komt	27 - 6

29. Hoe veel koſt 16 pond, tot 2 £, $4\frac{1}{4}$ ß 't pond?

℔.	p.fl.	ß.	℔.
1 -	2 -	$4\frac{1}{4}$ -	16
			2 - 4 - 3
			32
			3 - 4
			0 - 4
		Facit	35 p fl. 8 ß.

30. Item,

30. Item, $444\frac{1}{4}$ ℔, tot 44 ß, $4\frac{1}{2}$ groot. 't ℔, hoe veel is't?

℔. p.fl. ß. gr. ℔.
1 - 2 - 4 - $4\frac{1}{2}$ - $444\frac{3}{4}$
2 - 4 - $4\frac{1}{2}$

888
ß. 4 is $\frac{1}{5}$ p. fl. 88 - 16 - 0
gr. 4 $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$ van 4 ß. 7 - 8 - 0 (8
$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{8}$ van 4 gr. 0 - 18 - 6 | 2
elle $\frac{1}{2}$ is . . 1 - 2 - $2\frac{1}{4}$ | 1
$\frac{1}{4}$ is $\frac{1}{2}$ van $\frac{2}{4}$. 0 - 11 - $1\frac{1}{8}$

Komt 986 p.fl. 15 ß. $9\frac{3}{8}$ gr.

31. d'Elle Satyn, tot 19 ß, $4\frac{1}{4}$ grot. hoe veel $77\frac{1}{2}$ elle?

elle ß. grot. elle.
1 - 19 - $4\frac{1}{4}$ - $77\frac{1}{2}$
19 - $4\frac{1}{4}$

1463
gr. 3 is $\frac{1}{4}$ ß. 19 - 3
1 $\frac{1}{3}$ van 3 6 - 5 (8
$\frac{1}{4}$ $\frac{1}{4}$ van 1 1 - $7\frac{1}{4}$ | 2
$\frac{1}{2}$ elle koſt 9 - $8\frac{1}{8}$ | 1

komt 74 p.fl. 19 ß, $11\frac{1}{8}$ gr.

32. Item, 99 ellen Armozyn, tot 2 guld. 15 ſtuiv. de elle.

elle gl. elle.
1 - $2\frac{3}{4}$ - 99
2 - 15

198
49 - 10
24 - 15

komt 272 gl. 5 ſtuiv.

33. Item, $22\frac{1}{4}$ ellen Borat, tot 22 ſtuiv. 8 penn. de elle?

elle gl. ſt. elle.
1 - 1 - $2\frac{1}{2}$ - $22\frac{1}{4}$
1 - 2 - 8

22
2 ſtuiv. is $\frac{1}{10}$ gl. 2 - 4
8 pen. is $\frac{1}{4}$ van 2 ſt. 0 - 11
$\frac{1}{4}$ elle koſt 0 - 5 - 10

komt 25 gl. 0 ſt. 10 pen.

34. Item, $29\frac{1}{2}$ ellen Leits grof grein, tot 1 guld. 5 ſtuiv. de elle?

elle gl. ſt. elle.
1 - 1 - 5 - $29\frac{1}{2}$
1 - 5

29
7 - 5 - 0
$\frac{1}{2}$ elle koſt . 0 - 12 - 8

komt 36 gl. 17 ſt. 8 pen.

35. Item, $36\frac{3}{4}$ ellen, tot 13 ß, $5\frac{1}{2}$ grot. de elle?

elle ß. grot elle.
1 - 13 - $5\frac{1}{2}$ - $36\frac{3}{4}$
13 - $5\frac{1}{2}$

468
gr. 4 is $\frac{1}{3}$ ſchel. 12
1 $\frac{1}{4}$ van 4 grot. 3
$\frac{1}{2}$ is $\frac{1}{2}$ van 1 grot. 1 - 6 (8
el. $\frac{2}{4}$ is $\frac{1}{2}$ elle koſt 6 - $8\frac{1}{4}$ | 6
$\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ van $\frac{2}{4}$ of $\frac{1}{2}$ 3 - $4\frac{1}{8}$ | 3

49 | 4 - $7\frac{1}{8}$

komt 24 p.fl. 14 ß. $7\frac{1}{8}$ grot.

36. Om 15 ſchel, $5\frac{1}{2}$ grot, heeft men een elle, hoe veel koſt $180\frac{3}{4}$

elle ſchel. gr. elle.
1 - 15 - $5\frac{1}{2}$ - $180\frac{3}{4}$
15 - $5\frac{1}{2}$

Neemt 2700 - 0
4 is $\frac{1}{3}$ ſchel. . . 60 - 0
1 $\frac{1}{4}$ van 4 . . 15 - 0
$\frac{1}{2}$ is $\frac{1}{2}$ van 1 grot. . 7 - 6 (8
7 - $8\frac{1}{4}$ | 6
3 - $10\frac{1}{8}$ | 3

279 | 4 - $1\frac{1}{8}$

komt 139 p. fl. 14 ß. $1\frac{1}{8}$ gr.

37. Hoe veel koſt $12\frac{1}{4}$ ℔, tot 19 ß, $5\frac{1}{4}$ grot. 't ℔?

1 ℔.

Digitized by Google

℔. ß. g. ℔.
1 - 19 - 5¼ - 12¾
19 - 5¼

Neemt grot. 228
4 voor ⅓ ß. . 4 - 0
1 voor ¼ van 4 1 - 0
¼ voor ¼ van 1 0 - 3 (16
elle 2/4 is . . 9 - 8 ⅛ | 10
¼ . . . 4 - 10 1/16 | 5

24|7 - 9 15

Facit 12 p-fl., 7 ß, 9 1/16 grot.

38. Item, 60 ℔ Ginoffel nagelen, tot 7 ß, 5⅛ grot. 't ℔?
℔. ß. grot. ℔.
1 - 7 - 5⅛ - 60
7 - 5⅛

420 - 0
grot. 4 . 20 - 0
1 . 5 - 0
⅛ . 0 - 7½

44|5 - 7½

Facit 22 p. fl. 5 ß, 7½ grot.

39. Item, 16½ ℔ Noten, voor 15 ß, 5¼ grot. 't ℔?
℔. ß grot. ℔.
1 . 15 . 5¼ . 16½
15 . 5¼

240
5 - 4
1 - 4
0 - 4
½ ℔. is . 7 - 8⅛

25|4 - 8

Facit 12 p. fl. 14 ß, 8⅛ grot.

40. Item, 786½ ℔. Robarber, tot 43 ß, 6¾ grot. het ℔?

℔. p. fl. ß. grot. ℔.
1 - 2 - 3 - 6¾ - 786½
2 - 3 - 6¾

Neemt 1572
ß. 2 voor 1/10 p. fl. . 78 - 12 - 0
1 voor ½ van 2 . 39 . 6 . 0
grot. 6 voor ½ van 1 ß. . 19 . 13 . 0
2/4 is 1/12 van 6 gr. . 1 . 12 . 9
¼ ½ van 2/4 . 0 . 16 . 4½
½ ℔. kost . . . 1 . 1 . 9⅜

Facit 1713 p. fl. 1 ß, 10⅞ grot.

41. Een ℔ 3 ß, 6¾ grot. hoe veel 13½ ℔?
℔. ß. grot. ℔.
1 - 3 - 6¾ - 13½
3 - 6¾

39
6 is ½ ß . . . 6 - 6 (8
2/4, 1/12 van 6 grot. 0 - 6½ | 4
¼, ½ van 2/4 . 0 - 3¼ | 2
½ ℔ . . 1 - 9⅜ | 3
9 } 1
4|8 - 1⅛ (1

komt 2 p. fl. 8 ß. 1⅛ grot.

42. Een ℔ 7 ß, 6½ gr. hoe veel 19¼ ℔?
℔. ß. gr. ℔.
1 - 7 - 6½ - 19¼
7 - 6½

133
9 - 6 (8
9½ | 4
¼ ℔. kost . 1 - 10⅞ | 5

halv. - 14|5 - 2⅛

komt 7 p. fl. 5 ß. 2⅛ gr.

43. Item, 337¼ ellen, tot 19 ß, 7¾ grote elle, hoe veel is't?

1 elle,

Digitized by Google

elle schel. grot. elle.
1 - 19 - 7¾ - 337¾
19- 7¾

6403- 0
6 is ½ ß. . 168- 6
1 ⅙ van 6 g. . 28- 1 (16
2/4 ½ van 1 . 14- 0 ½ | 8
¼ ½ ¼ . . 7- 0 ¼ | 4
¾ elle kost . . 9- 9 ⅞ | 14
¼ is ⅓ van ¾ . 4-10 15/16 | 15

6635- 4 41/9 } 2 g.

Facit 331 p.fl. 15 ß. 4 12/16 g.

44. 303¾ ellen, tot 14 ß, 7¾ g. de elle?
elle ß. grot. elle.
1 - 14 - 7¾ - 303¾
14-7¾
grot. . . 4242 0
6 . . 151-6
1 . . 25-3 (16
½ . . 12-7 ½ | 8
¼ . . 6-3 ¾ | 12
elle ½ . . 7-3 ⅞ | 14
¼ . . 3-7 15/16 | 15

4448-8 40/1 } 3 g.
halv.
Facit 222 £, 8 ß, 8 1/16 g.

45. Item, 411¾ ellen, tot 12 ß, 7¾ g. de elle?
elle. ß. g. elle.
1 - 12 - 7¾ - 411¾
12-7¾

4932-0

4932-0
205-6
34-3 (16
17-1 ½ | 8
8-6 ¾ | 12
6-3 ⅞ | 14
3-1 15/16 | 15

5206-11 40/1 } 3 grot.
halv.
Facit 260 £, 6 ß, 11 1/16 grot.

46. Hoe veel kosten 100¼ ℔, tot 9 ß, 7¾ grot. het ℔?
℔. ß. g. ℔.
1 - 9 - 7¾ - 100¼
9-7¾

900-0
50-0
8-4
4-2
2-1 (16
4-9 ⅞ | 14
2-4 15/16 | 15

971-9 40/3 } 1 grot.
halv.
Facit 48 £, 11 ß, 9 13/16 grot.

47. Als het ℔ kost 8 ß, 7¾ grot., hoe veel 200¾ ℔?
℔. ß. g. ℔.
1 - 8 - 7¾ - 200¾
8-7¾

1600-0

1600-0

Digitized by Google

1600-0
100-0
16-8
8-4
4-2 (16
4-3 $\frac{7}{8}$ | 14
2-1 $\frac{15}{16}$ | 15

1735-7 $\frac{13}{16}$ } 1 grot.
halv. (13
Fcit 86 £, 15 ß, 7 $\frac{13}{16}$ grot.

48. Hoe veel kosten 10000 ℔, tot $10\frac{3}{4}$ grot. het ℔?

℔. 8. ℔.
1 - $10\frac{3}{4}$ - 10000

grot. { 6 is $\frac{1}{2}$ ß. . 5000 - 0
2 $\frac{1}{3}$ 6 1666 - 8
2 . 1666 - 8
$\frac{2}{4}$ $\frac{1}{4}$ 2 8. 416 - 8
$\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{2}{4}$. 208 - 4

8958 - 4
halv.
Facit 447 £, 18 ß, 4 grot.

49. Item, 3000 ℔ Reut, tot $3\frac{3}{4}$ stuiv. het ℔?

℔. st. ℔.
1 - $3\frac{3}{4}$ - 3000
3 - 12

9000
8 pen. is $\frac{1}{2}$ stuiv. 1500
4 $\frac{1}{2}$ 8 . . . 750

11250
halv.
Facit 562 gl. 10 stuiv.

Of anders aldus.

℔. gl. ℔.
1 - $\frac{3}{16}$ - 3000

$\frac{2}{16}$ is $\frac{1}{8}$ gl. . 375 - 0
$\frac{1}{16}$ is $\frac{1}{2}$ $\frac{2}{16}$. 187 - 10

Facit 562 gl. 10 stuiv.

50. Item, $79\frac{3}{4}$ ellen Fluweel, tot 33 ß, $8\frac{1}{2}$ grot. de elle?

Elle. ß. 8. Elle.
1 - 33 - $8\frac{1}{2}$ - $79\frac{3}{4}$
33- $8\frac{1}{2}$

2607
6 is $\frac{1}{2}$ ß. . 39- 6
2 $\frac{1}{3}$ van 6 13- 2 (8
$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ van 2 . 3- $3\frac{1}{2}$ | 4
elle. $\frac{1}{2}$ is . . 16-$10\frac{1}{4}$ | 2
$\frac{1}{4}$ . . 8- $5\frac{1}{8}$ | 1

2688-2 (7
halv.
Facit 134 £, 8 ß, $2\frac{7}{8}$ grot.

51. Item, $21\frac{3}{4}$ ellen, tot 21 ß, $8\frac{1}{2}$ 8, de elle?

Elle. ß. 8. Elle.
1 - 21 - $8\frac{1}{2}$ - $21\frac{3}{4}$
21- $8\frac{1}{2}$

441
10- 6
3- 6 (8
0-$10\frac{1}{2}$ | 4
10-$10\frac{1}{4}$ | 2
5- $5\frac{1}{8}$ | 1

472- 1 (7
halv
Facit 23 £, 12 ß, $1\frac{7}{8}$ grot.

52. Item,

Digitized by Google

Item, 48½ ellen tot 12 ß, 8 grot. de ellen?

elle ß. elle.
1 - 12⅔ - 48½
12 - 8

576
4 is ⅓ ß. 16
4 is ⅓ ß. 16
½ elle is . . . 6 - 4

61|4 - 4
halv.
Facit 30 £, 14 ß, 4 g.

53. Item, 10 ellen tot 11 ß, 8¼ groten de elle?

elle. ß grot. elle.
1 - 11 - 8¼ - 10
(10
Facit 5 p. 16 ß, 10½ grot.

54. Item, 83½ ellen Fluweel, tot 29 ß, 9¼ grot. de elle?

elle. ß. grot. elle.
1 - 29 - 9¼ - 83½
29 - 9¼

2407
6 is ½ ß. . . . . 41 - 6
3 is ½ 6 . . 20 - 9 (8
¼ is ½ 3 . . . 1 - 8¾ 6
½ elle. . . . 14 - 10⅝ 5

248|5 - 10 ⅞ } 1
halv. (3
Facit 124 £, 5 ß, 10⅜ g.

55. Item, 9 ellen, tot 11 ß, 9½ grot. de ellen?

Merkt: Alzo 't agterste getal maar 9 is, zo multipliceert 't middelste getal door 9, beginnende van agteren, en de uitkomste zal 't antwoord zyn. Doet zo mede met de andere, als 't enkelde getallen zyn.

elle. ß grot. elle.
1 - 11 - 9½ - 9
(9
Facit 5 p-fl., 6 ß, 1½ grot.

56. Item, 7 pond. 4 onc. tot 5 ß, 9¾ gr. 't pond?

lb. ß. grot. lb.
1 - 5 - 9¾ - 7¼
5 - 9¾

35 - 0
3 - 6
1 - 9 (16
0 - 3½ | 8
0 - 1¾ | 12
¼ lb koft . . . 1 - 5 7/16 | 7

42 - 1 1/16 ⅞ } 1 gr.
(11 }
Facit 2 p. fl., 2 ß, 1 1/16

57. Item 306½ pond, tot 4 stuiv. 4½ penn. 't pond?

lb. st. pen. lb.
1 - 4 - 4½ - 306½
4 - 4½

1224
76 - 8
9 - 9
2 - 2¼

Facit 65 gl. 12 - 3¼

58. Item, 54¾ pond tot 15 schellingen 9¼ groot 't pond?

1 lb.

℔ ß g ℔
1 - 15 - $9\frac{1}{4}$ - $55\frac{3}{4}$
15 - $9\frac{1}{4}$

825
27 - 6
13 - 9 (16
2 - $3\frac{1}{2}$ | 8
1 - $1\frac{3}{4}$ | 12
7 - $10\frac{7}{8}$ | 14
4 - $11\frac{1}{16}$ | 7

Komt 44 ℒ, 1 ß, $6\frac{9}{16}$ g. 41 } 2 (9

59. Item, $12\frac{3}{4}$ ellen, tot 11 ß, $9\frac{3}{4}$ groot de elle?

elle ß groot elle
1 - 11 - $9\frac{3}{4}$ - $12\frac{3}{4}$
11 - $9\frac{3}{4}$

132
6 - 0
3 - 0
0 - 6
0 - 3 (16
5 - $10\frac{7}{8}$ | 14
5 - $11\frac{1}{16}$ | 7

15|0 - 7 11 } 1 (5

Komt 7 ℒ 10 ß, $7\frac{1}{16}$ groot.

60. Hoe veel kost $59\frac{3}{4}$ ℔, tot 37 ß, $10\frac{3}{4}$ groot 't pond?

℔ ß grote ℔
1 - 37 - $10\frac{3}{4}$ - $99\frac{3}{4}$
37 $10\frac{3}{4}$

Neemt 3663
6 groot is $\frac{1}{2}$ van 1 ß 49 - 6
3 is $\frac{1}{2}$ van 6 g . . . 24 - 9
1 is $\frac{1}{3}$ van 3 . . . . 8 - 3 (16
$\frac{1}{2}$ is $\frac{1}{2}$ van 1 . . . . 4 - $1\frac{1}{2}$ | 8
$\frac{1}{4}$ is $\frac{1}{2}$ van $\frac{1}{2}$ . . . . 2 - $0\frac{3}{4}$ | 12
$\frac{1}{2}$ ℔ kost . . 18 - $11\frac{3}{8}$ | 6
$\frac{1}{4}$ ℔ kost . . 9 - $5\frac{11}{16}$ | 11

378|0 - $1\frac{1}{16}$ 37 } 2 (5

Komt 189 0 ß, $1\frac{1}{16}$ groot.

61. Hoe veel $160\frac{1}{2}$ ponden, tot 14 ß, $10\frac{1}{2}$ groot het pond?

℔. ß. g. ℔.
1 - 14 - $10\frac{1}{2}$ - $169\frac{1}{2}$
14 - $10\frac{1}{2}$

2240 - 0
80 - 0
40 - 0
13 - 4
6 - 8
7 - $5\frac{1}{4}$

238|7 - $5\frac{1}{4}$

Komt 119 - 7 $5\frac{1}{4}$ groot.

62. Item, 't pond tot 13 ß, $10\frac{1}{4}$ groot hoe veel $16\frac{1}{4}$ pond?

℔ ß. g. ℔.
1 - 13 - $10\frac{1}{4}$ - $16\frac{1}{4}$
13 - $10\frac{1}{4}$

208 - 0
8 - 0
4 - 0
1 - 4
0 - 4
$\frac{1}{4}$ ℔ kost 3 - $5\frac{9}{16}$

Komt 11 - 5 - $1\frac{9}{16}$ groot.

63. Item, 300 ponden Spek, tot 3 stuiv. 10 penn. 't pond?

℔. st. pen. ℔.
1 - 3 - 10 - 300
3

Neemt 900 - 0
pen. 8 voor $\frac{1}{2}$ st. 150 - 0
2 voor $\frac{1}{4}$ van 8 p. 37 - 8

108|7 - 8

Komt 54 gl. 7 st. 8 pen.

64. Item, 160 pond 4 once Syde, tot 30 schell. $10\frac{1}{4}$ groot 't pond?

℔ ß g ℔
1 - 30 - 10¼ - 660¼
30 - 10¼

4800 - 0
80 - 0
40 - 0
13 - 4
6 - 8
3 - 4
7 - 8 1/16

495|1 - 0 1/16

Komt 247 11 ß 0 1/16 g

65. Item, 300 ponden Boter, tot 6 stuiv. 10 penn 't pond?

℔ st. penn. ℔
1 - 6 - 10 - 300
6 - 10

1800 - 0
150 - 8
37 - 8

198|7 - 8

Komt 99 gl. 7 st. 8 pen.

66. Item, 78½ pond tot 49 ß, 11½ groot het pond?

℔ ß groten. ℔
1 - 49 - 11½ - 78½
49 - 11½

neemt 3822 - 0
groot. 6 voor ½ ß 39 - 0
3 voor ½ van 6 19 - 6
1 voor ⅓ van 3 6 - 6
1 voor ⅓ van 3 6 - 6
½ voor ½ van 1 3 - 3
½ ℔. is . . 24 - 11¼

392|1 - 8¼

Komt 196 £ 1 ß 8¼ g.

67. Hoe veel kosten 10½ pond tot 2 ß, 11½ g 't pond?

℔ ß g ℔
1 - 2 - 11½ - 10½
2 - 11½

Neemt 20 - 0
g 6 voor ½ ß. . . . . 5 - 0
4 voor ⅓ ß. . . . . 3 - 4
1 voor ¼ van 4 g. . 0 - 10
½ voor ½ van 1 . . 0 - 5
½ ℔ is . . . . 1 - 5¾

Komt 1 £, 11 ß, 0¾ g.

68. Item, hoe veel 12¼ pond, tot 3 ß, 11¾ groot 't pond?

℔ ß groot ℔
1 - 3 - 11¾ - 12¼
3 - 11¾

Neemt 36 - 0
6 groten voor ½ ß. . 6 - 0
4 voor ⅓ ß. . . . 4 - 0
1 voor ¼ van 4 . . 1 - 0
½ voor ½ van 1 . . 0 - 0
¼ voor ½ van ½ . . 0 - 3 (16
½ ℔ kost . . . . . 1 - 11 [illegible] | 14
¼ . . . . 0 - 11 [illegible] | 15

5|0

Komt 2 £. 10 ß, 8 [illegible] (13

69. Hoe veel kosten 6¼ pond, tot 11¼ groot het pond?

℔ groot ℔
1 - 11¼ 6¼

Neemt
6 groten voor ½ ß. . . . . 3 - 0
4 voor ⅓ ß. . . . . . . 2 - 0
1 voor ¼ van 4 . . . . . 0 - 6
¼ voor ¼ van 1 . . . . . 0 - 1½
¼ ℔ kost . . . . 0 - 2 1/16

Komt 5 ß, 10 [illegible]

70 Item

Digitized by Google

70. Item, hoe veel 6 pond, tot 11¼ grot. het pond?

℔. gr. ℔.
1 - 11¼ - 6
(6

komt 5 ß, 7 grot.

71. Hoe veel kost ½ pond, tot 6 ß, 11¾ grot het pond?

℔. ß. gr. ℔.
1 - 6 - 11¾ - ½
(2

komt 3 ß, 5⅞ grot.

72. Als 't pond kost 3 ß, 11¾ grot, hoe veel ¼ pond?

℔. ß. gr. ℔.
1 - 3 - 11¾ - ¼
(4

komt 11$\frac{15}{16}$.

73. Hoe veel ¾ pond, tot 7 ß, 11½ grot. 't pond?

℔. ß. gr. ℔.
1 - 7 - 11½ - ¾
(3 mult.
23 - 10½
4)
komt 5 - 11⅝

74. Item, 78½ ellen Satyn, tot 15 ß, 0¼ grot de elle?

elle ß. gr. elle.
1 - 15 - 0¼ - 78½
15 - 0¼
1170

Neemt
grot. 3 voor ¼ † ß. . . 19 - 6
¼ voor ¼ van 3 . . 3 - 3 (8
⅛ voor ½ van ¼ of ½ . 1 - 7½ | 4
½ ℔ is . . . . 7 - 6⅛ | 3
118|2 - 4 7

Komt 59 p. ß. 2 ß 4⅞ gr.

Om dat hier 0 grot. zyn, zoo neemt 3 grot. voor ¼ ß, of een ander getal wat gy wilt om de ¼ grot. daar uit te trekken, welke 3 grot. een vals getal in de zettinge zyn zal, ook moet men die, ende 't gene dat 't voort brengt, met streepkens deur-haalen, ende in de optellinge ongetelt Laten.

elle gl. st. elle
1 - 5 - 0¼ - 39
5 - 0¼
195

Neemt
stuiv. 4 is ⅕ † gl. . . . 7 - 16
¼ is ¼ van 4 st. . . . 0 - 19 - 8
¼ is ½ ¼ . . 0 - 9 - 12

komt 196 gl. 9 st. 4 p.

Nota: door gebrek van doorgestokkene halve zyfferen die 'er door de valze zettingen veroorzaken; hebben wy de volgende Zommen, zonder valze zettingen uitgewerkt; en terwyl yder Zomma geheel uitgewerkt is, zo kan ymant klaar zien hoe de deeling genomen is.

76. Item, 26¼ ℔ Zuiker, tot 2 ß, 0⅞ gr. het ℔?

℔. ß. gr. ℔.
1 - 2 - 0⅞ - 26¼
2 - 0⅞
grot. ℔. . 52 - 0
grot. 4 is ½ van 26 . 0 - 13 (32
2 is ½ van 4 . 0 - 6½ | 16
1 is ½ van 2 . 0 - 3¼ | 8
¾ ℔ is ½ . . 1 - 0$\frac{7}{16}$ | 14
¼ ℔ is ½ van ¾ . 0 - 6$\frac{7}{32}$ | 7
5|5 - 5$\frac{13}{32}$ 45 > 1
(13

komt 2p ß 15 ß 5$\frac{13}{32}$ gr.

Digitized by Google

77. Item, $40\frac{1}{2}$ ℔ Boter, tot 3 stuiv. $0\frac{3}{4}$ pen. het ℔?

℔ st. pen. ℔
1 - 3 - $0\frac{3}{4}$ - $40\frac{1}{2}$
3 - $0\frac{3}{4}$

120

pen. $\frac{2}{4}$ is $\frac{1}{2}$ . . 1 - 4
$\frac{1}{4}$ is van $\frac{2}{4}$ $\frac{1}{2}$. 0 - 10
$\frac{1}{2}$ ℔ kost . . . 1 - $8\frac{3}{8}$

12|3 - $6\frac{3}{8}$

Komt 6 gl. 3 st. $6\frac{3}{8}$ p.

78. Item, $39\frac{3}{4}$ ℔ Zeep, tot 2 stuiv. $0\frac{7}{8}$ pen. het ℔?

℔. st. pen. ℔.
1 - 2 - $0\frac{7}{8}$ - $39\frac{3}{4}$
2 - $0\frac{7}{8}$

Neemt
pen. $\frac{4}{8}$ voor $\frac{1}{2}$ pen. - 78 (32
en deelt 39 daar door 1 - 3 $\frac{1}{2}$ | 16
komt 1 st. $3\frac{1}{2}$ pen. - 0 - 9 $\frac{3}{4}$ | 24
$\frac{2}{8}$ pen. is $\frac{1}{2}$ van $\frac{4}{8}$ - 0 - 4 $\frac{7}{8}$ | 28
$\frac{1}{8}$ is $\frac{1}{2}$ $\frac{2}{8}$ pen. - - 1 - $0\frac{7}{16}$ | 14
$\frac{2}{4}$ en $\frac{1}{4}$ ℔ is - - 0 - $8\frac{7}{32}$ | 7

8|1

Facit 4 gl. 1 st. $10\frac{7}{32}$ pen.

76. Item, $70\frac{1}{4}$ ellen borat, tot 17 st. $0\frac{5}{8}$ pen. de elle?

elle. gl. st. elle.
1 - 17 - $0\frac{5}{8}$ - $70\frac{1}{4}$
17 - $0\frac{5}{8}$

1190
2 - 3
0 - 8 $\frac{1}{4}$
4 - $4\frac{5}{32}$

119|6

Facit 59 gl. 16 st. $15\frac{13}{32}$ pen.

80. Item, $56\frac{3}{8}$ ellen Grof grein, tot 2 gl. $0\frac{5}{8}$ stuiv. de elle?

elle gl. st. elle
1 - 2 - $0\frac{5}{8}$ - $56\frac{3}{8}$
2 - $0\frac{5}{8}$

112 - 0
1 - 8
0 - 7
0 - $10\frac{5}{32}$
0 - $5\frac{5}{64}$

Facit 114 gl. $10\frac{15}{64}$ st.

81. Nog $10\frac{1}{2}$ ellen, tot 8 guld. 5 stuiv. 8 pen. de elle?

elle gl. st. pen. elle
1 - 8 - 5 - 8 - $10\frac{1}{2}$
(10

82 - 15 - 0
$\frac{1}{2}$ elle kost 4 - 2 - 12

Facit 86 gl. 17 st. 12 pen.

82. Item, $12\frac{1}{4}$ ellen tot 6 guld. 4 stuiv. 6 pen. de elle?

elle gl. st. pen. elle
1 - 6 - 4 - 6 - $12\frac{1}{4}$
(12

74 - 12 - 8
$\frac{1}{4}$ elle kost 1 - 11 - $1\frac{1}{2}$

Facit 76 gl. 3 st. $9\frac{1}{2}$ pen.

83. Item. 59 ellen tot 2 guld. 2 stuiv. 8 pen. de elle?

1 - 2 - 2 - 8 - 59
(59

Facit 125 gl. 7 st. 8 pen.

Of

Digitized by Google

Of anders aldus

elle
59
2 - 2 - 8

Neemt 118
2 st voor $\frac{1}{10}$ guld. . 5 - 18 - 0
8 pen. voor $\frac{1}{4}$ 2 . . 1 - 9 - 8

komt 125 - 7 - 8

84. Item, 49$\frac{1}{2}$ ellen, tot 3 guld. 3 stuiv. 4 pen. de elle?

elle gl. st. pen. elle
1 - 3 - 3 - 4 - 49$\frac{1}{2}$
(49

154 - 19 - 4
$\frac{1}{2}$ elle 1 - 11 - 10

komt 156gl. 10st. 14 pen.

85. Item, 20$\frac{3}{4}$ ellen, tot 8 guld. 13 stuiv. 12 pen. de elle?

elle gl. st. p. elle.
1 - 8 - 13 - 12 - 20$\frac{3}{4}$
(20

173 - 15 - 0
$\frac{3}{4}$ elle is $\frac{1}{2}$ 4 - 6 - 14
$\frac{1}{4}$ is $\frac{1}{2}$ $\frac{2}{4}$ 2 - 3 - 7

komt 180 - 5 - 5

86. Item, 33$\frac{1}{2}$ ellen, tot 4 guld 12 stuiv. 10 pen. de elle?

elle gl. st. pen. elle.
1 - 4 - 12 - 10 - 33$\frac{1}{2}$
4 - 12 - 10

132
16 - 10 - 0
3 - 6 - 0
0 - 16 - 8
0 - 4 - 2
2 - 6 - 5

komt 155 - 2 - 15

87. Item, 16$\frac{1}{4}$ ellen, tot 3 guld. 11 stuiv 13 pen. de elle?

elle gl. st. pen elle
1 - 3 - 11 - 13 - 16$\frac{1}{4}$
3 - 11 - 13

Neemt 48
10 st voor $\frac{1}{2}$ gl. . 8 - 0 - 0
1 voor $\frac{1}{10}$ van 10 . . 0 - 16 - 0
8 pen voor $\frac{1}{2}$ van 1 st. . 0 - 8 - 0
4 pen. voor $\frac{1}{2}$ van 8 pen, 0 - 4 - 0
1 pen. voor $\frac{1}{4}$ 4 pen. 0 - 1 - 0
$\frac{1}{4}$ elle kost . . . 0 - 17 - 15$\frac{1}{4}$

komt 58 - 6 - 15$\frac{1}{4}$

88. Item, 16$\frac{3}{4}$ ellen, tot 2 guld. 10 stuiv. 10 pen. de elle?

elle gl. st. pen. elle
1 - 2 - 10 - 10 - 16$\frac{3}{4}$
(16

40 - 10 - 0
$\frac{1}{2}$ elle 1 - 5 - 5
$\frac{1}{4}$ elle 0 - 12 - 10$\frac{1}{2}$

komt 42 - 7 - 15$\frac{1}{2}$.

89. Item, 35$\frac{3}{4}$ ellen, tot 5 guld. 9 stuiv. 9 pen. de elle?

elle. gl. st. p. elle.
1 - 5 - 9 - 9 - 35$\frac{3}{4}$
5 - 9 - 9

Neemt 175
5 stuiv. voor $\frac{1}{4}$ gl. . 8 - 15 - 0
4 stuiv. voor $\frac{1}{5}$ . . 7 - 0 - 0
8 pen. voor $\frac{1}{8}$ van 4 . 0 - 17 - 8
1 pen. voor $\frac{1}{8}$ van 8 . 0 - 2 - 3
$\frac{1}{2}$ elle kost . . . 2 - 15 - 12$\frac{1}{2}$
$\frac{1}{4}$ . . . . . . 1 - 7 - 6$\frac{1}{4}$

komt 195 - 16 - 13$\frac{3}{4}$

90. Item,

Digitized by Google

90. Item, 380 ℔, 12 oncen, tot 8 guld. 15 stuiv. 8 pen. het pond?

℔ gl. st. p. ℔ onc.
1 - 8 - 15 - 8 - 380 - 12
8 - 15 - 8

Neemt	3040 - 0 - 0
10 st. ½	190 - 0 - 0
5 is ¼ gl.	95 - 0 - 0
8 pen $\frac{1}{15}$ 5	9 - 10 - 0
8 onc. ½ ℔ kost	4 - 7 - 12
4 ½ van 8	2 - 3 - 14

komt 3341 gl. 1 st. 10 p.

91. Item, 101 pond, 7 oncen, tot 2 gl. 0 stuiv. 3 pen. het pond.

℔. gl. st. p ℔ onc.
1 - 2 - 0 - 3 101 - 7
2 - 0 - 3

Neem	202
2 pen. ⅛ st.	0 - 12 - 10
1 ½ van 2	0 - 6 - 5 (16
4 onc is ¼ ℔.	0 - 10 - 0 ¾ | 12
2 ½ van 4	0 - 5 - 0 ⅜ | 6
1 ½ van 2	0 - 2 - 3 $\frac{3}{16}$ 3

komt 203 - 16 - 8 $\frac{1}{16}$?? }1 (5

92. Item, 40¼ ellen Laken, tot 5 guld 0 stuiv. 8 pen de elle?

elle gl. st. p. elle.
1 - 5 - 0 - 8 - 40¼
(40

	201 - 0 - 0
½ elle kost	2 - 10 - 4
¼	1 - 5 - 2

komt 204 gl. 15 st. 6 pen.

93. Item, 100 centenaars Kaas, tot 6 gl. 0 stuiv. 12 pen. 't cent?

cent gl. st. pen. cent.
1 - 6 - 0 - 12 - 100
(100

Komt 603 gl. 15 st. 0 pen.

94. Item, 56½ pond Rys, tot 2 stuiv. 0 $\frac{1}{16}$ p. het pond?

℔ st. pen. ℔
1 - 2 - 0 $\frac{1}{16}$ - 56½
2 - $\frac{1}{16}$

112
1 - 12
0 - 7
0 - 3½
1 - 0 $\frac{17}{32}$

Komt 5 gl. 15 st. 6 $\frac{17}{32}$ p.

95. Item, 16 last, 1 ton Tonne-meel, tot 25 guld 18 stuiv. 11 pen. het last-

Last gl. st. p Last Ton.
1 - 25 - 18 - 11 - 16 - 1
25 - 18 - 11

400
8 - 0 - 0
3 - 4 - 0
3 - 4 - 0
0 - 8 - 0
0 - 2 - 0
0 - 1 - 0
2 - 3 - 3 $\frac{7}{12}$

Komt 417 gl. 2 st. 3 $\frac{7}{12}$

96 Item, 19 pond 2 oncen, tot 6 gulde 12 stuiv. 9 penn. het pond?

℔. gl. st. p. ℔ once
1 - 6 - 12 - 9 - 19 - 2
6 - 12 - 9

114
9 - 10 - 0
1 - 18 - 0
0 - 9 - 8
0 - 1 - 3
0 - 16 - 9⅛

Komt 126 gl. 15 st. 4⅛

97. Item-

97. Item, 36 ℔, tot 2 pond ß. 13 schell. $4\frac{1}{16}$ groot het pond?

℔. £. ß. g. ℔.
1 - 2 - 13 - $4\frac{1}{16}$ - 36
2 - 13 - $4\frac{1}{16}$

Neemt 72 - 0 - 0
ß 10 is $\frac{1}{2}$ pond . 18 - 0 - 0
2 is $\frac{1}{5}$ van 10 ß 3 - 12 - 0
1 is $\frac{1}{2}$ van 2 . 1 - 16 - 0
g 3 is $\frac{1}{4}$ van 1 ß 0 - 9 - 0
1 is $\frac{1}{3}$ van 3 gr. 0 - 3 - 0
$\frac{8}{16}$ is $\frac{1}{2}$ van 1 . 0 - 1 - 6
$\frac{2}{16}$ is $\frac{1}{4}$ van $\frac{8}{16}$. 0 - 0 - $4\frac{1}{2}$
$\frac{1}{16}$ is $\frac{1}{2}$ van $\frac{2}{16}$. 0 - 0 - $2\frac{1}{4}$

Komt 96 p. 2 ß $0\frac{3}{4}$ groot

98. Item, 12 last, 3 mudde, 2 schepels, tot 36 gulde 11 stuiv. 11 penn. het last?

Last gl. st. p. Last Mud Schep.
1 - 36 - 11 - 11 - 12 - 3 - 2
36 - 11 - 11

432 - 0 - 0
6 - 0 - 0
0 - 12 - 0
0 - 6 - 0
0 - 1 - 8
0 - 0 - 12 (54
4 - 1 - $4\frac{7}{9}$ | 42
0 - 13 - $8\frac{41}{54}$ | 43

Komt 443 gl. 15 st. $1\frac{31}{54}$ p. 85 } 1 (31

99. Item, 18 Last, 4 mudde 3 schepels tot 54 g-guld. 12 stuiv. 13 penn het Last?

Last g-gl st. pen. Last M. Sch.
1 - 54 - 12 - 13 - 18 - 4 - 3
54 - 12 - 13

Neemt 972 - - 0

Neemt 972 - 0 - 0
4 st. voor $\frac{1}{7}$ g-gl. 2 - 16 - 0
4 . . . . . . 2 - 16 - 0
4 . . . . . . 2 - 16 - 0
8 pen is $\frac{1}{8}$ van 4 . 0 - 9 - 0
4 is $\frac{1}{2}$ van 8 . 0 - 4 - 8
1 is $\frac{1}{4}$ van 4 . 0 - 1 - 2 (108
3 mud. is $\frac{1}{9}$ last - 6 - 1 - $6\frac{7}{9}$ | 84
1 voor $\frac{1}{3}$ van 3 . 2 - 0 - $7\frac{16}{27}$ | 64
2 sch. voor $\frac{1}{2}$ 1 . 1 - 0 - $3\frac{43}{54}$ | 86
1 is $\frac{1}{2}$ van 2 sch. 0 - 14 - $1\frac{97}{108}$ | 97

Komt 989 g-gl 22 st. $14\frac{7}{108}$ 337 } 3 (7

100. Item, 16 last, 6 mudde 2 schepels Mout, tot 60 gulde 14 stuiv. 14 penn. het last?

Last gl. st. pen. Last Mud. Schep.
1 - 60 - 14 - 14 - 16 - 6 - 2
60 - 14 - 14

Neemt 960 - 0 - 0
10 st. $\frac{1}{2}$ gl. . 8 - 0 - 0
4 $\frac{1}{5}$ . . 3 - 4 - 0
8 pen. $\frac{1}{8}$ 4 st. . 0 - 8 - 0
4 $\frac{1}{2}$ 8 . . 0 - 4 - 0
2 $\frac{1}{2}$ 4 . . 0 - 2 - 0 (54
3 mud. $\frac{1}{9}$ last . 6 - 14 - $15\frac{7}{9}$ | 42
3 . . . 6 - 14 - $15\frac{7}{9}$ | 42
2 sch. voor $\frac{1}{6}$ 3 mud. 1 - 2 - $7\frac{52}{54}$ | 52

Komt 986 - 10 - $7\frac{1}{27}$ 136 } 2 (28

101. Item, 13 last 0 mud. 3 schep Rogge, tot 63 g-guld. 0 stuiv. 12 pen. 't last.

Last g-gl. st. p. Last M. Schep.
1 - 63 - 0 12 - 13 - 0 - 3
63 - 0 - 12

819 - 0 - 0
8 pen. is $\frac{1}{2}$ stuiv. . 0 - 6 - 8
4 is $\frac{1}{2}$ van 8 pen. . 0 - 3 - 4
108 } 3 is $\frac{1}{36}$ . . 1 - 21 - $0\frac{1}{3}$

Komt 821 - 2 - $12\frac{1}{3}$

102. Item,

102. Item, 7 last 0 mud. 1 schep. Haver, tot 27 guld. 0 st. 4 pen. het last?

Last. gl. st. p. Last. M. Schep.
1 - 27 - 0 - 4 - 7 - 0 - 1
27 - 0 - 4

Neemt
189 - 0 - 0
4 pen. voor $\frac{1}{4}$ st. 0 - 1 - 12
en 1 schep. . 0 - 5 - 0$\frac{1}{2}$$\frac{1}{7}$
voor $\frac{1}{168}$ last

Komt 189 - 6 - 12$\frac{1}{27}$

103. Item, 17 last, 0 mud. 3$\frac{1}{2}$ schepel Raap-zaad tot 35 guld. 0 stuiv. 14 pen. het last?

Last. gl. st. p. Last. M. Schep.
1 - 35 - 0 - 14 - 17 - 0 - 3$\frac{1}{2}$
35 - 0 - 14
595 - 0 - 0
16 { 8 $\frac{1}{2}$ st. . 0 - 8 - 8
4 $\frac{1}{2}$ 8 . . 0 - 4 - 4
2 $\frac{1}{2}$ 4 . 0 - 2 - 2 (12
108 { 2 $\frac{1}{54}$ Last . 0 - 12 - 15 $\frac{2}{3}$ | 8
1 $\frac{1}{2}$ 2 . . 0 - 6 - 7 $\frac{5}{6}$ | 10
$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$ 1 . 0 - 3 - 3$\frac{11}{12}$ | 11
Komt 596 - 17 - 9$\frac{1}{2}$ 20 } 2 (5

104. Item, 13 Schip-℔, 0 Lys-℔, 5 ℔ Vlas, tot 30 guld. 0 stuiv. 12 penn. het Schip-℔?

S-℔. gl. st. p. S-℔. L-℔. ℔.
1 - 30 - 0 - 12 - 13 - 0 - 5
30 - 0 - 12
390 - 0 - 0
16 { 8 $\frac{1}{2}$ . . . 0 - 6 - 8
4 $\frac{1}{2}$ 8 . . 0 - 3 - 4
300 { 5 is $\frac{1}{60}$ Sch-℔. . 0 - 10 - 0$\frac{1}{5}$
Komt 390 - 19 - 12$\frac{1}{5}$

105. Item, 138$\frac{5}{8}$ pond. tot 1 p. fl., 0 ß, 0$\frac{3}{4}$ ₰ het pond?

℔. p.fl. ß. ₰ ℔
1 - 1 - 0 - 0$\frac{3}{4}$ - 138$\frac{5}{8}$
1 - 0 - 0$\frac{3}{4}$
138 - 0 - 0
schel. $\frac{2}{4}$ is $\frac{1}{2}$ gr. . . 0 - 5 - 9 (32
$\frac{1}{4}$ is . . 0 - 2 - 10 $\frac{1}{2}$ | 16
pond. $\frac{4}{8}$ $\frac{1}{2}$ pond . . 0 - 10 - 0 $\frac{3}{8}$ | 12
$\frac{1}{8}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{8}$ . . . 0 - 2 - 6$\frac{3}{32}$ | 3
Komt 139 - 1 - 1$\frac{1}{3}$$\frac{1}{2}$ 31

106. Item, 100$\frac{3}{4}$ pond, tot 2 guld. 0 stuiv. 0$\frac{1}{4}$ penn. 't pond?

℔. gl. st. penn. ℔.
1 - 2 - 0 - 0$\frac{1}{4}$ - 100$\frac{3}{4}$
2 - 0 - 0$\frac{1}{4}$
200 - 0 - 0
0 - 3 - 2
0 - 1 - 9
1 - 0 - 0 $\frac{1}{8}$
0 - 10 - 0 $\frac{1}{16}$
Komt 201 - 14 - 11$\frac{3}{16}$

107. Item, 77 ellen, tot 2 p. fl., 0 ß, 0$\frac{1}{2}$ grot. de elle?

elle £. ß. ₰. elle
1 - 2 - 0 - 0$\frac{1}{2}$ - 77
2 - 0 - 0$\frac{1}{2}$
154 - 0 - 0
0 - 3 - 2$\frac{1}{2}$
Komt 154 - 3 - 2$\frac{1}{2}$

109. Item, 15 last, 11 tonnen Oly, tot 53 guld. 19 stuiv. 14 penn. 't last?

Last

Laſt gl. ſt. p. Laſt. Ton.
1 - 53 - 19 - 14 - 15 - 11
53 - 19 - 14

Neemt 795
ſt. 10 voor ½ gl. 7 - 10 - 0
5 voor ¼ gl. 3 - 15 - 0
4 voor ⅕ 3 - 0 - 0
pen. 8 voor ⅓ van 4 ſt. 0 - 7 - 8
4 voor ½ 0 - 3 - 12
2 voor ½ 0 - 1 - 14
ton. 6 voor ½ la. 26 - 19 - 15 (12
4 voor ⅔ 17 - 19 - 15 ⅓ | 4
1 voor ¼ van 4 t. 4 - 9 - 15 10/12 | 10

komt 859 - 8 - 0⅙ 14/12 } 1 (2

109. Item, 10 laſten, 5 tonnen, tot 69 gulden 17 ſtuiv. 8 pen. het laſt.
Laſt. gl. ſt. p. Laſt Ton.
1 - 69 - 17 - 8 - 10 - 5
69 - 17 - 8

Neemt 690
ſt. 10 voor ½ gl. 5 - 0 - 0
5 voor ¼ gl. 2 - 10 - 0
2 voor 1/10 1 - 0 - 0
pen. 8 voor ¼ van 2 0 - 5 - 0
ton. 4 voor ⅓ laſt 23 - 5 - 13⅓
1 voor ¼ van 4 t. 5 - 16 - 7⅓

komt 727 - 17 - 4⅔

110. Het laſt tot 45 guld. 16 ſtuiv. 4 pen. hoe veel 13 laſten, 7 tonnen.
Laſt. gl. ſt. p. Laſt Ton.
1 - 45 - 16 - 4 - 13 - 7
45 - 16 - 4

585
6 - 10 - 0
3 - 5 - 0
0 - 13 - 0
0 - 3 - 4
22 - 18 - 2
3 - 16 - 5⅔

komt 622 gl. 5 ſt. 11⅔ p.

111. Item, 4 balen Peper, wegen 352½ ℔, tara, 3½ ℔: 265¼ ℔, tara 2½ ℔: 276⅓ ℔: tara 2¼ ℔: 269¼ ℔, tara 2⅓ ℔: het pond netto tot 27 ſtuiv. 12 pen. Merkt: trekt de tara van de 4 Balen, blyft netto 1152¾ ℔: en werkt als voren;

No.	℔.	ons	tar ℔	onc
1.	352	8	3	8
2.	265	4	2	8
3.	276	5⅓	2	4
4.	269	4	2	5⅓
	1163	5⅓	10	9⅓
ſub.	10	6⅓ tar. af		

Reſt 1152 - 12 onc. netto.

Een ℔. 27 ſt. 12 pen. hoe veel 1152¾ ℔.
℔ ſt. p. ℔.
1 - 27 - 12 - 1152¾
27 - 12

31104 - 0
576 - 0
288 - 0
13 - 14
6 - 15

3198|8 - 13
halv.
komt 1599 gl. 8 ſt. 13 pen.

112. 19 Schip-℔, 12 Lys-℔, 10 ℔ Vlas, tot 54 guld. 19 ſtuiv. 4 pen. het Schip ℔?
Sch-℔. gl. ſt. p. Sch-℔. L-℔. ℔.
1 - 54 - 19 - 4 - 19 - 12 - 10
54 - 19 - 4

1026 - 0 - 0
9 - 10 - 0
4 - 15 - 0
3 - 16 - 0
0 - 4 - 12
27 - 9 - 10 (15
5 - 9 - 14 ⅘ | 12
1 - 16 - 10 ⅘ | 4

Komt 1079 - 1 - 15 ¼ p. 16/15 } 1 (1

N

113. Item,

113. Item, 15 Schip-℔, 3 Lys-℔, 5 ℔ Spek, tot 35 guld. 8¾ stuiv. het Schip-℔?

Sch-℔. gl. st. p. S-℔. L-℔ ℔

1 - 35 - 8 - 12 - 15 - 3 - 5
35 - 8 - 12

525 - 0 - 0
3 - 0 - 0
3 - 0 - 2
0 - 7 - 8
0 - 3 - 12
3 - 10 - 14
1 - 15 - 7
0 - 11 - 13

Komt 537 - 9 - 6

114. Item, 12 last, 25 mud. 3 schepels, tot 103 g guld. 27 stuiv. 15 pen. 't last?

Last. g-gl. st. p. Last. Mud. Sch.

1 - 103 - 27 - 15 - 12 - 25 - 3
103 - 27 - 15

1236 - 0 - 0
6 - 0 - 0
3 - 0 - 0
1 - 20 - 0
0 - 24 - 0
0 - 6 - 0
0 - 3 - 0
0 - 1 - 8
0 - 0 - 12 (108
34 - 18 - 10 $\frac{1}{3}$ | 36
34 - 18 - 10 $\frac{1}{3}$ | 36
11 - 15 - 8 $\frac{7}{9}$ | 84
11 - 15 - 8 $\frac{7}{9}$ | 84
3 - 23 - 13 $\frac{16}{27}$ | 64
1 - 25 - 14 $\frac{43}{54}$ | 86
0 - 26 - 15 $\frac{43}{108}$ | 43

komt 1347 - 4 - 6 $\frac{1}{108}$ 433 > 4
(1

115. Item, 26 Schip-ponden, 19 Lys-ponden, 14½ ponden, tot 23 Daalders, 0 stuiv., 0 $\frac{1}{12}$ pen. het Schip pond, hoe veel bedraagt het in gelde, den Daalder gerekent tot 30 stuivers.

Sc.℔. Dal. st. p. Sc.℔. L ℔. ℔.

1 - 23 - 0 - 0 $\frac{1}{12}$ - 26 - 19 - 14 ½
23 - 0 - 0 $\frac{1}{12}$

598 . 0 . 0
0 . 0 . 13 (14400
0 . 0 . 8 $\frac{2}{3}$ | 9600
0 . 0 . 2 $\frac{1}{6}$ | 2400
11 . 15 . 0 $\frac{11}{24}$ | 6600
5 . 22 . 8 $\frac{11}{48}$ | 3300
4 . 18 . 0 $\frac{11}{60}$ | 2640
0 . 27 . 9 $\frac{191}{300}$ | 9168
0 . 4 . 9 $\frac{1091}{1800}$ | 8728
0 . 1 . 2 $\frac{2891}{7200}$ | 5782
0 . 0 . 9 $\frac{2891}{14400}$ | 2891

komt 621 . 0 . 15 $\frac{7909}{14400}$ 51109
(7909

116. Hoe veel kosten 17 Lasten, 0 mud. 0¾ schepels, tot 59 guldens, 0 stuivers, 0½ pen. het last.

Last. gl. st. p. L. M. Sch.

1 - 59 - 0 - 0½ - 17 - 0 - 0¾
59 - 0 - 0½

pen. 1003 (288
2 { 1 . 0 - 0 - 8 ½ | 144
432 { 2 . 0 - 5 - 7 $\frac{5}{144}$ | 118
1 is ½ van 2 0 - 2 - 11 $\frac{203}{288}$ | 203

komt 1003 - 8 - 11 $\frac{59}{96}$ 481 > 1
(177

Deze laatste Somma heb ik om de kortheids halven zonder vals getallen gemaakt, moet anders aldus weesen.

L. M. Sch.
17 . 0 . 0¾
59 . 0 . 0½

1003 . 0 . 0 (288
pen. ½ is . . 0 . 0 . 8 ½ | 144
Mud. 3 is ⅓ Last † 0 . 11 . 1 ⅙ | . .
Sch 2 is ⅙ van 3 † 1 . 11 . 13 $\frac{1}{36}$ | . .
0 . 5 . 7 $\frac{5}{144}$ | 118
0 . 2 . 11 $\frac{203}{288}$ | 203

komt 1003 . 8 . 11 $\frac{59}{96}$ 481 > 1
(177

Nu

Nu volgen verscheiden Vragen en Voorbeelden, die haar besluit en uitkomste hebben door Divisio.

WAar door men ligtelyk zien kan wat een last, ton, elle, pond, &c. bedraagt, als men weet de waarde van veel lasten en tonnen, &c.

Zyn mede zeer bekwame proeven, om de voor geleerde Practyken (die haar besluit door Multiplicatie hebben) te beproeven.

1. Item, 10 ellen tot 34 ß, 2 g, hoe veel een elle? Merkt: Deelt de 34 ß, door 10 komt 3 ß, en rest 4 ß, die multipliceert tot g, en addeert 2 g daar toe komt 50 g. die divideert door 10 komt 5 g, als by voorbeelt:

elle. ß. g. elle.
10 - 34 - 2 - 1
1ø ————————
Komt 3 - 5

2. Item, 7 ℔, tot 8 ß, 3 g, hoe veel een pond?

elle. ß. g. ℔.
7 - 8 - 3 - 1
7 ————————
Komt 1 - $2\frac{1}{7}$

3. Item, 9 pond, tot 18 gl. 15 stuiv. 3 pen. hoe veel een pond? Deelt 18 door 9 komt 2 guld. rest 0, deelt 15 stuiv. door 9 komt 1 stuiv. rest 6 stuiv., die met 3 penn. doen 99 penn., deelt die met 9, komt 11 penn.

℔. guld. stuiv. pen. ℔.
9 - 18 - 15 - 3 - 1
9 ————————
Komt 2 - 1 - 11

4. Item, 8 pond, tot 27 guld. 5 stuiv. 4 penn., hoe veel een pond?

℔. guld. stuiv. pen. ℔.
8 - 27 - 5 - 4 - 1
8 ————————
Komt 3 - 8 - $2\frac{1}{2}$

5. Item, 5 Last tot 103 guld. 15 stuiv. 8 penn., hoe veel een Last?

Last. guld. stuiv. pen. Last.
5 - 103 - 15 - 8 - 1
5 ————————
Komt 20 - 15 - $1\frac{3}{5}$

6. Item, 4 Last tot 107 guld. 19 stuiv. 14 stuiv, hoe veel een Last?

Last. guld. stuiv. pen. Last.
4 - 107 - 19 - 14 - 1
4 ————————
Komt 26 - 19 - $15\frac{1}{2}$

7. Item, 35 Tonnen Biers tot 131 guld. 5 stuiv., hoe veel een Ton? Merkt: divideert 131 guld. in 35, komt 3 guld. rest 26 guld. die 520 stuiv. doen, daar toe 5 stuivers, komt 525, die divideert in 35 komt 15 stuivers, als by voorbeelt:

Ton. guld. stuiv. Ton.
35 - 131 - 5 - 1
35 ————————
Komt 3 - 15

8. Hoe veel kost een pond, als men voor 360 pond betaalt 41 Pond Vl., 5 ß? Merkt: alhier is den Divizoor 360, groter dan 't getal in 't midden is, daarom Multipliceert eerst 41 Pond Vl. tot ß, en werkt als voren, ofte doet aldus:

℔. £. ß. ℔.
360 - 41 - 5 - 1
9 ————————
40 - 4; - $11\frac{2}{3}$
1ø ————————
4 - 0 - $9\frac{1}{6}$
4 ————————
Komt $2\frac{7}{24}$ ß.

9. Item, 28 Stukken gelden 176 gulden 14 stuiv. 8 penn., hoe veel een Stuk?

Digitized by Google

Stuk gl. ſt. pen. Stuk
28 - 176 - 14 - 8 - 1
4 ————————————————
7 - 44 - 3 - 10
————————————————

Komt 6 guld. 6 ſt. 3$\frac{5}{7}$ penn.

10. Item, 50 laſten Rogge koſten 3037 gl. 18 ſtuiv. 4 penn hoe veel een laſt?

Laſt gl. ſt. p. Laſt
50 - 3037 - 18 - 4 - 1
10 ————————————————
303 - 15 - 13$\frac{1}{5}$
5 ————————————————

Komt 60 gl. 15 ſt. 2$\frac{16}{25}$ penn.

11. Item, 180 ellen koſten 15 £, 17 ß, 5 g, hoe veel een elle?

elle pond ß g elle.
180 - 15 - 17 - 5 - 1
10 ————————————————
9 - 0 - 15 - 10$\frac{9}{20}$
9 ————————————————

Komt 1 ß 9$\frac{9}{20}$ groot.

12. Item, 490 ℔, tot 2773 pond ß. 15 ß 8 groten, hoe veel een ℔?

℔ pond ß g ℔
490 - 2773 - 15 - 8 - 1
10 ————————————————
49 - 277 - 7 - 6$\frac{4}{5}$
7 ————————————————
7 - 39 - 12 - 9$\frac{4}{35}$
————————————————

Komt 5 p.ß 13 ß 2$\frac{144}{245}$ groten.

13. Item, 29 ℔, tot 57 gl. 15 ſt. 8. pen. hoe veel een ℔?

℔. gl. ſt. p. ℔.
29 - 57 - 15 - 8 - 1
———————————— 1 gl.
28
20
——
29 - 575 - 19 ſtuiv.
24
16
——
29 - 392 - 13$\frac{15}{29}$ penn.
(15
————————————————

Komt 1 gl: 19 ſt. 13$\frac{15}{29}$ penn.

Zegt hoe veel maal 29 in 57 gulden? een maal, reſt 28 guld, die met 15 ſtuiv 575 ſt. doen: hoe veel maal 29 in 575 ſtuiv.? zegt alzo, hoe veel maal 29 in 57? een maal, reſt 28; doen met 5, 285: wederom hoe veel maal 29 in 285? 9 maal, reſt 24 ſtuiv. die met 8 penn. doen 392 penn, hoe veel maal 29 in 39? een maal, reſt 10, doen met 2, 102; hoe veel maal 29 in 102? 3 maal, reſt 15, is $\frac{15}{29}$ penn.

14. Item, 10 ℔, tot 110 gulde 10 ſtuiv. 10 penn. hoe veel een pond?

℔ gl. ſt. penn. ℔
10 - 110 - 10 - 10 - 1
10 ————————————

Komt 11 gl. 1 ſt. 1 penn.

15. Item, 23 ellen tot 75 gulde 10 ſtuiv. 8 penn. hoe veel een elle?

elle gl. ſt. p. elle.
23 - 75 - 10 - 8 - 1
23 ————————————————

Komt 3 gl. 5 ſt. 10$\frac{13}{23}$ penn.

16. Item, 17 laſten Rogge koſten 2000 guldens, hoe veel een laſt?

Laſt gl ſt. p. Laſt.
17 - 2000 - 0 - 0 - 1
17 ————————————

Komt 117 gl. 12 ſt. 15$\frac{1}{17}$ penn.

17. Item, 19 ℔ tot 340 gulde 17 ſtuiv. 8 penn., hoe veel een ſt?

℔ gl ſt. p. ℔
19 - - 17 - 8 - 1
19 340 } 17 guld.
(17
20
——
19 - 357 } 18 ſtuiv.
(15
16
——
19 - 248 } 13$\frac{1}{19}$ penn.
(1
————————

Komt 17 gl. 18 ſt. 13$\frac{1}{19}$ penn.

18. Item,

Digitized by Google

18. Item, 22 ponden, tot 23 £, 19 ß, 11 ₰, hoe veel een pond?

℔. £. ß. ₰. ℔.

22 - 23 - 19 - 11 - 1

Komt 1 £. 1 ß. $9\frac{1}{1}\frac{7}{2}$ ₰.

19. Item, 26 ellen tot 109 guld. 7 st. 4 penn. hoe veel een el?

elle gl. st. p. elle

26 - 109 - 7 - 4 - 1

Komt 4 gl. 4 st. 2 pen.

20. Item, 31 pond gelden 79 guld. 12 stuiv. 8 pen. hoe veel een pond?

℔. gl. st. p. ℔.

31 - 79 - 12 - 8 - 1

Komt 2 gl. 11 st. $5\frac{2}{3}\frac{9}{1}$ pen.

21. Item, 33 ellen tot 103 guldens, hoe veel een elle?

elle gl. st. p. elle.

33 - 103 - 0 - 0 - 1

3

11 - 34 - 6 - $10\frac{2}{3}$

Komt 3 gl. 2 st. $6\frac{2}{3}\frac{6}{3}$ pen.

22. Item, 47 ellen tot 123 guld. 0 stuiv. 4 pen. hoe veel een elle?

elle gl. st. p. elle

47 - 123 - 0 - 4 - 1

Komt 2 gl. 12 st. $5\frac{1}{4}\frac{5}{7}$ pen.

23. Item, 220 pond tot 2842 p-fl. 15 ß. $5\frac{1}{2}$ ₰. hoe veel een pond?

℔. p-fl. ß. ₰. ℔.

220 - 2842 - 15 - $5\frac{1}{2}$ - 1

(2

5685 - 10 - 11

5

1137 - 2 - $2\frac{1}{5}$

4

284 - 5 - $6\frac{1}{2}\frac{1}{0}$

11

25 - 16 - $10\frac{9}{2}\frac{1}{2}\frac{1}{0}$

2

Komt 12 £ 18 ß. $5\frac{9}{4}\frac{1}{4}\frac{1}{0}$ ₰.

24. Als 138 ellen kosten 170 guld. 15 st. $4\frac{3}{4}$ pen. hoe veel een elle?

elle gl. st. p. elle.

138 - 170 - 15 - $4\frac{3}{4}$ - 1

(4

683 - 1 - 3

6

113 - 16 - $13\frac{5}{6}$

23

4 - 18 - $15\frac{1}{1}\frac{2}{3}\frac{5}{8}$

4

Komt 1 gl. 4 st. $11\frac{5}{5}\frac{3}{5}\frac{9}{2}$ pen.

25. Als 414 ℔ kosten 500 p-fl., 9 ß, $4\frac{3}{8}$ ₰. hoe veel een ℔?

℔. £. ß. ₰. ℔.

414 - 500 - 9 - $4\frac{3}{8}$ - 1

(8

4003 - 14 - 11

18

222 - 8 - $7\frac{5}{18}$

23

9 - 13 - $5\frac{5}{7}\frac{5}{1}\frac{5}{4}$

8

Komt 1 £. 4 ß. $2\frac{4}{3}\frac{1}{7}\frac{9}{1}\frac{9}{2}$ ₰.

 26. Item,

26. Item, 506 ellen tot 1505 gulde 19 stuiv. $8\frac{5}{8}$ penn., hoe veel een elle?

elle gl. st. p. elle

506 - 1505 - 19 - $8\frac{5}{8}$ - 1

8

12047 - 16 - 5

2

6023 - 18 - $2\frac{1}{2}$

253

23 - 16 - $3\frac{3}{7}\frac{7}{0}\frac{}{6}$

8

Komt 2 gl. 10 st. $8\frac{1}{4}\frac{6}{0}\frac{0}{4}\frac{5}{8}$ penn.

27. Als 2984 ℔ kosten 39 pond ß. 13 ß, $6\frac{1}{3}$ groot, hoe veel een ℔?

℔ £ ß ß ℔

2984 - 39 - 13 - $6\frac{1}{3}$ - 1

20 570

3

793

12

2984 - 9522 } $3\frac{1}{8}\frac{7}{9}\frac{1}{5}\frac{1}{2}$ groten.

(570

Komt $3\frac{1}{8}\frac{7}{9}\frac{1}{7}\frac{1}{2}$

28. Item, 4010 ℔, tot 43 gulde 0 stuiv. $0\frac{3}{4}$ penn. hoe veel een ℔?

℔ gl. st. p. ℔.

4010 - 43 - 0 - $0\frac{3}{4}$ - 1

20 1730

4

860

16

4010 - 13760 } $3\frac{1}{1}\frac{6}{6}\frac{9}{0}\frac{2}{4}\frac{3}{0}$ p.

(1730

Komt $3\frac{1}{1}\frac{6}{6}\frac{9}{0}\frac{2}{4}\frac{3}{0}$ pen.

29. Item, 600 ℔, tot 76 gulde 19 stuiv. $0\frac{1}{2}$ penn. hoe veel een ℔?

℔ gl. st. p. ℔

600 - 76 - 19 - $0\frac{1}{2}$ - 1

20

600 - 1539 - 2 st.

(339

16

600 - 5424 - $9\frac{1}{4}\frac{9}{8}\frac{5}{0}\frac{}{0}$ penn.

(24

Komt 2 st. $9\frac{1}{4}\frac{9}{8}\frac{5}{0}\frac{}{0}$ penn.

30. Item, 7000 ℔ tot 3000 gulde 0 st. $0\frac{3}{4}$ penn. hoe veel een ℔?

℔ gl. st. p. ℔

7000 - 3000 - 0 - $0\frac{3}{4}$ - 1

20

7 - 60 - 8

(4

16

7 - 64 - $9\frac{1}{2}\frac{4}{8}\frac{0}{0}\frac{0}{0}\frac{3}{0}$ penn.

(1

Komt 8 st. $9\frac{1}{2}\frac{4}{8}\frac{0}{0}\frac{0}{0}\frac{3}{0}$ penn.

31. Item, $54\frac{1}{4}$ ℔, tot 556 gulde 1 stuiv. 4 penn. hoe veel een ℔?

$54\frac{1}{4}$ - 556 - 1 - 4 - 1 (4

217 - 2224 - 5 - 0

7

31 - 317 - 15

Komt { 10 gl. 5 stuiv.

32. Item, $56\frac{1}{2}$ ℔, tot 71 guld 10 stuiv. 8 penn. hoe veel 't ℔?

℔.

℔. gl. st. p. ℔.
56½ - 71 - 10 - 8 - 1 (2
113 - 143 - 1 - 0
Komt 1 gl. 5 st. 5,1⅓ pen.

33. Item, 100½ ellen tot 379 guld. 12 stuiv. hoe veel een elle?
elle guld. st. p. elle
100½ - 379 - 12 - 0 - 1 (2
201 - 759 - 4 - 0
3
67 - 253 - 1 - 5⅓
Komt 3 gl. 15 st. 1 $\frac{136}{201}$ pen.

34. Item, 306¼ ellen tot 1030 guld. 17 stuiv. 8 pen. hoe veel een elle?
elle guld. st. p. elle
306¼ - 1030 - 17 - 8 - 1 (4
1225 - 4123 - 10 - 0
25
49 - 164 - 18 - 12⅘
7
7 - 23 - 11 - 4 $\frac{4}{35}$
Komt 3 gl. 7 st. 5 $\frac{12}{245}$

35. Item, 170⅜ ellen tot 707 guld. 0 stuiv. 4 pen. hoe veel een elle?
elle guld. st. p. elle
170⅜ - 707 - 0 - 4 - 1 (8
1363 - 5656 - 2 - 0
1363 - 5656 } 4 guld.
(204
20
1363 - 4082 } 2 stuiv.
(1356
16
1363 - 21696 } 15 $\frac{1251}{1363}$ pen.
(1251
Komt 4 gl. 2 st. 15 $\frac{1251}{1363}$ pen.

36. Item, 207⅝ ℔, tot 719 guld. hoe veel een ℔?
℔. gl. st. p. ℔.
207⅝ - 719 - 0 - 0 - 1 (8
1661 - 5752 - 0 - 0
1661 - 5752 } 3 guld.
(769
20
1661 - 15380 } 9 stuiv.
(431
16
1661 - 6896 } 4 $\frac{252}{1661}$ pen.
(252
komt 3 gl. 9 st. 4 $\frac{252}{1661}$ pen.

37. Item, 436¼ ellen, tot 702 pond flaams, 10 ß, 10⅛ ₰, hoe veel een elle?
elle £. ß. ₰. elle
436¼ - 702 - 10 - 10⅛ - 1 (4
1745 - 2810 - 3 - 6½
1745 - 2810 } 1 pond flaams.
(1065
20
1745 - 21303 } 12 ß.
(363 872
12 2
1745 - 4362 } 2 $\frac{872}{1745}$ ½ ₰.
(872
Komt 1 pond fl. 12 ß. 2½ ₰.

38. Item, 390½ ellen, tot 259 pond fl. 10 ß, 4¼ ₰, hoe veel een elle?
elle

elle pond ß groot elle
$390\frac{1}{2}$ - 259 - 10 - $4\frac{1}{4}$ - 1 (2

781 - 519 - 0 - $9\frac{1}{2}$
20

~~781~~ - ~~10380~~ } 13 ß.
(227
12

~~781~~ - ~~2733~~ } 3 groten.
(390
2

$\frac{780}{1562}$ groot.

Komt 13 ß $3\frac{1}{2}$ groot.

39. Item, $333\frac{3}{4}$ ℔, tot 723 pond 16 ß, $4\frac{7}{8}$ groot, hoe veel een ℔?

℔. £. ß g. ℔.
$333\frac{3}{4}$ - 723 - 16 - $4\frac{7}{8}$ - 1 (4

1335 - 2895 - 5 - $7\frac{1}{2}$
~~3~~
445 - 965 - 1 - $10\frac{1}{2}$
~~5~~
193 - 0 - $4\frac{1}{2}$
~~89~~

Komt 2 p. fl. 3 ß $4\frac{1}{2}$ groot.

40. Item, $347\frac{3}{4}$ ℔, tot 482 gulde 15 st. $4\frac{1}{2}$ penn., hoe veel een pond?

℔ gl. st. p. ℔
$347\frac{3}{4}$ - 482 - 15 - $4\frac{1}{2}$ - 1 (4

1391 - ~~1931~~ - 1 - 2
(540 } 1 gl.
20

~~1391~~ - ~~10801~~ } 7 stuiv.
(1064
16

~~1391~~ - ~~17078~~ } $12\frac{334}{1391}$ penn.
(334

Komt 1 gl. 7 st. $12\frac{334}{1391}$ penn.

41 Item, $974\frac{1}{2}$ ℔. tot 982 gulde 17 st. $8\frac{1}{8}$ penn. hoe veel een ℔?

℔ gl. st. p. ℔
$974\frac{1}{2}$ - 982 - 17 - $8\frac{1}{8}$ - 1 (2

1949 - 1965 - 15 - $0\frac{1}{4}$
~~1949~~ ~~1965~~ } 1 gl.
(16
20

~~1949~~ - ~~335~~ } 0 stuivers.
16

~~1949~~ ~~5360~~ } $2\frac{5842}{7796}$ penn.
(1462

Komt 1 gl. 0 st. $2\frac{5842}{7796}$ penn.

42. Item, 59 ℔, 8 once, tot 206 gl. 10 stuivers $0\frac{1}{4}$ penn., hoe veel een pond? Nota, Voor de 8 once stelt $\frac{1}{2}$ ℔.

℔ gl. st. p. ℔
$59\frac{1}{2}$ - 206 - 10 - $\frac{1}{4}$ - 1 (2

119 - ~~413~~ - 0 - $1\frac{1}{2}$
56 } 3 gl.
20

~~119~~ - ~~1120~~ } 9 stuiv.
(49
16

~~119~~ - ~~785~~ } $6\frac{143}{238}$ penn.
(71
2

$\frac{143}{2\ 8}$

Komt 3 gl 9 st. $6\frac{143}{238}$ penn.

43. Zo $36\frac{1}{3}$ pond kosten $21\frac{1}{4}$ ß, hoe veel een pond?

℔ ß ℔
$36\frac{1}{3}$ - $21\frac{1}{4}$ - 1

109 - $63\frac{3}{4}$ de $\frac{3}{4}$ ß is 9 groten.
12

~~765~~ } $7\frac{2}{109}$ groot.
(2

Komt $7\frac{2}{109}$ groot.

44. Zo

Digitized by Google

44. Zo 12½ pond kosten 20⅔ stuiv. hoe veel een pond?

℔ st. ℔
12½ - 20⅔ - 1
25 - 41⅓ - 1 stuiv.
16⅓ de ⅓ st. is 5⅓ pen.
16
25 - 261⅓ - 10$\frac{3}{7}\frac{4}{5}$.

Komt 1 st. 10$\frac{3}{7}\frac{4}{5}$ penn.

45. Zo 10¾ pond kosten 36½ guld. hoe veel een pond?

℔ gl. ℔
10¾ - 36½ - 1
(4
43 - 146 } 3 guld.
(17
20
43 - 340 } 7 stuiv.
(39
16
43 - 624 } 14$\frac{22}{43}$ penn.
(22

Komt 3 gl. 7 st. 14$\frac{22}{43}$ penn.

46. Zo 16¼ ℔ kosten 25⅛ guld. hoe veel een pond?

℔ gl. ℔
16¼ - 25⅛ - 1
(4
65 - 100½ } 1 guld.
(35
20
65 - 710 } 10 stuiv.
(60
16
65. - 960 } 14$\frac{50}{65}$ | $\frac{10}{13}$ pen.
(50

Komt 1 gl. 10 st. 14$\frac{10}{13}$ penn.

47. Item, 10 ponden, tot 7 guldens, 12 stuiv. 8. pen. hoe veel 360½ ponden?

℔ gl st. p. ℔
10 - 7 - 12 - 8 - 360½
7 - 12 - 8

Neemt 2520
10 st. voor ½ gl. 180
2 voor ⅕ van 10 . . 36
8 voor ¼ van 2 . . 9
½ ℔ is . . . . 3 - 16 - 4
2748 - 16 - 4
10

Komt 274 gl. 17 st. 10 p.

48. Wat kosten 606¼ ponden tot 17 guld. 17 stuiv. 4 pen. de 10 ponden?

℔ gl. st. p ℔
10 - 17 - 17 - 4 - 606¼
17 - 17 - 4

Neemt 10302
stuiv. 10 is ½ gl. . 303
5 is ½ van 10 st. . 151 - 10
1 is ⅕ van 5 . 30 - 6
1 . . . . . . 30 - 6
pen. 4 is ¼ van 1 st. . 7 - 11 - 8
℔. { ½ } is . . . . . 8 - 18 - 10
{ ¼ } is . . . . . 4 - 9 - 5
10838 - 1 - 7
10

Komt 1083 - 16 - 2$\frac{1}{10}$

49. Hoe veel 777 ponden, tot 2 gl. 9 st. 12 penn. de 10 ponden?

℔ gl. st. p ℔
10 - 2 - 9 - 12 - 777
2 - 9 12
1554
20 { 5 . . . . 194 - 5
{ 4 . . . . 155 - 8
16 { 8 . . . 19 - 8 - 8
{ 4 . . . 9 - 14 - 8
1932 - 15 - 12
10

Komt 193 - 5 - 9½ p.

O 50. Item,

50. Item, $362\frac{1}{2}$ pond tot 3 guld. 17 stuiv. 8 pen. de 10 pond?

℔. gl. st. p. ℔.
10 - 3 - 17 - 8 - $362\frac{1}{2}$
3 - 17 - 8

1086
20 { 10 181
5 . 90 - 10
2 . 36 - 4
16 { 8 . 9 - 1
℔ 2 { 1 . 1 - 18 - 12

1404 - 13 - 12
10
komt 140 gl. 9 st. 6 pen.

51. Item, $456\frac{7}{8}$ pond tot 4 guld. 16 stuiv. 2 pen. de 10 pond?

℔. gl. st. p. ℔.
10 - 4 - 16 - 2 - $456\frac{7}{8}$
4 - 16 - 2

1824
20 { 10 228
5 114
1 22 - 16
16 { 2 . 2 - 17
℔ 8 { 4 . 2 - 8 - 1
2 . 1 - 4 - $0\frac{1}{2}$
1 . 0 - 12 - $0\frac{1}{4}$
10
2195 - 17 - $1\frac{1}{4}$

komt 219 gl. 11 st. $11\frac{1}{4}$ pen.

52. Hoe veel kosten $363\frac{3}{4}$ pond, tot $10\frac{1}{2}$ pond ß. het hondert?

℔. ℔.
$363\frac{3}{4}$
100 - $10\frac{1}{2}$ pond ß.

3630
2 { 1 . 181 - 10
℔ 4 { 2 . 5 - 5
1 . 2 - 12 - 6

3819 - 7 - 6
100
komt 38 £. 3 ß. $10\frac{5}{100}|\frac{1}{2}$ grot.

53. Item, 7060 pond tot 19 guld. 17 st. 8 pen. 't hondert?

℔. gl. st. p. ℔.
100 - 19 - 17 - 8 - 7060
19 - 17 - 8

. 63540
. 7060
20 { 10 . 3530
5 . 1765
2 . 706
16 { 8 . 176 - 10
140317 - 10
100
komt 1403 gl. 3 st. 8 pen.

54. Hoe veel 766 pond tot 11 guld. 3 st. 8 pen. 't hondert?

pond pond.
100 - 766
2
50 - 383
11 - 3 - 8

. 383
. 383
20 { 2 . 38 - 6
1 . 19 - 3
16 { 8 . 9 - 11 - 8
4280 - 0 - 8
50
komt 85 - 12 - 0 [illegible]

55. Als 't hondert pond gelt 10 guld. 6 st. hoe veel 3031 pond?

℔. gl. st. ℔.
100 - 10 - 6 - 3031
10 - 6

30310
606 - 4
303 - 2

31219 - 6
100
komt 312 gl. 3 st. $13\frac{19}{25}$ p.

56. Wat

46. Wat geldt 788 pond tot 21 gulde 5 stuivers 12 penn. 't hondert?

℔ gl st. p. ℔

100 - 21 - 5 - 12 - 788

21 - 5 - 12

16548

197

19 - 14

9 - 17

16774 - 11

100

Komt 167 gl. 14 st. $14\frac{14}{25}$ p.

57. Op hoe veel komt 54 ℔, als 6 ℔ kosten 24 £, 12 ß, 8 ₰. Merkt, alzo 't agterste getal door 't voorste kan gedivideert worden, zo zegt hoe menigmaal 6 in 54? komt 9 maal: zo dat 6 tegen 54 is gelyk 1 tegen 9.

℔ pond ß ₰ ℔

6 - 24 - 12 - 8 - 54

1 (9

Komt 221 £, 14 ß, 0 ₰.

58. Om 3 ß koopt men 2 ellen, op hoe veel komen de 22 ellen?

elle ß. elle

2 - 3 - 22

11 - 11

Komt 33

59. Hoe veel kosten 37 ponden, tot 4 st. 8 penn. de 3 pond?

℔. st. ℔.

3 - $4\frac{1}{2}$ - 37

3 3

3 111

2

Komt $55\frac{1}{2}$ st.

60. Wat kosten 76 ellen, tot 13 schell. 4 groten de 5 ellen?

elle ß ₰ elle

5 - 13 - 4 - 76

13 - 4

988

25 - 4

1013 - 4

5

202 - 8

Komt 10 £, 2 ß 8 ₰.

61. Item, 84 ℔ tot 3 pond st. 9 schell. 9 groten de 4 ℔?

℔ p. ß ₰ ℔

4 - 3 - 9 - 9 - 84

1 21

Komt 73 p. 4 ß, 9 ₰.

62. Hoe veel kosten 9 ℔, tot 19 stuiv. 8 penn. de 5 oncen? Merkt: maakt de ponden tot oncen, en werkt als voren.

onc. 5 - 144 onc.

5

$28\frac{4}{5}$

1 - 19 - 8

252

16 { 28

8 . . 14 (5

5 { 1 . . 3 - $14\frac{2}{5}$ | 2

1 . . 3 - $14\frac{2}{5}$ | 2

1 . . 3 - $14\frac{2}{5}$ | 2

1 . . 3 - $14\frac{2}{5}$ | 2

56 1 - 9 5 } 1

halv. (2

Komt 28 gl. 1 st. $9\frac{3}{5}$ p.

63 Item,

63. Item, 365 ellen tot 11 guld. 15 stuiv. 8 penn. de 15 ellen?

elle gl. st. p. elle
15 - 11 - 15 - 8 - 365
3 (73
859 - 11 - 8
3
Komt 286 gl. 10 st. 8 p.

64. Item 760 ellen tot 25 guld. 10 stuiv de 18 ellen?

elle elle
18 - 760
9 - 380
1 - 42 2/9
25 - 10

20{ 210 - 84
10 - 21
9{ 1 2 - 16 - 10 2/3
1 2 - 16 - 10 2/3

Komt 1076 gl. 13 st. 5 1/3 penn.

65. Item, 335 pond tot 16 guld. 9 stuiv. 4 penn. de 24 pond?

℔. gl. st. p. ℔.
24 - 17 - 9 - 4 - 335
16 - 9 - 4

5360
83 - 15
67 - 0
4 - 3 - 12

5514 - 18 - 12
24
Komt 229 gl. 15 st. 12 1/2 penn.

66. Item, 436 ellen, tot 35 guld. 5 stuiv de 33 ellen?

elle gl. st. elle
33 - 35 - 5 - 436
35 - 5

15260
109

33 - 15369
33
Komt 465 gl. 14 st. 8 1/11 penn.

67. Item, 787 pond tot 17 guld. 10 stuiv. de 42 pond?

℔. gl. st. ℔.
42 - 17 - 10 - 787
17 - 10

13379
393 - 10

42 - 13772 - 10
42
Komt 327 gl. 18 st. 5 1/3 penn.

68. Item, 54 pond kosten 221 p. ß. 14 schel. hoe veel de 6 pond?

℔. p. ß. ß groot ℔.
54 - 221 - 14 - 0 - 6
9 1
Komt 24 - 12 - 8.

69. Zo 365 ellen kosten 286 guld. 10 stuiv. 8 penn. hoe veel de 15 ellen?

elle gl. st. p. elle
365 - 286 - 10 - 8 - 15
5 (3
73 - 859 - 11 - 8
73
Komt 11 - 15 - 8.

70. Item, 707 ponden kosten 201 guld. 15 stuiv. hoe veel 16 ponden?

℔. gl. st. p. ℔.
707 - 201 - 15 - 0 - 16
(16
707 - 3228 - 0 - 0

Komt 4 gl. 11 st. $5\frac{33}{707}$ pen.

71. Zo 8060 ponden kosten 366 guldens, 15 stuiv. 8 pen. hoe veel 117 ponden?

℔. gl. st. p. ℔.
8060 - 366 - 15 - 8 - 117
(117
8060 42912 - 13 - 8
(2612 — 5 guld.
20
8060 52253 — 6 stuiv.
(3893
16
8060 62296 — $7\frac{1469}{2015}$ pen.
$\frac{5876}{8060}$ | $\frac{1469}{2015}$ (4

Komt 5 gl. 6 st. $7\frac{1469}{2015}$ pen.

72. Item, hoe veel 51 ℔, tot 18 ß, 3 g, 't pond, en 5 oncen?

51
onc. 16
21 - 816 ß. g.
1 $38\frac{6}{7}$ 18 - 3

20 { 10 . 19
5 . 9 - 10
2 . 3 - 16
1 . 1 - 18
12 { 3 . 0 - 9 - 6
7 { 6 . 0 - 15 - $7\frac{5}{7}$

Komt 35 ℒ, 9 ß, $1\frac{5}{7}$ g.

73. Item, 33 pond 4 onc kosten 6 p-ℓ 16 ß, 8 g, hoe veel 2 pond, 4 onc?

℔. onc. ℒ. ß. g. ℔. onc.
33 - 4 - 6 - 16 - 8 - 2 - 4
16 16
(9 —
532 36
8 — 4
133 - 61 - 10 - 0 9
20
133 - 1230 } 9 ß.
(33 }
12
133 - 396 } $2\frac{130}{133}$ g.
(130 }

Komt 9 ß. $2\frac{130}{133}$ g.

74. Zo 5 pond 15 onc kosten 3 p-ℓ. 19 ß. 11 g, hoe veel 3 pond 9 oncen?

℔. p. ß. g. ℔.
$5\frac{15}{16}$ - 3 - 19 - 11 - $3\frac{9}{16}$
3 - 19 - 11

9 - 0 - 0
1 - 10 - 0
0 - 15 - 0
0 - 12 - 0
0 - 1 - 6
0 - 0 - 9
$\frac{8}{16}$ is $\frac{1}{2}$ ℔. . . . . . 1 - 19 - $11\frac{1}{2}$
$\frac{1}{16}$ is $\frac{1}{8}$ van $\frac{8}{16}$ . . . 0 - 4 - $11\frac{15}{16}$

℔. $5\frac{15}{16}$ — 14 - 4 - $8\frac{7}{16}$
16
95 — 227 - 15 - 3
95
Komt 2 - 7 - $11\frac{2}{5}$

75. Item,

75. Item. ½ pond tot 7 schell. 8 groot. hoe veel 4 ponden?

₰	ß	gr.	₰
½	7	8	4
			2
			8

Komt 3 p. fl. 1 ß 4 groot.

76. Item, ¼ elle, tot 5 schell. 4 groot hoe veel 17 ellen?

₰	ß	gr.	₰
¼	5	4	17
			4
			68

Komt 18 p. fl. 2 ß 8 gr.

77. Item, ¾ ₰ tot 6 ß, 1 groot, hoe veel ¼ pond?

₰	ß	g	₰
¾	6	1	¼

Komt 2 ß, ⅓ groot.

78. Zo ⅛ ellen kost 9 guld 10 stuiv. 5 p. hoe veel ¼ ellen?

elle	gl.	st.	pen.	elle
⅛	9	10	5	¼ (3
	28	10	15 (2	
	57	1	14	

Komt 11 guld. 8 stuiv. 6 p.

79 Item, voor 3 stuiv. koopt men een pond Kaas, hoe veel ponden zal men kopen voor 17 guldens, 3 stuivers?

st.	₰.	gl.	st.
3	1	17	3
		20	
3		343	

Komt 114⅓ pond.

80. Voor 6 schel. koopt men een elle grof Grein, hoe veel elle voor 3 pond fl. 7 ß?

ß	elle	£	ß
6	1	3	7
		20	
6		67 (1	

Komt 11⅙ elle.

81. Hoe veel ellen heeft men voor 17 gl. 19 stuiv. als men voor een elle geeft 9 st.?

st.	elle	gl.	st.
9	1	17	19
		20	
9		359 (8	

Komt 39⅞ elle.

82. Als men om 7 schel. heeft een elle, hoe veel ellen heeft men als dan voor 9 p. fl. 17 schell. 4 groot?

ß	elle	£	ß	g
7	1	29	17	4
12		20		
84		597 (2		

Komt 85 $\frac{2}{84}|\frac{1}{3}$ elle.

83. Om 9 schell. heeft men een pond, hoe veel 206 pond fl. 17 schel. 4 groten?

ß	₰	£	ß	gr.
9	1	206	17	4
12		20		
108		4137 (4		

Komt 459, $\frac{76}{108}|\frac{12}{27}$ pond.

84. Om 15 stuiv. heeft men een mudde Garst, hoe veel voor 15 gl. 10 st. 8 pen?

st.	Mud	gl.	st.	pen.
15	1	15	10	8
2		20		
30		310		
		2		
30		621 (21		

Komt 20,⁷ mud.

85. Om

85. Om 76 guld. koopt men een last Rogge, hoe veel lasten voor 2360 guld. 17 st. 8 pen.?

gl. Last. gl. st.
76 - 1 - 2360 - 17½
40 | 20
3040 | 47217
5 | 2
608
5 - 94435
608 - 18887
(39
komt $31\frac{39}{608}$

86. Om 89 guld. koopt men een last Rogge, hoe veel lasten voor 1261 guld. 0 stuiv. 12 pen.?

gl. Last. gl. pen.
89 - 1 - 1261 - 12
20
1780
16
28480
89 - 1261 } 14 last.
15
20
300.
16
(4
$\frac{4812}{28480}$ | $\frac{1203}{7120}$
komt $14\frac{1203}{7120}$ last.

87. Als men om 17 guld. een last Haver koopt, hoe veel zal men dan voor 176 gl. 0 stuiv. 4 pen. hebben?

gl. Last. gl. p.
17 - 1 - 176 - 4
20
340
4
1360
17 - 176 } 10
(6
20
120
4
$\frac{481}{1360}$ last.
Komt $10\frac{481}{1360}$ last.

88. Voor 12 guld. koopt men een last bonen, hoe veel om 160 guld. 12 stuiv. 7 p.?

gl. Last. gl. st. pen.
12 - 1 - 160 - 12 - 7
20
240
16
3840
12 - 160 } 13 last.
(4
20
92
16
(3
$\frac{14769}{38400}$ | $\frac{4923}{12800}$ last.
komt $13\frac{4923}{12800}$ last.

89. Voor 8 stuiv. 4 pen. koopt men een pond, hoe veel pond zal men dan kopen voor 60 guld. 17 stuiv. 8 pen.

Merkt: maakt eerst 60 guld. 17 stuiv. tot stuiv. en zegt: hoe menigmaal 8 stuiv. 4 p. in 12 stuivers? ('t welk hondert zyn) komt 1 maal en is 1 hondert ℔. rest 3 st. 12 pen. zynde gedeelte van honderden, daarom multipliceert dezelve door 10, tot tienen, en addeert de derde letter 1, (dat mede 10 is) komt 38 stuiv. 8 penn hoe veel maal 8 stuiv. 4 pen in 38 stuiv. 8 pen. komt 4 maal, en zyn 4 tienen of 40 pond, rest 5 stuiv. 8 pen. 't welk zyn gedeeltens van tienen, die multipliceert met 10 tot enkelde, en addeert 7 stuiv. 8 pen., 't welk mede enkelde zyn, komt 62 stuivers 8 pen., en zegt weder, hoe menigmaal 8 stuiv. 4 pen in 62 stuiv. 8 pen., komt 7 maal, en zyn 7 enkelde ponden, rest 4 stuiv. 12 penn. die brengt tot pen., komt 76 tot teller, zo mede brengt 8 stuiv. 4 pen. tot pen., komt 132 tot noemer, die abbrevieert en stelt agter de ponden, als by 't volgende voorbeeld te zien is.

8 stuiv.

Digitized by Google

ft. p. ß. gl. ft. p
8 - 4 - 1 - 60 - 17 - 8
16 20
132 1217 komt 1 hondert.
3-12
10
38-8 komt 4 tienen
5-8
10
92-8 komt 7 pond.
4-12
16
76/132 pond.
komt 147 19/33 pond.

Nota: Zo men deze en de navolgende questien, op deze maniere wilde bewerken, zo zoude men dit geen korte, maar een lange Rekeninge mogen noemen. Dog worden al zo wel gemaakt om 't verstand der Jeugd wat te scherpen, anders kan men zulke Vragen met minder moeite beantwoorden, als volgt:

ft. p. ß. gl. ft. pen.
8 - 4 - 1 - 60 - 17 - 8
4 20
1 oortje 2 oortjes.
33 1217
4
4870
komt 147 19/33 pond.

Om de kortheits halven hebben wy deze na volgende Sommen de beide gelden tot gelyke waarde gebragt, gelyk by voorbeeld deze volgende Somma blykt,

90. Voor 8 schel. en 6 grot. koopt men een elle, hoe veel elle voor 130 p fl. 10 schel. 4 grot. Merkt nu hebben wy gesteld om 51 stuiv. 1 elle hoe veel elle voor 15662 stuiv. welke Sommen beide evenveel in waarde zyn, alleen die verandering de uitwerkinge om tot gelyke waarde te brengen hebben wy hier af gelaten, want 8 schel. 6 grot is 51 stuiv. en 130 pond fl. 10 schel. 4 grot. is 15662 stuiv. Aldus.

ft. elle ft.
51 - 1 - 15662, komt
51 - 15662 (307 5/51 elle.

91. Voor 12 schel. 4 grot. koopt men een elle Fluweel, hoe veel om 106 pond flaams 17 ß, 8 grot.?

Dubb. elle Dubbeltjes.
37 - 1 - 6413.
komt 173 12/37 elle.

92. Voor 7 stuiv. 2 pen. heeft men een elle Linnelaken, hoe veel ellen heeft men voor 18 guld. 18 stuiv. 8 pen.?

Duiten elle Duiten.
57 - 1 - 3028.
komt
57-3028 (53 7/57 elle.

93. Om 3 stuiv. 8 pen. heeft men 1 pond Boter, hoe veel om 37 guld. 10 st. 4 pen.

Oortjes ß. Oortjes.
14 - 1 - 3001.
komt 214 5/14 ß.

94. Voor 11 stuiv. 12 pen. heeft men een elle Linnen, hoe veel ellen voor 77 guld. 10 stuiv 4 pen.?

Oort. elle. Oortjes
47 - 1 - 6201.
komt 131 44/47 elle.

95. Voor

95. Voor 17 ſtuiv. 8 penn. heeft men een elle Laken, hoe veel ellen voor 136 guld. 0 ſtuiv. 4 penn.?

Oortjes elle Oortjes
70 - 1 - 10881.
~~70~~
Komt $155\frac{31}{70}$ elle

96. Voor 18 ſtuiv. 4 penn. heeft men een ℔ Was, hoe veel om 337 guld, 10. ſtuiv. 2 penn.?

Oortjes ℔ Oortjes.
73 - 1 - 27001.
~~73~~
Komt $369\frac{64}{73}$ ℔

97. Om 3 guld. 15 ſtuiv. 8 penn. heeft men een elle Engelſch Laken, hoe veel ellen zal men koopen voor 536 guld. 12 ſtuiv. 8 penn.?

grot. elle grot.
151. - 1 - 21465.
~~151~~
Komt $142\frac{23}{151}$ elle.

98. Als men voor 4 guld. 8 ſtuiv. 4 penn. heeft een elle Laken, hoe veel ellen heeft men dan voor 602 guld. 0 ſtuiv. 12 penn.?

Oortjes elle Oortjes
353 - 1 - 48163.
~~353~~
Komt $136\frac{155}{353}$ elle.

99. Als men voor 6 guld. 10 ſtuiv. 12 penn. heeft een elle Laken, hoe veel elle heeft men dan voor 1062 guld. 5 ſtuiv.?

Oortjes elle Oortjes
523 - 1 - 84980.
~~523~~
Komt $162\frac{254}{523}$ elle.

100. Item om 3 £, 5 ß, 4 g, heeft men een laſt Haver, hoe veel laſten zal men hebben voor 130 £, 6 ß, 7 g?

grot. laſt. grot.
784 - 1 - 31279.
~~784~~
Komt $39\frac{703}{784}$ laſt.

101. Om 5 £, 7 ß, 8 g, koopt men een laſt Gārſt, hoe veel laſten zal men kopen voor 606 £, 7 ß, 10 g.?

ſtuiv. laſt. ſtuiv.
646 - 1 - 72767.
~~646~~
Komt $112\frac{415}{646}$ laſt.

102. Om 56 guld. 17 ſtuiv. 8 penn. koopt men een laſt Rogge, hoe veel laſten koopt men voor 2726 guld. 10 ſtuiv. 8 penn.?

halve-ſt. laſt. halve-ſt.
2275 - 1 69061.
~~2275~~
Komt $30\frac{811}{2275}$ Laſt.

103. Om 77 guldens 18 ſtuiv. 4 penn. heeft men een laſt Tarw, hoe veel laſten om 903 guld. 17 ſtuiv. 14 penn.?

duiten laſt. duiten
12466 - 1 - 144623.
~~12466~~
Komt $11\frac{7497}{12466}$ laſt.

104. Item, om 3 £, 17 ß, $8\frac{1}{2}$ g, koopt men een laſt, hoe veel laſten om 187 £, 14 ß, $9\frac{1}{2}$ g.?

duiten laſt. duiten
3729 - 1 - 180230.
~~3729~~
Komt $48\frac{1238}{3729}$ laſt.

105. Item, om 4 guld. 6 ſtuiv. $4\frac{1}{2}$ penn. koopt men een elle Laken, hoe veel ellen heeft men om 603 guld. 10 ſtuiv. $8\frac{1}{2}$ penn.?

halve p. laſt. halve penn.
2761 - 1 - 386257.
~~2761~~
Komt $139\frac{2478}{2761}$ elle.

106. Item, om 4 guld. 9 ftuiv. 8½ penn. koopt men een elle grof Grein. hoe veel ellen heeft men om 70 guld. 10. ftuiv. 4½ penn.?

gl. ft. p. elle. gl. ft. penn.
4 - 9 - 8½ - 1 - 70 - 10 - 4½

17 - 18 - 1   282 - 1 - 1
20   17 - 18 - 1 ——— 1 ellen.

358   10 - 1 - 15
16   ——— 10
5729   179 - 0 - 10
17 - 18 - 1 ——— 5 ellen.
13 - 10 - 2
20

270
16

Komt $15\frac{4322}{5729}$ ellen.

107. Item, om 2 £. 3 fchel. 4½ groot. heeft men een pond fpeceryen, hoe veel ℔ heeft men om 50 £, 12 ß, 6½ ₰.?

duiten ℔ duiten
2082 - 1 - 48603
2082 - 48603 } 23 ℔
(717 }
16

(6
2082 - 11472 } $5\frac{1062}{2082}|\frac{177}{347}$ oncen.
(1062 }

Komt 23 ℔. 5 $\frac{1062}{2082}$ of $\frac{177}{347}$ onzen.

108. Item, voor 6 guld. 5 ftuiv. 8½ pen. koopt men een fteen Vlas, hoe veel voor 250 guld. 17 ftuiv. 8½ pen.?

pen. fteen pen.
8034 - 1 - 321121
8034 - 321121 } 39 fteen.
(7795 }
8

8034 - 62360 } $7\frac{3061}{4017}$ ℔.
(6122 }

Komt 39 Steen $7\frac{3061}{4017}$ ℔

109. Item, voor 2 daald. heeft men 3 gl. hoe veel voor 175½ daald.?

Daald. gl. Daald.
2 - 3 - 175½
2   2
4   351
  3
1053
4
Komt 263¼ guld.

110. Item, voor 70 guld. 17 ftuiv. 8. p. koopt men een laft, hoe veel om 696 guld. 10 ftuiv. 4½ pen.?

4 deels pen. laft. 4 deels pen.
90720 - 1 - 891537
90720 - 891537 } 9 laft.
(75057 }
27

90720 - 2026539 } 22 mudde 1
(30699
4

90720 - 122796 } $1\frac{99}{280}$ fchepel.
(324
Komt 9 laft. 22 mud. $1\frac{32076}{90720}|\frac{99}{280}$ fchepel.

Tot den Leerling.

DUs verr is u hier
Practyke haar manier
Zeer grondig onderwezen?
Is luft in u gerezen?
Proef dan u vlerke,, dra
In 't gevolg, werke,, na
De konft zy zal bejagen
Het geen u zal behagen.

Kaffiers

Digitized by Google

Kassiers Rekeninge.

1. ALs een daalder doet 30 stuiv. en een Konings-daald. 36 stuiv. hoe veel Konings-daald. zal men dan tellen voor 538 daald.?

K-Daal. Daal. Daal.
36 - 538 - 30
6 269 5
3 5
3 - 1345 { 448 $\frac{1}{3}$ daal. (1

Komt 448 $\frac{1}{3}$ K-Daald.

2. Een daalder geld 30 stuivers, en een Konings-daald. 36 stuiv. Vrage, hoe veel daald. zal men tellen voor 448 Konings-daald. en 12 stuivers?

Daal. K-Daal. K-Daal.
30 - 448 $\frac{1}{3}$ - 36
3 . . 1345 6
269 3 2
2

Komt 538 daald.

3. Als een Staten Kroon doet 48 stuivers, ende een g-guld. 54 stuiv., hoe veel Kronen zal men tellen voor 763 g-guld.?

stuiv. g-guld. stuiv.
48 - 763 - 54
9
8 9
6867
8

Komt 858 $\frac{3}{8}$ Kroon.

4. Een Staten Kroon geld 48 stuivers, en een g-guld. 54 stuiv. Vrage, hoe veel g-guld. zal men tellen voor 858 $\frac{3}{8}$ Kronen?

stuiv. Kroon. stuiv.
54 - 858 $\frac{3}{8}$ - 48
6 6
9 6867 8
9

Komt 763 g-guld.

5. Een Schuldenaar moet betalen 766 guld. op 3 termynen (of tyden) te weten $\frac{1}{4}$ in een maand, $\frac{1}{5}$ in 2 maanden, ende de rest in 3 maanden: Vrage, hoe veel hy t'elkemaal betalen zal?

	gl.	stuiv.	
	766	0	
$\frac{1}{4}$ bedraagt	191	10	in 1 maand.
$\frac{1}{5}$ komt	153	4	in 2 maand.
subst.	344	14	van de schuld.
Rest	421	6	in 3 maanden.

6. Een is schuldig te betalen 634 gulden, in 4 delen te weten, $\frac{1}{7}$ in 2 maanden, $\frac{2}{9}$ in 3 maanden, $\frac{3}{11}$ in 4 maanden, en de rest in 5 maanden: Vrage, hoe veel hy t'elkenmaal tellen zal?

	gl.	stuiv.	(693.	
	634	0		
$\frac{1}{7}$	90	11 $\frac{3}{7}$	297 - 2	maand.
$\frac{2}{9}$	140	17 $\frac{7}{9}$	539 - 3	maand.
$\frac{3}{11}$	172	18 $\frac{2}{11}$	126 - 4	maand.
subst.	404	7 $\frac{269}{693}$	962 } 1 $\frac{269}{693}$	
Rest	229	12 $\frac{424}{693}$	in } 5 maand.	

7. Een moet betalen 1000 guld. te weten, 250 guld. in 2 maanden, nog 200 guld. in 3 maanden, en 550 guld. in vier maanden, dog hy bied die op eenen tyd te betalen: Vrage, hoe veel tyd men hem geven zal om die t'effens te betalen?

Digitized by Google

guld.	maand.	
250	2	500
200	3	600
550	4	2200
1000		3300

10

komt $3\frac{3}{10}$ maand.

of { 3 maand. 29 dagen.

8. Zo men schuldig waar te betalen 634 guld. te weten, in 2 maand. 90 guld. $11\frac{3}{7}$ stuiv., in 3 maand. 140 guld. $17\frac{7}{9}$ stuiv., in 4 maanden 172 guld. $18\frac{2}{11}$ stuiv., en in 5 maanden 229 guld. $12\frac{424}{693}$ stuiv., hoe veel tyds zoude men hebben, om die op een tydt t'effens te betalen?

gl.	stuiv.	maand.	gl.	stuiv.
90	$11\frac{3}{7}$	2	181	$2\frac{6}{7}$
140	$17\frac{7}{9}$	3	422	$13\frac{8}{9}$
172	$18\frac{2}{11}$	4	691	$12\frac{8}{11}$
229	$12\frac{424}{693}$	5	1148	$3\frac{41}{693}$
634	0		2443	$11\frac{677}{693}$

(693: 594, 231, 504, 41 } 1370 { 677 } $1\frac{677}{693}$

(693: $\frac{3}{7}$ 297, $\frac{7}{9}$ 539, $\frac{2}{11}$ 126, $\frac{424}{693}$ 424 — 1386 } 2

634 × 20 = 12680
12680 × 693:
38040
114120
76080
878724
÷ 4 = 219681

2443 × 20 = 48871
48871 × 693:
146290
439839
293226
3386828
÷ 4 = 846707

219681) 846707 } 3 maanden
(187664
× 30
219681) 5629920 } 25 dagen
(3
En $\frac{137895}{219681}$ | $\frac{45965}{73227}$ dagen.

9. Men moet betalen 630 gl. in $4\frac{1}{2}$ maanden, ten einde van 3 maanden betaalt men door ernstig verzoek 330 guldens, mits toelatinge, dat men de rest langer (na behoren) gebruiken zal: Vrage, hoe lange tydt het zyn zal?

NOTA. Deze en diergelyke questien worden door den verkeerden Regel van Drien gemaakt, maar alzo dien Regel nog niet geleert is, zo kan men ze wel verkeert opstellen, en werken na den regten regel, als volgt:

gl.

Digitized by Google

gl. maand.
630 - $4\frac{1}{2}$
330 - 3

300 - $1\frac{1}{2}$ - 330

10 3 ko. $1\frac{1}{20}$ maand.
2

20

Anders

630 - $4\frac{1}{2}$ - 2835
330 - 3 - 990 $6\frac{3}{20}$ maand.
sub. $4\frac{1}{2}$ maand.
300 1845
300 Komt $1\frac{13}{20}$ maand.
$6\frac{3}{20}$

10. Een Koopman is schuldig te betalen op den 28 Octob. 420 guld. daar af betaalt hy den 27 Septemb. 150 guld. en den 11 Octob. daar aan volgende 69 guld. Vrage, nu hy twee partyen gelts voor den tydt betaalt heeft, hoe lange hy de rest na gebruiken mag zonder iemants schade?

schuld	guld.	dagen	guld.
420	150	31	4650
219	69	17	1173
201	219		5823

201 - 5823 (195) $28\frac{195}{201}$ dagen.

Komt $28\frac{195}{201}$ dagen.

11. Reyer Jansz. betaalt aan Joannes Joosten, op sekere schult het $\frac{1}{12}$ deel der zomma, nog op een ander tydt het $\frac{1}{6}$ part van de gehele zomma, en bevindt nog schuldig te wezen 100 guldens: Vrage, hoe veel de gehele schuld geweest is?

(24
$\frac{1}{12}$ | 2
$\frac{1}{6}$ | 4 | 5

17

7 - 100 - 24
24

7 - 2400 (6 342 guld.
20

7 - 120 (1 17 stuiv.
16

7 - 16, $2\frac{2}{7}$ penn.

Komt 342 gl. 17 st. $2\frac{2}{7}$ penn.

Van Rabatteren.

12. Item, een Koopman is schuldig te betalen in 4 maanden 800 guldens, begeert die terstont te betalen, mits aftrekkende 3 van 't hondert, dat is te verstaan; dat hy 97 guld. tellen zal voor elke hondert: Vrage, hoe veel hy in alles tellen zal?

guld. Rab. guld.
100 - 3 - 800
8

800
24 sub. 24 af

in alles telle 776 guld.

13. Item, een moet betalen 1360 guld. over agt maanden, die hy biedt terstont te tellen, mits rabatterende 9 ten hondert 's Jaars: Vragende, hoe veel hy gereet betalen zal?

Maand. Rabat Maand.

12 - 6 - 8
4 3 2
2

100 - 6 - 1360
68
5 68
408
8 1360 guld.
$81\frac{3}{5}$ $81\frac{3}{5}$
fub.

Komt $1278\frac{2}{5}$ guld.

NOTA. De voorsz. manier moet gevolgt worden, wanneer men expres bedingt, dat men 6 korten sal van elke hondert die te betalen is, andersins is 't tegen reden: want men moet 6 (meer of min) rabatteren voor elke hondert die men betaalt, en niet die te betalen is: dat is, wanneer men 100 betaalt, zo zal men nog 6 van 't onbetaalde korten, zo dat elke 100, die betaalt wert, voor 106, in betalinge verstrekt, ofte voor elke 106, die te betalen is, kort men 6, en volgens dien maar hondert wert betaalt, om dan wel te rabatteren, zo volgt de navolgende maniere, die opregt is;

Capitaal Rabat. Capitaal
106 - 100 - 1360
680
53 680
53 - 68000 $1283\frac{1}{53}$ guld.
(1

Om nu bewyzen dat deze $1283\frac{1}{53}$ guldens de rechte antwoord is, zo maakt de Proeve, en geeft dezelve op Intrest, voor 8 maanden, tegens 9 ten 100 winst in 't Jaar, ende zult alzoo wederom bekomen de volle hooft zomma van 1360 guld. als blykt by 't volgende werk.

Proeve
Capitaal Rabat Capitaal
100 - 106 - $1283\frac{1}{53}$
2
53 68000
2

Komt 1360 guld.

14. Een Koopman moet betalen in 7 maanden 900 guldens, die hy terstont biedt te tellen, mits afslaande 9 ten hondert 's Jaars, zo veel als 't gereet geld ter Beurze doet: Vrage, hoe veel 't gereet zyn zal.

Maand. Rab. Maand.
12 - 9 - 7
4 3
7
4 - 21 } $5\frac{1}{4}$

Kap. guld. Kap.
$105\frac{1}{4}$ - 100 - 900
900
421
90000
4
421 - 360000 } $855\frac{45}{421}$ guld.
(45

Komt $855\frac{45}{421}$ guld.

15. Verkogt een Obligatie van 136 £, 6 ß, 8 ₰, vervallende over $4\frac{1}{2}$ maanden, te rabatteren tegen 6 ten hondert in 't Jaar: Vrage, hoe veel ik 'er voor ontfangen zal?

Maand. Rab. Maand.
12 - 6 - $4\frac{1}{2}$
2
4 . . . . 9 } $2\frac{1}{4}$

gl. £. ß. ₰.
$102\frac{1}{4}$ - 136 - 6 - 8
6 guld.
409 - 818 - 0 - 0

gl. gl. gl.
$102\frac{1}{4}$ - 100 - 818
818
409
81800
4
409 - 327200 } 800 gl.
Komt 800 guld.

16. Op

16. Op heden den 16 October 1656. zo hebbe ik een Obligatie gekogt van 1113 gl. 10 stuiv. 8 pen. verschynende den eersten Juni 1657. te rabatteren tegens 8 ten hondert 's Jaars: zegt my, hoe veel ik 'er gereet voor betaalt hebbe?

```
Maand.  Rab.  Maand.
 12  -  8  -  7½
 3      4    ___
              15
           3 ___
              5
105  -  100  -  1113 8/15
  4              _______
____             44541
420          42  _____
      Komt 1060⅗ guld.
```

17. Een Koopman is schuldig 3603 guld. waar op hy geeft 360 goude Ryders, tot 59 stuiv. het stuk; noch 706 g-guld. tot 48 st. 't stuk; Vrage hoe veel hy nog betalen zal?

```
goude Ryders     g-guld.
    360            706
                   706
                   141 - 4
                   141 - 4
  goude Ryd.       360
                   360
                   180
 schuld guld.       90
   3603             72
   2756 - 8     _________
 ________       2756 gl. 8. st.
Rest 846 gl. 12 stuiv.
```

18 Wanneer men 760 Ryksdaald. betaalt op 1762 guld. schults, zo rest nog te betalen 6 Ryksdaald. 4 stuivers. Vrage, hoe veel stuiv. den Ryksdaald. gerekent is?

```
Ryksd.
 760
   6 - 4
_______    gl.   Ryksd.
 766 - 4 - 1762 - 1
              20
           _____
           35240
               4
           _____ sub.
 766 -     35236 } 46 stuiv.
           _____
     Komt 46 stuiv.
```

19. Item, men betaalt 200 Staten-kronen, op 341 Daalders en 5 stuivers, zo resteert 'er nog 13 Kronen 11 stuiv. Vrage, hoe veel de Kroon gerekent is?

```
Kroon.
  200
   13 - 11
 _________
  213 - 11 - 341 - 5
              30
          ________
          10235
             11 sub.
          ________
          10224
     213  ________
     Facit 48 stuiv.
```

20. Zo men iemant bied te betalen met Ducaten tot 46 stuiv. Hollands, en niet meer en doen dan 45 stuiv. ofte met nieuwe Philips-guldens tot 35 stuivers. die niet meer en zyn dan 34 stuiv. Vrage, wat specie van gelde hy tot zynen voordele nemen zal?

stuiv.

ſtuiv.
46
45
46 - 1 - 35 } 11/46 ſtuiv.

Komt 11/46 ſtuiv. verlies op een Philips-gl. zo hy Ducaten neemt, maar neemt hy Philips-guldens, zo zoude hy wel een ſtuiver op het ſtuk moeten verliezen, volgens dien Ducaten profytelyker.

Aldus
ſtuiv.
35
34
35 - 1 - 46 } 1 11/35

Komt 1 11/35 ſtuiv. verlies op een Ducaat zo hy Philips-guld. neemt.

21. Item, wil een Schuld-heer betalen met Philips-daald. tot 54½ ſtuiv. dog maar voor 53 ſtuiv. gangbaar: ofte met Zonne-kronen tot 3 guld. 3½ ſtuiv. die niet meer en doen als 3 guld. 1½ ſtuiv. Vrage, wat geldt hy ten beſten profyt nemen zal?

ſtuiv.
54½
53.
54½ - 1½ - 63½
109 3 - 127
2 3
218 .... 381 } 1 163/218 ſtuiv.
(163

Komt 1 163/218 ſt. op de kroon.

63½
61½
63½ - 2 - 54½
127 109
2
127 - 218 } 1 91/127 ſtuiv.
(91

Komt 1 91/127 ſt. op de daalder.

22. Ik moet ontfangen een ſchuld van 1000 guld. die men my prezenteert te betalen met Franſe kronen, à 4 guld. 10 ſtuiv. ofte met Piſtoletten, à 9 guld. dog alzo de kronen maar voor 4 guld. 8 ſtuiv. en de Piſtoletten à 8 guld. 15 ſtuiv. zal komen te gelden: zo zegt my wat geldt ik tot myn meeſte voordeel nemen zal, hoe veel het verſcheelt op de voorſz. ſchuld?

Franſe Kroon.
guld. ſtuiv.
4 - 10
4 - 8 guld.
4½ - 2 - 1000
9 4
4000
9
444⁴⁄₉ ſtuiv.

Piſtoolen.
guld. ſtuiv.
9 - 0
8 - 15 guld.
9 - 5 1000
5
5000
9
555⁵⁄₉
444⁴⁄₉
111⅑

Komt 5 gl. 11 ſt. 1⅗ p.

23. Gekogt 2060 gl. Bank-geld, 't welk 2¼ ten hondert beter is, als gemeen geld: zegt my hoe veel ik 'er betalen zal?

100 - 102¼ - 2060.
4
400 - 409 - 103
20 103
1227
409
20 - 42127 } 2106 7/20 guld.
(7

Proeve

Proeve

24. Indien het Bank-geld $2\frac{1}{2}$ ten hondert beter is, als gemeen geld: hoe veel Bank-geld kan men dan hebben voor 2106 guld. 7 stuiv.?

$102\frac{1}{2}$ - 100 - $2106\frac{7}{20}$
2
409 20 42127
20
400 - 842540

Komt 2060 guld.

25. Een Koopman moet betalen een Wissel-brief van 2080 guld. 16 stuiv. 8 pen. Bank-geldt: en alzo hy geen rekeninge in Banko en heeft, zo zegt my hoe veel opgeldt hy zal moeten geven, om met courant geldt te betalen, indien de lagio is $2\frac{3}{4}$ ten hondert?

100 - $2\frac{3}{4}$ - $2080\frac{33}{40}$
160
16000 - 11 - 83233
20 11
800
16 10000 - 915563 } 57 guld.
50 800 - 3563 } 4 stuiv.
50 - 363 } $7\frac{13}{50}$ penn.

Komt 57 gl. 4 st. $7\frac{13}{50}$

26. Een man heeft 1000 guld. aan goud, 't welk hy wil verwisselen aan zilver-geld: hoe veel zal hy 'er voor ontfangen, indien 't zilver-geld $\frac{1}{2}$ ten hondert beter is als 't goud?

$100\frac{1}{2}$ - 200 - 1000
200
201
201 - 200000

Komt 995 guld. 0 st. $7\frac{193}{201}$ penn.

27. Zo 't zilver-geld $\frac{3}{4}$ ten hondert beter is als 't goud, hoe veel guld. aan goud zal men hebben voor 1000 guld. zilver?

100 - $100\frac{3}{4}$ - 1000
4
403 5
400 5
2 . . 2015 } $1007\frac{1}{2}$ gl.
(1 }

Komt 1007 gl. 10 stuiv. aan goud.

Van Worpen.

28. Item, 4 blanken doen een worp, hoe veel doen 360 worpen?

worp stuiv. worp
1 - 3 - 360
3
108|0

Komt 54 guld.

Proeve

29. 4 Blanken doen een worp, hoe veel worpen telt men voor 54 guldens?

Merkt: Reduceert 54 guld. in stuiv., divideert het Facit door 3 stuivers, die 4 blanken doen, komt als voren.

stuiv. worp guld.
3 - 1 - 54
3
18
20

Komt 360 worp.

30. 4 Stuiv. doen een worp, hoe veel 763 worpen?

worp stuiv. worp
1 - 4 - 763
20 5
5 Komt $152\frac{3}{5}$ guld.

Proeve

31. 4 Stuiv. doen een worp, hoe veel worpen telt men voor 152 guld. 12 stuiv.?

stuiv. worp. guld.
4 - 1 - $152\frac{3}{5}$
5 1̸0̸

2̸0̸

Komt 763 worp.

32. 4 Tweeblanks-penningen telt men voor een worp, hoe veel worpen telt men voor 362 gulden 10 stuiv.?

stuiv. worp. stuiv.
6 - 1 - $362\frac{1}{2}$
2 2̸0̸

12 725
5 5

3 3625

Komt $1208\frac{1}{3}$ worpen.

Proeve

33. 4 Drie-groots-penn. doen een worp, hoe veel doen 1208 worpen. 2 stuiv.?

worp stuiv. worp
1 - 6 - $1208\frac{1}{3}$
3
10 3 3625
3
30
3̸0̸ - 10875

Komt $362\frac{1}{2}$ guld.

Anders

worp stuiv. worp dubb.
1 - 6 - 1208 - 1
3

Komt 362 gl. - 10 st.

34. 3 Dubbelde stuivers penn. doen een worp, hoe veel 1763 worpen?

worp stuiv. worp
1 - 8 - 7163
8

1410|4

Komt 705 gl. 4 stuiv.

Proeve

35. 4 Twee stuivers-penn. doen een worp, hoe veel worpen schiet men voor 705 guldens, 4 stuivers?

stuiv. worp guld. stuiv.
8̸ - 1 - 705 - 4̸
10 2
4
7052
4̸

Komt 1763 worp.

36. 4 Stoters zyn een worp, hoe veel doen de 399 worpen?

worp stuiv. worp.
1 - 10 - 399
10

399|0

Komt 199 gl. 10 stuiv.

Proeve

37. 4 Stoters doen een worp, hoe veel zal men tellen voor een zomma van 199 gl. 10 stuivers?

stuiv. worp guld. stuiv.
1̸0̸ - 1 - 199 - 1̸0̸
2 1

Komt 399 worp.

38. 4 Schellingen doen een worp, hoe veel doen 760 worpen?

worp

worp schel. worp.
1 - 4 - - 760
1 4 stuiv.

760
20) 4 . . 152

Komt 912 guld.

39. 912 Guldens doen 760 worpen, hoe veel is een worp?
worp guld. worp.
760 - 912 - 1
10 —— 38 ——
38 Ko. 24 stuiv.

40. 4 Stukken van 11¼ st. doen een worp, hoe veel doen 389 worpen?
worp st. worp
1 - 45 - 389
2 - 5
5 st. is ¼ guld. 778
97 - 5

Komt 875 - 5
Proeve
41. 4 stukken van 11¼ stuiv. 't stuk doen een worp, hoe veel worpen heeft men in 875 guld. 5 stuiv.?
stuiv. worp guld. stuiv.
45 - 1 - 875 - 5
20

17505
45
Komt 389 worp.

42. Item, een Daalder geld 30 stuiv., de 10 doen een hoop, hoe veel hopen zet men voor 3196 guldens?
guld. hoop guld.
10 - 1 - 3196
30

stuiv. 300
guld. 15 15 - 3196} 213 hoop. 1 gl.
(15

Proeve
43. 10 Daalders van 30 stuivers het stuk, telt men voor een hoop, hoe veel doen 213 hopen en 20 stuivers?
hoop guld. hoop guld.
1 - 15 - 213 - 1
15

Komt 3196 guld.
44. 10 Stukken telt men voor een hoop, ende 213 hopen en 20 stuivers aan pajement, doen 3196 guldens. Vrage hoe veel een stuk waart is?
hoop stuiv. guld. hoop
213 - 20 - 3196 - 1
1 . . 1 sub.

213 - 3195 } 15
2

Komt 30 stuiv.

Anders
hoop stuiv. guld. hoop
213 - 20 - 3196 - 1
10 20

2130 63920
20 subst.

2130 - 63900 } 30 stuiv.

Komt 30 stuiv.
45. Item, men wil betalen 3196 guld., met daalders van 30 st. 't stuk, ende men telt 213 hopen, en 20 stuiv. aan geldt: Vrage hoe veel stukken telt men in elke hoop?
hoop stuiv. guld.
213 - 20 - 3196
30 20

6390 63920
20 subst.

6390 - 63900 } 10 stuk.

Komt 10 stuk.

Anders

hoop guld. guld.
213 - 1 - 3196
3~~0~~ 1 subst.
———— ————
639 3195
2~~0~~
————
~~639~~ - 6390
————

Komt 10 stuk.

Dewyle wy den Leerling nu hebben leeren besluiten vele Vragen, de Kassiers zeer nodig om te weten, zo heeft my goed gedagt, hem hier te geven zommige gemeine Vragen, die nu ter tydt onder de Kooplieden zeer gemein zyn, ende veel gebruikt werden, ende is:

Intrest by Maanden.

1. Als 100 £ winnen $10\frac{1}{2}$ £ in 't Jaar, hoe veel dan 366 £, 12 ß, 8 d?

£. £. £. ß. d.
1~~00~~ $10\frac{1}{2}$ - 366 - 12 - 8
—————————(10
3666 - 6 - 8
$\frac{1}{2}$ . . 183 - 6 - 4
—————————
£. . . 38|49 - 13 - 0
20
————
ß. . . 9|93
12
d. . . 11|$\frac{16}{100}$|$\frac{4}{25}$
—————————

Komt 38 £. 9 ß. $11\frac{4}{25}$ d.

2. Item, 100 guldens winnen $9\frac{3}{4}$ guld. in 't Jaar, hoe veel winnen dan 1566 guld. 13 stuiv. 12 penn.

guld. winst. gl. st. p.
1~~00~~ $9\frac{3}{4}$ - 1566 - 13 - 12
—————————(9
14100 - 3 - 12
$\frac{1}{2}$ . . 783 - 6 - 14
$\frac{1}{4}$ . . 391 - 13 - 7
—————————
guld. . . 152|75 - 4 - 1
20
————
stuiv. . . 15|04
16
————
pen. . . 0|$\frac{65}{100}$
—————————

Komt 152 gl. 15 st. $0\frac{13}{20}$ penn.

3. Item, als 100 £ winnen $10\frac{1}{2}$ £, in het Jaar, hoe veel 133 £, 15 ß, 8 d, in 6 maanden?

£. winst. £. ß. d.
1~~00~~ - $10\frac{1}{2}$ - 133 - 15 - 8
—————————(10
1337 - 16 - 8
$\frac{1}{2}$ . . 66 - 17 - 10
—————————
halveert ~~1404~~ - ~~14~~ - ~~6~~
~~7~~—————————
£. . . 7|02 - 7 - 3
20
————
ß. . . 0|47
12
————
d. . . 5|$\frac{67}{100}$
—————————

Komt 7 £, 0 ß, $5\frac{67}{100}$ d.

4. Item, 100 £, winnen in 't Jaar $9\frac{1}{2}$ £. hoe veel winnen na advenant 360 £, 16 ß. 8 d, in 9 maanden?

£.

Digitized by Google

ℒ. ℒ. ß. ₰.
100 - 300 - 16 - 8
(9 $\frac{3}{4}$ ℒ.
3247 - 10 - 0
$\frac{1}{2}$ . . 180 - 8 - 4
$\frac{1}{4}$ . . 90 - 4 - 2
3518 - 2 - 6
(3
10554 - 7 - 6
4
ℒ. . . 26|38 - 11 - 10 $\frac{1}{2}$
20
ß. . . 7|71
12   62 $\frac{1}{2}$
₰. . . 8|62 $\frac{125}{300}$|$\frac{5}{8}$ ₰.

Komt 26 ℒ, 7 ß, 8 $\frac{125}{300}$|$\frac{5}{8}$ ₰.

5. 100 p. fl. winnen in 't Jaar 8 $\frac{2}{3}$ p. fl., hoe veel 333 p. fl., 11 ß, 6 ₰, in 4 maand.?

p. fl. Winſt. p. fl. ß ₰.
100 - 8 $\frac{2}{3}$ - 333 - 11 - 6.
(8
2668 - 12 - 0
$\frac{2}{3}$ . . 222 - 7 - 8
2890 - 19 - 8
3
ℒ. . . 9|63 - 13 - 2 $\frac{2}{3}$
20
ß. . . 12|73   78
12   3
₰. . . 8|78 $\frac{236}{300}$|$\frac{59}{78}$ ₰.

Komt 9 p. fl., 12 ß, 8 $\frac{216}{300}$|$\frac{59}{78}$

6. Item, 100 p. fl. winnen in 't Jaar 10 $\frac{7}{8}$ p. fl., hoe veel 395 p. fl., 13 ß, 4 ₰, in 10 maanden?

p. fl. winſt p. fl. ß. ₰.
100 - 10 $\frac{7}{8}$ - 395 - 13 - 4
(10
3956 - 13 - 4
$\frac{7}{8}$ . . 346 - 4 - 2
4302 - 17 - 6
(5
21514 - 7 - 6
6
p. fl. . . 35|85 - 14 - 7
20
ß. . . 17|14
12
₰. . . 1|$\frac{75}{100}$|$\frac{1}{2}$ ₰.

Komt 35 p. fl., 17 ß, 1|$\frac{75}{100}$|$\frac{3}{5}$ ₰.

7. Item, 100 p fl. doen 10 $\frac{3}{4}$ p. fl. in 't Jaar, hoe veel 130 p. fl., 13 ß, 4 ₰, in 7 $\frac{1}{2}$ maand.?

p. fl. winſt p. fl. ß ₰. maand.
100 - 10 $\frac{3}{4}$ - 130 - 13 - 4   7 $\frac{1}{2}$ - 12
(10 —   2
1306 - 13 - 4   15 - 24
$\frac{1}{2}$ . . 65 - 6 - 8 $\frac{15}{24}$ of $\frac{5}{8}$ ma.
$\frac{1}{4}$ . . 32 - 13 - 4
1404 - 13 - 4
(5
7023 - 6 - 8
8
p. fl. . . 8|77 - 18 - 4
20
ß. . . 15|58
12
₰. . . 7|00

Komt 8 p. fl., 15 ß, 7 ₰.

8. Als 100 p. fl. winnen 10 $\frac{11}{15}$ p. fl. 's Jaars, hoe veel 333 p. fl., 13 ß, 4 ₰, in 5 maand.?

 p. fl.

Digitized by Google

£. winst £. ß. 𝔡.
100 - 10$\frac{7}{12}$ - 333 - 13 - 4
(10
3336 - 13 - 4
12 { 6 . . 166 - 16 - 8
4 . . 111 - 4 - 5$\frac{1}{3}$
1 . . 27 - 16 - 1$\frac{1}{9}$
3642 - 10 - 6$\frac{4}{9}$
(5 ma.
18212 - 12 - 8$\frac{2}{9}$
maand. 12
£. . . 15|17 - 14 - 4$\frac{7}{9}$
20
ß. . . 3|54
12
𝔡. . . 6|52$\frac{7}{9}$
Komt 15 £. 3 ß. 6 [illegible] 𝔡.

9. Zo 100 guld. winnen 7 guld. 5 stuiv. 8 penn. 's Jaars, hoe veel 1001 guld. 17 st. 8 penn. in 2 maanden?

gl. gl. st. p. gl. st. p.
100 - 7 - 5 - 8 - 1001 - 17 - 8
(7
7013 - 2 - 8
20 { 5 . . 250 - 9 - 6
16 { 8 . . 25 - 0 - 15
7288 - 12 - 13
maand. 6
guld. . . 12|14 - 15 - 7$\frac{1}{2}$
20
stuiv. . . 2|95 27
16 2
pen. . . 15|27 [illegible] pen.
Komt 12 gl. 2 st. 15 [illegible] pen.

10. Item, 100 guld. winnen 8 guld. 11 stuiv. 8 pen. in 't Jaar, hoe veel 306 guld. 9 stuiv. 14 penn. in 3 maanden?

gl. gl. st. p. gl. st. p.
100 - 8 - 11 - 4 - 306 - 9 - 14
(8
2451 - 19 - 0
20 { 10 . . 153 - 4 - 15
1 . . 15 - 6 - 7$\frac{9}{10}$
16 { 4 . . 3 - 16 - 9$\frac{19}{40}$
2624 - 8 - 8$\frac{7}{8}$
4
guld. . . 6|56 - 4 - 12$\frac{7}{32}$
20
stuiv. . . 11|21
16
penn. . . 3|4 [illegible]
Komt 6 gl. 11 st. 3 [illegible] penn.

11. Item, 100 guld. winnen 11 guld. 7 stuiv. 8 penn. in 't Jaar, hoe veel 1306 guld. 19 stuiv. 4 penn. in $\frac{1}{2}$ maand, ofte 15 dagen?

gl. ma. gl. st. p. gl. st. p. ma.
100 - 12 - 11 - 7 - 8 - 1306 - 19 - 4 - $\frac{1}{2}$
12 11 - 7 - 8
1200 14366
2 326 - 10 - 0
130 - 12 - 0
2400 capitaal en tyd. 32 - 13 - 0
5 - 13 - 12
2 - 16 - 14
2 - 5 - 8
0 - 2 - 13$\frac{5}{8}$
14866 - 13 - 15$\frac{1}{8}$
2400
Komt 6 gl. 3 st. 14 [illegible] penn.

12. Zo 100 guldens winnen in 't Jaar 12 gulden, 16 stuiv. 8 penn. hoe veel winnen 6360 guldens, 18 stuiv. 12 penn. in 11 maanden?

guld.

gl. ma. gl. st. p. gl. st. p. ma.
100 - 12 - 12 - 16 - 8 - 6360 - 18 - 12 - 11
12 - 16 - 8

Neemt		76320		
st. 10 is $\frac{1}{2}$ gl.		3180		
5 is $\frac{1}{2}$ van 10		1590		
1 is $\frac{1}{5}$ van 5		318		
pen. 8 is $\frac{1}{2}$ van 1		159		
st. 10 is $\frac{1}{2}$ gl.		6	8	4
5 is $\frac{1}{2}$ van 10		3	4	2
2 is $\frac{1}{5}$ van 10 st.		1	5	$10\frac{2}{5}$
1 is $\frac{1}{2}$ van 2		0	12	$13\frac{1}{5}$
pen. 8 is $\frac{1}{2}$ van 1 st.		0	6	$6\frac{3}{5}$
4 is $\frac{1}{2}$ van 8 p.		0	3	$3\frac{3}{10}$

81579 - 0 - $7\frac{1}{2}$ (11

897369 - 5 - $2\frac{1}{2}$

maand. 12

74780 - 15 - $6\frac{7}{8}$

100

Komt 747 gl. 16 st. $2\frac{1}{3}$ pen.

13. Gedaan op intrest 600 guld. voor een maand, à $5\frac{1}{2}$ ten hondert 's Jaars: hoe veel bedraagt den Intrest?

Maand. Intrest Maand.
12 - $5\frac{1}{2}$ - 1
2
11
24

guld. Intrest guld.
100 - $\frac{11}{24}$ - 600
24 11

24 - 66 (2 guld.
(18
20
24 - 360 (15 stuiv.

Komt 2 gl. 15 stuiv.

14. Een Koopman blyft schuldig per slot van rekeninge 666 £. 13 ß. 4 ₰. ende alzo hy niet wel by geldt is, zo wordt hem vergund dezelve nog 8 maanden op intrest te houden tegen $6\frac{1}{4}$ ten 100 's Jaars: Vrage, hoe veel hy dan te zamen zal moeten betalen?

Merkt 666 £. 13 ß. 4 ₰. is 4000 guld.
(6

4000 gl. 0 - 0
maand. winst maand.
12 - $6\frac{1}{4}$ - 8

Komt $4\frac{1}{6}$ winst
guld. gl. winst guld.
100 - $104\frac{1}{6}$ - 4000
3
625 20
20

12500
3

Komt $4166\frac{2}{3}$ gl. capt en winst.

Oeffening van den Regel van Drien.

1. ITem, een Riem Papier kost $4\frac{1}{2}$ guld. houd 20 boeken, elk boek 25 vellen, men verkoopt het vel voor 4 penn. Vrage, hoe veel op de Riem gewonnen is?

Boek
20
25 vel
vel pen.
1 - 4 - 500
4
16 - 2000 (125
de ontfang 6 - 5
de uitgaaf 4 - 10
de winst 1 - 15

2. Een

2. Een Koopman koopt voor 41 p. fl., 5 ß, 360 ℔ Speceryen, zo hy op elk ℔ 1½ g, afgedongen heeft: Vrage, wat 't ℔ hem gelooft is?

℔. p. fl. ß. g. ℔.
360 - 41 - 5 - 0 - 1
20
825
addeer 1½ afdingst.

Komt 2 ß, 5 g, gelooft.

3. Als men 9 ellen verkoopt voor 1 p. fl., 6⅓ ß, ende 76 ellen heeft men voor 10 p. fl., 2 ß, 8 g: Vrage hoe veel wint men dan op 5 ellen?

elle p. fl. ß. g. elle
76 - 10 - 2 - 8 - 9

Komt 1 - 4
elle ß. elle
9 - 2⅓ - 5

Komt 1 ß, 3⅓ g.

4. Als men 3 lasten, min 2 maal 1½ mud. koopt voor 100 Ryksdaald. min 7½ stuiver: Vrage, hoe veel beloopt ½ Last? Den Ryksdaalder gerekent à 47 stuiv.

mud.
2 – 3 | 15 – 5 | stuiv.
- 1 - | 3 7 – 6 - | 18¾
1 – 2 | 2 – 2 |

Last Mud. Ryxd.
3 - 0 100
3 af 47
Rest 2 - 24 4700
18¾ st. af
4681¼
Last. stuiv. Last.
2⅔ - 4681¼ - ½
26 18725
8 9
Komt 40 gl. 10 $\frac{41}{104}$ stuiv.

5. Men koopt voor 43 p. fl. 15 ß, 7 g, 226 ellen Bombazynen, men heeft afgedongen 2½ g. op d' elle: Vrage, hoe veel de 6 ellen zyn gelooft geweest?

elle p. fl. ß. g. elle
226 - 43 - 15 - 7 - 1
20
875
12
elle grot. elle
1 - 4 $\frac{81}{113}$ - 6
113
5536
6
Komt 1 p. fl. 4 ß. 5 $\frac{107}{113}$ g.

6. Men looft een elle stof 4 ß. 8 g. Vrage, op hoe veel ellen dingt men 15 g. af, als men voor 226 ellen betaalt 50 p. fl.?

elle

en 17 ß.

elle p. fl. ß. grot. elle.
226 - 50 - 17 - 0 - 1
20

~~226~~ - ~~1017~~ } 4½ ß. of 6 grot.
ß. gr. (113
4 - 8
4 - 6 elle

~~2~~ gr. - 1 - ~~15~~

Komt 7½ elle.

7. Een zak vol waren zoet, 't welk weegt 400 ℔
En 3, een Koopm. koopt, betaalt gereed terstout
Florynen 40 min een,
En stuivers 17, nog penningen 8 in 't rond,
En als dog 100 pont en 3, verstaat den grond,
Die kosten 't hondert reen,
9½ Floryn, nu is de Vraag gemeen,
Na ponden die 'er zyn in 't overschot verzelt,
Hoe veel in gelde dog voor elk pont is geteld.

℔. gl. ℔.
100 - 9½ - 103
2
~~200~~ 19
~~20~~ 103
10
~~2~~ ~~200~~ - ~~1957~~ } 9 guld.
5 ~~10~~ - ~~157~~ } 15 stuiv.
(7
8

~~5~~ - 56 } 11⅕ pen.
(1

℔. gl. st. pen.
403 - 39 - 17 - 8
103 - 9 - 15 - 11⅕
300 - 30 - 1 - 12⅘
~~300~~

Komt 2 st. 0, ⅔ pen.

8. Een last tarwe kost 78½ g-guld hoe veel lasten zal men kopen voor 378½ daald. tot 30 stuiv. het stuk?

g-gl. Last Daald.
78½ - 1 - 378½
157 757
14 15
~~2198~~ . . . ~~11355~~ } 5 Last.
(356
27
~~2198~~ - ~~9612~~ } 4 Mud.
(1063
4
~~2198~~ - ~~4252~~ } 1 1027/1099 Sch.
(2054

Komt 5 Last, 4 Mud. 1 1027/1099 Sch.

9. Een Koopman koopt voor 99½ gulden, 1¼ last Teer, hoe veel lasten zal men kopen voor 1236¼ daalders, tot 37 stuiv. 't stuk?

guld. Last. daald.
99½ - 1¼ - 1236¼
20 4945
5 30
1990 148350
8
15920 ~~2~~ 74175
~~5~~ 3184 ~~5~~ 14835
5
~~3184~~ - ~~74175~~ } 23 Last.
(943
12
1886
943
~~3184~~ - ~~11316~~ } 3 441/796 Ton.
(1764

Komt 23 Last, 3 441/796 Ton.

10. Een Koopman koopt 4 stukken Lynwaad van $63\frac{1}{2}$, $57\frac{3}{4}$, $76\frac{1}{2}$, en 96 ellen lang, tot $13\frac{1}{4}$ stuiv. de elle, te betalen met g-guld. hoe veel is 't?

```
                       elle
                       63½
                       57¾
                       76½
                       96
elle   st.           ------
 1  - 13¼ -           293¾
16    ----           ------
       53              1175
                         53
                     ------
16 - 62275 { 3892 { 139 g-gl.
          (3 { 28   {
Komt 139 g-gl. 0 st. 3 penn.
```

11. Een koopt 4 stukken Fluweels, lang $33\frac{1}{4}$, $27\frac{1}{2}$, $25\frac{3}{4}$, en $30\frac{1}{4}$, tot $3\frac{3}{4}$ guld. de elle, en geeft in betalinge een stuk Laken, van $56\frac{3}{4}$ ellen, tot $2\frac{1}{2}$ guld. de elle; Vrage, hoe veel guldens hy nog betalen moet?

```
             elle
             33¼    elle  gl.  elle
             27½     1 - 2½ - 56¾
             25¾     8  ---   ----
             30¼         5    227
elle  gl.    ---               5
 1 - 3¾ - 116¾                ---
16   ---  ----         8 - 1135 { 141⅞ gl.
     15    467
            15
          -----
16 - 7005 { 437 13/16 guld.
        (13 { 141⅞ guld, af
Rest 295 15/16 gl. te betalen.
```

12. Een Koopman heeft gekogt een stuk Taffetaf van $36\frac{1}{3}$ ellen, tot $10\frac{1}{2}$ ß. de elle, waar af hy wederom verkoopt $17\frac{1}{2}$ ellen, tot $12\frac{1}{4}$ ß. de elle, en de rest tot $12\frac{5}{8}$ ß. de elle: Vrage, hoe veel hy gewonnen heeft?

```
elle   schel.   elle          elle   schel.   elle
 1  -  12¼  -  17½                            36⅓
 8     ----    ----                           17½
       49      35                            -----
 20    35                      1  -  12⅝  -  18⅚
----  ----                    48    ----     113
160                           48 -- 101
20 -- 1715 { 10 £.                  113
 8 -  115  { 14 ß.             4    -----
 4 --   3                     48 - 11413 { 237
  2     3                         (37 { ----
       ---                             11 - 17
 2 -  9 { 4½ p.                4 - 37 { 9¼ p.
```

£.	ß.	p.
10	14	4½
11	17	9¼
22	12	1¾

elle ß. elle
1 - 10½ - 36⅓ } Komt . 19 - 1 - 6

Facit . 3 - 10 - 7½

13. Een

13. Een Koopman koopt 86 ellen Fustein, voor 23 guld. 13 stuiv. waar onder $17\frac{1}{2}$ elle zyn die hem tot $11\frac{1}{4}$ stuiv. de elle aangerekent zyn: Vrage, hoe veel de elle van de rest hem kost?

elle gl. elle — elle gl. st. p. elle
1 - $11\frac{1}{4}$ - $17\frac{1}{2}$ — 86 - 23 - 13 - 0 - 0
8 — sub. $17\frac{1}{2}$ - 9 - 16 - 14 - 0
45 35 — el.
1 35 — $68\frac{1}{2}$ - 13 - 16 - 2 - $\frac{1}{2}$
— 2
8 - 15718 } 19|6 — 137 - 27 - 12 - 4 - 0
(7 } —
2 9-16-14 — Komt 4 st. $0\frac{65}{137}$ p.
14

14. Een Koopman heeft gekogt een stuk Kaffa, lang $35\frac{1}{2}$ ellen, tot $14\frac{3}{4}$ ß. de elle, waar af hy verkoopt $16\frac{1}{4}$ ellen, tot $16\frac{1}{4}$ ß. de elle, ende de reste tot $15\frac{1}{2}$ ß. de elle: Vrage hoe veel de winninge is voor 't voorzeide Kaffa?

elle ß. ell — elle ß. elle
1 - $16\frac{1}{4}$ - $16\frac{1}{4}$ — 1 - $14\frac{3}{4}$ - $35\frac{1}{2}$
16 — 8
4 65 65 — 59 71
4 65 — 71

16 - 4225 } 26|4 — 8 - 4189 } 52|3
(1 } — (5 } —
3 13-4-$0\frac{1}{4}$ — 12 26-3-$7\frac{1}{2}$
$\frac{3}{4}$ ß. — 8 - 60 } $7\frac{1}{2}$
(4 }
$35\frac{1}{2}$ elle
$16\frac{1}{4}$ elle af — (8

elle ß.
1 - $15\frac{1}{2}$ - $19\frac{1}{4}$ — 13- 4- $0\frac{1}{4}$ | 6
add. 14-15-$11\frac{1}{8}$ | 5
32
4 123 77 — 11 } $1\frac{3}{8}$
8 77 — 28- 0- $0\frac{3}{8}$
sub. 26- 3- $7\frac{1}{2}$ af
32 - 9471 } 29|5
(31 } — Komt 1 £. 16 ß. $4\frac{7}{8}$ g.
3 14-15-$11\frac{1}{8}$
8 - 93 } $11\frac{1}{8}$
(5

15. Een Koopman koopt een Webbe Linnen, lang $69\frac{3}{4}$ ellen, tot $19\frac{1}{8}$ stuiv. de elle, verkoopt daar van $27\frac{1}{2}$ ellen, tot $23\frac{3}{4}$ stuiv. de elle, voor de reste ontfangt hy 38 guld. 10 stuiv. Vrage, hoe veel de winninge ofte 't verlies is, dat hy aan de voorzeide Webbe gedaan heeft, ook tot hoe veel hy de elle van de rest verkogt heeft?

elle st. elle — elle st. elle
1 - $19\frac{1}{8}$ - $69\frac{3}{4}$ — 1 - $23\frac{3}{4}$ - $27\frac{1}{2}$
32 —
153 279 — 8 95 - 55
279 — 1 55
32 - 42687 } 1333|3 — 8 - 5225 } 653|3
(31 66-13-$15\frac{3}{4}$ — (1 —
2 - 31 } $15\frac{1}{2}$ — 32-13- 2
elle (1 — 38-10- 0
$69\frac{3}{4}$
$27\frac{1}{2}$ sub. — 71- 3- 2
gl. elle — sub. 66-13-$15\frac{3}{4}$
$42\frac{1}{4}$ - $38\frac{1}{2}$ - 1
20 4 — Komt 4 gl. 9 st. $2\frac{1}{4}$ p. wi.
169
770
4
169 - 3080 } $18\frac{38}{169}$ stuiv. de elle verkogt.
(38

16. Een Koopman heeft gekogt 4 Webben, voor 138 guld. 2 stuiv., elke Webbe beloopt even veel in gelde, de eene tot 12 stuiv. 4 pen. de elle, de andere tot 15 stuiv. min 3 pen. de elle, de derde tot $13\frac{3}{4}$ stuiv. de elle, en de vierde tot 16 stuiv. de elle: Vrage hoe lang elke Webbe geweest is?

web. gl. st. web. — stuiv. elle stuiv.
4 - 138 - 2 - 1 — $14\frac{13}{16}$ - 1 - $690\frac{1}{2}$
20 —
— 237 1381
— 8
4 - 2762 } $690\frac{1}{2}$ st.
stuiv. elle stuiv.
$12\frac{1}{4}$ - 1 - $690\frac{1}{2}$ — 237 - 11048 } $46\frac{146}{237}$
(146 } N°. 2
49 1381 — stuiv. elle stuiv.
2 — $13\frac{3}{4}$ - 1 - $690\frac{1}{2}$
49 - 2762 } $56\frac{18}{49}$ — 55 . . . 2762 } $50\frac{12}{55}$
(18 } N°. 1. — (12 } N°. 3.

 stuiv.

Digitized by Google

ftuiv. elle ftuiv,
16 - 1 - 69$\frac{1}{2}$
2
32 1381
32 (5
Komt 43$\frac{5}{32}$ N. 4.

17. Een Koopman koopt 2 Balen Gengber, wegende N 2. 216 ℔., en N. 5, 304 ℔., tot 572 gulde, bevind na 2 maanden tyds de balen verergerd te zyn, zo dat hem het ℔ ftaat tot 25$\frac{1}{4}$ ftuiv. De vrage is: hoe veel guldens de lekkagie bedragen heeft?

NOTA. Als men zegt dat 'er lekkagie is, ende over zulks yder ℔ hoger komt te ftaan als 't ingekogt is, zo moet volgen, dat het gewigt ingedroogd of verminderd is: Maar als men zeit, dat de waren verergerd en befchadigt zyn, (dog niet vermindert) zo is 't een gevolg, dat yder ℔ ftoop, &c. minder waard is als 't ons koft, van welk onderfcheid in de navolgende Vragen gehandelt word.

ft. ℔ gl.
25$\frac{1}{4}$-1-572
20
101
11440
4
45760
101
Komt 453$\frac{7}{101}$ ℔

℔
216
304
zamen 520 ℔ gekogt
fubftra. 453$\frac{7}{101}$ ℔ beh.
520 - 572 - 66$\frac{24}{101}$ lekkag.
10 - 11 - 6760
101 676
101 - 7436 } 73 guld.
(63
20
101 - 1260 } 12$\frac{48}{101}$ ft.
Komt 73 gl. 12$\frac{48}{101}$ ftuiv.

18. Een Koopman koopt 2 Balen Gengber, wegende netto 520 ℔, voor de zomma van 572 guld. en alzo hy na 2 maanden tyds bevind dat de Gengber ingedroogd en vermindert is, en volgens dien 73 gulden 12$\frac{48}{101}$ ftuiv. lekkagie: Vrage op hoe veel hem het ℔ komt te ftaan?

gl. ℔ gl
572 - 520 - 73$\frac{63}{101}$
11 10 7436
11
6760
101
Komt 66$\frac{24}{101}$ ℔.

502
fub. 66$\frac{24}{101}$
gl. - ℔.
453$\frac{7}{101}$ - 572 - 1
20-101
45760
11440 11440
4 1
101
4 - 101 } 25$\frac{1}{4}$
(1
Komt 25$\frac{1}{4}$ ftuiv.

19. Een koopt 520 ℔ Gengber, tot 22 ft. het ℔, dewelke na eenigen tyd 84 guld. 10 ftuiv. verergert of befchadigt is: Vrage, hoe veel het ℔ nu waardig is?

℔. ft. ℔.
1 - 22 - 520
52
add.
572 gl.
fub. 84$\frac{1}{2}$ af
487$\frac{1}{2}$ gl.

℔. gl. ft. ℔.
520 - 487 - 10 - 1
4 20
13
13 - 975 } 18 ftuiv.
(39
4
13 - 156 } 12 pen.
Komt 18 ft. 12 pen.

20. Gekogt 520 ℔ Gengber, voor de fomma van 572 gl. bevind na 2 maanden tyds, dezelve verergert of befchadigt te zyn, zo dat het pond maar waart is 18 ftuiv. 12 p. Vrage, hoe veel de lekkagie bedraagt?

℔. ft. ℔.
1 - 18$\frac{3}{4}$ - 520
4
75 130
130
975|0
Ko. 487$\frac{1}{2}$ guld.

572 gl.
fub. 487$\frac{1}{2}$ gl. af
Facit 84 gl. 10 ft.

21. Een

21. Een Koopman koopt 2 Balen Gengber, wegende No 1, 216 pond: en No 2, 304 pond: voor de somma van 572 gl. bevind na 2 maanden tyds, op de voorsz. Gengber grote onkosten gedaan te hebben, zo dat hem het pond komt te staan op 25¼ stuiv.: Vrage, hoe veel de bezwaringe bedraagt?

℔. st. ℔. gl. st.
1 - 25¼ - 520 656 - 10
572 - 0
101 - 130
130 Facit 84 gl. 10 st.
13130

komt 656½ guld.

22. N. tot Rotterdam heeft gekogt tot Amsterdam, 16½ Vat Wyn, tot 18 pond fl, 10 ß het Vat, ende alzo hy in 't kelderen, 3 Oxhoofden lekkagie bevind, en 35 gl. 8 st. voor onkosten betaalt, zo zegt my, op hoe veel hem 't Vat komt te staan? Een Vat is 4 Oxhoofden.

℔ Vat £. Vat gl. st.
1 - 18½ - 16½ 35 - 8
4 37 33 is 5 £, 18 ß.
33

Vat 4 - 1221 } 305 - 5
16½ (1 5 - 18
sub. ¾ Vat af Vat
15¾ 311 £ - 3 ß - 1
63 20
9 6223
3 4
 63 - 24892 } 395
 19 pond fl. 15 ß
 3 - 4 } 1⅓ grot.

Komt 19 p fl. 15 ß 1⅓ g.

23. Gekogt 100 ℔ Saffraan, tot 12 gl. 10 stuiv. het ℔, ende alzo na eenige tyd 2½ ℔ lekkagie bevinde: zo is de Vrage op hoe veel my het ℔ komt te staan?

℔. gl. ℔. ℔.
1 - 12½ - 100 100
100 2½ ℔ af.
 ℔.
1200 97½ - 1250 - 1
50 2
1250 195 - 2500 } 12 gl.
 39 (100
 32
 20
 39 - 640 } 16 st.
 (16
 16
 39 - 256 } 6 22/39 p.
 (22

Komt 12 gl. 16 st. 6 22/39 pen.

24. Als een Tapyt is lang 5⅓ elle, en breet 2½ elle, de elle van dien in 't vierkant, kost 3 guld. 8 stuiv. 4 pen. op hoe veel komt 't Tapyt te staan?

el v. gl. st. p. el vierk.
1 - 3 - 8 - 4 - 13 7/16 5⅓ - 2½
4 20 (7
68 215 43 - 5 - 215 } 13 7/16 el
16 16
1092 8 - 2
4 (3 (1
273 58695 } 14673 } 9117
215 4 16

58695 Komt 45 gl. 17 st. 1 p.

25. Als een elle in 't vierkant kost 4 gl. 9½ stuiv. Vrage, hoe veel kost een stuk, lang 10½, en breed 3½ ellen?

el v. gl. st. el vierk.
1 - 4 - $9\frac{1}{2}$ - $34\frac{17}{72}$ 85 1105 13
64 20
89 1105 5 —— 1 (17
179 10 — 3 — 1105 34$\frac{17}{72}$
2 8 —— 4 32
179 154104 309|0 32
64 (35 154 - 10 - $8\frac{3}{4}$
16
210
35
64 - 560 $8\frac{3}{4}$
(48

Komt 154 gl. 10 st. $8\frac{3}{4}$ penn.

26. Een stuk Tapyt dat $5\frac{3}{8}$ ellen lang is, kost de elle in 't vierkant 3 guld. 8 st. 4 p. 't welk in alles alles beloopt 45 gl. 17 st. $1\frac{3}{4}$ pen. Vrage, hoe breedt 't stuk geweest is?

gl. st. p. elle gl. st. p.
3 - 8 - 4 - 1 - 45 - 17 - $1\frac{3}{4}$
20 20
68 917
16 16
1092 14673
4 4 273
4368 . . . 58695 $13\frac{1911}{4368}$ elle 4kant
(1911
5 1
273 43
7 3
elle brete 12 — X — 5 — elle langte
16 8
2 —————— 1
2 5 $2\frac{1}{2}$ elle breed

Facit $2\frac{1}{2}$ elle.

27. Een stuk Tapyt, dat lang is $10\frac{5}{8}$ elle, kost de elle in 't vierkant, 4 gul. $9\frac{1}{2}$ stuiv., is te zamen 154 guld. $10\frac{55}{64}$ st. Vrage, hoe breedt 't zelve geweest is?

gl. st. elle gl. stuiv.
4 - $9\frac{1}{2}$ - 1 - 154 - $10\frac{55}{64}$
20 20
89 3090 32
2 64
178 —— 197815
1 32 - 1105 $34\frac{17}{32}$ elle 4kant
(17
13 1
1105 85
17 5
elle brete 34 — X — 10 — elle langte
32 8
4 —————— 1
4 . . . . . 13 $3\frac{1}{4}$ elle brete.
(1

Facit $3\frac{1}{4}$ elle breedt.

28. Een Koopman koopt Kaas, op voorwaarde, als hy 3 ℔ betaalt tot $2\frac{1}{4}$ st. 't ℔, zoo moet hy 't vierde ℔ betalen tot $2\frac{1}{4}$ st. besteed 80 gl. 10 stuiv. de vrage is, hoe veel ℔ hy ontvangen zal?

3 ℔.
1 ℔ . . $2\frac{1}{4}$ stuiv.
℔.
$6\frac{3}{4}$ - 3
$2\frac{1}{2}$ - 1
guld.
$9\frac{1}{4}$ - 4 - $80\frac{1}{2}$
37 161
20
3220
8
37 - 25760 $696\frac{8}{37}$ ℔.
(8

Komt $696\frac{8}{37}$ ℔.

29. Men

Digitized by Google

29. Men koopt een Baal Peper op conditie, dat wanneer men voor 3 pond betaalt 10 ß. 2 g. zal men 2½ pond tegen 7 ß. 7 g. betalen, ende men besteed 13¾ £: Vrage hoe veel pond de baal gewogen heeft?

ß. g. ℔.
10 - 2 - 3
7 - 7 - 2½

17 - 9 - 5½ - £. 13 - ß. 15
12 / 11 / 20

~~213~~ / 215
3 ~~71~~ / 275

3025
2

~~71~~ - ~~6050~~ (85 ℔.
(15
16

~~71~~ - ~~240~~ (3 27/71 onsen.

Komt 85 ℔. 3 27/71 onsen.

30. Een Koopman koopt te Amsterdam driederlei Specerie, te weten 100 pond Peper, tot 44½ g. 't Pond, 50 pond Noten-muskaten, tot 38¾ g. 't pond, en 600 pond Amandelen: besteed voor alle de Specerien 50 £: Vrage hoe veel hem 't pond van de Amandelen gekost heeft?

℔. g. ℔.
1 - 44½ - 100
100

4400
50

~~4450~~ (10
12

370|0

18 - 10 - 10
8 - 1 - 5½

26 - 12 - 3½

℔. g. ℔.
1 - 38¾ - 50
50

1900
25
12½

~~1937½~~
12

161|5½

8 - 1 - 5½

℔.
600 - £. 23 - ß. 7 - g. 8½ - ℔. 1
2

£. ß. g.
49 - 19 - 12
26 - 12 - 3½

23 - 7 - 8½
20

467
12

5612½
2

11225
25

449

~~600~~
25

24
2

48

(17
~~449~~) 9 17/48 g.
~~48~~

Komt 9 17/48 g.

31. Men

31. Men heeft 2 vaten Olie, waar af 't eene houd 170 potten tot $7\frac{1}{2}$ stuiv. de pot, 't ander houd 200 potten tot minder prys; te weten, dat de 5 potten van 't leste niet meer en bedragen als 4 min $\frac{1}{4}$ van 't eerste: Vrage, hoe veel de 2 vaten in gelde bedragen?

```
Pot.  st.  Pot.          Pot.  st.  Pot.
1 - 7½ - 170             1 - 7½ - 3¾
        7½               Komt 28⅛ st.
      ----               Pot   st.   Pot.
      1190               5 - 28⅛ - 200
        85                     40
     -----                    ----
     127|5                    1120
add { 63 - 15                    5
    { 56 - 5                  ----
Antw. 120 guld.              112|5
                              ----
                              56 - 5
```

32. Een Koopman in Amsterdam, koopt 16 lasten 7 tonnen Assche, waar onder dat zyn 8 lasten, min een ton die wrak zyn, tellende drie wrakke voor 2 goede: 't last tot 95 guld. 11 st. hoe veel bedraagt het in gelde?

```
wrak. goe. Last. Ton.
3 - 2 - 7 - 11
        12            16 - 7
        --             7 - 11 sub.
        95            ---------
         2             8 - 8
        --  } 3 }      5 - 3⅓
3 - 190 } 63 }        ---------
    (1  } 11 }        13 - 11⅓
Last  gl.  st.  p.  Last.
1 - 95 - 11 - 13 - 11⅓
 12    20       12
 2 -          ----
 6   1911      167
3 -           3
   637      3 ----
   251        251
6 - 159887 } 2664|7 halv.
  (5
  16  1332-7
6 - 80 } 13⅓ pen.
Komt 1332 gl. 7 st. 13⅓ pen.
```

33. Item, men koopt 8 last, 8 ton Assche, nog 7 last, 11 ton wrakke van de zelve zoorte, tellende 3 voor 2, bedraagt in gelde 1332 guld. 7 stuiv. $13\frac{1}{3}$ pen. Vrage, wat ofte hoe veel 't last van elke zoorte gekoft heeft?

```
wrak. goed. Last. Ton.
- 3 - 2 - 7 - 11
        12
        --
        95
         2
        --  } 3 } Last. Ton.
3 - 190 } 63 }   5 - 3
    (1  } 11 }   8 - 8 add.
                 ------
                 13 - 11
Last. Ton.  guld. st.  pen. Ton.
13 - 11⅓ - 1332 - 7 - 13⅓ - 1
12            20          12
--          -----      2 ---
27          26647          6
13             16
--          ------
167         426365
 3               3
---        -------
502        1279096
2 --             6
251
251 - 7674576 } 30576 } 191|1 halv.
       15
          de goede Facit   95 - 11 - 0
                 sub. ⅓    31 - 17 - 0
                           -----------
         de wrakke Facit   63 - 14 - 0
```

34. Een Koopman koopt 8 last, 8 ton Assche, besteed voor 13 last, $11\frac{1}{3}$ ton. 1332 gl. 7 stuiv. $13\frac{1}{3}$ pen; vrage, hoe veel wrakken zal hy 'er by nemen, waar van den prys gelyk is, als 2 tegen 3, om te vreden te zyn met de voorsz. somma?

last

last ton
13 - 11⅓
8 8
goed wrak
2 - 3 - 5 - 3⅓
12
63
3
3 - 190 } (11 / 81 / 17 } Komt 7 last, 11 ton wrak

35. Een Burger koopt een Osse om 55 gl den Accys 4 gl. 11¼ st., de Impost 1 st. 6 pen., betaalt van afbinden 12 pen., van te huis dryven 3 st. 8 pen., voor 't slagten 1 gl. 10 stuiv., ontfangt van de huid 7½ gl., van 80 ℔ smeer 3½ st. het ℔, kort van de Accys 2 gl. 5 st. 10 pen., agt den afval op 1 gl. 4 st. De vrage is, zo hy 't buik-vleesch bevind te wegen 426 ℔, wat hem 't pond komt te kosten?

	gl.	st.		gl.	st.
Den Os.	55	0			
Accys.	4	11¼	De huid.	7	10
Impost.	0	1⅜	't Smeer	14	0
Afbinden.	0	0¾	Accys gekort.	2	5⅝
Dryven.	0	3½	Den Afval.	1	4
Slagten.	1	10			
			ontv.	24	19⅝
betaalt	61	6⅞			
ontvang	24	19⅝			

℔. gl. st. ℔.
426 - 36 - 7¼ - 1
4 20
1704 727
4
8 - 1704 - 2909 } 1 stuiv.
1205
2
213 - 2410 } 11 67/213 pen.
(67
Komt 1 st. 11 67/213 penn.

36. Een Koopman koopt een stuk Laken, lang 60 ellen, tot 4 guld. 10 stuiv. de elle, op voorwaarde dat wanneer hy betaalt 4 ellen met gereed geld, zal hy 6 ellen met Kaas ('t ℔ tot 2½ stuiv.) betalen? Vrage, hoe veel gereed geld ende ℔ Kaas hy in betalinge geven zal?

4 elle
6 elle
10 — 60 < 4 / 6 } komt } 24 elle met geld. / 36 elle met kaas.

elle gl. elle el. gl. el.
1 - 4½ - 24 1 - 4½ - 36 } komt 162 guld.
4½
96
½ . 12
Komt 108 gl.

st. ℔ gl.
2½ - 1 - 162
8
5
Komt 1296 ℔ kaas.

37. Een Koopman koopt 13 last, 7 ton Teer, waar onder zyn 4 lasten, 10 tonnen wrakken, tot 3 voor 2, 't Last 34 gl. 10 st. geeft in betalinge 5 schip-℔, 3 pond. min 4 lys-℔ Hennip, tot 19¼ gl. 't schip-℔: De vrage is, hoe veel Ryksdaald. tot 46 stuiv. 't stuk, hy den verkoper nog tellen zal?

3 - 2 - 4 - 10
12
58
2
3 - 116 } (2 / 38 / (2 17 } last ton 3 - 2⅔

last ton
13 - 7
4 - 10
8 - 9
3 - 2⅔

last gl.
1 - 34½ - 11 - 11⅔
12 12
6 69
431 33
72 11
3 69
24 207 143
276 3
19739 431
3
24 - 6913 } 413 gl. 0 st. 13⅓ penn.
(1 94 - 19 - 15⅓ af
Rest 318 - 0 - 14⅔

schip ℔.

sch-ß. gl. schip-ß. l-ß. ß.
1 - 19¼ - 4 - 16 - 3
300 20
4 79
1200 1443 96
15
237 1443
316 st. ryks. gl. st p.
316 40 - 1 - 318 - 0 - 14,2/7
79 20
Ryks.
1200 - 113997 } 94 gl. 40 - 6380 } 138
20 1197 } 19 st. (12
60 (57
4 4
15
15 - 228 } 15¼ penn.
(3

Komt 138 Ryksd. 12 st. 14,2/7 penn.

38. Item, een Koopman koopt 13 lasten, 7 tonnen Teer, waar onder dat zyn 4 last, 10 ton wrakke, tot 3 voor 2, 't last tot 34 guld. 10 stuiv. geeft in betalinge 5 schip-ß, en 3 ß Hennip, min 4 lys-ß, noch 138 Ryksdaald. 12 stuiv. 14,2/7 pen. Vrage, tot hoe veel 't schip-ß Hennip gerekent is?

wrak goed last ton
3 - 2 - 4 - 10
12 last ton
13 - 7
58 sub. 4 - 10
2
(2 8 - 9
st. Ryksd. st. pen. 116 } 38 } 3 - 2⅔ 3 - 2⅔
46 - 138 - 12 - 14,2/7 (2 11
138 - 0 - 0 1 - 34½ - 11 - 11⅔
20 { 5 34 - 10 - 0 12 12
1 6 - 10 - 0 6 69
431 33
318 - 0 - 14,2/7 72 11
3 69
24 207 143
276
29739
3
24 - 99113 } 413 2/7 gl.

gl. st. pen.
413 - 0 - 13 1/7
sub. 318 - 0 - 14,2/7 af
sch-ß. lys-ß. ß. schip-ß.
4 - 16 - 3 - 94 - 19 - 15⅓ - 1
20 20 20
15
96 1899
15 16 300
5
1443 30399 60
3 5 3
481 20
481 - 151996
316
20
10 - 6320 } 39|5

komt 19 gl. 15 st. sch-ß.

39. Als men 2¼ ellen koopt voor 4¼ g-gl. zo staan de 16 ellen tegens 42 gl. 6⅔ stuiv. vrage, tot hoe veel den g-gl. gerekent is?

elle gl. st. elle.
16 - 42 - 6⅔ - 2¼
4 20
9
64 846
9 9
7616
64
11|9
g-gl. g-gl.
4¼ - 5 - 19 - 1
20
17
119
4
komt
17 - 476 } 28 stuiv.

40. Item, Een Koopman koopt 700 pond Spek, tot 3 Ryksdaald. 't hondert, bedraagt in

in alles 46 guld. 4 ſtuiv. Hollands: Vrage voor hoe veel de Ryksdaalder gerekent is?

700 - 46 - 4 - 100
20

924 } 132 ſtuiv.
7

Ryksd. ſt. Ryksd.
3 - 132 - 1

Komt 44 ſtuiv.

41. Een Koopman koopt in Amſterdam $2\frac{1}{4}$ groot-hondert, en $3\frac{1}{2}$ kleinhondert min 36 houten onbeſlagen, tot 30 pond flaams, 't groot hondert met beſlag: Vrage hoe veel beloopt de ſomma in gelde?

Merkt: Een groot-hondert doet 24 klein-hondert, en een klein-hondert 120 houten. Men trekt af voor elk groot-hondert 48 houten tot beſlag, voor elk klein-hondert 2 houten: en voor elke 60 houten een hout tot beſlag; wat nu onder 60 houten is, en boven 119 en heeft geen beſlag, dan alleen een voor de 60 houten.

grootho. k. ho. gr. h. kl. hond.
2 - 9 - 2 - 6 - 0
48 2 3 60

96 18 2 9 60
18 36

114 hout 2 - 9 - 24
gr. hond. p. fl. 114 ſub.
1 - 30 - 2 - 8 - 30
24 20 24
120

2880 600 56
120
720 5
24 6750
6 1125
4 5
20
80 .... 5625 (25 } Komt 70 1/6 pond fl.

42. Een koopt te Amſterdam $4\frac{1}{2}$ groot-hondert, $2\frac{1}{4}$ klein-hondert, en 76 houten onbeſlagen, voor $27\frac{1}{2}$ £, 't groothondert beſlagen, hoe veel bedraagt het in gelde?

4 - 14 - 4 - 12
48 2 2 - 30
76
192 28
28 4 - 14 - 106
1 - 101
220 } 1 101/120
720

1 - $27\frac{1}{2}$ - 4 - 13 - 5
24 24
120 55
109
2880 11 120

576 13085
2 13085

1152 .... 143935 } 124 pond flaams.
2 (1057
576 10
24
24 480 - 10570 } 18 ſchellingen.
(502
2
24 251 } $10\frac{11}{24}$ groten.
(11

Komt 124 £, 18 ß, $10\frac{11}{24}$ g.

43. Een ſtuk van 8 Realen, doet 45 ſt. en 5 ſtukken gelden 8 g-guld 1 ſtuiv., en 10 g-guld. gelden 8 Prinſe-daald.; vrage hoe veel Prinſe-daald telt men voor 760 guld. 10 ſtuiv.

ſtuk. ſtuiv. ſtuk.
1 - 45 - 5 } 11 gl. 5 ſt.
of 8 g-gl. 1 ſt.

g-gl. ſt. gl. ſt. g-gl.
8 - 1 - 11 - 5 - 10
28 20 4 add.

225 225 14 guld.
guld.

guld. daald. guld.
14 - 8 - 760½

7 4 1521
2

7 - 3042 } 434 pr. daald.
(4
35
7 - 140 } 20 stuiv.

Komt 434 pr. daald. en 20 st.

44. Item, 5 ℔ Kaas, bedragen zo veel als 2 ℔ Boter, en 12 ℔ Boter, zo veel als 16 ℔ Spek, en 8 ℔ Spek koopt men voor 24 stuiv., de vraag is hoe veel ℔ Kaas men kopen zal voor 360 guld?

℔ Kaas . . . 5 — — 2 . . . ℔ Boter
℔ Boter . . 12 — — 16 2 . ℔ Spek
℔ Spek . . . 8 — — 24 2 . Stuivers.
Stuivers, 10 20 — — 1 . . Guldens
Guldens . 90 360 — — * . . . ℔ Kaas.

Komt 4500 ℔ Kaas

45. Als 8 ℔ min 3⅓ agten deel kosten 7 gulden 10 stuiv. 4½ penn : hoe veel kosten dan 70 ℔ min 3¼ vieren delen?

3½ 7 — 7 - 1 ℔ — 2 - 8 8 — 16 0,7/16 subst.
3¼ 13 — 13 - 1 ℔ — 4 - 4 70 — 16 0,13/16

gl. st. p.
7,9/16 - 7 - 10 - 4½ — 69,3/16

121 20 1107
2 150
242 16
2404
2
4809
1107 (14
242 - 5323563 } 21998 } 137|4
(47 10

Komt 68 gl. 14 stuiv. 14 47/242 penn.

46. Als 6 maal ⅜ ℔ Specerie kosten 10 maal ⅞ gl.. hoe veel beloopt dan 50 maal ¾ ℔?

6 - 3 - 18 — 2¼ ; 1 - 8 - 8
10 - 7 - 70 — 8¾ gl. ; 1 - 8 - 8
50 - 3 - 150 — 37½ ℔. ; 1 - 4 - 4

℔ gl. ℔
2¼ — 8¾ — 37½
9 35 75
2 75 (3
18 . 2625 } 145⅚ guld.
(15

47. Als

47. Als $7\frac{1}{2}$ maal $16\frac{1}{4}$ ellen, kosten $6\frac{1}{4}$ maal $2\frac{1}{2}$ guld. hoe veel kosten dan $1\frac{1}{8}$ ellen?

$7\frac{1}{2}$ — $16\frac{1}{4}$
15 - 65 - 975 elle.
2 - 4 - 8 — $121\frac{7}{8}$

$6\frac{1}{4}$ - $2\frac{1}{2}$
25 - 5 - 125 guld.
4 - 2 - 8 — $15\frac{5}{8}$

elle gl. elle
$121\frac{7}{8}$ - $15\frac{5}{8}$ - $1\frac{1}{8}$
975 125 9
39 5 3.
13 3
8 15
104 ko. 104 guld.

48. Een Koopman koopt een Laken, ende betaalt het $\frac{1}{6}$ tegen 3 guld. het $\frac{1}{4}$ à $3\frac{1}{2}$ guld. 't $\frac{1}{3}$ à 4 guld. en de rest zynde 18 ellen à $4\frac{1}{2}$ gl. vrage, hoe lang 't voorsz. Laken geweest is?

(12
$\frac{1}{6}$ | 2
$\frac{1}{4}$ | 3
$\frac{1}{3}$ | 4
9

elle gl.
$\frac{3}{12}$ | 1 - 18 - 1
4 4

komt 72 elle.

49. Item, men koopt 798 ℔ Spek tot $2\frac{1}{2}$ st. 't ℔, ende tot elke 15 stuiv. die men in de somma hebben mag, addeert men $1\frac{1}{2}$ stuiv. vrage hoe veel die in gelde bedragen?

℔. stuiv. ℔.
1 - $2\frac{1}{2}$ - 798
2 — 5 399
5
199|5

komt 99 - 15

stuiv.
15
$1\frac{1}{2}$ add.
stuiv. stuiv.
15 - $16\frac{1}{2}$ - 1995
2 5 399
33 399
30 11 4389
10
5
2 — 219|$4\frac{1}{2}$ stuiv.

komt 109 gl. $14\frac{1}{2}$ stuiv.

50. Gekogt 2 Kasen, wegende te zamen 44 ℔, ende alzo het $\frac{1}{4}$ van de een zo veel weegt als het $\frac{1}{3}$ van de andere, hoe veel heeft elke Kaas gewogen?

(12
$\frac{1}{3}$ | 4
$\frac{1}{4}$ | 3
7 - 44 ℔. < 3, 4 } komt { ℔. $18\frac{6}{7}$, $25\frac{1}{7}$

51. Als 7 pond Boter min 4 stuiv. kosten 20 stuiv. en een pond Boter: vrage, hoe veel een pond Boter kost?

pond. st. st. pond. pond.
7 ÷ 4 - 20 + 1 - 1
+ 1 ÷ 4
6 24
Komt 4 stuiv. 't ℔.

52. Item, 22 centenaren Stokvisch koopt men om 250 guld., min 275 ℔: vrage hoe veel kost een ℔?

℔ gl. ℔ ℔
2200 - 250 ÷ 275 - 1
275 ÷ 10
1925 20
Komt
99 . . 200 } $2\frac{2}{99}$ stuiv. 't ℔.
(2

 53. Als

53. Als 5 ellen Linnen-laken meer 9 st. kosten 4 gl. 13 st. min 2 ellen: vrage, tot hoe veel is een elle gerekent?

elle stuiv. gl. st. elle elle

5 + 9 - 4 - 13 ÷ 2 - 1

2 ÷ 20

7 93

+ 9

84 } komt 12 stuiv. de elle.

54. Als $\frac{1}{3}$ uit $\frac{3}{4}$ van een pond kost 10 st. hoe veel kost dan $\frac{1}{2}$ uit $\frac{1}{4}$ van 4 pond?

$\frac{1}{3} - \frac{3}{4} - \frac{3}{12} \big| \frac{1}{4}$ ℔. $\frac{1}{2} - \frac{1}{4} \quad \frac{1}{8} - \frac{4}{1} - \frac{4}{8} \big| \frac{1}{2}$ ℔.

℔. stuiv ℔.

$\frac{1}{4}$ - 10 - $\frac{1}{2}$

2

Komt 20 stuiv.

55. Als $\frac{1}{2}$ uit $\frac{1}{4}$ van 4 koste $\frac{1}{4}$ uit $\frac{1}{2}$ van 20 stuiv. hoe veel dan $\frac{1}{8}$ uit $\frac{1}{2}$ van 6?

$\frac{1}{2} - \frac{1}{4} - \frac{1}{8} - \frac{4}{1} - \frac{4}{8} \big| \frac{1}{2}$ ℔. $\frac{1}{4} - \frac{1}{2} - \frac{1}{8} - \frac{20}{1} - \frac{20}{8} \big| 2\frac{1}{2}$ st. $\frac{1}{8} - \frac{1}{2} - \frac{1}{16} - \frac{6}{1} - \frac{6}{16} \big| \frac{3}{8}$ ℔.

℔. stuiv. ℔.

$\frac{1}{2}$ - $2\frac{1}{2}$ - $\frac{3}{8}$

1 5 3

8

3

8 - 15 } komt $1\frac{7}{8}$ stuiv.

(7

56. Als $\frac{3}{4}$ uit $\frac{1}{4}$ van $\frac{1}{2}$ uit 20 stuivers geven $\frac{1}{8}$ uit $\frac{1}{2}$ van 6 pond, hoe veel zal geven $\frac{1}{6}$ uit $\frac{3}{4}$ van 20 stuivers?

$\frac{3}{4} - \frac{1}{4} - \frac{3}{16} - \frac{1}{2} - \frac{3}{32} - \frac{20}{1} - \frac{60}{32} \big| 1\frac{7}{8}$ st. $\frac{1}{8} - \frac{1}{2} - \frac{1}{16}$

$\frac{1}{16} - \frac{6}{1} - \frac{6}{16} \big| \frac{3}{8}$ ℔. $\frac{1}{6} - \frac{3}{4} - \frac{3}{24} - \frac{20}{1} - \frac{60}{24} \big| 2\frac{1}{2}$ st.

stuiv. ℔. stuiv.

$1\frac{7}{8}$ - $\frac{3}{8}$ - $2\frac{1}{2}$

15 3 5

3

2 Komt $\frac{3}{6}$ of $\frac{1}{2}$ pond.

6

57. Als $\frac{1}{4}$ en $\frac{1}{8}$ pond Rozynen gelden $1\frac{1}{4}$ stuiv. en $\frac{1}{4}$ van $\frac{1}{2}$ stuiv. Vrage, hoe veel $100\frac{1}{4}$ en $\frac{1}{8}$ min $\frac{1}{6}$ pond?

(8
$\frac{1}{2}$ | 4 . 1 - 1 - 1 . $\frac{1}{8}$ | 1
$\frac{1}{8}$ | 1 . - - - . | 2
- 2 . 4 . 8 . 1 $\frac{1}{4}$ |
$\frac{5}{8}$ ℔. . 1 $\frac{3}{8}$ ſtuiv.

℔ . ſtuiv. . ℔
$\frac{5}{8}$ . . . 1 $\frac{3}{8}$ . . 100 $\frac{17}{24}$
5 . 11 . 2317
24 . . 11
~~120~~ . . . . ~~25487~~ } 22|1
(67 —
Komt 11 gl. 1 $\frac{67}{120}$ ſtuiv.

(8
100 $\frac{3}{4}$ | 6 . 1 X 7 - 42
$\frac{1}{8}$ | 1 . - . -
- . 6 . 8 - 8 ſub.
$\frac{7}{8}$. 48
100 $\frac{3}{4}$ $\frac{4}{8}$ | $\frac{17}{24}$

58. Als $\frac{3}{4}$ min $\frac{1}{5}$ ℔, koſt $\frac{1}{4}$ min $\frac{1}{7}$ guld. hoe veel zal koſten $\frac{1}{3}$ min $\frac{1}{4}$ ℔?

$\frac{1}{3}$ X $\frac{3}{4}$ - $\frac{9}{4}$. $\frac{1}{5}$ X $\frac{1}{4}$ - $\frac{5}{4}$. $\frac{1}{4}$ X $\frac{1}{3}$ - $\frac{4}{3}$
12 — . 20 — . 12 —
$\frac{5}{12}$ —— $\frac{1}{20}$ —— $\frac{1}{12}$
5 . 1 . 1
20 . 1
100 . Komt $\frac{1}{100}$ guld.

59. Als 16$\frac{3}{4}$ en $\frac{1}{3}$ uit $\frac{1}{4}$ ellen, koſten 39$\frac{1}{2}$ en $\frac{1}{7}$ uit $\frac{7}{8}$ guld. hoe veel zal koſten 1$\frac{1}{4}$ en $\frac{3}{5}$ uit $\frac{8}{9}$ elle?

(12 . (8
$\frac{1}{3}$ - $\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{12}$ . . $\frac{1}{2}$ 16$\frac{1}{4}$ | $\frac{1}{9}$. $\frac{3}{7}$ - $\frac{7}{8}$ - $\frac{3}{8}$ . . $\frac{1}{8}$ 39$\frac{1}{2}$ | $\frac{3}{4}$. $\frac{3}{5}$ - $\frac{8}{9}$ - $\frac{24}{45}$ - $\frac{8}{15}$
16$\frac{10}{12}$|$\frac{5}{6}$ elle. . 39$\frac{7}{8}$

elle. . guld. . elle. . (60
16$\frac{5}{6}$ - 39$\frac{7}{8}$ - 1$\frac{47}{60}$. $\frac{8}{15}$ | 32
. . . 1$\frac{1}{4}$ | 15
101 . 319 . 107 . 1$\frac{47}{60}$ elle.
80 . 107
Komt
~~8080~~ . ~~34133~~ } 4$\frac{1813}{8080}$ guld.
(1813

60. Als

60. Als $\frac{1}{5}$ uit 5 min $\frac{1}{5}$ pond, koſt $\frac{1}{9}$ uit 9 min $\frac{1}{9}$ Pond fl., hoe veel zal dan koſten 1$\frac{1}{2}$ uit 12 min 1$\frac{1}{2}$ pond?

$\frac{1}{5}$ - $\frac{5}{1}$ - $\frac{5}{5}$ $\frac{1}{9}$ - $\frac{9}{1}$ - $\frac{9}{9}$ $\frac{1}{12}$ - $\frac{12}{1}$ - $\frac{12}{12}$

$\frac{1}{5}$ $\frac{1}{9}$ 1$\frac{1}{2}$

$\frac{4}{5}$ $\frac{8}{9}$ 11$\frac{1}{2}$

4 8 11

108 2 5

2 2

54 1 Komt

54 - 55 { 1$\frac{1}{54}$ ℒ.

61. Als $\frac{1}{3}$ uit 30 pond, koſten 12 min $\frac{1}{5}$ uit 40 guld. Vrage, hoe veel koſt dan $\frac{3}{8}$ uit 60 ponden?

$\frac{1}{3}$ - $\frac{30}{1}$ - $\frac{30}{3}$ 10 ℔. $\frac{1}{5}$ - $\frac{40}{1}$ - $\frac{40}{5}$ 12 gl. 8 gl. 4 gl. $\frac{3}{8}$ - $\frac{60}{1}$ - $\frac{180}{8}$ } 22$\frac{1}{2}$ ℔.

℔. gl. ℔.

10 - 4 - 22$\frac{1}{2}$

5 2 45

Komt 9 guld.

62. Zo $\frac{1}{3}$ uit $\frac{3}{8}$ uit 40 ellen, waren 20 guld. min. $\frac{1}{2}$ van $\frac{3}{4}$ van 24 guld. hoe veel zoude dan wezen $\frac{3}{8}$ van 64 ellen?

$\frac{1}{3}$ - $\frac{3}{8}$ - $\frac{1}{8}$ - $\frac{40}{1}$ - $\frac{40}{8}$ 5 elle. $\frac{1}{2}$ - $\frac{3}{4}$ - $\frac{3}{8}$ - $\frac{24}{1}$ - $\frac{72}{8}$ 20 gl. 9 gl. af. 11 gl.

elle. gl. elle.

5 - 11 - 24

24

5 - 264 } 52 guld.

(4

20

5 - 80 } 16 ſtuiv.

Komt 52 gl. 16 ſtuiv.

$\frac{3}{8}$ - $\frac{64}{1}$ - $\frac{192}{8}$ elle. 24

63. Als $\frac{3}{4}$ van een Rozenobel tot 8$\frac{1}{2}$ guld. 't ſtuk, niet meer en doet dan 6 guld. 6 ſtuiv., hoe veel zal na rato doen $\frac{5}{8}$ van een Angelot tot 5 guld. 8 ſtuiv. 't ſtuk?

$8\frac{1}{2}$ — gl. $5\frac{2}{7}$ — gl.

17 - 3 - 81 — $5\frac{3}{8}$ 27 - 8 - 27 — $3\frac{3}{8}$

2 - 4 - 8   8 - 8 - 8

guld. guld. guld.

$6\frac{1}{8}$ - $6\frac{3}{10}$ - $3\frac{3}{8}$

81   63   27

17   9   9

10

170 . 567 } 3 guld.
17   (57 }

20

17 - 114 } $6\frac{12}{17}$ stuiv.
(12

Komt 3 gl. $6\frac{12}{17}$ stuiv.

64. Als men van een Laken verkoopt $\frac{1}{3}$ en 7 ellen, nog $\frac{1}{5}$ min 4 ellen, de reste blyft 14 ellen: de Vrage is, hoe lang het voorsz. Laken geweest is?

(15
$\frac{1}{3}$ | 5 . . + 7
$\frac{1}{5}$ | 3 . . ÷ 4

8

7 . . ÷ 3 - 14 - 15
÷ 3

17
15

7 - 255 } $36\frac{3}{7}$ elle.
(3 }

Komt $36\frac{3}{7}$ elle.

65. Zo men van een Laken verkoopt de $\frac{2}{3}$ min 8 ellen, ende nog de $\frac{1}{2}$ en 6 ellen behoud: Vrage, hoe lang dat geweest is?

(6
$\frac{2}{3}$ | 4 ÷ 8
$\frac{1}{2}$ | 3

7 ÷ 8 - 6 - 6
÷ 8

14
7 —
2
6

Komt 12 elle.

66. Men verkoopt van een Laken $\frac{1}{4}$ nog de $\frac{1}{2}$ van dat 'er overblyft, en voor de reste bevind men nog 9 ellen, hoe veel ellen heeft dat Laken gehouden?

4 elle
$\frac{1}{2}$ af $\frac{3}{4}$ - $\frac{1}{2}$ - $\frac{3}{8}$ elle

$\frac{3}{4}$ elle   elle   elle   elle

$\frac{3}{8}$ - 9 - 1
    8 - 8

3 —— } Komt
3 - 72 } 24 elle.

67. Item, een Koopman koopt een Laken, en geeft 'er voor 108 guldens, en 1296 pond Kaas, tot $2\frac{1}{2}$ stuiv. het pond, laat een zynen goeden vriend $\frac{1}{8}$ ende 10 ellen van 't zelvige Laken over, zonder winninge ofte verlies, bedragende de zomma van 78^{3} gl.: Vrage, hoe veel ellen 't Laken gehouden, en hoe veel de elle gekoft heeft?

1 - 2½ - 1296
72
4 1 648

162 guld.
108
78¾

½ . . . . 270 } 33¾ af.
(6
45 guld.

elle gl. elle
10 - 45 - 1

Komt 4½ guld. een elle.

guld. elle guld.
4½ - 1 - 270
2
9
9 - 540

Facit 60 el lang? de elle 4½ gl.

tara
N. 20 . . 362¼ . 3 ℔.
N. 25 . . 781½ . 6
N. 28 . . 569¾ . 5

1713½ . 14
14 ℔ tara
1699½ ℔ netto

℔ £ ß ₰
100 - 20 - 14 - 3½ -
4 20
400 414
12
4971
2
9943

3399
9943
(257
33795057 } 84490
400

45½ stuiv.
91 groten

91 - 84490 } 928 Ryks.
(42
12 - 42 } 3 ß, 6 $\frac{2}{4}\frac{5}{0}\frac{7}{0}$ ₰.
(6

Komt 928 Ryksd. 3 ß, 6 $\frac{2}{4}\frac{5}{0}\frac{7}{0}$ ₰.

VAN TARA.

1. Een Koopman koopt 3 Balen Peper, wegende N. 20, 362¼ pond, waar van den tara is 3 pond, N. 25, 781½ pond, tara 6 ponden, N. 28, 569¾ pond, tara 5 pond: tot 20 £, 14 ß. 3½ ₰ 't hondert netto: Vrage hoe veel Ryksdaaldr a 45½ stuiv. 't stuk hy betalen zal: Merkt: Addeert het gewigte van de 3 Balen te zamen, komt 1713½ ponden, zo mede met den tara, komt 14 pond, die trekt van 1713½ pond, als by voorbeeld.

2, Men koopt 3 Balen Comyn, en wegen 161 pond, 296 pond en 250 pond, tara is 3¼ pond, 5¾ en 4½ pond het hondert, tot 44¾ ß: wat is 't Facit?

tara (4		℔.
3¼	1	161
5¾	3	296
4½	2	250
13½		707

13½ ℔ tara af.

100

100 - $44\frac{2}{7}$ - $693\frac{5}{7}$ netto
2 — 2 £. 4 ß. 9 ₰.
200
1386
20 { 4 . 138 - 12
12 { 6 . 17 - 6 - 6
12 { 3 . 8 - 13 - 3
2 { 1 . 1 - 2 - $4\frac{1}{2}$
£. . 15|51 - 14 - $1\frac{1}{2}$
20
ß. . 10|34
12
₰. . 4|09
2
$\frac{18}{200}$ ₰.

komt 15 p fl. 10 ß. $4\frac{18}{200}$ ₰.

3. Item, 4 Balen Rys wegen 360, 401, 296 en 333 pond, tara $3\frac{1}{4}$, $4\frac{1}{8}$, $3\frac{1}{2}$ en $3\frac{7}{8}$ pond, 't hondert tot 15 gl. 12 st. 8 pen.?

tara	(8	pond
$3\frac{1}{4}$	2	360
$4\frac{1}{8}$	1	401
$3\frac{1}{2}$	4	296
$3\frac{7}{8}$	7	333
tara $14\frac{3}{4}$	14 } $1\frac{3}{4}$	1390
	8	$14\frac{3}{4}$ pond tara.

100 - 15 - $12\frac{1}{2}$ - $1375\frac{1}{4}$ pond netto
15 - 12 - 8
6875
1375
20 { 10 . 687 - 10 - 0
20 { 2 . 137 - 10 - 0
16 { 8 . 34 - 7 - 8
4 { 1 . 3 - 18 - 2
guld. 214|88 - 5 - 10
20
stuiv. 17|65
16
pen $10,\frac{50}{100}|\frac{1}{2}$ pen.

komt 214 gl. 17 st. $10\frac{1}{2}$ pen.

4. 3 Vaten Wynsteen wegen 760, 573 en 890 pond, tara 64, 53 en 72 pond, 't hondert tot 26 ß, $2\frac{1}{2}$ ₰.

pond.
2223
189 pond tara af.

pond. ß. ₰.
100 - 26 - $2\frac{1}{2}$ - 2034 pond.
1 p fl., 6 ß, $2\frac{1}{2}$ ₰.
2034
406 - 16
203 - 8
16 - 19
4 - 4 - 9
pond fl. 26|65 - 7 - 9
20
ß. 13|07
12
₰. $0,\frac{81}{100}$

komt 26 p fl., 13 ß, $0,\frac{81}{100}$ ₰.

5. Men ontfangt 2 Vaten Robarber, wegende 63 en 44 pond, tara $2\frac{1}{2}$ en $1\frac{7}{8}$ pond, het pond tot 25 ß, $6\frac{1}{4}$ grot?

pond.
107
$4\frac{3}{8}$ pond tara af

₶. ß. ₰.
1 - 25 - $6\frac{1}{4}$ - $102\frac{5}{8}$ pond netto.
1 - 5 - $6\frac{1}{4}$
102
20 { 5 . 25 - 10
12 { 6 . 2 - 11
4 { 2 . 0 - 4 - 3 (32
4 { 1 . 0 - 2 - $1\frac{1}{2}$ | 16
8 { ₶ 4 . 0 - 12 - $9\frac{1}{8}$ | 12
8 { 1 . 0 - 3 - $2\frac{11}{32}$ | 11
38 } 1
(7

komt 131 p.fl. 3 ß. $4\frac{7}{32}$ ₰.

6. Item,

6. Item, een Koopman koopt een vat Koopmanſchap, 't welk weegt 600 pond, tara 12 ten hondert: dat is, waar 100 is, daar is 12 ponden tara onder, ende 't pond koopt hy tot $3\frac{1}{2}$ ſtuiv. De vrage is, hoe veel geld hy den Verkoper daar voor tellen zal?

```
℔        Tara       ℔
100   -   12   -   600
           6        72
         ----    ------ ſub.
℔         72
1     -   3½   -   528 ℔ netto
         ----   2------
           7       264
                     7
                ---------
                  184|8
                  -----
```

Komt 92 gl. 8 ſtuiv.

NOTA. Alhier worden de 600 ponden betaalt op 528 ponden, overmits 12 van 't hondert afgaat: welke manier van doen on der alle de Kruidenieren, ofte zodanige die eenige goederen op de Wagen ontfangen (daar den tara ten hondert mede vermengt is), in 't gebruik gaat; dog ware te wenſchen, dat zodanige ongefondeerde manier van rekenen eenmaal geredreſſeert wierde: want zo doende en heeft men geen 12 ponden Tara op 't hondert, maar op de 88 ponden, daar in de koop van ware uitdrukkelyk gezeid word: Tare 12 (meer en min) per cento of ten hondert; welke maniere van ſpreken genoegzaam te kennen geeft, dat men op 100 ponden zuivere Koopmanſchap, 12 ponden voor Tara zal genieten, en volgens dien voor elke 112 ponden die het vat (kiſt of baal) weegt, men maar 100 ponden zal betalen. Want het vat Koopmanſchap wegende 600 ponden, zo is het hout daar in begrepen, volgens dien geen zuivere ware: daarom moet men den Tara (die voor 't hout is) ook by de hondert rekenen, on die twee getallen 'tot eender nature te brengen, en zeggen dan, in 112 ponden Bruto, zyn 100 ponden netto: hoe veel in 600 ponden bruto? komt $535\frac{5}{7}$ ponden Netto: gelyk in 't volgende voorbeelt vertoont wort. 't Welk opregt is, en van veel voortreffelyke Autheuren: zo Oude als Nieuwe geapprobeert wert.

```
4  10  112 — 100   25
           — 600   15
         *
         1 — 7/40
        40 — .
   4———————————————378
   Antw.  93¾ gl.
   Subſt. 92⅖ af
   ————————————
Verſcheelt 1 7/20 guld.
```

Zo doende vind men de Antwoord te zyn 93 guld. 15 ſtuiv. 't welk 1 guld. 7 ſtuiv. meer is, als in de voorgaande valſche maniere vertoont is; daarom wil ik den Leerling deze maniere recommanderen? en de andere te weren zo veel doenlyk is.

Om den Tara buiten ofte binnen 't hondert te konnen Rekenen, zo zyn de naarvolgende Vragen met Conditie geſtelt noemende de eene manier, ten hondert Bruto, en de andere ten hondert netto, (alhoewel zulks onder de Kooplieden niet in gebruik en is) verſtaande ten hondert Bruto, de waren en omſlag te zamen: daar en tegen als men zegt ten hondert Netto, zo verſtaat men hondert ponden zuivere Koopmanſchap, en als dan neemt men de omſlag, dat is ton, kiſt, ofte zak (daar 't in beſloten is) daar boven.

7. Men koopt 850 ℔ Specerye voor 122 guld. vrage, hoe veel het ℔ koſt, als men 4 ten hondert bruto voor tara neemt?

```
℔        Tara       ℔
100   -   4    -   850
----     ----     ----
 5        2        17
                    2
                  ----
            34 ſub. van 850
                        ℔.
```

℔. guld. ℔.
~~816~~ - 122 - 1
~~8~~——
102 20
——
~~2440~~
~~8~~——
~~102~~ - ~~305~~ } 2 ſtuiv.
(101
16
——
~~100~~ - ~~1616~~ } 15$\frac{43}{51}$ pen.
(86
——

komt 2 ſt. 15$\frac{43}{51}$ pen.

8. Item, een Koopman koopt een Vat Koopmanſchap, wegende 220 ℔, tara is 10 ten hondert bruto: vrage, hoe veel hy geven moet, als 't ℔ koſt 7 ſtuiv. 8 pen.?

℔. ℔.
~~100~~ - ~~10~~ - 22~~0~~
22 pond tara.
——
1 - 7$\frac{1}{2}$ - ~~198~~
—— ~~2~~——
15 99
15
——
495
99
——
148|5
——

komt 74 gl. 5 ſtuiv.

9. Item, 3 Balen Rys wegen 467, 507$\frac{1}{2}$ en 324$\frac{3}{4}$ ℔, voor de 26 ℔ betaalt men 2 guld. 19 ſtuiv., en op het hondert heeft men 34 ℔ toegift: de vrage is, hoe veel de 3 Balen koſten?

℔ 467
100 507$\frac{1}{2}$
34 324$\frac{3}{4}$
—— ℔ ——
~~134~~ - ~~100~~ - 1299$\frac{1}{4}$
—— ——
25 5197
25
——
~~134~~ - ~~129925~~ } 969.$\frac{79}{134}$ pond.
(79

pond. gl. ſt. pond.
26 - 2 - 19 - 969.$\frac{79}{134}$
134 - 20 ——
—— —— 129925
3484 59 59
——
~~3484~~ - ~~7665575~~ } 2200
(775 ——

Komt 110 gl. 0$\frac{775}{3484}$ ſt.

10. Een Baal weegt 227.$\frac{1}{2}$ ponden, tara is 4 ten hondert bruto, 't pond zuiver koſt 2$\frac{1}{4}$ ſtuiv. Vrage, hoe veel beloopt die in gelde?

~~100~~ - ~~96~~ - 227.$\frac{1}{2}$
—— —— ——
~~25~~ ~~8~~ ~~2725~~
—— ——
2 109
2
℔. ſt. —— ℔.
1 - 2$\frac{1}{4}$ - 218
4 —— 9
9 ——
~~4~~ - 1962
——
49|0$\frac{1}{2}$

komt 24 gl. 10$\frac{1}{2}$ ſtuiv.

11. Een Baal weegt 227.$\frac{1}{2}$ ponden, koſt 24 gulden, 10$\frac{1}{2}$ ſtuiv. tot 2$\frac{1}{4}$ ſtuiv. 't ℔: vrage, tegen hoe veel den tara ten hondert bruto genomen is?

ſtuiv. pond. gl. halve ſt.
2$\frac{1}{4}$ - 1 - 24 - 21
—— 40
9 ——
981
~~9~~——
109
2
——
komt 218 pond.

pond tara - pond pond tara
227.$\frac{1}{2}$ - ~~218~~ - ~~100~~
~~2725~~ —— ——
—— 2 4
~~109~~ ——
24
4 100 pond.
—— 96 pond.
96 pond ——

komt 4 pond tara.

 12. Een

12. Een Baal kost 24 guld. 10 stuiv. 8 pen. 't pond netto ofte zuiver tegen $2\frac{1}{4}$ stuiver, den tara is 4 ten hondert bruto: vrage, hoe veel de Baal gewogen heeft?

st. ℔. guld. stuiv.
$2\frac{1}{4}$ - 1 - 24 - $10\frac{1}{2}$
9 — 20 — 490 — 2 — 9 - 981 — 109 — 2

℔. ℔.
96 - 100 - 218 ℔.
24 — 25 — 109 — 25 — 12 Komt

12 - 2725 } $227\frac{1}{12}$ pond.
(1

13. Een Baal kost 24 guld. 10 stuiv. 8 pen. weegt $227\frac{1}{12}$ ponden, de tara is 4 ten hondert bruto: vrage, hoe veel het pond zuiver gekost heeft?

pond pond. pond.
100 - 96 - $227\frac{1}{12}$
4 — 8 — 2 — 2725 — 109 — 2 — 218

pond. guld. stuiv. pond.
218 - 24 - $10\frac{1}{2}$ - 1
109 — 20 — 2 — 490 — 2 — 2 — 4 — 981 — 109

4 · 9 } Komt $2\frac{1}{4}$ stuiv. 't ℔.
(1

14. Een Koopman koopt een karte Zyde, wegende 39 pond, tot 12 ß. 10 g. 't pond, tara tegen 3 ten hondert netto: vrage, hoe veel beloopt de somma in gelde?

pond. pond. pond.
103 - 100 - 39
39
103 - 3900 } $37\frac{89}{103}$ pond netto.
(89

pond. ß. g. pond.
1 - 12 - 10 - $37\frac{89}{103}$
103 — 12 — 3900
2 — 154 — 1055
206 — 77 — 206
2 — 103 — 65 — 385 — 462 — 05

206 - 5005 } 24 £.
(61 }
10
103 - 610 } 5 ß.
(95 }
12
103 - 1140 } $11\frac{7}{103}$ g.
(7 }

Komt 24 £, 5 ß, $11\frac{7}{103}$ g.

15. Een Tonne Vlas kost 101 gl. $10\frac{1}{4}$ st, en weegt $264\frac{1}{2}$ ℔, tara is $14\frac{1}{2}$ ℔ ten hondert bruto: vrage, hoe veel 't ℔ zuiver van dien gekost heeft?

℔. ℔. ℔.
100 - $85\frac{1}{2}$ - $264\frac{1}{2}$
4 — 171 — 529
400 — 529

400 - 90459 { $226\frac{59}{400}$ pond.
(59

℔. guld. stuiv. ℔.
$226\frac{59}{400}$ - 101 - $10\frac{1}{4}$ - 1
90459 — 20 — 2030 — 4

90459 - 812... } Komt $8\frac{88628}{90459}$ stuiv.
(88628

16. Een

16. Een Koopman koopt 7 kisten Zuiker, wegende te zamen 3060 pond, tara voor de kisten 10 ten hondert netto, 't pond zuiker 7 stuiv. 4 pen. vrage, hoe veel Pond fl. die bedragen?

pond. pond. pond.
110 - 100 - 3060
100

11 - 306000 } 2781 $\frac{9}{11}$
(9

pond. st. pen. pond.
1 - 7 - 4 - 2781 $\frac{9}{11}$

11 16
8 — 30600
— 116
88 30600

(4
88 - 3549600 } 403360 { 336|1
(32 12 halv.

Komt 168 £, 1 ß, 4 $\frac{1}{11}$ ₰.

17. Een quintal Koopmanschap tot 11 gl. hoe veel beloopt 1206 ℔, als men 9½ pond voordeels geeft op 't quintal?

pond. guld. pond.
109½ - 11 - 1206
2
219 2412
3 — 2412
73

219 - 26532 } 121 guld.
(33
3 —
11
20

73 - 220 } 3 $\frac{1}{73}$ stuiv.
(1

Komt 121 gl. 3 $\frac{1}{73}$ stuiv.

18. Hoe veel beloopt een pond, zo 't cent. kost 16 guld. 10 stuiv. wanneer men voor 10 pond, 12 pond geeft?

pond. pond. pond.
10 - 12 - 100
10

120

120 - 16½ - 1 10
1
4 11-33 } 2 st. 10
0 4
1 3
4

12 pen.

Komt 2 st. 12 pen.

19. Item, hoe veel beloopt in gelde 760 ℔, als men 4 van 't hondert voor tara afslaat, en 3 ß, 2 ₰, voor 't ℔ geeft?

℔. ℔. ℔.
100 - 96 - 760
38 38
5 — 38
3648

729 $\frac{3}{5}$ pond.

℔. ß. ₰. ℔.
1 - 3 - 2 - 729 $\frac{3}{5}$

20 { 2 . . 72 - 18
{ 1 . . 36 - 9
12 { 2 . . 6 - 1 - 6
℔ 5 { 3 . . . 0 - 1 - 10 $\frac{4}{5}$

Komt 115 £, 10 ß, 4 $\frac{4}{5}$ ₰.

20. 3 Balen Rys, wegende 300, 206 en 250 ponden, tara 6 ten 100 netto, tot 2½ stuiv. 't ℔., vrage hoe veel belopen die in gelde?

℔.

℔. ℔. ℔.
106 - 100 - 756
——— 378 ———
53 ——— 378
53 - 37800 } $713\frac{11}{53}$ ℔.

℔. ſtuiv. ℔.
1 - $2\frac{1}{2}$ - $713\frac{11}{53}$
1øø ——— ———
5 37800
5
———
1øø - 189000 } 178|3
(2 ——— halv.

Komt 89 gl. $3\frac{1}{53}$ ſt.

21. 2 Zakken Wolle, wegende de eene 509 ℔, en de andere 600 min 12 ℔, tara voor de zakken 34 pond, tot 2 Pond fl., 15 ß, 't hondert netto, hoe veel bedraagt die in gelde?

1097 ℔.
34 ℔. tara.
℔. 𝔏. ———
1øø - $2\frac{3}{4}$ - 1063
2
———
2126
4 { 2 . . . 531 - 10
  { 1 . . . 265 - 15
———
𝔏. . . . 29|23 - 5
20
———
ß. . . . . 4|65
12
———
§. . . . $7\frac{80|\frac{4}{5}}{100}$
———

Komt 29 𝔏, 4 ß, $7\frac{80|\frac{4}{5}}{100}$ §.

22. Een Koopman koopt 5 Balen Conchenilje, wegende 160, 108, 120, 116 en 140 pond, tara voor de zakken 28 pond, en elke 100 pond, heeft in 8 pond fuſti, en het pond zuiver koſt 7 guld. 5 ſtuiv. 8 pen., en het pond fuſti 4 guld. 17 ſtuiv. 8 pen., vrage, hoe veel 't in gelde bedraagt?

644 ℔.
28 ℔. tara.
———
1øø - 8 - 616
4 ——— ——— 2
25 2 ——— } 616 pond.
25 - 1232 } $49\frac{7}{25}$ pond.
(7 ———

pond. gl. ſtuiv. pond.
1 - 7 - $5\frac{1}{2}$ - $566\frac{18}{25}$
25 20 ———
20 ——— 14168
——— 145 2 - ———
500 2 7084
20 ——— ——— 291
25 291 ———
5øø - 2061444 } 4122 gl.
25 - 444 } 17 ſt.
(19
16
———
25 - 304 } $12\frac{4}{25}$ p.
———

Komt 4122 gl. 17 ſt. $12\frac{4}{25}$ p. Conchenilje.

fuſti ℔. gl. ſtuiv. ℔ fuſti.
1 - 4 - $17\frac{1}{2}$ - $49\frac{7}{25}$
25 20 ———
——— ——— 2 - 1232
5 97 ———
20 2 616
——— ——— 39
100 195 ———
20 ——— ——— 1øø - 24024 } 240 gl.
5 39 5 - 24 } 4 ſt.
(4
16
———
5 - 64 } $12\frac{4}{5}$ pen.
———

Conchenilje 4122 - 17 - $12\frac{4}{25}$
Fuſti 240 - 4 - $12\frac{4}{5}$
———
Facit 4363 - 2 - $8\frac{24}{25}$ penn.

23. Een

Digitized by Google

23. Een Koopman verkoopt 3 zakken Speceryë wegende te zamen 320 pond, tara voor de 3 zakken 15 pond, tot 2 guld. 5 stuiv. 't pond, op voorwaarde dat de Ontfanger voor 't Garbuleerzel korten zal van elke 100 guld. $1\frac{1}{4}$ guldens, hoe veel bedragen die in gelde?

℔	gl.	℔.	℔.
1	- $2\frac{1}{4}$ -	305	320
4		9	15 ℔ tara.
	9		
		4 - 2745	305

Komt 686 gl. 5 st.

guld.	guld.	guld.
100	- $2\frac{1}{2}$ -	$686\frac{1}{4}$
5 — 20	5	5 - 2745
5 — 4, 8		32 - 549 } 17 guld. (5
32		5
4 — 8		8 - 25 } $3\frac{1}{8}$ stuiv. (1

	guld.	stuiv.	pen.
	686	- 5 -	0
sub.	17	- 3 -	2 af.

Komt 669 gl. 1 st. 14 pen.

24. Item, een Koopman ontfangt 5 zakken Peper, wegende te zamen 1606 ponden, tara voor de zakken $25\frac{1}{2}$ ponden, en men bevind in elke hondert ponden 12 pond fusti, waar af de 3 voor 2 pond Peper gerekent worden, 't pond tot 3 ß, 9 ₰: Vrage, hoe veel die in gelde bedragen?

1606 ℔.
$25\frac{1}{2}$ ℔ tara.

℔.	fustu ℔.	
100	- 12 -	$1580\frac{1}{2}$
50	6	3161
	3	3
		948 } fusty $189\frac{33}{50}$ ℔. (33

fusty	peper	fusty
3 -	2 -	$189\frac{33}{50}$
1		
50		2 - 9483
2 — 25		25 - 3161 } peper $126\frac{11}{25}$ ℔. (11 ℔

in 't geheel	$1510\frac{1}{2}$ $\frac{3}{2}$	33 - 150
subst. fusty af	$189\frac{33}{50}$	50 - 66
rest peper	$1390\frac{42}{50}$	$\frac{21}{25}$
add. peper by	$126\frac{11}{25}$	$\frac{11}{25}$

Komt $1517\frac{7}{25}$ ℔ peper,

℔.	ß.	₰.	℔ peper.
1	- 3 -	9 -	$1517\frac{7}{25}$

20	2	151	- 14 -	0
	1	75	- 17 -	0
12	6	37	- 18 -	6
	3	18	- 19 -	3
25	5	0	- 0 -	9
	1	0	- 0 -	$1\frac{4}{5}$
	1	0	- 0 -	$1\frac{4}{5}$

Komt 284 £, 9 ß, $9\frac{3}{5}$ ₰.

25. Een Hollander verkoopt aan een Brabander 3600 pond Edamze Kaas, 't hondert tot 7 guld. 15 stuiv. mits gevende zekere ponden toegift op 't hondert: ontvangt voor alles 30 Rozenobels, en 3 guld. aan pajement; Vrage hoe veel pond toegift hy op 't hondert gegeven heeft? Den Rozenobel gerekent à $8\frac{1}{2}$ guld.

℔.	guld,	℔.
100	- $7\frac{3}{4}$ -	3600
	31	- 9
	9	
	279 guld.	

Rosenobels
30
$8\frac{1}{2}$
240
15
3 guld. by
258

℔
258

V

guld. ℔. guld.
158 - 100 - 186
3 — — 3 —
86 50 93
2 — 93
43 —
43 - 4650 } 108 $\frac{6}{43}$ ℔.
(6 } 100 af
—
Komt 8 $\frac{6}{43}$ ℔.

26. Gekogt van de Oost-Indische Compagnie, ter Kamer van Rotterdam, 10 Balen Peper, wegende bruto 7080 pond, tara 12 pond voor ieder Baal, à 24½ ß het ℔, op 31 maanden rabat: Vrage hoe veel de partye in geld bedraagt, zo men dezelve rabatteert 8 ten hondert 's Jaars, volgens Koopmans gebruik? Merkt: beziet eerst, hoe veel de Peper in gelde bedraagt: daar na trekt af voor 't rabat, als by voorbeelt:

7080 ℔ bruto.
120 ℔ tara.
—
℔. ß.
1 - 24½ - 6960
— —
49 3480
49
—
40 - 170520 } 4263 gl.

Maand. Rabat Maanden.
12 - 8 - 31
— —
3 2
—
3 - 62 } 20⅔ Rabat.

guld. Rabat. guld.
120⅔ - 20⅔ - 4263
— — 31
362 62 —
2 — 2 — 4263
181 31 12789
—
181 - 132153 } 730 guld.
(23 }
20
—
181 - 460

181 - 460 } 2 stuiv.
(98 }
16
—
181 - 1568 } 8 $\frac{120}{181}$ pen.
(120 }

guld. stuiv. guld.
4263 - 0 - 0
subst. 730 - 2 - 8 $\frac{120}{181}$
—
Komt 3532 gl. 17 st. 7 $\frac{61}{181}$ penn.

27. Een koopt 6 stukken Pruimen, wegende N°. 8, 566. ℔; N°. 9, 576 ℔; N°. 12, 600 ℔; N°. 16, 629 ℔; N°. 18, 586 ℔; en N°. 19, 593 ℔; tara 6 ten hondert bruto, à 20 ß 't hondert netto, op 18 maanden rabat; en alzo hy dezelve wil terstont betalen, zo zegt hoe veel hy contant tellen zal, mits rabatterende 8 ten hondert 's Jaars?

Bruto Netto Bruto
100 - 94 - 3550
50 — — 50 —
2 47 71
71
Komt 3337 pond netto.

nu 20 schel. is 6 gl. 't 100
pond. gl. pond.
100 - 6 - 3337
— — 3
50 3 —
50 - 10011 } 200 $\frac{11}{50}$
Maand. Rab. Maand.
12 - 8 - 18
4 — 4 — —
3 2 6
2
—
Komt 12 Rabat.

guld.

guld.
12
100
——— guld. guld.
112 - 100 - 200¦!
2 ——— ——— ————
56 2 50 - 10011 } 178 gl.
(43 }
8 ———
7 20
————
50 - 860 } 15 ftuiv.
(20 }
2
————
4 - 40 } 5¦ pen.
Komt 178 gl. 15 ft. 5¦ pen.

28. Een Kruidenier koopt 20 tonnekens lange Rozynen, wegen te zamen 2080 ℔ bruto, den tara is 8 ℔ per tonneken â 18 guld. 15 ftuiv 't hondert, op 15 maanden rabat; hoe veel bedraagt het in gereed geld, rabatterende 8 per cento 's Jaars en op hoe veel komt het pont te ftaan?

2080 ℔ bruto ton. tar. ton.
160 ℔ tara af. - 1 - 8 - 20
pond. gl. ———— 8
100 - 18¾ - 1920 ————
25 ——— ——— ——— 160 ℔ tar.
4 75 480 maand. rab. maand.
——— 4 ——— 12 - 8 - 15
5 120 ——— — ———
3 3 2 5
———— 2
110 - 100 - 360 gl. ————
10 10 rab.
————
11 - 360 } 327 3/11 gl. of 5 ft. 7 1/11 p.
(3 }
1920 - 327 3/11 - 1
24 ———— ————
8 3600
11 24 ————
———— 15
88

15
88 20
8 ———— ————
11 88 - 300 } 3 ftuiv.
(36 }
2
————
11 ———— 72 } 6 6/11 pen. 't pond.
(6 }
———————————
Komt geheel 327 gl. 5 ft. 7 1/11 p. en het pond op 3 ftuiv. 6 6/11 pen.

29. Zo men 't 100 ℔ ronde Pruimen koopt â 7 guld. 10 ftuiv op 18 maanden Rabat, op hoe veel komt 't pont courant te ftaan, rabatterende 8 ten hondert 's Jaars?

Maand. Rabat Maand.
12 - 8 - 18
6 ——— 2 ——— 6 ———
2 4 3
3
————
Komt 12 Rabat
℔. guld. ℔.
112 - 7½ - 1
2 ——— ———
56 15
10
———
50 — 150 } 1 12/28 ftuiv.
38 }

——— Anders ———
maand. 12 - 8 Rabat
Rabat * - 18 maand.
————
Komt 12 Rabat.
℔. 56 112 - 7½ 15 glud.
ftuiv. * - 1 ℔.
guld. 1 - 20 5 ftuiv.
noemer 2 - 0
56 ———— 75
Facit 1 12/28 ftuiv.

Digitized by Google

30. Indien men 2000 pond Zuiker koopt à $23\frac{1}{4}$ g 't pond, op 28 maanden rabat, hoe veel komt het pond courant te kosten, rabatterende als voren?

Maand. Rab. Maand.
12 - 8 - 28
7 | 7
3 | 56 } $18\frac{2}{3}$ Rab.

$18\frac{2}{3}$
100
$118\frac{2}{3}$ - 100 - $23\frac{1}{4}$
356 | 4 | 25 | 93
25
2325
3
356 . . . 6975 } $19\frac{211}{356}$ g.
(211

ofte aldus

Maand 3 | 12 - 8 | 2 Rabat
Rabat | * - 28 | Maand
3 | 56
Komt $18\frac{2}{3}$ Rabat

uitgegeve 356 | $118\frac{2}{3}$ - 100 | 25 ontfang
ontfangen | * - $23\frac{1}{4}$ | 93 uitgegeve
noemer | 4 - 3 | noemer
356 | 6975
Facit $19\frac{211}{356}$ g.

Den Verkeerden Regel van Drien.

DEze Regel wordt alzo genaamt, om dat dezelve wert gemaakt contrary den regten Regel van Drien: want men multipliceert alhier het voorste met het middelste getal, en 't product divideert men door 't agterste, als by 't volgende voorbeeldt te zien is. Men zoude dezelve ook konnen verkeert opstellen, en werken door den regten Regel.

1. Een schamele Vrouw koopt om een Rok te maken $3\frac{1}{4}$ ellen Laken, 't welk breed is in $2\frac{1}{4}$ ellen: 't Voerlaken van $\frac{1}{2}$ elle breed wort haar tot dien geschonken, Vrage hoe veel ellen zy van doen heeft?

el breed el lang el breed.
$2\frac{1}{4}$ - $3\frac{1}{4}$ - $1\frac{1}{2}$
9 | 13 | 3
2 | 3
3 | 39
8
Komt $4\frac{7}{8}$ elle lange.

2. Een schamele Vrouwe hebbende gekogt zekere elle Lakens, om een rok te maken, 't welk breed is $2\frac{1}{4}$ ellen, wordt $4\frac{7}{8}$ ellen Voerlaken (dat $1\frac{1}{2}$ ellen breed is) geschonken: Vrage hoe veel ellen Lakens zy gekogt hadde?

el breed el lang el breed
$1\frac{1}{2}$ - $4\frac{7}{8}$ - $2\frac{1}{4}$
3 | 39 | 9
2 | 13 | 2 | 3
4
Komt $3\frac{1}{4}$ ellen.

3. Als

3. Als men om een Vrouwe Rok te maken van doen heeft $3\frac{1}{4}$ ellen laken, dat breed is $2\frac{1}{4}$ ellen: Vrage hoe breed 't Voerlaken zyn moet, wanneer men $4\frac{7}{8}$ ellen daar toe begeert?

el lang el breed el lang
$3\frac{1}{4}$ - $2\frac{1}{4}$ - $4\frac{7}{8}$

13 9 39
3 3

Komt $1\frac{1}{2}$ elle breed.

4. Een Huik-maker eischt om een Huik te maken 4 elle Laken, dewelke hy van 12 ellen Borat dat $\frac{3}{4}$ elle breed is even lang en wyd wel konde maken: Vrage hoe breed 't Laken zyn moet?

elle el breed elle
12 - $\frac{3}{4}$ - 4
3 3
3 3

9

Komt $2\frac{1}{4}$ elle of 9 vierendeel.

5. Item, 10 Timmerluiden maken in 112 dagen een Schip, groot 66 Lasten: Vrage zo 'er maar 6 Mannen aan werken en gelyken arbeid deden, in hoe veel tyds zoude die dat maken?

10 - 112 - 6
560 3

Komt $186\frac{2}{3}$

6. Als 6 Timmer-lieden in $186\frac{2}{3}$ dagen een Schip van 66 last maken: Vrage, zo men der 10 Mannen aanstelde, in hoe veel dagen die dat zouden maken?

6 - $186\frac{2}{3}$ - 10
2 560
2

Komt 112.

7. Eenen leent zynen goeden Vriend 300 guld. voor $2\frac{1}{2}$ maand. Vrage, indien hy te eeniger tyd wederom geldt van doen hadde, hoe langen tyd hem den goeden Vriend 270 guld. leenen zal in gelyken vriendschap?

guld. maand. guld.
300 - $2\frac{1}{2}$ - 270

4 5 3
2
2
10

Komt $3\frac{1}{3}$ maand.

8. Zo de eene Vriend de andere leent zonder intrest (ofte schade) 270 guld. voor $3\frac{1}{3}$ maand: Vrage hoe veel gelds hy hem behoort wederom te leenen den tydt van $2\frac{1}{2}$ maand?

maand. guld. maand.
$3\frac{1}{3}$ - 270 - $2\frac{1}{2}$

10 90 5
4
2
2 Ko. 360 guld.

4

9. Eenen Wagenaar neemt aan te voeren 4 centenaars 80 mylen verre, voor $6\frac{1}{2}$ guld. Vrage, hoe veel mylen een ander Voerman brengen zal $9\frac{1}{2}$ centenaars om gelyken loon?

Cent. Myll. Cent.
4 - 80 - $9\frac{1}{2}$
2 8
19
8 640

Komt $33\frac{13}{19}$ myllen.

10. Een Wagenaar voert $9\frac{1}{2}$ centen voor $6\frac{1}{2}$ guldens $33\frac{13}{19}$ mylen weegs: Vrage, hoe verre zal een ander Wagenaar 4 centenaars brengen om gelyken loon?

Digitized by Google

$9\frac{1}{5}$ - $33\frac{13}{15}$ - 4
2
~~16~~ 640
~~8~~ 8
Komt 80 myllen.

11. Als in 8 uuren tyds 6 Drinkebroers uitdrinken een tonneken Wyn, houdende 32 Kannen: Vrage, Om 't zelve in 3 uuren uit te drinken, hoe veel Drinkaarts daar zyn moesten?

uur. Drinkers uur.
8 - 6 - 3
~~3~~
2
8

Komt 16 Drinkaart.

12. Een School-meester hebbende 12 Kostgangers, drinken $\frac{1}{2}$ tonne Biers ter weke, ofte in 7 dagen: Vrage, zo der noch 2 by besteed worden, in hoe veel dagen zy luyden te zamen die uit-drinken zouden?

Kostg. Dagen Kostgangers
12 - 7 - 14
~~2~~ ~~7~~
Komt 6 dagen. 2

13. Item, 560 Soldaten leggende in bezettinge in een Schansse, en hebben spyze voor 7 maanden, besluiten te zamen (mits dien ze haar belegert vinden) de Schansse niet over te geven, binnen 10 maanden tydts; Vrage, hoe veel mannen zy laaten gaan zullen om met de voornoemde spyze den gezetten tydt te volbrengen?

Maand. Soldaat. Maand.
7 - 56~~0~~ - 1~~0~~
7

Komt 392 Man in 10 Maand.
sub. —— van boven
Rest 168 Man die zy gaan laten.

14. Item, 392 Soldaten in een Schansse in bezettinge zynde, hebben spyze voor 10 maanden, ende alzo ze haar te zwak bevinden, om een lange belegeringe te verduren, besluiten meerder bezettinge in te nemen, om de Schansse 7 maand. manlyk te houden: Vrage hoe veel volks zy innemen zullen, om met de voorsz. spyze de gezette tyd de Schansse te bewaren?

Maand. Man. Maand.
10 - 392 - 7
~~7~~
56
10

Komt 560 Mannen
subst. 392 Mannen

Facit 168 Man.

15. Zekere kloekhertige Soldaten in een Schansse belegert zynde, geprovizioneert voor 10 maanden, ontvangt ieder man 10 onzen brood 's daags, besluiten met den anderen na 4 maanden belegs, nog 10 maanden te houden: Vrage hoe veel brood ieder Soldaat des daags zal hebben?

Maand. Onzen Maand.
10
sub. 4

6 - 1~~0~~ - 1~~0~~

Komt 6 oncen Brood.

16. Als men een last Rogge verkoopt voor 96 g-gulden, zo heeft men een brood van 12 ℔ om 4 stuivers: Vrage, zo de Rogge opslaat, en geldt 114 g-guld., hoe veel ℔ brood men voor 't zelfde geld hebben zal?

g-guld. ℔. g-guld.
96 - 12 - 114
~~6~~ 16 ~~6~~
16 19
192
~~19~~
Komt $10\frac{2}{19}$

17. Wan-

17. Wanneer 't laſt Rogge koſt 96 g-gl. zo koopt men een Brood van 12 pond om 4 ſtuiv: Vrage hoe veel een zulken Brood gelden zal, wanneer de Rogge opſlaat, en gelt 114 g-guld.?

Nota werkt deze twee volgende Sommen door de regte Regel van Drien.

g-guld. ſtuiv. g-guld.
96 - 4 - 114
6 | 16   6 | 19
4 | 4   4 |
Komt $4\frac{3}{4}$ ſt. of 4 ſt. 12 p.

18. Wanneer een laſt Rogge geld 114 g-gl. zo koſt een Brood van 12 ℔ 4 ſtuiv. 12 p. Vrage, zo de Rogge afſlaat, en komt op 96 g-guld. hoe veel een zulken Brood gelden zal?

g-guld. ſtuiv. g-gld.
114 - $4\frac{3}{4}$ - 96
6 | 19   19   6 | 16
4 |
Komt 4 ſtuiv.

Merkt: De 2 voorſz. Vragen hebben wy alhier willen ſtellen, om 't verſtant des Leerlings te verſcherpen, en te doen bekennen, hoe en in wat manieren men de getallen handelen zal: 't zy regt of verkeerd.

19. Wanneer 't laſt Rogge verkogt wort voor 114 g-guld. zo weegt een Brood van 4 ſtuiv. $10\frac{2}{19}$ ℔: Vrage, zo nu de de Rogge afſlaat ende komt op 96 g-guld. hoe veel ℔ een Brood van 4 ſtuiv. wegen zal?

g-guld. ℔. g-guld.
114 - $10\frac{2}{19}$ - 96
6 | 19   192   6 | 16
16 |
Komt 12 ℔.

20. Huig is Haag ſchuldig binnen 7 maanden te betalen de Somma van 73 gulden, wederom is Haag aan Huig ſchuldig 96 gl. te betalen binnen 9 maand. nu Huig betaalt Haag $1\frac{1}{2}$ maand voor den tydt, op dat hy zyn geld van Haag te vroeger naar advenant ontfangen zoude; Vrage, hoe veel vroeger Haag aan Huig betalen zal?

guld. maand. guld.
73 - $1\frac{1}{2}$ - 96
64 | 3   3 | 32
2
64
Komt $1\frac{7}{64}$ maand.

21. Joris betaalt aan Loef 96 gl. $1\frac{7}{64}$ maand vroeger als na behoren, om dat hem Loef $1\frac{1}{2}$ maand voor den gezetten tyd zekere Somma gelds betaalt heeft: Vrage, hoe veel die geweeſt is?

maand. guld. maand.
$1\frac{7}{64}$ - 96 - $1\frac{1}{2}$
73   3 | 32   3
2
64
64 | 1
73
Komt 73 guld.

22. Pieter betaalt aan klaas 200 guld. in 4 maanden 't welk hy 7 maand. lang hadde mogen houden, en zulks in vergeldinge van dat hem Klaas 2 maand. voor den tyd zekere ſchuld betaalt hadde: Vrage, hoe veel het geweeſt is?

maand. guld. maand.
7
ſub. 4
3 - 200 - 2
2 | 400
3
Komt 300 guld.

23. Ik

23. Ik was eens schuldig 800 guld. in 6 maanden te betalen: waar op ik gaf 300 gl. 4 maanden voor den tyd, om de reste zo veel te langer naar advenant te mogen gebruiken: Vrage, hoe lang het zyn zal?

guld.	maand.	guld.
		800
		300 sub.
300	4	500
	3	
	12	

Komt $2\frac{2}{5}$ maand. of 2 ma. en 12 d.

24. Een Voerman nam eens aan 3 Vragten t'zyner baten:
Maar door een hete koorts moest hy die voeren laten
Van een zyn goeden Vriend, die hem 5 mylen veer
360 Pond nog 7 mylen weer
500 Ponden net, en 10 maal 7 mede
Ook centenaren 6, 3 maal 3 mylen rede
Mits dat hy hem weer zoud' tot zynen dienst eens staan
En 900 pond, nog 26 laan
Op zynen Wagen sterk, dat min nog meer te dryven
Als hy 't zyn had gedaan, om Vrienden t'zaam te blyven:
Nu zegt my lief gezel, zo 't by u is bedagt,
Hoe verr' hy hem dit goed in Mylen heeft gebragt?

pond.	myll.		pond.
360	12	5	60
570	19	7	133
600	20	9	180
1530	51		373 (51) $7\frac{16}{51}$ myl.

pond.	myl.	pond.
1530	$7\frac{16}{51}$	926
765	373	463
15	15	
	5595	

Komt $12\frac{39}{463}$ Myllen.

25. Item, een Wagenaar voert voor een anderen Wagenaar zynen goeden Vriend (mits hem een ziekte haastig bevangt) 360 pond 5 mylen, nog 570 pond 7 mylen, nog 600 pond 9 mylen: Vrage hoe veel pond hem van den anderen zal gevoert worden, $12\frac{39}{463}$ mylen, op dat de Vriendschap gelyk zy?

pond.		myl.		pond.
360	12		5	60
570	19		7	133
600	20		9	180
1530	51			373
				$7\frac{16}{51}$

myl.	pond.	myl.
$7\frac{16}{51}$	1530	$12\frac{39}{463}$
373	30	5595
	2	15

463 is de Noemer

Komt 926 pond.

Den Regel van Vyven, of anders genaamt den Dubbelden Regel van Drien.

DEzen Regel wort alzo genaamt, om datze vyf bekende getallen heeft, waar van de 2 eerste ende de 2 leste altyd van eenderlei nature moeten zyn, ende het middelste van alzulken nature, als 't zesde getal daar na gevraagt wordt. Men multipliceert de 3 leste getallen te zamen, zo mede de 2 voorste, als dan wordt het agterste Product door 't voorste gedivideert.

1. Item, als 100 £ winnen in 12 maanden 9 £, hoe veel beloopt de winninge dan van 400 £, in 5 maanden?

£.

Digitized by Google

£. 100 > £. < 400 £.
maan. 12 9 5 maand.

20
9

180
11 ——
Komt 15 £.

2. Als 400 £ in 5 maanden winnen 15 £: Vrage, hoe veel zal 100 £ winnen in 12 maanden?

£. 400 > £. < 100 £.
maand. 5 15 12 maand.
3 3

36
4 ——
Komt 9 £.

3. Als men van 100 ℔ Kaas ter maand van Zolder-huur geeft 4 ſtuiv. hoe veel zal men dan geven van 3606 ℔ in 8 maanden?

℔ 100 > ſt. < 3606 ℔.
maand. 1 4 8 maand.

28848
4

115|392
—— ——(4
Komt 57 gl. 13 $\frac{92}{100}$|$\frac{23}{25}$ ſt.

4. Zo men van 3606 ℔ Kaas geeft 57 gl. 13 $\frac{23}{25}$ ſtuiv. van Zolder-huur in 8 maanden: Vrage, hoe veel beloopt 't 100 ℔ ter maand?

℔. 3606 > gl. < 100 ℔.
maand. 8 57 $\frac{87}{125}$ 1 maand.
28848 7212
100

721200
28848 ——

25
20

500
125 ——
Facit 4 ſtuiv.

Anders.

℔. 3606 > < 100 ℔.
maand. 8 57 $\frac{87}{125}$ 1 maand.

7212

20
5 ——
Komt 4 ſtuiv.

5. Als men op een Solder, die lang is 54, en breed 24$\frac{1}{2}$ voeten, mag leggen 29 laſten Tarw: Vrage hoe veel Laſten men dan leggen kan op een andere Solder die lang is 39, en breed 17 voeten?

lang 54 > Laſt. < 39 lang
breed 24$\frac{1}{2}$ 29 17 breed

1323 663
3 —— 3 ——
441 221
29

441 - 6409 } 14 Laſt.
(235 }
27

441 - 6345 } 14 $\frac{19}{49}$ Mud.
(171 }

Komt 14 laſt. 14 $\frac{19}{49}$ mud.

6. Als men op een Solder, die lang is 39 en breed 17 voeten, 14 laſten, 14 mudde, 1 $\frac{27}{49}$ ſchepels leggen mag: Vrage, hoe veel mag men op andere leggen, die 54 voeten lang, en 24$\frac{1}{2}$ voeten breed is?

lang 39 > Laſt. < 54 lang.
breed 17 14 $\frac{235}{441}$ 24$\frac{1}{2}$ breed

663 6409 1323
3 441 ——
3

19227
663 ——
Komt 29 Laſt.

X 7. Als

7. Als 3 Ruiters aan zyn Excellentie in 2 maanden verdienen 162 gulden: Vrage, hoe veel de gagie beloopt van 100 Ruiteren in 9 maanden?

Ruit. 3 > gl. < 100 Ruit.
maand. 2 > 162 < 9 maand.

6 — 6 — 27 — 900
27

Komt 24300 guld.

8. Zo 100 Ruiters aan zyn Excellentie verdienen, 24300 guldens in 9 maanden, hoe hoe vee verdienen 3 Ruiteren in 2 maanden?

Ruit 100 > guld. < 3 Ruit.
maand. 9 > 24300 < 2 maand.

9 — 27 — 6
6

Komt 162 guld.

9. Item, een Wagenaar voert 4 centenaren gewigts 80 mylen weegs voor 6⅕ guld. Vrage, voor hoe veel zal een ander 9½ centenaren voeren 27½ mylen?

Cent. 4 > gl. < 9½ Cent.
Myl. 80 > 6⅕ < 27½ Myl.

320 — 31 — 209
4 — 31

1280 — 6479
1280

Komt 5 79/1280 guld.

10. Als men geeft om 9½ centenaren te voeren 27½ mylen weegs, 5 guld. 1 ftuiv. 3¾ penn. Vrage, hoe veel zal men betalen om 4 centenaren 80 mylen te voeren?

Cent. 9½ > gl. < 4 Cent.
Myl. 27½ > 5 79/1280 < 80 Myl.

1045 — 6479
1280 — 1280
5 — 31
5

Komt 6⅕ guld.

11. Zoo 6 Wynzuipers een tonnetjen Wyn, houdende 32 Kannen Amfterdams, in 8 uiren tyds uitdrinken: Vrage, hoe veel Kannen Wyns 15 diergelyke Quanten in 3½ uiren zouden uitdrinken?

Drink. 6 > kan < 15 Drink.
Uir. 8 > 32 < 3½ Uir.

2 — 48 — 16 — 105
16 — 3
3

Komt 35 Kanne.

12. Als 15 Drinkaarts in 3½ uiren uitdrinken 35 Kannen Wyn: Vrage, hoe veel Kannen Wyn, zullen 6 Mannen in 8 uiren uitdrinken?

Drink. 15 > kan < 6 Drink.
Uir. 3½ > 35 < 8 Uir.

105 — 48
35 — 2
3

96
3

Komt 32 Kan.

13. Als een mudde Rogge koft 5¼ guld. zo geld een brood van 12 pond, 4 ftuiv. Vrage, hoe veel een brood van 18 pond gelden zal, als 't mudde koft 6 gulden?

guld.

Digitized by Google

guld. $5\frac{1}{7}$ > ft. < 6 guld.
pond. 12 > 4 < 18 pond.

4

72

Komt $6\frac{6}{7}$ ftuiv.

14. Als men 't mudde Koren heeft om 6 guld., zo koopt men een brood van 18 pond om $6\frac{6}{7}$ ftuiv. Vrage, hoe veel een brood van 12 pond gelden zal, als men voor het mudde geeft $5\frac{1}{7}$ guldens?

guld. 6 > ftuiv. < $5\frac{1}{7}$ guld.
pond. 18 > $6\frac{6}{7}$ < 12 pond.

72

Komt 4 ftuiv.

15. Een Tafel-kleed lang zynde $3\frac{1}{2}$ ellen, en breet $2\frac{1}{4}$, koft $5\frac{1}{2}$ gulden, hoe veel zal een ander koften, 't welk lang is $5\frac{1}{4}$ ellen, en $3\frac{1}{2}$ ellen breet?

lang $3\frac{1}{2}$ > gl < $5\frac{1}{4}$ el lang.
breed $2\frac{1}{4}$ > $5\frac{1}{2}$ < $3\frac{1}{2}$ el breed

9 11 21
2 21

18 231

Komt $12\frac{5}{6}$ guld.

16. Een Difch-kleed, welk lang is $5\frac{1}{4}$ ellen en breed $3\frac{1}{2}$ ellen, koft $12\frac{5}{6}$ guld. Vrage, hoe veel koft een ander, dat $3\frac{1}{2}$ ellen lang, ende $2\frac{1}{4}$ ellen breet is?

el lang $5\frac{1}{4}$ < $12\frac{5}{6}$ > $3\frac{1}{2}$ el lang.
el breed $3\frac{1}{2}$ < > $2\frac{1}{4}$ el breed.

21 77 9
6

11

126

$5\frac{1}{2}$

14

2

Komt $5\frac{1}{2}$ guld.

17. Twee Arbeiders nemen aan te dragen 11 mylen weegs 400 pond gewigts, voor 5 g-guld., en overmits de weg quaad en moeilyk om te gaan is, zo leggen zy op een ander Drager (ten einde 3 mylen) 150 pond, voldoen alzo met de refte haren weg: Vrage, hoe veel zy verdienen?

℔. 400 > g-gl. < 150 ℔. myl.
myl. 11 > 5 < 8 myl. 11

15 3 fub.

myl 8

$1\frac{4}{11}$ g-gl. trek die van
5 g guld.

Komt $3\frac{7}{11}$ g-guld.

18. Wanneer 6360 gulden, 18 ftuivers, 12 penn. in 11 maanden winnen 747 guld. 16 ftuiv. $24\frac{1}{5}$ penn. hoe veel is de winninge ten hondert in 't Jaar?

guld. $6360\frac{1}{4}$ > guld. < 100 guld.
maand. 11 > $747\frac{8271}{10120}$ < 12 maan.

1119525 7657551 1200

14927 16
40 16

597080 - 7657551 } 12 gl.

1

29884 - 4925931 } 16 ft.
(14927 }
(16

29884 - 238832 } 8 pen.

Komt 12 gl. 16 ft. 8 pen.

19. Twee Arbeiders nemen aan te dragen 600℔ gewigts, 16 mylen verre, 't hondert voor 7 ß, 3 ₰, en overmits de weg quaad om te gaan is, zo leggen zy op twee andere Dragers (na dat zy 5 mylen gedragen

 had-

hadden) 250 ℔, mits gevende loon naar advenant, voldoen met de rest haren weg: Vrage. hoe veel zy verdienen?

100 - 7½ - 600 } domt 2 £, 3½ ß.

℔. 100 > ß. > 250 ℔.
Myl. 16 7½ 11 Myl.

160 29 275

5 — 55 5 —

32 — 55

4

128 - 1595 } 12,19/32 ß.

(128
2 £. 3 ½ ß | 64
subst. 0 - 12,19/32 | 59

Komt 1 £, 11,13/32 ß.

Den Verkeerden of Gecomposeerden Regel van Vyven.

MEn multipliceert altyd het voorste onder-getal, met het agterste boven-getal, kruis-gewys en 't agterste onder getal door 't voorste boven-getal, voorts werkende na den regten Regel van Drien, het middelste getal onder 't agterste Product, en de uitkomste gedivideert door 't voorste Product, als blykt by 't volgende voorbeelt.

1. Als 3 Ruiters zyn Exellentie 2 maanden dienen om 162 guld. Vrage, hoe veel Ruiters hem 9 maanden lang voor 24300 guld. dan dienen zullen?

Maand. 2 > Ruit. < 9 Maand.
guld. 162 3 24300 guld.
9 2

1458 48600
3

1458 - 145800

Komt 100 Ruiters.

2. Wanneer 100 Ruiters zyn Exellentie 9 maanden dienen voor 24300 guldens: Vrage hoe lang zullen hem 3 Ruiters voor 162 gulden dienen?

Ruit. 100 > maand. < 3 Ruit.
guld. 24300 9 162 guld.

9 — 3 —

27 54

27 —

Komt 2 maand.

3. Item, als 100 guldens in 12 maanden winnen 9 guld. hoe veel capitaal ofte hooftgeld moet men hebben om te winnen in 5 maanden 15 guldens?

Maand 12 > gl. < 5 Maand.
Winst 9 100 15 Winst.

3 —

20
4

80
5

Komt 400 guld.

Anders

Capt. 100 - 9 3 Winst.
Maand. 4 12 - * Capt.
Winst. 5 15 - 5 Maand.

Komt 400 guld.

4. Als 400 guldens in 5 maanden winnen 15 gulden, hoe veel zal men op intrest moeten geven, om in 12 maanden 9 guldens te winnen?

Maand. 5 > gl. < 12 Maand.
Winst. 15 400 9 Winst.

Komt 100 guld. Capt.

of Anders.

Capt. 100 400 } - 15 3 Winst.
Maand. 5 } } * Capt.
Winst. 3 9 - } 12 4 Maand.

Komt 100 gl. Capt.

5. Als

5. Als 100 guld. in 12 maanden winnen 9 guld. hoe veel tyd zal men moeten hebben om met 400 guld. 15 guld. te winnen?

Guld. 100 - 9 Winst.
Maand. 12 Maand.
Winst. 15 - 400 Guld.

Komt 5 Maanden.

6 Wanneer 6 Drinkaars in 8 uren uitdrinken een Tonneken Wyns, houdende 32 Amsterdamsche mengelen: Vrage, hoe menig Drinkaarts zouden in $2\frac{1}{2}$ uren 35 diergelyke kannen uitdrinken?

Uir. 8 > Drink. 6 < $3\frac{1}{2}$ Uir.
Ming. 32 35 Ming.

Komt 15 Drink.

7. Wanneer 15 quanten in $3\frac{1}{2}$ uren tyds uitvegen 35 mingelen Wyns: Vrage om in 8 uren 32 mengelen uit te drinken, hoe veel diergelyke vogt-lepels men hebben moeste?

Uir. $3\frac{1}{2}$ > 15 < 8 Uir.
Ming. 35 32 Ming.

8 15
280 480
$3\frac{1}{2}$
1440
240
168
12

Komt 6 Drinkaarts.

8. Zoo een Wagenaar op zynen wagen voert 4 Centenaren, 80 mylen verre, voor $6\frac{1}{2}$ guldens: hoe veel mylen zal een ander Voerman dan voeren $9\frac{1}{2}$ Centenaren voor 5 guld. 1 stuiv. $3\frac{1}{2}$ penningen?

Cent. 4 > Myl. 80 < $9\frac{1}{2}$ Cent.
guld. $6\frac{1}{2}$ $5\frac{72}{160}$ guld.

31 6479
19 80
1280 518320
64 4
2 2073280
31 66880
19 3520
64 55
2

Komt $27\frac{1}{2}$ Myl.

9. Als 4 Centenaren worden gevoert 80 mylen, voor $6\frac{1}{2}$ guld. hoe veel Centenaren zal een ander voeren $27\frac{1}{2}$ mylen voor 5 guld. 1 stuiv. $3\frac{1}{2}$ penn.

Myl. 80 > Cent. 4 < $27\frac{1}{2}$ Myl.
guld. $6\frac{1}{2}$ $5\frac{72}{160}$ guld.

31 6479
55 4
128 25916
64 80
2 2073280
31 66880
55 1216
64 19
2

Komt $9\frac{1}{2}$ Cent.

10. Twee Arbeiders nemen aan te dragen ettelyke ponden gewigts, 11 mylen weegs voor 5 g-guldens, en overmits zy den weg zeer quaad om te gaan bevinden, leggen zy op eenen anderen drager (na datze drie mylen

len gedragen hadden) 150 ponden, hem gevende na beloop hares loons bedragende $1\frac{4}{11}$ goud-guldens: Vrage, hoe veel ponden zy lieden ten eersten aangenomen hadden te dragen?

Myll.
11
sub. 3 af

Myl. 8 > ℔. < 11 Myl.
g-gl. $1\frac{4}{11}$ > 150 < 5 g-guld.

15 | 10
8
80
5

Komt 400 ℔.

11. Twe zullen dragen 400 ponden voor 5 g-guld. 11 mylen weegs, en overmits zy den weg niet bequaam om te gaan en bevinden, huurenze onderwegen een dieze 150 ponden opleggen, hem gevende naar advenant hares Loons: ontfangt $1\frac{4}{11}$ g-guld. Vrage, hoe verre zy-lieden die 400 ponden alleen gedragen hadden?

℔. 400 > Myl. < 150 ℔.
g-gl. 5 > 11 < $1\frac{4}{11}$ g-gl.

15

Komt 8 mylen trekt
die van 11 myl.

Rest 3 myllen.

12. Twe perzonen willen dragen 400 ℔, 11 mylen weegs voor 5 g-guldens, dog drie mylen gedragen hebbende, leggen op eenen anderen zekere ponden gewigts, hem gevende naar advenant hares loons, welke beloopt $1\frac{4}{11}$ g-guldens. Vrage, hoe veel ponden hy gedragen heeft?

11
3 subst.

myl. 11 > ℔. < 8 myl.
g-gld. 5 > 400 < $1\frac{4}{11}$ g-gld.

Komt 150 ℔.

13. Twe nemen aan te dragen, voor 5 g-guld. 400 ponden zekere mylen verre: onderwegen huurenze om eenige oorzaake eenen dieze opleggen 150 ponden, die dat draagt 8 mylen weegs, hem gevende naar advenant hares loons, 't welk beloopt $1\frac{4}{11}$ g-gulden: Vrage, hoe veel mylen zy die aangenomen hadden te dragen?

g-gl. $1\frac{4}{11}$ > Myl. < 400 ℔.
℔. 150 > 8 < 5 g-gl.

Komt 11 Mylen.

14. Als de zoldye van 100 Ruiters bedraagt in 9 maanden 24300 guldens, hoe veel Ruiters zal men in dienst houden voor 162 guldens 2 maanden lang?

guld. 162 > Ruit. < 24300 guld.
Maand. 2 > 100 < 9 Maand.

486 | 1458
486
Komt 3 Ruiters.

15. Als men 't mudde Koorn koopt voor 6 guld., en een brood van $6\frac{6}{11}$ stuiv. weegt 18 pond: Vrage hoe veel een brood van 4 stuivers wegen moet, als het Koorn afslaat, en geld $5\frac{1}{2}$ guldens?

guld. 6 > ℔. > $5\frac{1}{2}$ guld.
stuiv. $6\frac{6}{11}$ > 18 > 4 stuiv.

72 | 108
4
432
2
Komt
72 - 864 | 12 ℔.

16. Als men een mudde Koorn koopt voor $5\frac{1}{2}$ gulden, een brood van 12 ponden kost 4 stuiv., wat beloopt het mudde, als men een brood van 18 ponden verkoopt voor $9\frac{9}{11}$ stuivers.

℔.

Digitized by Google

℔. 12 > guld. < 18 ℔.
stuiv. 4 > 5⅑ < 6 stuiv.

18 — 12

Komt 6 guld.

17. Hoe veel Gasten of Gezellen moet een Grof-smid hebben, om 4 Ankers in 12 dagen te maken, als 18 Gezellen in 6 dagen 12 eenwigtige Ankers maken?

Dagen 6 > Man < 12 Dagen
Anckers 12 > 18 < 4 Ankers
12 6
144 108
4
432

Facit 3 Man.

Anders.

Man. 3 18 - 12 3 Ank.
Dagen 3 6 - * Man.
Ank. 4 - 12 3 Dagen

Facit 3 Man.

Merkt: zegt hoe veelmaal 6 in 18 rest 3 in de eene Ry, dan hoe veelmaal 6 in 12 rest 2 in de andere Ry, doet dan de 4 uit tegen 12 rest 3 over, doet die drie uit tegen de 3 die van 18 rest, blyft niet over, voorts doet de 2 die van 12 overgebleven is tegen 6 uit, blyft van 6 nog 3 over, het welk't antwoord is daar na gevraagt wierde.

18. Twee Lastdragers nemen aan te dragen 600 pond 16 mylen weegs, 't hondert voor 7 ß, 3 ₰, en wyle tyds gedragen hebbende, bevinden de weg te quaad, waarom zy op andere Dragers leggen 250 ponden, ter gezetter plaatze gekomen zynde, ontfangen de eerste twee Dragers voor hun aanpart 1 £, 11 ß, 0 ₰. Vrage hoe veel mylen de leste Dragers haren last gedragen hebben?

℔. ß. ₰. ℔.
100 - 7 - 3 - 600 komt 2 - 3 - 6 (£. ß. ₰.)
subst. 1 - 11 - 0
0 - 12 - 5

℔. 250 > Myl. < 250 ℔.
£. ß. ₰. > 16 < ß. ₰.
2 - 3 - 6 12 - 5
20 12
43 149
12 32
522 4785
87 957

Komt 11 Myllen.

19. Item, 2 Lastdragers nemen aan te dragen 600 ℔. 16 mylen weegs, 't hondert voor 7 ß, 3 ₰: maar 5 mylen gegaan hebbende, bevinden de weg te quaad, en over zulks ontlasten zy zig zekere ponden gewigts, en leggenze op andere dragers, op conditie, dat die na advenant loon hebben zullen: en alzo de eerste voor haar aanpart ontfangen 1 £, 11 ß; 1 ₰. Vrage hoe veel ponden zy ontlast hebben?

℔. ß. ₰. ℔.
100 - 7 - 3 - 100 Komt 2 - 3 - 6 (£. ß. ₰.)
subst. 1 - 11 - 0
0 - 12 - 5

Myl. 16
subst. 5

Myl. 10 > ℔. < 11 Myl.
ß. ₰. > 100 < ß. ₰.
7 - 3 50 12 - 5
12 12
87 149
11 32
957 4785
5
50

Komt 250 ℔.

Den

Den Regel Conjoinct, of t'zamengevoegden Regel.
Anders
Regel van vergelykinge

DEzen Regel wordt alzo genaamt, om dat ze zo veel Regels van Drien te zamen voegt als men begeert: Als ook, om dat door eene ſtellinge gemaakt wordt, het geſchiede door verſcheidene Regels van Drien zoude moeten geſchieden.

1. Hoe veel ellen Antwerps doen 87$\frac{1}{2}$ ellen Frankforts, als 10 ellen Frankforts doen 7 ellen te Weenen in Ooſtenryk: en 35 ellen te Weenen doen 24 ellen tot Lions, en 3 ellen Lions doen 5 ellen te Antwerpen?

Antw.	*	——	87$\frac{1}{2}$ 175 35	Frankf.
Frankf.	5 10	——	7 . .	Weenen
Weenen	5 35	——	24 4 2 .	Lions
Lions	3	——	5 . .	Antw.
	2	——		

Komt 70 pond Antw.

2. Hoe veel ellen Frankforts doen 70 ellen Antwerps, als 5 ellen Antwerps doen 3 ellen te Lions, ende 24 ellen te Lions doen 35 ellen te Weenen in Ooſtenryk: ende 7 te Weenen doen 10 ellen te Frankfort?

Frankf.	*	——	70 35	Antw.
Antw.	5	——	3	Lions
Lions	2 4 8 24	——	35 7	Weenen
Weenen	7	——	10 5	Frankf.
	2	——	175	

Komt 87$\frac{1}{2}$ el Frankforts.

3. Item, om 3 ſtuivers koopt men 25 Zuiker-peren, en 6 Zuiker-peren koſten zo veel als 9 Appelen, ende 3 Appelen zo veel als 10 witte Pruimen, en 50 witte Pruimen koſten zo veel als 2 pond Aardakkers: Vrage hoe veel pond Aardakkers zal men kopen voor 15 ſtuivers?

ſtuiv.	3	——	25	Peeren
Peeren	3 6	——	9 3	Appelen
Appelen	3	——	10	Pruimen
Pruimen	50	——	2	Aardakkers
Aardakkers	*	——	15 3	ſtuiv.

Komt 25 pond.

4. Als 5 ß Vlaams doen 12 Hollandſche ſtoters, en 2 ſtoters doen 5 Brabandze ſtuivers, en 100 ſtuivers doen 5 Carolus guld, en 12 guld. doen 3 Vlaamze Nobels, en 12 Nobels doen 42 Staten Daalders: Hoe veel Staten Daalders zal men dan hebben voor 4000 ß?

Schel.	5	——	12 . .	Stoters
Stoters	2	——	5 . .	Stuiv.
Stuiv.	100	——	5 . .	Guld.
Guld.	4 12	——	3 . .	Nobels.
Nobel.	12	——	42 6 3	Daald.
Daald.	*	——	4000	Schel.

Komt 600 Daalders.

5. Wanneer 100 ponden te Geneve, 108 ponden te Lion doen, en als 100 ponden te Lion koſten 30 £, 12 ß, 8 ₰; hoe veel koſten dan 100 ponden te Geneven? Merkt 30 £, 11 ß, 8 ₰, is 30$\frac{19}{30}$ £, of 7352 ₰.

Geneven	25 100	——	108 27	Lions
Lions	100	——	7352	Groot.
Grooten	*	——	100	Genev.

Komt 7940$\frac{4}{25}$ ₰, of 33 £, 1 ß, 8$\frac{4}{25}$ ₰.

6. Wanneer 100 ℔ t'Amſterdam, 105 ℔ t'Antwerpen doen, ende 800 ℔ t'Antwerpen koſten 4 £, 10 ß, 6 ₰, hoe veel koſten 100 ℔ te Amſterdam? Merkt 4 £, 10 ß, 6 ₰, is 1086 ₰. Steldt die aldus in de Ry.

Amſterd.

Digitized by Google

Amst. . . .	100 — 105 21	Antw.
Antw. 80	100 800 — 1080 543	Grot.
Grot. . . .	* — 100 . .	Amst.

Kemt $142\frac{43}{80}$ ℊ, of 11 ß, $10\frac{43}{80}$ ℊ.

7. Als 100 ℔ Tin te Londen kosten 68 ß steerlings, tot hoe veel komt het ℔ t' Amsterdam, wanneer 100 ℔ te Amsterdam, doen 109 ℔ te Londen, en 3 Carolus guldens doen 6 ß steerlings?

Lond.	25 100 — 68 17	ß Sterl.
Stuiv. . .	* — 1 .	Amst.
Amst.	5 100 — 109	Lond.
ß Sterl.	2 6 — 3 .	Guld.
Guld. . .	1 — 20	Stuiv.
250	———	1833

Komt $7\frac{83}{250}$ stuiv.

8. Item, zo een ℔ Tin t' Amsterdam verkogt wert voor $7\frac{83}{250}$ stuivers, en 100 ℔ te Amsterdam doen te Londen 109 ℔: Vrage hoe veel ß steerlings de 100 ℔ te Londen gekost hebben, wanneer men 6 ß steerlings telt voor 3 Carolus gulden?

Amst	1 — $7\frac{83}{250}$ 1833 17	Stuiv.
ß Sterl. .	* — 100 2 . . .	Londen
Londen	109 — 100 5 . . .	Amst.
Guld. .	3 — 6 2	ß Sterl.
Stuiv. .	20 — 1	Guld.
Noem.	5 250 — 0	Noemer

Facit 68 ß Sterling.

9. Item, voor 3 stuivers koopt men 25 Peren, en voor 6 Peren heeft men 9 Appelen, ende 3 Appelen doen 10 Pruimen, 50 Pruimen kosten juist 2 ℔ Aard-akkers: Vrage, hoe veel kosten dan 25 ℔ Aard-akkers?

Stuiv.	3 — 25	Peeren
Peeren	2 6 — 9 3	Appels
Appels	3 — 10	Pruim.
Pruim.	50 — 2	℔ Aardak.
Aardak. ℔	25 — *	Suiv.

Komt 15 stuiv.

10. Als 5 ß Vlaams doen 12 Hollandsche stoters, en 2 stoters doen 5 Brabandsch stuivers, en 100 Brabandsche stuivers doen 5 Carolus guldens, en 21 Carolus guldens doen 3 Vlaamsche Nobelen, en 12 Vlaamsche Nobelen doen 42 Staten-daalders: Vrage, hoe veel ß Vlaams men tellen zal voor 600 Staten-daalders?

Schelling	5 — 12	Stoters
Stoters	2 — 5	Stuivers
Stuivers	20 100 — 5	Gulden.
Gulden.	3 21 — 3	Nobels
Nobels	12 — 42 6 7	Daalders
Daald.	200 600 — *	Schelling

Komt 4000 ß Flaams,

De Regel van Egalisatie, ofte Even-gelyk-makinge.

LEert de getallen van Plus en Minus, dat is: Meer en Min, even gelyk stellen, substraheert Plus, en addeert Minus, of zo de voorbeelden u leeren zullen. Om kortheits wille, stelt men dit teken + voor Plus of en dit ÷ voor Minus of min.

1. Van een volle ton werd getapt de $\frac{1}{2}$, nog het $\frac{1}{5}$, en men bevind daar nog in te zyn $\frac{1}{4}$ plus 6 potten: Vrage, hoe veel potten de tonne gehouden heeft? Merkt: Addeert $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{5}$, en $\frac{1}{4}$, komt $\frac{19}{20}$ ton, die trekt van een gehele ton, rest $\frac{1}{20}$ ton, die even zo veel moet zyn als 6 potten: daarom zegt $\frac{1}{20}$ ton houd 6 potten, hoe veel de gehele ton?

```
    (20
 1/2 | 10  20
 1/5 |  4  19
 1/4 |  5 — pot. pot.
       — 1 - 6 - 20
      19     20
            ——mult.
```

Komt 120 potten.

 2. Van

2. Van een ſtuk Laken verkoopt men het $\frac{1}{4}$ tot 9 guld. d' elle; nog 't $\frac{1}{7}$ voor $8\frac{1}{4}$ guld voor de reſt zynde 12 ellen, ontfangt men 96 guld. Vrage. hoe veel ellen 't ſtuk lang geweeſt is?

(12 elle
$\frac{1}{4}$ | 3 12
$\frac{1}{3}$ | 4 7
7 - 5 - 12 elle - 12 elle
12
mult.
144
5
Komt $28\frac{4}{5}$ ellen.

3. Van een Laken verkoopt men $\frac{1}{4}$ plus 6 ellen, nog de reſt zynde $\frac{1}{6}$ plus 22 ellen: Vrage, hoe lang het Laken geweeſt is?

(12
$\frac{1}{4}$ | 3 + - 6
$\frac{1}{6}$ | 2 + - 22
add.
ſub. 5
7 + - 28 - 12
4
12
mult,
Komt 48 elle.

4. Van een Webbe ſnyt men 16 ellen plus $\frac{1}{4}$ des geheels, nog 5 ellen, en men bevind nog een elle plus $\frac{1}{5}$ van 't ſtuk behouden te hebben. Vrage, na de lengte?

(20 elle
$\frac{1}{4}$ | 5 16
$\frac{1}{5}$ | 4 5
1
ſub. 9 add.
11
20 - 22 - 1
2
20
divd.
Komt 40 ellen.

5. Van een ſtuk Linnen ſnyt men 4 maal $1\frac{1}{2}$ ellen, plus $\frac{1}{3}$ des ganſchen ſtuks, nog $3\frac{1}{2}$ maal 2 ellen, en bevinden nog 5 ellen te reſten: Vrage, wat gedeelte dat van 't gehele ſtuk is?

$\frac{3}{2} - \frac{4}{1} - \frac{12}{2}$ elle 6 $\frac{7}{2} - \frac{2}{1} - \frac{14}{2}$ elle 7
(3
1 | 1 ſub. 6 elle
- | - 7 elle
3 | 2 5
2 - 18 - 3
9
3
27 Komt $\frac{5}{27}$ deel. de 5 elle.

6. Ik koop van een ſtuk Laken $\frac{1}{4}$ minus een elle, nog ten zelve pryze van het zelve ſtuk de $\frac{2}{3}$ minus 2 ellen, blyft overig 6 ellen: Vrage hoe lang het ſtuk geweeſt is? en hoe veel ik daar af gekogt hebbe?

(12
$\frac{1}{4}$ | 3 ÷ 1
$\frac{2}{3}$ | 8 ÷ 2
11 ÷ 3
1 + 3 - 6 - 12
+ 3 3
3 36 el lang
ſubſt. 6 el reſt.
Komt 30 gekogt.

7. Van een Korf Rozynen werd verkogt de $\frac{3}{8}$ minus 12 ponden, en men bevind nog de $\frac{1}{2}$ plus 27 ponden: Vrage, hoe veel die gewogen heeft?

(8

(8
$\frac{1}{8}$ | 4 ✠ 27
$\frac{1}{4}$ | 3 ÷ 12
7 sub.

1 - 15 - 8
8
—— mult.

Facit. 120 ℔.

8. Item men verkoopt de $\frac{1}{4}$ uit $\frac{2}{3}$ minus 3 ellen van een Laken, en men behoud de $\frac{3}{4}$ minus 6 ellen: Vrage hoe lang het Laken geweest is?

$\frac{3}{4}$ - $\frac{2}{3}$ - $\frac{8}{12}$ $\frac{1}{2}$

(4
$\frac{1}{2}$ | 2 ÷ 3
$\frac{3}{4}$ | 3 ÷ 6 add.
5

1 - 9 - 4
4
—— mult.

Komt 36 ellen.

9. Van een stuk Laken verkoopt men het $\frac{1}{4}$ plus 6 ellen, nog de $\frac{1}{6}$ minus 8 ellen, met $\frac{1}{2}$ plus 2 ellen, en het $\frac{1}{3}$ minus 4 ellen, alles tot $4\frac{1}{2}$ guldens d' elle: Vrage, hoe veel daar voor ontfangen is?

(12
$\frac{1}{4}$ | 3 ✠ 6
$\frac{1}{6}$ | 2 ÷ 8
$\frac{1}{2}$ | 6 ✠ 2
$\frac{1}{3}$ | 4 ÷ 4

18 - 20 - 12
3 4 4
4
guld.
1 - $4\frac{1}{2}$ - 16
2 9 8
9
—— mult.

Komt 72 guld.

10. Wanneer 16 ℔ Rozynen plus 16 stuivers, kosten 2 guld. 8 stuiv., hoe veel bedraagt een ℔ dan?

℔. stuiv. gl. st. ℔.
16 ✠ 16 - 2 - 8 - 1
20
48
16
32
16 ——

Komt 2 stuiv.

11 Als 21 ponden Vygen plus 14 stuivers, kosten 3 gulden, minus 4 stuivers: Vrage, hoe veel dan een Pond?

℔. st. gl. st. ℔.
21 ✠ 14 - 3 ÷ 4 - 1
4 20
18 60
✠ 18 subst.
42
21 ——

Komt 2 stuiv.

21. Als 12 ellen, plus 12 pen. kosten 3 stuivers, minus 6 ellen, op hoe veel komt dan een elle?

elle pen. st. elle elle.
12 ✠ 12 - 3 ÷ - 6 - 1
÷ 6 16
18 48
✠ 12 subst.
36
18 ——

Komt 2 pen.

13. Zo 60 g-guld min 14 Kroonen, zyn gelyk met 21 Kroonen plus 10 g-guld. Vrage, na de waarde van de g-guld. als de Kroon is op 40 stuivers?

g-gl. kroon. kroon g-gl. g-gl.
60 ÷ 14 - 21 ✠ 10 - 1
✠ 10 ÷ 14
50 35
40
—— Komt
50 - 1400 } 28 stuiv.

14. Men

14 Men bevindt dat 20 manden Turf, plus 15 stuiv. komen op 4 guld. 10 stuiv. minus 5 mand. Vrage, hoe veel manden Turf men hebben zal voor 15 guld?

Mand. st. gl. st. Mand.
20 + 15 - 4 - 10 ÷ 5
÷ 5 20
25 90
+ 15
25 - 75 } 3 stuiv.
stuiv. Mand. guld.
5 - 1 - 15
5
20
mult.
Komt 100 Mand.

15. Als 4 ℔ Rozynen gelden zo veel als 6 ℔ Pruimen, en dat men 10 ℔ Pruimen koopt voor 15 stuiv. Vrage, hoe veel kost het ℔ Rozynen dan?

℔ Rozynen	2 4	6	3	Pruim
Pruim	2 10	15	3	stuiv.
stuiv.	*	1		℔ Rozyn.

Komt $2\frac{1}{4}$ stuiv.

16. 6 Ellen Satyn staan gelyk met 10 ellen Grof grein, ende 7 ellen Grof grein kosten 36 guld. Vrage. hoe veel ellen Satyn men hebben zal om $26\frac{1}{2}$ pond st?

Satyn	6	10	Grein
Grein	7	36 6 2	guld.
guld.	53 159	*	Satyn
371		20	

Komt $18\frac{11}{20}$ elle.

17. Een koopt 3 lasten verscheiden zoorten van Granen voor 400 guldens, daar af hy betaald voor de tweede zoort het $\frac{1}{4}$ meer, (ende de derde zoort 2 maal zo veel) als 't last van de eerste: Vrage, voor hoe veel hy 't last van elke zoort gekocht heeft?

Last.
1
$1\frac{1}{4}$
2
gl. Last.
$4\frac{1}{4}$ - 400 - 1
17 . 1600 } $94\frac{2}{17}$ eerste
(2 $23\frac{9}{17}$
de $\frac{1}{4}$ daar by
guld. $117\frac{11}{17}$ tweede

guld. $188\frac{4}{17}$ derde.

18. Myn Huisvrouw, gaande eens ter markt om te kopen Lynwaat, zy kogt 3 stukken voor 131 guld. houdende het twede stuk 2 maal plus 5 guld. beter te wezen als het eerste, 't derde 3 maal plus 3 guld. zo goed als het tweede stuk: Vrage, hoe veel yder stuk waardig was.

1
2 + 5
6 + 18
9 + 23 - 131 - 1
+ 23 sub.
9 108 } 12 guld.
9 - 108 - 2
(12
2
mult.
24
add. + 5 guld.
add.
Komt 29 gl. de Tweede.
9 - 108 - 6
12
6
mult.
72
add. + 18 guld.
add.
Komt 90 gl. de Derde.

19. Twee

Digitized by Google

19. Twee Vrouwen gaan te markt, om te kopen winter-kaas, hebbende by haar genomen gelyke zomma gelts, d'eene koopt en betaalt 250 pond, en behoud over 3 guld., d'ander koopt 350 pond, en betaalt 't hondert tot gelyke prys, maar komt te kort 7 guld.: Vrage hoe veel gelts elk gehad heeft, en hoe veel 't pond gekost heeft?

℔. guld.
350 ÷ 7
250 + 3 add.
℔
1øø - 1ø - 1
2ø komt 2 stuiv.

℔ st. ℔. ℔. st. ℔.
1 - 2 - 250 - 1 - 2 350

20 { 2 . . 25 + 3 — 20 { 2 . 35 ÷ 7

Komt 28 gl. komt 28 gl.

20. Een Koopman begeert te kopen eenige lasten Koorns, voor zekere zomme gelts, dog zo hy het last betaalt tegen 78 g-guld., zo schiet hem over 6 g-guld. 7 stuiv. en zo hy kogt voor 84 g-guld. zo zoude hem gebreken 53 g-guld. 21 stuiv.: Vrage, hoe veel gelts hy hadde? en hoe veel lasten.

g-gl. g-gl. st.
84 ÷ 53 - 21
78 + 7 - 7
g-gl.
ø — øø - 1

Facit 10 Lasten.

Last g-gl. Last Last g-gl. Last
1 - 78 - 10 - 1 - 84 - 10
10 10
780 840
+ 6 - 7 ÷ 53 - 21
Facit Facit
g-guld 786 - 7 g-guld. 786 - 7

21. Een Heer wil betalen aan eenige zyner Werklieden haar verdienden dag-loon, bedragende zekere zomme gelts: bevind, indien hy aan elk geeft 5 ß, te kort zoude komen aan zyn penningen 4 ß, en zo hy aan elk telt 4 ß, behoud 3 ß over: Vrage, hoe veel geld hy tellen moest, en hoe veel Arbeidslieden daar waren?

5 ÷ 4
sub. 4 + 3 add.
1 - 7 - 1 Komt 7 arbeiders.

arbeid. ß. arbeid. arbeid. ß. arbeid.
1 - 5 - 7 - 1 - 4 - 7
7 7
35 28
÷ 4 sub. + 3 add.
komt ß. 31 komt 31 ß.
6 stuiv. 6 stuiv.
18|6 18|6
of 9 gl. 6 stuiv. of 9 gl. 6 stuiv.

22. Een Vrouwtjen kopende van een Boerman een mand vol Eyeren, voor 10 gulden, bevind dat haar 't hondert komt te staan, zo veel onder den daalder, als 450 doen beneden 5 guld.: Vrage, hoe veel Eyeren in de mand waren?

guld. Eyers
5 - 450
1½ - 100
guld.
3½ - 350 - 10
20 2
7 20
7000
ʈ

Komt 1000 Eyers.

Anders.

stuiv. stuiv. guld.
100 - 450 - 10
30 100 20
7ø 350 - 20ø
20
ʈ - 7000 } Komt 1000 Eyers

 23. Een

23. Een Man koopt ettelyke evenveel wegende stuks Kazen, voor de zomma van 135 guld. bevind dat hem de 3 stukken kosten zo veel boven de 3 guld., als de 9 stuks bedragen onder 12 guld.: Vrage hoe veel stuks Kazen hy kogt?

guld. stuk kaas.
12 - 9
add. 3 - 3 guld.
15 - 12 - 135
9 9

Komt 180 Kazen.

24. Een Koopman koopt een Laken voor de zomme van 219 guld. 12 stuiv., daar af hem de 3 ellen kosten zo veel boven de 18 guld. als de 13 ellen kosten, boven de 79 guld.: Vrage, hoe veel hy voor d'elle betaalt heeft? en hoe lang het geweest is.

elle guld.
13 - 79
sub. 3 - 18
elle
10 - 61 - 1
20
12,20

Komt 6 gl. 2 st. de el.

guld. st. elle guld. stuiv.
6 - 2 - 1 - 219 - 12
20 20
122 4392
2 2
61 2196
61 - 2196 { 36 elle lang.

25. In een Hof werden 4 Jonge Dogters vereert van hare Vryers met 483 stuks Boom-Fruit, waar af de eene neemt een zeker getal, de andere neemt ¼ des getals (min 2 stuks) meer, de derde neemt het ¼ des getals (meer 15 stuks) minder als de eerste, en de vierde neemt tweemaal zo veel (min 10 stuks) als de derde: vrage, hoe veel stuks yeder dogter nam?

Eerste 1
Twede 1¼ ÷ 2 ÷ 2
Derde 0¾ + 15
Vierde 1½ ÷ 10 ÷ 10

4½ + 27 ÷ 12 - 483
2 2
9 966
+ 54
÷ 12
9 + 66 - 966
+ 66 af
900
9 - 900 } 100
¼ ÷ 2 by 23 add.

Komt 123 de Twede.

¾ van 100 is 75
daar + 15 by 15 stuks.

Komt 90 de Derde
2 maal
is 180
÷ 10 af

Komt 170 de Vierde.

Einde van het eerste Deel van Meester
WILLEM BARTJENS.

TOE

Digitized by Google

TOEGIFT
VOOR DE
LIEFHEBBERS
VAN DE
REKEN KONST.

Digitized by Google

Digitized by Google

ALGEMEINEN REGEL.

Eenen algemeinen Regel, waar door alle Regels der Rekenkonst, die in evenredenheit of Proportie bestaan, als Regel van Drien, en Regel van Drien verkeert, Regel van Vyven, of dubbelde Regel van Drien, Regel van Vyven verkeert, ketting Regel, Regel van Gezelschap, en zoo voorts. Zoo in 't Geheel als in 't Gebrooken, op een nieuwe ligte wyze konnen uitgewerkt worden, zonder andere vorige kennis dan de vier werkingen der Rekenkonst te hebben, dat is, Additio, Substractio, Multiplicatio en Divisio.

WY zullen in deze algemeinen Regel alle de getallen hoe veel die ook mogen zyn, die in een vraagstuk worden op gegeven, in twee Ryen zetten, de eene aan de Regter, en de andere aan de Slinker hand. Zoo dient dan tot onderwys, om voor een Grond-Regel aan te merken, het volgende. De Getallen die betrek tot malkander hebben moeten altyd in verscheiden Reyen gezet worden, of het gene het zelve is, zy en mogen nooit in de zelve Ry staan.

Ook moet men de Getallen zodanig schikken, dat 'er in beide Ryen de zelve namen zyn, dat is te zeggen, de namen die in de eene Ry staan, moeten ook staan in de andere Ry.

1. By voorbeeld als 3 ellen kost 24 guld., hoe veel guld. kosten 8 ellen, mits de 3 ellen 24 guld. betrek tot malkanderen hebben, zo moeten die gesteld worden als volgt

elle —— guld.
guld. —— elle

elle 3 - 24 guld.
guld. * --- 8 elle
——————
~~3~~ - ~~192~~ } 64 guld.

Of Aldus.

ellen 2 - 24 guldens
guld. * - 8 ellen

~~3~~ - ~~24~~ 8 maal
* - 8
——————
komt 64 gulden.

Merkt dat in de eerste Ry na de slinker hand ellen staan, zo moeten ook ellens in de tweede Ry aan de regterhand staan, en aan de Regterhand staan guldens, zo zet ik aan de Slinker hand in de twede Ry ook guldens, en de Vrage die men met een stip of punct kan tekenen by het woord guldens.

Multipliceert 24 met 8 komt 192 deelt die door 3 komt 64 guld. de 8 elle, of deelt 3 door 24, komt 8 van 24 over, mult. die 8 elle met de 8 die van 24 over gebleven is, komt als voren, en doet zoo met alle de andere als zy door malkander kunnen gedeelt worden, of als zy door een eenig getal kunnen gedeelt worden dat 'er niet overschiet.

2. By voorbeeld in de eene Ry kwam 39, en in de andere Ry 65, dat kan niet door malkander gedeelt worden, maar nogtans kan het wel tegen malkander verkleind worden, als door 13, zegt hoe veel maal 13 in 39, komt 3 maal, en hoe veel maal 13 in 65, komt 5 maal, doet 39 door, en zet 3 weder,

doet

Digitized by Google

doet 65 door, zet 5 weder, en doet alzo met alle andere. Als 39 elle kost 65 gl. hoe veel dan 6 ellen?

elle 39 - 65 guld.
guld. * - 6 elle
3 39 - 65 5
* - 6 2

Facit 10 guld.

Als men niet meer te verkorten vint, zo begint men met de vermeerdering en deeling. als 'er te vermeerderen is overgelaten, of te deelen.

Nota Om geen verwarringe te maken, zal ik altyd het Vraakstuk zuiver opstellen, met de namen daar by, gelyk hier boven te zien is

Het gebeurt ook wel dat 'er door het verkorten in al de beyde Ryen niet overblyft, als alleenlyk 1, hoe dikwyls dit gebeurt, zyt gewaarschout, dat antwoord is altyd 1.

3. By voorbeeld, 6 ellen kost 3 gl., 2 elle hoe veel zullen die kosten?

ellen 6 - 3 guld. 3 6 - 3 1
guld. * - 2 elle * - 2

Facit 1 guld.

Nog eens

4. Als 12 Man in 6 weken maken een werk, 18 Man in 4 weken, zullen die het zelve werk maken?

Man 12 } - 1 Werk 4 12 - 1
Weeken 6 } { 18 Man 6 - 18 3
Werk * - { 4 Weeken * - 4 1

Komt 1 en het zelve werk.

5. Als 100 guld. in 12 Maand. winnen 4 guld., vrage hoe veel wind 400 guld. in 15 Maanden.

Maand. 100 - 4 Winst 100 - - - 4
guld. 12 - 400 guld. 3 12 - - - 400
Winst * - 15 Maan. * - - - 15 5

Facit 20 gl. winst

Merkt, doet de beide 00 uit tegen malkander, dat is van 100 en 400, doet dan de 4 die van de 00 rest uit tegen 12, in de andere Ry, blyft van 12 over 3, doet de 3 uit tegen 15, rest 5. mult. 5 met de 4 die boven staat, komt 20 guld. winst, en alzo is de Zomma gemaakt.

Om nu de Proef te maken, doet als volgt zet het Vraagstuk nog eens op als te vóren, maar stelt het gevonden Getal daar 't stip of Vraag stond, en daar en tegen laat eenig ander Getal agter, dat U belieft, stellende in de plaats van dit agtergelaten Getal, het stip of Vraag, dan gewerkt na gewoonte, zoo 'er dan uit komt het agter gelaten Getal, dan is Uwe Werking goed. Nota, de Ry daar 't * staat is altyd de Divisoor.

6. By voorbeeld, laat van de voorgaande Vraag de 4 guld. winst eens agter, en zet 20 guld. winst daar 't stip staat.

guld. 100 - * Winst 100 - - *
Maand. 12 - 400 guld. 3 12 - 400
Winst 20 - 15 Maan. 4 20 - - 15 5

Komt 4 gl. winst.

Nu ziet men klaar dat men de zelve 4 gl. winst kriegt die agter gelaten was, vervolgens had men wel gewerkt. Laat ons wederom in plaats van die 4 gl. winst, de 100 guld. Capt. eens agter laten.

Capt. * 4 Winst * - - 4
Maand. 12 400 Capt. 3 12 - - 400 100
Winst 20 15 Maand. 4 20 - - 15 5

Facit 100 gl. Capt.

Laat ons de 400 gl. Capt. eens agter laten.

gl. Capt. 100 4 Winst 100 - - 4
Maand. 12 * gl. Capt. 4 12 - - *
Winst 20 15 Maand. 5 20 - - 15 3

Facit 400 gl. Capt.

Laat de 12 Maanden eens agter.

100

100 - - 4
* - - 400
5 15 - - 15 3

Facit 12 Maanden.

Laat de 15 Maanden eens agter.

guld. 100 4 Winst 100 - - 4
Maand. 12 400 guld. 3 12 - - 400
Winst 20 * Maand. 5 15 - - *

Facit 15 Maand.

Uit deze Proeven, ziet men klaar, dat het even eens is, wat getal men agter laat.

Men kan door dezen Regel de gedeelten van Geld, Maate, en Gewigte brengen in de regte waarde, op een korte en verstaanbare manier.

7. Item, $\frac{4}{5}$ van een gl. hoe veel stuiv. zyn 't? Zegt by voorbeeld, Noemer 5 geeft Teller 4, hoe veel zal my 20 geven? Antw. 16, om dat 20 stuiv. 1 guld. is.

Noemer 5 - - 4 Teller
Teller * - - 20 4 Noemer.

Facit 16 stuiv.

8. Nog eens, $\frac{3}{5}$ van een gl. hoe veel stuiv. zyn 't?

Noemer 5 - - 3 Teller
Teller * - - 20 4 Noemer.

Facit 12 stuiv.

9 Nog eens, $\frac{31}{80}$ gl. hoe veel stuiv. zyn 't?

Noemer 4 80 - - 31 Teller
Teller * - - 20 Noemer.

Facit $7\frac{3}{4}$ stuiv.

10. Nog eens, $\frac{3}{4}$ stuiv. hoe veel pen. zyn 't?

Noemer 4 - - 3 Teller
Teller * - - 16 4 Noemer.

Facit 12 pen.

11. Item, $\frac{1}{5}$ Last hoe veel Mudde is 't?

Noemer 5 - - 1 Teller
Teller * - - 45 9 Noemer.

Facit 9 Mudde.

12. Hoe veel is $\frac{3}{8}$ van 32, zegt 8 geheel doet 3 gedeelte, wat gedeelte doet 32 geheel?

Geheel 8 - - 3 Gedeelte
Gedeelte * - - 32 4 Geheel.

Facit 12 Gedeelte.

En zo voorts met alle andere.

Ook moet men oplettend wezen, wanneer een vraagstuk wort opgegeven met guldens, stuiv. en pen., of £, ß, en δ, of wat voor zoorte van geld het ook wezen mag, zo moet men het in zyn gedeelten stellen.

13. By voorbeeld, een ffl 5 stuiv. 4 pen. hoe veel guld. 170 ffl? Stelt 5 stuiv. en 4 pen. op $5\frac{1}{4}$ stuiv.

ffl. 1 - $5\frac{1}{4}$ stuiv. 1 - $5\frac{1}{4}$ 21
guld. * - 170 ffl. * - 170
stuiv. 20 - 1 guld. 20 - 1
4 - 0

Facit $44\frac{5}{8}$ guld.

14. Item, 170 ffl 44 guld. 12 stuiv. 8 pen. hoe veel een ffl? Stelt 44 gl. 12 stuiv. 8 pen. in zyn gedeelte:

Aldus $\frac{12}{20}$ $\frac{1}{2}$ is $\frac{25}{40}$ | $\frac{5}{8}$ guld.

ffl. 170 - $44\frac{5}{8}$ 357 21 guld.
stuiv. * - 1 ffl
guld 1 - 20 stuiv.
Noemer 4 8 - 0 Noemer.

Facit $5\frac{1}{4}$ stuiv.

15. Item, 10 ellen kost 40 guld. hoe veel 30 elle?

elle 10 - 40 guld 10 - 40
guld. * - 30 elle * - 30

Facit 120 guld.

16. Item,

Digitized by Google

16. Item, een elle koſt 4 ſtuiv. hoe veel 50 elle?.

elle 1 - 4 ſtuiv. 1 -- 4 2

guld * - 50 elle * -- 50

ſtuiv. 20 - 1 guld. 20 -- 1

Komt 10 guld.

17. Een elle koſt 5 ſtuiv. hoe veel 36 elle?

elle 1 - 5 ſtuiv. 1 -- 5

guld. * - 36 elle * -- 36

ſtuiv. 20 - 1 guld. 4 20 -- 1

Komt 9 guld.

18. Een ℔. koſt 8 ſtuiv. of 2/5 guld. hoe veel 393 ℔?

℔ 1 - 2/5 guld. 1 -- 2/5

guld. * - 393 ℔. * -- 393

Noem. 5 - 0 5 -- 0

5 —— 786

Komt 157 gl 4 ſt.

Merkt, brengt de noemer 5 over in de eene Ry, en mult 393 met de 2, komt 786 die deelt door de Noemer 5, komt 157 1/5 gl.

19. Een Laſt Rogge koſt 76 gl. hoe veel 10 Laſt?

Laſt. 1 - 76 guld. 1 -- 76

guld. * - 10 Laſt. * -- 10

Komt 760 guld.

20. Als 17 elle koſt 55 guld. 5 ſtuiv. hoe veel de elle?

elle 17 - 55¼ guld. 17 -- 55¼ 221 13

guld. * - 1 elle * -- 1

Noem. 4 - . 4 -- 0

4 —— 13

Komt 3¼ guld.

21. De elle koſt 1 ſtuiv. hoe veel guld. 600 ellen?

elle 1 - 1 ſtuiv. 1 -- 1

guld. * - 600 elle * -- 600

ſtuiv. 20 - 1 guld. 20 -- 1

Komt 30 guld.

22. De elle koſt een pen. hoe veel 160 elle?

elle 1 - 1 pen. 1 -- 1

ſtuiv. * - 160 elle * -- 160 10

pen. 16 - 1 ſtuiv. 16 -- 1

Komt 10 ſtuiv.

23. Als 100 guld. in 12 maanden winnen 6 guld. hoe veel zal dan winnen 750 guld. in 4 maanden?

guld. 100 - 6 Winſt 5 100 -- 6

Maand. 12 - 750 guld. 2 12 -- 750 15

Winſt * - 4 Maand. * -- 4 2

Komt 15 gl. winſt.

24. Als 750 guld. in 4 maanden winnen 15 guld. hoe veel winnen dan 100 in 't Jaar?

guld. 750 - 15 Winſt. 15 750 -- 15

Maand. 4 - 100 guld. 4 -- 100 2

Winſt. * - 12 Maand. * -- 12 3

Komt 6 guld.

25. Als men in 12 maanden 6 guld. wint met 100 guld. hoe veel guld zal men vandoen hebben om in 4 maanden 15 guld. te winnen?

Maand. 12 - 6 Winſt 2 12 -- 6

guld. 100 - * guld. 50 100 -- *

Winſt 15 - 4 Maand. 15 -- 4 2

Komt 750 guld.

25. Als 750 gL winnen 15 gl. in 4 maanden, in hoe veel maanden zal men met 100 gl. winnen 6?

guld. 750 - 15 Winſt 15 750 -- 15

Maand. 4 - 100 guld. 2 4 -- 100 2

Winſt 6 - * Maand. 6 -- *

Komt 12 Maand.

27. Als de Soldye van 100 Ruiters bedraagt in 9 maanden 24300 guld. hoe veel Ruiters zal men in dienſt houden voor 162 guld. 2 maanden?

Ruiters

Digitized by Google

Ruiters 100 - 24300 gl. verd.
Maand. 9 - * Ruiters
gl. verd. 162 - 2 Maand.

100 - 24300 27
9 - *
3 0 162 - 2

Komt 3 Ruiters.

28. Als men het mudde Koorn koopt voor 6 guld. en een brood van $6\frac{6}{11}$ ftuiv. weegt 18 ℔, vrage hoe veel een brood van 4 ftuiv. wegen moet, als het koorn afflaat en gelt $5\frac{1}{2}$ guld.?

guld. 6 - $6\frac{6}{11}$ ftuiv. 6 - $0\frac{6}{11}$ 72 4
℔ 18 - * ℔ 18 - *
ftuiv. 4 - $5\frac{1}{2}$ guld. 4 - $5\frac{1}{2}$ 11
Noem. 11 - . 11 - 0
Noem. 2 - . 2 - 0

Komt 12 ℔.

Merkt: brengt de Noemers over in de andere Ry.

29. Als men het mudde Koorn koopt voor $5\frac{1}{2}$ guld, en een brood van 12 ℔ koft 4 ftuiv. wat beloopt het mudde Koorn, als men een brood van 18 ℔ verkoopt voor $6\frac{6}{11}$ ftuiv.?

guld. $5\frac{1}{2}$ - 4 ftuiv. 11 $5\frac{1}{2}$ - 4
℔. 12 - 18 ℔ 6 12 - 18
ftuiv. $6\frac{6}{11}$ - * guld. 4 72 $6\frac{6}{11}$ - *
. - 11 Noemer 0 - 11
. - 2 Noemer 0 - 2

Komt 6 guld

30. Als 20 werklieden in 10 Weeken en 5 dagen en 12 uiren, daags konnen maken 100 ftuken lynwaad, yder 40 elle lang en 6 vierendeel breed, 30 werklieden in 14 weeken 6 dagen, ter week werkende maar alleen 5 uiren daags, hoe veel ftukken zullen die maken, yder ftuk 60 elle lang, en 7 vierendeel breed?

werkl. 20 } — { 100 ftukken 20 - 100
weeken 10 } — { 40 elle lang 10 - 40 2
dagen 5 } — { 6 vierd. br. 5 - 6
uiren 12 } — { 30 werkl. 2 12 - 30
ftukken * } — { 14 weeken * - 14 2
elle lang 60 } — { 6 dagen 60 - 6
vierd. br. 7 } — { 5 uiren 7 - 5

Komt 60 ftukk.

31. Als 200 mannen in 6 weeken maken een gragt van 400 voeten lang, 16 breed en 12 diep, hoe veel man moet men hebben om in 4 weeken een gragt te maken van 1200 voeten lang, 20 breed en 16 diep?

man 200 } — { 400 vo. lang
weeken 6 } — { 16 vo. br.
vo. lang 1200 } — { 12 vo. diep.
vo. br. 20 } — { * man.
vo. diep 16 } — { 4 weeken

100 200 - 400
6 - 16
3 1200 - 12 2
5 20 - *
16 - 4

Komt 1500 Mann.

32. Als 100 pond fl. wint 6 in 't Jaar, hoe veel zal 750 pond fl winnen in 2 Jaar en 2 maanden?

Capit. 100 - 6 Winft 2 100 -- 6
Jaar 1 - 750 Capit. 1 -- 750 15
Winft * - $2\frac{1}{6}$ Jaar * -- $2\frac{1}{6}$ 13
Noemer 6 - . 6 -- 0
2 ——— 195

Komt $97\frac{1}{2}$ p. fl winft.

33. Als 100 pond fl. verlieft 6 in 't Jaar, hoe deel verlieft 750 pond. fl. in 2 Jaar en 2 maand.?

Capit. 100 - 6 verlies 2 100 -- 6
Jaar 1 - 750 Capit. 1 -- 750 15
verlies * - $2\frac{1}{6}$ Jaar * -- $2\frac{1}{6}$ 13
Noemer 6 - . 6 -- 0

Komt $97\frac{1}{2}$ pond. fl verlies.

34. Als 100 pond fl winnen 5 pond fl in 't Jaar, hoe veel een pond fl in de maand?

Capit.

Capit. £. 100 - 5 Winst 5 100 - - 5
Maand. 12 - 1 £ Capt. 12 - - 1
Winst g. * - 1 Maand. * - - 1
£ vlaams 1 - 20 ß vlaams 1 - - 20
ß vlaams 1 - 12 g 1 - - 12

Komt 1 g.

Merkt: deze Vraag is aldus, als 100 £ in 12 maanden winnen 5 £, hoe veel g zal een £ winne in een maand, als een £ doet 20 ß, en een ß doet 12 g? Facit 1 g.

35. Hoe veel is de winst van een guld. ter week, als men 6 ten 100 in 't Jaar geeft?

gl. Capit. 100 - 6 Winst 5 100 - - 6
Weeken 52 - 1 gl Capt. 13 52 - - 1
Winst * - 1 Week * - - 1
guld. 1 - 20 stuiv. 1 - - 20
stuiv. 1 - 16 pen. 1 - - 16 4

Komt $\frac{24}{65}$ pen.

36. Als een guld. ter week wint $\frac{24}{65}$ pen. hoe veel 100 guld. in een Jaar?

gl Capit. 1 - $\frac{24}{65}$ pen. 1 - - $\frac{24}{65}$ 3
Week 1 - 100 gl. Capt. 1 - - 100 5
gl. Winst * - 52 Weeken * - - 52 24 2
stuiv. 20 - 1 guld. 20 - - 1
pen. 16 - 1 stuiv. 2 16 - - 1
noem. 65 - . 5 65 - - 0

Komt 6 guld.

37. Als men de elle Laken verkoopt op 4 maanden dag, voor 4 guld. $4\frac{4}{5}$ stuiv. staande op 4 guld. contant, vrage hoe veel men ten 100 's Jaars wint?

guld. 4 - $4\frac{4}{5}$ stuiv. 4 - - $4\frac{4}{5}$ 24 6
Maand. 4 - 100 guld. 4 - - 100 5
Winst gl. * - 12 Maand. * - - 12 3
stuiv. 20 - 1 guld. 20 - - 1
noem. 5 - . 5 - - 0

Komt 18 ten 100

38. Twee Webben, de eene 76 elle, de andere 64 elle, tot 10 stuiv. de elle, bedragende in 't geheel 70 guld. Contant, om de elle te verkopen op 9 maanden dag, en te winnen 20 ten 100 's Jaars, hoe veel zou het wezen?

76
64

elle 140 - 70 guld. 2 140 - - 70
guld. $\frac{1}{2}$ - 1 elle $\frac{1}{2}$ - - 1
guld. 100 - 20 winst gl. 5 100 - - 20
Maand. 12 - $\frac{1}{2}$ guld. 4 12 - - $\frac{1}{2}$
stuiv. winst * - 9 Maand. * - - 9 3
guld. 1 - 20 stuiv. 1 - - 20 4

2 3

Facit $1\frac{1}{2}$ st de el.
addeert 10 stuiv.

Facit $11\frac{1}{2}$ stuiv.

Anders.

guld. 100 - 20 guld. 100 - - 20
Maand. 12 - $\frac{1}{2}$ guld. 2 4 12 - - $\frac{1}{2}$
Winst * - 9 Maand. * - - 9 3
guld. 1 - 20 stuiv. 1 - - 20
noem. 2 2 - - 0

Komt $1\frac{1}{2}$ winst op de el
add. 10 stuiv.

Komt $11\frac{1}{2}$ stuiv.

39. Als men 't Last Tarwe verkoopt tegen 94 guld. 10 stuiv dan wint men 25 ten 100, vrage om 100 ten 100 te winnen, hoe veel men het Schepel verkopen moet?

1 - $94\frac{1}{2}$ 189 7
Last 1 - $94\frac{1}{2}$ gl. ontv. 5 125 - 100
gl. ontv. 125 - 100 gl. uitg. 100 - 200 8
gl. uitg. 100 - 200 gl ontv. * - 1
st. ontv. * - 1 Schepel 4 - 1
Schepel 4 - 1 Mudde 27 - 1
Mudde 27 - 1 Last 1 - 20 4
guld. 1 - 20 Stuiv. 2 - 0
noem. 2

Facit 28 stuiv.

Merkt:

Merkt: deze Vraag is aldus, als of gezeid wierde, voor een Laſt heb ik $94\frac{1}{2}$ gl. ontfangen, ontfangen 125 gl. voor 100 gl. uitgegeeven, uitgegeeven 100 tegen 200 ontfangen, hoe veel ſtuiv. ontfang ik voor een ſchepel, als 4 ſchepels doen 1 mudde, en 27 mudde een laſt, en een guld. doet 20 ſtuiv.

40. Voor 1000 ſtukken evenwigtige kazen betaalde ik 1250 guld., verkogt de 100 ℔ voor 15 guld. en won 20 ten 100, de vrage is hoe veel ſtukken kaas in de 100 pond waaren?

ſtukk. 1000 - 1250 gl. uitg. — 1000 -- 1250 25
gl. uitg. 100 - 120 gl. ont. — 2 100 -- 120 4
gl. ontv. 15 - 100 ℔ uitg. — 5 15 -- 100
℔ uitg. 100 - * ſtukk. — 4 100 -- *

Facit 10 ſtukken.

41. Als men een ℔ verkoopt voor 2 gl. 10 ſtuiv. dan wint men 4 op 30, om te winnen 6 op 50, hoe duir zal men het ℔ dan verkopen?

℔. 1 - $2\frac{1}{2}$ gl ontv. — 1 -- $2\frac{1}{2}$ 5
gl. ontv. 34 - 30 gl. uitg. — 17 34 -- 30 3
gl. uitg. 50 - 56 gl. ontv. — 5 50 -- 56 14
gl. ontv. * - 1 ℔. — * -- 1
noem. 2 - . — 2 -- 0

17 —— 42

Komt $2\frac{8}{17}$ gulden.

42. 100 ſtukken Boter koſten 20 guld. 10 ſtuiv. vrage hoe duur zal ik het ſtuk weder verkoopen om een vierendeel winſt te doen?

ſtukk. 100 - $20\frac{1}{2}$ guld. — 5 100 -- $20\frac{1}{2}$ 41
ſtuiv. * - $1\frac{1}{4}$ ſtukk. — * -- $1\frac{1}{4}$ 5
guld. 1 - 20 ſtuiv. — 1 -- 20
noem. 8 - . — 8 -- 0

8 —— 41

Komt $5\frac{1}{8}$ ſtuiv.

43. Als een Tapyt is lang $5\frac{3}{8}$ elle, breed $2\frac{1}{2}$ elle, de elle van dien in 't vierkant koſt 3 guld. 8 ſtuiv. en 4 pen. hoe veel komt 't Tapyt te ſtaan?

Merkt, ſtelt 3 gl. 8 ſt. 4 pen. in zyn gedeelte van een guld.

lang. 1 - $3\frac{33}{80}$ guld. — 1 -- $3\frac{33}{80}$ 273
breed 1 - $5\frac{3}{8}$ lang. — 1 -- $5\frac{3}{8}$ 43
guld. * - $2\frac{1}{2}$ breed. — * -- $2\frac{1}{2}$ 5
noem. 2 - . — 2 -- 0
noem. 8 - . — 8 -- 0
noem. 80 - . — 16 80 -- 0

256 —— 11730

Komt $45\frac{219}{256}$ gl. of 45 gl. 17 ſt. $1\frac{3}{4}$ p.

44. Als een elle in 't vierkant koſt 4 gl. $9\frac{1}{2}$ ſtuiv. vrage hoe veel koſt een ſtuk dat lang is $10\frac{5}{8}$, breed $3\frac{1}{4}$ elle?

lang 1 - $4\frac{19}{40}$ guld. — 1 -- $4\frac{19}{40}$ 179
breed 1 - $10\frac{5}{8}$ lang — 1 -- $10\frac{5}{8}$ 85 17
guld. * - $3\frac{1}{4}$ breed — * -- $3\frac{1}{4}$ 13
noem. 40 - . — 8 40 -- 0
noem. 8 - . — 8 -- 0
noem. 4 - . — 4 -- 0

256 —— 39559

Komt $154\frac{135}{256}$ gl. of 154 gl. 10 ſt. $8\frac{3}{4}$ p.

45. Een ſtuk Tapyt lang $5\frac{3}{8}$ elle, koſt de elle in 't vierkant 3 guld. 8 ſtuiv. 4 penn. beloopt in alles $45\frac{219}{256}$ guld. vrage hoe breed het ſtuk geweeſt is?

lang $5\frac{3}{8}$ - $45\frac{219}{256}$ guld. — 43 $5\frac{3}{8}$ -- $45\frac{219}{256}$ 11730 43
breed * - 1 lang — * -- 1
guld $3\frac{33}{80}$ - 1 br. — 273 $3\frac{33}{80}$ -- 1
noe. 2 - 5 noem. — 2 -- 5

Komt $2\frac{1}{2}$ el breed.

46. Als 32 ℔ koſten 16 £, hoe veel gl. zal een ℔ koſten?

Genomen ik weet de overeenkoming van een £ met een gulden niet, maar ik weet dat 1 £ doet 20 ß, en een ß doet 6 ſtuiv. en 20 ſtuiv. doen een guld., zoo weet ik genoeg om dezen Regel op te ſtellen; Aldus.

℔-

Digitized by Google

℔.	32 — 16 P. ß		2 32 - - 16	
guld.	* — 1 ℔.		* - - 1	
P. ß	1 — 20 ß		1 - - 20	
ß.	1 — 16 stuiv.		1 - - 6	3
stuiv.	20 — 1 guld.		20 - - 1	

Komt 3 guld.

Dog als men de overeenkoming weet, dan aldus:

℔.	2 32 — 16	P. ß.	ofte	
guld.	* — 1	℔	2 32 — 16	
P. ß.	1 — 6 3	guld.	* — 1	

Komt 3 guld. Komt ½ P. ß

47. 566 ℔ bruto, hoe veel ℔ netto maken die tegen 18 ℔ Tara? Aldus

℔ Bru. 566-*	℔ Net. 283	566 - *	
℔ Net. 82-100	℔ Bru.	41 82 - 100 50	25

Komt $464\frac{2}{25}$ ℔ Net

48. Men koopt 850 ℔ Speceryen voor 289 guld. vrage hoe veel het ℔, als men 4 ten 100 Bruto voor Tara neemt?

℔ Bru. 850-289 ℔ gl.		17 850 - 289	17
stuiv.	*-1 ℔ Net	* - 1	
℔ Net. 96-100 ℔ Bru.		12 48 96 - 100 20	5
guld.	1-20 stuiv.	1 20	

Komt $7\frac{1}{2}$ stuiv.

49. Een Koopman koopt een vat Koopmanschap wegende 220 ℔, Tara is 10 ten 100 Bruto, vrage hoe veel hy geven moet als het ℔ kost 7 stuiv. 8 pen.

℔ Net.	1 - $7\frac{1}{2}$ stuiv.	1 - 7½ 15	3
guld.	* - 220 ℔ Bru.	* - 220	11
℔ Bru. 100	- 90 ℔ Net.	100 - 90	9
stuiv.	20 - 1 guld.	4 20 - 1	
Noemer	2 - -	2 - 0	

Komt $74\frac{1}{4}$ guld.

50. Een Koopman koopt Pruimen, wegende met de vaten te zamen 6720 ℔, tot 22 ß 't 100 ℔ zuiver, de Tara 12 ten 100, en als men aftrekt 18 Maanden Rabat à 8 per cento 's Jaars, vrage hoe veel die partye in guldens beloopt?

Beziet met aandagt deze werking, eerst de 18 maanden Rabat bedraagt 12 gl. Rabat.

Maand.	12 — 8	Rabat	
hoe	* — 18	Maand.	

Komt 12 Rabat.

℔ Brut.	112 — 100	℔ Net.	
℔ Net.	100 — 22	ß uitgeg.	
ß.	1 — 6	stuiv.	
stuiv.	20 — 1	guld.	
ontv. gl.	* — 6720	℔ Brut.	
uitgeg.	112 — 100	ontv.	

	112 — 100	5
	100 — 22	11
	1 — 6	3
	20 — 1	
	* — 6720 60	15
7 28 56	112 — 100	

Facit $353\frac{1}{7}$ guld.

51. Als 60 ℔ Bruto te Amsterdam kosten 90 Ryksdaalders, hoe veel guld. moet men te Weenen een ℔ Netto verkopen om 40 ten 100 te winnen, tegen 10 Tara ten 100, en de Wissel 2 ten 100, ten voordeel van Weenen zynde? Aldus

℔ Bruto	60 — 90	Ryksd. Amst. uitg.
ontv. gl. Ween	* — 1	℔ Netto
℔ Netto	90 — 100	℔ Bruto
Ryksd.	4 — 10	guld.
guld. Amst.	102 — 100	gl. Weenen
uitgeg.	100 — 140	ontvang.

3 60	— 90	
*	— 1	
90	— 100	
4	— 10	
51 102	— 100	25
100	— 140 70	35

Facit $5\frac{25}{51}$ gl. te Weenen.

52. Als

52. Als men 57 pond Amsterdams gewigt inkoopt voor 60 guld., en men verkoopt een pond Antwerps voor 2 guld, hoe veel is op 't 100 gewonnen, als 19 pond Amsterdams doen 20 Antwerps?

℔ Amst. 57 - 60 gl. uitgeg. 3 57 - - 60 3
gl. ontv. 2 - 1 ℔ Antw. 2 - - 1
℔ Antw. 20 - 19 ℔ Amsterd. 20 - - 19
uitgeg. 100 - * ontvang. 100 - - *

200
sub. 100

komt 100 winst.

Want voor 100 guld. uitgegeven, ontvangt men 200 guld. daar de 100 guld, die men uitgegeven heeft afgetrokken, rest 100 tot winst.

53. Als 150 pond tot Amsterdam kost 208 guld. en dat een pond te Antwerpen komt te staan op 1⅓ guld. hoe veel is de wissel ten 100, en tot wiens voordeel?

℔. 150 - 108 Amst. 3 150 -- 208 52
gl. Antw 1⅓ - 1 ℔. 4 1⅓ -- 1
wiss. Amst. * - 100 Antw. wi * -- 100 2
0 -- 3

104
sub. 100

komt 4 winst ten voordeel van Antwerpen.

54. Men wil verwisselen 100 Ryksdaalders tegen zilveren g-guld., en alzo 5 Caroli guldens doen 2 Ryksdaalders, en 10 g-guld. doen 14 Caroli guldens, vrage hoe veel g-guld. men ontfangen zal voor 100 Ryksdaalders?

Ryksd. 2 - 5 guld. 2 - - 5
g-guld. * - 100 Ryksd. * - - 100 50
guld. 14 - 10 g-guld. 7 14 - - 10 5

komt 178⁴⁄₇ g-guld.

55. A. en B. handelen, A. leyt in 800 gl. voor 3 Maanden, vrage hoe lang B 600 gl inleggen zal, om ⅓ part van de winst te genieten?

A. guld. 800 - ⅔ Winst 2 4 800 -- ⅔ 2
Maand. 3 - 600 B. guld. 3 -- 600 4
Winst ⅓ - * Maand. 3 ⅓ -- *

komt 6 Maand.

56. Een Koopman heeft Laken van 5 gl. de elle, en lang 40 elle, die wil hy vermangelen tegen ander goed, dat de elle waardig is 16 stuiv. vrage hoe veel elle van 16 stuiv. hy daar voor ontfangen zal?

elle 40 - * elle 10 40 -- *
guld. 5 - ⁴⁄₅ guld. 5 -- ⁴⁄₅ 4
Noem. 5 - 0 5 -- 0

komt 250 ellen.

57. Twee Koopmans A. en B mangelen, A. heeft 200 ℔ Peper tot 22 stuiv. 't pond, B. heeft Linnen van 33 stuiv. de elle, vrage hoe veel elle moet B. aan A. geven voor die 200 ℔ peper?

℔. 200 - * elle 200 -- *
stuiv. 22 - 33 stuiv. 2 22 -- 33 3

Komt 133⅓ elle.

58. Als 200 Man in 8 weeken maken een Gragt van 400 Voet lang, 16 breed, en 12 diep, hoe veel Man moet men hebben om in 6 weeken een Gragt te maken van 1600 voet lang, 20 breed, en 18 diep?

Mannen 200 - 400 v. lang 200 -- 400 2
Weeken 8 - 16 v. breed 4 8 -- 16
v. lang 1600 - 12 v. diep 100 1600 -- 12 3
v. breed 20 - * Mannen 20 -- *
v. diep 18 - 6 Weeken 6 18 -- 6

komt 2000 Mann.

59. In een Vloot zyn 6000 Mann. die zyn voorzien van Leeftogt voor 26 Weeken, dog de sterfte in de vloot komende sterft 't ⅓ der Manschap, vrage hoe lang de overige met de zelve Leeftogt zullen toekomen?

Manschap ● - ✗ Leeftogt
Weken 26 - $\frac{1}{4}$ Mansch. 26 - $\frac{3}{4}$
Leeftogt ✗ - * Week 4 - *
Noemer 4 - .

Komt $34\frac{2}{3}$ Week.

60. In een sterkte zyn 48 Man, en die hebben voorraad voor 25 dagen, maar 18 Man gestorven zynde, vrage hoe lang de overige met de leeftogt zullen toekomen?

Mannen 0 - 0 Leeftogt
Dagen 25 - $\frac{3}{8}$ Mann. 5 25 - $\frac{3}{8}$
Leeftogt ✗ - * Dagen 8 - *
Noem. 8 -

Komt 40 Dagen.

Merkt: Substraheert 18 Man van 48, rest 30 Man, of $\frac{5}{8}$ deel, en $\frac{3}{8}$ deel gestorven.

61. Een Kapitein heeft geld om 300 Man 23 dagen te onderhouden, gevende yder 16 stuiv. daags, maar niet eerder geld konnende bekomen dan na 46 dagen, zo is de vrage hoe veel hy yder daags geven moet, om met zyn geld zo lang toe te komen?

Manschap 0 - ✗ guld.
Dagen 23 - 0 Mansc. 23 - *
stuivers 16 - 46 Dagen 8 16 - 46 2
gulden 1 - * stuiv.

Komt 8 st. Daags.

62. In een belegerde plaats zyn 1700 bezettelingen die voorraad hebben om 54 dagen te kunnen bestaan, dog geen eerder ontzet kunnende krygen als na 60 dagen, zo is de vrage hoe veel daar gaan zullen, en hoe veel daar blyven?

Mannen 1700 - ✗ Leeftogt * - 1700
Dagen 54 - * Mannen 60 - 54 9
Leeftogt ✗ - 60 Dagen

Facit 1530 Man blieven
En 170 Man gaan.

63. Als 6 elle Grein zo goed zyn als 10 elle Borat, (hoe veel Grein heeft men voor $17\frac{1}{2}$ guld, als $2\frac{1}{2}$ elle Borat kost $3\frac{1}{2}$ guld.?

elle B. 10 - $17\frac{1}{2}$ guld. 5 70 - $17\frac{1}{2}$ 35 7
guld. $3\frac{1}{2}$ - 6 elle Gr. 3 15 $3\frac{1}{4}$ - 6 2
elle Gr. * - $2\frac{1}{2}$ elle Bor. * - $2\frac{1}{2}$ 5

Komt 7 elle Gr.

64. Als men aan 25 Arbeiders in 23 dagen voor arbeids-loon betaalt 230 guld., hoe veel Werklieden kan men dan daags beloonen met 8 stuivers?

Mann. 25 - 230 guld. 5 25 - 230 10 2
Dagen 23 - * Mann. 23 - *
stuiv. 8 - 1 Dagen 2 8 - 1
guld. 1 - 20 stuiv. 1 - 20 5 4

Komt 1 Arbeider.

65. Ymant koopt voor 2700 g-guld. Tarve, en verkoopt die 't Last voor 81 g-guld., en schoon hy 3 Schepels ondermaet verliest op het last, zo heeft hy egter nog 135 g-gl. gewonnen, vrage hoe veel Lasten daar geweest zyn?

2700
135
2835 add.

g-gl. uitgeg. 2700 - 2835 g-gl. ontv.
g-gl. ontv. 81 - 1 Last uitg.
Last ontv. * - 2700 g gl.
Schep. ontv. 105 - 108 Schep. uitg.

2700 - 2835 35
81 - 1
* - 2700
3 105 - 108 36

Komt 36 Last

66. Een Koopman heeft in Engeland een stuk Laken, dat komt hem yder gaarde te staan op $3\frac{1}{2}$ ß engels, en alzo 12 elle Hollands zyn 10 elle Vlaams. en 7 Vlaams zyn 5 gaarden engels, en 6 gulde Hollands doen 20 ß Vlaams, en 5 ß Vlaams doen 3 ß Engels, vrage hoe veel stuiv. hem de elle Hollands heeft gekost?

elle

Digitized by Google

elle Holl.	12 - 10	elle Vl.		6 12 - 10 5
elle Vla.	7 - 5	Gaard.		7 - 5
Gaard	1 - 3½	ß Engels		1 - 3½ 7
ß Engels	3 - 5	ß Vlaams		3 - 5
ß Vlaams	20 - 6	guld.		20 - 6 3
guld.	1 - 20	stuiv.		1 - 20
stuiv.	* - 1	elle Holl.		* - 1
Noemer	2 - .			2 - 0

6 ——— 125

Komt 20⅚ stuiv.

67. Een Solder breed 48 duim, en lang 183 duim hoe veel vierkante voeten houd die in, de voet op 12 duim gerekent? stelt aldus, gelyk tweemaal het begrip der mindere maat in een grootere tot de breete, alzo de lang te tot den inhoud in een grotere maat,

Breed	12 - 0	Inhoud	12 - - 0
Lang	12 - 48	Breed	3 12 - - 48 4
Inhoud	* - 183	Lang	* - - 183 61

Komt 61 Voet 4kant tot Inhoud.

68. Een Plank breed 48 duim en 15¼ voet lang hoe veel vierkante voeten, houd die in antwoord?

Breed	12 - 48	Breed	12 - - 48 4
vierk.Voet	* - 15¼	Lang	* - - 15¼ 61
Noemer	4 - .		4 - - 0

Komt 61 Voet 4kant

69. Hoe veel morgen Lands van 16½ voet de roede zal men hebben van 30 morgens van 21 voeten de roede, stelt aldus de regel, gelyk tweemaal de maat van den gezogten inhoud, tot tweemaal de maat van den bekenden inhoud, alzo den bekenden inhoud tot den gezogten.

11 33 16½ - - 21 7
11 33 16½ - - 21 7
* - - 30
0 - - 4

Komt 48 72/121 Morgen.

70. Een stuk Lands is breed 15 Roede en lang 25 Roede, is waardig 30 £, hoe veel zal een ander stuk waardig zyn, dat 45 breed is, en 75 Roede lang, de regel stelt aldus, gelyk de langte en de breete van het eerste stuk tot de bekende waarde, alzo de langte, en breete van 't ander stuk tot de gezogte waarde.

Breed	15 - 30	pond.	15 - - 30 2
Lang	25 - 45	Breed	25 - - 45
pond	* - 75	Lang	* - - 75 3

Komt 270 £

71. Een Vlakke plaat Yzer 3 Voet lang en 3 Voet breed, weegt 80 ℔, hoe zwaar zal een ander wegen, die lang is 6 Voet, en breed 6 Voet?

Lang	3 - 80	℔	3 - - 80
Breed	3 - 6	Lang.	3 - - 6 2
℔.	* - 6	Breed	* - - 6 2

Komt 320 ℔.

72. Als men met 20 Voet Touw kan 800 spietzen in 't ronde binden, met hoe veel voeten zoude men 1250 Spietsen mogen binden.

Voet	20 - 800 Sp.		20 - - 800 2
Voet	20 - 0	2	20 - - 0
Spiets	1250 - * √	625	1250 - - *

Facit 25 ———
——— Komt 25 Voet.
4

De uitkomste van deze werking is 625 daar het Quadraat uitgetrokken, komt 25 Voeten Touw.

73. Als men met 20 Voet Touw kan ombinden 800 spietzen, hoe veel spietzen met 25 Voeten Touw?

Voet	20 - 800	Spiets	20 - - 800 2
Voet	20 - 25	Voet	20 - - 25
Spiets	* - 25	Voet	* - - 25

Komt 1250 Spiets.

74. Als

Digitized by Google

74. Als men met 5 Voet Touw kan binden 100 spietzen, hoe veel met 8 Voet Touw?

voet 5 - 100 Spiets   5 — 100 20 4
voet 5 - 8 voet   5 — 8
Spiet * - 8 voet   * — 8

Komt 256 Spietzen.

75. Een heeft een Vat van 34 Duigen, daar in kan 578 Kan Wyn, hy laat daar 2 Vaten van maken, het een 20 Duigen, het ander 14 duigen, vrage hoe veel Wyn yder Vat houden kan?

Duig. 34-578 Kan w.	Duig. 34-578 Kan w.
Duig. 34-20 Duig.	Duig 34-14 Duig.
Kan w. *-20 Duig.	Kan w. *-14 Duig.
34 - 578 17	34 - 578 17
2 34 - 20 10	2 34 - 14 7
* - 20	* - 14
Komt 200 Kan w.	Komt 98 Kan w.

76. Een Wynvat gemaakt van 20 Duygen, houd in 800 Potten Wyn, hoe veel zal een Vat inhouden, dat gemaakt is van 10 Duygen van de zelve slag?

Duig. 20 - 800 Pot.   20 - 800 200
Duig. 20 - 10 Duig.   20 - 10
Pot. * - 10 Duig.   * - 10

Komt 200 Pott.

77. Een Vat gemaakt van 10 Duigen, houd in 200 Pot, een ander Vat dat 20 Duigen groot is, hoe veel Potten houd dat in?

Duig. 10 - 200 Potten
Duig. 10 - 20 Duigen
Pott. * - 20 Duigen

Komt 800 Potten.

78. Twee Wynvaten die de Duigen even-lang en breed zyn, het een is van 20 Duigen, en houd 800 Potten, van hoe veel Duigen moet het ander Vat wezen om te houden 200 Potten?

Duig. 20 - 800 Potten
Duig 20 - 0 Duigen
Pott. √. 100 200 - * Duigen.

Komt 10 Duigen.
Trek √. uit 100 komt 10 Duigen.

79. Twee Landschappen A. en B. zyn niet even groot, A zyn omtrek is 480 uuren? B. zyn omtrek houd ik te wezen 16000 uuren gaans? vrage hoe menigmaal A zyn omtrek in B zyn omtrek begrepen kan worden?

Uir. 480 - 1   Omt. 3 480 - 16000 1000
Uir. 480 - 16000 Uir.   3 480 - 16000 10
Omt. * - 16000 Uir.

Komt $1111\frac{1}{3}$ maal.

80. Een vloer lang 50, en breed 20 voet, word beleid met steenen die $\frac{3}{4}$ lang, en $\frac{3}{4}$ voet breed zyn, vrage hoe veel steenen tot die vloer van noden zyn?

Lang 50 - * Vloer   50 -
Breed 20 - $\frac{3}{4}$ Lang   20 - $\frac{3}{4}$
Vloer 1 - $\frac{3}{4}$ Breed   1 - $\frac{3}{4}$
16 - 0

Komt $1777\frac{7}{9}$ Steenen.

Dezen Regel is myns dunken ook zeer dienstig voor de Landmeeters, of andere die haar met de Meetkonst bemoeyen, want het gebeurt haar menigmaal eer zy eenig getal in den Regel van Drien konnen stellen. dat zy die eerst door eenig ander moeten vermeeren, of ook wel vierkant maken, dog deze volgende aanmerkinge waarnemende is zuls niet nodig, want men kan de Getallen die door malkanderen moeten vermeerd worden, of zoo 'er een vierkant moet zyn het zelve tweemaal in den Regel stellen zonder eenige verandering; By voorbeelt, men weet dat den inhoud van een Rond is tot de vierkant van den Midstreep gelyk 11 tot 14.

81. Daar

81. Daar is een Rond, wiens Diamer of Midſtreep is 28 voeten, hoe veel voeten inhoud in dezen gantſchen Cirkel?

Merkt: in plaats van de Midſtreep te vierkanten, zet ik hem tweemaal in den Regel in de zelve Ry aldus:

Vierkant 14 - 11 Inhoud 14 - 11
Inhoud * - 28 } 28 } Vierk. 0 - 28
* - 28 2

Komt 616 Inhoud.

82. Het is Meetkonſtig bewyzelyk, dat het grootſte vierkant dat in een Rond kan getrokken worden, is tot den inhoud van dat Rond, gelyk 7 tot 11, van 's gelyken dat de Dwersſchreef in dit vierkant van den eenen hoek tot zynen overſtaanden getrokken, gelyk is aan de Midſtreep des Ronds, en men weet dat dezen dwersſchreef het vierkant deelt, in twee gelyke driehoeken, welkers hoogte, ofregtſtaande, gelyk is aan den halven midſtreep, en vervolgens dat men den geheelen midſtreep door den halven vermeerdert verkrygt den inhoud des vierkante Zoo kan men dan den heelen en halven midſtreep van een rond in den regel ſtellen. in plaats van haar te vermeerderen: Laat ons nog eens den midſtreep neemen op 28 voet, wiens helft is 14 voet.

Vierkant 7 - 11 Inhoud 7 - 11
Inhoud * - { 28, 14 } Vierk. 28
* - 14 2

Komt 616 als voren

83. Laat de Midſtreep van een Rond zyn 7 duim, vrage hoe veel vierkante duimen de inhoud?

Vierkant 7 - 11 Inhoud 7 - 11
Inhoud * - { 7, $3\frac{1}{2}$ } Vierk. 0 - 7
* - $3\frac{1}{2}$ 7
2 - 0

Komt $38\frac{1}{2}$ de Inhoud.

Dezen Regel is aldus, gelyk 7 tot 11, alzo den heelen en halven Midſtreep tot den begeerde inhoud.

84. Laat de omtrek van een Rond zyn 22 duimen, vrage na den inhoud? den regel aldus, gelyk 44 tot 7, alzo de heelen en halven omtrek tot den begeerden inhoud.

2 44 - 7
22
* - 11

Komt $38\frac{1}{2}$ als boven.

85. Daar is een Cirkel wiens Circumferentie doet 44, vrage na den inhoud?

Omtrek 44 - 7 Inhoud 44 - 7
44 44
Inhoud * - 22 Omtrek * - 22

Komt 154 Inhoud.

86. Daar is een Cirkel wiens Diameter is 14, vrage na den inhoud?

Vierkant 7 - 11 Inhoud 7 - 11
Inhoud * - { 14, 7 } Vierkant * - { 14, 7 }

Komt 154 Inhoud.

Uit deze weinige voorbeelden, zal een naukeurige onderzoeker, genoegzaam bevatten, de gemakkelykheid en de kortheid van dezen Regel, omtrent de Meetkonſt.

Nota: Gelyk wy in de vlaktens altyd twee meetingen gebruikt hebben, te weten, langte en breete, zo gebruikt men in de lighamelyke blokken de drie meetingen, langte, breete, en diepte.

87. Een Koegel van 4 duim Diameter weegt 9 ℔, hoe zwaar zal een ander wegen van die zelve ſtof, maar 8 duim Diameter? Den Regel is aldus:

Gelyk driemaal de dikte van de eerſte Koegel tot hare zwaarte, alzo driemaal de dikte van de andere tot de gezogte zwaarte.

4 — 9
4 — 8 2
4 — 8 2
* — 8

Komt 72 ℔ zwaar.

 88. Een

88. Een Koopman heeft 2 yzere koegels de een zyn Diameter is 7 duim en weegt 8 ℔ de ander zyn Diameter is 14 duim, vrage hoe zwaar die dan weegt?

22 Omtrek — 7-22-14 Diam
Diam. 7 — 2 — 14

154 — Cercumf 44 — ½ 2⅓
1⅙ mult. — Diam. 14

∞ 179⅔ Duim — 616
1⅓ mult.

℔. 1437⅓ ∞ Duim
179⅔ - 8 - 1437⅓
8
539 — 4312

Komt 64 ℔. 8

Door onzen Regel kan men aldus zulke en diergelyke vragen beantwoorden: By voorbeelt, gelyk driemaal de dikte van de eerste koegel tot hare zwaarte, alzo driemaal de dikte van de andere tot de gezogte.

7 — 8
7 — 14 2
7 — 14 2
* — 14 2

Komt 64 ℔ zwaar.

Hier ziet men zonne klaar, dat dezen algemeinen Regel veel voordeel doet uit deze beide aanmerkingen, en dat het op geen gemakkelyker wyze kan beantwoord worden, het welk by de voorgaande manier. (die nog van vele Autheuren dezes tyds geleerd word), niet dan al te veel verscheelt, als het ronde lighamen zyn.

89. Als in een bak die ½ voet lang breed en diep is, kan 1 kanne water, hoe veel water kan in een bak van 2 voet lang breed en diep.

Lang ½ — 2 Kanne
Breed ½ — 2 Lang
Diep ½ — 2 Breed
Kan * — 2 Diep.

Komt 128 kanne.

90. Een vierkant stuk marmer, van 15 duim lang, een 6 breed. hoe hoog moet dat zyn om een taarling voet te maken?

Lang 5 15 - - 1 Marmer
Breed 6 - - 12 2 Lang
Dik * - - 12 4 Breed
Marmer 1 - - 12 Dik

Komt 19⅕ Duim hoog of dik.

91. Een taarling stuk zilver van 4 duim op een zyde is waardig 12 pond sterlings, vrage hoe veel is een ander stuk zilver waardig, van 5 duim op een zyde? Aldus:

4 - - 12 3
4 - - 5
4 - - 5
* - - 5

Komt 23 pond sterling 8¾ schell.

62. Een koopt 2 voet boter in het vierkant voor 64 guld, vrage wat kost dan de voet in 't vierkant?

2 - 64 8
2 - 1
2 - 1
* - 1

Komt 8 guld.

93. Twee voet boter in 't vierkant kost 64 guld, hoe veel dan ½ voet in 't vierkant?

2 - 64 8 1
2 - ½
2 - ½
* - ½
8 - 0

Komt 1 guld.

94. Twe

94. Twee yzeren klompen, waar van de eene zyn Diameter doet 5 duim, en weegt 10 ℔, hoe zwaar zal de ander wegen als zyn Diameter is 7 duim?

Lang 5 - 10 ℔. 5 — 10 2
Breed 5 - 7 Breed 5 — 7
Hoog 5 - 7 Hoog 5 — 7
℔. * - 7 Lang * — 7
25 ——— 686

Komt $27\frac{11}{25}$ ℔.

95. Een heeft 2 stukken yzer, 't eene lang breed en dik $2\frac{1}{2}$ duim, weegt 4 ℔, hoe zwaar zal het ander wegen, als het, 5 duim lang dik en breed is?

Lang $2\frac{1}{2}$ - 4 ℔ 5 $2\frac{1}{2}$ - - 4
Breed $2\frac{1}{2}$ - 5 Lang 5 $2\frac{1}{2}$ - - 5
Dik $2\frac{1}{2}$ - 5 Breed 5 $2\frac{1}{2}$ - - 5
℔ * - 5 Dik * - - 5
Noem. - 8 Noem. 0 - - 8

Komt 32 ℔.

96. Een Turfboer verkoopt 10 turven in de lengte, breete en hoogte; voor 30 stuiv., vrage hoe veel zal hy ontvangen voor 600 turven in de lengte, breete en hoogte?

Lengte 10 — $1\frac{1}{2}$ 3 guld.
Breete 10 — 600 3 Lengte
Hoogte 10 — 600 Breete
guld. * — 600 Hoogte
Noem 2 — 0

Komt 324000 guld.

97. Zo men wilde een muur optrekken van 50 voet lang en 10 hoog en 2 dik, met steenen, zynde 1 voet lang, $\frac{1}{2}$ breed, $\frac{1}{4}$ dik, vrage hoe veel steenen daar van noden waren?

voet lang 50 - - 1 een muir
voet breed 20 - - 1 voeten lang
voet dik 2 - - $\frac{1}{2}$ voeten breed.
een muir * - - $\frac{1}{4}$ voeten dik.
Noemer 8 - - 0

Komt 16000 Steenen.

98. Een tonne, wiens boden 2 voet breed over zyn Diameter is, en 5 voet het vat lang, houd 4 ankers wyn, hoe veel ankers zal een ander vat houden, die de bodems Diameter is 3 voet, en het vat lang is 6 voet?

2 - - 4 Ankers
2 - - 3
5 - - 3
Ankers * - - 6

Komt $10\frac{4}{5}$ Ankers.

99. Een tonne houd 10 $\frac{4}{5}$ ankers; en den Diameter des bodems is 3 voeten, en is 6 voet lang, hoe veel voeten zal den Diameter van een ander vat wezen, als het houd 4 ankers, en lang is 5 voeten?

3 - - $10\frac{4}{5}$ 54 Ankers
3 - - 5 Lang
Lang 6 - - 0
Ankers √ 4 - - *
Noemer 5

Komt 2 Voet.

Blieft 4 over, daar het Quadraat uitgetrokken, komt 2 voet voor Diameter des bodems.

100. Een yzer verkoper heeft 2 stukken yzer het eene is lang breed en dik 6 duim, en kost 6 guld, vrage wat het ander zal kosten als het 36 duim Cubic is?

Lang 6 — 6 guld
Breed 6 — 36 6 Lang
Dik 6 — 36 Breed
guld * — 36 Dik

Komt 1296 guld.

101. Een kabel touw van 5 duim dik, weegt 5000 ℔, hoe zwaar zal een ander wegen dat 7 duim dik is en $\frac{1}{4}$ langer?

Lengte 1 — 5000 . 200 50 ℔
Dikte 5 — 7 Dikte
Dikte 5 — 7 Dikte
℔ * — $1\frac{1}{4}$ 5 Lengte
Noem. 4 — 0

Komt 12250 ℔.

102. Een

Digitized by Google

102. Een Kabeltouw van 14 duim in de omtrek, en 1000 voet lang, weegt 4900 ℔, vrage wat weegt een ander Kabel, die 16 duim in den omtrek is, en 1350 voet lang?

	*	-	4900	
	2 14	-	16 8	
	2 14	-	16 8	
Langte	1000	-	1350	Langte

Komt 8640. ℔.

103. Een ſtuk Koper koſt de duim Cubic 6 ſtuiv., vrage wat zal een ander ſtuk koſten dat 18 duim breed, dik en hoog is?

1	-	6 3
1	-	18 9
1	-	18
*	-	18
5 10 20	-	0

Komt 1749 gl. 12 ſtuiv.

104. Een Balk van 18 en 24 duim dik, en 50 voet lang, hoe veel voeten moet een ander Balk lang zyn die 12 en 16 duim dik is, om even zo veel hout in te houden als den vorige?

Langte	25 50	-	*	Langte
Dikte {	3 24	-	12 4 2	} Dikte
	9 18	-	16 2	

Komt 112½ voet lang.

105. Een in Amſterdam maakt Wiſſel op Hamburg, à 46 ſtuiv. tegen den daalder, van 33 ß Lubeks en hem word gegeven een Wiſſel-brief van 1086 daalders, en $31\frac{1}{2}\frac{1}{3}$ ß Lubeks, vrage hoe veel guldens hy daar voor betaalt heeft? Merkt: zegt eerſt 33 ß Lubeks doen 46 ſtuiv., hoe veel $31\frac{1}{2}\frac{1}{3}$ ß Lubeks?

*	-	$1086\frac{1}{2}\frac{2}{3}$ 25000
1	-	46 2
20	-	1
23	-	0

Komt 2500 guld.

106. Als de Wiſſel van Amſterdam op Dantzig gaat 1½ mark voor een guld., en een mark doet 30 groſſen, vrage hoe veel groſſen voor 2500 guld?

Groſſen	*	-	2500 1250	Guld.
Guld.	1	-	1½ 17	Mark.
Mark.	1	-	30 15 5	Groſſen.
Noem.	2 6 12	-	0	

Komt 106250 Groſſen.

107. Een Koopman tot Amſterdam heeft 2000 guld., daar mede maakt hy Wiſſel op Hamburg, om aldaar te hebben daalders van 32 ß Lubeks, vrage hoe veel hy 'er ontvangen zal, rekende 22 ß Lubeks voor een gulden?

Daalders	*	-	2000 125	Guld.
Guld.	1	-	22 11	Lubeks
ß Lubeks	16 32	-	1	Daalders

Komt 1375 Daalders.

108. Een Koopman tot Amſterdam trekt Wiſſel op Dantzig de Somma van 1500 guld., om aldaar te doen hebben 22 groſſen, voor yder gulden, en doet zyn man de partye terſtond wederom op hem trekken, ontvangt voor 22½ gros een gulden met nog ½ ten 100 profyt, vrage hoe veel de Koopman met zyn Wiſſel, en in 't jaar gewonnen heeft, als hy 't 4 maanden in de Wiſſel heeft laten ſtaan?

guld uitgeg.	1	-	22	Groſſ ontv.
hoe veel gl. ontv. ik	*	-	1500	gl. uitgeg.
guld. uitgeg.	100	-	100½ 201 67	gl. ont.
ontv. Groſſ	3 45 22½	-	1	gl. uitgeg.

Facit 1474 guld. ontvangen Subſt. van 1500 reſt 26 guld. verlieſt op 't geheel.

guldens	737 1474	-	26 13	Verlies
Maand.	4	-	100	guldens
Verliee	*	-	12 3	Maand.

Komt $5\frac{2}{7}\frac{1}{3}\frac{1}{7}$ ten 100 in 't Jaar.

109. Een

Digitized by Google

109. Een koopt tot Dantzig 40 last Rogge tot 108 poolze guldens 't last, die zent hy op Middelburg, betaalt voor onkosten 8 poolze guldens per last, vrage hoe veel die aldaar kosten, als de wissel gaat 112 poolze grossen voor een pond flaams? Merkt een poolze gulden is 30 poolze grossen.

108
add. 8

Last	1 - 116 58		Poolse gl.
Poolse gl.	1 - 30		Grossen.
Grossen	7 14 112 - 1		Pond fl.
Pond fl.	* - 40 5		Last

Komt $1242\frac{6}{7}$ pond flaams.

110. Een g-gulde doet 28 stuiv. te Amsterdam, en voor 120 stuiv. heeft men te Dantzig 135 grossen, en de 30 grossen doen een floryn pools, vrage als een Last Rogge tot Dantzig kost 49 florynen pools, hoe veel g-guld. tot Amsterdam?

Dantz. Last	1 - 49 7	Floryn
Floryn	1 - 30 2	Grossen
Grossen	3 9 135 - 120 30	10 stuiv.
stuiv.	4 28 - 1	g-guld.
g-guld.	* - 1	L Amst.

3 —— 140

Komt $46\frac{2}{3}$ g-gl tot Amst.

111. Men rekent dat 5 g-gl doen 7 caroli guld., en 3 caroli guld. doen 2 daalders, en 10 daalders doen 6 ryksdaald., en 12 ryksdaalders zyn zo goed als 5 pond flaams, en 2 pond flaams doen 40 ß, en 2 ß doen 24 §, en voor 6 § heeft men 8 vatjes appels, en 10 vatjes appels zyn zo goed als 15 grote peeren, en 12 peeren doen 3 oranje appels, en 4 oranje appels doen 2 lamoenen, en 14 lamoenen zyn even goed als 9 granaat appels, en 5 granaat appels doen 240 karstanien, en 150 karstanien doen 210 Amandelen, en 45 amandelen zyn zo goed als 3 Rompen vygen, en als 24 vygen zo goed worden gehouden als 15 note muskaten, zo is de vrage hoe veel note muskaten voor $4\frac{2}{7}$ g-guld?

g-guld	5 - 7	Car. guld.
Car. guld.	3 - 2	Daalders.
Daalders	10 - 6	Ryks daald.
Ryks daald.	4 12 - 5	pond flaams
pond flaams	2 - 40	ß.
ß.	2 - 24	§.
§.	6 - 8 2	Vat appels.
Vat app.	10 - 15	Groote peer.
Grote peer.	4 12 - 3	Oranje app.
Oranje app.	4 - 2	Lamoenen
Lamoenen	7 14 - 9 3	Granaat app.
Granaat app	5 - 240 6	Karstanien.
Karstanien	150 - 210 3	Amandels
Amandels	15 45 - 3	R. vygen.
R. vygen	24 - 15	Notemusk.
Notemuskaat	* - $4\frac{2}{7}$ 30 6	g-guldens
Noemer	7 - :	Noemer.

Facit 108 Notemuskaten.

Nu ziet men klaar dat in de ry aan de linkerhand niet over blyft: Maar aan de regter hand blyve 2 zessen met een 3 staan, multipliceert 6 met 6, komt 36, deze 36 met 3, komt 108, het welk het antwoord is daar na gevraagd wierde.

112. Een schip vaart na een land, met 700 zielen,
En 80 welbemand, die door malkander krielen,
Verzien haar wel met spys, al voor den hongersnood,
Dat dien het lust heeft daags, niet 30 oncen brood.
Haar tyd die is gesteld op 18 maanden varen,
Maar na verloop van 8 zo gaat men haar verklaren
Dat zy wel zyn van doen, nog 15 maanden net
En 180 Man, die word aan land gezet!

De tyd die is vry lang, zo moet ik u nu vragen
Hoe menig oncen brood, yder na zyn behagen
Des daags genieten mag, om zo de reis met vlyt
Te doen zonder gebrek van brood in al dien tyd?

Mannen	26 780 --- 600 3		Mannen
Maand	10 --- *		Oncen
Oncen	2 30 --- 15		Maand.

Komt 26 Oncen yder daags.

113. Als 120 Werklieden in 2 Jaar en 40 weken (in yder week 5 dagen werkende, en 12 uuren daags) konnen maken 3600 stukken fluweel, yder stuk 20 elle lang, 3 vierendeel breed: 140 werklieden 3 Jaar en 50 weken (en weeks 6 dagen, maar 10 uuren daags) werkende, hoe veel stukken zullen die maken yder lang 25 el, en 6 vierendeel breed?

Werklien	120 --- 3600 3	stukken
Jaaren	2 --- 20 5	el lang
Weeken	40 --- 3	el breed
Dagen	5 --- 140 70	Werkl.
Uiren	4 12 --- 3	Jaren
stukken	* --- 50 2	Weken
el lang	25 --- 6	Dagen
el breed	6 --- 10	Uiren

Komt 3150 Stukken.

114. Een Heer heeft een Hofstee, daar in zyn 12 kamers, en in yder kamer 5 lampen, en in yder lampe 3 pitten, die verbranden in 20 weken (als zy alle nagten 6 uir branden) 4 tonne oly; hoe veel oly zal men van doen hebben in een ander Hofstee daar 18 kamers in zyn, en in yder kamer 8 Lampen, en in yder lamp 4 pitten, in de tyd van 24 weken, maar 10 uur 's nagts brandende, de pitten even dik zynde?

Kamers	12 --- 4	Tonne
Lampen	5 --- 18 6	Kamers
Pitten	3 --- 8	Lampen
Weken	4 20 --- 4	Pitten
Uiren	6 --- 24 2	Weken
Tonne	* --- 10 2	Uiren
	5 --- 128	

Komt 25 3/5 Ton Oly.

155. Een Koopman koopt voor 5000 guldens tarwe, en verkoopt die weder 't last voor 90 gulde, en of schoon hy agt schepels of 2 mudde onder maat heeft op het last, bevind hy nog 250 guldens op de party gewonnen te hebben: Vrage hoe veel lasten daar geweest zyn?

250 gl. winst.
5000
add

gl. uitgeg.	5000 --- 5250 21	gl. uitg
gl. ontv.	90 --- 1	Last
Last	* --- 5000	guldens
M. ontv.	25 --- 20 3	M. uitg.

Komt 63 Lasten.

KORTE PRACTYK OM VEELE SOORTEN VAN GELDEN

Op een ligte manier tot guldens te maken.

Deze manier is zeer gemakkelyk te begrypen en te verstaan, die maar de vier delen van de Rekenkonst, in 't begin van ons Toegift gemeld, begrypt.

VAN

VAN STUIVERS.

1. Als, 333 stuivers, hoe veel guldens zyn 't?

33|3
2 —

Facit 16 - 13

Om dit te doen zo stelt het getal 333 voor u, en snyd de agterste letter met een streep af, en dividеert de twee voorste met een 2, komt 16, en rest 1, welke 10 is, met de afgesneden letter daar by geaddeert, komt 13, en is te zamen 16 gulden 13 stuivers.

Ofte als de agterste Letter afgesneden is, zo halveert de 2 voorste, en zegt, half 3 is 1, en half 13 is 6, blieft een over, die voor de afgesneden 3 gezet, komt 13 stuiv.

2. Item 1234 stuiv. hoe veel guld zyn 't?

123|4
2 —

Antw. 61 - 14

3. Item 1234560 stuiv. hoe veel guld. zyn 't?

123456|0

Antw. 61728 guld.

4. Item 4868 stuiv. hoe veel guld. zyn 't?

486|8

Antw. 243 - 8

VAN DUBBELDE STUIVERS.

5. Item 666 dubbelde stuivers hoe veel guldens zyn dat?

66|6

Antw. 66 gl. 12 st.

Om dit te doen zo stelt het getal 666 voor u, en snyd de agterste letter die 6 is af, en doet die die met een streep door, en zegt 6 dubbelde stuivers doen 12 stuivers, en de voorste zyn guldens, en komt 66 gl 12 stuiv.

Merkt, hier wort het tiende deel afgesneden, de reden hier van is, om dat 10 dubbelties een gulde is, en de afgesneden letter zyn dubbelties, en 6 dubbelties doen 12 stuiv, het overige zyn guldens.

6. Item 86765 dubbelties hoe veel guldens zyn dat?

8676|5

Antw 8676 guld. 10 st.

Doet alzo met alle getallen van dubbelties.

VAN DRIE STUIVERS STUKKEN.

7. Item 344 halve schellingen hoe veel gulden zyn dat?

hal s. 344 ofte 344
172 aldus 3
— add. — mult.
Antw. 51|6 12 103|2
— halv.
Antw. 51 - 12

Merkt stelt het getal 344, of zo klein of groot als het mag zyn, voor u, en halveert het, en zegt half 3 is 1, en half 14 is 7, en half 4 is 2, komt 172, die addeert tot 344 halve schellingen, komt 516 dubbelties, de agterste letter daar afgesneden, die 6 dubbelties doen, komt dan 51 guld. 12 st.

Of multipliceert met 3 tot stuivers, en halveert tot guldens, gelyk nog by de meeste geleert word.

8. Item 87997 halve schellingen hoe veel guldens zyn het?

halve schell. 87997
$43998\frac{1}{2}$
— add.
Antw. $13199|5\frac{1}{2}$ - 11

Nota de afgesnedene $5\frac{1}{2}$ dubbelties is 11 st.

9. Item 4440 halve schellingen, hoe veel guldens zyn het?

halve schell 444|0
222
— add.
Ant. 666 gulden

VAN VIER STUIVERS STUKKEN.

10. Item 339 stukken yder 4 stuyvers hoe veel guldens zyn dat?

339 ofte 339
2 aldus 5 —
— Antw. $67\frac{4}{5}$ gl.
Ant. 67|8 - 16

Om dit te doen zo stelt het getal 339 voor u, en multipliceert dat met 2 dubbelties, die 4 stuivers doen, tot dubbelties, snyt de agterste letter af, gelyk voren gezeid is, komt het begeerde, ofte divideert 339 met een 5, om

Digitized by Google

(om dat 4 ſtuiv. ⅕ guld is) tot guld. komt 67⅗ guld. of 16 ſtuiv.

11. Item, 6680 ſtukken yder 4 ſtuiv., hoe veel guld. zyn 't?

668|0
2

Antw. 1336 guldens.

Ofte aldus.

6680
5

Antw. 1336 guld.

Of zonder Multiplicatio en Diviſio aldus.

6680
6680
add.

Antw. 1336 guld.

12. Nogeens 67892 ſtukken a 4 ſtuiv., hoe veel guld. zyn die?

6789 - 2
6789 - 2
add.

Antw. 13578 - 8

Merkt: dat hier het getal tweemaal ſtaat en dan op geaddeerr komt het wederom tot Dubbelties als voren.

VAN ENKELDE ZESTEHALVEN

13. Item, 100 Zeſtehalven a 5½ ſtuiv. het ſtuk, hoe veel guldens zyn 't?

100 ofte 100
4 2
25 aldus 50
2|5 2
25
2|5

Antw. 27 guld. 10 ſtuiv.

Antw 27 gl. 10 ſtuiv.

Om dit te doen, zoo deelt het getal met een 4, gelyk hier 100, komt 25 guld. en 25 Dubbelties, zet 2 onder 5, de andere 5 ſnyt agter af, en is 10 ſtuiv., komt 27 gl. 10. ſt. ofte halveert u getal tweemaal, eñ doet als voorſeyd is, komt als vooren.

14. Item, 34365 Zeſtehalven a 5½ ſtuiv., hoe veel guld. zyn het?

34364 - 5 - 8
4
8591
859 - 2

Antw. 9450 - 7 - 8

15. Item, 39 a 5½ ſtuiv, hoe veel guld. zyn het?

(3
39 - 16½
4
9 - 18

Antw. 10 - 14 - 8

16. Item, 6566 Zeſtehalven a 5½ ſtuiv., hoe veel guld. zyn het?

(2|
6566 - 11
4
1641
164|1 - 2

Antw. 1805 - 13

Merkt: als u getal dat gy met 4 deelt niet effen uit komt, het overſchot zyn enkelde Zeſtehalven, gelyk hier 2 zyn 11 ſtuiv. en het getal dat door 4 gedivid., komt is 1641 guld. en 1641 dubbelties, of 164 guld. 2 ſtuiv. dat geaddeert komt als boven.

17. Item 488 zeſtehalven hoe veel guldens zyn het?

488
4
122
12 - 4

Antw. 134 - 4

VAN SCHELLINGEN.

18 Item 565 ſchellingen hoe veel guldens zyn het?

565

565
3
169|5 - 10

Om dit te doen zoo mult. 565 met 3 tot dubb, want een ß is 3 dubb. de uitkomst snyt de agter letter af tot stuiv. de rest zyn guldens, ofte neemt ¼ van 565 en van die uitkomst neemt ⅕ en addeert ze te zamen; komt het begeerde aldus:

5 is ¼ guld. 565
4
1 is ⅕ 141 - 5
van 5 stuiv. 28 - 5

Antw. 169 - 10

19. Item, 7690 ß, hoe veel guld. zyn dat,
789|0
3 mult.
Antw. 2368 guld.

20. Item, 3333 ß, hoe veel guld. zyn het?
3333
3 mult.
Antw. 999 - 18

VAN 8 stuiver STUKKEN.

21. Item, 77 stukken van yder 8 stuiv. hoe veel guld. zyn dat?
77
4
30 | 8 mult.
Antw. 30 - 16

Merkt, neemt een 4 om dat 4 dubbelt. 8 stuiv. doen, en multipliceert 77 daar mede komt 308 Dubbelties, snyd de 8 af, komt 30 gulden 16 stuivers.

22. Item 80 Agtstuivers stukken hoe veel guldens zyn het?
80
4
Antw. 32 gulden.

VAN DERTIENDE HALVEN.

23. Item 68 Dertiendehalven, hoe veel gulden zyn het?
68 Ryksoorden
2
34
add. ¼ by is 8 - 10
Antw. 42 gl. 10 stuiv.

24 Item 777 Ryksoorden, hoe veel guldens zyn dat?
2 777
388 - 12½ stuiv.
¼ by is 97
Antw. 485 gl. 12 st. 8 pen.

Merkt neemt de helft van 777, komt 388 en 12½ stuiver, die eene dertiendehalf neemt men hier af, om zo veel te ligter te halveren, neemt dan de ¼, of alle de vieren uit 388, komt 97, die addeert tot 388 en 12½ stuiver, komt 485 gl. 12 stuiv. 8 penn.

25. Item 60 Ryksoorden hoe veel guldens zyn dat?

	ofte aldus
2 60	60
30	30 guld.
¼ 7½	add. { 15
Antw. 37½ guld.	7½ guld.
	Antw. 37½ guld.

26. Item, 7880 Ryksoorden, hoe veel guldens zyn 't?
7880
2
3940
¼ . . . 985
Antw. 4925 gulde.

Nota als ymant een grote quantiteit goederen gekogt heeft, zo kan hy hem op deze manier zeer ligt behelpen, het zy by het pond ofte ellen, of wat het wezen mag.

Digitized by Google

27. Stel eens dat de quantiteit dien hy koopt of verkoopt is 5680 pond of elle, tot 11, 13, 15, 17, of 19 ſtuiv., om nu kort te zien hoe veel die party bedraagt, zo doet aldus, ik neme nu 't pond op 17 ſtuivers,

568|0
8
——— mult.
4544 guldens
284 guldens

Antw. 4828 guld in 't geheel.

Merkt ſnyt de agterſte letter, dat een nul is af, en multipliceert 568 met 8 dubbelties, die 16 ſtuivers doen, komt 4544 guldens, nu nog 568|0 ſtuivers, die tot 284 guldens gehalveert komt als boven.

28. Item, op 19 ſtuivers, aldus.

568|0 ℔
9
——— mult.
5112
284
———

Antw. 5396 guld.

29. Item, met 15 ſtuivers aldus.

5680 ℔
2 ———
2840
½ . . . 1420
———

Antw. 4260 guld.

30. Item, 13 ſtuivers 't ℔ aldus.

568|0 ℔
6
——— mult.
3408
284

Antw. 3692 guld.

31. Item, het ℔ 11 ſtuivers aldus.

5680 ℔
5
———
2840
284
———

Antw. 3124 guld.

Ofte aldus:

5680 ℔
2 ———
2840
284
———

Antw. 3124 guld.

Merkt: halveert 5680, komt 2840 guldens, nu blyft 'er nog 5680 ſtuivers over, die halveert tot guldens, komt 284 guldens, die addeert tot 2840, komt 3124 guldens na begeeren.

VAN DE HALVE RYKSDAALDERS.

32. 230 halve R-daald. a 25 ſtuivers yder, hoe veel guldens zyn 't?

230
¼ . . 57 - 10
———

Antw. 287 - 10

33. Item, 4635 halve R-daalders, hoe veel guldens zyn 't?

4635
¼ 1158¾
———

Antw. 5793 - 15

Merkt: ſteld 4635 voor u, en neemt het ¼ deel, dat is 1158¾ gulden, addeert dat tot 4635, komt als boven, ofte aldus.

4635
add. { 2 ———
2317 - 10
2 ———
1158 - 15 }
———

Antw. 5793 - 15

Om dit te doen, zo ſteld het getal 4635 voor u, en halveert, komt 2317½; deze 2317½ halveert, komt 1158 guldens 15 ſtuiv., doet 2317 - 10 met ſtreepkens door en moet ook ongeteld blyven, addeert dan 1158 - 15 tot 4635, komt 5793 guld. 15 ſtuiv. en alzo voort met alle zodanige.

VAN

VAN 26, 27, en 29 ſtuiv. STUKKEN

By voorbeeld, ymand hadde goederen die hem het ꝏ, elle of ſtuk koſte 26 ſtuiv. hoe veel dan zoo een party in geld bedraagt, en op een heel korte manier dit te weeten zoo doet als volgt:

Item, 8734 ꝏ. tot 26 ſt. het ꝏ. hoe veel bedraagt dat aan guldens?

add. { 8734 ꝏ
2620 —(3

Antw. 11354 - 4 ſt.

34. Item, 780 elle tot 26 ſt. de elle hoe veel bedraagt het aan guldens?

780 elle
234 —(3

Antw. 1014 guld.

Merkt: 780 elle is voor eerſt 780 guld, en dan nog 780 ß., mult 780 met een 3 tot dubb, komt 2340 dubb., doet de 0 daar af om dat het 10 deel daar af moet, en add. 234 tot 780 komt als boven.

35. Item, 360 ꝏ. à 27 ſtuiv. 't ꝏ. hoe veel bedraagt het in geld.

360 ꝏ.
108 —(3
18

Antw. 486 guld.

36. Item, 3377 ellen à 27 ſtuiv. de elle hoe veel bedraagt het in gelde?

3377—(3
1013 - 2
168 - 17

Antw. 4558 - 19

37. Item, 4380 ꝏ tot 29 ſtuiv. 't ꝏ. hoe veel bedraagt het in gelde?

4380 ꝏ.
1752 —(4
219

Antw. 6351 guld.

38. Item, 98760 ſtukken à 29 ſtuiv. yder, hoe veel bedraagt het in Gelde?

98760 ſtuiv.
39504 —(4
4938

Antw. 143202 guld.

Om dit te doen, te weten met 27 ſtuiv., zo mult 360 ꝏ met 3 tot dubb., komt 1080 dubb., doet de nul af, is 108 guld., neemt nog de 360 dat ſtuiv. zyn, en halv tot guld, en addert ze dan te zamen, komt 486 guld.

add. { 360 —(3
108
18

Antw. 486 guld.

En met 29 ſtuiv. is op de zelfde manier als alleen het eerſte getal wort met 4 gemult., en 't ander met een 3, de reden is om dat 3 dubb. in 7 ſtuiv. boven de guld is en in 9 ſtuiv. zyn 4 dubbeltjes boven de guld.

Op zodanige manier werkt men ook als 31 ſtuiv. of 32, 33, 34, 35, 36 37, 38 en 39, ſtuiv. het ſtuk is, en veel oneyndige getallen meer.

VAN G-GULDENS à 28 ſtuiv. YDER.

39. Item, 100 g-guld. hoe veel Caroly guldens zyn dat?

100 g-guld.
40 —(4

Antw. 140 guldens.

40. Item, 5634 g-guld. hoe veel guld. zyn dat?

g-guld.
5634 —(4
2253 - 12

Antw. 7887 - 12 - 0

41. Item, 555555 g-guld. hoe veel guld. zyn dat?

555555 —(4
222222

Antw. 777777 gulden.

Ook

Digitized by Google

Ook kan men zeggen 5 geven 7 hoe veel zal my het voorgestelde geven?

42. Item 780 g-guld. hoe veel guld. zyn 't?

5 - 7 - 780
5 ——
156
7
——
Antw. 1092 guld.

Maar met een 4 is het korter:

Aldus 780 ——(4
312
——
Antw. 1092 guld.

De reden dat g-guld. met een 4 tot guld gemaakt kan worden, is by voorbeeld deze: 780 g-guld wort met een 4 tot dubb. gemaakt, en is 3120 dubb. daar het 10 deel af, komt 312 guld. die by 780 geaddeert, komt 1092 guldens: Nota, als het agterste getal met een letter komt dan is 't altyd zoo veel dubbeld.

43. By voorbeeld 3347 g-guld. hoe veel guldens zyn 't?

add. { 3347 ——(4
1338 | 8
——
Antw 4685 - 16 stuiv.

Deze agter doorgehaalde 8 zyn dubbelt. of 16 stuiv.

VAN DAALDERS of 1½ GULDEN HET STUK.

44. Item, 760 daalders hoe veel guld zyn 't?

halve 760
380
—— add.
Antw 1140 guld.

Merkt, halveert 760 of wat getal het ook is, komt de ½, addeert de Zomme te zamen komt na begeren.

45. Item, 56789 daalders hoe veel guld zyn het?

56789
28394 - 10
——
Antw. 85183 - 10

Ook aldus.

56789——(5 mult. tot dubb.
28394 - 10
——
komt 85183 - 10

Om van kronen à 40 stuiv. het stuk te schryven acht ik onnodig om al wat daar van voor gesteld wort met een 2 gemultipliceert, de uitkomst is het antwoord, of het getal 2 maal opstellen, en dan te zamen addeert.

46 By voorbeeld 766 kroonen à 40 stuiv. hoe veel guld. zyn dat.

766 ofte 766
2 766
——mult. ——add.
Antw. 1532 gl. Antw. 1532 guld.

STUKKEN VAN 48 STUIVERS.

47. Item, 44 stukken, yder 48 stuiv. hoe veel guld. zyn 't.

44
44——(4
17 | 6
——
Antw. 105 - 12

Ofte aldus.

44
2
——
88——(2
17 | 6
——
Antw. 105 - 12

48. Item, 387 à 48 stuiv. yder, hoe veel guldens zyn 't?

387
387——(4
154 | 8
——
Antw. 928 - 16 stuiv.

Merkt: stelt 387 voor U, en dat 2 maal daar na mult 387 met 4 tot dubbeltjes, komt 1548 dubbeltjes, de 8 afgesneden, komt 154 guld, dat geaddeert by 2 maal 387, komt 928 guld. en 8 dubbeltjes, of 16 st. en zoo voorts.

VAN

Digitized by Google

VAN RYKSDAALDERS a 50 stuiv.

49. Item, 34 Ryksdaalders, hoe veel guld. zyn het?

34 ofte 34
34 — 34 - (5
17 — 17|0

Antw. 85 gl. Antw. 85 gl.

Nog anders:

340
4 ——

Antw. 85 guld.

Hier van is na myn dunken de laatste de beste en de kortste.

50. Item, 634 R-daalders a 50 stuivers, hoe veel Guldens zyn 't?

6340
4 ——

Antw. 1585 guld.

Merkt: steld of doet een nul agter u voor gestelde getal, daar na divid u getal met een 4 de uitkomst is het antwoort: de reden hier van is, om dat 4 Ryks-d. 10 guld. doen, doet alzo in zulke en diergelyke getallen.

VAN DUBBELDE GOUD-GULDENS,

51. Item, 788 dubbelde g-guldens, a 56 stuivers, hoe veel guld. zyn dat?

788
788 —— (8
630 | 4

Antw. 2206 guld. 8 st.

52. Item, 100 dubbelde g-guld., hoe veel guldens zyn 't?

add { 100, 100 —— (8, 80 }

Antw. 280 guld.

Item, 363 dubbelde g-guldens, hoe veel gulden zyn dat?

363
363 —— (8
290 | 4

Antw. 1016 guld. 8 stuiv.

Merkt: om dit te doen, zo stelt 363 op, en nog eens daar onder, het welk dan kronen zyn, neemt dan 8 dubbeltjes, die 16 stuivers zyn, en mult. daar 363 mede, komt 2904 dubbeltjes, de 4 afgesneden, komt 290 guld. 4 dubbelt. of 8 stuiv., geaddeert tot 2 maal 363, komt 1016 guld. 8 stuivers, en zo ook de andere.

VAN DUKATONS.

54. Item, 88 Dukatons, a 63 stuiv., hoe veel guld. zyn dat?

88
3
——
264
13
——

Antw. 277 guld. 4 stuiv.

55. Item, 23 Dukatons, hoe veel guld. zyn 't?

23
3
——
69
3 - 9
——

Antw. 72 - 9

56. Item, 68760 Dukatons, hoe veel guldens zyn het?

68760
3
——
206280
10314
——

Antw. 216594 guld.

57. Item, 40 Dukatons, hoe veel guld. zyn het?

40
3
——mult.
120
6
——add.
Antw. 126 guld.

Merkt: mult. 40 met 3 tot guldens, komt 120 guld. en 120 stuiv., halv. 120 stuiv. tot guld., komt 6, die add. daar by, komt 126 guld., en zo ook met alle de andere.

Hier mede zoude ik dit Werkje wel konnen sluiten, en voor een Naukeurige Onderzoeker heb ik hier ook ligt genoeg gegeven, om in alle voorvallen na genoegen te handelen; maar zal voor de Eenvoudigen (daar dog al dit myn werk voor is) nog eenige Voorbeelden tonen, hoe men in het kortste met de Worpen kan handelen.

VAN WORPEN.

58. Item, 730 Stuivers van 4 in de Worp, hoe veel guld. zyn het?

73|0
2
——
Antw. 146 guld.

59. Item, 3397 Worp à 4 stuiv. een Worp, hoe veel guld. zyn het?

339|7
——
2
Antw. 679 - 8

Merkt: 4 stuiv. is 2 dubbeltjes, de agterste letter snyd af tot stuivers.

60. Item, drie 4 stuiv. penningen doen een Worp, hoe veel 440 Worpen? Merkt: drie 4 stuiv. is 12 stuiv. of 6 dubbeltjes.

44|0
6
——
Antw. 264 guld.

61. Item, 5 stuiv. penning doen een Worp, hoe veel 833 Worpen?

833
4——
Antw. 208 - 5

Divideert met $\frac{1}{4}$ gulden, de uitkomst is 't Facit.

62. Item, drie groots penningen doen een Worp, hoe veel 480 Worp?

48|0
3
——
Antw. 144 guld.

63. Item, 4 Zestehalven doen een Worp, hoe veel 333 Worp?

333
33 - 6
——
Antw. 366 - 6

64. Item, 4 Zestehalven doen een Worp, hoe veel guld. doen 565 Worpen?

565
56 - 10
——
Antw. 621 - 10

65. Item, 4 Zestehalven doen een Worp, hoe veel guld. 786489 Worpen?

786489
78648 - 18
——
Antw. 865137 - 18

Om dit te doen zoo zet men het zelfde getal daar onder, maar men houd 't 10de deel daar af, en dan addeert men het te zamen, gelyk hier boven is te zien, komt altyd goed.

66. Item, Zestehalven van 5 in de Worp, hoe veel guld. zyn 668 Worpen?

668
$\frac{1}{4}$ . . 167
$\frac{1}{2}$ . . 83 - 10
——
Antw. 918 - 10

67. Item, 360 Worp Zestehalven, 5 in een Worp, hoe veel guld. bedragen die?

360
$\frac{1}{4}$ . . 90
$\frac{1}{2}$ . . 45
——
Antw. 495 guld.

Om

Om dit te doen zoo steld 360 voor U. en neemt alle de 4 daar uit, komt 90, van die 90 neemt de ½ of de helft welk is 45, addeert dit alles te zamen, komt 't begeerde. De reden hier van is dat ¼ guld. is 5 stuiv. die het boven de gulden is, en dan nog een stoter, en die is de ½ van 5 stuivers

68 Item, 7747 Zestehalven à 5 in de Worp, hoe veel guld. zyn die?

7747
¼ . . 1936 - 15
½ . . 968 - 7½

Antw. 10652 - 2½

NOTA. Die van ß. van 5 in een Worp, kunt gy vinden in het onderwys dat ik van de Daalders gegeven heb, en 't is een en het zelve.

69 Item, 999 ß. van 4 in de Worp, hoe veel guldens zyn het?

999 - (2
199|8

Antw. 1198 - 16 stuiv.

70. Item, 783 ß. à 4 in de Worp, hoe veel guldens zyn het?

783 - (2
156|6

Antw. 939 - 12 stuiv.

71. Item, 9876540 ß à 4 in de Worp, hoe veel guld. zyn het?

9876540 - (2
1975308

Antw. 11851848 guld.

Merkt: doet dit met een 2 gelyk van de g-guld. geleert is, met een 4, de reden is om dat het tot dubbeltjes komt, en het 10de deel daar af genomen wort.

En om den Aanhang zoo groot niet te maken, als het principaal geheel is, zoo zullen wy het hier nu by laten tot op een ander tyd.

Hope dat de Konstlievende Vrinden hier in eenige smaak ofte vermaak zullen vinde: Zo bid ik dan eindelyk den Lezer deze myne onderwyzen niet al te ligtvaardiglyk te overlopen, maar den zin wel te bevatten, om 'er alle het voordeel uit te trekken, dat ik my laat voorstaan dat kan daaruit getrokken worden.

Nota: Als ymand genegen is om het Rekenen te leeren, kan hem aan my adresseeren, hy zal voor een Civile prys na genoegen behandelt worden.

Verblyve hier mede U Ed.
Vrind en Dienaar,

HAYKE HAANSTRA.

By

Digitized by Google

By den

DRUKKER

DEZES

Is nog gedrukt en te bekomen:

WErkdadige Meetkonst, tonende klaar en beknopt, hoe dat al het gene een Ingenieur en Landmeeter te meeten voorvallen kan, Wiskonstig met en zonder Hoekmeting, door de minste moeite gemeten word, hier is bygevoegd, een Verhandeling van de Roeden en Landmaten, in de voornaamste Plaatzen van de zeven Provincien, en eenige andere daar omtrent leggende Plaatzen, gebruikelyk. Voor dezen beschreven door Johannes Morgenster, nu deze tweede Druk, overgezien, vermeerderd, en in Kopere Platen gebragt, door Johann Hermann Knoop, Liefhebber der Mathematische Wetenschappen. In groot 8vo. Kost 4 Guld. 12 Stuiv.

Ocko Scharlenzis Chronyk en Beschryving van Frieslandt. 4to. à 46 Stuiv.

D. Hamerster Naukeurige Verklaringe over de Statuten en Ordonnantien van Frieslandt. In groot 4to. à 3 Guld. 6 Stuiv.

Claas Tholen Heilige Avondmaals Gedagten. In gr. 8vo. à 1 Guld. 4 Stuiv.

M. Swarte Zedig Onderzoek wie volgens de Instelling van onze Heere Jesus mogen en moeten ten Avondmaal gaan. 3de Druk. 8vo. à 8 Stuiv.

- - - - Godvrugtige Waarnemingen over verscheide Nuttige Stoffen. 8vo. à 10 Stuivers.

- - - - over eenige Merkwaardige Plaatzen van den Propheet Ezechiël. 8vo. à 14 Stuiv.

- - - - over eenige Opmerkelyke Plaatzen van de vier Evangelisten. 8vo. à 22 Stuivers.

Strick duidelyke Verklaring over de Catechismus. 8vo. à 22 Stuiv.

Nyman Ligt ten tyde des Avonds. 8vo. a 16 Stuiv.

Heilige Gezangen of Geestelyke Liederen vertaald en uitgegeven. In gr. 8vo. à 11 Stuivers.

100 Geestelyke Liederen. 12en. à 6 Stuiv.

Digitized by Google

DE VERNIEUDE
CYFFERING
VAN Mr.
WILLEM BARTJENS,
TWEDE DEEL,

Waar door men zonder Behulp van een Meester, of ander Onderwys Leeren kan alle Regulen der

REKEN-KONST,

Die tot den KOOPHANDEL, of anders heel nodig zyn, en ook heel nuttig en dienstig voor de Kunst-lievende Leerlingen.

DOOR

HAYKE HAANSTRA,

Geheel Uytgewerkt, vermeerdert met verscheiden nieuwe Uytwerkingen op een Ligte en Korte Manier, die by veele Meesters nog niet in Gebruik is.

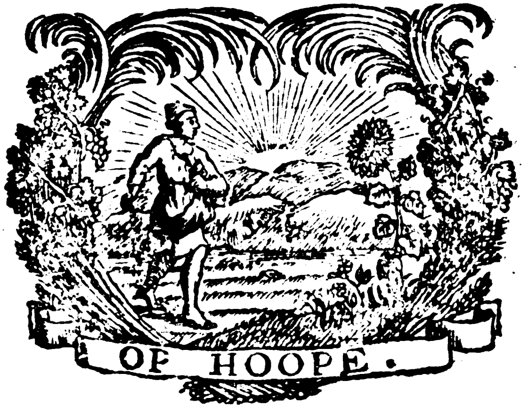

Te LEEUWARDEN,

Gedrukt by ABRAHAM FERWERDA, Boekverkoper in de Peperstraat in de Zaadzaayer 1746.

Digitized by Google

Digitized by Google

VOORREDEN

Tot den Goed Gunstigen

LEEZER.

DE Liefde tot de Reken-konst, en de Goede voortgang van 't eerste Deel van Mr. W. BARTJENS, zyn de Reden dat wy het twede Deel ook geheel uytgewerkt, in 't ligt geven, en in zonderheyt ook, om dat de Leerlingen niet alleen in yder onderscheyd, des Koophandels zoude worden Gestigt, en der zelver veranderingen komen te verstaan, maar ook om te geraken tot de Regte Gronden en Fondamenten van dien, als mede dat ze klaar konnen zien de veranderlyke eigenschappen des Werks, zo als ze van natuuren den regten Koophandel betreft, en om dat den Leerlingen het regte gebruik, van alle de Regelen te klaarder mogten begrypen, zo heb ik vele Zommen op 3 à 4 derlei manieren uytgewerkt, en zommige plaatzen daar 't my nodig dagte te zyn, klaar en duidelyk met woorden aangewezen, hoe de Vraag verstaan moet worden, om ze op een nieuwe en ligte wyze uyt te werken, welke manier by veele Meesters nog niet in gebruik is, op hope dat den Leerling van alle de Regulen daar dit Boek van is meldende, een regt begryp en Fondament mag bekomen, en dat deze Voortreffelyke Konst van Dag tot Dag mag Groeyen en Bloeyen.

Dezen uytgewerkten Druk hebbe ik van voren, tot agteren, heel nauwkeurig nagezien, en van alle vorige ingeslopene Fouten gezuivert, en ook van verscheiden kwade Vragen en Antwoorden verbetert, gelyk in de Besluit Vragen reeds 5 Zommen na malkanderen ingeslopen waren: Te weten, de 32, 33, 34, 36 en 51, of het den Autheur of des Drukkers schuld is, (raakt my niet) ik heb de

Digitized by Google

V O O R R E D E N.

Vragen en Antwoorden verandert om den Leerling het regte te leeren, en het kwade te weeren:

Want ik hebbe onlangs by ymant geweeſt, die in den Jare 1717 en 1718. het Rekenen geleerd hadde, en dat nog wel by een van de Voornaamſte Meeſters in Holland (na Zyn zeggen) die hadde deze 5 Zommen zo verkeerd uytgewerkt, en Hy hield ook ſtaande boven dien, dat de 36 Zomma in de boven gemelde Vragen het Antwoord volgens den opgaaf ½ guld. of 10 ſtuiv. wezen moeſte, waar van hy Zyn Bewys aan my aldus Uytgewerkt voorſtelde:

$$\frac{1}{2} - \frac{1}{2} \text{ is } \frac{1}{4} - \frac{1}{2} \text{ is } \frac{1}{8}$$ 𝔚 ∝

𝔚
2
2
—
4
2
—
8
2
— guld. 𝔚
√ 33 16 - 64 - ½ √∝
———
komt ⅛ of ½ gulden.

Wie ziet niet Zonne klaar dat dezen Rekenaar, voor aan de Linkerhand het Getal of de ponden Zins de Zins maakt, en agter aan de Regter Hand Cubix, daar de Vraag niet meer eyſt als 2 𝔚 hoogte, 2 𝔚 lengte, en 2 𝔚 brete, maakt 8 𝔚 ∝, of Cubo, en ½ 𝔚 hoogte, ½ 𝔚 lingte, en ½ 𝔚 brete is ⅛ Cubo, en dan gewerkt na den Regel van Drien, komt 1 gulden, gelyk den Lezer in de Beſluit Vragen op zyn plaats kan zien.

Dit hebbe ik hier willen ter neer ſtellen, hoe ſtyfhoofdig de onwetende Rekenmeeſters haar dwaas Conzept nog ſtaande durven houden.

En tot de Meeſters of andere, die Vragen of men nu zonder onderwys van een Meeſter of anders het Rekenen kan Leren, (als men de Uytgewerkte Boeken van Meeſter WILLEM BARTJENS Eerſte en Twede Deel maar koopt) zo laat ik haar dan dit eens oordeelen, ik zelve, hebbe noit van ymant onderwys gehad, nog ook geen ſtuiver daar aan verleerd, nog ook geen Reken-boeken gehad als Meeſter WILLEM BARTJENS Eerſte en Twede Deel, zo als ze in Druk zyn, maar ik heb zomwylen wel een uytgewerkte Zomma van ymand gehad, daar ik veel door vorderde, en UE zal evenwel moeten bekennen dat ik dog een weinig van de Reken-konſt verſta, dog ik wenſte gaarn dat ik de minſte waar.

Ik zegge dan rond uit, die deze uitgewerkte Boeken neerſtig gebruikt, het Rekenen kan leeren zonder Meeſter, hy be-yvere het maar het zy jonk of oud, dog wil ymand by een Meeſter met deze uitgewerkte Boeken gaan te leeren, dat agte ik boven dezen heel nut te wezen, want alle verſtanden moeten op geen gelyke

V O O R R E D E N.

gelyke wyze onderregt worden, want een regte Meester moet wel noodzakelyk letten op het begryp van dien, die hy onderwyst, het welke een met van de voornaamste zaken is, en om zulks alles op het papier te schryven, zal voor my wel ondoenlyk wezen: Hope dat de Liefhebbers deze Hoog Loffelyke Arithmetica van Meester Willem Bartjens, geheel uitgewerkt, aangenaam en behaaglyk mag zyn.

Vorders heb ik dit geheele Werkje gelaten zo als het was, als, ik heb hier en daar nog wel eens een Zommetje by gevoegt daar ik 'er lust toe had, maar ik heb de uittrekkinge der wortelen met eenige hogere voorbeelden vermeerdert tot aan de Zins Zorzolydum toe, of 'er ymand waar die verder wilde leeren, maar de Demonstrazies door Figuren van de Radix √ ʒ, en de Radix √ cc, en de √ ʒʒ heb ik nagelaten, om Reden, als het by yder zomma gemaakt wierde, dan breide 't te verre uit na ons zin, en Eenige daar in te maken hadde geen eigenschap, om dat alles geheel uitgewerkt is, maar de andere Figuren zyn alle op haar plaatze gestelt.

Dog zo ymand iets vint van het een of het ander, dat zo niet uitgewerkt is, zo wel behoort, of dat ik aan ymand misnoegen mogte gegeven hebben, het zal my lief en aangenaam zyn, dat het my Uytgewerkt wort aangewezen, zo kan ik het in 't Corrigeeren verbeteren; want ik wil gaarne bekennen, dat ik van de Algebra, of den Regel Cos, weinig kennis heb, 't welk my in zommige voorvallen leed genoeg geweest is, nogtans heb ik verscheidene uitwerkingen op die wyze mede gedeelt, op Hope dat den Leerling daar in ook iets mogte vorderen.

Middelertyd wil ik den Goedgunstigen Lezer bevelen in de Beschermінge des Allerhoogsten,

En Blieven UE Toegenegen

Vriend en Dienaar,

H HAANSTRA.

Leeuwarden,
den 16
December
1745.

Digitized by Google

HERHALING
VAN 'T EERSTE DEEL.
DIENSTIG TOT BEQUAME
INLEIDINGE
VAN DIT TWEEDE DEEL
Van Mr. WILLEM
BARTJENS.

EEns wordt een Koopman betaalt zekere Somma van 16752 guld. met driederleye specien: te weten met 3674 Hollandtsche guldens, met 1983 Ryksdaalders, tot 50 stuivers het stuk, en de rest met Kop-stoters, tot 2½ stuiv. 't stuk; de vrage is, hoe veel stooters dat 't waren, mede hoe veel Rosenobels tot 8¾ guld. dat die bedroegen?

gl. gl. Ryksd. Stoters.
16752 - 3674 - 1983 - 2½
3674 ———— 50 —
———— sub. ———— 5
13078 99150
20 Rosenobels
———— gl. stoters
261560 8 - 6
99150 8
———— sub. ————
162410 komt 70 Stoters
2 Facit
———— } Stot. } Rof. stuiv.
324820 } 64964 } 928 - 10
5 } 70(4 }

2. Als drie stukken inhouden 64 ellen, en beloopen te zamen 72 gulden, hoe veel bedragen dan 12 ellen?

elle gl. elle
64 - 72 - 12
8— 8— 4—
8 9 3
4— 3
2 —
27
2——
Komt 13½ guld.

Ofte aldus.

elle 2 8 64 - 72 9 gl.
gl. * - 12 3 elle
2——————27
Komt 13½ guld.

3. Als 12 ellen kost 13½ gulden, wat kost dan 1 elle?

AO elle

elle gl. elle
11 - 13½ - 1
3 4 11
2 3
8 8

Komt 1⅛ guld.

Ofte aldus.

elle 4 | 11 - 13½ | 11 9 | guld.
guld. | * - 1 | | elle
noemer | 2 - 0 | | noemer

Komt 1⅛ guld.

Ofte aldus.

4 11 - 13½ 11 9
* - 1
1 - 10 5
2 - 0

Komt 22½ stuiv.

4. Een Last Rogge kost 76 g-guldens anderhalve oord: Vrage, wat dan 10 last, 5 mud. 2 schepels kost in courant geldt? Merkt: maakt de g-guld. met een 4 tot guldens.

g-gl. st. pen.
76 - 10 - 8
30 - 8 - 0 (4
106gl. 18st. 8pen.

Last. Mud. Schep.
10 - 5 - 2
106 - 18 - 8

1060

1060

20 { 10 . 5
5 . 2 - 10
2 . 1 - 0
1 . 0 - 10 }
16 { 8 . 0 - 5 } (27
27 { 3 . 11 - 17 - 9 $\frac{7}{9}$ | 21
1 . 3 - 19 - 3 $\frac{7}{27}$ | 7
1 . 3 - 19 - 3 $\frac{7}{27}$ | 7 }
4 { 2 . 1 - 19 - 9 $\frac{17}{27}$ | 17 }

Komt 1091 - 0 - 9 $\frac{25}{27}$ 52 } 1 $\frac{25}{27}$

5. Addeert ⅜ tot ⅚ uyt ¾, die substraheert 2½ gemultipliceert met ⅓, de rest gedivideert door ⅑, en zegt my hoe veel het is?

$\frac{2}{7}$ uit $\frac{3}{4}$ is $\frac{6}{28}$ of $\frac{3}{14}$ | (56 12

$\frac{3}{8}$ | 21

$\frac{2\frac{1}{2}}{}$

$\frac{5}{2}$ mult. $\frac{1}{3}$ is $\frac{5}{6}$ is $\frac{33}{56}$

$\frac{33}{56}$ X $\frac{5}{6}$ - 280 / 198 = 82 ; 336

$\frac{82}{336}$ | $\frac{41}{168}$

Divideert

$\frac{41}{168}$ X $\frac{1}{9}$ komt $\frac{369}{168}$ } $2\frac{1}{5}$ ... (33

6. Wyst

6. Wyſt my eens de maniere van doen, om de ſtuiv. en duyten te vinden uyt $\frac{5}{9}$ Ryksd. tot 50 ſtuivers?

9 - 5 - 50
5

9 - 250 } 27 ſtuiv.
(7
8

9 - 56 } $6\frac{2}{9}$ duyt.
(2

7. Wederom 't contrarie 27 ſtuiv. $6\frac{2}{9}$ duyten, wat gedeelte is dit van een Ryksd.?

1 Ryksd. ſtuiv. Duyt.
ſtuiv. 50   27 - $6\frac{2}{9}$
8   8

400   222
9   9

3600   2000
4   4

9 komt $\frac{5}{9}$ Ryksd.

8. Als men U vraagt hoe veel $\frac{5}{9}$ van 36 is, zoo Antwoort 20.

9 - 5 - 36
4

4

Komt 20

Ofte anders.

geheel 9 - 5 gedeelte
gedeelte * - 36 4 geheel

Komt 20 gedeelt.

9. Als 20 is $\frac{5}{9}$, hoe veel is dan 't geheel?

5 - 9 - 20
4

4

Komt 36

Ofte aldus.

gedeelte 5 - 9 geheel
geheel * - 20 4 gedeelte

Komt 36 geheel.

10. Ik heb ontfangen 2 hoopen Ryksd. maar myn is vergeten hoe veel dat 'er in yder hoop moeſt wezen, maar wiſt dat de $\frac{1}{2}$ en $\frac{1}{4}$ van de eerſte hoop even veel was als $\frac{1}{4}$ en $\frac{1}{8}$ van de laatſte hoop: Vrage, hoe veel Ryksd. ik ontfangen moeſt?

(4   (8
$\frac{1}{2}$ | 2 $\frac{1}{4}$ | 2
$\frac{1}{4}$ | $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{8}$ | $\frac{1}{3}$

$\frac{3}{4}$ ✕ $\frac{3}{8}$

Antw. 12 en 24 is te zamen 36.

$\frac{1}{2}$ 6 $\frac{1}{4}$ 6
$\frac{1}{4}$ 3 $\frac{1}{8}$ 3

9 proeve 9

11. Hoe veel ſtukken telt men tot twe hoopen, daar de eene zy $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$, zoo veel bedraagt als de andere zy $\frac{1}{3}$, $\frac{2}{5}$, $\frac{3}{7}$?

Digitized by Google

eerste hoop (8 twede hoop (105

1/2	4	1/3	35
1/4	2	2/5	42
1/8	1	3/7	45
	7		122
	8		105

de eerste 976 twede 735
Komt te zamen 1711 stukken.

12. Ik begeer het getal te weten dat men trekt van $7\frac{1}{2}$, en dat 'er blyven zal $2\frac{1}{4}$?

$7\frac{1}{2}$
$2\frac{1}{4}$
— substrah.

Antw. $5\frac{1}{4}$.

13. Toont my zulk een getal dat men divideert met 25, 't product multipliceert met 5, wat komt daar af, substraheert 8, de rest geaddeert tot $\frac{2}{5}$ van 30, dat 't 14 zy?

		Proeve.	
	14		50
sub.	12	div. 25	
	2		2
add.	8	mult.	5
div. 5	10		10
	2	sub.	8
mult.	25		2
		add.	12
Komt	50		14

14. Een elle Borat tot $1\frac{1}{8}$ gulden hoe hoe veel kost dan 64 ellen?

elle	gl.	elle
1 -	$1\frac{1}{8}$ -	64
	9	8
	8	

Komt 72 guld.

Ofte aldus.

1 - $1\frac{1}{8}$ 9
8 - 64 8
8 - 0

Komt 72 guld.

15. Als men 't last Rogge verkoopt voor 54 g-guld. min $\frac{3}{8}$ g-guld. hoe veel bedraagt 16 last min $9\frac{1}{2}$ mudden?

Nota: 54 g-guld. min $\frac{3}{8}$ is 75 gl. 1 st. 8 pen. en 16 last min $9\frac{1}{2}$ mudde is 15 last, 17 mudde, en 2 schepels;

	Last.	Mud.	Schep.	
	15 -	17 -	2	
	75 -	1 -	8	
	75			
stuiv.	105			
1 is $\frac{1}{20}$ gl.	0 -	15 -	0	
pen. 8 is $\frac{1}{2}$ 1	0 -	7 -	8	
9 is $\frac{1}{3}$ last	25 -	0 -	8	(9
3 $\frac{1}{3}$ van 9	8 -	6 -	$13\frac{1}{3}$	3
3	8 -	6 -	$13\frac{1}{3}$	3
1 is $\frac{1}{3}$ van 3	2 -	15 -	$9\frac{7}{9}$	7
1	2 -	15 -	$9\frac{7}{9}$	7
2 is $\frac{1}{2}$ van 1	1 -	7 -	$12\frac{8}{9}$	8
Komt	1174 -	15 -	$11\frac{1}{9}$	28 (3 (1 5

16. Een

16. Een Koopman koopt een wit Engels Laken, lang 56 ellen, tot 5½ gl. de elle, daar af verhandelt hy 18 ellen (tegens 20 ellen Kaffa) tot 5¼ gl. de elle, de rest laat hy verven bet. daar voor 18 gl. dat verkp. wint op het geheele stuk 22 gl. Vrage, hoe veel hy de el van 't geverfde verkogt heeft?

elle gl. elle
1 - 5½ - 56 } 308 guld.
1 - 5¼ - 20 } 105 sub.
203
't verven 18 gl. by
221
elle de winst 22 gl. by
56
sub. 18 elle Komt 243 guld.
gl. elle
38 - 243 - 1
38 - 243 } 6 guld.
(15
20
38 - 300 } 7 stuiv.
(34
8
19 - 272 } 14,$\frac{6}{19}$ penning.

17. Item, 4 sakken Peper wegen 1315 ℔, tarra voor elke sak 3½ ℔, fusti in 't hondert netto 9 ℔, tot ¼ minder in prys als 't ℔ netto, welk kost 36 grot. 't ℔: Vrage, hoe veel de 4 sakken in gelde beloopen?

℔.
1315
14 tara
℔. fusti ℔.
100 - 9 - 1301 1301
9
Komt 117|09 117,$\frac{9}{100}$ fusti
100
Peper 1183,$\frac{91}{100}$ ℔.

℔. ß. ℔.
1 - 3 - 1183,$\frac{91}{100}$
118391
3
2000 - 355173 } 177 £.
20 (1173
100 - 1173 } 11,$\frac{73}{100}$ ß.
(73
℔. ß. ℔.
fusti 1 - 2¼ - 117,$\frac{9}{100}$
400 - 9 - 11709
20 9
8000 - - 105381 } 13 £.
20 (1381
400 - 1381 } 3$\frac{181}{400}$ ß.
(181
£. ß. (400
Peper 177 - 11,$\frac{73}{100}$ | 292
fusti 13 - 3$\frac{181}{400}$ | 181
Komt 190£. 15$\frac{73}{400}$ß. 473 } 1
(73

18. Als men heeft 3¾ elle Laken tot een Kleed, welk breed is 2¼ elle: Vrage, hoe veel ellen voering Laken men van doen heeft, dat breed is 1¼ elle, om dat te voederen?

breed lang breed
2¼ - 3¾ - 1¼
9 15 5
3
9
27
4
Komt 6¾ elle.

Digitized by Google

Ofte zegt aldus $2\frac{1}{4}$ breete met $3\frac{3}{4}$ lengte geven een ſtuk, hoe veel lengte zal $1\frac{1}{4}$ breete geven tot 't ander ſtuk;

breed 9 $2\frac{1}{4}$ - 1 ſtuk
lang 3 15 $3\frac{3}{4}$ - $1\frac{1}{4}$ 5 breed
ſtuk 1 - * lang
0 - 4 noem.
27 ———— 4

Komt $6\frac{3}{4}$ langte.

19. Ymandt wort geleent 675 gulden, de tydt van $1\frac{1}{4}$ Jaars zonder Intreſt: Vrage, hoe lang tydt die wederom zal uytleenen 375 guld. in gelyke vriendſchap?

gl. Jaars gl.
675 - $1\frac{1}{4}$ - 375
25 —— —— 5 ——
9 5 75
4 ——

Komt $2\frac{1}{4}$ Jaar.

Ofte aldus.

guld. 9 675 - 1 vrind
Jaars 5 $1\frac{1}{4}$ - 375 75 guld.
vrind 1 - * Jaars
0 - 4 noem.
9 ———— 4

Komt $2\frac{1}{4}$ Jaar.

20. Als in 't Jaar 8 £. ten 100 gewonnen wordt, hoe veel wint men dan met 1600 £. in $3\frac{1}{2}$ Maanden?

£ 100 > 8 £. < 1600 £.
maand. 12 $3\frac{1}{2}$ maand.
48
8
56
8
448
12 ——

Komt $37\frac{1}{3}$ £.

Ofte aldus.

£. 100 - 8 2 winſt
maand. 3 12 - 1600 16 £.
winſt * - $3\frac{1}{2}$ 7 maand.
noem. 2 - 0
3 ———— 112

Komt $37\frac{1}{3}$ £.

21. Wanneer men 100 Soldaten geeft voor Soldye 10200 guld. in 't Jaar, hoe veel zal men dan een Soldaat geven in $3\frac{1}{2}$ Maanden?

verdienſt
Sold. 100 > 10200 < 1 Sold.
maand. 12 $3\frac{1}{2}$ maand.
2 ——
51 7
7
357
12 ——

Komt $29\frac{3}{4}$ guld.

Ofte aldus.

Sold. 100 - 10200 51 17 verd.
maand. 4 12 - 1 Sold.
verd. * - $3\frac{1}{2}$ 7 maand.
2 - 0
4 ———— 119

Komt $29\frac{3}{4}$ gulden

Deze 2 volgende zyn een verkeerden Regel van Vyven.

Brengt in de 22 de tydt verkeerd, en in de 23 de Soldaten.

22. Wanneer $3\frac{1}{2}$ maanden lang om $89\frac{1}{4}$ guldens drie Soldaten de Heeren dienen: Vrage, hoe veel Soldaten 12 maanden dienen zullen om 10200 guldens?

maand.

Digitized by Google

Sold.

maand. 3½ > 3 < 12 maand
guld. 89¼ 10200 guld.

357 7
4 71400
1428 2
142800

Komt 100 Sold.

Anders.

0 3½ - 89¼ 357 51
3 - *
100 200 10200 - 12 4
4 - 2

Komt 100 Soldaten.

23. Zo men voor 10200 guld. 100 Soldaten in dienst houdt 12 maanden lang: Vrage, hoe lang zal men na advenant in dienst behouden voor 89¼ gulden 3 Soldaten?

100 - 10200 2
3 12 - *
7 357 89¼ - 3
0 - 4
0 —— 2

Komt 3½ maanden.

Anders.

Maand.

Soldaten 100 > 12 < 3 Soldaten
guld. 10200 89¼ guld.

4 357
102

Komt 3½ maand.

24. Als men om 8 duyten koopt 12 mispelen, en voor 4 mispelen 10 vygen, en voor 6 vygen 14 pruimen, en voor 40 pruymen 60 groote nooten: Vrage, hoe veel dan het duysent groote nooten kost?

duit. 8 - 12 4 misp.
misp 4 - 10 vygen
vygen 2 6 - 14 7 pruimen
pruim. 2 40 - 60 3 noten
noten 1000 - * duiten.
1000 —— 21

Komt 76 4/21 duiten.

25. Van een Laken wert verkoft ½ uyt ¾ min 1 elle: Vrage, hoe lang het is, zoo der over blyft de ¼ min 3 elle?

½ uit ¾ is ⅜ ÷ 1 elle.

(8
⅜ | 3 ÷ 1 is verkogt
¾ | 6 ÷ 3 is behouden
6/8 } 1⅛ ÷ — 4 elle

Merkt 1⅛ ÷ 4 elle is nu het geheele stuk, zoo moet volgen dat ⅛ is gelyk 4 elle, hoe veel is een geheel antw. 32.

Aldus.

⅛ - 4 - 1
8

Antw 32 ellen.

26. Een heeft een vat Oly, daar in is een zeker getal mengelen, daar verkoopt hy af ¼ van het geheele vat, en ⅓ van de rest, behoud selfs noch 18 mengelen: Vrage, hoe veel mengelen in 't vat was?

Merkt: ¼ van 't geheel, en ⅓ van de rest is ook ¼, maakt te zamen een ½;

(4
¼ | 1
¼ | 1

oste

2 - 18 - 4   ½ - 18 - 1
9   2
4
Antw. 36   Antw. 36 geheel.

27. Ze-

27. Yemandt heeft een Webbe Linnen, sekere ellens lang, verkoopt daar af $\frac{1}{4}$ des geheels, noch $\frac{1}{3}$ van 't geen overbleef, en van het resteerende $\frac{1}{2}$, behoudt noch 25 ellen: Vrage, hoe langh was 't Webbe?

(4 proeve aldus.
$\frac{1}{4}$ | 1 100
$\frac{1}{3}$ | 1 $\frac{1}{4}$. 25 af
$\frac{1}{2}$ | 1
sub. 3 Rest 75
elle $\frac{1}{3}$. 25 af
1 - 25 - 4 Rest 50
4 $\frac{1}{2}$. 25 af

Antw. 100 elle. Rest. 25 elle.

28. Ik hebbe gekocht driederleye goederen, beloopen te zamen 1544 gulden, het eerste goed voor een ongeseyde Somma, het 2de goed drie maal zoo veel min 10 guld., het 3de voor 4 maal zoo veel min 6 guld. als 't 2de, zegt myn hoe veel ik voor elk goed betaalt heb?

Stelt voor het eerst 1 x, voor 2, drie x min 10, en het derde 12 ÷ 46, en stelt op de Regel komt als boven.

eerste 1
tweede 3 ÷ 10
derde 12 ÷ 46

16 ÷ 56 - 1544 - 1
÷ 56

16 - 1600

Antw. 100 gl. de eerste.
3

300
÷ 10

en 290 guld. de tweede
4

1160
÷ 6

en 1154 guld. de derde.

29. Zeker goed geselschap doen een Wyngelagh, hebbende daar toe een onbekende somma geldts, bevinden, soo sy dat maken de man $3\frac{1}{2}$ guld. zoude te kort komen 6, en maken zy 't de man op $2\frac{1}{4}$ guld. zal haar overschieten 3 gulden, de vrage is, hoe sterk het geselschap geweest is, en hoe veel geldt zy gehadt hebben?

gl. gl.
$3\frac{1}{2}$ ÷ 6
$2\frac{1}{4}$ + 3

$\frac{5}{4}$ - 9 - 4
3
3
4

Antw. 12 personen.

man. gl. man — man gl. man.
1 - $3\frac{1}{2}$ - 12 — 1 - $2\frac{1}{4}$ - 12

7 6 — 11 3
6 — 3

42 — 33
÷ 6 — + 3

36 verteerd 36 guld.

30. Ymand moet betalen 1200 guld. op 4 tyden, de $\frac{1}{2}$ in 2 maanden, $\frac{1}{4}$ over 3 maanden, de $\frac{1}{6}$ over 4 maanden, de rest over 5 maanden, en zy accordeeren om dit op een tydt alles gelyk te betalen, in hoe veel maanden het zal geschieden?

guld.
1200
is
$\frac{1}{2}$ . . 6 - 2 - 12
$\frac{1}{4}$ . . 3 - 3 - 9
$\frac{1}{6}$ . . 2 - 4 - 8
$\frac{1}{12}$ . . 1 - 5 - 5

12 — 34 } 2 maand.
(10 }
30
12 - 300 } 25 dagen.

31. Ik

31. Ik heb 382 guld. 10 stuyv. daar voor wil ik wisselen driederleye gelden, van elks even veel, als Ryksdaalders, Ducatons en Kroonen, alhier gangbaar, hoe veel zal ik van elks ontfangen?

ryksd.	50	gl.	st.
dukatons	63	382 -	10
kroon.	40	20	
	153 -	7650 -	1

Komt 50 stukken van yder.

Dit is tot nader verklaringe over de 10de Som, uyt Calliers reekeninge, als volgt.

32. Een Kopman is schuldig te betalen op den 28 Octob. 420 guld. daar af betaalt hy den 27 Sept. 150 guld. en den 11 Octob. daar aanvolgende 69 guld.: Vrage, nu hy twee partyen geldts voor den tydt betaalt heeft, hoe lange hy de rest maar gebruyken mag zonder ymands schade?

gl.	dagen	gl.
150 -	31 -	4650
69 -	17 -	1173
219	420 gl.	5823
	219 af	
201 -	5823	komt 28 $\frac{195}{201}$ dagen.

33. Een Koopman is schuldig te betalen op den 28 Octob. 420 guld, daar af betaalt hy den 27 September 150 guld. en den 11 Octob. daar aan volgende 69 guld. Vrage, nu hy twee partyen geldts voor den tydt betaalt heeft, hoe lang de tydt in 't geheel sal zyn, dat de rest gebruykt mag werden, sonder ymands schade?

Cap.	Dag.	Cap. en tyd.	
420 -	58 -	24360	Sept. 30 dagen, Octob. 28 dagen
150 -	27 -	4050	58 dagen
69 -	41 -	2829	
219		6879	
Cap.		Cap. en tyd	
420		24360	
219		6879	sub. cap. en tyd af
201 -		17481	komt 86 $\frac{195}{201}$ dagen zal

hy de rest gebruiken, trekt hier af 58 dagen. rest 28 $\frac{195}{201}$, komt dan als boven, want 58 dagen is de geheele tydt op het captaal te betalen, en 150 guld. gebruikt hy 27 dagen, 69 gl. 41 dagen, zoo dat deze zoo wel twee manieren onderworpen is als de 9 Somma in Calliers Rekening, door *Mr. Jan van Dam* gestelt, en daarom myn dienstig geoordeelt hier achter in de herhaling plaats te geven, op hoop datze een yder mag recht begrypen.

Hier is van 't eerste Deel, den inhoudt meest herhaalt;
Dit tweed', bewerk geheel: Uw arbeidt wordt betaalt.

Winst en Verlies.

DEze Rekeningen worden alzoo genoemt, om dat men door dezelve kan leeren onderscheyden, op wat Koopmanschap, men winst ofte verlies gedaan heeft in 't verhandelen.

1. Dat ik zoude verkopen een Aam Wyns, houdende 100 potten, voor 3 £. 10 β. hoe veel zoude de winning wezen

op een pot, als my de pot betaalt stondt op 5¼ grot.?

Pot. £. ß. Pot.
100 - 3 - 10 - 1
20
70
12
840

(4 } komt
84 } 8²⁄₇ grot. ontfang.
10 } 5¾ grot. kost't.

Komt 2¹³⁄₂₀ winst.

2. Wanneer ik een Aam Wyns kogte tot 5¾ grot. de pot, hoe duur zoud ik de pot verkoopen om op de Aam, houdende 100 potten, te winnen 1 £, 2 ß, 1 grot.?

Pot. £. ß. grot. Pot.
100 - 1 - 2 - 1 - 1
20
22
12

100 - 265 } 2¹³⁄₂₀ | (20 13
(65 } 5¾ | 15

Komt 8²⁄₇ grot. 28 } 1²⁄₇ (8

3. Wanneer ik op een pot Wyns winne 2¹³⁄₂₀ grot., en ontfange voor 100 potten 3 £, 10 ß: Vrage, hoe veel my de Aam ingekogt staat?

Pot. grot. Pot.
1 - 2¹³⁄₂₀ - 100
20
20 53 5
12 5

240 - 265 } 1 £.
20 / 12 (25

22 - 25 } 2 ß.
(1

£. ß. grot.
3 - 10 - 0
1 - 2 - 1

Komt 2 - 7 - 11 kost't.

4. Verkogt hebbende wat Wyns: de pot tegen 8²⁄₇ grot., die myn stondt op 5¾ grot.: Vrage, hoe veel de winning op de Aam is, houdt 100 potten?

grot. (20
8²⁄₇ | 28
5¾ | 15

Rest 2¹³⁄₂₀

Pot. grot. Pot.
1 - 2¹³⁄₂₀ - 100
20
35 5
5

Komt 265 grot. of 1 £. en 2 ß. 1 grot. winst op de 100 Potten.

Ofte aldus.

(20
8²⁄₇ | 28
5¾ | 15
2¹³⁄₂₀

1 - 2¹³⁄₂₀ 53
* - 100 5
20 - 0

Komt 265 grot. winst.

5. Hoe veel potten Wyns soude men winnen op 100 potten, als men de pot verkoopt tot 8²⁄₇ grot., die op 5¾ grot. ingekogt staat?

8²⁄₇

$8\frac{2}{5}$
$5\frac{3}{4}$

Pot. — Pot.
1 - $2\frac{13}{20}$ - 100
53 — 5
5

Komt 265 ß. de 100 Potten.

grot. Pot. grot.
$5\frac{3}{4}$ - 1 - 265
23 — 4
1060
(2
23

Komt $46\frac{2}{23}$ potten.

Ofte aldus.

1 - $2\frac{13}{20}$ 53
* - 100 20
23 $5\frac{3}{4}$ - 1
5 - 0
23 — 1060

Komt $46\frac{2}{23}$ pot.

6. Als een pot Wyns koſt $5\frac{3}{4}$ ß, en men verkoopt die tot $8\frac{2}{5}$ ß: hoe veel potten moet men verkopen, in gelyke prys, om te winnen $46\frac{2}{23}$ potten?

Zoekt de waarde van $46\frac{2}{23}$ pot, mede de winſt op eenen pot, ſtelt dan op de regel.

Pot. grot. Pot.
1 - $5\frac{3}{4}$ - $46\frac{2}{23}$
4 — 23 — 1060
4

Komt 265 ß. winſt op $46\frac{2}{23}$ pot.

$8\frac{2}{5}$ grot.
$5\frac{3}{4}$ grot.

Pot. grot.
$2\frac{13}{20}$ - 1 - 265
53 — 5
20

Komt 100 potten.

7. Zoo men een pot witte Wyn koopt voor $5\frac{3}{4}$ ß, en men verkoopt die voor $8\frac{2}{5}$ ß: Vrage, hoe veel is de winninge ten 100, mede hoe veel potten?

$8\frac{2}{5}$ grot.
$5\frac{3}{4}$ grot.

$5\frac{3}{4}$ - $2\frac{13}{20}$ - 100
23 — 53 — 20
20

23 - 1060 } $46\frac{2}{23}$ ten 100

Pot. Winſt Pot.
1 - $2\frac{13}{20}$ - 100
53 — 5
5
265 grot.

grot. Pot. grot.
$5\frac{3}{4}$ - 1 - 265
23 — 4
1060
(2
23

Komt $46\frac{2}{23}$ potten.

8. Hoe zal men de pot Franſche Wyn verkopen, die ſtaat $5\frac{3}{4}$ ß, om te winnen $46\frac{2}{23}$ ten hondert?

$46\frac{2}{23}$
100

100 - $146\frac{2}{23}$ - $5\frac{3}{4}$

3360 — 23

4 — 84

10

Antw. $8\frac{2}{7}$ g. verkopen.

9. Hoe veel staat een pot Wyns ingekogt, zoo men die verkogt voor $8\frac{2}{7}$ g, winnende $46\frac{2}{23}$ ten hondert?

$46\frac{2}{23}$
100

$146\frac{2}{23}$ - 100 - $8\frac{2}{7}$

3360 — 42
5 — 23

16800 — 966

(126 } (42
$5\frac{126}{168}$ | $\frac{3}{4}$ g.
168

Antw. $5\frac{3}{4}$ g. de pot.

10. Eenen verkoopt Notemuscaten, 't lb tot 8 ß, en verliest van 't 100 £ essen 6 £: Vrage, hoe veel hem die gekost hebben?

£.
100
6 £.

94 - 100 - 8

2 — 47 — 2 — 50
8

47 - 400 } komt $8\frac{24}{47}$ ß. 't lb.
(24

11. Item, men koopt Haver, het last tot 36 g-guld. hoe duur zal men moeten $15\frac{1}{2}$ last verkopen, om te winnen op 't last $4\frac{2}{31}$ g-gl.?

g-guld.
36
add $4\frac{2}{31}$ winst

Last. — Last.

1 - $40\frac{2}{31}$ - $15\frac{1}{2}$

1242 — 31

2

Antw. 621 g-guld.

12. Men koopt Haver, 't last tot 36 g-gl. hoe duur moet men die wederom verkopen om te winnen op $15\frac{1}{2}$ last 63 g guld.?

Last Winst Last

$15\frac{1}{2}$ - 63 - 1

2

31

31 - 126 } $4\frac{2}{31}$
(2 36 g guld. add.

Antw. $40\frac{2}{31}$ g-guld.

13 Eener koopt Haver voor 36 g-guld. 't last, hoe duur moet hy 't mudde verkopen, om te winnen 4 g-guld op 't last?

g-guld.
36
4

Last — Last

1 - 40 - $\frac{1}{27}$

27

Antw. $1\frac{13}{27}$ g-guld. de mud.

14. Hoe veel verkoopt men een ton Hasenoten, die ingekogt staat tegen $3\frac{1}{2}$ guld. om te winnen met 10 £, 1 £?

£. £. £.
10 - 11 - 1
12 7

120 — 6 - 77 } 12 ß.
20 — (5
6 12

6 - 60 } 10 g.

Antw. 12 ß. 10 grot.

15. Als

15. Als men met 10 £, 1 £ windt, verkopende een ton Koopmanschap tot 12 ß, 10 grot.: Vrage, hoe duur die ingekogt was?

ß. grot. st.
12 - 10 is 5
6

£. £. stuiv.
11 - 10 - 77
7 11 7
7|0

Antw. 3 guld. 10 stuiv.

16. Een Koopman koopt Hasenoten, de ton voor $3\frac{1}{2}$ guld. tot hoe veel zal hy die verkopen om 1 £, van 10 £ te verliesen?

£.
10
1
£. 9 guld.
10 - 9 - $3\frac{1}{2}$
2 7 7
20 6|3

Antw. 3 guld. 3 stuiv.

17. Zoo men hondert ℔ Kaas koopt voor 7 guld. 10 stuiv. en men verliest op 30 stuiv. 2 st. Vrage, hoe veel dat 't ingekogt staat?

stuiv. gl stuiv.
30 7 - 10
2 af 20
stuiv.
28 - 30 - 150
4 7 2 75
7 15 75
75
7 - 1125 } 16|0
(5

Antw. 8 gl. 0$\frac{5}{7}$ st.

Ofte aldus.

stuiv.
30
2 af
28 - 30 - $7\frac{1}{2}$
15 15
15
28 - 225 } komt $8\frac{1}{28}$ guld.
(1

18. Een Koopman koopt Laken, de elle voor 4 guld. 10 stuiv. verkoopt dat wederom, en doende op 180 guld. verlies 10 guld. Vrage, tot hoe veel de elle, en hoe veel ellen hy verkogt heeft?

guld. elle guld.
$4\frac{1}{2}$ - 1 - 180
9 9 20
2

guld. ko.40 elle verkogt.
180
10 gl. af
guld. guld.
180 - 170 - $4\frac{1}{2}$
9 2 9
20 . . . 85 9

Antw. $4\frac{1}{4}$ gl. de elle verkogt.

19. Een Koopman koopt een stuk Laken, lang 40 ellen, betaalt daar voor 170 guld. Vrage, hoe veel hy de 8 ellen verkopen zal, om te winnen met 17 guld. 1 guld.?

elle guld. elle.
40 - 170 - 8
2 4
2

Antw. 34 guld.

17 guld.
1 add.
guld. — guld.
17 - 18 - 34
2 17—
— 2

Antw. 36 gl. de 8 elle.

Ofte aldus.

17
1 add.
—
guld. 17 - 18 guld.
guld. * - 8 2 elle
elle 40 - 170 guld.
— —

Antw. 36 gl. de 8 elle.

20. Zoo my 100 ℔ Corenten kosten 20 guld. hoe veel ℔ zoud ik om een guld. geven, om met een guld. 5 stuiv. te winnen?

℔. guld. ℔.
100 - 20 - 1
20
—
400

Antw. 4 stuiv. een ℔.

20
4
—
20 - 100 - 16
—
5
16
— } komt
20 - 80 } 4 ℔.

21. Kosten my 100 ℔ Corenten 20 guld. en verkoop ik die voor 26¼ guld. Vrage, hoe veel heb ik ten 100, en op de gulden gewonnen?

26¼
20
guld. — guld.
20 - 6¼ - 100
5— — —
4 25 25
5 5—
— 5
4 - 125 } 31¼ ten 100.

guld. winst. guld.
20 - 6¼ - 1
— 20
25
4—

Antw. 6¼ stuiv. op den gl.

22. Een ℔ Suyker kost 5¾ stuiv. hoe veel verkoopt men dat, om een derde-deel op zyn geld te winnen?

℔. stuiv. duit.
1 - 5 - 6
⅓ - 1 - 7⅓
— —
Antw. 7 - 5⅓

Ofte aldus.

℔. 1 - 5¾ 23 stuiv.
stuiv. * - 1⅓ 4 ℔.
3 12 - 0
3— — —23

Antw. 7⅔ stuiv.

23. Verkoop ik een ℔ Corenten tot 5 st. 2 duit. zoo winne ik 31¼ ten 100: hoe veel ten 100 win ik, zoo ik ze verkoop om 4½ st.?

31¼
100
—
131¼ - 100 - 5¼
— — —
525 4 21
—
21

Antw. 4 st. kost het.

4½ stuiv. ontfangen.
4 sub.
—
4 - 0⅝ - 100
— —
5 25
25
—
8 - 125 } 15⅝ st. ten 100.

Antw. 15⅝ st. ten 100

Ofte

31¼
100

131¼

21 525 131¼ - 100 4
* - 5¼ 21

Antw. 4 stuiv. kost 't.
4½ verkogt
4 sub.

stuiv. 4 - ⅛ winst
winst * - 100 25 stuiv.
noemer 8 - 0
8 —— 125

Antw. 15⅝ ten 100.

24. Ik heb myn Geldt gebrogt van 20 tot 26¼, verkopende 1 ℔ Corenten tot 5¼ stuiv. Vrage, hoe veel dat my gekost heeft?

26¼ - 20 - 5¼

105 4 21
5
21 Antw. 4 st. gekost.

21 105 26¼ - 20 4
* - 5¼ 21

Antw. 4 stuiv. gekost.

25. Verkoop ik een ℔ Corenten voor 5¼ stuiv. 200 maak ik van 16, 21: Hoe veel heeft het 100 ℔ gekost?

21 - 16 - 5¼
4

Antw. 1 ℔. 4 st. 21
℔.. stuiv. ℔.
1 - 4 - 100
100

4c|0

Antw. 20 gl. de 100 ℔.

Anders.

℔. 1 - 5¼ 21 stuiv.
guld. 21 - 16 4 guld.
guld. * - 100 20 ℔.
stuiv. 5 20 - 1 guld.
noem. 4 - 0

Antw. 20 gl. de 100 ℔. gekost.

26. Een Kruydenier heeft 1 baal Ryst, weegt netto 180 ℔, en kost hem 18 guld. waar af hy verkoopt 50 ℔, tot 2¼ stuiv. 't ℔, nog 70 ℔, tot 2⅜ stuyv. het ℔, de rest ontfangt hy voor 5 guld. 17 stuiv. 8 pen. Vrage, hoe veel de winning is, ten 100?

℔. stuiv. ℔.
1 - 2¼ - 50
2 —— 2——
9 25
25
2 - 225 } 11|2
(1
is 5-12½

℔. stuiv. ℔.
1 - 2⅜ - 70
8
19
70
8 - 1330 } 16|6
(2

add. { 8 - 6¼ / 5 - 12½ / 5 - 17½ } is de { 71 / 50 / 60 } ℔.

komt 19 - 16¼ ontfangen.
sub. 18 - 0 gl. uitgeven.

Komt 1 - 16¼ winst op de Baal.
en 10 gl. 1 st. 6⅔ pen. ten 100.

guld. winst guld.
18 - 1 1/4 - 100
72 29 25
25
72 - 725 } 10 guld.
(5
20
72 - 100 } 1 stuiv.
(28
2
9 - 56 } 6⅔ pen.
(2

27. Item,

27. Item, een Koopman kogt eens een goed stuk Fluweel, betalende voor de elle 22 ß, 6 ₰, van de welke hy wederom verkogt $12\frac{1}{2}$ ellen, tot 20 ß, 9 ₰ de elle, wyders noch $6\frac{1}{4}$ elle, tot 20 ß de elle, de rest zynde $2\frac{1}{4}$ elle, daar voor ontfing hy 3 £, 10 ß: de vrage is, hoe lang 't stuk geweest is, en hoe veel hy daar op gewonnen of verloren heeft, en hoe veel ten 100?

elle ß. grot. elle
1 - 20 - 9 - $12\frac{1}{2}$
(6
6 - 4 - 6
2
12 - 9 - 0
℔. $\frac{1}{2}$. 0 - 10 - $4\frac{1}{2}$

Antw. 12 £. 19 ß. $4\frac{1}{2}$ ₰.

elle ß. elle
1 - 20 - $6\frac{1}{4}$
(6
6 - 0 - 0
elle $\frac{1}{4}$ is 0 - 5 - 0

Antw. 6 £. 5 ß.

elle £. ß. grot.
$12\frac{1}{2}$ - 12 - 19 - $4\frac{1}{2}$
$6\frac{1}{4}$ - 6 - 5 - 0
$2\frac{1}{4}$ - 3 - 10 - 0

21 elle 22 - 14 - $4\frac{1}{2}$ verkogt.

elle ß. grot. elle
1 - 22 - 6 - 21
(7
7 - 17 - 6
(3
Komt 23 - 12 - 6 uitgegeven.
22 - 14 - $4\frac{1}{2}$

Komt 18 - $1\frac{1}{2}$ verl. op 't geheel.

£. - £. - £.
$23\frac{5}{8}$ - $\frac{29}{32}$ - 100
4
189 29 25
25

189 - 725 } $3\frac{158}{189}$ £ ten 100 verl.
(158

Antw. { 21 ellen lang.
18 ß. - $1\frac{1}{2}$ ₰. verl. op 't gehele stuk.
$3\frac{158}{189}$ £. ten 100 verloren.

28. Dat ik een Koopman soude worden, en kopen 1 baal Peper, wegende te Amsterdam 217 ℔, tot 34 ₰ 't ℔, die dan versendende ergens heen, en verliesende op 't gewigt $5\frac{4}{17}$ ℔, ontfangen 30 £: Vrage, hoe veel ik dan verloren hadt?

℔. grot. ℔.
1 - 34 - 217
34

12 - 7378 } 614
(10

30 - 14 - 10
sub 30 - 0 - 0

Antw. verloren 0 - 14 - 10

Ofte Aldus.
1 - 34 17
- 217
6 12 - 1
3689

Antw. $614\frac{5}{6}$ ß.
sub. 600 ß. af.

Rest $14\frac{5}{6}$ ß. verlies.

29. Doen

29. Doen ik Koopman was, kogt ik 6 kisten Suiker, wegende 306, 400, 507, 350, 444, 498 ℔, tara voor de Kisten, 460 ℔, betalende voor 't ℔ suiver 3 ß, 10 g, latende het selve schoonmaken, verloor 198 ℔; nu vrage ik tot hoe veel 't ℔, myn kwam te staan, en tot hoe veel ik dat verkogt, winnende, tegen 15 ten 100?

℔. ß. g. ℔.
1 - 3 - 10 - 2051
3 - 10
6153
1025 - 6
512 - 9
170 - 11
786|2 - 2
393 £ 2 ß. 2 g.

℔.
2051
198
1853 - £ 393 - ß. 2 - g. 2 - ℔. 1
20
(450) } 4 ß.
12
(1696) } $2\frac{1696}{1853}$ g.

100 - 15 - 4 - $2\frac{1696}{1853}$
12 50
3
50
10
1853
18530
94346
47173
3
(11809) } $7\frac{11809}{18530}$ g.

ß. g.
4 - $2\frac{1696}{1853}$ | (18530
0 - $7\frac{11809}{18530}$ | 16960
| 11809
4 - $10\frac{10239}{18530}$ | (10239) } 1

Antw. { gekogt het ℔ voor 4 schel. - $2\frac{1696}{1853}$ grot.
{ verkogt het ℔ voor 4 schel. - $10\frac{10239}{18530}$ grot.

30. Men koopt 36 ℔. rouwe Zyde tot 30 ß 't ℔, en men laatse reynigen, verliesende op 't gewigte 3 ℔, 8 once, die verkopende, te weten: 6 ℔ tot 38 ß, 4 grot. 't ℔, nog $7\frac{1}{2}$ ℔ tot 2 £ 't ℔, andere 10 ℔ tot 39 ß 't ℔, de rest koopt eenen, en telt daar voor 47 Ryksd. 11 stuyv. tot 47 stuyv. 't stuk: de vrage is, hoe veel in alles gewonnen of verloren is, en hoe veel ten 100.

℔. £. ℔.
1 - $1\frac{1}{2}$ - 36
3 18
18
komt 54 £. gekost.

℔. ß. ℔.
1 - $38\frac{1}{3}$ - 6
6
23|0
komt 11 - 10 ß.

℔. £. ℔.
1 - 2 - $7\frac{1}{2}$
komt 15 £.

℔. ß. ℔.
1 - 39 - 10
10
39|0
komt 19 - 10 ß.

Ryksd. st. Ryksd. st.
1 - 47 - 47 - 11
47
340
188
} 37|0 ß.
komt 18 - 10 £.

£. £. £. £. ß.
14 - 10½ - 100 11 - 10
7 — — 5 — 15 - 0
18 21 50 19 - 10
2 — 3 — 2 — 18 - 10
9 7 25 ———
7 64 - 10
——— 54 - 0
9 - 175 } 19$\frac{4}{9}$ ———
(4 } 10 - 10

Facit { 10½ £. winst op 't geheel.
{ 19$\frac{4}{9}$ £. winst ten 100.

31. Een Koopman koopt Kaas, 't pond tot 2 stuyv. 2½ oort.; geeft het 100 pond voor 13 guld. min 3½ oort.: Vrage, hoe veel op 't 100 gewonnen of verloren is, en hoe veel op de guld.

℔. stuiv. ℔.
1 - 2⅝ - 100
——— 20———
21 5
5
———
8 - 105 } 13 gl. 2½ stuiv.
(1 }

guld. stuiv.
13 - 2½ uitgegeven.
12 - 2½ ontfangen.
——— ———
komt 1 guld. verlies op 't 100.

guld. verlies guld.
13⅛ - 20 - 1
——— 8
105 ———
105 - 160 } 1$\frac{11}{21}$ stuiv.
(55 }
en komt 1$\frac{11}{21}$ stuiv op de gl.

32. Item, ik kogt Kaas 4 ℔ voor 12 stuiv. 2 oort, verkogt wederom 10 pond voor 30 stuiv. verhandelde zo veel dat ik 25 gulden verloor: Vrage, hoe veel ℔ Kaas ik verteerden?

℔. stuiv. ℔.
4 - 12½ - 1
2 ———
— 8 - 25
8 ———
komt 3⅛ stuiv.
sub. 3 stuiv.
——— ℔. gl.
⅛ - 1 - 25
20
———
500
8
———
komt 4000 ℔ Kaas.

33. Voor 1000 stuks eenwigtige Kasen, betaalde ik 1250 guld. verkogt de 100 pond voor 15 guld. en won 20 ten 100: de vrage is, hoe veel stukk. Kaas in de 100 pond waren?

120 - 100 - 15
15
———
12 - 150 } 12½ guld.
guld. stuks guld.
1250 - 1000 - 12½
——— ——— ———
5 - 50 25
———
komt. 10 stukken.

34. Voor

34. Voor een stuk Fluweel, betaalt men een zomme gelds, 't is lang 18 ellen, indien men het $4\frac{1}{2}$ guld. minder betaalt hadde, en de elle mogen verkopen voor $6\frac{1}{8}$ guld. zo had men $2\frac{1}{2}$ op't 100 gewonnen: Vrage, hoe veel men dat betaalden?

elle gl. elle
1 - $6\frac{1}{8}$ - 18
4 — 2 — 9
49 9
9
—
4 - 441 } $110\frac{1}{4}$ guld.
(1 }

$102\frac{1}{2}$ - 100 - $110\frac{1}{4}$
1225 4 441
— 3 —
49 — 9
12
9
108
add. $4\frac{1}{2}$ by
komt $112\frac{1}{2}$ guld.

Ofte aldus.

elle	1 - $6\frac{1}{8}$ 49	guld.
guld.	* - 18 9	elle
guld. ontfangen	49 1225 $102\frac{1}{2}$ - 100 4	uitgegeven guld.
noemer	2 8 - 12	noemer

komt 108 guld.
add· $4\frac{1}{2}$
komt $112\frac{1}{2}$ guld.

35. Om 85 guld. verkoopt men een last Rogge, als dan winnende $6\frac{1}{4}$ guld. ten 100: Vrage, hoe duur men het moest verkopen, als men $6\frac{1}{4}$ guld. wilde verliesen?

guld. - guld. guld.
$106\frac{1}{4}$ - 100 - 85
— — 17—
425 4 5
85— 5
17 —
20
4
—
komt 80 guld.

guld. guld. guld.
100 - $93\frac{3}{4}$ - 80
— — —
5 375 16
5—
komt 75 guld. verkopen

Ofte aldus.

Last	1 - 85 5	gl. ontf.
ontf. 17 425	$106\frac{1}{4}$ - 100	gl. uitgeg.
uitgegeven	* - 1	Last
guld.	100 - $93\frac{3}{4}$ 375	15 guld.

komt 75 guld.

Digitized by Google

Ofte aldus.

106¼ - 85 - 93¾

475 5 375

75 15

15 15

komt 75 guld. de verkoop

Ofte aldus.

15 475 100¼ - 85 5

* - 93¾ 375 15

komt 75 guld.

36. Een schepel Rogge koopt men voor 2 guld. 16 stuiv. om hoe veel g-guld. zal men 't last verkopen, om te winnen, 100 ten 100?

Schep. g-gl. Schep.

1 - 2 - 108

2

100 - 200 - 216

komt 432 g-guld.

Ofte aldus.

Schep.	1 - 2	g gl. uitgeg.
g-guld. ontf.	* - 108	Schep.
uitgegeven	100 - 200	ontfangen.

komt 432 g-guld.

37. Als men een ℔ Goedts koopt voor 5 guld. 8 stuiv. voor hoe veel zoude men de once wederom verkopen, om te verliesen 200 ten 100?

Once gl. Once

16 - 5⅖ - 1

4

4 27 } 6¾ stuiv.

200 - 100 - 6¾

4 27

8 3

komt 3⅜ stuiv.

Ofte aldus.

8 16 - 5⅖ 27

* - 1

300 - 100

1 - 20 20

5 - 0

komt 3⅜ stuiv.

38. Een Koopman heeft gekogt een stuk Satyn lang 24 ellen, voor een onbekende zomma gelds, dat hy 't voorsz. stuk 2 £, 8 ß minder betaalt hadde, en dan verkogt 4 ellen tegen 3 £, 19 ß, zoude 9¼ ten 100 gewonnen hebben: Vrage, hoe veel hy de elle gekogt heeft?

elle £. elle

4 - 3 19/20 - 24

79

6

20 - 474 } 23,7 £

(14

109¼ - 100 - 23,7

885 10 237

109 5

2

1975 237

5 395 474

80 18

5

8532

80

108

5

komt 21⅗ £

add. 2⅖ £

komt 24 £

elle £. elle

24 - 24 - 1

komt 1 £, of 20 ß.

Ofte

Ofte aldus.

elle 4 - 3½ £.
£. * - 24 elle
£. 109 - 100 £.
noem 20 - 18 noemer

komt 21⅗
add. 2⅖

komt 24 £. de 24 ellen
dat is 20 ß. de eene elle.

39. Men koopt Eyeren, 15½ stuyvers besteedt men en men verkoopt van dien 't stuk voor 1½ duyt, ontfangende een somma gelds, winnende 20 ten 100: Vrage, hoe veel Eyeren men verkogt heeft?

120 - 100 - 1½

Duit. Eyers stuiv.
1 - 1 - 15½

komt 100 Eyers.

40. Men koopt Zyde 't ℔ voor 2 £, verkoopt de once voor 2 ß, 5 grot., verliest 2 £: de vrage is hoe veel ℔ Zyde men verkogt heeft?

Onc. ß. g. Onc.
1 - 2 - 5 - 16
(16
1 - 18 - 8

£ 2 - 0 - 0
1 - 18 - 8
0 - 1 - 8
4

ß. ℔. £.
1⅓ - 1 - 2

komt 30 pond.

41. Een pond Zyde kost 2 p. fl., men geeft de once om 2 ß, 5 grot.: Vrage, hoe veel ten 100 't gewin of 't verlies is?

Onc. ß. g. Onc.
1 - 2 - 5 - 16
(16
1 - 18 - 8

£. ß. g.
2 - 0 - 0
1 - 18 - 8
0 - 1 - 4

p. fl. p. fl. p. fl.
2 - 100 - 1/15

komt 3⅓ ten 100 verlies.

42. Men verliest 10 ten hondert, als men een stuk Satyn verkoopt om 21 p fl., 15 ß: hoe veel ten hondert zoude men verliesen, als men het verkoopt voor 22 p. fl., 16 ß?

90 - 100 - 21¾

24⅙

21⅙ - 100 - 22⅘

100
94 sub.

komt 5 verlies.

43. Op 't hondert wort 10 verloren soo men een stuk Satyn geeft om 21 p. fl., 15 ß: hoe duur moest men 't verkopen, om op 't hondert 10 te winnen?

p fl. p fl. p fl.
90 - 100 - 21¼
18 25 87
6 5 29

29

6 - 145 } 24⅙
(1

100 - 110 - 24⅙
6 145
3 29
60
12 29
29
319
12

komt 26 7/12 p. fl.

Ofte aldus.

3 90 - 100
1 - 21¾ 29
* - 1
100 - 110
12 319
komt 26 7/12 p. fl.

44. Wil men een vierendeel winst doen: hoe duur zal men het stuk verkopen als men de 100 gekogt heeft voor 20 guld. 10 stuiv.?

stuk. gl. stuk.
100 - 20½ - 1¼
20 41 5
8
komt 5⅛ stuiv.

Ofte aldus.

stuk 100 - 20½ 41 guld.
stuiv. * - 1¼ 5 stuk
guld. 1 - 20 stuiv.
noem. 8 - 0 noemer
8 41
komt 5⅛ stuiv.

45. Gevende om 2 guld. 10 stuiv. een Specerye, zo wint men 4 op 30, om te winnen 6 op 50: hoe duur zoude men het dan moeten verkopen?

guld. guld. guld.
34 - 30 - 2½
15 5
5
34 - 75 } 2 7/34 guld.
(7

guld. guld. guld.
50 - 56 - 2 7/34
2 28 75
14 3
3
17 - 42 } 2 guld.
(8
20
17 - 160 } 9 stuiv.
(7
16
17 - 112 } 6 10/17 pen.
(10

Ofte aldus.

17 34 - 30 3
1 - 2½ 5
* - 1
2 50 - 56 28 14
2 - 0
17 42
komt 2 8/17 guld.

46. Als men om 1½ g guld. koopt 12 dosyn Nesteling: hoe veel moet men de ½ dosyn verkopen, om te verliesen 2 stuiv. van een gulden?

stuiv.
20

Digitized by Google

stuiv. stuiv. stuiv.
40 - 18 - 42
—— —— ——
10 9 21
—— 21
5 ——
189
Dosyn 5—— Dosyn
12 - 37½ - ½
—— ——
4 189
10 3——
—— 40-63 } $1\frac{23}{40}$ stuiv.
40

Ofte aldus.

stuiv. uitgeg.	20 - 18 9	stuiv. ontf.
stuiv. ontf.	* - ½	dosyn
dosyn 2 4	12 - 42 14 7	st. uitgeg.
noemer	2 - 0	noemer

komt $1\frac{23}{40}$ stuiv.

Ook aldus.

dosyn 12 stuiv. ½ dosyn
42
stuiv. 20 18 stuiv.

komt $1\frac{23}{40}$ stuiv.

47. Item, verkoopt men een stuk Satyn voor 21 p.fl., 15 ß, zo verliest men 10 ten 100, of men het verkogt voor 26 p.fl., 11 ß, 8 grot.: hoe veel zoude men dan op 't 100 winnen?

90 - 100 - 21¾
5—— —— ——
18 25 87
3—— —— ——
6 5 29
29
——
6 - 145 } $24\frac{1}{6}$ £.
(1
£.
$26\frac{7}{12}$
$24\frac{1}{6}$ sub.
——
$24\frac{1}{6}$ - $2\frac{5}{12}$ - 100
—— —— 2——
145 29 50
5—— 5——
29 komt 10 ten 100

Ofte aldus.

1 - 21¾
10 90 - 100
100 - *
11 $26\frac{7}{12}$ - 1
4 - 12

komt 110 ontfangen.
voor 100 uitgegeven.

komt 10 winst.

48. Item, men verkoopt een stuk voor 26 p.fl., 11 ß, 8 grot., en men wint op 100, 10: Vrage, zo men een diergelyk stuk gave om 21 p.fl., 15 ß, hoe veel men dan van 't hondert verliesen zoude?

110 - 100 - $26\frac{7}{12}$
—— —— ——
6 5 319
11——
29
5
——
145
6——
$24\frac{1}{6}$

$24\frac{1}{6}$ £.
21¾
——
$24\frac{1}{6}$ - $2\frac{5}{12}$ - 100
—— —— ——
145 29 50
5—— 5——
29 komt 10 verlies ten 100.

Digitized by Google

Ofte aldus.

stuk 1 - 26, 7/12 319 12 £. ontfangen
ontfang. £. 10 100 - 100 £. uitgegeven
£ uitgeg. 100 - * £. ontfangen
£. ontfang. 3 87 22 3/4 - 1 stuk
noemer 3 12 - 4 noemer

Antw 90 £. ontfangen.
voor 100 £ uitgegeven.

komt 10 £. verlies ten 100.

49. Als men 14 p.fl., 12 schel., verlies doet op een zekere zomma gelds, zo ik een stuk Zyde-werk verkoope voor 21 p.fl., 15 schel., maar mogt ik het verkopen voor 26 p.fl., 11 schel., 8 grot., zo zoud ik 10 op't 100 winnen, nu zegt hoe veel is de zomma geweest?

110 - 100 - 26, 7/12
6 5 319
12 29
5
145
6 24 1/6

24 1/6
21 3/4
Capitaal
2, 5/12 - 24 1/6 - 14 3/5
29 145 73
2 29 2
komt 146 p.fl.

50. Een stuk Satyn wort verkogt om 26 p.fl., 11 schel.. 8 grot., winnende met 100, 10, dat men nu 10 van 100 moest verliesen, op hoe veel zoude men dan 't stuk moeten stellen?

110 - 100 - 26, 7/12
6 5 319
29 12 29
6 - 145
komt 24 1/6

100 - 90 - 24 1/6
20 12 145
4 3 29
29 komt
4 - 87 } 21 3/4 p.fl.
(3

Ofte aldus.

110 - 90 - 26, 7/12
4 3 319
12 29
3 komt
4 - 87 } 21 3/4 p.fl.

Ofte aldus.

110 - 90 3
* - 26, 7/12 319 29
4 12 - 0
4 87
komt 21 3/4 p.fl.

51. Om

Digitized by Google

51. Om 54 g-guld. koopt men een last Rogge, houdende 27 mudden, men meet het Schepel wederom uyt voor $17\frac{1}{2}$ stuiv. men wint aan 9 Mudden $4\frac{1}{2}$ g-guld. zegt nu hoe veel Schep. in een Mudde zyn?

Mud. g-gl. Mud.
27 - 54 - 9
3 18
$4\frac{1}{2}$
$22\frac{1}{2}$ - 18 - $17\frac{1}{2}$
45 2 35
5 7
2
Sch. g-gl.
14 - 1 - 18
2
36 Sche.

Mud. Sche. Mud.
9 - 36 - 1

komt 4 Schepel in de Mudde.

52. Een Koorn-byter koopt Rogge, verkoopt het schepel voor $17\frac{1}{2}$ stuiv. bevindt wanneer hyse zo verkoopt, dat dan op 100 gl. ontfangst zo veel is gewonnen, als hy de $28\frac{4}{7}$ schepel verkogt heeft: Vrage, hoe veel een schepel hem zelfs koste?

Schep. st. Schep.
1 - $17\frac{1}{2}$ - $28\frac{4}{7}$ 125 - 100 - $17\frac{1}{2}$
35 200 25 20 35
5 100 5 4 7
5 2
500 7

komt 25 gl. Facit 14 st. gek.

53. Den Vettewarier verkoopt 20 ℔ Kaarssen voor 3 gl. $14\frac{2}{7}$ st. overlegt by hem zelven, dat als hyse aldus verkoopt, dan wint hy op 26 stuiv. zo veel als een ℔ verkogt werde: Vrage, hoe veel het pond hem ingekogt stont?

℔. st. ℔.
20 - $74\frac{2}{7}$ - 1
520
7-20 } $3\frac{5}{7}$
(5 } 26 add.
$29\frac{5}{7}$ - 20 - $3\frac{5}{7}$
208 26
4 13
4
komt $3\frac{1}{4}$ st. ingek.

54. Als men 't last Tarwe verkoopt tegen 94 guld. 10 stuyv. dan wint men 25 ten 100: Vrage, om 100 ten 100 te winnen, hoe veel men het schepel verkopen moeste?

Schep. st. Schep.
108 - $94\frac{1}{2}$ - 1 125 - 100 - $\frac{7}{8}$
4 189 5 4 7
2 8 20 2
8 is $\frac{7}{8}$ gl. komt 14 st.
100 - 200 - 14
2
komt 28 de Schep.

Digitized by Google

Ofte aldus.

Last	1 - 94½ 180 7	ontfangen gl.
gl. ontfangen 25	125 - 100	gl. uitgegeven
gl. uitgegeven	100 - 200 8 4	gl. ontfangen
stuiv.	* - 1	Schepel
Schepel	4 - 1	Mudde
Mudde	27 - 1	Last
gulden	1 - 20 1	stuiv.

komt 28 stuiv. de Schepel.

55. Verkoop ik voor 937½ guld. aan Tarw, zoo win ik 25 ten 100, hoe veel is de winning in alles?

125 - 100 - 937½

5 50 1875

2 375

2

100 - 25 - 750

4 375

2 komt 187½ guld.

Anders.

125 - 25 - 937½

5 1875

375

komt 187½ guld.

Ofte aldus.

uitgeg. 5	125 - 100	ontf.
ontfang.	100 - 25	winst
winst	* - 937½ 1875	375 uitge.

komt 187½ guld. winst.

56. Verkoop ik voor 937½ guld. aan Tarw, zoo win ik 25 ten 100, nu, of ik 25 ten 100 moest verliesen; hoe veel zoude dat in 't geheel bedragen?

125 - 100 - 937½

5 50 1875

2 375

2

750

100 - 25 - 750

4 komt 187½ gl. verlies.

57. Een Koopman heeft Rogge, die hem 't last kost 54 g-guld., die verkopende, wint in 100 guld. ontfangst, zo veel als 28⅓ schepel hem kosten: segt my hoe veel hy het schepel verkogt heeft?

Schep.

Schep. g-gl. Schep.   Schep. st. Schep.

108 - 54 - 1   1 - 14 - 28$\frac{4}{7}$

2 de $\frac{1}{2}$ g-gl. is 14 stuiv.   20 2 200

100   10

20   2

20 - 100 - 14   komt 20 guld.

4 5 7

7

2

2 - 35 } 17$\frac{1}{2}$ st. de Schep. verk.

58. Eener heeft Rogge, die hem staat tot 54 g-guld. 't last, verkoopt het schepel voor 17$\frac{1}{2}$ stuivers: Vrage: hoe veel guld. hy ontfangen moet, om zo veel te winnen als 28$\frac{4}{7}$ schepel hem zelf kost?

Schep. g-gl. Schep.   stuiv.

108 - 54 - 1   17$\frac{1}{2}$ verkogt

14 st. gekost

2 28

winst 3$\frac{1}{2}$ - 17$\frac{1}{2}$ - 20 winst

is 14 stuiv.

Schep. st. Schep.

1 - 14 - 28$\frac{4}{7}$

7 35

2 200

2

5

20

400

komt 100 gulden.

komt 20

59. Als ik voor 937$\frac{1}{2}$ guld. aan Tarw verkoop, soo verlies ik 25 ten 100: hoe veel is het verlies in 't geheel?

guld. verlies guld.

100 - 25 - 937$\frac{1}{2}$

4   1875 (3

2   8

8   komt 234$\frac{3}{8}$ guld.

60. Goud-

60. Goud guldens, vyftig en vier 't last Rogge my eens stondt;
Verkogt die met verlies, zo dat ik doen bevondt,
Wanneer my guldens 10, thienmalen kwamen voren,
Dat schepels twintig agt, dan waren heel verloren,
$\frac{1}{7}$ Deel daar by; zo ik se hadt gekogt:
Bedenkt wat den verkoop ten hoogsten prys vermogt.

Schep. g-gl. Schep.
128 - 48 - $28\frac{4}{7}$
2 28 200
4 2
2 40|0
komt 20 guld.

100
20
g-gl. g-gl.
100 - 20 - 54
10 5 4
54
5 - 216 } $43\frac{1}{5}$ g-guld.
komt $43\frac{1}{5}$ g-guld. of 60 gl. $9\frac{1}{2}$ stuiv.

61. Ik nam eens voor, te verkopen driederley Koopmanschappen, te weten: 65 pond Saffraan, tot 2 p.fl., 10 ß 't ℔, Robarber $18\frac{1}{2}$ ℔, à p.fl. 6, ß 4 het ℔, Nagelen 700 ℔, tot $10\frac{1}{2}$ ß het ℔, bevond dat 'er 20 ten 100 gewonnen zoude wezen: Vrage, hoe veel op elke Koopmanschap in 't bezonder, en op alles profyt was gedaan?

Saffr. £. Saffr. Robarb. £. Robarb. Nag. ß. Nagels
1 - $2\frac{1}{2}$ - 65 1 - $6\frac{1}{5}$ - $18\frac{1}{2}$ 1 - $10\frac{1}{2}$ - 700
65 $6\frac{1}{5}$ $10\frac{1}{2}$
130 108 7000
$32\frac{1}{2}$ $3\frac{7}{10}$ 350
3 735|0
komt $162\frac{1}{2}$ £. ontf. komt $114\frac{7}{10}$ ontf. komt $367\frac{1}{2}$ p.fl.

120 - 20 - $162\frac{1}{2}$
325
komt $27\frac{1}{12}$ Saff.

120 - 20 - $367\frac{1}{2}$
4 735
6 245
4
komt $61\frac{1}{4}$ p.fl.

120 - 20 - $114\frac{7}{10}$
60 2 1147
60
komt $19\frac{7}{60}$

komt $27\frac{1}{12}$ winst de Saffr.
en $19\frac{7}{60}$ winst Rob.
en $61\frac{1}{4}$ winst Nag.
komt $107\frac{27}{60}$ geheel.

62. Item, men heeft 2 zoorten Peper, te weten: Grove 330 ℔, het ℔ tot 88 ß, Fyne 470 ℔, het ℔ tot 74 ß, men wilze verkopen door malkander om 15 ten 100 te winnen: Vrage, hoe veel men het ℔ door malkander verkopen zal? ℔.

Digitized by Google

℔. ß. ℔.
1 - 88 - 330
88
komt 29040 ß.
℔. ß. ℔.
1 - 74 - 470
74
komt 34780 ß.

℔. ß.
330 29040
470 34780
℔.
800 - 63820 - 1
40
komt $79\frac{1}{40}$ ß.

100 - 115 - $79\frac{1}{40}$
20 23 3191
40 23
komt $91\frac{213}{800}$ ß.

63. Men verkoopt Saffraan, Robarber, Nagelen, wint op de hoop $10\frac{7}{20}$ p.fl., of op elke zoort bezonder, als op de Saffraan $27\frac{1}{2}$ p.fl., op de Robarber $19\frac{7}{10}$ p.fl., op de Nagelen $61\frac{1}{4}$ p.fl., ontfangende voor elk ℔ van yder zoorte, voor de Peper 2 p.fl., 10 ß 't ℔, voor de Robarber 6 p.fl., 4 ß 't ℔, Nagelen $10\frac{1}{2}$ p.fl., winnende 20 ten 100, zegt my hoe veel ℔ van elke Koopmanschap in 't bezonder en te zamen geweest is?

p.fl. p.fl. p.fl.
120 - 100 - $2\frac{1}{2}$
5 5
5
$2\frac{1}{2}$ sub. van $2\frac{1}{2}$ p.fl.
℔.
Rest $\frac{1}{2}$ - 1 - $27\frac{1}{2}$
325
komt 65 ℔.

120 - 100 - $2\frac{1}{4}$
8 komt $\frac{7}{20}$ sub. van $2\frac{1}{4}$
2
16 rest $\frac{7}{20}$ winst

p.fl. p.fl. p.fl.
120 - 100 - $6\frac{1}{5}$
6 31
$5\frac{1}{6}$ sub. van $6\frac{1}{5}$
Rest $1\frac{1}{30}$ - 1 - $19\frac{7}{10}$
31 1149
37
komt $18\frac{1}{2}$ ℔.

winst ℔. winst
$\frac{7}{20}$ - 1 - $61\frac{1}{4}$
245
20
komt 700 ℔.

Ofte aldus.

2ɵ - 12ɵ ɵ   2ɵ - 12ɵ ɵ
* - 27$\frac{1}{12}$ 325 65   * - 19$\frac{7}{36}$ 1141 57
5 2$\frac{1}{2}$ - 1   31 8$\frac{1}{2}$ - 1
    2

komt 65 ℔ Saffr.   2 ——— 27
20 - 120   komt - 18$\frac{1}{2}$ ℔ Robarb.
* - 61$\frac{1}{4}$ add. { 65 ℔ Saffr.
2$\frac{1}{4}$ -   700 ℔ Nag.

komt 700 ℔ Nagels.   komt 783$\frac{1}{2}$ ℔ te zam.

Merkt: stelt yder in zyn gelykheyt komt na begeren, gelyk by voorbeeld 20 p ſt. winst doet 120 capitaal en winst, hoe veel ℔ voor 27$\frac{1}{12}$ winst, als men voor een ℔ ontfangt 2$\frac{1}{2}$ capt. en winst: of ook aldus, hoe veel ℔ voor 27$\frac{1}{12}$ p.ſt. winst, als 20 p.ſt. winst doen 120 capitaal en winst, en 2$\frac{1}{2}$ p.ſt. capt. en winst voor een ℔, komt een en 't zelve aldus;

hoe veel ℔. * - 27$\frac{1}{12}$ 325 65 winst
winst 2ɵ - 12ɵ ɵ cap. winst
cap winst 5 2$\frac{1}{2}$ - 1. ℔.

komt 65 ℔. en zo ook de andere.

64. Van een Webbe wordt verkogt 20 ellen tot 15 stuiv. de elle, of men die had moeten verkopen tot 9 stuiv. de elle, zo zoude men juist zo veel verloren hebben, als men nu heest gewonnen: Vrage naar den inkoop?

elle st. of elle st.
1 - 15   1 - 15
1 - 9   1 - 9
——— elle   ——— elle
2 - 24 - 1 $\frac{1}{2}$ - 6 - 1
    2

komt 12 stuiv.   komt 12 stuiv.

65. Item, een last Mout wort verkogt tot 50 g-gl. verliezen even zo veel als men gewonnen zoude hebben, zo men 't verkogt hadde tot 60 g guld.: Vrage, hoe veel 't verlies ten 100 is?

Last g guld.
1 - 60   60 g gl.
1 - 50   55
2 - 11ɵ   55 - 5 verlies - 100
55   11   11
komt 9$\frac{1}{11}$ g-gl.

66. Ik heb Koopmanschap, die my het last tot 55 g-guld staat, die verkopende tot twederleye prys: gewin en verlies 9$\frac{1}{11}$ g-guld. ten 100: Vrage, hoe hoog elke prys is geweest?

9$\frac{1}{11}$ 100
100 add.   9$\frac{1}{11}$ sub.

1ɵɵ - 109$\frac{1}{11}$ - 55   1ɵɵ - 90$\frac{10}{11}$ - 55
12ɵɵ 5   10ɵɵ 5
5   5

komt 60 g-gl.   komt 50 g gl.

67. Van Londen ontfangende 11300 ℔ Tin, tot 6 p ſt., 10 ß steerlings 't hondert, de ongelden daar op geresen, bedragen 5 p. ſt., 10 ß. vlaams. nu om te winnen 15 ten hondert, hoe veel moest den verkoop zyn voor 100 ℔ ter plaatze daar men 8 ten 100 op het gewigt voordeel heest, en 1 ß, 8 ₰, voor een ß steerling stelt?

℔. p ſt. ℔   ß ster. ß ſt. p. ſt.
1ɵɵ - 6$\frac{1}{2}$ - 113ɵɵ   1 - 1$\frac{2}{3}$ - 724$\frac{1}{2}$
13 113   6   5   1469
14ɵɵ   5
2   7345
734$\frac{1}{2}$ £.   6

℔. ℔. ℔.
1ɵɵ - 108 - 113ɵɵ   1224$\frac{1}{6}$
113   5$\frac{1}{2}$ onk

komt 12204 ℔.   komt 1229$\frac{2}{3}$ £.
1ɵɵ

100 - 115 - 1229 2/3

20 23 3689
3 23
60 84847
60
komt 1414 7/60

℔. p fl. ℔.
12204 - 1414 7/60 - 100
3 84847 5
36612 5
366120 - 424235 } 11 £.
(21503
20
366120 - 430060 } 11 ß flaams.
12
3661 - 35878 } 8 2920/3661 g.
(2920

komt 11 £. 11 ß. 8 2920/3661 g.

68. Zo men van Londen ontfangt 11300 ℔ Tin, kostende 't 100 ℔ aldaar 6 p fl., 10 ß steerlings, het zelvige verkopende ten pryze van 11 p.fl., 11 ß, 8 2920/3661 g 't 100, Amsterdammer gewigt, welk 8 ℔ ten hondert verscheelt of zwaarder is, geeft boven gedane onkosten 15 ten 100 profyt: de Vrage is, hoe veel de onkosten zyn geweest?

℔. ℔. ℔.
100 - 108 - 11300
113
komt 12204 ℔.

℔. p fl. ℔.
100 - 10 1/2 15983/18306 - 12204
4 ... } 1229 £. 4
... (46
69 20
... } 13 ß.
(23
12
... } 4 g.

p.fl. p.fl. p.fl.
115 - 100 - 11 2/3 1/6 1/3 ...
23 20 424235
9153 5 5
... komt
... (15983 } 10 1/2 ... £.

℔. p fl. ℔.
100 - 10 1/2 - 12204
6 65 113
65
113
... } 1224 p.fl.
(1
20
... } 3 ß. en 4 g.
(2

ß. ß. p.fl.
1 - 1 3/5 - 6 1/2
6 5 13
13
...
...
10 1/2 p.fl.

p fl.	ß.	g.
1229	13	4
1224	3	4
komt 5	10	0

69. Rog-

69. Rogge verkoop ik 't last voor 60 guld. gewin 20 ten 100, zo nu nog een partye van die verkogt worde, belopende 750 guld. bevind ik gewonnen te hebben 50 ten 100: Vrage, hoe veel lasten in de leste party geweest zyn?

120 - 100 - 60

2 50 guld.

guld. Last. guld.

50 - 1 - 500

5

komt 10 Last.

150 - 100 - 150

5 5

komt 500 Last.

Ofte aldus.

Last 1 - 60 guld. ontfangen

guld. ontfangen 2 120 - 100 guld. uitgegeven

guld. uitgegeven 100 - 150 guld. ontfangen

guld. ontfangen 5 750 - * hoe veel lasten

komt 10 Lasten.

70. Een Koopman ontfangt van Lissabon 180 korven lange Rosynen, die hem alhier stuk voor stuk komen te staan 8 gulden, vermangelt die tegen andere Koopmanschappen, ten pryze van 12½ guld. 't 100, bevindt 25 ten 100 profyt gedaan te hebben: de Vrage is, hoe veel korven in de 100 ℔ begrepen zyn, en hoe veel yder korf gewogen heeft?

100 - 125 - 8

4 5 2

2

komt yder 8, 10 gl. winst.

8 guld.

10

korf korf

1 - 80 - 180

80

komt 14400

korf

14400 - 180 - 100

144

komt 1¼ korf in 't 100 ℔.

korf ℔ korf

180 - 14400 - 1

180

komt 80 ℔ yder korf.

71. Een Koopman zendt op Londen drie Webben, die hem staen, N° 1. inhoudende 42 ellen, tot 15¼ stuiv. de elle, N° 2. 52 elle, tot 19¼ stuiv. de elle, N° 3. 64½ elle, tot 20½ stuiv. de elle, worden aldaar verkogt door malkander, de Gaerd tot 2½ ß steerl., de vragt betaalt den Factoor, en geeft 6 ß flaams, heeft mede 1½ ß steerlinghs ten 100 voor zyn provisie: Vrage, hoe veel is de winninge in alles en ten 100, als 4 ellen, doen 3 Gaerten, en 10½ stuiv. voor een ß steerlings?

N° 1. elle st. elle

1 - 15¼ - 42

42

komt 640½ st.

N° 2. elle st. elle

1 - 19¼ - 52

52

988

13

6½

komt 1007½ stuiv.

N° 3. elle st. elle

1 - 20½ - 64½

64½

1280

10

32¼

komt 1322¼ stuiv.

N° 1.

stuiv.
No. 1. $640\frac{1}{2}$
No. 2. $1007\frac{1}{2}$
No. 3. $1322\frac{1}{4}$

stuiv. ß.
$10\frac{1}{2}$ - 1 - $2970\frac{1}{4}$ stuiv.
21 — 11881
2 — 42
42 — komt $282\frac{37}{42}$ ß ster. gekost.

elle
No. 1. 42
No. 2. 52
No. 3. $64\frac{1}{2}$

elle gaard
4 - 3 - $158\frac{1}{2}$ elle
2 — 317
8 — 3
8 - 951 } komt $118\frac{7}{8}$ gaard.

gaard. ß. gaard.
1 - $2\frac{1}{2}$ - $118\frac{7}{8}$
16 — 5 — 951 de gehele
5 ontfangst is
16 - 4755 } ß sterl. $297\frac{3}{16}$
(3

factoors winst
100 - $1\frac{1}{2}$ - $297\frac{3}{16}$
20 — 3 — 4755
32 — 951
640 — 3
640 - 2853 } winst. $4\frac{293}{640}$ ß sterl.
(293

onkost.
6 ß vlaams.
6 stuiv.

stuiv. schel.
$10\frac{1}{2}$ - 1 - 36 stuiv.
21 — 12
7 — 2
7 - 24 } komt onkosten $3\frac{3}{7}$ ß sterl.

	ß sterl.	(13440
de onkost.	$3\frac{3}{7}$	5760
factoors	$4\frac{293}{640}$	6153
gekost	$282\frac{37}{42}$	11840
komt	$290\frac{10313}{13440}$	23753 } ko. 1. (10313

(13440
ontf. $296\frac{3}{16}$ | 15960 ß sterlings
uitgeg. $290\frac{10313}{13440}$ | 10313 ß sterlings

komt $6\frac{5647}{13440}$ ß ster. winst.

schel. stuiv. schel.
1 - $10\frac{1}{2}$ - $6\frac{5647}{13440}$
1280 — 21 — 86287
1280 - 86287 } 6.7
(527

de winst is geheel 3 gl. $7\frac{527}{1280}$ stuiv.

Zoekt nu de winst ten 100, en besie eerst hoe veel guld. dat in $2970\frac{1}{4}$ stuivers zyn die de $158\frac{1}{2}$ el kosten, en gy zult bevinden $148\frac{41}{80}$ guld. Aldus.

guld.		st. winst		guld.
$148\frac{41}{80}$	-	$67\frac{527}{1280}$	-	100
11881		86287		25
4		25		

47524 . . 2157175 } 4|5
(18595 }

komt 2 gl. $5\frac{18595}{47524}$ stuiv. winst ten hondert.

72. Als men 12 Vaten Boter gekogt hadde voor 20 guld. yder Vat, ende men verkogt 10 Vaten voor 180 guld. Vrage hoe veel ik verliezen zoude op 100 Vaten, als ik ze 20 verkogte, mede hoe veel ten hondert?

Vaten.
12
20

12 - 240 - 100 } 2000 gl.
10 - 180 - 100 } 1800 gl.

Rest 200 gl. verl.

2000 - 200 - 100

komt 10 ten hondert verl.

73. Als voor 6 el Laken betaalt wort 15 guld. en men de el wederom verkoopt voor 3 guld. Vrage na de winst op 't geheele stuk, als het Lang is 20 el: Antw.

el. gl. el.
1 - 3 - 6 } 18 gl.
15 gl. voor 6 el bet.

komt 3 gl. winst.

el. winst el.
6 - 3 - 20
2 — 2
komt 10 gl. winst op 't stuk.

Winst en Verlies met tydt.

1. EEn stuk Kaffa dat lang is $18\frac{1}{2}$ el, kost my ingekogt 74 guldens: Vrage, tot hoe veel zal ik de el verkopen, gevende 4 maanden dag, om te winnen 18 ten 100 in 't Jaar?

maand. winst maand.
12 - 18 - 4

komt 6 winst.

el. gl. el.
$18\frac{1}{2}$ - 74 - 1

komt 4 gl. de el.

100 - 106 - 4
4 —
24 . . 100 } komt 4 guld.
(6
—
5 4

3 - 24 } $4\frac{4}{5}$ stuiv.
(4

2. Aen $18\frac{1}{2}$ el Kaffa, tot 4 guld. $4\frac{4}{5}$ stuiv. de el, op 4 maanden dag verkogt, windt men 18 ten 100 des Jaars: Vrage, na den inkoop van de el, en van 't geheele stuk?

maand.

Digitized by Google

maand. winst. Maand.
12 - 18 - 4

komt 6 winst.

100 - 100 - $4\frac{6}{25}$

4 100

komt 4 guld. de elle

el. guld. el.
1 - 4 - $18\frac{1}{2}$

2 37
2

komt 74 gl. 't stuk.

Eer dat ik voort ga, dient tot onderwys dat in winst en verlies menigmaal Regel van Vyven verkeert voorvallen, als 'er naar Kapitaal of Tyd gevraagt word, zoo zyn 't verkeerde Regels van Vyven, wort 'er naar Kapitaal gevraagt, stelt ook Kapitaal in de midden en Tyd verkeert, wort 'er naar Tyd gevraagt, stelt u Tyd in de midden en Kapitaal verkeert.

3. Men koopt een stuk Kaffa van $18\frac{1}{2}$ el, met gereed geld, voor 74 gulden: Vrage, om de el te verkopen voor 4 guld. $4\frac{4}{5}$ stuiv. hoe veel tyt men geven zal, als men 18 ten 100 des Jaars wil winnen?

el. guld. el.
$18\frac{1}{2}$ - 74 - 1

komt 4 gl.

gl. st.
4 - $4\frac{4}{5}$
4 - 0

winst $4\frac{4}{5}$ st.

Capt. 100 maand 4 Capt.
12
winst 18 3 $4\frac{4}{5}$ winst

komt 4 maanden.

Ofte Aldus.

elle 37 $18\frac{1}{2}$ - 74 2 guld.
guld. * - 1 elle.
noem. 0 - 2 noem.

komt 4 guld.

Capt. 100 - 18 6 winst
maand. 4 12 - * maand.
winst 4 24 $4\frac{4}{5}$ - 4 Capt.
guld. 1 - 20 stuiv.

komt 4 maanden.

4. Als men de el Kaffa verkoopt 4 maanden dag, voor 4 guld. $4\frac{4}{5}$ stuiv. staande op 4 guld. contant: Vrage, hoe veel ten 100 's Jaars gewonnen is?

maand. 4 st. 12 maand.
$4\frac{4}{5}$
Capt. 4 100 Capt.

4 $4\frac{4}{5}$
16
20 400
80
320
480
16 2
16 3
12
36
2

komt 18 guld.

 Ofte

Ofte Aldus.

guld. 4 - 4⅘ 24 6 ſtuiv.
maand. 4 - 100 guld.
winſt * - 12 3 maand.
ſtuiv. 20 - 1 guld.

komt 18 gl. winſt.

5. De el gekogt voor 4 gulden gereed, en verkogt tot 4 guld. 4⅘ ſtuiv. op 4 maanden dag met hoe veel Hooftgeld wint men dan 18 guld. in 't Jaar?

maand. 4 > Cap 4 < 12 maand.
winſt 4⅘ 18 winſt

24 | 20
3 | 360
72 | 4
 | 1440
 | 5
 | 7200

komt 100 Capt.

Ofte Aldus.

gl. Capt. 4 - 4⅘ 24 6 ſtuiv.
maand. 4 - * gl. Capt.
winſt 3 18 - 12 4 maand.
ſtuiv. 20 - 1 guld.
noem. 5 - 0 noem.

komt 100 Capit.

6. Vrage, hoe veel koſt de el Kaffa gereed, die men verkoopt op vier maanden dag, tot 4 guld. 4⅘ ſtuivers, en men wint 18 ten 100 's Jaars?

maand. winſt. maand.
12 - 18 - 4

komt 6 winſt.

100 - 100 - 4 6/25

komt 4 gl. 100

Ofte Aldus.

5 12 - 18 6
* - 4

komt 6

ontf. 100 - 100 4 uitgeg.
uitgeg. * - 4 6/25 100 ontf.
noem. 25 - 0 noem.

komt 4 gl. de elle uitgegeven.

7. de el Satyn koſt my contant 5 guld. 10 ſtuiv. hoe veel zal ik die verkopen op 6 maanden dag om te winnen 12 ten 100's Jaars?

Maand. winſt Maand.
12 - 12 - 6

komt 6 winſt.

100 - 106 - 5½
53 | 11
53

komt { guld. 5|83
20
ſtuiv. 16|60 }

100

Ofte

Ofte aldus.

100 - 12
12 - $5\frac{1}{2}$ 11
* - 6 3

komt $,\frac{33}{100}$ winst.
add. $5\frac{1}{2}$ by

komt $5,\frac{83}{100}$ guld. als boven.

8. Ymant koopt een el Satyn op 6 maanden dag, voor 5 guld. $16\frac{3}{5}$ stuiv. om te rabatteren, tegens 12 ten 100 's Jaars; vrage hoe veel zoude de el in contant bedragen?

maand. winst maand.
12 - 12 - 6
100 - 100 - $5,\frac{83}{100}$
53 — 2
583
53 —
11
2 —

komt $5\frac{1}{2}$ guld.

9. Satyn wort gekogt voor 5 guld. $16\frac{3}{5}$ stuiv. de el op 6 maanden dag: hoe veel zal men contant daar voor onfangen, als men 12 ten 100 's Jaars moet verliezen?

maand. verl. maand.
12 - 12 - 6

komt 6 verlies.

100 - 100 - $5,\frac{83}{100}$
53 — 2
583
53 —
11
2 —

komt $5\frac{1}{2}$ guld.

10. Twee Webben, lang 64 en 76 el tot gelyke prys, de el bedragende 70 guld. contant, om de el te verkopen op 9 maanden dag, en winnende 20 ten 100 's Jaars: hoe veel zou 't wezen?

elle
64
76

gl. elle.
140 - 70 - 1

2 ko. $\frac{1}{2}$ gl. of 10 stuiv.

maand. winst maand.
12 - 20 - 9
3— — 3—
4 5 3
3

komt 15 ten 100 winst.

100 - 115 - 10
— 5—
10 23
5— 2—
2 ko. $11\frac{1}{2}$ stuiv. de elle.

Ofte aldus.

gl. Capt		5 - 100 20	winst	
maand.	2	4 - 12 $\frac{1}{2}$	gl. Capt.	1
winst		* - 9 3	maand.	
guld.		1 - 20 2	stuiv.	

2 ——— 5

komt $1\frac{1}{2}$ winst.
add. 10

komt $11\frac{1}{2}$ stuiv. de elle.

11. de el wort verkogt voor $11\frac{1}{2}$ stuiv. op 9 maanden dag nu om op 140 el $10\frac{1}{2}$ guld. te verliezen:

siezen: Vrage, hoe veel ten 100 's Jaars het wezen zoude?

el. guld. el.
1 - 11½ - 140
23 70
70
1610
80½
10½ guld. af.
komt 70 guld.

Capt. 70 > 10½ < 100 Capt.
Maand. 6 21 12 maand.
3 7 2
2 10
6
komt 20 ten hondert verlies.

Ofte Aldus.

el. 1 - 11½ 23 stuiv.
guld. 2 - 140 7 el.
stuiv. 20 - 1 guld.
2 ——— 161
komt 80½

verlies 3 21 10½ - 70 Capt.
Capt. 100 - 6 3 maand.
maand. 2 4 12 - 2 verlies
noem. 0 - 2 noem.
komt 20 ten 100 verloren.

12. 't ℔ wort verkogt voor 6 ß, 3 ₰ contant: hoe veel zal men 't hondert verkopen op 2½ maanden, om 30 ten 100 's Jaars te winnen?

℔. ß. ℔.
1 - 6¼ - 100
25 25
25
komt 625 ß de 100 ℔, of 31¼ £.

maand winst maand.
12 - 30 - 2½
4 15 5
5
5 komt
4 - 25 } 6¼ winst.
100 - 106¼ - 31¼
25 4 425 125
16 5 25
5
64 . . 2125 } 33 £.
4 16 (13
5
16 - 65 } 4¼ ß.
(1
komt 33 £. 4¼ ß.

Ofte aldus, zoekt eerst de waarde van 100 ℔, komt 31¼ £.
4 100 - 30 5
2 12 - 37½ 125 5
2 - 7½ 5
8 - 0
64 ——— 125
komt $1\frac{61}{64}$ winst
add. 31¼ £ by
komt $33\frac{13}{64}$ £ of 33 £. 4 ß. en 0¾ ₰. 't 100 ℔.

13. Als men het 100 ℔ verkoopt, voor 33 £, 4 ß, 0¾ ₰, op 2½ maanden, met 30 ten 100 avanse 's Jaars: Vrage, hoe veel 't ℔ contant gekogt was?

maand. winst maand.
12 - 30 - 2½
4 15 5
5
5
4 - 25 } 6¼ winst.
(1

106¼

$106\frac{1}{4}$ - 100 - $33\frac{13}{64}$

425 — 25 — 17 · 4 · 2125 — 17 — 125 — 4

komt $31\frac{1}{4}$ £.

℔. £. ℔.
100 - $31\frac{1}{4}$ - 1

25 — 4 · 125 — 25 — 5

5

4 - 25 } komt $6\frac{1}{4}$ ß of 3 groot.
(1 }

14. Het ℔ kost 6 ß, 3 g contant of gereed geld: hoe veel sal men 't moeten verkopen op $2\frac{1}{2}$ maanden om 30 ten 100 's Jaars te verliesen? Antw. 5 ß. $10\frac{9}{17}$ groot.

℔. £. ℔.
1 - $\frac{5}{16}$ - 100
4 · 25 · 5

4 - 125 } $31\frac{1}{4}$ £.

maand. verlies maand.
12 - 30 - $2\frac{1}{2}$
3 — 4 · 15 · 3 — 5 · 5 · 5

4 - 25 } $6\frac{1}{4}$

$106\frac{1}{4}$ - 100 - $31\frac{1}{4}$

425 — 25 — 17 · 125 — 25 — 5 · 100

17 - 500 } komt $29\frac{7}{17}$
(7 }

℔. £. ℔.
100 - $29\frac{7}{17}$ - 1

500 · 20

17 - 100 } 5 ß.
(15 }
12

17 - 180 } $10\frac{10}{17}$ g.

komt 5 ß. $10\frac{10}{17}$ groot.

15. Men verkoopt een ℔ Zyde voor 5 ß, $10\frac{9}{17}$ g, op $2\frac{1}{2}$ maanden dag, dat ingekogt staat 6 ß, 3 g: Vrage, na 't verlies ten 100 's Jaars? Antw. 30 ß zegt den Autheur, en ik zeg van $28\frac{4}{17}$ ß?

		(68
gekoft	$6\frac{1}{4}$	85
verkogt	$5\frac{15}{17}$	60

Rest $\frac{25}{68}$ ß verlies op $6\frac{1}{4}$ ß. en niet op $5\frac{15}{17}$ ß.

Cap. $6\frac{1}{4}$ > verl. $\frac{25}{68}$ < 100 Cap.
maand. $2\frac{1}{2}$ > < 12 maand.

5 · 25 · 125 · 5 · 17 — 1200 · 5 · 240 · 2 · 480 · 17

komt $28\frac{4}{17}$ ß.

Den Autheur stelt het verlies dat hy heeft, dat hy dat op de $5\frac{15}{17}$ ß heeft, en niet op de $6\frac{1}{4}$ ß, en na myn dunken komt 't verlies

op

op de $6\frac{1}{4}$ ß, want dat heeft de Koopman daar voor gegeven, en de $5\frac{15}{17}$ ß is ontfangen geld, komt te kort $\frac{25}{68}$ ß. want myns dunken moet het verlies gerekent worde op het geld dat men voor de goederen geeft, en niet op het geen dat men ontfangt:

Item, men verkoopt het pond Zyde voor 5 ß, $10\frac{1}{6}$ ₰. op $2\frac{1}{2}$ maant, dat my ingekogt ſtaat op 6 ß, 3 groot: Vrage na't verlies ten hondert 's Jaars?

(64
$6\frac{1}{4}$ | 80
$5\frac{55}{64}$ | 55

komt $\frac{25}{64}$ ß verlies.

Capt. $6\frac{1}{4}$ > verlies $\frac{25}{64}$ < 100 Capt.
Maand. $2\frac{1}{2}$ > < 12 Maand.

5 · 25 · 125 · 5 — 20 · 240 · 8

komt 30 ten hondert verlies.

Ofte Aldus.

Capt.	25	$6\frac{1}{4}$ - $\frac{25}{64}$			verlies
maand.	5	$2\frac{1}{2}$ - 100	20	10	Capt.
verlies		* - 12	3		maand.
noem.	2 5	64 - 8			noem.

Antw 30 ten 100 verloren.

16. Item, een ℔ Zyde wort verkogt voor zekere zomma, op 8 maanden dag, dat men ingekogt heeft voor 6 ß op 4 maanden, winnende 12 ten 100's Jaars, Vrage, na den verkoop?

maand. winſt maand.
12 - 12 - 4

komt 4 winſt.

maand. winſt maand.
4 - 4 - 8

komt 8 winſt.

100 - 108 - 6
25 — 27
6
25 - 162 } komt 6 ß.
(12
12
25 - 144 } $5\frac{19}{25}$ groot.
(19

komt 6 ß. $5\frac{19}{25}$ groot.

17. Men verkoopt een ℔ voor 6 ß, 3 ₰, dat men het gereed gekogt heeft voor 5 ß, $10\frac{10}{17}$ ₰: Vrage, ſoo men wint 30 ten 100 's Jaars, wanneer de betalinge geſchied?

(68
verkogt $6\frac{1}{4}$ | 85
gekogt $5\frac{15}{17}$ | 60

komt $\frac{25}{68}$ winſt.

door de Regel van 5 Verkeerd.

Capt. 100 > maand. 12 < $5\frac{15}{17}$ Capt.
winſt 30 > 2 < $\frac{25}{68}$ winſt.

5 · 2 — 25 · 5 · 2

komt $2\frac{1}{2}$ maand.

Ofte Aldus.

(68
verkogt $6\frac{1}{4}$ | 85
gekogt $5\frac{15}{17}$ | 60

komt $\frac{25}{68}$ ß winſt.

Capt.		100 - 30	10	2	winſt
maand.	3	12 - *			maand.
winſt	5	$\frac{25}{68}$ - $5\frac{15}{17}$	100		Capt.
noem.		17 - 68	4		noem.

5 — 2

komt $2\frac{1}{2}$ maand.

18. Item,

18. Item, een der koopt 100 ℔ tot 6 ß, 3 ₰, yder ℔ gereedt geldt: Vrage, na den verkoop op $2\frac{1}{2}$ maanden dag, om 100 ten hondert 's Jaars te winnen en te verliesen?

maand. winst maand.

12 - 100 - $2\frac{1}{2}$

komt 20⅚ winst en verlies.

Neemt nu eerst de winst ten 100.

℔. ß. ℔.

1 - 6¼ - 100

komt 625 ß de 100 ℔.

100 - 120⅚ - 625

komt $755\frac{5}{24}$ ß.

℔. ß ℔.

100 - $755\frac{5}{24}$ - 1

komt 7 ß.

6⅝ groot.

100

sub. 20⅚ verlies ten 100.

100 - 79⅙ - 625

komt $494\frac{19}{24}$ ß.

℔. ß. ℔.

100 - $494\frac{19}{24}$ - 1

komt 4 ß.

11⅜ groot.

komt 't ℔ van 't eene 7 ß. 6⅝ groot, en het ℔ van 't ander 4 ß, en 11⅜ groot.

Ofte aldus.

add. 20⅚ winst.

100

Cap.	4	100 - 120⅚	725	Cap. en w.
℔	4	100 - 625	25	Cap.
Cap. en winst.		* - 1		℔.
noem.		6 - 0		noem.

komt $7\frac{13}{16}$ ß, als men 100 ten 100 wil winnen.

100

sub. 20⅚ verlies.

Cap uitgeg.	4	100 - 79⅙	475	Cap. ontf.
℔.	4	100 - 625	25	Cap.
Cap. verl.		* - 1		℔.
noemer		6 - 0		noemer.

Antw. $4\frac{7}{16}$ ß de verkoop om 100 ten 100 te verliesen.

19. Men verkoopt een el Goets voor 6 ß, 3 ₰, op $2\frac{1}{2}$ maanden dag, en men verkooptze tot 6 ß, 9 ₰ gereed geld, latende den Koper het geld gebruiken $2\frac{1}{2}$ maanden tegen 10 ten 100 's Jaars: Vrage, hoe veel ten 100 in 't Jaar gewonnen is?

F maand.

maand. winst maand.
12 - 10 - 2½
5 5
5
12 - 25 } 6 2,½
komt 8,½ ß winst.

6 β. en 3 ß gekost, komt 75 groot.

75 - 8,½ - 100
3 97 4
12 4
36 . . 388 } 10 7/9 winst.
(28

maand. winst maand.
2½ - 10 7/9 - 12
5 97 4
3 4
15 388
2
15 - 776 } komt 51 11/15 winst.
(11

Ofte Aldus.
Capt. 75 - 8,½ winst.
maand. 2½ - 100 Capt.
winst * - 12 maand.
noem. 12 - 2 noem.
15 ——— 776
komt 51 11/15 winst.

20. Een 100 ℔ Rosynen tot 7 guld. 10 st. gereed geld, wert verkogt voor 8 gulden de eene helft op 4 maanden, de andere helft in 8 maanden: Vrage, hoe veel ten 100's Jaars gewonnen is?

6 - 9
6 - 3
6 ß.

Maanden.
½ - 4 2 8 verkoop
½ - 8 4 7½ inkoop
6 - ½ - 12
2
2
2
komt 1 winst.

Cap. winst Cap.
7½ - 1 - 100
15 20
3 2
40
komt 13⅓ ten hondert.

21. Een Koopman heeft Laken, daar van de el kost 9½ guld. dat verkoopt hy de el wederom tot 10½ guld. te betalen ¼ over 6 maanden: Vrage, op hoe langen tyt de rest hem dan moet betaalt worden, op dat hy winne 10 ten 100 in 't Jaar?

maand. winst maand.
12 - 10 - 6
2 5 winst.
6
¼ - 1½ winst.
Rest 4½ maand

winst maand. winst.
1½ - 4½ - 5
3 9
3
5
komt 15 maanden.

Proeve

Anders en Opregt.

gl. verk. md. w. md.

$10\frac{1}{2}$ — 12 - 10 - 6

$\frac{1}{4}$ —— ——

$2\frac{5}{8}$ 5

—— 100 kontant

Reſt $7\frac{7}{8}$ ——

7 Contant. 105 - 100 - $2\frac{5}{8}$ } $9\frac{1}{2}$ / $2\frac{1}{2}$ ſub.

—— ——

$\frac{7}{8}$ 7 Cont.

winſt. 100 > md. 12 < 7

10 $\frac{7}{8}$

komt 15 maand.

Proeve Aldus.

maand. wi. ma komt

12 - 10 - 6 } 5

100 $10\frac{1}{2}$ } $\frac{1}{4}$

105 - 100 - $2\frac{5}{8}$

komt $2\frac{1}{2}$ gl. Cont.

maand winſt m. komt

12 - 10 - 15 } $12\frac{1}{2}$

100 $10\frac{1}{2}$ } $\frac{1}{4}$

$112\frac{1}{2}$ - 100 - $7\frac{7}{8}$

25 ——

225 4 63

25 6

9 komt 7 gl. C.

$2\frac{1}{2}$ Contant.

7 Contant.

— add.

komt $9\frac{1}{2}$ guld gekoſt.

22. Ik heb een el Linne gekogt tot 12 ſtuiv. op 6 maanden dag: op hoe veel maanden moet ik het wederom terſtont verkopen de el voor $12\frac{1}{2}$ ſtuivers, om alzo te winnen 20 ten 100 in 't Jaar?

verkoop $12\frac{1}{2}$

inkoop 12

——

komt $\frac{1}{2}$

Capit. 100 > maand. 12 < 12 Capit.

Winſt 20 — $\frac{1}{2}$ Winſt.

5

2 ——

komt $2\frac{1}{2}$ maand.

add 6 maand.

——

komt $8\frac{1}{2}$ maanden dag.

Ofte Aldus.

Cap. 100 - 20 Winſt.

Maand. 12 - 12 Capt.

Winſt $\frac{1}{2}$ - * Maand

2 —— 5

komt $2\frac{1}{2}$ Maand.

6 Maand.

——

komt $8\frac{1}{2}$ maanden dag.

23. Als een el Greyn koſt 25 ſtuiv. en men verkoopt de el wederom voor 28 ſtuiv. als dan wint men 9 ten 100 in 't Jaar: Vrage, op hoe lang dag de el dan verkogt is?

verkoop 28 ſtuiv.

inkoop 25 ſtuiv.

——

winſt 3 ſtuiv.

Capt. 100 > 12 < 25 Cap.

Winſt 9 — 3 Winſt.

4

4

——

komt op 16 maanden dag.

Ofte Aldus.

Capt. 4 100 - 9 3 winſt

maand. 4 12 - 25 Capt.

winſt 3 - * maand.

——

komt 16 maanden dag.

24. Een el Fluweel koſt 8 guld. 15 ſtuiv. wort verkogt voor $9\frac{1}{2}$ guld., te betalen $\frac{1}{4}$ contant, $\frac{1}{2}$ in 2 maanden, de reſt in vier maanden: Vrage, na de winninge ten 100 's Jaars?

maan-

Digitized by Google

maanden. verkoop $9\frac{1}{2}$
0 - $\frac{1}{4}$ - 0 inkoop $8\frac{1}{4}$
2 - $\frac{1}{2}$ - 1
4 - $\frac{1}{4}$ - 1 winst $\frac{1}{4}$

2 - $\frac{1}{4}$ - 12
3
3
3 3

2 . . 8 } $4\frac{1}{2}$ winst.

$8\frac{1}{4}$ - $4\frac{1}{2}$ - 100.
33 9 20
7 40 2
40

7 . . 300 } $5\frac{1}{7}$ winst ten hondert.

25. Als men 100 lb specerye verkoopt voor 8 guld. te betalen $\frac{1}{2}$ in 4 maanden, de rest in 8 maanden, zo bevint men $13\frac{1}{3}$ ten 100 's Jaars gewonnen te hebben: Vrage, hoe veel die gereed gekost hebben? Antw. $7\frac{1}{2}$ guld.

Maanden.
$\frac{1}{2}$ - 4 - 2
$\frac{1}{2}$ - 8 - 4

komt 6 Maanden.

Maand. winst Maand.
12 - $13\frac{1}{2}$ - 6
$6\frac{2}{3}$
100
$106\frac{2}{3}$

$106\frac{2}{3}$ - 100 - 8
3.
320
8 30
4 4

komt $7\frac{1}{2}$ guld Contan gelyk den Autheur zegt.

26. Wanneer 100 lb Rosynen gekogt voor $7\frac{1}{2}$ guld. gereed geld, en dat men h zelve wederom verkoopt, te betalen 4 gul in 4 maanden, en de rest in 8 maanden. Vrage, hoe duur heeft men het voorsz. st verkogt, winnende $13\frac{1}{3}$ ten 100's Jaars?

md. w. md.
12 - $13\frac{1}{3}$ - 4 } $4\frac{4}{9}$ $7\frac{1}{2}$
$104\frac{4}{9}$ - 100 - 4 } . . . $3\frac{1}{4}\frac{9}{7}$ sub.
$3\frac{5}{4}$

12 - $13\frac{1}{3}$ - 8 | $8\frac{8}{9}$
100 - $108\frac{8}{9}$ - $3\frac{2}{4}\frac{3}{7}$ |
2 980 345
49 69
49
$\frac{2401}{843}$. 3381 } $3\frac{4}{4}\frac{4}{9}$
4 over 4 maand.

komt $7\frac{8}{8}\frac{4}{4}\frac{4}{9}$ verkogt.

Geselschaps-Rekening.

Leerende en geven te verstaan, dat wanneer twee ofte meer Koopluiden haar geld to een algemeine Hooft-zomma brengen, het zy voor langen ofte korten tyd: En daar m de handel dryven, het gedane profyt of schade op 't naasten elk volgende zyns inlegs, toe te wyzen.

1. Reneffe en Scheffier dryven Koophandel te zamen, R heeft ingelegt 260 guld. S 360 guld. gewinnen, 116 guld. Vrage hoe veel elk van de winninge genieten zal?

(20
R. . 260 | 13
S. . 360 | 18
komt
winst 13 } $48\frac{4}{31}$ guld. R.
31 — 116 18 } $67\frac{11}{31}$ guld. S.

2. Beek-

Digitized by Google

2. Beekman, Rodenburg en Tradel, Koopluiden, hebben te zamen handel gedreven, en gewonnen 630 guld., Beekman heeft ingeleit 460 guld. Rodenburg 630, Tradel 800: vrage, hoe veel elk van de winst toe komt?

A. . 460
B. . 630
C. . 800

winst — komt

1890 —— 630
63 —— 63
3 —— 10 — 46 } 153$\frac{1}{3}$ guld. A.
63 } 210 guld B.
80 } 266$\frac{2}{3}$ guld. C.

3. Aperlo en Hessel, leggen in om te handelen, de een 600, de ander 450 guld. na wat tyt bevinden zy verlooren te hebben 200 guld. vrage, hoe veel elk verlooren heeft na de zom zyns gelds?

(150
A. . 600 | 4
H. . 450 | 3

verlies — komt

7 —— 200 — 4 } 114$\frac{2}{7}$ guld. A.
3 } 85$\frac{5}{7}$ guld. H.

4. Een Man gestorven zynde, bevind men schuldig te wezen aan A. 500 £, B. 900 £, daar tegens niet meer naar gelaten is dan 1100 £: Vrage, wat elk zal ontfangen na proportie van zyn zomma?

A. . 500
B. . 900

£. — komt

14 —— 1100
2 —— 2
7 —— 550 — 5 } 392$\frac{6}{7}$ £. A.
9 } 707$\frac{1}{7}$ £. B.

5. Twe Schult-heren moeten hebben van een verstorven Koopman 1400 £, daar tegen zy maar ontfangen 1100 £, A. neemt voor zyn aanpart 392$\frac{6}{7}$ £: Vrage, hoe veel B. te goed hadde?

p. vlaams.
1100
392$\frac{6}{7}$

£. 1100 —— 707$\frac{1}{7}$ —— £. 1400
7 —— 2

4950
2

9900
11

komt 900 p. vlaams had B. te goed.

6. Myn twe oudste Dogters Antje de Groot, en Maritje de Groot, hebben te delen 100 gl. Kapitaal. Antje komt $\frac{1}{2}$, en Martie $\frac{1}{4}$ van de zomma: Vrage, wat moet elk geregtelyk hebben?

Digitized by Google

(4
A. . $\frac{1}{2}$ | 2
M. . $\frac{1}{4}$ | 1
—
3 — guld. 100 — komt
2 } $66\frac{2}{3}$ guld. Antje.
1 } $33\frac{1}{3}$ guld. Maritje.

7. Myn Soon Pieter de Groot, en Aagje de Groot hebben te delen 120 gl. nu myn Soon Pieter moet ontfangen $\frac{1}{4}$, en myn Dogter Aagje $\frac{1}{2}$ van de geheele zomma: Vrage, wat komt elk toe na rato van haar aanpart?

(4
Pyter . $\frac{1}{4}$ | 1
Aagje . $\frac{1}{2}$ | 2
—
3 — guld. 120
3 — 3 —
1 — 40 — komt
1 } 40 guld. Pyter.
2 } 80 guld. Aagje.

8. Myn drie Dogters Antje de Groot, Maritje de Groot, Aagje de Groot, hebben te delen 60 guldens, Antje komt $\frac{1}{3}$ Maritje $\frac{1}{4}$, en Aagje $\frac{1}{5}$: Vrage, wat moet elk hebben?

(60
Antje . $\frac{1}{3}$ | 20
Maritje . $\frac{1}{4}$ | 15
Aagje . $\frac{1}{5}$ | 12
—
47 — guld. 60

	gl.	st.	pen.	
20	25	10	$10\frac{10}{47}$	Antje.
15	19	2	$15\frac{31}{47}$	Maritje.
12	15	6	$6\frac{6}{47}$	Aagje.

komt weder te zamen 60 - 0 - 0

9. Drie Perzonen, namelyk A, B, C. hebben te delen 600 guldens. A. moet hebben een zeker getal, B. tweemaal zo veel min 10 guld. C. driemaal zo veel als B: Vrage, wat elk moet hebben?

A. . 1
B. . 2 ÷ 10
C. . 6 ÷ 30
—
9 ÷ 40 - 600 - 1
÷ 40
—
komt
9 - 640 } $71\frac{1}{9}$ guld. voor A.
(1 } 2
—
$142\frac{2}{9}$
÷ 10
—
komt $132\frac{2}{9}$ guld. voor B.
3
—
komt $396\frac{2}{3}$ guld. voor C.

10. Twe

Digitized by Google

10. Twee Koopluiden hebben gewonnen 360 guld. daar van A. moet ontfangen 3 maal zoo veel als B: vrage, hoe veel moet dan elk hebben?

A. . 3
B. . 1

4 — 360 komt
— —
1 — 90 — 3 } 270 guld. A.
1 } 90 guld. B.

11. Twee Steden A. en B. leggen van malkander 400 mylen, uyt de Stad A. gaat een Bode na de Stad B, en uyt de Stad B, een Bode na de Stad A, op eenen tyt: Vrage, indien de Bode uyt de Stad A, alle dagen 12 mylen gaat, en de Bode uyt B, alle dagen 8 mylen, hoe veel mylen heeft elk Bode gegaan, als zy by malkander zyn?

Stad. A. . 12
Stad. B. . 8

20 - 400 komt
— —
1 - 20 — 12 } 240 myl. A.
8 } 160 myl. B.

12. Tymen Cornelisz. Pluym, Mr. Timmerman, Pieter Segersz. Mr. Metſelaar, alhier tot Velſen hebben een Huys getimmert en gemetſelt, elk met een Knegt, en in 't geheel ontfangen 1600 guldens: Vrage, wat elk toe komt, als Tymen Baas, volgens accoort 50 guld. meer moet hebben als Pieter Baas, en elk knegt 25 guld. minder dan Pieter Baas?

Pyter . 1
Tymen . 1
Knegt . 1
Knegt . 1

komt
4 — 1600
— —
1 — 400 — 1 | 400 guld. Pyter, add 50 guld. by 400
1 | 450 guld. Tymen, ſub. 25 guld. van 400
1 | 375 guld. }
1 | 375 guld. } yder Knegt.

13. Als 2 Steden A, en B, van malkander leggen 360 myl, en uyt de Stad A, gaat een Bode, en uyt de Stad B, een Bode naar malkanderen toe, de Bode uyt de Stad A, gaat alle dagen 10 myl, de Bode uyt de Stad B, alle dagen 8 myl: Vrage, hoe veel dag-reyſens de Steden van malkander leggen, en hoe veel dagen yder Bode gereiſt heeft?

Stad A. 10
Stad B. 8
— dag
18 - 1 - 360
18 —
komt 20 dagen yder gereyſt.
2 boden.
—
en komt 40 dag-reyſens van malkanderen.

Ofte Aldus.

Stad A. 10 | 5
Stad B. 8 | 4
— dag
9 - 1 - 360
—
komt 40 dag-reyſ. de Steden.
2 —
en komt 20 dagen yder bode.

14. Drie

Digitized by Google

14. Drie Koopluiden hebben gewonnen te zamen 1440 guld. waar van B, twemaal zo veel moet hebben als A, en C, twemaal zo veel als B, en A, te zamen: Vrage, wat elk toe komt?

A. 1
B. 2
C. 6

9 — 1440 komt
9 — 9 — 1 } 160 guld. A.
1 — 160 — 2 } 320 guld. B.
6 } 960 guld. C.
add.
komt 1440 guld. te zamen.

15. Drie Koopluiden handelen te zamen, en A, legt in 660 guld B, 440. C, 220. Men vraagt wat gedeelte elk van de winft trekken zal? A $\frac{1}{2}$, B $\frac{1}{3}$, C $\frac{1}{6}$.

A. 660 $\frac{660}{1320}$ is $\frac{1}{2}$ A. 3 $\frac{3}{6}$ is $\frac{1}{2}$ voor A.
B. 440 $\frac{440}{1320}$ is $\frac{1}{3}$ B. ofte 2 $\frac{2}{6}$ is $\frac{1}{3}$ voor B.
C. 220 $\frac{220}{1320}$ is $\frac{1}{6}$ C. 1 $\frac{1}{6}$ is $\frac{1}{6}$ voor C.
1320 6

16. Drie Koopluiden handelen te zamen, A neemt van de winft $\frac{5}{12}$, B $\frac{1}{3}$, C $\frac{1}{4}$: Vrage, hoe veel yder ingeleit heeft? antwoord.

(144 of (60 of (12
A. $\frac{5}{12}$ | 60 A. $\frac{5}{12}$ | 25 A. $\frac{5}{12}$ | 5 A. ingeleit
B. $\frac{1}{3}$ | 48 B. $\frac{1}{3}$ | 20 B. $\frac{1}{3}$ | 4 B. ingeleit
C. $\frac{1}{4}$ | 36 C. $\frac{1}{4}$ | 15 C. $\frac{1}{4}$ | 3 C. ingeleit

17. Eenige haar verlopen hebbende, worden gecondemneert een geld boete te betalen van 10000 gulden, yder zal betalen naar zyn ftaat, nu A, wort ryk gehouden 8000 guld. B, 6000, C, 4000: Vrage, hoe veel elk daar toe betalen zal?

A. 8000 | 4
B. 6000 | 3
C. 4000 | 2

komt
guld. 4 } $4444\frac{4}{9}$ guld. A.
9 — 10000 3 } $3333\frac{1}{3}$ guld. B.
2 } $2222\frac{2}{9}$ guld. C.

18. Twe Koopluiden hebben te zamen gehandelt, en gewonnen 116 guldens, en ingeleit te zamen 620 guld. waar af A, heeft $48\frac{40}{62}$ guld. winft, en B, $67\frac{22}{62}$ guld. winft: Vrage, hoe veel Kapitaal elk heeft ingeleit?

winft Capt. winft. winft. Capt. winft.
116 - 620 - $48\frac{40}{62}$ 116 - 620 - $67\frac{22}{62}$
62 — 62 —
10 3016 10 4176
10 10
30160 41760
116 — 116 —
komt 260 guld. A. komt 360 guld. B.

19. A,

19. A, B, C. kopen een Schip voor 1320 guld. A begeert $\frac{1}{2}$, B $\frac{1}{3}$, C $\frac{1}{6}$: Vrage hoe veel elk daar toe betalen zal?

(1320
𝔄. $\frac{1}{2}$ | 660 guld voor 𝔄. te betalen.
𝔅. $\frac{1}{3}$ | 440 guld. voor 𝔅. te betalen.
ℭ. $\frac{1}{6}$ | 220 guld. voor ℭ. te betalen.

20. Drie koopluiden bevragten een Schip, A doet'er in 20 Last Tarw, B 30 Last, C 40 Last, den Schipper in de Zee zynde, zet door onweder over boort 18 Last: Vrage, hoe veel yder Koopman, van zyn Inladinge missen zal?

𝔄. 20
𝔅. 30
ℭ. 40
— Last
9 - 18
— —
1 - 2

Last verl.
1 - 2 < 2 } 4 last 𝔄 ; 3 } 6 last 𝔅. ; 4 } 8 last ℭ.

21. Drie Koopluiden hebben een Schip uitgezonden, en vrygeld gewonnen 1320 guld. als A daar af neemt 6 zoo neemt B 4, en C 2: Vrage, hoe veel elk daar af krygt?

𝔄. 6 } ofte { 3
𝔅. 4 } ofte { 2
ℭ. 2 } ofte { 1
—
6 - 1320
— —
1 - 220 < 3 } 660 gl. 𝔄. ; 2 } 440 gl. 𝔅. ; 1 } 220 gl. ℭ.

22. Twee doen handelinge, A legt in 1200 guld. B 1800 guld. Vrage, wat gedeelte elk van de winst of verlies hebben zal?

𝔄. 1200 } ofte { 2 komt $\frac{2}{5}$ part voor 𝔄.
𝔅. 1800 } ofte { 3 komt $\frac{3}{5}$ part voor 𝔅.
3000 — 5

Ofte aldus.

$\frac{1200}{3000}$ | $\frac{2}{5}$ 𝔄. $\frac{1800}{3000}$ | $\frac{3}{5}$ 𝔅.

23. Jonker Hendrik, en Knoop, handelen te zamen, Hendrik leit 10 ten 100 meer in als Knoop, winnen 60 guld te zamen: hoe veel zal elk van de winst ontfangen?

ℌ. 110 | 11
𝔎. 100 | 10
— winst
21 - 60
3 — —
7 - 20 < 11 | $31\frac{3}{7}$ gl. ℌ. ; 10 | $28\frac{4}{7}$ gl. 𝔎.

24. A en B hebben gehandelt, te zamen gewonnen 60 gulden, waar af A 10 ten 100 meer neemt als B doet: Vrage, hoe veel elk daar af ontfangt?

𝔄. 110
𝔅. 100
—
210 - 60
— —
7 - 2 < 110 | $31\frac{3}{7}$ guld. 𝔄. ; 100 | $28\frac{4}{7}$ guld. 𝔅.

25. Item, twe gehandelt hebbende, en gewonnen te zamen 60 guld. waar af B neemt $28\frac{4}{7}$ guld. om dat hy 10 ten 100 minder in den handel heeft gehadt als A: Vrage, na elks inleg?

winst
60 guld. voor 𝔄. en 𝔅.
ſub. $28\frac{4}{7}$ 𝔅.
—
Reſt $31\frac{3}{7}$ 𝔄.
ſub $28\frac{4}{7}$
— verſc.
Reſt $2\frac{6}{7}$ - 10 < $31\frac{3}{7}$ | 110 guld. 𝔄. ; $28\frac{4}{7}$ | 100 guld. 𝔅.

26. Twee Koopluiden maken geſelſchap, A leit 10 guld. meer in dan B, winnen te zamen 60 guld. A neemt van de winſt $31\frac{3}{7}$ guld. B de reſt: Vrage, na elks inleg?

winſt
60 guld. voor 𝔄. en 𝔅.
$31\frac{3}{7}$
—
$28\frac{4}{7}$
— Capt.
$2\frac{6}{7}$ - 10 < $31\frac{3}{7}$ | 110 gl. 𝔄. inleit. ; $28\frac{4}{7}$ | 100 gl. 𝔅 inleit.

Digitized by Google

27. Item, drie Koopluiden doen een Schip maken, A reed $\frac{1}{2}$, B $\frac{1}{3}$, C 500 guld. Vrage, hoe veel het Schip in 't geheel gekost heeft?

(6 6
A. $\frac{1}{2}$ | 3 5
B. $\frac{1}{3}$ | 2 — Capt.
— 1 - 500 - 6
5 6

komt 3000 gl. in't geheel.

28. Drie Reders bevinden op een Schips-reyse gewonnen te hebben 1500 guld. Vrage, hoe veel het voor A, B, C. elk bedraagt, want A zyn aanpart gedivideert met 5, B met 6, C met 7, bevinden dan alle even veel te hebben: Vrage, hoe veel elk van de winst toe komt?

A. 5
B. 6
C. 7
— winst
18 - 1500
— —
3 - 250 -5 | 416$\frac{2}{3}$ guld. A.
-6 | 500 guld. B.
-7 | 583$\frac{1}{3}$ guld. C.

Neemt een gelyk getal voor allen, zeyt den Autheur, maar onnodig, want 5, 6, 7, staan in de zelve proportie, of die met een genomen letter gemultipliceert waren, en derhalven niet nodig elks getal te vergroten, maar de winst te delen door 5, 6, 7

29. Drie Soldaten hadden eens te delen 1500 Daalders, indier voegen dat den enen zyn zomma multipliceert met 5, de ander met 6, en de laatste met 7, als dan zoude yder even veel ontfangen hebben: Nu is de vrage wat elk ontfangen heeft?

(210
A. $\frac{1}{5}$ | 42
B. $\frac{1}{6}$ | 35
C. $\frac{1}{7}$ | 30
— Daald -42 | 588$\frac{84}{107}$ dal. A.
107 - 1500 -35 | 490$\frac{70}{107}$ dal. B.
-30 | 420$\frac{60}{107}$ dal. C.

Den Autheur neemt alhier 8 die gedeelt met 5, 6, 7. komt proportie om te delen w... men 1, dan komt $\frac{1}{5}$, $\frac{1}{6}$, $\frac{1}{7}$. voor proportie.

30. Item, Twe Koopluiden maken gezelschap, A leyt in 300 £, B 30 Balen Gengber; A neemt van 390 guld. winst 15 £, en laat B de rest: Vrage, tot hoe veel de Baal ingezet is?

£.
A. B. 65
A. 15 £.
B. 50 £.

Winst Capt Winst.
15 - 300 - 50
20
50
B. 1000 £ Captaal.

Baal. Capt. Baal.
30 - 1000 - 1
30
komt 33$\frac{1}{3}$ £ de Baal.

31. Twe handelen in gezelschap, en hebben een Karguason van 1300 £ Vlaams, A verliest van eenen onbekenden inleg £ 15, B verliest op 30 Baal Gember 300 guld. de vrage is, tot hoe veel B de Baal had ingezet, en hoe veel de inleg van A geweest is?

Nota: 300 guld. is 50 pondfl. voor B.

B. 50 £.
A. 15
— inleg 20 50 | 1000 £ B. inleg.
65 - 1300 15 | 300 £ A. inleg.

Baal pondfl. Baal.
30 — 1000 — 1

komt 33$\frac{1}{3}$ pondfl. de Baal.

32. Twe

32. Twe winnen 180 £ tegens 8 ten 100 inlegs, A heeft ¼ der winninge meer dan B: Vrage na yders winst en inleg?

A. 1¼
B. 1
— winst
2¼ - 180
9 - 20 < 1¼ | 100 £ winst voor A.
1 | 80 £ winst voor B.

winst Capt. winst. winst Cap. winst.
8 - 100 - 100 8 - 100 - 80
10
2 25 50 10
50 komt 1000 £ B in.

komt 1250 £ A. inleg.

33. Twe maken gezelschap, A heeft bygeleyt een onbekende zomma, trekt van 760 gl. winst ⅛ deel, B heeft by gebrogt 1410 guld. Vrage, hoe veel de inleg van A, en de winst van B geweest is?

A [illegible] van 760 is 475 guld.
475 af

B. 285 - 1410 - 475 A.
15 — 15 — 19 —
19 — 94 — 25
19 — 25
1
komt 2350 gl A. zyn inleg.
en 285 gl. B. zyn winst.

34. Twee Koopluiden hebben te zamen ingeleyt, een zekere zomma guldens, ten eynde van den handel neemt A zyn winst en inleg 2825 guld. B ontfangt voor Kapitaal en winst 1695 guld. de winst is in 't geheel 760 guld Vrage, hoe veel yders inleg en winst bezonder is geweest? 2825 1695

Capt en Winst. 475 285
A 2825 - 5
B. 1695 - 3 A. 2350 B. 1410 de inleg.
Winst.
8 - 760 komt
1 - 95 < 5 | 475 gl. winst A.
3 | 285 gl. winst B.

Eer wy vorder gaan moet de Leerling weten datze in deze ondergesz. zommen wel moet letten hoe veel Perzonen in deze bewerkinge voorvallen, en met EEN minder als 'er Perzoonen zyn u geaddeert getal; divideren, of met EEN letter die zoo veel is, als gy menigmaal, de A of B, C, of 1, 2, 3 in u bewerking voor komt: dan alzo gedivideert, komt een getal daar in begrepen is, het getal van al de Perzonen die gy bewerkt, hier op lettende, zullen deze voorvallen alle hoe zy zyn konnen beantwoorden, telt altyd die A of de 1, zoo menigmaal als gy A of 1 bevind, divideert daar mede, zal u werk altyt vast en zeker gaan, want ik heb over lang dit bemerkt dat 't de Meesters en Discipels hier houden.

Gezelschap.

35. DRie Perzonen hebben elk een zeker getal witte Pruymen, als men de eerste en twede te zamen telt, komt 110 stuks, de 2 en 3 te zamen telt, maakt 130 stuks, de 3 en eerste te zamen gedaan, komt 120 stuks, nu willen zy gelyk al haar Pruymen delen, om evenveel te eten te hebben: Vrage, hoe veel Pruymen datze elk dan ontfangen.

perzonen pruimen.
1 en 2 - 110
2 en 3 - 130
3 en 1 - 120
— — perzoon.
6 — 360 - 1
6 —
komt 60 pruimen yder.

Ofte Aldus.

1 en 2 - 110
2 en 3 - 130
3 en 1 - 120
—
360
deelt 2 —
komt 180 pruimen voor 3. Perzoon.

Perzonen Pruim. Perzoon.

3 - 180 - 1

2 ——

komt 60 Pruimen voor yder.

Hier is aan te merken dat boven is gezeyt van addeergetal, is alhier 360 die met 2 boven is gedeelt, om dat 2 EEN minder is als 'er Perzonen voor komen.

36. Vyf Koopluiden hebben elk een zeker getal Persikken gekogt, maar was vergeten hoe veel elk gekogt hadde, maar wist dat als men A, B, C, D. Pruymen te zamen leyde, uyt maakten 140 stuks, B, C, D, E. 180 stuks, C, D, E, A. 170 stuks, D, E, A, B. 160 stuks, E, A, B, C, 150 stuks: Vrage, hoe veel stuks Persikken elk dan gekogt hadden?

	Persik.		Persik.		
A.B.C.D.	140		60		E.
B.C.D.E.	180		20		A.
C.D.E.A.	170	200	30	voor	B.
D.E.A.B.	160		40		C.
E.A.B.C.	150		50		E.

——

800

4 ——

komt 200 Persiken voor haar allen;

Om dit te doen zo trekt A B C D. 140 van 200 komt 60 voor E., dan B C D E. 180 van 200 komt 20 voor A., dan C D E A 170 van 200 komt 30 voor B., en zo voort.

37. Vier Jonge Dogters worden vereert, met vierderleye Boomvrugt: te weten, de eerste met Appelen, de twede met Peren, de derde met Noten, de vierde met Pruymen; wanneer nu de eerste, twede en derde haar goetje te zamen leggen, zo tellen zy 313 stuks, en zo de 2, 3, 4. haar goet te zamen tellen, bevinden zy 383 stuks, zo de derde, vierde en eerste haar snoeyerye te zamen hopen, zo is 'er 360 stuks, maar zo de vierde, de eerste en de twede te zamen haar Boomvrugten over slaan, zo hebben zy 393 stuks: Zegt nu hoe veel elken Dogter ontfangen heeft?

Dogters			
de 1, 2 en 3 - 313			170 pruimen de 4de
de 2, 3 en 4 - 383	483		100 appels de 1ste
de 3, 4 en 1 - 360			123 peren de 2de
de 4, 1 en 2 - 393			90 noten de 3de.

——

1449

3 ——

komt 483 stukken met haar allen.

Gezelschap met tydt.

Winst deelt door gemultipliceert kapitaal met tyd, winst is proportie tegen gemultipliceert kapitaal met tyd: Om kapitaal te delen als winst en tyd bekent is, zo di[...] de winst door elk zyn tyd; is winst niet bekent, zo neemt een winst naar u believen, en divideert, komt proportie.

38. Twe Koopluiden maken gezelschap, A leyt in voor 6 maanden 500 guld. B leyt in 800 guld. voor 4 maanden, winnen te zamen 400 guld.: Vrage, hoe veel elk van de winst hebben zal?

maand.

𝔄. 500 - 6 - 30 | 15

2 —— |

𝔅. 800 - 4 - 32 | 16

— winst

31 - 400 < 15 } 193 $\frac{17}{31}$ gl. 𝔄.

16 } 206 $\frac{14}{31}$ gl 𝔅.

39. Drie Koopluiden zelschappen met den anderen, A leyt in 700 guld. voor 10 maanden, B leyt in 800 guld. voor een Jaar, C leyt in 1000 guld. voor een Jaar en 3 maanden, winnen te zamen 1200 guld. Vrage, hoe veel yder van de winst na zynen inleg trekken zal?

A. 700

A. 700 - 10 - 70 | 35
B. 800 - 12 - 96 | 48
C. 1000 - 15 - 150 | 75

winft
158 - 1200
79 - 600 — 35 } $265\frac{65}{79}$ guld. A.
48 } $364\frac{44}{79}$ guld. B.
75 } $569\frac{49}{79}$ guld. C.

40. Twe willen te zamen haldel doen, A leit in 800 guld. voor 3 maanden: Vrage, hoe lang B 600 guld. in zal leggen, om de winft gelyk te delen?

guld. maand. guld.
800 - 3 - 600
8
6 - 24 } 4 maanden.

Ofte Aldus.

Capt. 4 800 - 600 2 Capt.
Maand. 3 - * Maand.

komt 4 maand.

41. Twe Handelaars maken gezelfchap, A leit in 800 guld. voor 3 maanden: Vrage, alzo de winninge gelyk gedeelt zal worden, hoe veel B inleggen zal, den tyt voor 4 maanden?

maand. guld. maand.
3 - 800 - 4
200
3

komt 600 guld.

Ofte Aldus.

Maand. 3 - 4 Maand.
Capt. 2 800 - * Capt.

komt 600 guld.

42. A en B dryven handel te zamen, A leyt in den handel 6000 guld. voor 8 maanden, nemende van den winft $\frac{2}{3}$ part: Vrage, alzo B 3500 guld ingeleyt heeft, hoe veel tyts hy met zyn gelt in den handel blyven zal, om de reft van de winft te genieten?

Werkt door den gecompoceerden regel van vyven, zegt den Autheur, maar onnodig zegt Jan de Groot.

Cap. 6000 m. 3500 Cap.
8
winft $\frac{2}{3}$ 2— $\frac{1}{3}$ winft.
4
12
48
7—

komt $6\frac{6}{7}$ maand.

Ofte Aldus.

Capt. 12 6000 - $\frac{2}{3}$ winft
Maand. 4 8 - * maand.
Winft $\frac{1}{3}$ - 3500 7 Capt.
48 ——— 7

komt $6\frac{6}{7}$ maand.

43. A en B doen handeling te zamen, A leyt in 1500 guld. voor 6 maanden, B heeft ingebragt 9 laft Rogge voor 8 maanden, winnen 350 guld. B neemt 140, en A 210 guld. men wil weten hoe veel B de Rog 't laft heeft ingeftelt?

Maand. 6 Capt 1500 8 Maand.
Winft 210 2— 140 Winft

komt 750 Cap. de 9 laft Rog.

Laft guld. Laft.
9 - 750 - 1
3— 3—
3 250
3—

komt $83\frac{1}{3}$ guld. 't Laft.

Korter en konstiger.

A. inleg 250 300 1500-210 3 A. winst
en maand. 2 0-8 2 B. maand.
B. winst 2 140-* en inleg.
Last 1-0 3 Last.
350 ——— ——— 3

komt 83⅓ guld. 't Last.

44. Twe Handelaars handelen te zamen, A handelt met 600 guld. 10 maanden, B met 800 guldens 5 maanden, en trekt 200 guld. winst: vrage, hoe veel zal A hebben, en hoe veel de winning in 't geheel is?

B. inleg 800 600 A. inleg.
B. maand. 6 10 A. maand.
——— winst ———
4800 - 200 - 6000
——— 24 ———
24 komt 250 A winst.
en 200 B. winst.

komt 450 te zamen.

Ofte aldus.

B. inleg 4 800 - 200 50 B. winst
B. maand. 6 - 10 5 A. maand.
A. winst * - 600 B. inleg.

komt 250 A. winst.
add. 200 B. winst.

komt 450 te zamen.

45 Drie, A, B, C. dryven Koophandel, A leyt voor 10 maanden in zeker zomma gelds, B leyt in 800 guld. voor een zeker tyd, C leyt in 1000 guld. voor 15 maanden, trekt van 1200 guld. winst, 569$\frac{4}{9}$ guld. en A 265$\frac{5}{7}\frac{5}{9}$ gl. winst, de rest is voor B: Vrage, hoe veel de inleg van A, en den tyd van B geweest is?

C. Maand. 15 > C inl. 1000 < 10 A. M.
C. winst 569 > 7 < 265$\frac{55}{79}$ A. w.

winst komt 700 gl. inleg van A.
A. B. C. 1200 guld met haar drien.
A C. 835$\frac{5}{7}\frac{5}{9}$ guld. met haar tween.

Rest. 364$\frac{2}{7}\frac{4}{9}$ guld. den winst voor B.

A. inleg. 700 > A. ma. 10 < 800 B. inl.
A. winst 265$\frac{55}{79}$ > < 364$\frac{24}{79}$ B. w.
30
3—

komt 12 maand. de tyd van B

Ofte aldus.
als de intrest van B. gevonden is.

Cap. C. 1000-569$\frac{4}{79}$ 45000 3 C w.
maand. C. 15-10 A. m.
A. w. 7 21000 265$\frac{55}{79}$-* hoe veel A Cap.

komt 700 guld. de inleg van A.
A inleg. 700-265$\frac{55}{79}$ 21000 3 A. w.
A maand. 10-800 B. inl.
B. w. 12 28800 364$\frac{24}{79}$-* hoe veel B. w.

komt 12 maand. de tyd van B.

46. Twe doen te zamen handel, de [illegible] met 600 guld. 10 maanden, de ander met 800 gl. 6 maanden, de een bevint deurgaans met 20 guld. in 3 maanden 4 guld. gewonnen te hebben, de ander met 15 guld in 2 maanden 2 guld. wint, zegt my, alzo haar winst in alles is 450 guld. hoe veel elk met regt toekomt?

20 > 4 < 800; 3 10 ; 15 > 2 < 600; 2 10
komt 320 w. 3 ; 40 komt 400 wi.

de een 400 | 5
de ander 320 | 4
— winst
9 - 450 komt
— — < 5 | 250 gl. de eene
1 - 50 < 4 | 200 gl. de and.

47. A en B handelen te zamen, A leyt in 800 guld. voor 3 maanden: Vrage, hoe lang dat B 600 guld. in leggen zal om ⅓ part van de winst te genieten?

B. winst

Digitized by Google

Gezelschap met tydt.

A. inleg. 800 — maand. A. — 800 B. inleg

A. winst ⅔ — 3 — ⅓ B. winst

2

—

6 maand.

Ofte aldus.

A. inleg 2 800 - ⅔ A. winst
A. maand. 3 - * B. maand.
B. winst ⅓ - 800 2 B. inleg.

—

komt 6 maand. voor B. zyn. tyd.

48. Twe hebben te zamen in gezelschap geleyt 1800 guld. en daar mede gewonnen 413 guld. A heeft in Kompagnie gestaan 6 maanden, en neemt 168 guld. van de winst, en B heeft daar ingestaan 7 maanden, en neemt de rest van de winst: Vrage, wat Kapitaal elk heeft ingeleyt?

guld. maand.
de winst 413 voor A. en B.
A. winst 168 - 6 komt 28 }
— } winst gedeelt door tyd.
winst 245 - 7 komt 35 }
28 - 4
35 - 5
— inl. A.B.
9 - 1800 komt
9— 9— 4 } 800 guld. A.
1 - 200 5 } 1000 guld. B.

49. Twe Koopluiden, Buning en Woonberg, hebben te zamen in Kompagnie geleyt 5500 guld. en gewonnen 400 guld. Buning heeft in Kompagnie gestaan 5 maanden, en neemt 150 guld. van de winst, Woonberg 10 maanden, en ontfangt de rest van de winst; Vrage, wat Kapitaal elk heeft ingeleyt?

winst gedeelt door tyd
maand.
B. 150 - 10 - 25 | 5
5—
A. 250 - 5 - 30 | 6
— inleg
11 - 5500 komt
11— 11— 5 } 2500 guld. B.
1 - 500 6 } 3000 guld. A.

50. Wouter,

Digitized by Google

50. Wouter, Roelof en Karel, handelen te zamen met 2500 guld. Wouter is in den handel 10 maanden, en wint $265\frac{55}{79}$ guld. Roelof 12 maanden, wint $364\frac{44}{79}$ guld. Karel 15 maanden, wint $569\frac{49}{79}$ guld. zegt nu hoe veel elks hooft geld geweest is?

deelt winst door maand. (300
Wouter $265\frac{55}{79}$ is 21000 - 10 - 2100 | 7
Roelof $364\frac{44}{79}$ is 28800 - 12 - 2400 | 8
Karel $569\frac{49}{79}$ is 45000 - 15 - 3000 | 10

25 - 7500 | 25
25 — ——
1 - 100 < - 7 | 700 guld. W.
- 8 | 800 guld. R.
- 10 | 1000 guld. K.

51. Willem en Johan doen te zamen in Kompagnie, leggen 13000 £, Willems Kapitaal heeft gestaan 8 maanden, en ontfangt 100 guld van de winst, die in 't geheel is 50 £ fl. en Jan de rest, en staat 10 maanden: Vrage, na elks inleg ofte Kapitaal?

maand.
Willem 100 - 8 - $12\frac{1}{2}$ - 25 | 5
5 — |
Jan 400 - 10 - 20 - 40 | 8
Willem 5
Jan 8
—
13 - 13000
13 — ——
1 - 1000 < 5 | 5000 £. Willem
8 | 8000 £. Jan.

Deze volgende is geen winst bekent, hier moet een winst genomen worden na u believen, en die genomen winst dedivideert met elks Kapitaal, komt deel-proportie.

52. Antje en Maritje de Groot, twe Gezusters, hebben elks in Koophandel geleyt een zomma guld., bedraagt te zamen 200 guld. Antje heeft gestaan 12 maanden, en Maritje 8 maanden, zy hebben de winst gelykkelyk gedeelt: Vrage, hoe veel elk heeft ingeleyt?

maand. wi.
12 - 24 | 2
8 - 24 | 3
—
komt
5 - 200 | 40 < 2 | 80 gl. Ant.
3 | 120 gl. Mar.

53. Drie Perzoonen A, B, C, zyn met malkanderen in Kompagnie getreden, en hebben te zamen ingeleyt 88 £ fl, binnen geakkordeert, dat A 4 maanden, B 8 maanden, C 12 maanden zullen staan, en dan de winst gelyk door delen. Nu is de vrage, wat elk dan ingeleyt heeft? 88 £. is 528 guld.

A. 4 - 24 | 6
B. 8 - 24 | 3
C. 12 - 24 | 2
— inleg
11 - 528 komt
11 — ——
1 - 48 < -6 | 288 gl. A.
-3 | 144 gl. B.
-2 | 96 gl. C.

54. Daar zyn 4 Perzoonen, A, B, C, D, in Kompagnie of Gezelschap getreden, en hebben een gemene Beurs, verzien met duyzent Ducaten, à 5 guld. 't stuk, A zal in de handeling staan 4 maanden, B 6 maanden, C 8 maanden, D 10 maanden, zullen dan na de handeling van de laatste, de winst alle 4 gelyk delen: Vrage, hoe veel Kapitaal dat elk heeft ingeleyt?

maand. winst
A. 4 - 120 | 30
B. 6 - 120 | 20
C. 8 - 120 | 15
D. 10 - 120 | 12
— inleg komt
77 - 5000 < 30 | $1948\frac{4}{77}$ guld. A.
20 | $1298\frac{54}{77}$ guld. B.
15 | $974\frac{2}{77}$ guld. C.
12 | $779\frac{17}{77}$ guld. D.
————
komt 5000 guld.

55. Wil-

55. Willem en Johan doen te zamen handel, Willem leyt in 800 guld. voor 3 maanden, heeft $\frac{2}{5}$ van de winst, hoe veel zal Jan inleggen, de helft voor 4 maanden, de rest voor 8 maanden, om het overige van de winst te ontfangen? Antw. 600 guld. zegt den Autheur, maar wy zeggen 675 guld yder zyn lust hier uyt mag nemen.

De Autheur zyn mening na myn dunken

Maand.

$\frac{1}{2}$ - 4 - | 2

$\frac{1}{2}$ - 8 - | 4

W.Maand. 3 > w.Cap. 800 < 6 Ma. J.

W.Winst $\frac{2}{5}$ > —— < $\frac{3}{5}$ Wi. J.

komt 600 guld. den inleg voor Jan, zo den Autheur zegt.

Jan de Groot zyn mening.

800

$\frac{1}{2}$ ——

W. Maand 3 > 400 < 4 } 450

W. Winst $\frac{2}{5}$ > 400 < $\frac{3}{5}$ } 450

W. Maand 3 > 400 < 8 } 225

W. Winst $\frac{2}{5}$ > 400 < $\frac{3}{5}$ } 225

——

komt 675 gl. den inleg voor Jan, zo Jan de Groot zegt.

56. Vier Koopluiden bedingen aan een Voerman, hare Koopmanschappen te voeren, voor 150 Ryksdaalders, tot $2\frac{1}{2}$ guld. 't stuk, A bevragt hem met 50 Centenaren 30 myl, B met 56 Centenaren 40 myl, C met 60 Centenaren 45 myl, D met 30 Centenaren 55 mylen: Vrage, hoe veel elk daar toe betalen zal?

	Cent.	myl.	gemultipliceert
A.	50	30	150
B.	56	40	224
C.	60	45	270
D.	30	55	165

809 - 150 Ryksd.

komt

150 } $27\frac{657}{809}$ Ryksd. A.

224 } $41\frac{431}{809}$ Ryksd. B.

270 } $50\frac{50}{809}$ Ryksd. C.

165 } $30\frac{480}{809}$ Ryksd. D.

yder daar toe betalen.

57 Drie handelen te zamen, den eenen begint den eersten February met 1000 guld. den anderen den eersten April met 1200 guld. de derde den 15 Mey met 1500 gulden. Houden alzo 't lopende Jaar uyt, winnen 650 guld. Vrage, na yders winst?

	inleg	maand.	gemultipliceert
A.	1000	11	110
B.	1200	9	108
C.	1500	$7\frac{1}{2}$	$112\frac{1}{2}$

$330\frac{1}{2}$ - 650 winst

110 } $216\frac{224}{661}$ guld. A.

108 } $212\frac{268}{661}$ guld. B.

$112\frac{1}{2}$ } $221\frac{169}{661}$ guld. C.

komt yder zyn winst.

58. Judith en Sara Bartjens, Gezusters, dryven te zamen handel in Garen en Vlas, Judith leyt in voor 5 maanden 800 guld. Sara 400 Daalders voor 4 maanden, gewinnen 600 guld. daar af neemt Sara 225 guld. de vrage is, tot hoe veel den Daalder gerekent is?

 Maand.

Digitized by Google

Maand. 8 inleg 4 Maand.

800

winst 375 225 winst.

200

15 3 5

5 3

Zara inleg 600 guld.

Daald. guld. Daald.

400 - 600 - 1

4

komt $1\frac{1}{2}$ guld.

of 30 stuiv. de Daald.

Korter en konstiger.

600 guld.

225 af

Judith inleg		2	800 - 375	15	3	Judith winst.
Judith maand.			8 - 4	4		Zara maanden
Zara winst	3	5	225 - 400			Zara inleg Daald.
Daalders			1 - *			stuivers
stuivers		10	20 - 1			guld.

komt 30 stuiv. de Daalder.

59. Vier Koopmannen bevragten een Voerman, den eerste met 50 Centenaren, betaalt $27\frac{617}{809}$ guld. den anderen met 56 Centenaren, betaalt $41\frac{431}{809}$ gl., den derden met 60 Centenaren $50\frac{50}{809}$ guld. den laatsten 30 Centenaren, betaalt $30\frac{480}{809}$ guld., reyzen 170 mylen: Vrage, hoe veel mylen elk zyn goetje heeft laten voeren?

		deelt		Cent.		
A.	$27\frac{617}{809}$	is	22500	- 50	-	45
B.	$41\frac{431}{809}$	is	33600	- 56	-	60
C.	$50\frac{50}{809}$	is	40500	- 60	-	$67\frac{1}{2}$
D.	$30\frac{480}{809}$	is	24750	- 30	-	$82\frac{1}{2}$

myl.

255 - 170

85

3 - 2

45	30	Myl.	A.
60	40	Myl.	B.
$67\frac{1}{2}$	45	Myl.	C.
$82\frac{1}{2}$	55	Myl.	D.

60. Een Meester Metzelaar met Knegt en Jongen, trekken een Muur op van twe Roeden in 't vierkant in een dag; den Meester wil die op trekken in $2\frac{1}{4}$ dag, de Knegt zegt dat te doen in $2\frac{3}{4}$ dagen: Vrage, of de Jongen die alleen op maken zoud, in hoe veel dage dat zoude geschieden?

dag.	muur	dag.		
$2\frac{1}{4}$	- 1	- 1	} komt $\frac{4}{9}$	44
$2\frac{3}{4}$	- 1	- 1	} komt $\frac{4}{11}$	36

(99

80

Dag (4 komt

19 - 1 99 } $5\frac{4}{19}$ dag die de Jonge werk hadde

61. Jan-

61. Jannetje en Mayken, handelen in Gezelschap, Jannetje legt voor 10 maanden in, een ongezeyde zomma gelts, Mayken legt voor 6 maanden in 200 guld. meer dan Jannetje neemt van de winst $\frac{5}{8}$ deel, en Mayken $\frac{3}{8}$, de vrage is, na elks inleggen?

$\frac{1}{3}$ - 200 - $\frac{4}{3}$
4
komt 800 voor Mayke.
sub. 200
komt 600 voor Jannetje

ofte (6
Winst 4 2 | 4 of Maand. 6 3 |
Winst 5 1 | 3 of Maand. 10 2 | — sub.
1 - 200 < 4 | komt 800gl, 3 | 600gl

62. Drie Vrouwen dryven nering, leggen te zamen in 't geheel 1950 guld. de een blyft 6 maanden, de ander 4 maanden, de derde 8 maanden in den handel, winnen zekere zomma gelt, daar trekt yder $\frac{1}{3}$ af: De vrage is, hoe veel Kapitaal yder in de handeling heeft geleyt?

	maand.	winst	
A.	6	24	4
B.	4	24	6
C.	8	24	3

13 - 1950 (inleg)
1 - - 150 < 4, 6, 3 komt 600 guld. A. 900 guld. B. 450 guld. C.

63. Lysbeth en Tryn, leggen in 260 guld. en handelen zo lange datze hebben 350 guld. Lysbeth staat 4 maanden ongeagt, ontfangt het een met 't ander, 215,$\frac{5}{7}$ guld., Tryn staat $2\frac{1}{2}$ maanden ongerekent; ontfangt voor Hooftzom en winst, 134,$\frac{1}{7}$ guld.: Vrage, na yders inleg?

inleg en winst - inleg - inleg en winst.
350 - 260 - 215,$\frac{5}{7}$
2 — 1800
80 — 80
Lysberts in leg 160 guld.

inleg en winst - inleg - inleg en winst.
350 - 260 - 134,$\frac{1}{7}$
2 — 1750
50 — 50
komt Tryns inleg 100 guld.

64. Vier Koopluiden maken Gezelschap, brengen te zamen 18000 guld. zekere tyd gehandelt hebbende, bevinden Hooft gelt en winst 22000 guld. de eerste voor 5 maanden in 't Gezelschap geweest zynde, ontfangt voor zyn winst 891$\frac{3}{67}$ guld. de twede voor 7 maanden 1044$\frac{1}{67}$ guld. de derde voor 6 maanden 1074$\frac{6}{67}$ guld. de vierde voor 11 maanden 985$\frac{5}{67}$ guld. zegt my elks inleg?

winſt gedeelt door maand. (2

A. $895\frac{3}{6}\frac{5}{7}$ is 60000 - 8 - 12 | 6

B. $1044\frac{5}{6}\frac{2}{7}$ is 70000 - 7 - 10 | 5

C. $1074\frac{4}{6}\frac{2}{7}$ is 72000 - 9 - 8 | 4

D. $985\frac{}{6}\frac{5}{7}$ is 66000 - 11 - 6 | 3

—— komt yders inleg.

18 - 18000 — 6 | 6000 A.

—— —— 5 | 5000 B.

1 - 1000 — 4 | 4000 C.

3 | 3000 D.

65. Twee Koopluiden handelen te zamen, A leyd in 400 guld. voor 10 maanden, B leyt in 600 guld. na $1\frac{1}{2}$ maand, nog 300 guld. bly vende in de Compagnie nog 6 maanden, gewinnen 400 guld. Vrage, hoe veel elk voor het zyn van de winſt hebben zal?

Maanden

B. 600 - $1\frac{1}{2}$ - 900

A. 400 guld. by 300

B. 10 mult. ——

—— 900 - 6 - 5400

A. 4000 guld. —— add.

6300 6300

—— winſt 40 } $155\frac{35}{63}$ guld. A. winſt.

103 —— 400 —— 63 } $244\frac{68}{103}$ guld. B. winſt.

66. C en D handelen te zamen, C leyt in 800 guld., na 2 maanden vermeerdert hy zyn gelt met 300 guld., blyvende in Compagnie 10 maanden, D leyt in 1200 guld. voor 12 maanden, bevindende ten eynde des tyds verloren te hebben 250 gulden: Vrage, hoe veel guldens elk verloren heeft?

Maand. Maand. komt

A. 800 - 2 - 1600 B. 1200 - 12 - 14400 } 8 B.

by 300. gedeelt door 18 ——

—— A. 12600 } 7 A.

A. 1100 - 10 - 11000

——

12600

A. 7

B. 8

—— verlies.

15 - 250

3 —— 5 ——

3 - 50 —— $116\frac{2}{3}$ guld. verlies A.

—— $133\frac{1}{3}$ guld. verlies B.

De zomma van elk, met elk zyn tyd gemultipliceert, dan te zamen geaddeert.

67. A en B doen handeling, A leyt in 200 guld., na 3 maanden neemt hy 50 guld. wederom

derom, blyvende met de rest 4 maanden, B leyt in 400 guld., na $1\frac{1}{2}$ maanden neemt hy wederom 125 guld., blyft met het overige deel 8 maanden: Vrage; alzo zy winnen 200 guld., wat elk voor het zyn hebben zal?

Den toeleg addeert, den uytneemst substraheert, en werkt als voren.

		Maand.					Maand.	
A.	200	3	600		B.	400	$1\frac{1}{2}$	600
	50 af				af	125		
A.	150	4	600		B.	275	8	2200
			12					28
		4					4	
		komt 3 A.					komt 7 B.	

A. 3
B. 7

	winst	3	60 guld. winst A.
10	200	7	140 guld. winst B.

68. A en B maken Compagnie, A leyt in 1000 guld., na 3 maanden eischt hy wederom 300 guld., na $1\frac{1}{2}$ maant brengt 'er wederom by 500 guld., blyvende alzo nog $7\frac{1}{2}$ maant, B heeft 20 last Rogge, ten pryze van 76 g-guld. 't last, na 2 maanden geeft hy nog aan gelt 25 Hollandsche Ryders tot 11 guld. 4 stuiv. 't stuk, na 3 maanden neemt hy der uyt 400 guld., blyft met de rest 6 maanden, winnen 1200 gulden: Vrage, hoe veel yder van de winst zal genieten?

	guld.	maand.	
A.	1000	3	3000
af	300		
	700	$1\frac{1}{2}$	1050
add.	500		
	1200	$7\frac{1}{2}$	9000
			13050
	2		
		komt 6525 A.	

	B. Rogge	Maand.		Ryders gl. st.
	76 g-guld.			25 à 11 - 4
	20			25
				5
	1520			
	608			280 guld.
	2128	2	4256	
Ryd. by	280			
	2408	3	7224	
af	400			
	2008	6	12048	
			23528	
		2		
		komt 11764 B.		

A. 6525
B. 11764

	winst	6525	$428\frac{2308}{18289}$ guld. A.
18289	1200	11764	$771\frac{15981}{18289}$ guld. B.

H 3

69. Twe

69. Twee Koopluiden zyn in Gezelschap, den tyd van 12 maanden, A leyt in 600 guld. na 4 maanden doet hy 'er by 1000 guld., B leyt in 1000 guld., na 3 maanden neemt hy 'er wederom uyt 400 guld., winnen 800 guld.: Vrage, hoe veel elk van de winst hebben moet?

	guld.	Maand.	Cap. en tyd
A.	600	- 4 -	2400
by	1000		
	1600	- 8 -	12800
			152 (?)
			4 —
			komt 38 A. proport.

	guld.	Maand.	Cap en tyd
B.	1000	- 3 -	3000
af	400		
	600	- 9 -	5400
			84
			4 —
			komt 21 B. proport.

A. 38
B. 21
— gl. winst
59 — 800

komt
38 | 515 $\frac{15}{59}$ guld. A. zyn winst.
21 | 284 $\frac{44}{59}$ guld. B. zyn winst.

70. Item, twee Koop-handelaars hebben Gezelschaps wyze gehandelt een Jaar lang, en gewonnen 800 guld., L heeft ingeleyt 600 gl., naar 4 maanden nog 1000, de inleg van M was 1000 maar naar 3 maanden neemt hy 'er van een onbekende somma, genietende van de winst 284 $\frac{44}{59}$ gulden: Vrage, hoe veel hy daar uyt genomen heeft?

L. 600 - 4 - 2400
by 1000
M. 1600 - 8 - 12800
L. 15200

L.	L.	M.
515 $\frac{15}{59}$	- 15200 -	284 $\frac{44}{59}$

komt 8400 L.

1000 - 12 - 12000 M.
M. en L. winst 800
M. winst 284 $\frac{44}{59}$
L. winst 515 $\frac{15}{59}$
12000 M.
8400 L.
komt
12 M. 3600 } 400 gl. uitgege.
3 0
Rest 9 Maanden.

71. Twee hebben gehandelt, en ingelegt te samen 1400 guld., N heeft gestaan 10 maanden, O 6 maanden, N neemt $\frac{3}{8}$ van de winst, O $\frac{5}{8}$: De Vrage is na elks inleg?

	winst	Ma.	gedeelt
N.	3	- 10 -	$1\frac{1}{2}$
O.	5	- 10 -	2

$3\frac{1}{2}$ - inleg 1400
2
7 - 2800
1 - 400

komt gl.
$1\frac{1}{2}$ | 600 N.
2 | 800 O.

Ofte Aldus.

(6
N. $\frac{3}{10}$ is $\frac{1}{2}$ | 3
O. $\frac{5}{6}$ is $\frac{2}{3}$ | 4

7 - 1400
1 - 200

komt Cap.
3 | 600 N.
4 | 800 O.

72. Twee

72. Twe Koopluiden hebben te zamen gehandelt, den tyd van 16 maanden als haar tyd te zamen geaddeert is, P heeft ingeleyt 600 guld., wint 250 guld., Q heeft ingeleyt 800 guld., en winst gedaan 200 gulden: Vrage, hoe veel tyds elk zyn geld in de Compagnie gestaan heeft?

P. 250 | 5 — P.   Q. winst 200 | 1 — Q.

P. 600 | 12   Q. Capt. 800 | 4

(12

P. $\frac{5}{12}$ | 5

Q. $\frac{1}{4}$ | 3

— maand.

8 . 16 — 5 } 10 Maand. P.   komt

— 3 } 6 Maand. Q.

73. Twe Koopluiden A en B, te zamen hebben ingeleyt, te weten, A 800 guld., daar mede hy een zekere tyd gehandelt hebbende, zyn geld wederom na hem heeft genomen, B is in de plaats gekomen met 1000 guld., handelt mede een zekere tyd, zo dat de tyd van A en B te zamen zoude uytmaken 13 maanden: De vrage is, hoe veel maanden yders geld heeft gestaan, als A van de winst heeft gehad 168 guld, en B 245 guld?

A. Winst 168 | 21 — A.   B. Winst 245 | 49 — B.

A. Capt. 800 | 100   B. Capt. 1000 | 200

(400

A. $\frac{21}{100}$ | 42

B. $\frac{49}{200}$ | 49

— Maand.

91 - 13   komt

13 — 13 — 42 } 6 Maand. A.

7 - 1 — 49 } 7 Maand. B.

74. Twe hebben Gezelschap gemaakt, en te zamen ingeleyt 2000 guld., A heeft in Compagnie geweest een zekere tyd, en heeft zyn geld weder na hem genomen, 't welk 800 guld. was zonder winst, B zyn geld was 1200 gl., stont mede een zekere tyd, maar hoe lang en wist hy niet, maar wist dat A en B tyd te zamen waren 20 maanden, en datze van een zekere winst die zy hadden gewonnen, elk even veel hadden: Vrage, hoe veel maanden yder zyn geld had ingestaan?

A. Winst 400 | 1 — A.   B. Winst 400 | 1 — B.

A. Capt. 800 | 2   B. Capt. 1200 | 3

(6

A. $\frac{1}{2}$ | 3

B. $\frac{1}{3}$ | 2

— Maand.

5 - 20   komt

— — 3 } 12 Maand. A.

1 - 4 — 2 } 8 Maand. B.

75. Vier

75. Vier Handelaars te zamen handelende, A, B en C, leggen te zamen in 360 guld., B, C en D 420 guld., C, D en A 400 guld., D, A en B 380 guld., A ſtaat 3 maanden, B 4 maanden, C 5, D 6, in Gezelſchap winnen 300 guld.: Hoe veel is elks inleg, en elks winninge in 't bezonder geweeſt?

A. B. C. 360 ⎫
B. C. D. 420 ⎬ 520 { 160 gl. D. inleg; 100 voor A. inleg; 120 B. inleg; 140 C. inleg
C. D. A. 400 ⎪
D. A. B. 380 ⎭

1560

3 ——

komt 520 guld. inleg voor haar allen.

A. 100 - 3 - 30
B. 120 - 4 - 48
C. 140 - 5 - 70
D. 160 - 6 - 96

244 - 300
4 —— 4 ——
61 - 75

30 } $36\frac{54}{61}$ A. winſt
48 } $59\frac{1}{61}$ B. winſt
70 } $86\frac{4}{61}$ C. winſt
96 } $118\frac{2}{61}$ D. winſt

76. W, X en Y hebben met den andere in Gezelſchap geweeſt van den eerſten February tot den laaſten December, en gewonnen 650 guld., dieze gelyk willen delen, dog alzo W 2 maanden voor X, en $3\frac{1}{2}$ maant voor Y, den handel met 1000 guld. Kapitaal begonnen heeft: Zo is de vrage, hoe veel Hooft-geld X en Y elks na regt heeft moeten inbrengen?

guld. Maand. mult.
1000 - 11 - 11000 Captaal en tyd voor W.

11 Maand.
ſub. 2 Maand. af voor X.
—
komt
9 - 11000 } $1222\frac{2}{9}$ X inleg.

Maand. 11
ſub. $3\frac{1}{2}$ maand. af voor Y.
—
$7\frac{1}{2}$ - 11000
— 2
15 - 22000
5 —— ——— komt Y inleg
3 - 4400 } $1466\frac{2}{3}$ guld.

77. Twe Koopluiden hebben zo lange te zamen gehandelt, datze 1400 guld. inlegs gebragt hebben tot 1850 guld., de een heeft geſtaan 10 maanden, de ander 6 maanden, A ontfangt 850 guld. B 1000 guld.: Vrage, na elks inleg in 't bezonder?

Addeert 10 en 6, komt 16 maanden, multipliceert u Kapitaal daar mede, halveert het, komt voor yder Koopman even veel gemultipliceert.

Capt.

Digitized by Google

Capt.
1850
1400
Winst 450

Capt.
1400
16
22400
½
11200
A. 24
add. 10 Maand.

34 - 24 = 850
komt 600 voor A.

11200 } A. 24 | B. 24
450 } 6 maand. by

30 - 24 - 1000
8
8
komt 800 voor B.

78. Twaalf Ruyters, 25 Soldaten, 18 Bootsgezellen of Matrozen, maken party, voor 14 dagen, tot afbreuk van den Vyand, met dit accoort, dat 1 Ruyter van de buyt zal genieten zo veel als 2 Soldaten, en 3 Soldaten zo veel als 5 Matrozen, maken tot goeden buyt 8970 guld.: De vrage is, hoe veel elk Man daar af genieten zal?

Sold. Matr. Sold.
3 - 5 - 2
2
10
komt $3\frac{1}{3}$ Matrozen.

komt { 1 Ruiter. / 2 Soldaten / $3\frac{1}{3}$ Matroozen.

Ruit. ✕ Ruit.
1 - 1 - 12 } 12
Sold. ✕ Sold.
2 - 1 - 25 } $12\frac{1}{2}$
Matr. ✕ Matr.
$3\frac{1}{3}$ - 1 - 18 } $5\frac{2}{5}$

guld.
$29\frac{9}{10}$ — 8970

12 } 3600 de 12 Ruiters.
$12\frac{1}{2}$ } 3750 de 25 Soldaten.
$5\frac{2}{5}$ } 1620 de 18 Matrozen.
komt guld.

komt
12 - 3600 - 1 } 300 gl. een Ruiter.
25 - 3750 - 1 } 150 gl. een Zoldaat.
18 - 1620 - 1 } 90 gl. een Matroos.

Digitized by Google

79 Twe Kooplieden hebben zo lang te zamen gehandelt datze 1400 gulden inlegs gebragt hebben tot 1850 guld., de een heeft gestaan 10 maanden de ander 6 maanden, A 850 gulden ontfangt, en B 1000 gulden: Vrage, na elks inleg in 't bezonder?

Neemt voor A 1 ℞ Capitaal, voor B 1400 ÷ 1 ℞ en werkt na Gezelschaps manier. Aldus.

A 1 ℞ B 1400 ÷ 1 ℞ — 1850 guld.
maand. 10 maan. 6 — 1400

A 10 ℞ 8400 ÷ 6 ℞ — 450 winst.

8400 ÷ 6 ℞
winst A. gemult. Capt. en tyd.
8400 + 4 ℞ -- 450 -- 10 ℞

2100 + 1 ℞ -- 1125 ℞ A winst.

A winst $\frac{1125 ℞}{2100 + 1 ℞}$ $\frac{850 \div 1 ℞}{2100 + 1 ℞}$

1125 ℞ = 1785000 ÷ 2100 ℞
✠ 850 ℞ ÷ 1 ʒ

1125 ℞ = 1785000 ÷ 1250 ℞ ÷ 1 ʒ
+ 1250 ℞ ------ + 1250 ℞

2375 ℞ = 1785000 ÷ 1 ʒ

1 ʒ = ÷ 2375 ℞ + 1785000

½ ÷ 1187½
1187½

□ + 1410156¼
+ 1785000

√ 3195156¼

+ 1787½
add. ÷ 1187½

1 ℞ = 600 voor A. inleg.
B. 1400 ÷ 1 ℞ = 800 guld.

Anders

Anders als de andere manier.

A 1 x B 1400 ÷ 1 x   1850
maand. 10 maand. 6   1400

A 10 x 8400 ÷ 6 x   450 guld. winst.

8400 ÷ 6 x
——————— winst x
8400 + 4 x - 450 - 10
4 ——— ——— 2½ x
2100 + 1 x - 1125 x
——— A winst.

addeert A Capt. 2100 x
hier by is 1 x, 1 x addeert.

A Capt. en winst $\dfrac{3225\ x + 1\ ʒ}{2100 + 1\ x}$ A Capt. en winst. = 850
     2100 + 1 x

3225 x + 1 ʒ = 1785000 + 850 x
÷ 850 x - - - - - - - - - - - - ÷ 850 x

2375 x + 1 ʒ = 1785000

1 ʒ = ÷ 2375 x + 1785000

½ ÷ 1187½
÷ 1187½

□ + 1410156¼
+ 1785000

brook √ 4   √ 3195156¼
is 2   12780625

3575

1787½ + 1787½
÷ 1187½ addeert.

1 x = 600 guld. A inleg.
B 1400 ÷ 1 x = 800 guld.

Digitized by Google

80. Een Koopman heeft 4 Balen Suyker, kost het pond 18 stuivers, bedraagt in alles 1935 guld., maar zyn niet alle even zwaar, want A weegt $\frac{1}{4}$ meer als B, en B $\frac{1}{4}$ meer als C, en C $\frac{1}{2}$ meer als D: Vrage, wat ponden yder Baal zwaar is?

stuiv. ℔. guld.
18 - 1 - 1935
20
komt
18 - 38700 } 2150 ℔ geheel.

A. 75
B. 60
C. 48
D. 32

℔.
215 — 2150
1 — 10 — 75 } 750 ℔ A.
60 } 600 ℔ B.
48 } 480 ℔ C.
32 } 320 ℔ D.

Ofte neemt voor A $1\frac{1}{4}$, B 1, C $\frac{4}{5}$, D $\frac{8}{15}$. Aldus.

A. $1\frac{1}{4}$
B. 1
C. $\frac{4}{5}$
D. $\frac{8}{15}$

pond.
$3\frac{7}{15}$ — 2150 — $1\frac{1}{4}$ } 750 ℔ A.
1 } 600 ℔ B.
$\frac{4}{5}$ } 480 ℔ C.
$\frac{8}{15}$ } 320 ℔ D.

81. Vier leggen 't zamen in een zekere zomma gelds, om een tyd lang te handelen, op voorwaarde dat een van haar den handel zal alleen dryven, en boek daar van houden, mits genietende voor zyn moeyten 700 guld. uyt de winst, boven zyn behoorlyke aanpart, ten eynde, des tyds haar Rekeninge sluytende, bevinden gewonnen te hebben een ongezeyde zomma winst ten 100, welks getal verdubbelt zynde, de uytkomst gemultipliceert met 5, komt 250, ontfangen beneffens Kapitaal en Bewinthebbers loon elk 600 guld. winst: De vrage is, hoe veel ten 100 zy gewonnen hebben, en hoe veel elks Kapitaal geweest?

1 ℞
1 ℞
2
5
10 - 250 - 1
komt 25 winst ten 100.

Koopm. guld. Koopm.
4 - 700 - 1
4
175
add. 600 guld.
komt 775 gl. yders winst.

winst guld. winst
25 - 100 - 775
4
4
komt 3100 guld. yders inleg.

82. Vier

82. Vier Perzonen hebben te delen de zomma van 60 guld., A moet hebben $\frac{1}{3}$, B $\frac{1}{4}$, C $\frac{1}{5}$, D de rest Vrage, wat elk moet hebben?

		(60	
A.	$\frac{1}{3}$	20	A.
B.	$\frac{1}{4}$	15	B.
C.	$\frac{1}{5}$	12	C.
D.	de Rest	13	D.

83. Vier Perzonen hebben te delen 60 guld., A moet hebben $\frac{1}{3}$, B $\frac{1}{4}$, C $\frac{1}{5}$, D $\frac{1}{6}$: Vrage, wat elk geregtelyk toe kómt?

		(60	
A.	$\frac{1}{3}$	20 gl.	A.
B.	$\frac{1}{4}$	15 gl.	B.
C.	$\frac{1}{5}$	12 gl.	C.
D.	$\frac{1}{6}$	10 gl.	D.
Rest		3 gl.	voor de Bewinthebber.

Ofte Aldus.

A.	$\frac{1}{3}$	20
B.	$\frac{1}{4}$	15
C.	$\frac{1}{5}$	12
D.	$\frac{1}{6}$	10
		57 — 60

	guld.	(19	
20	$21\frac{1}{19}$	1	A.
15	$15\frac{15}{19}$	15	B.
12	$12\frac{12}{19}$	12	C.
10	$10\frac{10}{19}$	10	D.
	komt 60	$\frac{38}{19}$ } 2 gl.	

84. Vier Reders kopen een Schip voor 16000 gl., daar toe begeert A $\frac{1}{3}$, B $\frac{1}{4}$, C $\frac{1}{8}$, D de rest te betalen: De vrage is, hoe veel yder daar toe tellen moet?

		(16000	
A.	$\frac{1}{3}$	$5333\frac{1}{3}$ guldens	A.
B.	$\frac{1}{4}$	4000 guldens	B.
C.	$\frac{1}{8}$	2000 guldens	C.
D.	Rest	$4666\frac{2}{3}$ guldens	D.

85. De voorsz. Reders bevragten 't Schip op Vrankryk, accorderen met hunne Schipper hem te geven voor zyne arbeyt: te weten A $\frac{1}{8}$ uyt zyne winst volgende zyn Scheeps part, en de andere na advenant, de reyze gedaan zynde, bevinden gewonnen te hebben 1800 guld., daar af den Schipper ontfangt $\frac{1}{6}$ deel: De vrage is, hoe veel de Reders van haar winst hem elk getelt hebben?

6 - 1800 } 300 gl. voor de Schipper

Capt. 16000 — winst 300

	Komt	
$5333\frac{1}{3}$	100 guld.	A.
4000	75 guld.	B.
2000	$37\frac{1}{2}$ guld.	C.
$4666\frac{2}{3}$	$87\frac{1}{2}$ guld.	D.

Ofte deelt het aldus.

A.	$5333\frac{1}{3}$	deelt	8
B.	4000	door	6
C.	2000	2000	3
D.	$4666\frac{2}{3}$		7

24 — 300 winst

2 — 25

12

	Komt	
8	100	A.
6	75	B.
3	$37\frac{1}{2}$	C.
7	$87\frac{1}{2}$	D.

86. De

Digitized by Google

86. De boven gezeyde Reders bevragten 't Schip elk in 't bezonder: te weten: A doet 'er in laden 40 lasten Rog, tot 90 g-guld. 't last, B 30 lasten Tarw tot 130 g-guld. 't last, C 60 Baal Peper, wegende te zamen 15000 ℔, tot 36 ß 't ℔, en D 60 vaten France Wyn, tot 34 pond fl. 't Vat, op Zee komende, is den Schipper (overmits groot onweder) gedwongen van de Goederen over boort te zetten, voor de zomma van 5500 guld., en heeft aan Scheeps-Wand verloren de waarde van 1250 guld: De vrage is, hoe veel yder over zyn Carge wegens de schade dragen moet, alzo 't Schip op 16000 guld. geschat wort, en de Schipper mede van zyn schade moet lyden zo wel als de Reders?

A. g-guld.	B. g-guld.	C. ℔.	D. £ Vlaams
90	130	15000	24
40 Last.	30 Last.	9 dubb.	60 Vat.
3600	3900	is 13500 gl.	1440
144	156		6
is 5040 gl.	is 5460 guld.		is 8640 guld.

A.	504	Schade	504	$699\frac{516}{1216}$	A.
B.	546	5500	546	$757\frac{863}{1216}$	B.
C.	1350	1250	1350	$1873\frac{557}{1216}$	C.
D.	864		864	$1199\frac{16}{1216}$	D.
Sch.	1600		1600	$2220\frac{480}{1216}$	Schip.
	4864	— 6750			

87. A, B, C, D hebben een Schip van 16000 guld., waar aan A heeft $\frac{1}{3}$, B $\frac{1}{4}$, C $\frac{1}{8}$, D $\frac{7}{24}$, A, B, C kopen en betalen D zyn gedeelte, bedragende de zomma van $4666\frac{2}{3}$ guld.: De vrage is, hoe groot elk zyn Scheeps part in geld gerekent wort, als A $\frac{1}{3}$, B $\frac{1}{4}$, en C 't restant betalen moet?

Schip.
16000 guld.
$4666\frac{2}{3}$ guld. D. zyn deel.

($20666\frac{2}{3}$

A. $\frac{1}{3}$ | $6888\frac{8}{9}$ A.
B. $\frac{1}{4}$ | $5166\frac{2}{3}$ B.

$12055\frac{5}{9}$ A en B.

16000 guld.
sub. $12055\frac{5}{9}$ af

komt $3944\frac{4}{9}$ guld. C.
en - $6888\frac{8}{9}$ guld. A.
en - $5166\frac{2}{3}$ guld. B.
add.
16000 guld. 't Schip.

88. Als 96 Weduwen hebben te delen 5200 guld. in zulken manier, dat 20 Weduwen moeten hebben een Jaar, 4 Weduw. 44 weken, 6 Wed. 40 weken, 20 Wed. 30 weken, 9 Wed. 28 weken, 7 Wed. 16 weken, 20 Wed. 7 weken en 10 Wed. van 4 weken: Vrage wat yder voor zyn aandeel hebben moet?

Weduw.

Digitized by Google

Weduw.		weken		gemult.
20	-	52	-	1040
4	-	44	-	176
6	-	40	-	240
20	-	30	-	600
9	-	28	-	252
7	-	16	-	112
20	-	7	-	140
10	-	4	-	40

		Capt.
2600	—	5200
1	—	2

	gl.		Wed.
1040	2080	de	20
176	352	de	4
240	480	de	6
600	1200	de	20
252	504	de	9
112	224	de	7
140	280	de	20
40	80	de	10
	5200		96

Weduw.		guld.		Weduw.	
20	-	2080	-	1	komt 104 gl. yder van een Jaar.
4	-	352	-	1	komt 88 gl. yder van 44 weken.
6	-	480	-	1	komt 80 gl. yder van 40 weken.
20	-	1200	-	1	komt 60 gl. yder van 30 weken.
9	-	504	-	1	komt 56 gl. yder van 28 weken.
7	-	224	-	1	komt 32 gl yder van 16 weken.
20	-	280	-	1	komt 14 gl. yder van 7 weken.
10	-	80	-	1	komt 8 gl. yder van 4 weken.

89. Item, 100 Weduwen hebben te delen 8568 guld., waar onder zyn 40 van 365 dagen, nog 8 van 360 dagen, nog 11 van 300 dagen, nog 10 van 265, nog 7 van 200, nog 6 van 180, nog 9 van 160, nog 5 van 150, nog 3 van 120, nog een van 100 dagen: Vrage hoe veel yder daar van hebben moet?

Wed.		Dag.		gemult.
40	-	365	-	14600
8	-	360	-	2880
11	-	300	-	3300
10	-	265	-	2650
7	-	200	-	1400
6	-	180	-	1080
9	-	160	-	1440
5	-	150	-	750
3	-	120	-	360
1	-	100	-	100
100				

		Capt.
28560	-	8568
1	—	3

	guld.		Weduw.
1460	4380	de	40
288	864	de	8
330	990	de	11
265	795	de	10
140	420	de	7
108	324	de	6
144	432	de	9
75	225	de	5
36	108	de	3
10	30	de	1
	8568	-	100

Digitized by Google

Weduw.		guld.		Weduw.	
40	-	4380	-	1	komt 109 guld. 10 stuiv. yder van 365 dagen.
8	-	864	-	1	komt 108 guld. yder van 360 dagen.
11	-	990	-	1	komt 90 guld. yder van 300 dagen.
10	-	795	-	1	komt 79 guld. 10 stuiv. yder van 265 dagen.
7	-	420	-	1	komt 60 guld. yder van 200 dagen.
6	-	324	-	1	komt 54 guld. yder van 180 dagen.
9	-	432	-	1	komt 48 guld. yder van 160 dagen.
5	-	225	-	1	komt 45 guld. yder van 150 dagen.
3	-	108	-	1	komt 36 guld. yder van 120 dagen.
1	-	30	-	1	komt 30 guld. de eene van 100 dagen.

Factorië

* Van des Facteurs provizie, zyn voordeel of arbeyts loon, daar af wort verscheydentlyk gesproken: te weten, of men dat betrekken zal in of buyten des Koopmans handel gelt, hoe veel 't een tegen het ander verscheelt, bewysen de 2 volgende Voorbeelden welk den Leerling dienen zullen om op de voorwaarde des gespreks te merken, en nauw agt te nemen hoe het is in de accoort bedongen.

1. Item, een Koopman verdraagt met zyn Factoor, hem te geven 2000 guld. om te Koophandelen, mits hy zynen dienst zo waardig achten zal als 400 guld., genietende alzo na behoren van de winst, die ten eynde zekere tyd bedraagt 600 guldens: Vrage, hoe veel de Factoor van de winst toe komt?

Koopman 2000
Factoor 400

2400 - 600 - 400
6 — 100 gl. winst.

2. Item, een Koopman accordeert met een Factoor, hem te doen 2000 guld. om zynen handel mede te dryven, genietende voor de moeyten van de winst zo veel 400 guld. Kapitaal vermag Vrage, wat hem van 600 guld. winst toe komt?

koopm. — winst — factoor.
2000 - 600 - 400
2 — 2
komt 120 gl. de factoor.*

* Dit verscheelt tegen de eerste 20 guld., die, het zy den Koopman of Factoor toe komt, wy oordelen die den Factoor toe komt, door dien dat 120 is $\frac{1}{5}$ van 600, welk is de gehele winninge die door de bekende zomma des Koopmans gedaan is: Indien dan den Factoor zo veel genieten zal als 400 guld. vermag, en dat 400 guld. is $\frac{1}{5}$ deel van 2000 guld., zoo vinden wy goet Ul. dat by 't volgende te bewyzen.

3. Item, een Koopman geeft aan zyn Factoor 2000 guld. om te Koophandelen, mits dien bescheyden, dat den Factoor zal genieten voor zynen dienst het $\frac{1}{5}$ van de winst: Vrage, tegen hoe veel Kapitaals den dienst des Factoors gerekent is?

$\frac{1}{5}$ 2000 } komt 400 gl.
de dienst van de factoor.

* $\frac{1}{5}$ Voor

Digitized by Google

. * ⅕ Voor den Factoor, en ⅘ voor den Koopman, maken te zamen een geheel van 2000 guld., of 1 ℞ zegge dan ⅘ is 1600 guld. in leg, wat ⅕ komt 400 guld. inleg, welk is ¼ van ⅘, zynde des Koopmans aanpart.

4. Item, een Koopman behandigt aan zyn Factoor 1600 guld., onder conditie dat den Factoor voor den handel zal hebben ¼ des gewins, bevinden na hunnen besproken tyd 200 guld. gewonnen te hebben: Vrage, hoe veel elks deel is, als den Factoors dienst buyten des Koopmans handel geld gehouden wort?

guld.
¼ 1600 koopman
400 factoor

2000 - 200 - 400

komt 40 factoor.
komt 160 koopman
volgens de eerste manier.

5. Item, of men rekende dat den Factoor ¼ van de winst hebben moste, en zyn dienst wonne in de 1600 guld.: Vrage, hoe veel elk als dan van de 200 guld. winst ontfangen?

1600 is 400 guld.
¼ winst
1600 - 200 - 400
4
4 komt { 50 factoor. / 150 koopman.

Ofte Aldus.

winst.
200
¼ komt { 50 factoor. / 150 koopman.
welke manier opregt is.

6. Een Koopman geeft zynen Factoor 900 guld., daar by legt den Factoor 300 guld.: geniet voor zynen dienst en inleg ⅓ van de winst: Vrage, op hoe veel inlegs zynen arbeyt gerekent wort?

winst Capt. winst
⅔ - 900 - ⅓
2
900 - 450 - 300
3
3 komt 150 guldens.

7. Een Koopman geeft zyn Factoor 900 gl. om te handelen, daar by legt den Factoor 300 guld, om te genieten ¼ des gewins: Vrage, hoe veel provizie de Factoor den Koopman rekent voor zyn verdiende loon?

900 gl. koopman.
300 gl. factoor.
¼ 1200 } komt 400 gl. winst.
3
1200 - 400 - 300
4
4 komt 100 guldens.

8 Item, een Koopman geeft zyn Factoor 900 guld, den Factoor leyt 'er by 300 guld. met zynen arbeyt, welk mede gerekent wort op 100 guld. van des Koopmans geld gerekent, bevint ten eynde des tyds 300 guld. gewonnen te hebben: Vrage, wat elk toe komt van de winst?

guld.
900 koopm. 300 gl.
300 fact. 100 by.

1200 - 300 - 400
3
3 komt { 100 gl. factoor. / 200 gl. koopman.

9. Item, een Koopman bestelt aan zyn Factoor 900 guld, waar by den Factoor 300 gl. doet, zynen dienst wort gerekent in des Koopmans geld op 100 guld.: Vrage, wat gedeelte elk van de winst hebben zal?

guld. 900
by 300
―――
1200

300
100 by
―――
$\frac{400}{1200}$ | $\frac{1}{3}$ factoor.

900
af 100
―――
$\frac{800}{1200}$ | $\frac{2}{3}$ koopman.

komt { $\frac{2}{3}$ de koopman.
 $\frac{1}{3}$ de factoor.

10. Een Factoor ontfangt van zyn Koopman 900 guld., daar by legt hy 300 guld, en zyn loon wort gerekent als contant geld boven zyn inleg op 100 guld.: Vrage, wat deel elk van de winst hebben zal?

guld. 900
300
100
―――
13

komt { $\frac{9}{13}$ koopman.
 $\frac{4}{13}$ factoor.

11. Een Koopman doet zyn Factoor 240 guld., mits conditie dat de Factoor daar mede zal handelen voor haar beyde, zo zal hy voor zyn dienst hebben ¼ van de winst: Vrage, op hoe veel Kapitaal zyn dienst gerekent is?

winst Capt. winst
$\frac{3}{4}$ - 240 - $\frac{1}{4}$
3 ―――
komt 80 gl. fact. zyn dienst.

12. Item, een Koopman geeft aan zyn Factoor 150 guld., daar by de Factoor leyt 40 guld., zo zal hy voor zyn dienst en ingeleyde geld genieten de ⅖ part van de winst: Vrage, op hoe veel zyn dienst gerekent is?

winst inleg winst.
$\frac{3}{5}$ - 150 - $\frac{2}{5}$
3 ―――
50
2
―――
100
factoor 40 inleg af
―――
komt 60 gl. de dienst.

13. Een Factoor heeft ontfangen van een Koopman 187 guld., daar by leyt de Factoor een zekere zomma, en zyn dienst is gerekent op 75 guld.: Vrage, hoe veel de Factoor heeft ingeleyt, als hy krygt ⅖ part van de winst?

winst Capt. winst.
$\frac{3}{5}$ - 187 - $\frac{2}{5}$
2
―――
374
3 ―――
124⅔
75
―――
komt 49 gl. 13⅓ stuiv.

14. Een Koopman heeft aan zyn Factoor gegeven een zekere zomma, om daar mede te handelen, daar de Factoor by leyt 50 gl., en zyn dienst wort gerekent op 75 guld.: Vrage, zo de Koopman van de winst hebben moet de ⅗ part, hoe veel de Koopman heeft ingeleyt?

factoor { 50
 75
winst ――― winst.
$\frac{2}{5}$ - 125 - $\frac{3}{5}$
3
―――
375
2 ―――
komt 187½ gl. koopm. ingeleyt.

15. Een Koopman geeft aan zyn Factoor 60 guld., zo zal hy ⅙ van de winst genieten, en de

Digitized by Google

de Factoor de rest: Vrage, op hoe veel inleg den Factoors dienst is gerekent?

winst Capt. winst.

1/5 - 60 - 1/3
3
———
180
5 ———

komt op 36 gl. zyn dienst.

16. Item, hoe veel zal een Koopman aan zyn Factoor moeten geven, en dat den Factoor daar by zal doen 300 guld. boven zyn dienst, die men rekent in des Koopmans geld op 100 guld. dat de Koopman zal hebben 2/3 deel van de winst?

300
100 by
———
1/3 - 400 - 2/3
2
———
800
100 by
———

komt 900 gl. de koopman.

17. Hoe veel zal den Koopman aan den Factoor behandigen, om te hebben 1 2/3 deel van de winst, als de Factoor daar by leggen zal 300 guld. en dat zyn dienst gerekent zal worden op 100 guld. contant of buyten des Koopmans geld?

Factoor
300
100 by
———
1 1/3 - 400 - 1 2/3
4 ———
100
9
———

komt 900 guldens.

18. Als een Koopman aan zyn Factoor behandigt heeft 2000 guld. om te handelen, hem gevende 1/5 uyt het gewin in zyn kapitaal: Vrage, of 't den Factoor 1/4 des gewins begeerde, hoe veel hy daar by zoude moeten leggen?

guldens.
1/4 - 2000 } 500
1/5 - 2000 } 400
———

komt 100guld.

19. Een Koopman accordeert met zynen Factoor hem te doen hebben 600 guld. om te handelen, vermits des Factoors dienst zal geagt worden als 200 guld. inlegs, 't geschiet dat den Koopman door ongelegentheyt, aan den Factoor niet meer en geeft dan 400 gl.: Vrage, wat gedeelte elk van de winst dan hebben zal:

200   200 | 1
400   ——— | —
———   600 | 3
600   400 | 2
     ——— | —
     600 | 3

komt 2/3 de koopman.
en 1/3 de factoor.

20. Een Koopman geeft aan zynen Factoor, in stede van 800 guld. maar 600 guld., den Factoor leyt daar by 400 guld., en daar en boven wort zyn dienst geestimeert op 200 guld. inlegs: Vrage, hoe veel elk van de winst hebben zal?

400 gl. inleg.
200 gl. dienst.
———
factoor 600
koopman 600
———
12

komt yder 1/2 deel.

21. Dat een Factoor gegeven worde van een Koopman 1000 guld., en hy hier by leyde in plaats van 600 maar 400 guld, en zyn dienst gerekent op 200 guld. contant: Vrage, wat elk van de winst hebben zal?

guld.   (2 komt
1000   10 | 5
600   — | — koopman.
———   16 | 8
16   6 | 3
   — | — factoor.
   16 | 8

22. Een

22. Een Factoor ontfangt van zynen Koopman 600 guld., daar by legt hy 200 guld., en zynen Perzoon wert geſchat te verdienen het $\frac{1}{4}$ van de winſt in 't geheel: Vrage, wat elk hebben zal van de 200 guld. winſt?

guld.	guld.
600	200 $\frac{1}{4}$ af
200	50
8	150
4 —	75

75 ⟨ 3 | $112\frac{1}{2}$; 1 | $37\frac{1}{2}$

50 by

de factoor $87\frac{1}{2}$ gl.
de koopman $112\frac{1}{2}$ gl.

23. Een Factoor ontfangt van zynen Koopman 600 guld., daar by legt hy 200 guld, en zynen Perzoon wert geſchat te verdienen het $\frac{1}{4}$ van de gehele winſt: Vrage, wat is zyn dienſt waart geſchat?

guldens
600 koopman.
winſt 200 factoor.

$\frac{3}{4}$ - 800 - $\frac{1}{4}$
3

komt $266\frac{2}{3}$ gl.

24. Twe koopluiden in Compagnie, behandigen aan hunnen Factoor, de een 600 guld., de ander 800 guld. voor een Jaar, om voor zyn bedryf te genieten $\frac{1}{3}$ van de winſt, ten eynde 4 maanden legter den Factoor by in Compagnie 250 guld. hebbende ten eynde des Jaars zamen gewonnen 450 guld.: Vrage, wat elk van de winſt toekomt?

		maand.	(40		winſt
A.	600 -	12 -	720	18	450 $\frac{1}{3}$
B.	800 -	12 -	960	24	150
F.	250 -	8 -	200	5	
				47 —	300

	komt	
18	$114\frac{42}{47}$ guld.	A.
24	$153\frac{9}{47}$ guld.	B.
5	$31\frac{43}{47}$	
	150 by	

komt $181\frac{43}{47}$ gl. de Factoor.

* Multipliceert elks inleg met zyn tyd, en werkt na den Regel van Gezelſchap, komt voor den Factoor $\frac{1}{3}$ van de gehele winſt minder als hy toekomt, daarom neemt $\frac{1}{3}$ van de winſt in 't geheel, en legt het by de Factoors uytkomſt, zal komen zo het behoort.

25. Een Koopman accordeert met zyn Factoor, dat hy hem geven zal 800 guld., vermids den Factoor daar by leggen zal 500 gl., om de winſt half te delen, het geſchiet dat den Koopman 1000 guld geeft, en den Factoor maar 400 gl. bygelegt: Vrage, wat gedeelte elk van de winſt hebben zal?

800
500

800 - 300 - 1000 } 375 guld.
400 guld. by

775

koopman 1000
factoor 775

1775 — winſt 1

	komt	
1000	$\frac{40}{71}$	koopman.
775	$\frac{31}{71}$	factoor.

26. Een

26. Een Factoor ontfangt van Swaanswyk de Mayer, en van aghthoven Koopluiden, in Gezelschap zynde, een onbekende zomma gelds, belovende hem uyt de winning telaten trekken 5 maal zo veel als 'er ten 100 gewonnen zal worden, en nog de rest met haar luiden te delen, bevinden na gedane handel, dat 'er geprofiteert is 16 ten 100, nemende elk zyn ingeleyde Hooft-zomma na zig, en geven hem 't beloofde geld, het overschot deylen zy onder haar vieren, en ontfangen elk 124 guld.: De vrage is, hoe groot yder zyn inleg geweest is,

124
met 4 mult.

496
5 maal 16 is 80 guld. by is factoors winst.

winst 16 - 100 - 576 winst.
36 | 36

komt 3600 guldens met haar drien.

koop. gl. inleg koop.
3 - 3600 - 1

komt 1200 yder.

Vee-weydinge.

1. Twe Osseweyders huuren een stuk Lands voor 150 g-guld., daar in brengt A 20 Ossen, en B 15 Ossen: vrage, hoe veel elk daar toe betalen zal?

g-guld.
A. 20 | 4 150 - (4
B. 15 | 3 60

7 — 210 komt
1 — 30 — 4 | 120 A.
3 | 90 B.

2. Item, Kallenburgh en Nekker, Osseweyders, huuren een Weyde, daar in brengt Kallenburgh 20 Ossen, en Nekker 30 Ossen, zy verkopen uyt de Weyde 10 Voer Hooy tot 5 guld. 5 stuiv. 't Voer, bevinden dat elk Beest 5 Ryksdaalders tot $2\frac{1}{2}$ guld 't stuk verweyt heeft: Vrage, hoe veel g-guld. zy de Weyde gehuurt hebben?

	voer Hooy
Ossen 20	10
30	$5\frac{1}{4}$
50	50
5	$2\frac{1}{2}$
Ryksd. 250	$52\frac{1}{2}$
$2\frac{1}{2}$	625 by
500	$677\frac{1}{2}$
125	1355
guld. 625	5
	6775
	14
	komt $483\frac{13}{14}$ g-gl.

 3. Item,

Digitized by Google

3. Item, Born en van Goeten, Osseweyders, huuren te zamen zekere Morgen Lants, waar op den Heer Born jaagt 20 Ossen, die weydende 5 maanden, twe maanden daar na zoo brengt 'er den Heer van Goeten op 15 Ossen voor drie maanden, verkoopen voor 65 guld. aan Hooy: Vrage, hoe veel elk daar en boven nog heeft te betalen, alzo zy de Weyde gehuurt hebben voor 410 guld.?

					guld.
B.	20 -	5 -	100	20	410
G.	15 -	3 -	45	9	65
					345

B. 20
G 9

29 — gl. 345 < 20 } komt 237 $\frac{27}{29}$ gl.; 9 } 107 $\frac{2}{29}$ gl.

4. Drie Osseweyders, als A, B, C, huuren een Weyde, waar in dat A brengt 20 Ossen voor 2 maanden lang, B 30 Ossen voor 2½ maand, C 40 Ossen voor 48 dagen lang: Vrage, alzo zy die gehuurt hebben voor 410 guld.: De vrage is, hoe veel dat elken Os van yder Perzoon in 't bezonder van Wey loon gekost heeft?

A.	20 -	60 -	120	40
B.	30 -	75 -	225	75
C.	40 -	48 -	192	64

40
75
64

179 — gl. 210 < -40 } 91 $\frac{111}{179}$; -75 } 171 $\frac{141}{179}$; -64 } 146 $\frac{106}{179}$

Ossen	gl.	of		
20 -	91 $\frac{111}{179}$ -	1 }	4 $\frac{104}{179}$	gl. A.
30 -	171 $\frac{141}{179}$ -	1 }	5 $\frac{130}{179}$	gl B.
40 -	146 $\frac{106}{179}$ -	1 }	3 $\frac{119}{179}$	gl. C.

5. Drie Ossekopers hebben gehuurt een Weyde, voor een zekere tyd en geld, daar op houden zy 90 Ossen, den eenen betaalt voor 60 dagen Wey-loon 240 guld., den andere voor 75 dagen 225 gulden, den derden voor 48 dagen 96 gulden: De vrage is, hoe veel Ossen elk daar in gehadt heeft?

Dagen gedeelt door yders geld.

Dagen		guld.	
60	-	240	} 4
75	-	225	} 3
48	-	96	} 2

A. 4
B. 3
C. 2

— Ossen komt Ossen.
9 - 90

1 - 10 < -4 } 40 A.; -3 } 30 B.; -2 } 20 C.

* Divideert elks geld met zyn tyd, komt proportie om de Ossen te delen, werkt dan als men in de Regel van Gezelschap doet komt als boven.

6. Een Steedman handelt met een Landman, dat hy hem zal weyden 140 Schapen, 4 Iaren lang, en ten eynde des tyds genieten den halve wasdom en kapitaal, Door misverstant scheyden zy van den anderen, ten eynde van twe Jaren bevinden den hoop te wezen in 't geheel 360 Schapen: Vrage, hoe veel elk na bedongen voorwaarde toekomt?

Schaap.	Schaap.
360	140
af 140	½ —
—	70
220	
70	
—	
290	

Jaar	Schaap.	Jaar.
4 -	290 -	2
—	2 —	
2	145	

145 Schapen de Landman.

Schapen.
360
145
—
komt 215 de Steeman.

7 Een

7. Een Burger bestelt by een Boerman 130 Schapen, om te weyden voor drie Jaren, op gelyke deylinge, daar by den Boer doet 60 Schapen, op gelyke wyze, als zy 2 Jaar 4 maanden die geweyt hebben, scheiden zy van malkanderen: De Vrage is, hoe veel elk toekomt, zoo der in het geheel 540 Schapen bevonden worden?

Schap. geheel
540
190
———
350
$\frac{1}{2}$ ———
175 boer
$50\frac{5}{9}$ boer
$36\frac{2}{3}$ boer
———
is $262\frac{2}{9}$ Schap. de boer.

130
$\frac{1}{2}$ ———
3 - 65 - $2\frac{1}{3}$
3 — 7 — 7
9 . . 455
———
$50\frac{5}{9}$ boer.

Schapen geheel
540
$262\frac{2}{9}$ de boer
———
komt $277\frac{7}{9}$ de burger.

60
$\frac{1}{2}$ ———
3 - 30 - $2\frac{1}{3}$
10 — 7
7
———
3 - 70 } $23\frac{1}{3}$ schapen.

60 Schapen
$23\frac{1}{3}$ af
———
$36\frac{2}{3}$ de boer.

8. Een Burger met een Herder accorderen te zamen, dat de Burger aan den Herder doen zal 250 Schapen voor 4 Jaren, om ten eynde des tyds gelyk te deylen, 't zy in winst of verlies, na een Jaar doet 'er den Burger by nog 150 Schapen: De vrage is, na wat tyd zy te zamen deylen zullen?

250 — 4 — 1000
150 — 3 — 450
——— ———
400 1450 { 4
400 { $3\frac{5}{8}$ trek af
———
$0\frac{3}{8}$ rest

4
$0\frac{3}{8}$
———
$4\frac{3}{8}$ Jaar, is 4 Jaar, 4 maanden, 15 dagen.

Anders.

Substraheert van 4 en 1 Jaar, dat 's 5 Jaar.
0 - $7\frac{1}{2}$ maand.
4 - 4 - 15 dagen.

Als 250 Schapen in de Weyde gehouden worden $7\frac{1}{2}$ maand, zo worden 150 gehouden $4\frac{1}{2}$ maanden, staat aldus in gelyke proportie.

250 ╳ $7\frac{1}{2}$ — 1125
150 ╳ $4\frac{1}{2}$ — 1125

Rekening

Digitized by Google

Rekening van Intreſt of Gewin.

INtreſt of gewin, leren wanneer ymant zyn geldt uytſtellen wil voor eenige tyd, om ten eynde van dien, te winnen zeker geld op den uyt geſtelden zomma, of ten 100 £ of guld. min en meer na advenant, welke winſt op twederleye wyze geſchiet: te weten, op zimpel gewin of wins gewin.

Simpel gewin is 't gene dat men met de Hooft zom gewint, ten eynde des tyds gewin is, als men ten eynde des tyds de Hooft-zomma en 't gewin te zamen voegt, en wederom te zamen voor zekere tyd uyt geeft tot gewin, als dan wint Hooft-zoma en gewin, dat kan men doen veel Jaren na den anderen, adderende de winſt altyd by de Hooft zomma, lange of veel verlopen Jarige rekeninge, waar dat Hooft-zomma en 't gewin in den anderen gemengt is af te rekenen, of zo zommige zeggen, te diſconteren, is het tegendeel van wins gewin; om hier af eenige onderwys te doen, volgen deze onderſtaande Voorbeelden.

1. Als 100 guld. in 't Jaar winnen 6 gulden, hoe veel zal dan winnen 750 gulden?

gl. winſt gl.
100 - 6 - 750
2 3 15
3
komt 45 gl. winſt.

2. Als 750 guld. winnen in 't Jaar 45 gulden, hoe veel zal winnen dan 100 gulden?

gl. winſt gl.
750 - 45 - 100
5 3 2
2
komt 6 gl. winſt.

3. Als men om 6 guld. te winnen, moet hebben 100 guld. Hooft-geld, hoe veel Hooft-geld moet men hebben om 45 guld. te winnen?

winſt Capt. winſt.
6 - 100 - 45
2 50 15
15
komt 750 gl. Capt.

4. Om 45 gulden te winnen, moet men hebben 750 gulden kapitaal, hoe veel kapitaal om 6 guld. te winnen?

winſt Capt. winſt.
45 - 750 - 6
3 50 2
2
komt 100 gl. Capt.

5. Als 100 gulden in 12 maanden winnen 6 guld., hoe veel zal dan winnen 750 gulden in 4 maanden?

maand. winſt maand.
12 - 6 - 4
2 komt 2 winſt.

Capt. winſt Capt.
100 - 2 - 750
5 5 komt 15 winſt.

Ofte Aldus.

Capt. 5 100 - 6 winſt
maand. 2 12 - 750 15 Capt.
winſt * - 4 2 maand.
komt 15 winſt.

6. Als 750 gulden in 4 maanden 15 guld. winnen, hoe veel winnen dan 100 gulden in 12 maanden?

maand.

Digitized by Google

maand. winst maand.
4 - 15 - 12
3
3
750 - 45 - 100
5 3 2
2

komt 6 winst.

Ofte Aldus.

5 750 - 15
2 4 - 100 2
* - 12 6

komt 6 winst.

7. Als men in 12 maanden 6 gulden wint met 100 gulden, hoe veel zal men dan van doen hebben, om in 4 maanden 15 guld. te winnen?

12 > 100 < 4
6 > 100 < 15
50
15

komt 750 gl. Capt.

Ofte aldus.

50 100 - 6 6
3 12 - *
15 - 4

komt 750 gl. Capt.

8. Om in 4 maanden 15 guld. te winnen, behoeft men 750 guld. kapitaal te hebben, zegt my hoe veel kapitaal men hebben moest, om na dien in 12 maanden 6 guld. te winnen?

4 > 750 < 12
15 > 750 < 6
50
2

komt 100 gl. Capt.

Ofte Aldus.

Capt. 50 750 - 15 winst.
maand. 2 4 - * Capt.
winst 6 - 12 2 maand.

komt 100 gl. Capt.

9. Als 750 gulden winnen 15 gulden in 4 maanden, in hoe veel maanden zal men met 100 gulden 6 winnen?

750 > 4 < 100
15 > 4 < 6
2

komt 12 maanden.

Ofte aldus.

5 750 - 15
2 4 - 100 2
6 - *

komt 12 maanden.

10. Als 100 guld. winnen 6 in 12 maanden, in hoe veel tyds zal men met 750 guld. 15 guld. winnen?

100 > 12 < 750
6 > 12 < 15
2
2

komt 4 maanden.

Ofte Aldus.

2 100 - 6
2 12 - 750 5
15 - *

komt 4 maanden.

11. Als 100 £ wint 6 in 't Jaar, hoe veel zal 750 £ in 2 Jaar 2 maanden winnen?

2 100 - 6
2 12 - 750 15
* - 26 13
2 —— 195

komt $97\frac{1}{2}$ ℒ winst.

12. Als 100 ℒ in 't Jaar 6 verlieft, hoe veel is 't verlies van 750 ℒ in 2 Jaar 2 maanden?

verlies
100 > 6 < 750
12 26
10 75
120 130
20 182
1950
2 ——

't verlies komt $97\frac{1}{2}$ p.fl.

13. Als 100 ℒ winnen 6 in 't Jaar, hoe veel dan 1 ℒ in 1 maant?

Capt. 5 100 - 6 winst
maand. 12 - 1 ℒ Capt.
winst ß. * - 1 maand.
ℒ 1 - 20 ß.
ß. 1 - 12 ß.
2 —— 6

komt $1\frac{1}{2}$ groot.

14. Hoe veel is de winst van 1 gulden ter weke, als men 6 in 't Jaar geeft?

5 100 - 6
13 52 - 1
* - 1
1 - 20
1 - 16 4
65 —— 24

komt $\frac{24}{65}$ penning.

15. Als 1 guld. ter weke wint $\frac{24}{65}$ penning, hoe veel 100 's Jaars dan?

1 - $\frac{24}{65}$ 6
1 - 100
* - 52 4
20 - 1
4 16 - 1
5 65 - 1

komt 6 gl. winst.

16. Als 100 ℒ in 12 maanden winnen 6, hoe veel wint dan 750 ℒ in 't Jaar, in een maant, in een weke, in een dag?

p.fl. winst p.fl.
100 - 6 - 750
2 3 15
15

komt 45 p.fl. 's Jaars.

maand. winst maand.
12 - 45 - 1
4 - 15 } komt $3\frac{3}{4}$ ℒ in de maand of 75 ß in de maand.

maand. weken maand.
12 - 52 - 1
3 13
3 ——

komt $4\frac{1}{3}$ weeks.

week. winst week.
$4\frac{1}{3}$ - 75 - 1
3
13
13 - 225 } komt $17\frac{4}{13}$ ß in de week.
(4

Dagen winst Dagen.
365 - 45 - 1
5 —— 20
73
900
5 ——
180
73 ——

komt $2\frac{34}{73}$ ß in de Dag.

17. Myn geld heeft uytgestaan tegen 6 ten 100 's Jaars, den tyt van 4 maanden, ontfangt wederom voor kapitaal en winst 765 gulden: Segt my de eerste uytgift?

maand.

Digitized by Google

maand. winst maand.

12 - 6 - 4

3 2

102 - 100 - 765

51 50 15

50

komt 750 gl. de uit gaaf.

18. Ik heb myn gelt aan een Koopman uytgestelt: te weten, 750 guld. voor 4 maanden tegens 6 ten 100 's Jaars, den tyt uyt of om zynde, begeert van my dat ik hem de zomma en winst nog ½ maant zouden laten behouden, mits betalende ¼ par cento, zegt my hoe veel my in alles komen zal?

maand. winst maand.

12 - 6 - 4

2

100

100 - 102 - 750

2 51 15

51

100 - 100¼ - 765

20 401 153

4 153

80 - - 61353 } 766 guld.

(73

20

80 - 1460 } 18 stuiv.

(20

16

80 - 320 } 4 pen.

komt 766 gl. 18 st. 4 pen.

19. In hoe veel tyt zoude men 100 £ dubbelleren, als men zimpele Intrest rekent tegen 10 ten 100 's Jaars?

100 p fl. dubb. komt 200 p. fl.

sub. 100 p. fl.

winst 100 p. fl.

Capt. 100 > Jaar 1 < 100 Capt.

winst 10 > < 100 winst.

komt 10 Jaar.

20. Stellende op Intrest 750 £, zegt nu als ik zimpelyk geniet 10 par cento 's Jaars, hoe veel tyd die uytstaan zullen om te komen tot 1500 £?

Capt. en winst 1500 p. fl.

Capt. 750 p. fl.

winst. 750 p. fl.

Capt. 100 > Jaar 1 < 750 Capt.

winst. 10 > < 750 winst.

komt 10 Jaar.

21. Als men 750 £ op slegte Intrest uytgeest, tegen 10 ten 100 's Jaars, in hoe veel Jaren zouden zig tripileren, of komen tot 2250 p. fl.?

Capt. en winst 2250 p. fl.

Capt. 750 p. fl.

winst. 1500 p. fl.

Capt. 100 > Jaar 1 < 750 Capt.

winst 10 > < 1500 winst.

2

10

komt 20 Jaar.

Proeve.

Proeve.

2250
750

Jaar — Jaar.
75 - 1500 - 1

komt 75 guld.
20

1500
750

komt 2250 p.fl.

Ofte Aldus.

2250 p fl.
750 p.fl.

10 - 1500 20
150 - 100
* - 1

komt 20 Jaar.

22. Item, Enen neemt op Intrest 750 £ voor 2 Jaren en 2 maanden, tegens 6 ten 100 's Jaars, enkele Intrest gerekent: Vrage, hoe veel hy ten eynde des tyds aan Kapitaal en Intrest te zamen uytkeren zal?

maand. winst maand.
12 - 6 - 26
2 komt 13 winst.

Capt. Capt w. Capt.
100 - 113 - 750
2 15 15

1695
2

komt 847½ p fl.

23. Segt my hoe lang men houden mag 750 £ tegen 6 ten 100 's Jaars, kleyne Intrest, om met 847½ £ te betalen?

Capt. winst 847½ p.fl.
Capt. 750 p.fl.

winst 97½ p.fl.

Capt. 100 maand. 750 Capt.
winst 6 > 12 < 97½ winst.
2

195
10

12 - 1950

komt 26 maand.

Ofte Aldus.

Capt. en winst 847½
Capt. 750

winst. 97½

100 - 6
2 12 - *
13 195 97½ - 750 5
0 - 2

komt 26 maand.

24. Enen heeft opgenomen 300 £ voor 8 maanden, tegen 8 ten 100 's Jaars; nog 500 p. fl. voor 7½ maand, tegen 9 per cento 's Jaars: De vrage is, hoe veel hy voor Intrest en Hooftgeld te zamen uytkeren zal?

maand. winst maand.
12 - 8 - 8
3 2 2
3 - 16 } 5⅓ winst.
(1

Capt. Capt.w. Capt.
100 - 105⅓ - 300

komt 316 £ vlaams.

maand. winst maand.
12 - 9 - 7½
4 5 15
2 8 - 45 } 5⅝ —
8 5

Capt.

Capt.	Capt.w	Capt.
100	- 105⅛ -	500

845
5

8 · 4225 { 528⅛ p fl.
(1 } 316 p.fl.

komt 844⅛ p fl.

Of door de Regel van Vyven.

100 > winst 8 < 300
12 ... 8 komt 16 winst

100 > winst 9 < 500
12 ... 7½ komt 28⅛ winst

300
500

komt 844⅛ winst

Ook aldus.

Capt.	100 - 8	2	winst
maand.	4 12 - 300		Capt.
winst	* - 8		maand.

komt 16 winst.

Capt.	100 - 9	3	winst
maand.	4 12 - 500	5	Capt.
winst	* - 7½	15	maand.

2 - 0
8 ——— 225

komt 28⅛ winst.
add. 16 winst.
500 Capt.
300 Capt.

komt 844⅛ Capt. en winst.

25. Een Koopman heeft opgenomen 300 p. fl. voor 8 maanden, tegen 8 ten 100 's Jaars; nog 500 p. fl. voor 7½ maand, tegen 9 ten 100 's Jaars, zyn Credituur neemt van hem wederom 375 p. fl. voor 6 maanden tegen 10 ten 100 's Jaars, nog 211 p. fl 9 ß, 2 ₰, voor een Jaar, tegen 12 ten 100 's Jaars, den tyd verlopen zynde, willen malkanderen den Intrest rescontreren, of met besloten beurze betalen, zegt my wat de een den anderen nog is schuldig uyt te keren?

100 > winst 8 < 300
12 ... 8 komt 16 winst.

100 > winst 9 < 500
12 ... 7½ komt 28⅛ winst.

komt A. winst 44⅛ p fl.

100 > winst 10 < 375
12 ... 6 komt 18¾ p fl. winst

100 > winst 12 < 211½¼
12 komt 25⅜ p. fl. winst

komt B. winst. 44⅛ p fl.
af A. winst. 44⅛ p.fl.

Rest 0 winst.

Capt. A. { 500
300

Capt. 800 p.fl

Capt. B { 375
211 - 9 - 2

Capt. 586 - 9 - 2

Rest 213 - 10 - 10 voor A die hy toe hebben moet van B.

26. Een Koopman neemt op Intrest 4300 guld., te betalen ten eynde van 8¼ maand te weten, 206 p. fl. 10 ß, 6 ₰, tegen 10¼ ten 100 Jaars, de reste tegen 8½ per cento 's Jaars: Zegt my wat den Intrest belopen zal?

Digitized by Google

Capt. 4300 guld. is 716⅔ £ vlaams.

p fl. (120 | maand. winst ma. | maand. winst maand.

716⅔ | 80 — 12 - 10¾ - 8¾ — 12 - 8½ - 8¾

206$\frac{21}{40}$ | 63 — 16 — 43 — 35 — 8 — 17 — 35

510,$\frac{17}{120}$ p fl. — 192 — 35 — 96 — 35

100 — 100 — 85 — 51

19200 - 1505 - 206$\frac{21}{40}$ — 8 — 301 — 8261 — 9600 - 595 - 510,$\frac{17}{120}$

153600 8261 — 1920 119 61217 — 120 — 119

301 — 1806 — 602 — 2408 — 38400 — 1920 — 550953 — 61217 — 61217

153600 - 2486561 } 16 £. (28961 — 20 — 38400 ... 7284823 } 31 £. (142423 — 20

7680 .. 28961 } 3 ß. (5921 — 12 — 11520 ... 142423 } 12 ß. (4183 — 12

640 .. 5921 } 9 g. (161 — 960 .... 4183 } 4 g. (343

£.	ß.	g.	(1920
16 -	3 -	9 $\frac{161}{640}$	483
31 -	12 -	4 $\frac{343}{960}$	686
			1169

komt 47 - 16 - 1$\frac{1169}{1920}$ de intrest.

27. Een is schuldig te betalen 1000 gulden: te weten, 500 guld. in 2 Jaar 4 maanden, andere 500 in 3 Jaar 8 maanden, zoude geern de 2 tyden in een mengen, en betalen de gelderen op een dag: De vrage is, hoe lang die is?

guld.	maand.	guld.
500 -	28 -	140
500 -	44 -	220
10		360
		12

komt 3 Jaar.

Ofte Aldus om dat de payen elke tyd even hoog zyn.

guld.	maand.
1 -	28
1 -	44
2 -	72
	36
	12

komt 3 Jaar.

Ofte

Ofte aldus.

guld Jaar. guld.
1 - $2\frac{1}{3}$
1 - $3\frac{2}{3}$

2 - 6 - 1

komt 3 Jaar.

28. Om den tyd te vinden, en houden dat ymant op neemt 500 gulden, voor 2 Jaar 4 maanden, tegen 10 ten 100 's Jaars nog 500 gulden, voor 3 Jaar 8 maanden, tegen 10 ten 100 's Jaars, beyde zimpelen Intreſt begeert Hooft-zom en Intreſt op enen tyd te betalen: De vrage is, wanneer de tyd wezen zal?

Capt. winſt Capt.
100 - 10 - 500 } 50
100 - 10 - 500 } 50
100

maand. winſt maand.
12 - 50 - 28 } $116\frac{2}{3}$
12 - 50 - 44 } $183\frac{1}{3}$
300

winſt Jaar winſt.
guld. 100 - 1 - 300 guld.

komt 3 Jaar.

29. Een neemt 300 guld. voor 3 maanden, tot 7 ten 100 's Jaars, mede 500 gulden voor 6 maanden, tot 9 ten 100 's Jaars accordeert met den crediteur, Hooft-ſomma en Intreſt, beyde payen op een tyd te betalen, nu zegt my den tyd wanneer?

Nota. Deze of diergelyke queſtien konnen na den gemenen regel niet regt gevonden worden, vermits ten 100 ongelyke Intreſt gegeven wort: als 't blykt.

Winſt.
100 - 7 - 300 } 21
100 - 9 - 500 } 45
66

500
300
Winſt.
800 - 66 - 100
2

komt $8\frac{1}{4}$ ten 100 in 12 maand.

maand. Winſt maand.
12 - 7 - 3 } $1\frac{3}{4}$
100 - $1\frac{3}{4}$ - 300 } $5\frac{1}{4}$ Winſt.

maand. Winſt maand.
12 - 9 - 6 } $4\frac{1}{2}$
100 - $4\frac{1}{2}$ - 500 } $22\frac{1}{2}$ Winſt.
add. $5\frac{1}{4}$

komt $27\frac{3}{4}$ Winſt.

Zegt nu aldus.

Capt. 100 - $8\frac{1}{4}$ 33 11 Winſt
Maand. 3 12 - 800 2 Capt.
Winſt 111 $27\frac{3}{4}$ - * Maand.
111 —— 22
komt $5\frac{1}{22}$ Maand.

Ofte aldus gelyk de voorgaande.

Capt. Winſt Capt.
100 - 7 - 300 } 21
100 - 9 - 500 } 45

komt 66 Winſt.

Maand. Winſt Maand.
12 - 21 - 3 } $5\frac{1}{4}$
12 - 45 - 6 } $22\frac{1}{2}$

komt $27\frac{3}{4}$ winſt.

Winſt Maand. Winſt.
66 - 12 - $27\frac{3}{4}$

22 3 111
22 ——
komt $5\frac{1}{22}$ maand.

En na de gemene Rekeninge of Regel komt maar $4\frac{7}{8}$ maanden, 't welk abuis is.

30. Een Koopman heeft van een ander op Intreſt genomen 800 gulden: te weten, 300 gulden tegen 7 ten 100 's Jaars, en 500 gulden tegen 9 ten 100's Jaars, ſtaan de penningen $5\frac{1}{22}$ maant: Vrage, hoe veel den Intreſt beloopt?

Capt.

Capt, 100 > W. 7 < 300 komt $8\frac{73}{88}$ gl. Winst
Maand. 12 > < $5\frac{1}{22}$

Capt. 100 > W. 9 < 500 komt $18\frac{81}{88}$ gl. W.
Maand. 12 > < $5\frac{1}{22}$

komt de intrest $27\frac{3}{8}$ gl.

Ofte Aldus.

gl. Capt. ~~100~~ - 7 gl. Winst
Maand. 4 ~~12~~ - ~~300~~ gl. Capt.
gl. Winst * - ~~5~~$\frac{1}{22}$ 111 Maand.
~~88~~ —— ~~777~~

komt $8\frac{73}{88}$ gl. Winst.

gl. Capt. ~~100~~ - ~~9~~ 3 gl. Winst
Maand. 4 ~~12~~ - 5~~00~~ gl. Capt.
gl. Winst * - ~~5~~$\frac{1}{22}$ 111 Maand.
~~88~~ —— ~~1665~~

komt $18\frac{81}{88}$ gl. Winst add. van bov.

komt $27\frac{3}{4}$ gl. Winst geheel.

31. Ymant neemt voor 2 Jaren 750 p. fl. op zimpel Intrest, tegen 6 ten 100 's Jaars: Vrage, hoe veel hy, de jaren om zynde, voor kapitaal en Intrest betalen zal?

Nota. Zoo menig Jaar de Hooft-somma staat, zo veel maal addeert den Intrest op den Jaren.

6 winst.
2 Jaar.

~~100~~ - ~~12~~ - ~~750~~
~~2~~ 6 15
6

90 winst.
750 Capt.

komt 840 Capt.

Ofte aldus.

6 winst.
2 Jaar mult.

12
100 add.

~~100~~ - ~~112~~ - ~~750~~
~~2~~ 56 15
15

komt 840 Capt. en intrest.

32. Men neemt op zimple Intrest 750 p. fl. voor 2 Jaar, tegen den penning $16\frac{2}{3}$'s Jaars: Vrage, hoe veel Kapitaal en Intrest bedragen zal?

Nota. den penning $16\frac{2}{3}$ is zo veel als 6 ten 100, zo menig Jaar 't geld uyt staat, zo menigmaal 2 addeert tot den penning: aldus

penning $16\frac{2}{3}$
add. 2 Jaar.

$16\frac{2}{3}$ - $18\frac{2}{3}$ - ~~750~~
~~50~~ 56 15
15

komt 840 Capt. en intrest.

33. Als men met 750 p. fl. in 4 maanden wint 15 p. fl., daar na met de zelve Hooftzomma in 3 maanden wint nog 15 p. fl.: De vrage is, hoe veel ten 100 in 't Jaar gewonnen is?

750 / 4 > 15 < 100 / 12 komt 6

750 / 3 > 15 > 100 / 12 komt 8

komt 14

Ofte

Ofte aldus.

15 150 - 15
4 - 100 2
* - 12 3

komt 6 winſt.

15 150 - 15
3 - 100 2
* - 12 4

komt 8 winſt add.

komt 14 winſt.

34. Zo men ſchuldig waar 130 p. fl. 13 ß, 4 ₰, voorleden 4 maanden moſt hy die al voldaan hebben, en men geeft den Crediteur een Obligatie van 139 p.fl. 8 ß, 11 ₰, welk vervalt over 3½ maant toekomende: Vrage, hoe veel hy ten 100 in 't Jaar profyt doet?

Maand.		£.	ß.	₰.
4	ontv.	139 -	8 -	11
3½	uitgaaf	130 -	13 -	4
7½	komt	8 -	15 -	7

ofte $8\frac{187}{240}$ £ winſt.

130⅔ winſt 100
7½ > $8\frac{187}{240}$ < 12

15 — 2101 (7) — 50 (2)
392 — 301 (7) — 2
100 (7) — 43 (4)
28 (7)
4

is 10¾ ten 100.

35. Zegt my als ik 750 gulden op Intreſt geve voor 4 maanden, tegen 6 ten 100 's Jaars, en ten eynde des tyds begeert den Debiteur die nog 2½ maant te houden tegen 8 ten 100 's Jaars, en rekenen zimple Intreſt, hoe veel zal ik ten eynde des tyds in alles ontfangen?

Capt. 100 - 6 winſt
Maand. 12 - 750 Capt.
winſt. * - 4 Maand.

komt 15 winſt.
750 add.

komt 765 Capt. en intreſſen over 4 maand.

Stelt nu weder op intreſſen de 765 gl. 2½ maand. tegens 8 ten 100 Jaars.

Aldus.

Capt. 4 100 - 8 2 winſt.
Maand. 4 12 - 765 153 51 Cap.
winſt * - 2½ 5 Maand.
noem. 2 - 0 noem.
4 —— 51

komt 12¾ winſt.
add. 765 guld.

komt 777¾ guld.

36. Hoe veel gelds zal men uytzetten, 6 maanden lang tegen 8 ten 100 's Jaars, om zo veel te winnen als men doet met 1000 gl. in 8 maanden, tegen 10 ten 100 's Jaars?

100 - 10
3 12 - 1000
* - 8 2
3 —— 200

komt 66⅔ winſt.

Capt 25 100 - 8 4 winſt.
maand. 2 12 - * Capt.
winſt 200 66⅔ - 6 maand.
noem. 0 - 3 noem.
5000 —— 3

komt 1666⅔ guld.

Proeve aldus.

100 winſt 1666⅔
12 > 8 < 6

komt 66⅔ winſt.

Nota: Den Autheur zegt van $1333\frac{1}{3}$ guld. het welk myns dunken niet waar kan zyn, want als 100 in 12 maanden wint 10, dan wint 1000 in 8 maanden $66\frac{2}{3}$, nu heeft $66\frac{2}{3}$ winst in 6 maanden vandoen $1666\frac{2}{3}$ Capt. in gelykheyt, dat 8 winst in 12 maanden 100 Capt. van doen heeft.

37. Hoe veel gelds zal men uytdoen den eersten January tot half Augustus, tegen $10\frac{1}{4}$ ten hondert 's Jaars, om te winnen 8 p.fl. 15 ß, 7 groot?

Merkt: stelt 8 p.fl., 15 ß, 7 g in zyn gedeelte, en is $8\frac{1}{2}\frac{17}{240}$ p.fl., en van den eersten January, tot half Augusti is $7\frac{1}{2}$ maand. door den Regel van 5 Verkeerd.

Capt.

Maand 12 > 100 < $7\frac{1}{2}$ Maand.
winst $10\frac{1}{4}$ > < $8\frac{1}{2}\frac{17}{240}$ winst.

komt $130\frac{2}{3}$ p.fl. Capt.

Ofte aldus.

2 100 - $10\frac{1}{4}$ 41
4 12 - *
49 2107 $8\frac{1}{2}\frac{17}{240}$ - $7\frac{1}{2}$ 15 3
0 - 30
302 ——— 2

komt $130\frac{2}{3}$ p.fl.

38. Zegt my hoe veel gelds men voor een jaar moet doen aan een ander, tegen 8 ten 100 's jaars, om 100 guld. te ontfangen?

8
100 add.

108 - 100 - 100

27 25

100

27 - 2500 } komt $92\frac{16}{27}$ guld.
(16

39. Ymant wil geld op Intrest uitdoen, voor 8 maanden, tegen 8 ten 100 's jaars, en begeert ten eynde des tyds te ontfangen 100 guld., met Hooftzom en winst te zamen: Vrage, hoe veel hy uyttellen zal?

maand. winst maand.
12 - 8 - 8

3 2 2

3 - 16 } $5\frac{1}{3}$
(1

Capt.w. Capt. Capt.w.
$105\frac{1}{3}$ - 100 - 100

3 4

316 25

4

300

79 25

79 - 7500 } 94 guld.
(74

20

79 - 1480 } 18 stuiv.
(58

16

79 - 928 } $11\frac{59}{79}$ pen.
(59

komt 94 gl. 18 st. $11\frac{59}{79}$ pen.

40. Een Koopman koopt 60 stuks Karzayen, tot 7 p.fl. 19 ß, 10 groot 't stuk, op 7 maanden vermag die gereed te betalen, mits kortende tegen 8 ten 100's jaars: De vrage is, hoe veel de zomma gereed bedragen zoude?

Maand.

Maand. winst Maand. stuk. p.fl. ß. groot. stuk.

12 - 8 - 7 1 - 7 - 19 - 10 - 60

3 2 (60

komt 479 - 10 - 0

7

14

3

$4\frac{2}{3}$

100

$104\frac{2}{3}$ - 100 - $479\frac{1}{2}$

314 50 959

2 2 75

157 25

3 4795

6713

75 komt

157 - 71925 458 p.flaams.

(19

20

komt

157 - 380 $2\frac{66}{157}$ ß.

(66

41. Een Obligatie van 1500 p.fl., te betalen over $9\frac{1}{2}$ maant, of men die gereed, dat is tegenwoordig wilde betalen, mits kortende tegen $8\frac{1}{2}$ ten 100's Jaars: Hoe veel zoude de zomma wezen?

Maand. winst Maand.

12 - $8\frac{1}{2}$ - $9\frac{1}{2}$ $6\frac{35}{48}$

4 100

17 19

48 19 $106\frac{35}{48}$ - 100 - 1500

komt 48

48 - 323 $6\frac{35}{48}$

883 12000

424 60

5123 72000

100

7200000

 5123.

5373 - 7700000 } 1405 p.fl.
(2185
20

5373 - 43700 } $8\frac{2716}{5373}$ ß.
(2716

komt 1405 p.fl. $8\frac{2716}{5373}$ ß.

42. Ymant zal contant betalen 1500 p.fl., die vervallen is over anderhalf jaar, en zal rabatteren tegens $6\frac{1}{4}$ per cento 's jaars ſimpele intreſt: Zegt my het contant?

Maand. winſt Maand.
12 - $6\frac{1}{4}$ - 18
2 25 3
4 3
8 . . 75 } $9\frac{3}{8}$ winſt.

$109\frac{3}{8}$ - 800 - 1500
875 32 300
125 300
7
7 - 9600 } komt $1371\frac{3}{7}$ p.fl.
(3

43. Ymants Obligatie van 1500 p.fl., op 18 maanden te betalen, na $7\frac{1}{2}$ maant wert geveilt te laten rabatteren tegens 10 per cento 's jaars: Vrage: wat den verkoper verliezen zal, en wat hy ook ontfangen moet?

Maand. winſt Maand.
18
$7\frac{1}{2}$ af
12 - 10 - $10\frac{1}{2}$
4 5 21
7
7
4 - 35 } $8\frac{3}{4}$ verlies

$108\frac{3}{4}$ - 400 - 1500
435 100
15 400
29
29 - 40000 } 1500
(9 $1379\frac{9}{29}$
$120\frac{20}{29}$

komt $1379\frac{9}{29}$ gl. ontf.
en $120\frac{20}{29}$ gl. verlies.

44. Een wil afloſſen een Tydt-brief van 1800 p.fl., welk vervallen, te betalen in 2 tyden: te weten, 1000 p.fl. over 4 jaar, en de reſt over 6 jaar, zal de eerſte zomma korten tegen $6\frac{1}{4}$ ten 100 's jaars, en de andere tegens den penning 16 's jaars, beide in ſlegte intreſt: Vrage, hoe veel hy daar voor tellen zal?

Maand.

Maand. winſt Maand.
12 - $6\frac{1}{4}$ - 48

25
100

125 - 100 - 1000

5 4 200
200

komt 800 p.fl.
add. 581,$\frac{9}{11}$ p.fl.

penning.
16
6 Jaar by

22 - 16 - 800

11 8
800

6400
11

komt 581,$\frac{9}{11}$ p.fl.

komt 1381,$\frac{9}{11}$ p.fl. dat hy tellen zal.

Ofte aldus, de $6\frac{1}{4}$ winſt is de penning 16.

16 penning
add. 4 Jaar

20 - 16 - 1000
50
50

komt 800 p.fl.
add. 581,$\frac{9}{11}$ p.fl.

16 penning.
6 Jaar by

22 - 16 - 800

komt 581,$\frac{9}{11}$ p.fl.

komt 1381,$\frac{9}{11}$ p.fl. dat hy daar voor tellen zal.

45. Men ontfangt voor een Termyn brief van 1800 p.fl., welke ſtonden te betalen met 1000 p.fl. over 4 jaar, en 800 p.fl. over 6 jaar, 800 p.fl. voor de eerſte, en 581,$\frac{9}{11}$ p.fl. voor 't laatſte: Zegt my tegen hoe veel ten 100 in 't jaar van de 1000 p.fl. is gekort, en tegen wat penning in 't jaar de reſt is gekort?

1000 p.fl.
800 p.fl.

Capt. 4 800 - 200 winſt
Jaar 4 - 100 25 Capt.
winſt * - 1 Jaar.
4 ——— 25

komt $6\frac{1}{4}$ ten 100 voor de eerſte.

800 p.fl.
581,$\frac{9}{11}$

8 6400 581,$\frac{9}{11}$ - 218,$\frac{2}{11}$ 2400 2
2 6 - 100
* - 1
16 ——— 100

komt 16 tegen 100 of $6\frac{1}{4}$ ten 100 gelyk de ander.

Digitized by Google

Ofte aldus kan men deze ook beantwoorden.

1000 p.fl.
800 p.fl.

Jaar 4 - 200 - 1 Jaar.
Capt. 800 - 50 - 100 Capt.

komt $6\frac{2}{8}$ of $6\frac{1}{4}$ ten 100, of tegen de penning 16 gekort.

800
$581\frac{9}{11}$
Jaar 6 - $218\frac{2}{11}$ - 1 Jaar.
2400
400
Capt. $581\frac{9}{11}$ - $36\frac{4}{11}$ - 100 Capt.
6400 . . 400

komt 16 tegen 100 of $6\frac{1}{4}$.

46. Een man heeft een Termyn-brief van 550 p. fl., te betalen in 6 maanden, die men gereed aflost, kortende tegen den penning 16 's Jaars: vrage wat men ontfangen zal?

Maand. 6 | 1 winst.
Maand. 12 | 2

Capt.
$16\frac{1}{2}$ - 16 - 550
33 ... 2 ... 50
3 ... 32
50
3 - 1600 } $533\frac{1}{3}$ p.fl.

Proeve.
$\frac{1}{2}$ winst.
add. 16 Capt.
16 - $16\frac{1}{2}$ - $533\frac{1}{3}$
33 ... 1600
11 ... 100
50 ... 50

komt 550 p flaams.

47. B leent van A 600 guld. op Intrest, tegen 8 ten 100 's Jaars, op voorwaarde dat A den Intrest van 600 afhouden zal: Vrage, wat B zal ontfangen? en of de korting regt is gedaan Antw. Ja.

8
100
108 - 100 - 600
12 ... 50 ... 12
9 ... 50
9 - 5000 } 555 guld.
(5
20
9 - 100 } $11\frac{1}{9}$ stuiv.
(1

komt 555 gl. $11\frac{1}{9}$ stuiv.

Proeve.
100
8
100 - 108 - 600
648
600
48

600 - 0
555 - $11\frac{1}{9}$
44 - $8\frac{8}{9}$ korting
winst
100 - 8 - 44 - $8\frac{8}{9}$

komt 3gl. $11\frac{1}{9}$ stuyv.
korting 44gl. $8\frac{8}{9}$ add.
Dit is malkander gelyk, en daarom regt — . 48 guld.

48 A.

48. A geeft voor zekere tyd $1381\frac{2}{11}$ p fl. om zimpele Intreſt uyt, tegen $6\frac{1}{4}$ ten 100 's Jaars, ontfangt na 4 Jaren van $581\frac{2}{11}$ p.fl. Hooftzoms, $218\frac{2}{11}$ p.fl. Intreſt: Vrage, hoe lang de reſt uytſtaan zal, om in alles te winnen $418\frac{2}{11}$ p fl?

	Capt.	winſt.	
	$1381\frac{2}{11}$	$418\frac{2}{11}$	
ſub.	$581\frac{2}{11}$	$218\frac{2}{11}$	ſub.

Capt.	800	—	200	winſt
Jaar	4	—	*	Jaar.
winſt	$218\frac{2}{11}$	—	$581\frac{2}{11}$	Capt.

komt 6 Jaar

Of door de Regel van 5 verkeerd, (als de winſt en het Capt. afgetrokken is) Aldus.

		Jaar		
Capt.	800		$581\frac{2}{11}$	Capt.
		> 4 <		
winſt	200		$218\frac{2}{11}$	winſt

komt 6 Jaar.

Of door een regten en verkeerden Regel van drien: Aldus.

winſt		Capt.		winſt.
200	-	800	-	$218\frac{2}{11}$

komt $872\frac{8}{11}$ Capt.

Capt.		Jaar		Capt.
$872\frac{8}{11}$	-	4	-	$581\frac{2}{11}$

komt 6 Jaae.

49. Een Brief van 3000 p fl. die betaalt moet wezen op 3 Termynen, elk Termyn even veel, de eerſte moſt over 3, de twede over 6, de laaſte over 9 maanden betaalt wezen, die wil men gereed betalen, kortende tegen 8 ten 100 's jaars, enkele ſchade te rekenen: Vrage, hoe veel den Brief contant waardig is?

Maand.

Maand.	winſt	Maand.	winſt
12	— 8	3	2
		6	4
		9	6

generale noemer.

					p.fl.		ß.	(35139
102	-	100	-	1000	980	-	$7\frac{4}{5}\frac{3}{1}$	29627
104	-	100	-	1000	961	-	$10\frac{1}{1}\frac{0}{3}$	27030
106	-	100	-	1000	943	-	$7\frac{4}{5}\frac{9}{3}$	32487
								89144 } 2

komt 2885 - $6\frac{1}{3}\frac{3}{5}\frac{8}{1}\frac{6}{3}\frac{6}{9}$ (18866

50. Item, of men deze voorſz. 3000 p fl. willende korten tegen den penning 16 in 't Jaar, tegens de voornoemde 3 tyden, wat dan de Brief contant waardig zoude zyn?

Maand.	winſt	Maand.			is	is	is	
12	— 1	3	$\frac{1}{4}$	of	$\frac{3}{12}$ | $\frac{1}{4}$	$\frac{6}{12}$ | $\frac{1}{2}$	$\frac{9}{12}$ | $\frac{3}{4}$	winſt.
		6	$\frac{1}{2}$					
		9	$\frac{3}{4}$					

					p.fl.		ß.	(28743
$16\frac{1}{4}$	-	16	-	1000	984	-	$12\frac{1}{1}\frac{4}{3}$	8844
$16\frac{1}{2}$	-	16	-	1000	969	-	$13\frac{3}{3}\frac{1}{3}$	27001
$16\frac{3}{4}$	-	16	-	1000	955	-	$4\frac{3}{6}\frac{2}{7}$	13728
								49[illegible] } 1

komt contant 2909 - 10 [illegible] (20830

51. Een

51. Een Termyn-brief van 3000 p. fl., te betalen in drie achter een volgende jaren, elk jaar even veel te korten tegen den penning 16 's jaars, enkel schade: Vrage, wat die gereed waardig is?

			p.fl.	ß.	groot	(969
17 -	16 -	1000	941 -	3 -	$6\frac{6}{7}$	342
18 -	16 -	1000	888 -	17 -	$9\frac{1}{3}$	323
19 -	16 -	1000	842 -	2 -	$1\frac{5}{9}$	255
		komt	2672 -	3 -	$4\frac{920}{969}$	920

Anders door de Tafel van de Penning 16 of $6\frac{1}{4}$ ten 100, beziet op N°. 2 het 3de Jaar: Aldus.

3 Jaar mult.
10000000 de wortel

p.fl.
3000000 —— 2672 | 1707 - 3000
10000 20

ß. 3 | 4140
12

groot. 4 | $\frac{9680}{10000}$

Komt ook 2672 £. 3 ß. 4$\frac{121}{125}$ g. het welk gelyk is by de voorgaande, als alleen de Brook, dog myns dunken is de voorgaande manier de correkste, en deze de gemakkelykste als men de Tafelen daar toe gemaakt heeft, en dan de Jaren wat veel zyn, en op wat manier men de Tafelen maakt, zullen wy in het vervolg tonen.

Proeve.

16 — 17 - $941\frac{3}{7}$ } komt { 1000
16 — 18 - $888\frac{8}{9}$ } komt { 1000
16 — 19 - $842\frac{2}{9}$ } komt { 1000

komt 3000 p.flaams.

Nu de Proeve door de Tafel.

mult. 3 Jaar tyd
10000000

p.flaams. p.flaams.
26721707 - 30000000 - $2672\frac{1707}{10000}$
10000

komt 3000 p.flaams. 26721707

Digitized by Google

52. A moet aan B gereed betalen 1600 gulden, verzoekt die in 4 jaren te geven, mits betalende enkel Op-geld, tegen 7 ten 100 's jaars: Vrage, hoe veel hy elk jaar betalen zal?

guld. 1600 } 400 yder paye.
payen 4

Een jaar 7 winſt hoe veel 4, komt 28

100	128	-	400	512	guld.	1 Jaar
	121	-	400	484		2
	114	-	400	456		3
	107	-	400	428		4

53. A moet aan B betalen 1600 ponden over 4 Jaren, prezenteert hem die in 4 delen of payen te betalen: te weten, elke reis 400 ponden, mits daar af kortende 7 ten 100 's jaars, zimpele Intreſt, na de veelheyt van jaren, waar mede B te vreden is: Vrage, wat hy elk jaar ontfangen zal?

Jaar gekort		Jaaren		
1 — 7		3	21 ten 100 het 1	Jaar.
		2	14 ten 100 het 2	
		1	7 ten 100 het 3	
		0	0 ten 100 het 4	

			p. flaams.	ß.	groot.	Jaar.
121	- 100	- 400	330	- 11	- $6\frac{102}{121}$	't 1
114	- 100	- 400	350	- 17	- $6\frac{30}{57}$	't 2
107	- 100	- 400	373	- 16	- $7\frac{67}{107}$	't 3
100	- 100	- 400	400	- 0	- 0	't 4

54. Een Koopman is ſchuldig te betalen 1200 guld. in 4 jaren, elk jaar even veel: te weten, 300 guld. den ſchuldenaar komt met den Schuld-heer over een, de penningen by hem te behouden tot het einde van 't 4 jaar, mits betalende zimpele Intreſt tegen 7 ten 100 's jaars van de vervallen gelden: Vrage, hoe veel hy dan te betalen heeft in een ſomma?

Jaar winſt				
1 — 7	3	21	ten 100 het	1 Jaar
	2	14		2
	1	7		3
	0	0		4

100	- 121	- 300	363 guld.	't 1	Jaar
100	- 114	- 300	342 guld.	't 2	
100	- 107	- 300	321 guld.	't 3	
100	- 100	- 300	300 guld.	't 4	

komt in 't geheel 1326 gulden.

Digitized by Google

55. Een Pay brief van 1880 guld. te betalen in 4 jaren, 't eerſte jaar 428 guld., 't twede 456, 't derde 484, 't vierde 512, zegt my om met contant geld die te loſſen, hoe veel men daar voor tellen moeſte?

4 - 428	} 107	- 100	- 428	} 400		
4 - 456	} 114	- 100	- 456	} 400	} guld.
4 - 484	} 121	- 100	- 484	} 400		
4 - 512	} 128	- 100	- 512	} 400		

komt 1600 guld.

Proeve.

100 —	107 —	400	428	
100 —	114 —	400	456	guld.
100 —	121 —	400	484	
100 —	128 —	400	512	

komt 1880 guld.

56. Item, 1600 guld. in 4 jaren te betalen, elke maal 400 guld. worden ten eynde van 't vierde jaar te zamen betaalt met den Intreſt, en alzo men bevind dat den Intreſt 280 guld. beloopt: Zo is de vrage, hoe veel ten 100 Intreſt gegeven is?

Merkt: Beraamt ten 100 zodanige Intreſt als UE. belieft, en volgt de manier van de voorgaande proeve; neemt gy 5 ten 100, zo wort de zomma 1800 guld. daar af ſubſtraheert 1600 gl. Capitaal, reſt voor Intreſt 200, zegt dan 200 - 5 - 280 } komt 7

Winſt.

100 —	5 —	400 —	20
100 —	10 —	400 —	40
100 —	15 —	400 —	60
100 —	20 —	400 —	80

200 - 5 - 280
4 komt 7 ten hondert

Alzo deze Perzoon een jaar om zynde, moet betalen 400 gulden, en het twede 400 gulden, en het derde en vierde jaar even veel, zo volgt onwederſprekelyk, dat het eerſte jaar om zynde, de 400 op Intreſt houd, het twede jaar de andere 400 gl. moet betalen, en houdze ook, zo dat hy het twede jaar 800 guld. op Intreſt houdt, het derde jaar 1200, en het vierde jaar 1600 guld., zo kan deze zomma dan ligt van de Jeugd begrepen worden: Aldus.

Capt. 400 guld.
800
1200
1600

4000 - 280 - 100
4
komt 7 ten hondert.

57. Een

57. Een is schuldig te betalen 130 p. fl., 13 ß, 4 ₰, in $7\frac{1}{2}$ maand, betaalt die contant met 121 p fl., 17 ß, 9 ₰: Vrage, hoe veel hy ten 100 in 't jaar gekort heeft?

£.	ß.	₰.
130	13	4
121	17	9
komt 8	15	7

12

en is $8\frac{117}{240}$

Capt. 4 | 3 | 392 | $130\frac{2}{3}$ - $8\frac{117}{240}$ | 2117 | 43 winst
Maand. | 3 | 15 | $7\frac{1}{2}$ - 100 | 10 | Capt.
winst | | | * - 12 | 4 | 2 | maand.
noem. | 2 | 40 - 0 | | | noem.

4 — 43

komt $10\frac{3}{4}$ ten hondert.

Of door den Regel van 5, Aldus.

Capt. $130\frac{2}{3}$ > winst $8\frac{117}{240}$ < 100 Capt.

Maand. $7\frac{1}{2}$ > < 12 Maand.

komt $10\frac{3}{4}$ winst.

58. Een Koopman neemt op schade 2100 guld. voor 6 maanden, tegen 8 ten 100 's Jaars, waar mede hy betaalt 20 last Rogge, die hy gekogt heeft voor 75 g-guldens, en wederom verkoopt voor 90 g-guld. 't last, te betalen $\frac{1}{2}$ contant, en de rest op 9 maanden, doende met het contant zyn profyt tegen 10 per cento 's Jaars: Vrage, wat 'er by den handel van Verkopinge en Intrest geprofyteert is?

maand. winst maand.
12 - 8 - 6

100 - 4 - 2100 } 84 Intrest.

Last g-guld. Last.
1 - 90 - 20 } 1800 g-guld.
720

komt 2520 guld.
$\frac{1}{2}$
1260 Contant.

maand. winst maand.
12 - 10 - 6

100 - 5 - 1260 } 63 Intrest ontf.

maand.
9
6

maand. winst
12 - 8 - 3

4

100 - 2 — 2100
1260

840

16 - 16
hier by 84 Intrest.

100 - 16
ontfang 63 - 0

verlies van Intrest 37 - 16

2520
2100

komt 420 winst op de Rogge.
37 - 16 verlies van Intrest af

komt 382 - 4 zuiver winst.

59. Een Koopman bevint volgende partye, A deposito gegeven en genomen te hebben: te weten, hy heeft ontfangen den 2 Maart 800 p. fl., voor 6 maanden, à 8 per cento 's Jaars, nog

nog 1000 p fl., 10 ß, voor 10 maanden, à 7 per cento's Jaars, nog 1200 p fl. voor 3 maanden, à 10 ten 100 's Jaars, daar tegen heeft hy uytgedaan den 6 April 600 p fl, 12 ß, voor 6 maanden, tegen 9 ten 100's Jaars, nog 1575 p fl. voor 4 maanden, à 12 ten 100 's jaars: Vrage, na de winst of verlies daar mede gedaan?

maand.	winst	maad. winst.
12 -	8 -	6 } 4
12 -	7 -	10 } $5\frac{5}{6}$
12 -	10 -	3 } $2\frac{1}{2}$
12 -	9 -	6 } $4\frac{1}{2}$
12 -	12 -	4 } 4.

p fl.	winst	p fl.
100 -	4 -	800 } 32
100 -	$5\frac{5}{6}$ -	$1000\frac{1}{2}$ } $58\frac{29}{80}$
100 -	$2\frac{1}{2}$ -	1200 } 30

Uitgegeven winst $120\frac{29}{80}$

100 -	$4\frac{1}{2}$ -	$600\frac{3}{5}$ } $27\frac{27}{1000}$
100 -	4 -	1575 } 63

ontfangen winst $90\frac{27}{1000}$

het verlies is $30\frac{6971}{2000}$ £.
of 30 £. $6\frac{71}{100}$ ß.

60. Een doet op Intrest tegen 10 ten 100's jaars, het gene volgt: Te weten, den eersten Augusty Ao. 1621. 2500 guld., den 15 dito 1750 guld., primo January Ao. 1622. 3800 guld., daar tegen ontfangt hy wederom den 15 Maart Ao. 1622. 2800 guld., den eersten October Ao. 1622. 4000 guld., staan alzo tot den laatsten December Ao. 1623. datze hare rekeninge sluiten, zegt my hoe veel de een den ander van Capitaal en Intrest te betalen heeft?

maand.	winst	maand.
12 -	10 -	29 } $24\frac{1}{6}$
12 -	10 -	28 } $28\frac{1}{2}$
12 -	10 -	24 } 20

guld.	winst	guld.
100 -	$24\frac{1}{6}$ -	2500 } $604\frac{1}{6}$
100 -	$28\frac{1}{2}$ -	1750 } $415\frac{5}{8}$
100 -	20 -	3800 } 760

A. winst $1779\frac{19}{24}$ guld.

maand.	winst	maand.
12 -	10 -	$21\frac{1}{2}$ } $17\frac{11}{12}$
12 -	10 -	15 } $12\frac{1}{2}$

guld.	winst	guld.
100 -	$17\frac{11}{12}$ -	2800 } $501\frac{2}{3}$
100 -	$12\frac{1}{2}$ -	4000 } 500

B. winst $1001\frac{2}{3}$ guld.

Capt. A. 2500
1750
3800

A. Capt. 8050
B. Capt. 6800

komt 1250 guld.

B. Capt. 2800
4000

6800

A. winst $1779\frac{19}{24}$
B. winst $1001\frac{2}{3}$

en $778\frac{1}{8}$ guld. winst dat B. aan A. betalen moet.

61. Ymant

61. Ymant ontfangt voor zekere zomma, by hem uytgedaan op zimpele winst van 16 ten 100, 920 guld. Hooft-geld en winst, nu geschiedt het dat de winst staat tegen 't Hooftgeld in proportie, als 8 tegen 15; zegt my hoe veel Hooft-geld hy uytgedaan heeft, en hoe lang?

Capt. 15
winst 8

winst. Capt.w.
Capt. winst 23 - 8 - 920
40 — 40

komt 320 gl. winst.

Capt. en winst.
920
320 winst af.

komt 600 Capt.

Capt. 100 - 16 8 winst.
maand. 1 12 - * maand.
winst 40 320 - 600 Captaal.

komt 40 maand. of 3 Jaar en 4 maanden.

62. Item, eener doet aan een ander 600 gulden voor 6 maanden, tegen 12 ten 100 's jaars, om alle maanden wederom te ontfangen, het ⅙ deel van de uitgegeven zomma, met zo veel winst als elke maand vervallen is: Vrage, hoe veel de winst bedraagt?

maand. winst maand.
12 - 12 - 6

komt 6 winst.

6 - 1		
12 - 2		
18 - 3	maand.	
24 - 4		
30 - 5		
36 - 6		

maand. — maand.
6 - 136 - 1

komt 21 gulden yder maand.

63. Item, men doet een zomma gelds uyt voor 8 jaar, om alle jaren wederom te ontfangen ⅛ van de zomma, met zo veel Intrest als geregtelyk is vervallen, tegen den penning 16 's Jaars, zimpel gewin, zo bevind men dat men in alles voor Hooftzom gewin ontfangen zal 1025 gulden: De vrage is, hoe veel de uytgegeven zomma is geweest?

16 - 1 - 100 } 6 gl 5 stuiv.

Jaar	guld.	stuiv.
1 -	6 -	5
2 -	12 -	10
3 -	18 -	15
4 -	25 -	0
5 -	31 -	5
6 -	37 -	10
7 -	43 -	15
8 -	50 -	0

trek 225 winst af.
1025 Capt. en winst.

komt 800 Capt.

Anders.

16 - 1 - 100 } $6\frac{1}{4}$
Jaar winst Jaar.
1 - $6\frac{1}{4}$ - 8
$6\frac{1}{4}$
———
50
$6\frac{1}{4}$ by
———
$56\frac{1}{4}$
de $\frac{1}{2}$ der jaar 4 mult.
———
is 225 winst
1025
———
komt 800 Capt.

Ofte aldus.

Jaar winst Jaar
1 - $6\frac{1}{4}$ - 8
8
———
$6\frac{1}{4}$ - 50
$\frac{1}{2}$ ——— ———
$3\frac{1}{8}$ - 25
$3\frac{1}{8}$
———
$28\frac{1}{8}$
———
225
Captaal en winst.
is 1025
225
———
komt 800 guld. Capt.
en nog op veel manieren meer.

64. Item, men doet aan een ander 800 guld. op zimpele Intrest, om die wederom te ontfangen elk jaar 100 guld, daar by zo veel gewin als elk jaar vervalt, nu zo men bevint in alles te ontfangen 1025 guld: Is de vrage, tegen hoe veel den Intrest ten 100 gerekent is?

8
1
———
9
$\frac{1}{2}$ is 4
———
36

1025
800
———
36 } $4\frac{1}{2}$ - 225 - 1
9 } ——— 2
9
———
9 - 450 } 50
800 - 50 - 100
———
komt $6\frac{1}{4}$ ten 100.

Anders en beter.

800
700
600
500
400
300
200
100 1025
800
——— ———
3600 - 225 - 100
9 ——— 9 ———
4 25
4 ———
komt $6\frac{1}{4}$ ten hondert.

Ofte neemt een getal voor de gewonnen Intrest ten hondert 's jaars wat uw belieft, ik neem hier een ten hondert voor een jaar.

1
2
3
4
5
6
7
8 1025
800
——— ———
36 - 1 - 225
9 ——— 9 ———
4 25
4 ———
komt $6\frac{1}{4}$

65. Item,

65. Item, men geeft 800 guld. op zimpele Intrest, tegen den penning 16 in 't jaar, die men wederom ontfangt met 100 guld. teffens alle jaren, en zo veel gewins als elk jaar vervallen is: Vrage, hoe veel is den gewonnen Intrest te zamen.

winst Capt.
8 Jaar.
1
—
Capt.
16 9
8 4 ½ der Jaren.
—
128 - 36 - 800
—
32 9 25
9
—
komt 225 guld. winst.

66. Item, 800 guld. zyn op Intrest gegeven, met dit beding, dat men die wederom zal ontfangen met 100 gulden teffens alle jaren, en daar by den vervallen Intrest, zo nu den ontfang van 't een en 't ander beloopt 1025 gl.: Vrage, hoe veel den penning 16 gewonnen heeft?

8
1
—
9 1025
½ 4 800
—
36 - 225 - 1
—
4 25
—
100 - 6¼ - 16
—
4 25
4
—
16 . . 16 } komt 1 winst.

Ook Aldus.

800
700
600
500
400
300
200 1025
100 800
—
3600 - 225 - 100
—
komt 6¼ ten hondert.
100 - 6¼ - 16
—
komt 1 winst.

67. Johannes neemt van Gerard 800 guld. om zimpele Intrest, tegen den penning 16, om alle jaar van de Hooft-zomma wederom te geven 100 gulden, daar by zo veel Intrest als dan is vervallen van 't gene hy gebruykt: Vrage, hoe veel hy elk jaar zal moeten betalen?

8 Jaar.
add. 16

					Jaar
16	- 24	- 100	} 150	-	1
19	- 23	- 100	143¾	-	2
16	- 22	- 100	137½	-	3
16	- 21	- 100	131¼	-	4
16	- 20	- 100	125	-	5
16	- 19	- 100	118¾	-	6
16	- 18	- 100	112½	-	7
16	- 17	- 100	106¼	-	8

Ofte Aldus.

16 - 1 - 100 } 6¼
komt 6¼ guld. winst in 1 Jaar.
8 Jaar.
—
komt 50 guld. winst als het eerjaar om zynde betaalt moet worden, en het twede jaar 6¼ minder, en zo voort yder jaar 6¼ minder.

68. Een moet betalen in drie jaren 300 gl., te weten: alle jaren 100 gulden, prezenteert die

Digitized by Google

die over 2 jaar teffens te betalen, mits geven-de en nemende van malkander 10 ten 100 voor Intreſt: De vrage is, hoe veel hy dan tellen zal?

100 - 110 - 100 } 110
100 - 100 - 100 } 100
110 - 100 - 100 } $90\frac{10}{11}$

komt $300\frac{10}{11}$
of 18 ſtuiv. $2\frac{10}{11}$ penning.

69. Men moet betalen over een jaar 50 gl., over 2 jaar 100 gulden, over 3 jaar 150 gl., zo men die over 2 jaar te zamen zoude betalen: Vrage, hoe veel men dan te zamen tellen moeſte, zo men ten 100, 10 geeft en neemt?

100 - 110 - 50 } 55
100 - 100 - 100 } 100
110 - 100 - 150 } $136\frac{4}{11}$

komt $291\frac{4}{11}$ gl.
of 291 gl. 7 ſt. $4\frac{4}{11}$ pen.

70. Een heeft op Intreſt gegeven een zekere zomma gelds, om in 3 achtervolgende jaren wederom te ontfangen, met zamen den Intreſt, elke jaar een ongezeyde zomma, die te zamen bedragen 580 £; men bevind dat het $\frac{1}{6}$ van de eerſte zyn zomma zo veel beloopt als het $\frac{1}{4}$ van de twede, en het $\frac{1}{3}$ van de twede is zo veel als de $\frac{1}{2}$ van de derde: De vrage is, hoe veel hy elken jaar ontfangen zal?

1 - 1 - 1 } 1 1ſte
$\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{6}$ - 1 } $\frac{2}{3}$ 2de
$\frac{1}{2}$ - $\frac{2}{3}$ - $\frac{1}{3}$ } $\frac{4}{15}$ 3de

$1\frac{14}{15}$

$1\frac{14}{15}$ - 580
29 | 29
15 | 20
15

1 - 300 — 1 | 300
— $\frac{2}{3}$ | 200
— $\frac{4}{15}$ | 80

580 £.

Proef.

komt — 300 - 1 }
— 200 - 2 } Jaar
— 80 - 3 }

71. Zo men 600 guld. moet betalen in 3 jaren, elke maal 200 gulden, of men die contant wilden betalen, en korten tegen 7 ten 100 's jaars, zimpele Intreſt, hoe veel zoude die gereed belopen?

				guld.	ſtuiv.	pen.	(737979
107	100	200	}	186	18	$5\frac{9}{107}$	62073
114	100	200	}	175	8	$12\frac{20}{57}$	258940
121	100	200	}	165	5	$12\frac{58}{121}$	414732
			komt	527	12	$13\frac{735745}{737979}$	735745

Merkt: Deze manier van doen is zeer bezwaarlyk, voornamentlyk als de jaren of betalinge veel zyn, daarom zullen wy deze en andere diergelyke vragen leeren oploſſen, door zekere Tafelen daar toe gemaakt, door welke men die met kleine moeiten opmaken kan; daarom tot een behulp hebben wy alhier een Tafel gemaakt van weynig jaren, tegen 7 ten 100 's jaars, of den penning $14\frac{2}{7}$, dienende om jaarlykze gelyke betalinge te brengen tot gerede penningen, en om die te te maken 't zy van meerder of minder ten 100, mede den penning meerder of minder, zo nemen wy voor ons een zeker groot getal, hoe groter hoe de waarheit nader ontdekt wort, welk getal de wortel genaamt wort, en is 10000000 zeggen dan na de regel van proportie 107, dat is, 100 Hooftzom en 7 gewin voor een jaar, geven 100, hoe veel de wortel

Digitized by Google

wortel 10000000, komt 9345794$\frac{42}{107}$, de brook ongerekent, om dat hy minder is als $\frac{1}{2}$, blyft dan 9345794 voor het eerſte jaargetal in de Tafel, zeggen wyders 114, dat is Hooft-zomma en gewin voor twe jaren geven 100, hoe veel de zelfde wortel 10000000, komt 8771929$\frac{94}{114}$, de brook voor een heel gerekent, om dat hy meer is als een half, is dan 8771930, dit geaddeert tot de voorgaande 9345794, komt dan 18117724 voor het twede jaargetal in de Tafel. Nu, om het derde jaargetal te vinden, zeggen wy, 121 geven 100, hoe veel de voornoemde wortel 10000000? komt 8264462$\frac{98}{121}$ voor de brook, zet om dat hy meer is dan $\frac{1}{2}$, in plaats van de achterſte 2, een 3. komt dan 8264463, dit geaddeert tot het voorſz. twede jaargetal 18117724, komt dan, geaddeert zynde 26382187, voor het derde jaargetal in de Tafel; om dan meerder of verder jaren te vinden, volgen wy dezelfde wyzen, en ſtellen elke maal een jaar renten meer by het hondert, enz. Wyders kan men deze Tafelen mede maken tegen eenige penningen, 't zy dan den penning 14$\frac{2}{7}$ of 16 meer of min, en zeggen 15$\frac{2}{7}$ geven 14$\frac{2}{7}$, hoe veel 10000000, komen als boven 9345794 voor 't eerſte jaargetal, dan zo voort werkende, zal komen als boven is getoont, enz.

Tafel van zimpelen Intreſt tegen 7 ten 100's Jaars, of den penning 14$\frac{2}{7}$, dienende om jaarlykze gelyke betalinge te brengen tot gereed, de wortel is hier van 10000000.

No. 1. Jaren.	
1	9345794
2	18117724
3	26382187
4	34194687
5	41602094
6	48644348
7	55355757
8	61766013
9	67900982
10	73783335
11	79433053
12	84867836

Men kan dusdanige Tafelen maken tegens zo veel ten 100 als men begeert, dat is, tegen 8, 9, 10, 11, 12. enz. ten hondert, of den penning 20, 18, 16, 14, 12. alles wat uw belieft.

Om nu de voorgaande vrage door het behulp van dezen Tafel op te nemen, zo ſtelt de wortel van de Tafel voor uw, gedenkende de veelte van jaren in de vrage, en multipliceren den wortel daar mede, zal komen 30000000 voor het eerſte getal, in den regel van proportie, en het getal welk ſtaat tegen het derde jaar in de Tafel van Intreſt, hier tegen in de midden, de zomma van de vrage zet achter, en werkt na den regel: Aldus.

```
30000000  -  26382187  -  600

    60000  .  :   26382187 }  527 guld.
20 ------        (32187    }
     1500  .  .  .  32187  }  12 ſtuiv.
 4 ------         (2187
      625            4
                  -------
          625 - 8748   }  13 pen. by na 14 penningen.
                (623   }
```

komt by na gelyk als de 71 Zomma met zyn uitwerking, die heeft ook by na 14 penningen.

O

Hier

Hier volgt de twede Tafel van zimpele Intrest, en is tusschen deze en de eerste geen verschil, als dat deze tegen den penning 16 of $6\frac{1}{4}$ ten 100 's jaars is, en de eerste tegen 7 ten 100 of den penning $14\frac{2}{7}$, is als voren, gedienstig om tot gereed te brengen, gelyk jaarlykze betalinge de wortel van dezen is 10000000, als in de eerste, en moet correct alzo gemaakt worden als in de andere Tafel is gezegt; is de brook $\frac{1}{2}$ of meer, behoud die voor een penning, is hy minder, laat hem varen.

No. 2. Jaren	
1	9411765
2	18300654
3	26721707
4	34721707
5	42340755
6	49613482
7	56570004
8	63236671
9	69636671
10	75790517
11	81716443
12	87430729

72. Item, een moet in 8 jaren betalen 3200 guldens, dat is, alle jaren 400 gulden, die hy wil gereed betalen, en korten tegen den penning 16, zimpele Intrest: De vrage is, hoe veel 't gerede wezen zal?

Om met de minste moeiten dezen te zolveren, zullen wy ons behelpen met het 8ste jaargetal uyt de voorschreve Tafel, doende als boven is geleert.

```
80000000  -  63236671  -  3200
                    4     ----
---------  ----------       4
 1000000  .  2529 | 46684
                  |    20
                  --------
        stuiv. 9  |  3368
                  |    16
                  --------
          pen. 5  |  3888
                  --------
                  | 10000
```

komt 2529 guld. 9 stuiv. 5 pen. wat meer.

73. Of men 6600 guld moest betalen met 1000 guld 's jaars, tot de volle zomma toe: Vrage, hoe veel zoude men daar voor contant tellen, mits kortende 8 ten 100 's jaars, zimpele Intrest?

Merkt: Dat alhier 6 reizen 1000 guld. getelt moet worden, dat zyn 6 jaren, en dan nog 600 ten einde van 't zevende jaar, en hoewel 600 minder deel is als wel 1000 is, moet nogtans een vol jaar hebben, eer die getelt worden.

Neemt

Digitized by Google

Nemen voor onze volgende Tafel, gemaakt tegen 8 ten 100 's Jaars, zimpele Intrest, en stellen het 6 getal, welk is 47419837, multipliceren dat met 1000, een paaye komt 47419837000: nu om de laatste paay te weten, de 600 mede in 't werk te stellen, zo trekt het 6 getal van het 7, komt 6410256, die multipliceert met 600, en wat komt addeert tot het eerste product dat met 1000 is vermeerdert, die te zamen gedaan wezende, dan door te wortel gedivideert, welk 10000000 is, komt dan als boven.

Tafel van zimpele Intrest tegen 8 ten 100's Jaars, is om jaarlykze payen te brengen tot contant.

Jaar 107	
N°. 3. 1	9259259
2	17879949
3	25944465
4	33520223
5	40663080
6	47419837
7	53830093
8	59927654
9	65741607
10	71297163
11	76616312
12	81718353

Jaar. 7 - 53830093
Jaar. 6 - 47419837

6410256
600

3846153600

47419837
1000

47419837000
3846153600

51265990600

guld.
10000000 - 5126 | 5990600
20

stuiv. 11 | 9812
16

pen. 15 | 6992

10000

komt 5126 guld. 11 stuiv. 15½ pen. wat meerder.

74. Item, dat men schuldig waar te betalen 600 p.fl. gereed, en accordeerde met den crediteur de penningen met 150 p.fl. 's jaars te betalen, waar in gerekent zoude wezen zimpelen Intrest tegen 8 ten 100 's jaars: De vrage is, hoe veel Intrest hy het vyfde jaar zal betalen?

Jaar.					
1 — 108	- 100	- 150	$138\frac{8}{9}$		79112
2 — 116	- 100	- 150	$129\frac{9}{29}$		27621
3 — 124	- 100	- 150	$120\frac{10}{31}$		86130
4 — 132	- 100	- 150	$113\frac{7}{11}$		56637

(89001

komt $502\frac{71498}{89001}$ 249800 } 2 (71498 }

£.
600
$502\frac{71498}{89001}$

$97\frac{17503}{89001}$

100 - 140 - $97\frac{17503}{89001}$

8650600
14

3460240
865060

89001 - 12115840 } komt 136 p.vlaams.
(6704
20

89001 - 134080 } 1 ß.
3 — - (45079
4

29667 - 180316 } $6\frac{2314}{29667}$ groot.
(2314

75. Een moet betalen ten einde van twe jaren, 200 p.fl., die hy den crediteur bied te geven in twe jaarlykze achter een volgende payen, elke maal een gelyke zomma, en dat alzo men die op den zelfde Intrest terstont wilden wederom uytstellen, ten einde zulken tyd als gekort is, zoude opbrengen gelyke 200 £: Vrage, hoe groot de jaarlykze paye wezen zoude, rekenende zimpele Intrest tegen 10 ten 100 's jaars.

Jaar winst Jaar.
1 - 10 - 2 } 20
1 - 10 - 1 } 10

komt 30 intrest.
½
15

115 - 100 - 200
23 20 20

23 - 4000 } komt 173 p.fl.
(21
20

23 - 420 } 18 ß.
(6
12

23 - 72 } $3\frac{3}{23}$ gr.
(3

$173\frac{21}{23}$ p.fl.
½
de jaarlykze paye is $86\frac{22}{23}$ p.fl.

Proeve aldus.

			p.fl.	ß.	groot.
100 -	110 -	$86\frac{22}{23}$	95 -	13 -	$0\frac{12}{23}$
100 -	120 -	$86\frac{22}{23}$	104 -	6 -	$11\frac{11}{23}$
		komt	200 -	0 -	0

76. Item,

76. Item, men moet gereet betalen 1200 gulden, die men geern zoude betalen in 3 jaren, elk jaar even veel, met zamen den Intrest daar onder gerekent tegen 8 ten 100 's jaars, zimpele Intrest: Vrage, hoe veel elk jaar na den anderen getelt zal worden?

8
16
24
———
48
3 ———
100 - 16 - 400 } 400 / 64 ——— add.
komt 464 guld.

Aldus.

$116\frac{16}{25}$
———
2916
4
———
11664

1 | 16 | 64
———
1 0 8

108
100
———
is 8 ten hondert,

77. Ik geve aan een ander 100 guld. voor een jaar, mits dat ik ten eynde des jaars wederom zal ontfangen $116\frac{16}{25}$ gulden, maar ik myn verlegen vindende, verzoeke het na 6 maanden wederom, mits dat den Intrest zal na geregtigheyt en beloop des tyds voldaan worden: Is de vrage, hoe veel ten 100 ik ontfangen zal?

$116\frac{16}{25}$ Capt. en winst.
100 Capt. af.
———
komt $16\frac{16}{25}$ winst in 12 maanden.
$\frac{1}{2}$ ——— is 6 maand.
komt $8\frac{8}{25}$ winst in 6 maand. maar de Koopman mag die winst nog 6 maand. gebruiken, om nu die korting te zoeken, zo doet den Autheur aldus, hy mult. $116\frac{16}{25}$ met 100, komt 11664 daar het kwadraat uitgetrokken, komt 108 Capt. en winst, daar 100 afgetrokken, rest 8 ten 100.

Behoudens den Autheur zyn waarde, zo is na myn dunken dit het regte antwoord niet, maar de Debiteur moet de Intressen die $8\frac{8}{25}$ guld. in 6 maanden. winnen minder, geven gelyk in deze volgende uitwerking vertoont word: De winst van 12 maand. is $16\frac{16}{25}$ ten 100
$\frac{1}{2}$ ———
komt $8\frac{8}{25}$ in 6 maand. die eerst over 12 vervalt, of betaalt moet worden.

$108\frac{8}{25}$ - 100 - $8\frac{8}{25}$
———
2708 — 208
———
677 — 52
100
———
677 - 5200 } 7 guld.
(461
20
———
677 - 9220 } 13 st.
(419
16
———
677 - 6704 } $9\frac{661}{677}$ p.
(661

komt 7 gl. 13 st. $9\frac{661}{677}$ p. of $7\frac{461}{677}$ gl.

Proeve.

100 - $108\frac{8}{25}$ - $107\frac{461}{677}$
———
komt $116\frac{16}{25}$ guld. die de Krediteur over 12 maanden aan Capt. en Intrest ontfangen moet.

78. Eener geeft op intreſt 5300 guld. voor 12 maanden tegen 18 ten 100's jaars verzoekt na 8 maand. zyn geld weder met de behoorlyke intreſt: vrage hoe veel Intreſſen hy ontfangen moet? Antw. 600 winſt.

maand. winſt maand.
12 - 18 - 8
3 6 2
2
100 - 12 - 5300
53
komt 636 guld. winſt.
ſub. 36 guld. af.
komt 600 guld. winſt, en 5900 guld. Capt. en winſt.

maand. winſt maand.
12 - 18 - 4
3 6
100 - 6 - 600
6 6
6
komt 36 winſt die gekort moet worden.

79. A. Doet aan B 7800 guld. op Intreſt voor 18 maand. tegen 8 ten 100, nu 12 maand. om zyn, eyſt A zyn geld weder met de behoorlyke Intreſt, waar mede B te vreden is: Vrage, hoe veel B daar by geprofyteerd heeft, in vergelykinge van het eerſte Akkoord? Antw. 36. guld.

maand. winſt maand.
12 - 8 - 18
2 4 3
3
100 - 12 - 7800
12
936

maand. winſt maand.
12 - 8 - 6
2 4
100
100 - 4 - 900
9 9
9
komt 36 guld. geprofyteert.

Rekening van Intreſt op Intreſt, ofte Winſt-gewin.

1. EEn Koopman neemt op Intreſt 500 gl. voor twe jaren, tegen 8 ten 100's jaars, onder conditie geen Intreſt te geven voor den uytgang van de voornoemde 2 jaren, maar als dan betalen zal winſt van de winſt des eerſten jaars: Vrage, hoe veel de Hooft-zomma met beide de winſten te zamen bedragen zullen?

100 - 8 - 500 } 40
100 - 8 - 500 } 40
100 - 8 - 40 } $3\frac{1}{5}$
500
komt $583\frac{1}{5}$ guld. of 4 ſtuiv.

Ofte

100 - 8 - 500 } 40
100 - 8 - 540 } $43\frac{1}{5}$
500
komt $583\frac{1}{5}$

2. Item,

2. Item, A heeft 500 guld. op Intrest genomen voor 4 jaren, tegens 10 ten 100 's jaars, alle jaren Intrest op Intrest: De vrage is, hoe veel hy zal moeten betalen voor de Hooft-zomma en winst?

100 - 10 - 500 } 50
100 - 10 - 550 } 55
100 - 10 - 605 } $60\frac{1}{2}$
100 - 10 - $665\frac{1}{2}$ } $66\frac{11}{20}$
500
komt $732\frac{11}{20}$

Ofte

100 - 110 - 500 } 550
100 - 110 - 550 } 605
100 - 110 - 605 } $665\frac{1}{2}$
100 - 110 - $665\frac{1}{2}$
2
20

1331
1331
14641 (1 } komt 732 gl. 1 st.

3. Men geeft op Intrest 500 guld. voor drie maanden, tegens 12 ten 100 's jarrs, te rekenen alle maand Intrest op Intrest: Vrage, hoe veel Capitaal en Intrest te zamen zal bedragen?

maand. winst maand.
12 - 12 - 3
komt 3 winst

maand. winst
3 - 3 - 1
komt 1

100 - 101 - 500 } 505
100 - 101 - 505 } $510\frac{1}{20}$
100 - 101 - $510\frac{1}{20}$
20
2000

10201
101
2000 - 1030301 (301 } komt 515 gl. $3\frac{1}{100}$ st.

4. Hoe veel is den Intrest van 500 guld., $1\frac{1}{2}$ jaar op Intrest gegeven, tegen 10 ten 100 des jaars te rekenen, alle 3 maanden winst gewin?

3 - 18 } 6 payen.

maand. winst maand.
12 - 10 - 18
2 5 3
3
18 - 15 - 3
6 8
2 $2\frac{1}{2}$
komt $2\frac{1}{2}$ winst yder paye.

100 - $2\frac{1}{2}$ - 500 | $12\frac{1}{2}$
100 - $2\frac{1}{2}$ - $512\frac{1}{2}$ | $12\frac{13}{16}$
100 - $2\frac{1}{2}$ - $525\frac{5}{16}$ | $13\frac{17}{128}$
100 - $2\frac{1}{2}$ - $538\frac{57}{128}$ | $13\frac{2361}{5120}$
100 - $2\frac{1}{2}$ - $551\frac{4641}{5120}$ | $13\frac{136361}{204800}$
100 - $2\frac{1}{2}$ - $565\frac{144201}{204800}$ | $14\frac{1158201}{8192000}$

komt $79\frac{6936241}{8192000}$ guld.

5. Als

Digitized by Google

5. Als men 500 gulden op Intrest uitgeeft voor 3 jaren, tegen den penning 16's jaars, alle jaren Intrest op Intrest te rekenen: Vrage, hoe veel den Intrest beloopt?

				guld.	stuiv.	pen.
16	1	500	}	31	5	0
16	1	531¼	}	33	4	1
16	1	564 29/64	}	35	5	9 1/16
			komt	99	14	10 1/16

6. Zo ymant nam 500 guld. op Intrest, tegen 10 ten 100 voor een jaar, en gaf die weder aan een ander tegen den zelfden Intrest voor een jaar, rekenende alle 3 maanden Intrest op Intrest: Vrage, hoe veel winst hy gedaan heeft?

12 - 10 - 3 } komt 2½ winst yder maand.

100	2½	500	}	12 gl.	10 st.	(256
100	2½	512½	}	12	16¼	64
100	2½	525 1/16	}	13	2 21/32	168
100	2½	538 57/128	}	13	9 57/256	57
				51	18 33/256	289 } 1
100	10	500	}	50	0	(33
			komt	1	18 33/256 winst.	

7. Item, zo ymant schuldig waar te betalen over een jaar 551 4641/5120, guld. prezenteert dat dadelyk te geven, mits dat hy korten zoude tegen 10 ten 100 's jaars, en rekenen alle 3 maanden winst gewin: Vrage, hoe veel hy tellen moet?

maand. winst maand.

12 - 10 - 3. 12/3 } 4 payen.

4 2½

100

102½	100	551 4641/5120	538 57/128
102½	100	538 57/128	525 1/16
102½	100	525 1/16	512½

102½ - 100 - 512½

205 5 1025

komt 500 gl. 5

8. Item, zo ymant schuldig waar te betalen over 18 maanden 600 gulden, en prezenteerde die contant te geven: Vrage, hoe veel het zoude wezen, zo hy winst gewin tegen 10 ten 100 's Jaars korteden?

12 maand. kort 10 hoe veel 6? antw. 5.

110 - 100 - 600 } 545 5/11

105 - 100 - 545 5/11

11	20	6000
7		2000
11		20
77	....	40000 } komt 519 37/77 gl. (37

* Soek de korting voor een jaar, en dan voor 6 maanden.

9. Een

Digitized by Google

9. Een neent op Intrest 500 guld. voor 3 jaar en 6 maanden, tegen 10 ten 100 in 't jaar te rekenen winst op winst: De vrage is, hoe veel hy ten eynde des tyds in alles zal uytkeren?

12 - 10 - 6 } komt 5 voor 6 maand.
100 - 110 - 500 | 550
100 - 110 - 550 | 605
100 - 110 - 605 | 665 gl. 10 st.

100 - 105 - 665½

20 21 1331
2 2662

40 . . . . . 26621 } komt 698 gl. 15½ st.
(31

10 Een geeft geld op Intrest voor 3½ jaar, tegens 10 ten 100 's jaars gerekent winst op winst, ontfangt in alles 698 gulden, 15½ stuivers: Vrage, hoe veel zyn uytgegeven zomma is geweest?

Rabatteert driemaal tegen 10 ten 100, en de 4 reys 5 ten 100, om dat het 6 maanden is, die wint ½ zoo veel als 12 maanden.

105 - 100 - 698$\frac{11}{40}$ | 665½
110 - 100 - 665½ | 605
110 - 100 - 605 | 550

110 - 100 - 550
5 5

komt 500 guld.

11. Een geeft 500 guld. op Intrest, tegen 10 ten 100 's jaars, wil wederom hebben als hy het ontfangt 698 gulden, 15½ stuivers, Is dan de vrage, hoe lang die zullen uytstaan, rekenende alle jaren winst op winst?

100 - 110 - 500 } 550
100 - 110 - 550 } 605
100 - 110 - 605 } 665½

698 - 15½
665 - 10

33 - 5½
of 33$\frac{11}{40}$

Capt	100	-	10	winst
maand.	12	-	*	maand.
winst	33$\frac{11}{40}$	-	665½	Capt.

komt 6 maand. en is 3½ Jaar.

Ofte neemt nog een jaar winst, komt 732 guld. 1 stuiv. het 4de jaar.

3 Jaar 665 gl. 10 stuiv. 't 4de jaar 732 gl. 1 st. moest 698 gl. 15½ stuiv. wezen.

698 - 15½ 732 - 1
665 - 10 665 - 10

33 - 5½ 66 - 11
20 20

665 1331
2 2 1331 | 1
1331 2662 2662 | 2 — Jaar.

Merkt: 4 jaar is te veel, en 3 jaar is te weynig, derhalven zult gy het facit des derden jaars trekken van de begeerde 698 gulden, 15½ stuivers, wat overschiet dient U tot teller of boven-brook, wyders trekt het voorsz. derde facit van 't vierde; het overschot dient U tot noemer of onder-brook, stelt dit boven malkander en verkleint het, zal komen een half jaar of 6 maanden.

12. Item, yemant geeft 800 guld. op Intrest, tegen 10 ten 100 's jaars, wil het zo lang laten staan tot dat zyn geld met den Intrest te zamen bedragen zal 1016⅘ guldens: Vrage, hoe lang het moet uytstaan, rekenende Intrest op Intrest?

100 - 110 - 800 } 880 $1016\frac{4}{7}$ Capt. en winst.
100 - 110 - 880 } 968 968

komt $48\frac{4}{7}$ winst voor de overigge tyd.

Captaal	2	100 - 10		winst
Maand.	3	12 - *		Maand.
winst	242	$48\frac{4}{7}$ - 968	4	Captaal.
noem		0 - 8		noem.

komt 6 Maand. en is $2\frac{1}{2}$ Jaar te zamen.

13. Ymant anders zet 1000 guld. op Intrest, tegens 7 ten 100 's jaars, zal het zo lang laten renten tot dat het met Capit. te zamen is $1303\frac{779911}{1200000}$ guldens: Vrage, hoe lang hy zyn geld zal moeten missen, als hy rekent Intrest op Intrest?

100 - 107 - 1000 } 1070
100 - 107 - 1070 } $1144\frac{9}{10}$
100 - 107 - $1144\frac{9}{10}$ } $1225\frac{43}{1000}$

komt $1225\frac{43}{1000}$ guld. nu kan men geen Paye meer stellen, of jaar, of men komt boven het gezeide geld.

(1200000
$1303\frac{779911}{1200000}$ | 779911
sub. $1225\frac{43}{1000}$ | 51600
728311

$78\frac{728311}{1200000}$ guld. winst die haar tyd onbekend is, daarom zoekt die tyd door de Regel van Vyven verkeerd: Ofte als volgt.

Capt.	100 - 7	winst
Maand.	12 - *	Maand.
winst	$78\frac{728311}{1200000}$ - $1225\frac{43}{1000}$	Capt.
11	11 94328311 - 1225043	
noem.	0 - 1200	noem.

komt 11 Maand. en 3 jaar is de tyd die van te voren gezogt waar.

14. Een moet betalen over $3\frac{1}{2}$ jaar 698 gl., $15\frac{1}{2}$ stuiv., die hy prezenteert gereed te tellen, mits dat hy zal aftrekken 10 ten 100 's jaars, en rekenen Intrest op Intrest: Vrage, hoe veel contant geld hy moet tellen?

12 maand. 10 winst, is 6 maand. 5 winst.

105 - 100 - $698\frac{31}{40}$ | $665\frac{1}{2}$
110 - 100 - $665\frac{1}{2}$ | 605
110 - 100 - 605 | 550

110 - 100 - 550
5 5

komt 500 guld. Contant.

15. Item, 1000 £, te betalen over 6 jaar, wil men aflossen en betalen contant, mits kortende tegen $6\frac{1}{4}$ ten hondert, of den penping 16, Intrest van Intrest gerekent: Vrage, hoe veel die contant weerdig is?

Om deze en meer andere veel jarige questien (daar toe veel Regulen van Drien behoeven) te zolveren, met veel minder moeyten te beantwoorden, zo mag men zig behelpen met de navolgende Tafel, en zien op het zo veelde jaar-getal in de Tafel als uw questien vereyschen, en werkt na den regel als voren.

Jaren	No. 4.
1	9411765
2	8858132
3	8337065
4	7846649
5	7385081
6	6950664
7	6541801
8	6156989
9	5794813
10	5453942
11	5133122
12	4831173
13	4546987
14	4279517
15	4027781
16	3790853
17	3567862
18	3357988
19	3160459
20	2974550

Tafel van Intrest op Intrest, van den pennig 16, of $6\frac{1}{4}$ ten 100 's jaars, om tot gereed te brengen een Zomma die over eenige jaren te betalen is, ook mede hoe veel men voor een uytgedane Zomma, ten eynde enige jaren tellen zal. De wortel hier van is als voren 10000000.

Tot onderwys.

Om dezen Tafel te maken, zo neemt als in de voorgaande Tafel gedaan is, de wortel 10000000, en zegt, 17 geven 16, hoe veel 10000000? komt $9411764\frac{12}{17}$; vermits de brook meer is dan $\frac{1}{2}$, zo stelt in stede van de achterste 4 een 5, als boven, en

en is voor de eerste Termyn; wyders zegt, 17 geven 16, hoe veel 9411765? komt dan 8858131 $\frac{13}{17}$; de brook is meerder dan $\frac{1}{2}$, zo maakt van de achterste 1 een 2, is het getal voor 't twede Jaar. Doet zo voort tot zo veel jaren als 't uw belieft, en wat penning of 't ook is.

Beziet de Tafel No. 4 het 6de Jaar.

10000000 - 6950664 - 1000

10000000

guld. 695 | 0664

20

stuiv. 1 | 328

16

pen. 5 | $\frac{248}{1000}$ | $\frac{31}{125}$

komt 695 gl. 1 stuiv. 5 pen.

Een bewys dat men zich op de welgemaakte Tafelen vertrouwen mag.

16. Zo 200 guld. uytgedaan voor twe jaren op Intrest, tegen $6\frac{1}{4}$ ten 100 's jaars winst gewin, vrage hoe veel zal men ten eynde des tyds ontfangt.

100 - $106\frac{1}{4}$ - 200 | $212\frac{1}{2}$

100 - $106\frac{1}{4}$ - $212\frac{1}{2}$ } komt $225\frac{25}{32}$ guld.

Nu door de Tafel No. 4. het 2de Jaar.

8858132 - 10000000 - 200

komt $225\frac{25}{32}$ guld. een weynig meer.

17. Een brief van 3060 guld. te betalen over 10 jaren, wil men intrekken en korten tegen $6\frac{1}{4}$ ten 100 's jaars, rekenen winst gewin: Vrage, hoe veel men daar voor uyttellen zal?

Neemt het 10de Jaar uyt de Tafel No. 4.

10000000 - 5453942 - 3060

306

guld. 1668 | 906252

20

stuiv. 18 | 12504

16

pen. 2 | 64

1000000

komt 1668 guld. 18 stuiv. 2 pen.

18. Item, een is schuldig 1600 gulden, te betalen over 5 jaar, nog 1200 guld te betalen over 7 jaren, zal die beide aflossen en contant betalen, mits kortende tegen den penning 16 's jaars, en rekenen Intrest op Intrst: Vrage, hoe veel contant geld hy daar voor tellen zal?

Beziet de Tafel No. 4, op het 5de en 7de jaar, werkt elke zomma bezonder, de uitkomste addeert te zamen, enz.

Neemt eerst het 5de Jaar van de Tafel No. 4.

10000000 - 7385081 - 1600

16

guld. 1181 | 61296

20

stuiv. 12 | 2592

16

pen. 4 | 1472

10000

komt 1181 guld. 12 stuiv. 4 pen.

 Neemt

Digitized by Google

Neemt nu het 7de Jaar uit N° 4.

10000000 - 6541801 - 1200
12

guld. 785 | 01612
2
fluiv. 0 | 3224
16
pen. 5 | 1584
10000

guld.	stuiv.	pen.
1181	12	$4\frac{92}{625}$
785	0	$5\frac{99}{625}$

komt 1966 gl. 12 st. $9\frac{191}{625}$ p.

19. Item, men doet 3330 guldens uyt op Intrest, tegens $6\frac{1}{4}$ ten 100 's jaars: Vrage, hoe veel Capitaal en Intrest bedragen zal ten eynde van 9 jaar, als men rekent winst gewin?

Neemt het 9de Jaar uyt de Tafel N° 6.

10000000 - 17256805 - 3330
333

guld. 5746 | 516065
20
stuiv. 10 | 32130
16
pen. 5 | 1408
10000

komt 5746 guld. 10 stuiv. 5 pen.

20. Een moet betalen 300 guld. in 2 jaren, elk jaar 150 guld., wil die contant betalen, mits kortende 8 ten 100 's jaars, Intrest van Intrest gerekent: Vrage, hoe veel hy daar voor tellen zal?

108 - 100 - 150 } 138 $\frac{8}{9}$ | (243
108 - 100 - $138\frac{8}{9}$ } $128\frac{146}{243}$ | 216
| 146

komt $267\frac{119}{243}$ 362 } 1
(119

21. Men moet betalen 300 £ in 3 jaren, elken jaar 100 £, of men die contant woude betalen, mits kortende 6 ten 100 's jaars, rekenen winst van winst: Vrage, hoe veel 't contant bedragen zoude?

106 - 100 - 100 } $94\frac{18}{53}$ | (148877
106 - 100 - 94 $\frac{18}{53}$ } $88\frac{2208}{2809}$ | 50562
106 - 100 - $88\frac{2208}{2809}$ } $83\frac{143209}{148877}$ | 148824
| 143209

komt $267\frac{44841}{148877}$ 342595 } 2
(44841

Ofte 267 guld. 6 stuiv. $0\frac{56928}{148877}$ pen.

22. Item, een koopt een Huys voor 2400 gulden, te betalen 600 guld. gereed, de rest met 200 gulden 's jaars tot de volle betalinge toe, nu alzo den koper vermag den Termyn-brief af te lossen, en korten $6\frac{1}{4}$ ten 100 's jaars, rekenende winst van winst wert gevraagt hoe veel den verkoper voor 't Huys contant ontfangen zal?

Neemt het 9de jaar in de Tafel N° 5.

10000000 - 67282959 - 200
2

guld. 1345 | 65918
20
stuiv. 13 | 1836
16
pen. 2 | 9376
10000

600 gl. Cantant.
1345 - 13 - 2
1945 - 13 - $2\frac{586}{625}$

komt 1945 gl. 13 st. 2 pen. of wat meer.

Jaren.

Jaren.	No 5.
1	9411765
2	18269897
3	26606962
4	34453611
5	41838692
6	48789356
7	55331157
8	61488146
9	67282959
10	72736901
11	77870023
12	82701197
13	87248184
14	91527701
15	95555482
16	99346335
17	102914197
18	106272185
19	109432644
20	112407194

Tafel van Intrest op Intrest van den penning 16 of 6¼ ten 100's Jaars, en is om tot contant te brengen, als de betalinge geschieden in vervolgende jaren, alle jaren even veel.

Tot Onderwys.

Om deze Tafel te maken, zo neemt een groot getel van 10000000 of meer; en zegt, 17 geven 16 hoe veel de wortel 10000000? komt 9411765 voor het eerste Jaar: addeert hier toe uw groot getal of wortel 10000000 komt dan 19411765, dat multipliceert met 16, en het facit divideert door 17, zal dan komen 18269897 voor 't twede Jaar getal, daar toe uw groot getal dan wederom met 16 gemultipliceert, en door 17 gedivideert, komt 26606962 voor 't derde, doet dit zo, tot zo veel Jaren als gy begeert, elke reis u groot getal daar toe adderende.

23. Een Schip wert verkogt voor 6700 guldens, te betalen met 1500 guldens gereed, en 500 guldens 's jaars, tot de volle betalinge toe, alzo de Kopers vermogen den Termyn-brief af te lossen, en contant te tellen alle de koop-penningen, mits kortende tegen den penning 16, rekenende winst van gewin: Vrage hoe veel de contanten bedragen zullen?

6700
1500 contant
———
5200

5(200
5200 } 10 Jaren reste 200 gl. voor het 11 Jaar

Beziet de bystaande Tafel het tiende Jaar, en werkt als 't volgt:

guld.
10000000 - 72736901 - 500
———
komt 3636 gl. 16 stuiv. 7 duyten.

Rest nog 200 gl. voor 't 11de Jaar te korten; daarom beziet op de zomma van 't 11de Jaar, in de Tafel No 4. en doet aldus:

10000000 - 5133122 - 200 gl.

	guld	stuiv.	duyt.
komt	102	13	1
	3636	16	7
	1500	0	0
komt	5239	10	0

24. Item, een is schuldig 1240 guld, te betalen in 8 jaren: te weten, 300 guld. over drie jaren, de rest zal de volgende jaren met gelyke payen betaalt worden, dat is met 188 guld. 's jaars: Vrage, of men deze twe betalingen terstont teffens wilden betalen, en korten tegens den penning 16's jaars, rekenende winst van winst, hoe veel die belopen zouden?

Capt. 1240 in 8 jaar
300 in 3 jaar af
——— ———
940 5 jaar

940 / 5 } komt 188 gl. yder paye

Neemt het 5de Jaar uyt No 5. de Tafel.

10000000 - 41838692 - 188 } 786,$\frac{6}{10}$
300
———
1086,$\frac{6}{10}$

Neemt nu de Tafel No 4. het 3de Jaar.

10000000 - 8333065 - 1086,$\frac{6}{10}$
173851
———ml. 173851

10000000000 - 14404058887215 } 905 gl.
20 ———
(1405887215
20000000 - 1405887215 } 17 stuiv.
8 ———
(45887215
10000000 . . 45887215 } 4½ Duyt. een weinig meer.

25. Een

25. Een man is schuldig te betalen 905 gulden, 17 stuivers, 9 penningen, accordeert met zynen Crediteur die te behouden op winst gewin, tegen 6¼ per cento 's jaars, en geven na 3 jaren uyt Capitaal en winst, elk jaar een even gelyke paye: De vrage is, hoe veel de jaarlykze paye, en in alles de Zomma bedragen zal?

Multipliceert 905 guldens, 17 stuyv., 9 penningen met 10000000, komt 9058781250, die divideert door 't derde jaar getal van de Tafel No. 4, komt 1086 gulden, 11 stuyv., 5 penningen, weinig meer, neemt daar af 300 gulden, blyft 786 gulden, 11 stuyvers, 5 penningen, wat meer, die multipliceert met 10000000, komt 187 gulden, 19 stuyv., 15¼ $\frac{6}{18}$ $\frac{1}{23}$ $\frac{7}{869}$ $\frac{2}{7}$ penningen, welk is gantsch weinig minder dan 188 gulden voor een jaarlykze pay, multipliceert 188 met 5 jaren, komt met de voorgaande uytgestelde 300 guldens, 1240 guldens.

Neemt het 3de Jaar uyt de Tafel No. 4. en stelt 905 guld. 17 stuyv. 9 penningen in haar gedeelte.

```
          1337008  -  905 2/3 8/2 1/0  -  10000000

          1667413     28058810000000

                      0018018250
1086 guldens.   1667413 . . 1511151150
                       (945732
                            20
11 stuyvers.    1667413 . . 18014040
                       (573097
                            16
5 penningen.    1667413 . . 0108152
```

komt 1086 guld. 11 stuiv. 5 pen. weinig meer.

Stelt nu 1086 guld. 11 stuiv. 5 pen. in zyn gedeelte.

```
            1086 1/3 8/2 1/0  guldens.
       sub.  300              guldens af

41838692  -  786 1/3 8/2 1/0  -  10000000

             251701000000
                                        21110100000
```

[illegible galley division] } komt 187 guld.
(41830846
20
[illegible galley division] } 19 stuiv.
(41481772
16
[illegible galley division] } 15 pen.
(36127972

komt byna 188 guld. yder paye
mult. 5 Jaar.

940 guld.
by 300 guld.

komt 1240 guld.

Anders: door groter moeite.

905 - 17 - 9

100 — $106\frac{1}{4}$ — 289881
4 425

400 123199425
100 425

40000 52359755625
20 425

800000 pen. [illegible] | 140625
16

[illegible]000000

Maken 1086 guld. 11 stuiv. 5 [illegible] penningen, hier af 300 guld. blyft 786 guldens, 11 stuiv. 5 pen. de brook zullen wy om veel werks te schouwen nalaten, en werken als 't volgt:

$106\frac{1}{4}$	—	100	—	1 komt $\frac{16}{17}$	hier by geaddeert 1.		
$100\frac{1}{4}$	—	100	—	$1\frac{16}{17}$	$1\frac{239}{289}$	daar by 1.	
$100\frac{1}{4}$	—	100	—	$2\frac{239}{289}$	2 [illegible]	een by.	
$100\frac{1}{4}$	—	100	—	3 [illegible]	3 [illegible]	add. 1.	
$100\frac{1}{4}$	—	100	—	4 [illegible]	4 [illegible]	't Facit.	

Daar mede divideert 786 gulden, 11 stuivers, 5 penningen, zal komen voor yder pay 187 guld., 19 stuyv., 15 [illegible] pen., welk is byna onzeggelyk minder als 188 gl., de oorzake dat het minder is, komt dat de brook in 't begin achter gelaten, of niet gerekent is.

Tafel

Digitized by Google

Jaar.	No. 6.
1	10625000
2	11289062
3	11994628
4	12744292
5	13540810
6	14387111
7	15286305
8	16241699
9	17256805
10	18335355
11	19481315
12	20698897
13	21992578
14	23367114
15	24827559
16	26379281
17	28027986
18	29779735
19	31640968
20	33618528

Tafel van Intrest op Intrest van den penning 16, of 6¼ ten 100's Jaars, en dient om de waarde van eene Zomme vinden, die eenige Jaren op Intrest gestaan heeft.

Tot onderwys.

Om dusdanige Tafelen te maken, zo neemt den wortel 10000000 als voren is gedaan, en zegt 16 geven 17, hoe veel 10000000, &c. komen 10625000 voor 't eerste jaargetal, wederom 16 geven 17, wat 10625000, komen 11289062 voor 't twede jaargetal, en zo voort zo veel jaren als 't uw belieft.

26 Duyzent gulden hebben uitgestaan op Intrest 6 jaren, tegen 6¼ ten 100's jaars winst gewin gerekent: De vrage is, hoe veel Capitaal en winst 't bedragen zal?

Neemt het 6de Jaar uit de Tafel No. 6.

guld.
10000000 - 1438 | 7111 - 1000
26
stuiv. 14 | 222
16
pen. 3 | 552 | 69
1000 | 125

komt 1438 gl. 14 stuiv. 3 [illegible] pen.

Wissel-Rekeningen.

Verstaat men te zyn twederhande, de een daarmede de Geld-wisselaars haar behelpen, wanneer zy luyden eenige munte of specie van geld opzoeken by de Koopluiden, of de Koopluiden by haar, daar af zy profyt genieten, de andere is meest gebruykelyk onder de Koopluiden: te weten, als zy lieden geld van de eene op de andere plaats willen hebben, of doen hebben, en dat door behulp en middel van wissel-brieven, deze rekeningen worden meest alle door den regel Detry gesloten, acht nemende op de plaats, koers, tyd, en gelds waardye, die zomtyds hoog, laag, meer of minder in de eene Stad als in de ander is.

1. Ymant heeft 18592 enkele stuyvers, wil die verwisselen aan zilvere g-guldens van 28 stuyvers 't stuk: Vrage, hoe veel hy in 't geheel zal moeten fangen?

28 - 18592 ⟩ 664 Ofte 28 - 1
komt 664 g gl. * - 18592 664

komt 664 g-gl.

2. Een heeft 78750 halve stuyvers, die wil hy verwisselen tegen Ryksdaalders tot 50 st. 't stuk, mits dat hy tellen zal 42 halve st. voor een gulden: Vrage, hoe veel Ryksdaalders hy ontfangen zal?

halve st. guld. halve st.
42 - 1 - 78750 ⟩ 1875

guld. Ryksd. guld. komt
2½ - 1 - 1875 ⟩ 750 Ryksd.

Ofte aldus.

halve st. 21 42 - 1 guld.
Ryksd. * - 78750 3750 750 halv. st.
guld. 5 2½ - 1 Ryksd.

komt 750 Ryksdaalders.

3. Als een Ryksdaalder doet 50 stuyvers, en men geeft 78750 halve stuyvers voor 750 Ryksdaalders: Vrage, hoe veel dat 'er verloren is?

Ryksd.

Digitized by Google

~~18750~~
~~2~~

Ryksd. stuiv. Ryksd. } 39375 stuiv.
1 - 50 - 750 } 37500 stuiv.

187|5

komt 93 gl. 15 st.
verlies.

4. Item, 3612 guld., 12 stuivers, in klein geld, is te verwisselen aan Pistoletten, tot 3 guldens, 17 stuivers, mits gevende voor elk stuk ¼ stuyvers tot opgeld: Vrage, hoe veel Pistoletten men dan ontfangen zal?

guld. stuiv. guld. stuiv.
3 - 17 3612 - 12
20 20

77 72252
add. ¼

Postool.
77¼ — 1 — 72252
4
311 komt
~~311~~ - ~~289008~~ } 929 Pistolen.
(89 }
~~4~~ - ~~89~~ } 22¼ stuiv.
(1

komt 929 Pistolen, 22¼ stuiv.

5. Een heeft 603 £, 16 ß, 8 g, in allerley kleine munten, begeert die te verwisselen tegens halve Rozenobels, tot 4 guld., 13 st. 't stuk, mits gevende 4 g op elk p flaams, voor wissel-geld: Vrage, hoe veel stuks ½ Rozenobels hy ontfangen zal, en hoe veel de schade is?

£. ß. g. 12 g.
603 - 16 - 8 20
20
g. g.
12076 240 - 4 - 14490
12 komt 10 £, 1 ß, 3⅓ g. verl

144920

Ofte Aldus.

603 603 - 16 - 8
4 g. is $\frac{1}{60}$ £. 10 - 1 - 3⅓

halve Rosenobel. 593 - 15 - 4⅔
4 - 13 20
20
11875
93 12
6
142504
558 derdendeels g. 3

427514 ⅓deels g.

groot. Rosenob.
⅓deels half. komt
~~558~~ - 1 - ~~427514~~ } 766 halv. Rosen.
(86 }
~~38~~ - ~~86~~ } 2 ß.
(14
~~3~~ - ~~14~~ } 4⅔ groot.
(2

komt 766 halv. Rosenob. 2 ß 4⅔ gr.

6. Twee verwisselen haar geld tegen malkanderen, A heeft 150 Ryksdaalders, tot 50 stuyvers 't stuk, nog 264 g-guld, tot 62 st. met 110 stukken van achten, tot 48 stuiv. 't stuk: Vrage, hoe veel France Kronen zal B daar voor tellen, mits dat A verliezen zal 40 stuyvers op de gantsche zomma zyns gelds, als de France Kroon zo goed is als 76 stuivers?

Ryksd. g-guld. stukken
150 264 110
50 62 48

7500 16368 5280
af 40 16368
7460
7460 Kroon
76 - 1 - ~~29108~~
~~78~~
komt 383 kronen.

7. Item,

7. Item, hoe veel Albertynen zal men hebben voor 16037 gulden, 10 stuivers, als men $1\frac{3}{4}$ ten 100 van wissel, en den Albertyn 5 gulden, 13 stuivers gelt?

$1\frac{3}{4}$
100

$101\frac{3}{4}$ - 10 - $16047\frac{1}{2}$ } komt 15761 gl. $13\frac{165}{407}$ st.
20

315233

guld. stuiv.
5 - 13
20

113 - 1 - 315233 } 2789 Albert.
(76

komt 2789 Albertynen.
$76\frac{65}{407}$ stuivers.

8. Item, een Koopman heeft 644 guldens aan payement, en alzo hy groot-geld daar voor kan wisselen zonder verlies: Is de vrage, hoe veel Ryksdaalders à 50 stuivers het stuk, en Ducatons à 63 stuivers 't stuk, en stukken van achten à 48 stuivers 't stuk, hy daar voor zal ontfangen, als hy van elken zoort evenveel wil hebben?

50
63
48 644
20

161 - 12880 - 1
161

komt 80 stukken van yder.

9. Als men 100 g-guld. verwisselt tegen 71 Hollandsche Daalders, hoe veel g-guld zal men geven om te hebben 2682 Daalders, den g-guld. à 28 stuivers, de Daalder tot 40 stuivers gerekent?

Daald. g-guld. Daald.
71 - 100 - 2682
100

71 - 268200 } komt 3777 g-guld.
(33
28

71 - 924 } $13\frac{1}{71}$ stuiv.
1

10. Als een g-gulden doet 62 stuivers, en men dan wisselt 2 Hollandsche Ryders voor 4 g-gulden min 22 stuivers: De vrage is, hoe veel Ryders men ontfangen zal voor 673 g-gulden, 36 stuivers?

g gl. st. g-gl. stuiv.
1 - 62 - 4 ÷ 22
62

248
÷ 22

Ryd.
226 - 2 - 673 + 36
62

113
1382
4038

113 - 41762 } komt $369\frac{65}{113}$ Ryders.
(65

11. Men verwisselt 369 Hollandsche Ryders, en 65 stuivers tegens g-guld. van 3 gl. 2 stuiv. 't stuk, en men krygt voor 2 Ryders, 4 g-guld. min 22 stuivers: Vrage, hoe veel g-guldens men ontfangen zal?

g-gl. stuiv. g-gl. stuiv.
1 - 62 - 4 ÷ 22
4

248
22 ÷

Ryders
2 - 226 - 369 + 65
113

113
62 - 1 - 41762 } komt 673 g-gl. + 36 st.
(36

12. Men wil verwisselen 100 Ryksdaalders tegen zilvere g-guldens, en alzo 5 Carolus-guldens doen 2 Ryksdaalders, en 10 g-guldens doen zo veel als 14 Car. guldens: Vrage hoe veel g-guld. men ontfangen zal?

g-guld.

Digitized by Google

g-guld. * - 100 50 Ryksd.
Ryksd. 2 - 5 guld.
guld. 7 14 - 10 5 g-guld.
1 ——— 1250

komt $178\frac{4}{7}$ g-guld.

13. Ik heb aan payement $282\frac{1}{2}$ guld., daar voor wil ik verwisselen zilvere Ducatons en Ryksdaalders, van elks specie even veel: De vrage is, hoe veel hy van elks ontfangen zal?

guld. stuiv.
1 is 50 st. 282 - 10
1 is 63 st. 20
——— stuk. ———
113 - 1 - 5650
113 ———
komt 50 stuk van yder.

50
63
———
113 - $282\frac{1}{2}$
——— ———
2 - 5 < 50 } 125 gl. aan Ryksd.
63 } $157\frac{1}{2}$ gl. aan Dukaton.

komt 282 guld. 10 stuiv.

14. Hoe veel Pistoletten van 3 gulden, 17 stuyvers 't stuk, en g-guldens van 3 guld. 2 stuivers 't stuk: te weten, evenveel stuk van elks, zal men ontfangen voor 703 gl $13\frac{1}{4}$ stuivers, gevende $1\frac{1}{4}$ ten 100 voor het verwisselen?

$1\frac{1}{4}$ opgeld.
100
———
$101\frac{1}{4}$ - 100 - $703\frac{11}{16}$
——— ———
405 11259
4 10
——— ——— } komt
1620 162 - 112590 } 695 gl.
20
———
stuiv. 77 13900
62
——— stuk.
139 - 1 - 13900
139 ———
komt 100 van yder.

15. Een Koopman tot Amsterdam, geeft 1500 gulden in wissel op Dantzig, om na 5 weken aldaar te ontfangen voor elken gl. $22\frac{1}{2}$ Poolze Grossen, en alzo 30 Poolze Grossen een Floryn doen: Zo is de vrage, hoe veel Florynen hy aldaar ontfangen zal?

guldens 1 - $22\frac{1}{2}$ 45 P grossen
Floryn * - 1500 50 25 guldens
P.grossen 30 - 1 Floryn
noemer 2 - 0 noemer.
———

komt 1125 Florynen.

16. Een Koopman tot Amsterdam begeert tot Dantzig te ontfangen 1125 Florynen, betaalt voor $22\frac{1}{2}$ Poolze Grossen een guld., en alzo 30 Poolze Grossen een Floryn doen: Is de vrage, hoe veel guld. hy tellen zal?

guldens * - 1125 25 Floryn.
Floryn 1 - 30 P grossen
P.grossen 45 $22\frac{1}{2}$ - 1 guldens
noemer 0 - 2 noemer.
———

komt 1500 guldens.

17. Item, een Koopman tot Amsterdam heeft 1000 guldens, daar mede maakt hy wissel op Hamburg, om aldaar te hebben Daalders van 32 ß Lubs: De vrage is, hoe veel hy 'er ontfangen zal, rekenende 22 ß Lubs voor een gulden?

guld. ß. guldens.
1 - 22 - 1000 } 22000
32 - 1 - 22000 } 687 Daald. en 16 ß.
(16

Ofte Aldus.

* - 1000 125
1 - 22 11
2 16 32 - 1
2 ——— 1375
komt $687\frac{1}{2}$ Daalders.

Ook Aldus.

$\frac{\frac{3\not{2}}{1\not{6}}}{2}$ - $\frac{\not{2}\not{2}}{11}$ - $\not{1}\not{0}\not{0}\not{0}$ / 125 / 125 / 2 - 15625 komt 687½ Daalder.

18. Een Koopman heeft tot Amsterdam 1500 gulden, daar voor begeert hy tot Dantzig markken te ontfangen, en alzo de wissel gaat $1\frac{5}{12}$ mark voor 1 gulden: Is de vrage, na de waarde des briefs?

guld. Mark. guld.
1 - $1\frac{5}{12}$ - 1500

17	12	125
		17
		875
		125

Antw. de Brief is waardig 2125 Marken.

19. Als de wissel van Amsterdam op Dantzigh gaat $1\frac{5}{12}$ mark voor 1 gulden, en een mark doet 30 Grossen: De vrage is, hoe veel Grossen men zal tellen voor 1500 guld.?

guld. Mark guld.
1 - $1\frac{5}{12}$ - 1500

17 12 125
17

Mark Groff.
1 - 30 - 2125 Mark.
30

komt 63750 Grossen.

Ofte aldus.

guld.	1 - $1\frac{5}{12}$	Mark
Groff.	* - 1500	guld.
Mark	1 - 30	Grossen.

komt 63750 Grossen.

20. Een Koopman tot Amsterdam geeft op wissel 1500 guldens, om tot Dantzig te ontfangen 2125 Mark: Vrage, tot hoe veel de wissel is tegens een pond flaams?

guld. Mark guld.
1500 - 2125 - 1
125 / 12 . . 17 / (5 komt $1\frac{5}{12}$ Mark.

guld. Mark guld.
1 - $1\frac{5}{12}$ - 6 is 1 p flaams.
17
2

komt $8\frac{1}{2}$ Mark.

Ofte Aldus.

guld.	2 12	1500 - 2125 17	M.
M.		* - 1	p.flaams
p.flaams		1 - 6	guld.
		2 17	

komt $8\frac{1}{2}$ Mark.

21. Als de wissel van Antwerpen op Dantzig doet 132 Poolze Grossen, voor 240: Hoe veel isze dan tot Amsterdam voor een gulden? Antw. 22 Gros Pools.

22. Item, een maakt wissel van Amsterdam op Dantzig, gevende 20 stuyvers, om aldaar na 2 maanden dat hy het geld gegeven heeft te ontfangen 22 Poolze Grossen: Vrage, indien den guld. tot $21\frac{1}{2}$ Poolze Groszen ging, wat hy dan den 100 in 't jaar zoude winnen?

22
$21\frac{1}{2}$
Maand. Maand.
2 - $\frac{1}{2}$ - 12

komt 3 winst.

$21\frac{1}{2}$

$21\frac{1}{2}$ - 3 - 100
6
—
43
—
~~600~~
~~43~~ ——
komt $13\frac{41}{43}$ ten hondert.

Ofte Aldus.

22
$21\frac{1}{2}$
—
$21\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{2}$
2 - 100
* - 12
—
komt $13\frac{41}{43}$ ten hondert.

23. Een Koopman in Amsterdam geeft in wissel op Dantzig 1000 gulden, te weten: 20 stuyvers, om aldaar voor te ontfangen 32 Poolze Grossen, nu heeft zyn geld gestaan $1\frac{1}{2}$ maand, trekt daar en boven Intrest tegen 8 ten 100 in 't jaar: De vrage is, hoe veel Florynen van 30 Poolze Grossen hy ontfangen zal?

guld. Grosf. guld.
1 - 32 - 1000
—
komt 32000 Grosf.

Maand. winst Maand.
~~12~~ - ~~8~~ - $1\frac{1}{2}$
— — —
~~4~~ ~~4~~ ~~3~~
~~2~~—
komt 1 winst.

100 - 101 - 32000
—
komt 32320 Grossen.

3 - 1 - ~~32320~~
~~3~~ ——
komt $10773\frac{1}{3}$ Floryn.

24. Een trekt in zyn Factoor tot Calis 700 Kronen: De vrage is na de waarde des briefs, als de Kroon op 3 gulden, $4\frac{1}{2}$ stuiver gerekent word?

Croon. gl. stuiv. Croon.
1 - 3 - $4\frac{1}{2}$ - ~~700~~
20 ~~2~~ —
— 350
64
2
—
129
350
stuiv. —— stuiv.
2~~0~~ - 1 - ~~45150~~
~~2~~ ——
komt $2257\frac{1}{2}$ guld.

Ofte Aldus.

1 - $3\frac{9}{40}$
* - 700
40 - 0
~~2~~ —— ~~4515~~
komt $2257\frac{1}{2}$ guld.

25. Een Koopman tot Amsterdam maakt wissel op Frankfort, van 1500 guldens: Vrage, tot hoe veel hy den Brief maken zal, als de wissel gaat tegen $42\frac{1}{4}$ stuiv. voor den Floryn?

Merkt: Den Floryn wort in wissel gerekent op 65 Kreytzers, en in contant op 60 Kreytzers.

guld. stuiv. guld.
1 - 20 - 1500 } 3000
60 - 65 - 3000 } 32500
stuiv. Flor. stuiv.
$42\frac{1}{4}$ - 1 - 32500
— 4
169 ——
~~169~~ - ~~130000~~ } 769 Floryn.
(39 }
60
—
~~169~~ ~~2340~~ } $13\frac{143}{169}$ stuiv.
(143 }
——
komt 769 Floryn $13\frac{143}{169}$ stuiv.

Ofte aldus.

Kreyt.	60 - 65	Kreyt.
Floryn.	* - 1500	guld.
guld.	1 - 20	stuiv.
stuiv.	$42\frac{1}{4}$ - 1	Floryn.
noem.	0 - 4	noem.

komt $769\frac{39}{169}$ Floryn.
of $13\frac{143}{169}$ Kreytzers.

26. Zo een Koopman begeerde te hebben tot Frankfort, 769 Florynen, $13\frac{143}{169}$ Kreytzers van 60 Kreytzers 't stuk, en dat de wissel ging op $42\frac{1}{4}$ stuiv. voor den Floryn van 65 Kreytzers: Vrage, hoe veel zoude de Zomma tot Amsterdam belopen?

stuiv.	20 - 1	guld.
guld.	* - $769\frac{39}{169}$	Floryn.
Floryn.	1 - $42\frac{1}{4}$	stuiv.
Kreyt.	65 - 60	Kreyt.
noem.	679 - 0	noem.

komt 1500 guldens.

Nota: Om dit te doen, zo multipliceert $769\frac{39}{169}$ Floryn met de noemer van de brook komt 130000, mult. $42\frac{1}{4}$ stuiv. ook met de noemer van zyn brook komt 169, de noemers gemult en in de andere Ry gebragt maakt 676, deelt nu 20 door 60 rest van 60 drie over, daar na zegt hoe menigmaal 65 in 130000 komt 2000 voor rest, daar na zegt hoe veel maal 169 in 676 komt 4 voor rest, zegt hoe veel maal 4 in 2000 komt 500 voor rest, nu is de eene Ry niet te verkorten, en in de andere Ry staat 500 en een 3 die multipliceert komt 1500 guld. tot antwoord.

27. Een in Amsterdam maakt wissel op Hamburg, 46 stuivers tegen den Daalder van 33 ß Lubs, hem wort gegeven een Wisselbrief van 1086 Daalders, $31\frac{13}{23}$ ß Lubs: De vrage is, hoe veel hy daar voor betaalt heeft?

33 - 46 -- $31\frac{13}{23}$

2 726
2

23 - 1452 } 44 st.

komt 44 of $\frac{44}{46}$ | $\frac{22}{23}$ Daald.

Daald.	1 - 46 2	stuiv.
stuiv.	20 - 1	guld.
guld.	* - $1086\frac{22}{23}$	Daald.
noem.	23 - 25000	noem.

komt 2500 guld.

Merkt: Zoekt hier eerst de waarde van $31\frac{13}{23}$ ß Lubs komt 44 stuiv. of $\frac{22}{23}$ Daald., om nu deze vrage zodanig op te stellen zo moet men wel opletten wat begeert word, en dat komt in deze vrage dat men weten wil hoe veel guld. $1086\frac{22}{23}$ Daalders zyn, om dit nu op te stellen zo zegt, hoe veel guldens doen $1086\frac{22}{23}$ Daald. als een Daalder doet 46 stuivers, en 20 stuivers doen een gulden.:

Aldus tot bewys.

* - $1086\frac{22}{23}$ 25000
1 - 46 2
20 - 1
23 - 0

komt 2500 guld.

Dit zo op gesteld zynde volgt de uitwerkinge, gelyk voorzeid is.

28. Een

28. Een Koopman tot Haarlem, moet hebbem per slot van rekeninge, van een tot Dordrecht, de Zomma van $2500\frac{1}{2}$ gulden, welke partye hy trekt tot $1\frac{1}{2}$ ten 100, in voordeel van zynen man tot Dordrecht: De vrage is, na de Zomma des Briefs?

100
$1\frac{1}{2}$

$101\frac{1}{2}$ - 100 - $2500\frac{1}{2}$

203 5001
100

203 - 500100 } 2463 gl.
(111
20

203 - 2220 } $10\frac{190}{203}$ st.
(190

komt 2463 guld. $10\frac{190}{203}$ stuiv.

Proeve.

100 - $101\frac{1}{2}$ - $2463\frac{190}{203}$ (written in print as $246\frac{1}{2}\frac{1}{0}\frac{1}{3}$)

203 500100
2
komt $2500\frac{1}{2}$ guld.

29. Een Koopman in Amsterdam geeft op Spangien 2035 gulden, 10 stuivers, om aldaar te hebben Ducaten van 375 Marevadis, en alzo hy geeft 3 guldens, 4 stuyvers voor elken Ducaat: Vrage, hoe veel Ducaten hy zal ontfangen?

guld. Ducaat. guld.
$3\frac{1}{5}$ - 1 - $2035\frac{1}{2}$

16 4071
2 5

32 20355

32 - 20355 } 636
(3
375

32 - 1125 } $35\frac{5}{32}$
(5

komt 636 Daald. $35\frac{5}{32}$ Marevadis.

30. Item, een Koopman in Spangien geeft op Amsterdam 636 ducaten, $35\frac{5}{32}$ Marevadis aan wissel, om voor elken Ducaat, die 375 Marevadis doen, te ontfangen 3 guld., 4 stuivers: Vrage, hoe veel guldens hy ontfangen zal?

375 - 1 - $35\frac{5}{32}$

32 1125

komt $\frac{3}{32}$ Ducaat.

Ducaat. gl. Ducaat.
1 - $3\frac{1}{5}$ - $636\frac{3}{32}$
160

16 20355
10
komt 2035 gl. 10 stuiv.

31. Een Koopman in Amsterdam sluyt wissel op Spangien, tot 63 stuyvers de 375 Marevadis, en van daar het Retoer 385 Marevadis, voor 70 stuivers, verliezende 5 maanden tyds: Vrage, na de winst ten 100 in het jaar?

stuiv. Mareva. stuiv.
63 - 375 - 70 } $416\frac{2}{3}$
385

komt $31\frac{2}{3}$ winst.

Capt.	77	385 - $31\frac{2}{3}$	95	19	winst
Maand.		5 - 100	20		Capt.
winst		* - 12	4		Maand.
noem.		3 - 0			noem.

77 1520
komt $19\frac{57}{77}$ ten 100.

Ofte

Ofte Aldus.

Capt. winst. Capt.

385 - $31\frac{2}{3}$ - 100

Maand. 8 — 12 Maand.

77 95 16

16

1520

11

komt $19\frac{57}{77}$ ten 100.

32. Wanneer een g gulden binnen Amsterdam doet 3 gulden, 3 stuivers, hoe veel zal die in Spangien doen, als de wissel gaat op 75 stuivers, voor den Ducaat van 375 Marevadis?

stuiv. Marevadis stuiv.

75 - 375 - 63

1 5 5

komt 315 Marevadis.

33. Als een g-gulden in Spangien doet 315 Marevadis, en tot Amsterdam 3 gulden, 3 stuivers: Vrage, hoe veel de wissel gaat tegen den Ducaat van 375 Marevadis?

Marev. stuiv. Marev.

315 - 63 - 375

5 komt 75 stuiv.

34. Als een France Kroon tot Amsterdam doet 3 gulden, 15 stuivers, hoe veel is die tot Londen, als de wissel gaat 35 ß flaams, voor een £ steerlings?

Merkt 3 guld. en 15 stuiv. is $12\frac{1}{2}$ ß.

ß flaams. ß sterl. ß flaams.

35 - 20 - $12\frac{1}{2}$

7 4 25

2 2

50

7

komt $7\frac{1}{7}$ ß sterl.

35. Zo de France Kroon tot Londen doet $7\frac{1}{7}$ ß sterling, en tot Amsterdam $3\frac{3}{4}$ gulden, hoe veel is dan de wissel tegen een £ steerlings?

3 guld. 15 stuiv.

20

0 - 75 } $12\frac{1}{2}$ ß flaams.

(1

ß sterl. ß flaams ß sterl.

$7\frac{1}{7}$ - $12\frac{1}{2}$ - 20

50 25 5

7

2

komt 35 ß flaams.

36. Als een Daalder gelt tot Augsburg 64 Kreytzers, hoe veel zal die tot Amsterdam doen als de wissel gaat 65 Kerytzers voor de Daalder van 40 stuivers?

Kreytz. stuyv. Kreytzers.

65 - 40 - 64

8

13 8 } komt

13 - 512 } $39\frac{5}{13}$ stuiv.

(5

37. Als een Daalder te Amsterdam waardig is $39\frac{5}{13}$ stuiv., en tot Augsburg 64 Kreytzers, hoe veel is een Daalder waardig, als de wissel gaat 65 Kreytzers voor de Daalder?

Kreytz. stuiv. Kreytzers.

64 - $39\frac{5}{13}$ - 65

512 5

8

5

komt 40 stuiv.

38. Als

38. Als een stuk gelds tot Neurenburg doet 97 Kreytzers met een stuiver, hoe veel zal dat tot Amsterdam gelden, als 30½ stuivers staan tegen 65 Kreytzers?

Merkt, beziet eerst hoe veel Kreytzen in een stuiver zyn komt $2\frac{8}{61}$, die add by 97 Kreytzen: Aldus.

stuiv. Kreytz. stuiv.

$30\frac{1}{2}$ - 65 - 1 } $2\frac{8}{61}$
97 add.

65 - $30\frac{1}{2}$ - $99\frac{8}{61}$
2
130 61 6047
130

komt $46\frac{67}{130}$ stuiv.

39. Item, als een stuk gelds doet tot Amsterdam 2 gulden, 1 stuiver, en tot Frankfort 93 Kreytzers, en dat de wissel gaat 65 Kreytzers, voor 28½ stuivers: De vrage is, welk beter is, 't geld in specie of per wissel over te maken?

stuiv. Kreytz. stuiv.

$28\frac{1}{2}$ - 65 - 41
57 41
2665
2
57 - 5330 } $93\frac{29}{57}$
(29

komt $93\frac{29}{57}$ Kreytzers per wissel.
specie 93

komt $\frac{29}{57}$ Kreytzers dat de wissel beter is.

40. Als een Hollandsche Daalder tot Amsterdam doet 40 stuivers, en de wissel van daar op Londen gaat tegen 22 stuivers, op een maand tyds, en den Intrest gerekent tegen 9 ten 100 's jaars winst: Vrage, hoe veel die Daalder tot Londen waardig is?

De wissel gaat 22 stuiv., tegen 20 stuiv.

Maand. winst Maand.

12 - 9 - 1 } $\frac{3}{4}$

$100\frac{3}{4}$ - 100 22 } $21\frac{337}{403}$

$21\frac{337}{403}$ - 20 - 40

8800
11 - 403 } komt $36\frac{7}{11}$ stuiv.
(7

41. Item, een Koopman tot Amsterdam trekt wissel op Dantzig, de Zomma van 1500 gulden, om aldaar te doen hebben 22 Grossen voor yder gulden, en doet zynen man de party terstont wederom op hem trekken, ontfangt voor 22¼ Gros een gulden met nog ½ ten 100 profyt: Vrage, hoe veel den Koopman met zyn wissel, en ten 100 in 't jaar gewonnen heeft, als hy 4 maanden in wissel heeft gestaan?

guld. Grof. guld.

1 - 22 - 1500
22

100 - $100\frac{1}{2}$ - 33000
201 2 165
201

komt 33165 grossen.

groff. guld. groff.

$22\frac{1}{4}$ - 1 - 33165
89 4
89 - 132660 } 1500
(50 $1490\frac{50}{89}$

komt verlies per wissel $9\frac{39}{89}$

 ver-

Digitized by Google

verlies * - 100 Capt.
Maand. 4 - 12 3 Maand.
Capt. $1490\frac{10}{19}$ - $9\frac{39}{77}$ verlies

137600 - 742

2211 - 14
100

737

221 - 1400 } $1\frac{663}{737}$
(663

komt $1\frac{663}{737}$ verlies ten hondert.

42. Van Amsterdam gaat de wisfel op Augsburg 42 stuivers, tegen 65 Kreytzers, en van Augsburg op Venetien 147 Florynen, à 60 Kreytzers 't stuk, voor 100 Ducaten, tot hoe veel stuivers komt de wissel dan van Amsterdam op Venetien voor een Ducaat?

147 Floryn.
60 Kreytzers.

Kreytzers
65 - 42 - 8820
5 5
13 1764
42

74088

Ducaat 13 Ducaat.
100 - $5699\frac{1}{13}$ - 1
4
25 74088
13 4
325 - 18522

komt $56\frac{322}{325}$ stuiv.

Ofte Aldus 147 Floryn is 8820 Kreytzers.
stuiv. * - 1 Ducaat
Ducaat 5 100 - 8820 441 Kreytzers
Kreytzers 65 - 42 stuiv.
325 — 18522
komt $56\frac{322}{325}$ stuivers.

43. Als een Ducaat tot Amsterdam waardig is 4 gulden, een stuiver, en tot Dantzig doet 72 Grossen, en de wissel aldaar is $104\frac{1}{2}$ Grossen voor 't £ flaams, en men had 2000 gulden te verwisselen, wat manier dat profytelyker zoude wezen, in specien of in wissel, en wat het in 't geheel zoude verschelen?

$4\frac{1}{20}$ - 72 - 2000
5 9 20
81 8
40000
9 8

320000
9 - 320000 } komt $35555\frac{5}{9}$
(5

guld. Grossen guld.
1 £ is 6 - $104\frac{1}{2}$ - 2000
2 2
3 209 1000
500 2 500

104500
3 specie $35555\frac{5}{9}$
komt $34833\frac{1}{3}$ per wiss. $34833\frac{1}{3}$

verscheelt Grossen $722\frac{2}{9}$
dat de spezie beter is.

Van Mangeling.

DE rekening van Mangeling kan men door den Regel van Drien bequamelyk zolveren, dan alzo daar bedrog door de Koopluyden haar scharpzinnigheyt onder kan schuylen, zo hebben wy eenige Voorbeelden by een gebragt, daar men zimpelyk Waar om Waar vermangelt, wyders daar men Waar tegens Waar met geld daar by gevoegt verruylt: Ten derden, daar men Waar met geld tegens Waar met tydt, ook geld of zonder geld verbuit, en dat om alzo te leren voorkomen dat geen van de Mangelaars eenig nadeel geschieden zoude.

1. Een

Digitized by Google

1. Een Koopman heeft 12 stukken Boratten, houdende elk stuk $20\frac{1}{2}$ ellen tot $15\frac{1}{4}$ st. de el, wil die vermangelen tegen Peper, tot $27\frac{1}{2}$ g 't ℔: Vrage, hoe veel ℔ Peper hy daar voor ontfangen zal?

12 stuk.
$20\frac{1}{2}$ elle.

1 - $15\frac{1}{4}$ - 246
61

61

komt 15006 oort.

groot.
$27\frac{1}{2}$ ℔. halve groot.
55 - 1 - 15006

komt $272\frac{46}{55}$ ℔.

2. Een Koopman vermangelt 246 elle Borat, tot $15\frac{1}{4}$ stuiver de el, tegens $272\frac{46}{55}$ ℔ Peper: Vrage, tot hoe veel 't ℔ Peper ingestelt is?

246
$15\frac{1}{4}$

3690
$61\frac{1}{2}$

℔. ℔.
$272\frac{46}{55}$ - $3751\frac{1}{2}$ - 1

15006 - 7503

2 . 1
2 55
4 . . . . 55 (3 } komt $13\frac{3}{4}$ stuiv.

3. Een Koopman vermangelt 246 elle Borat, tegens $272\frac{46}{55}$ ℔ Peper, tot $27\frac{1}{2}$ g 't ℔: Vrage, hoe veel hy de elle Borat ingestelt heeft?

℔. groot. ℔.
1 - $27\frac{1}{2}$ - $272\frac{46}{55}$

55 . . 15006
2
7503 groot.
2

komt $3751\frac{1}{2}$ stuiv.

elle stuiv. elle.
246 - $3751\frac{1}{2}$ - 1

2 7503
2
4 - 61 (1 } komt $15\frac{1}{4}$ stuiv. de el.
4

4. Item, een Handelaar vermangelt Boratten tegen $272\frac{46}{55}$ ℔ Peper, die hem aangerekent is tot $27\frac{1}{2}$ g 't ℔, daar tegens stelt hy de el van zyn Boratten op $15\frac{1}{4}$ stuiv.: Vrage, hoe veel stukken Borat, (yder stuk lang $20\frac{1}{2}$ el) hy vermangelt heeft?

el $20\frac{1}{2}$ $272\frac{46}{55}$ ℔.
mult. $15\frac{1}{4}$ mult. $27\frac{1}{2}$ groot.
stuk.
stuiv. $312\frac{5}{8}$ - 1 - $3751\frac{1}{2}$ stuiv.

2501 7503
4

30012
2501
komt 12 stukken.

5. Item, twee Kooplieden willen hare Koopmanschap vermangelen tegen den andere; de een heeft Dulks Vlas 1200 ℔, of 150 steen, stelt dat tot 5 gulden den steen; de ander heeft 10 dekker Overleer, tot 12 £ den dekker:

ker: Vrage, hoe veel contant geld de een den ander nog tellen zal?

Steen guld. Steen.
1 - 5 - 150 } 750 A.

Dekker guld. Dekker
1 - 72 - 10 } 720 B.

Reſt 30 guld.
Antw. A zal 30 guld. ontfangen.

6. Twe Kooplieden willen mangelen, de een heeft Veneetze Zyde tot 28 ß flaams 't ℔, de ander Engels Laken tot $22\frac{1}{2}$ ß de el, die hy in mangeling ſtelt tot 25 ß: Vrage, hoe veel de ander de Zyde in mangeling zal ſtellen om niet verkort te wezen?

ß Cont. Mang. ß Cont.
$22\frac{1}{2}$ - 25 - 28

komt $31\frac{1}{9}$ ß.

Anders.

25
$22\frac{1}{2}$

$22\frac{1}{2}$ - $2\frac{1}{2}$ - 28

add. $3\frac{1}{9}$ winſt by.

komt $31\frac{1}{9}$ ß.

7. Een Koopman heeft Zyde, die hem koſt 28 ß, vermangelt die tegen Engels Laken, dat koſt $22\frac{1}{2}$ ß de el, en ſtelt het in mangeling op 25 ß: Vrage, hoe hoog zal de ander de Zyde ſtellen, om 8 ten 100 meerder te winnen als gelyk mangeling?

$22\frac{1}{2}$ - 25 - 28 } $31\frac{1}{9}$

100 - 108 - $31\frac{1}{9}$

5 12 280
14
14
168

komt $33\frac{1}{3}$ ß.

8. Twe Kooplieden verbuyten haar Koopmanſchap tegen den anderen, de een heeft Veneetze zyde, die hy $3\frac{1}{9}$ ß hoger ſtelt als hem die ſtaat; de ander heeft Engels Laken, dat hem contant ſtaat $22\frac{1}{2}$ ß, of in verbuyting tot 25 ß de elle: Vrage, hoe veel 't ℔ Zyde contant gekoſt heeft?

25 ß.
$22\frac{1}{2}$ Contant.

$2\frac{1}{2}$ - $22\frac{1}{2}$ - $3\frac{1}{9}$

komt 28 Contant.

9. Twe vermangelen haar Koopmanſchap, de een heeft Veneetze Zyde, die hy houd $3\frac{1}{9}$ ß minder in contant als in mangeling; de ander heeft Engels Laken, dat hy de el ſtelt in mangeling op 25 ß, of in contant op $22\frac{1}{2}$ ß: Vrage, hoe veel 't ℔ Zyde in mangeling geſtelt word?

25 ß.
$22\frac{1}{2}$ Mang.

$2\frac{1}{2}$ - 25 - $3\frac{1}{9}$

komt $31\frac{1}{9}$ ß.

10. Twe Koopluiden verbuyten met den anderen haar Koopmanſchap, de een heeft 150 ſteen Vlas, tot 5 gulden contant de ſteen,

Digitized by Google

en in mangeling op $5\frac{1}{2}$ guld., de ander heeft Overleer, den dekker tot 12 £ contant: Vrage, hoe veel hy die verkopen zal zonder schade na advenant het Vlas, mede hoe veel dekker hy daar voor geven zal?

Cont. Mang. Contant komt
5 - $5\frac{1}{2}$ - 72 } $79\frac{1}{5}$ gl. Dek.
Vlas 150 steen.
$5\frac{1}{2}$ guld.
Dekker ——
$79\frac{1}{5}$ - 1 - 825
33 ——
396 25
33 —— 5
12 ——
125
11 ——
komt $10\frac{5}{12}$ Dekker.

11. Twe mangelen te zamen haar Koopmanschap tegen den anderen, de een heeft Zyde tot 28 ß 't ℔, stelt die in om 8 ten 100 te winnen, de ander heeft Engels Laken tot $22\frac{1}{2}$ ß de el, wil mede 8 ten 100 winnen: nen: Vrage, hoe hoog elk zyn Waren instellen zal?

100 - 108 - 28 } $30\frac{6}{25}$ ß A.
100 - 108 - $22\frac{1}{2}$ } $24\frac{3}{10}$ ß B.

12. A en B mangelen haar Waren, A stelt de zyne tot $30\frac{6}{25}$ ß, en winst 8 ten 100, B wint op de zyne mede zo veel, als hy die stelt op $24\frac{3}{10}$ ß: Vrage, hoe veel elks Waren contant waardig was?

108 - 100 - $30\frac{6}{25}$ } 28 ß A Cont.
108 - 100 - $24\frac{3}{10}$ } $22\frac{1}{2}$ ß B Cont.

13. Twe Koopluyden mangelen te zamen, A heeft 5 last Rogge, tot 76 g guld. 't last, nog 12 last, 13 mud., 2 schepels Garst, tot 54 g-guld. 't last, wil 210 guldens aan geld ontfangen. B heeft grove Peper tot 34 g 't ℔: Vrage, hoe veel ponden Peper A ontfangen zal boven zyn 210 guldens?

76 g-gl. Last Mud. Schep.
5 Last 12 - 13 - 2
—— 54 g-guld.
380 g-guld.
675 g-guld. 648 - 0 - 0
——add. 18 - 0 - 0
1055 9 - 0 - 0
422
——(4 komt 675 g-guld.
1477
210 stuiv. ℔. guld.
—— 17 - 1 - 1267
is 1267 gl. 20
——
25340
17 ——
komt $1490\frac{10}{17}$ ℔.

14. Item, A heeft 5 Balen grove Peper, wegen netto 1600 ℔, tot 34 g 't ℔, die verbuit hy tegens twederleye Waren, de een kost 5 stuivers, en de ander 8 stuivers 't ℔, A bedingt te willen hebben ⅓ part contant geld, en van elke Waar even veel ponden: Is de vrage, hoe veel contant geld, en hoe veel ponden van elks B aan A zal geven?

1600 ℔.
20 ——
80
34 g is 17 stuiv.
——
komt 1360 guld.
8 Cont. ⅓ $453\frac{1}{3}$ guld.
5 ——sub.
add. —— 1 ℔.
13 - 1 - $906\frac{2}{3}$
3 ——
—— 2720
39 20
——
54400
39 ——
komt $1394\frac{34}{39}$ ℔ van elks.

15. Twee mangelen tegen malkander, A heeft 10 laſt, 9 mudde Tarwe, tot 105 gl. 't laſt, en in mangeling tot 112 gulden, B heeft Hennip tot 14 Ryksdaalders 't Schip-℔, of 35 gulden contant, A begeert ¼ gereed geld, de reſt aan Hennip: Vrage, hoe veel gedagte A in geld ontfangen zal, en hoe veel Hennip krygt hy, mede hoe hoog B de Hennip in mangeling ſtellen zal, op dat de mangeling gelyk zal zyn?

Laſt guld. Laſt. komt
1 - 105 - 10$\frac{1}{3}$ } 1085 guld.
Laſt guld. Laſt. komt
1 - 112 - 10$\frac{1}{3}$ } 1157$\frac{1}{3}$ guld.
Contant in Mangel.
1085 - 1157$\frac{1}{3}$
289$\frac{1}{3}$ - 289$\frac{1}{3}$ ¼ Contant geld.
795$\frac{2}{3}$ - 868 — 35 gl. of 14 Ryksd

komt 38$\frac{2}{11}$ guld. dat B de Hennig in mangeling moet zetten.

guld. Schip.℔. guld.
38$\frac{2}{11}$ - 1 - 868

komt 22$\frac{77}{105}$ Schip ℔. hennip.

16. A en B mangelen te zamen haar Koopmanſchap tegen den anderen, A heeft 6900 ℔ Peper, tot 34 ß 't ℔ contant, en ſtelt 't in mangeling op 42 ß 't ℔, B heeft 44 laſt Pruize Rogge, tot 115 g-guld. 't laſt contant waardig, die hy zo hoog in Mangeling ſtellen wil, dat hy als A in gelyke zomma even-veel Mangel-geldt bekomt, en zo zy de Waar geheel aan den anderen vermangelen: Is de vrage, hoe veel 't laſt Rogge in Mangeling geſtelt moet worden, en hoe veel de een de ander in contant tellen zal?

℔. ſtuiv. ℔.
1 - 21 - 6900 } komt 7245 guld.
1 - 17 - 6900 } komt 5865 guld.
fub.
Laſt guld. Laſt. 1380 } add.
1 - 161 - 44 } komt 7084
8464

Laſt guld. Laſt.
44 - 8464 - 1 } komt 137$\frac{31}{77}$ g-guld.
7 5 A, Peper geld 5865 gl.
B, Rogge geld 7084 gl.

Reſt 1219 gl. voor B.

17. Item, A en B mangelen met den anderen, A heeft Hennig 't Centenaar om 35 gl. contant, ſtelt die in mangeling op 38$\frac{2}{11}$, B heeft 10 laſt, 9 mudde Tarw, ſtelt die in mangeling op 112 gulden 't laſt, begeert ¼ contant geld, zyn alzo met malkander te vreden, De vrage is, hoe veel 't laſt Tarw contant ſtaat, hoe veel contant geld, en Hennip hy voor de Tarw ontfangen zal?

Laſt guld. Laſt. komt
1 - 112 - 10$\frac{1}{3}$ } 1157$\frac{1}{3}$
289$\frac{1}{3}$ ¼ Cont.
868

guld. Cent. guld.
38$\frac{2}{11}$ - 1 - 868
420 217
217
105 komt
~~105~~ - ~~2387~~ } 22$\frac{77}{105}$ Centenaar.
(77 }

guld. guld. guld. komt
38$\frac{2}{11}$ - 35 - 868 } 795$\frac{2}{3}$ gl.
add. het Cont. dat 'er af is, hier by 289$\frac{1}{3}$ gl.

komt 1085 gl.

Laſt guld. Laſt.
10$\frac{1}{3}$ - 1085 - 1

komt 105 guld. het laſt Tarw Contant.

18. A en B vermangelen haar Koopmanſchappen, A ſtelt de zyne van 28 contant op 32 in mangeling, B brengt de zyne van 22 tot 25: De vrage is, wie van beyde de beſte mangeling gedaan heeft, en hoe veel de een de ander in 't 100 overtreft?

Digitized by Google

32
28
———
32 - 4 - 100 } komt $12\frac{1}{2}$ in 't hondert voor A.
25
22
———
25 - 3 - 100 } komt 12 in 't hondert voor B.

Zo dat A $\frac{1}{2}$ B over treft.

19. A en B mangelen, A heeft Kamerdoek, de el contant waardig 28 ſtuivers, en in mangeling 32 ſtuivers; B heeft enige ſtukken Boratten, de el tot 22 ſtuivers contant waardig: Vrage, hoe hoog B zyn Borat ſtellen zal in mangeling, om 5 ten 100 meerder te winnen als A?

28 - 32 - 22 } $25\frac{1}{7}$
~~100~~ - ~~105~~ - ~~$25\frac{1}{7}$~~
5) ~~20~~ ~~21~~ ~~176~~
4) 5 3 44
44
———
5 - 132 (2 } komt $26\frac{2}{5}$ ſtuiv. de el.

20. A en B verruylen Waar tegen Waar, en A heeft Kamerdoek tot 28 ſtuyvers de el contant waardig, B heeft Boratten, yder el contant waardig 22 ſtuivers, en in mangeling geſtelt op 25 ſtuivers: Vrage, hoe hoog zal A de el Kamerdoek in mangeling ſtellen, om 10 ten 100 meer te gewinnen als gelyke mangeling?

22 - 25 - 28 } $31\frac{9}{11}$
~~100~~ - ~~110~~ - $31\frac{9}{11}$ } 35
———
komt 35 ſtuiv. de el.

21. C en D ruylen te zamen, C maakt van 3 g-guld. 4 gulden, D maakt van 4 gl. 10 ſtuivers, 14 ß, 6 ₰: Vrage, wie van haar beide meeſt verloren heeft, en hoe veel het in 't hondert verſcheelt?

84
80
———
84 - 4 - 100 } komt $4\frac{16}{21}$ C.
90
87
———
90 - 3 - 100 } komt $3\frac{1}{3}$ D.
———
komt $1\frac{3}{7}$ dat C. in 't hondert meer verlieſt.

22. C en D mangelen te zamen, C maakt van 3 g-guld. 4 gulden, D maakt van $4\frac{1}{2}$ gl. 14 ß, 6 ₰: Vrage, wie van haar beide meeſt verloren heeft, en hoe veel 't ten 100 verſcheelt?

100 - 84
84 - 80
———
16 - 4 - 100 } komt 25 C.
100 - 90
87 - 87
———
13 - 3 - 100 } komt $23\frac{1}{13}$ D.
———
Antw. C verlieſt meer als D $1\frac{12}{13}$ ten 100.

23. A en B ſtellen haar Waren tegen den den anderen, 70 g-gulden ſtelt A in mangeling op 86 g-gulden, B ſtelt zyn 36 g-guld. op 44 g guld, A wil nog 10 meer winnen: Vrage, hoe hoog B 't zyne dan inſtellen zal?

86
10
———
~~70~~ - ~~96~~ - 36
2) 35 48
36
———
35 - 1728 (13 } komt $49\frac{13}{35}$ g-guld.

24. Item,

24. Item, I en K ruylen zamen, I heeft Koopmanschap tot 30 ß 't stuk, gereed geld, maar wil 10 ten 100 winnen, en stelt dan in mangeling op 36 ß, begeert $\frac{1}{6}$ part contant, K. heeft Zyde, 't ℔ tot 42 ß contant: Vrage, hoe zal hy die in mangeling stellen, op dat de mangeling gelyk zal zyn?

100 - 110 - 30 } 33 ß.

33 - 36
6 - 6 $\frac{1}{6}$ Contant.

27 - 30 - 42
3— 3— 3—
9 10 14
3— 10
3 140
3—

komt $46\frac{2}{3}$ ß. dan zal de mangeling gelyk zyn.

25. L en M buiten te zamen, L heeft Saffraan, het ℔ tot 40 ß contant geld, en stelt het in buiting op 50 ß, begeert $\frac{1}{5}$ gereed, M heeft grove Nagelen, tot 10 ß het ℔, wil 12 ten 100 meer winnen als L boven gelyke mangeling: Vrage, hoe hoog hy die inzetten zal?

40 - 50
10 - 10 $\frac{1}{5}$ L gereed.

30 - 40 - 10
3—
komt $13\frac{1}{3}$ voor M.

100 - 112 - $13\frac{1}{3}$
5 2 40
3 15 - 224 2

15 komt $14\frac{14}{15}$ ß moet M zyn goed stellen.

26. N en O mangelen Waar om Waar, N heeft Stokvis, 't cent. om 40 ß contant, en in mangeling om 50 ß, begeert $\frac{1}{5}$ contant geld te ontfangen, O heeft Kaffa, die hy in mangeling stelt op $15\frac{5}{9}$ ß de el, wint boven gelyke zetting 12 per cento: Vrage, hoe veel O goed contant waardig was?

50 - 40
gereed $\frac{1}{5}$ 10 - 10

40 - 30 - $15\frac{5}{9}$
3 140
3 - 35 } $11\frac{2}{3}$
(2

112 - 100 - $11\frac{2}{3}$
28 25 35
3 35
84 875 } komt $10\frac{35}{84}$ ß voor O Cont.
(35

27. Item, P en Q verhandelen tegen den anderen haar Koopmanschap, P heeft Hollandsche Boter, stelt die het vierendeel in mangeling tot 50 ß, verliezende dan op zyn mangel-penning 12 ten 100, en heeft $\frac{1}{5}$ gereed geld ontfangen, Q heeft Vygen, de korf in mangeling tot $15\frac{5}{9}$ ß gestelt, die hem contant staan op 10 ß: De vrage is, hoe veel 't $\frac{1}{4}$ Boter contant is waardig geweest?

50
$\frac{1}{5}$ 10 af

10 - $15\frac{5}{9}$ - 40 } komt $62\frac{2}{9}$
112 - 100 - $62\frac{2}{9}$ } komt $55\frac{5}{9}$
112 - 100 - $15\frac{5}{9}$ } komt $13\frac{8}{9}$
Mang. Cont. Mang.
$13\frac{8}{9}$ - 10 - $55\frac{5}{9}$
125 2 500
20 20

komt 40 ß het vierendeel boter Contant.

28. A

Digitized by Google

28. A en B hebben gemangelt, A heeft Waren van 9 gulden 't ℔, die stelt hy in mangeling op 12 gulden, B heeft andere Waren, dat in contant geld waardig is 15 stuiv. 't ℔, dat stelt hy in mangeling op $20\frac{1}{4}$ stuiv. 't ℔: Vrage. hoe veel de een meer als de ander ten 100 winst doet?

B. 15 - $20\frac{1}{4}$ - 100 } komt 135
A. 9 - 12 - 100 } komt $133\frac{1}{3}$

komt voor B $1\frac{2}{3}$ meer

29. R en S verbuiten haar Koopmanschap, R heeft Bokkevellen, den Dekker tot 30 ß contant, na dat hy $\frac{1}{4}$ in geld ontfangen hadde, S heeft Bazels Papier, dat hem kost contant 10 ß de Riem, welk hy stelt in verbuiting op $13\frac{1}{3}$ ß: Vrage, hoe hoog R den Dekker Vellen in mangeling gestelt heeft?

Nota: Als gy het mangel-geld hebt, zo zint dat'er $\frac{1}{4}$ af is genomen.

10 - $13\frac{1}{3}$ - 30

komt 40 ß.

$\frac{1}{4}$ - 40 - $\frac{1}{4}$

4

komt 10 ß.
add. 40

komt 50 ß in mang.

30. Item, T en V doen mangeling, T heeft Hollandsche Kaas, 't 100 ℔ tot 40 ß, gereed geld, die hy stelt op 56 ß in mangeling, V heeft Zeep, tot 10 ß 't kinnetje, gereed geld, en in mangeling tot $15\frac{5}{9}$ ß: Vrage, wie van beide meest ten 100 profyt gedaan heeft?

B. 10 - $15\frac{5}{9}$ - 100 } $155\frac{5}{9}$
A. 40 - 56 - 100 } 140

komt voor B. $15\frac{5}{9}$ meer.

Ofte Aldus.

B. 10 - $5\frac{5}{9}$ - 100 } $55\frac{5}{9}$
A. 40 - 16 - 100 } 40

komt voor B $15\frac{5}{9}$ meer ten 100

31. W en X verruylen haar Tuigh, W heeft Tabak, 't ℔ tot 40 ß, en in ruyling 48 ß. maar wil 10 op 't 100 in zyn contante penningen meer winnen als X, en dan $\frac{1}{4}$ contant nog ontfangen, en X heeft andere Waren, die hem kosten 10 ß contant: Vrage, hoe hoog X zyn goetje in ruyling zetten zal?

Contant winst Cont. komt.
100 - 110 - 40 } 44 voor W.
ß. ß.
44 - 48
sub. 11 - 12 $\frac{1}{4}$ Contant voor W.
ß. X.
33 - 36 - 10
4
8 - 9 - 10
2
4 - 9 - 5
5
komt
4 - 45 } $11\frac{1}{4}$ ß zal X zyn goed
($\frac{1}{4}$) in mangeling zetten.

32. Item, Y en Z mangelen haar Koopmanschap, Y maakt van de zyn in mangeling 48 ß, bevint alzo te winnen 10 ten 100, vermits dat hy betaalt $\frac{1}{5}$ contant aan Z, die zyn Waren stelt van 10 ß contant, op $10\frac{5}{7}$ ß in mangeling: Vrage, hoe veel Y zyn goed contant kost?

110 - 100 - 48 } komt $43\frac{7}{11}$
$10\frac{5}{7}$ - 10
$\frac{1}{5}$ $2\frac{1}{7}$ - 2
$8\frac{4}{7}$ - $7\frac{6}{7}$ - $43\frac{7}{11}$
60 88 480
11
8
5
8

komt 40 ß Contant.

33. Als twee Koopluiden tegen malkander mangelen,

S

mangelen, en dat de een van 10 gl. maakt 16 gulden, en $\frac{1}{4}$ contant geld ontfangt, de ander van 20 gulden 25 maakt, en ontfangt $\frac{1}{4}$ gereed geld: Nu is de vrage, wie van beide meest ten 100 gewonnen heeft?

10 - 16
4 - 4 $\frac{1}{4}$ Contant.

6 - 12 - 100 } 200.
20 - 25
5 - 5 $\frac{1}{4}$ Contant.

15 - 20 - 100 } 133⅓
sub.

Antw. de eerste wint 66⅔ meer ten hondert.

34. Als men de el zwart Laken verkoopt voor 6 gulden, 15 stuivers, bevint men gewonnen te hebben 8 ten 100: Vrage, hoe veel men ten 100 zal winnen, als men de el verkoopt voor 6 gulden, 7½ stuivers?

guld. guld.
6¾ - 108 - 6⅜

27 2 51
2

102
100 sub.

komt 2 ten hondert.

35. Twe mangelen, A heeft 60 ellen Laken, à 34 ß de el, B 72 el Grof-grein, tot 24 ß de el: Vrage, wie de ander toegeven moet?

	elle	ß.	elle.	
A.	1 -	34 -	60 } komt	2040 ß.
B.	1 -	24 -	72 } komt	1728 ß.
				312

Antw. B moet aan A geven 15 £. 12 ß.

36. Twe mangelen, den eenen heeft 20 last Rogge, à 450 gulden 't last, en in mangeling zet hy 't zelve op 474 gulden 't last, den anderen heeft Erweten, à 150 guld. 't last contant: Vrage, hoe hoog hy de Erweten in mangeling stellen zal, om gelyke mangeling te hebben, en hoe veel last Erweten hy geven zal voor de Rogge?

Last	Cont. gl.	Last.	komt
1 -	450 -	20 }	9000 gl. Contant.
1 -	474 -	20 }	9480 gl. Mangel.

guld.	guld.	guld.	komt
9000 -	9480 -	150 }	158 gl 't Last.

guld.	Last	guld.	komt
158 -	1 -	9480 }	60 Last.

Ofte Aldus.

450 - 474 - 150 } 158 gl. 't Last.
1 - 474 - 20 } 9480
158 - 1 - 9480 } komt 60 Last.

37. Item, twe Koopluiden mangelen, de een heeft Pruymen, 't Cent. tot 10 gulden gereed, en in mangeling 12 gulden, maar wil $\frac{1}{2}$ contant ontfangen; nog heeft hy Wol, 't Cent. tot 28 gulden contant, en in mangeling 36 gulden, maar wil $\frac{1}{4}$ in geld hebben, de ander heeft Leidtsche Koussen, het paar tot 3 gulden contant: Vrage, hoe hoog hy die in mangeling stellen zal, om 12 per cento te winnen boven zyn mede-man?

10 - 12
6 - 6 $\frac{1}{2}$ Contant.

4 - 6
19 - 27

28 - 36
9 - 9 $\frac{1}{4}$ Cantant.

19 - 27

23 - 33 - 3 } komt 4 $\frac{7}{23}$ guld.

Digitized by Google

156 - 112 - 4 $\frac{7}{23}$

25 28 99
23 28

575 . . . . 2772 } 4 guld.
(472

115 4

115 - 1888 } 16 stuiv.
(48
8

115 - 384 } 3, $\frac{12}{13}$ Duit.
(39

Komt 4 guld. 16 stuiv. 3, $\frac{12}{13}$ Duit.

Mangeling met tydt.

1. ZO een Koopman Koopmanschap hadde, die hem kost 8 stuivers de elle, en in mangeling stelde op 13 stuivers, gevende 9 maanden dag, en dat een ander zodanige Waren hadde, die hem stond op 12 stuiv. 't ℔, en 6 maanden dag gave: Vrage, hoe hoog hy die in gelyke mangeling zoude zetten?

Vermindert den eersten winst in de mangelingen, na den anderen zyn tydt.

8 13 12
maand. 9 8 6 maand.

72 - 5 - 72
add. 12 Contant by.

komt 17 stuiv. Mangel.

Ofte Aldus. 13 st. Mang.
8 st. Contant.

9 - 5
6 - 72
8 - 6

komt 5 winst.
add. 12 Contant.

komt 17 Mangel.

2. Item, Lysbet en Tryn, vermangelen haar Koopmanschap, Lysbet heeft Vlas tot 8 stuivers 't ℔, en in mangeling zet zy 't op 13 stuivers, geeft 9 maanden dag, Tryn heeft Linnen, dat haar kost 12 stuivers contant, stelt dat in mangeling op 17 stuivers de el: Vrage hoe veel tyds zy geven moet om gelyke mangeling te doen?

13
8

8 - 5 - 12 } 7½ winst.
Maand.
7½ - 9 - 5 } komt 6 maand.

Anders.

13 8 17
8 9 12

5 - 72 - 5
12

komt 6 Maanden.

Anders door den Regel van 5 verkeerd.

Contant 8 > Maand. 9 < 12 Contant
winst. 5 5 winst.
komt 6 Maand.

Ofte aldus.

13 17
8 12

5 - 5
2 8 - 12 5
3 9 - 8

komt 6 Maand.

3. Ik en Hy mangelen ons goed, 't myn kost 8 stuivers 't ℔, stelt 't in tot 13 stuiv., geve 9 maanden tyd, 't Zyn stelt hy in de el tot 17 stuiv., geeft 6 maanden tyd, zegt my hoe veel hem die gereed kost?

Maand.

Digitized by Google

Maand. winst Maand.
9 - 5 - 6

komt $3\frac{1}{3}$ winst.

winst Capt. winst.
5 - 8 - $3\frac{1}{3}$
5
40
3

komt 12 Capt. of Contant.

Ofte aldus nu de winst gelyk is.

8 Contant
9 Maand.

72 Capt. en tyd.
Maand. 6
komt 12 Contant.

4. Judith heeft Lynwaat, dat zy in mangeling stelt op 5 stuivers hoger dan 't haar staat, gevende 9 maanden dag, alzo doet Sara met haar Vlas, dat haar kost 12 stuivers 't ℔ alleenlyk, dat zy geeft 3 maanden minder dag: Vrage, wat de el Lynwaat ingekost staat?

Merkt: Judith stelt haar goed 5 stuiv. hoger als 't haar staat, alzo doet ook Zara, en dat kost 12 stuiv, ergo de winst gelyk, maar Zara geeft 3 Maanden dag minder, en Judith geeft 9 Maanden, zo komt voor Zara 6 Maanden.

12 Contant.
6 Maand.

72 Capt. en tyd.
Maand. 9
komt 8 Capt.

Ofte aldus nu de winst gelyk is.

Capt. * - 6 2 Maand.
Maand. 3 9 - 12 4 Capt.

komt 8 Capt.

5. Twe Boeren mangelen te zamen, de een heeft Garst van 8 stuivers 't Schepel, en in mangeling op 13 stuivers, de ander heeft Boekweit, 't Schepel tot 12 stuivers, en in mangeling 17 stuivers, de een geeft 3 maanden dag meer dan de ander: Vrage, hoe veel dag die gegeven heeft?

13 8 17
8 3 md. 12

5 24 5
12

komt 2 Maand. tegen 3
3 3

komt 6 maand. en 9 maand.

Ofte Aldus.

12 Contant.
8 Contant.

maand.
4 - 8 - 12
3
3

komt 9 Maanden tyd.

Ofte aldus.

(24
15
10
Maand.
5 - 3 - 15
3

komt 9 Maand.

6. Als men maakt van 8 in mangeling 13, en van 12, 17. en dat beide geven te zamen 15 maanden dag: Vrage, na den dag van elk, hoe veel dis is?

13 8 } $1\frac{3}{5}$ 17 12 } $2\frac{2}{5}$
8 5 12 5

5 5

$1\frac{3}{5}$

4½
2½
— Ma. 1⅓ } 6 Maand.
4 - 15
2⅔ } 9 Maand.

Ofte aldus.

(24
½ | 10
⅓ | 15
— Ma. 10 } 6 Maand.
25 - 15
15 } 9 Maand.

7. A stelt zyn Waar op 24 stuivers in mangeling, die hem kost 18 stuiv. gereed, neemt ¼ contant, geeft 4 maanden dag: Vrage, zo B zyn Koopmanschap kost 3 gulden, en 6 maanden dag geeft; hoe veel hy die in mangel stellen zal?

Contant Mang.
18 - 24
4 - 4 ¼ Contant.
—
14 20
—
7 - 10
7
—
4 - 3 - 6 } 7 stuiv.
4½
—
11½

7 - 11½ - 60
— —
23 30
30
—
1-890 } 9|8
(4
komt 4 gl. 18⅐ stuiv.

Ofte Aldus.

18 - 24
4 - 4 ¼ Contant.
—
14 - 20
—
7 10
7
—
3

Capt. 7 - 3 winst.
Maand. 4 - 60 15 Capt.
winst * - 6 Maand.
1———————270
komt 1 guld. 18⅐ stuiv.
add. 3 gl. by
—
komt 4 guld. 18⅐ stuiv.

8. A en B mangelen te zamen, A maakt van 18, 24, geeft eenige maanden dag, neemt ¼ contant, B maakt van 60, 98⅐, gevende 6 maanden dag: Vrage, hoe veel maanden A gegeven heeft?

Contant Mang.
18 - 24
4 - 4 ¼ Contant.
—
14 - 20 98⅐
14 - 60 Contant.
—
winst 6 38⅐
—
3 19⅐
60 Maand. 14
6
19⅐ 3
—
komt 4 Maand.

Ofte Aldus.

4 60 - 19⅐ 133 6
3 6 - *
3 - 14 2
2 - 0
—
komt 4 Maanden.

In de voorgaande mangeling hebben wy enige vragen van den Autheur wat verandert en gestelt, na de ordinare manier van bewerkinge, maar zullen dezen laten gelyk den Autheur, en dient de Leerling wel acht te nemen op de mening, want alhier moet D ten 100 meer winnen, zo veel moet C verliezen, daarom moet C 12 gulden contant eerst 8 ten 100 verliezen, om in de winst te blyven voor haar beide.

 9. C

9. C en D buiten te zamen haar Waren, C heeft Lood, het Centenaar tot 12 gulden contant, dat stelt hy in verbuiting op 15 gl. begeert $\frac{1}{3}$ gereed geld, en gevende 8 maanden dag, D heeft Schotze Karsayen, 't stuk tot 5 £, 10 ß, geeft 5 maanden, begeert 8 ten 100 meer te winnen als C: Vrage, hoe veel hy die inzetten zal?

108 - 100 - 12 } $11\frac{1}{3}$ - 15
3 - 3 - $\frac{1}{3}$

$8\frac{1}{3}$ - 12
sub. $8\frac{1}{3}$

Rest $3\frac{2}{3}$

Merkt 5 £, 10 ß is 33 guld.

Capt	$8\frac{1}{3}$ - $3\frac{2}{3}$	winst	
Maand.	8 - 33	Capt.	
winst	* - 5	Maand.	

komt $9\frac{1}{1}\frac{1}{0}\frac{2}{4}$ winst.
add. 33 Contant.

komt $42\frac{1}{1}\frac{1}{0}\frac{2}{4}$ guld.

10. Hy en Zy ruylen goed aan goed, Hy heeft Haring de Ton tot 12 gulden contant, en in 't verruilen zet dit op 15 gulden, eyst $\frac{1}{3}$ contant, Sy heeft Noordze Delen, het klein hondert tot 5 £, 10 ß contant, en in ruyling tot $42\frac{1}{1}\frac{1}{0}\frac{2}{4}$ gulden, geeft 5 maanden dag, gewint alzo 8 ten 100 meer als hy doet: De vrage is, hoe veel winst dat hy gehadt heeft, en hoe veel dag hy heeft gegeven?

Doet als voren.

108 - 100 - 12 } $11\frac{1}{3}$
$11\frac{1}{3}$ - 15   12
3   3 $\frac{1}{3}$ $8\frac{1}{3}$

$8\frac{1}{3}$ - 12   komt $3\frac{2}{3}$ winst.
$42\frac{1}{1}\frac{1}{0}\frac{2}{4}$
33

$9\frac{1}{1}\frac{1}{0}\frac{2}{4}$

Capt.	33 - $9\frac{1}{1}\frac{1}{0}\frac{2}{4}$	winst
Maand.	5 - *	Maand.
winst	$3\frac{2}{3}$ - $8\frac{1}{3}$	Capt.

komt 8 maanden dag.

11. Als twe mangelen, en den enen van 5 tot $7\frac{1}{2}$ komt, en $\frac{1}{3}$ gereed ontfangt, gevende 6 maanden dag, den anderen maakt van 9 tot 10: Vrage, wat tyd die geven zal om gelyke mangeling te hebben?

5 - $7\frac{1}{2}$
$2\frac{1}{2}$ - $2\frac{1}{2}$ $\frac{1}{3}$

$2\frac{1}{2}$ - 5   10
$2\frac{1}{2}$ 9

komt 1 w.

Capt.	$2\frac{1}{2}$ - $2\frac{1}{2}$	winst
Maand.	2 6 - *	Maand.
winst	1 - 6 3	Capt.

komt $\frac{2}{3}$ Maand.

12. Item, twe ruylen te zamen, de een stelt 5 op $7\frac{1}{2}$ in ruyling, geeft 6 maanden dag, ontfangt $\frac{1}{3}$ aan contant geld: Vrage, zo de ander 9 contant heeft, en $\frac{2}{3}$ maand geeft, wat profyt hy daar op heeft?

5 - $7\frac{1}{2}$
$2\frac{1}{2}$ - $2\frac{1}{2}$ $\frac{1}{3}$

$2\frac{1}{2}$ - 5

$2\frac{1}{2}$ - $2\frac{1}{2}$
6 - 6   3
* - $\frac{2}{3}$ 1
3 - 0

komt 1 winst.

13. Item, twe ruylen te zamen, de een stelt 7 op $7\frac{1}{2}$, ontfangt $\frac{1}{3}$ gereed, de ander stelt 9 op 10: Vrage, hoe veel van elk ten hondert wint?

7

7 - 7½
2½ - 2½ ⅓ gereed.

4½ - 5
4½

4½ - ½ - 100
0

9 komt 11⅑

10
9

9 - 1 - 100
0

komt 11⅑ yder.

14. Wanneer 5 wort gestelt op 7½, en ontfangt ⅓ contant, en 6 maanden dag geeft; de ander van 9 op 10 stelt, en ⅔ maand wort gegeven: De vrage is, wat elk ten 100 in 't Jaar gewonnen heeft?

5 - 7½
2½ - 2½ ⅓ gereed.

2½ 5
2½

Capt. 2½ - 2½ winst
Maand. 6 - 100 Capt.
winst * - 12 2 Maand.

komt 200 guld. voor yder.

10
9

Capt 3 9 - 1 winst
Maand ⅔ - 100 Capt.
winst * - 12 6 2 Maand.
noem. 0 - 3 noem.

komt 200 yders winst.

15. Twee Koopluiden mangelen, A heeft goed van 15 gulden contant, het welk hy in mangeling stelt op 20 gulden, gevende dan 6 maanden dag, B heeft waren van 5 £, stelt het op 7½ £: Vrage, hoe lang dag hy moet geven, om gelyke mangeling?

Merkt: 5 £ is 30 guld. en 7½ £ is 45 gl.

20 45
15 30

komt 5 winst. komt 15 winst.

Capt. winst. Mand. Capt. winst.
15 - 5 6 - 30 - 15
30 15

150 225
6

1350
15

komt 9 Maand.

Ook Aldus.

15 Maand. 30
6
5 15

komt 9 Maand.

Ofte Aldus.
Als de beyde winsten bekent zyn.

Capt. 15 - 5 winst
Maand. 3 6 - * Maand.
winst. 3 15 - 30 2 Capt.

komt 9 Maand.

Rekeningen van verzenden.

Deze Rekening bestaat meest in de wetenschap van de Wissel, ofte gang van 't geld, in het een en 't ander Land, als mede in de differentie van het gewigt, maten en ellen.

Nota: Een Poolze gulden heeft 30 Grossen.

1. Item, een Koopman koopt tot Konings-

ningsbergen 36 last Rogge, tot 70 Poolze guldens 't last, die zent hy op Amsterdam, betaalt voor vragt en andere onkosten 180 Poolze guldens; Vrage, hoe veel g.guldens hem het last aldaar kosten zal, als de Wissel gaat $30\frac{1}{3}$ Poolze Grossen voor den g.gulden?

Last pol.gl. Last.
36 - 180 - 1 ⟩ 5
70
75
30
2250

pol.gr. g.gl. pol.gr.
$30\frac{1}{3}$ - 1 - 2250
3
91
komt $74\frac{26}{91}$ g.guld.

Anders.

70
5
Last Last.
1 - 75 - 36 ⟩ 2700

pol.gl. g.gl. pol.gl.
30 - 1 - 2700 ⟩ $2670\frac{10}{91}$
Last g.guld. Last.
36 - $2670\frac{10}{91}$ - 1
komt $74\frac{26}{91}$ g.guld.

2. Een koopt tot Dantzig 40 last Tarwe, tot 108 Poolze guldens 't last, die zend hy op Middelburg in Zeland, betaalt voor vragt en andere ongelden 8 Poolze guld. per last: De vrage is, hoe veel hem die aldaar zullen komen te kosten, als de Wissel gaat 112 Poolze Grossen voor een £ flaams?

108
8

Last	1 - 116		P.guld.
P.guld.	1 - 30		P.gross.
P.grossen	112 - 1		£ flaams
£ flaams	* - 40		Last.

komt $1242\frac{6}{7}$ £ flaams.

3. Nog meer, een Koopman zend op Embden 30000 ℔ Edammer Kaas, die hem kost $8\frac{1}{4}$ gulden 't 100 ℔, betaalt voor convoy, vragt en ander ongelden 80 gulden: De vrage is, hoe veel die, en 't hondert aldaar zal komen te kosten, als de Wissel gaat tot $2\frac{1}{4}$ ten 100, dat is 100 gulden tot Edam, geeft $102\frac{1}{4}$ tot Embden?

℔. guld. ℔.
30000 - 80 - 100 ⟩ $\frac{4}{8\frac{1}{4}}$ (60 16 45
komt $9\frac{1}{15}$ 15 ⟩ 1 (1

℔.	100 - $9\frac{1}{15}$	gl. Embd.
gl.Embd.	* - 30000	℔.
Edam	100 - $102\frac{1}{4}$	Embden.
noem.	240 - 0	noem.

komt 2765 guld. $17\frac{1}{2}$ stuivers kost het geheel.

30000 - $2765\frac{7}{8}$ - 100
komt 9 gl. $4\frac{43}{200}$ stuiv.

4. Item, een Koopman tot Amsterdam heeft 30 Webben Linnen, die hem door malkander kosten 30 gulden, 10 stuivers 't stuk, die zend hy op Rouaan, betaalt voor convoy, vragt en ander onkosten 55 gulden, 10 stuivers: Vrage, als de wissel gaat op 52 stuivers voor de Kroon, tot 45 ß Tornoys, hoe veel France Kronen hem die aldaar kosten zullen?

stuiv.

Digitized by Google

30½
30

fluiv. kroon guld.
52 - 1 - 970½ 915
55 - 10

1941 970 - 10
10

52 - 19410 } 373
(14
45

52 - 630 } 12 6/52
(6

komt 373 Kronen, en 12 2/26 ß Tornoys.

Ook aldus.

Merkt: De onkosten zyn geheel 55½ guld. de 30 stuk, dat komt op yder stuk 1 17/20 gl. onkosten, geaddeert by 30½ guld. dat het gekost heeft, komt yder stuk te kosten 32 7/20 gl. Zegt nu 1 Web kost 32 7/20 guld. hoe veel kronen 30 Webben, als een kroon doet 52 st. en 20 stuivers doen een gulden?

Webben		1 - 32 7/20 647	guld.	
kroon.		* - 30 15	Webben	
stuivers	26	52 - 1	kroon.	
guld.		1 - 20	stuiv.	
noem.		20 - 0	noem.	

20 ——— 9705.

komt 373 7/26 Kroon.

Om nu te weten hoe veel ß Tornoys die 7/26 Kronen is: Aldus.

Kroon. ß. Kroon.
1 - 45 - 7/26
7
——— komt
26 - 315 } 12 7/26
(3

5. Een koopt tot Frankfort 560 Riemen Papier, tot 2 Florynen min 16 Kreitzers de Riem, brengt die tot Amsterdam, betaalt vragt, tol en inkom-geld 120 gulden: Vrage, zo de wissel gaat op 40 stuiv. voor den Floryn? wat hem de Riem tot Amsterdam komt te kosten?

Floryn. Kreitz.
2 - 0
÷ 16 Kreitz.

1 - 60 - 1 - 44
60

1 - 104 - 560
104

stuiv. flor. guld. 58240
40 - 65 - 120 } 3900

komt 62140 Kreitz.

Zegt nu hoe veel kost een Riem, als 560 Riem kost 62140 Kreitzers, en 65 Kreitzers doen 40 stuiv., en 20 stuivers doen een guld.

Aldus.

guld.	* - 1	Riem.
Riem.	560 - 62140	Kreitz.
Kreitz.	65 - 40	stuiv.
stuiv.	20 - 1	guld.

komt 3 22/70 guld. of 3 guld. 8¾ stuivers.

6. Van Bourdeaux wort gezonden op Zwol 40 Pypen wyn, die aldaar ingekogt staat op 17 Kronen, yder Pype wort betaalt voor vragt en ander ongeld, van de Pyp 6½ gulden, yder Kroon wort gerekent op 65 stuivers Hollands, en men bevind in elke Pyp 10 Ankers Zwolze maten: Vrage, hoe veel de Pot komt te kosten, als men een Anker rekent op 22 Potten?

Merkt: Beziet eerst hoe veel Kronen de onkosten van 40 Pypen bedragen, en zult bevinden 80.

Digitized by Google

Pype gl. stuiv. Pypen.
1 - 6 - 10 - 40 } 5200 stuiv.
stuiv. Kroon. stuiv.
65 - 1 - 5200 } 80 Kroon.
17 Kroon.
40 Pypen.

Pypen	40 - 760	19	Kroonen
stuiv.	* - 1		Pot
Kroon	1 - 65	13	stuiv.
Potten	22 - 1		Anker
Anker	2 10 - 1		Pyp.
	44 —— 247		

komt $5\frac{27}{44}$ stuiv. of 5 stuiv. $9\frac{9}{11}$ p.

Merkt: Om dat te doen zo zegt 40 Pypen doen 760 Kronen, (als 80 daar by geaddeert is) hoe veel stuivers dan een Pot, als een Kroon doet 65 stuiv., en 22 Pott. doen een Anker, als 10 Ankers doen een Pype, aldus deelt 40 door 760, Rest 19, deelt 10 door 5 Rest 2, wederom deelt 65 door 5 Rest 13, mult 19 met 13 komt 247, mult. 2 met 22 komt 44, om te deelen divideert 44 door 247 komt 5 stuiv. Rest 27, mult. 27 met 4 komt 108, deelt 44 door 4 komt 11 om mede te delen de 108, komt $9\frac{9}{11}$ penning, men kan ook 27 multiplicere met 16 komt 432, dat gedivideert met 44 komt $9\frac{36}{44}$, dat geabbrevieert komt $9\frac{9}{11}$ penning, en op zodanige manier kan men zulke en diergelyke vragen meer oplossen.

7. Van Lubek word gezonden op Amsterdam 30 lasten Bier, dat tot Lubek voor de Kuyp staat op 5 Mark, of op 110 ß Lubs de Ton, de onkosten belopen per last 18 gl. Vrage, hoe veel de winst is, als 't last verkogt wert voor $18\frac{1}{2}$ £ Vlaams, en de Wissel gaat op 33 ß Lubs voor een Daalder van 30 stuivers, en $\frac{1}{2}$ Ton per last lekkagie is?

Ton. ß Lubs. Ton. de 30 Last 360 T.
1 - 110 - 360 } komt 39600 ß Lub.
ß Lubs. st. ß Lubs.
33 - 30 - 39600 } komt 36000 st. }
Last guld. Last. } ad.
1 - 18 - 30 } komt 10800 st. }
komt 46800 st. geko.

Last Lekkagie Last.
1 - $\frac{1}{24}$ - 30 30 Last
6 — 6 —
4 5 } $1\frac{1}{4}$ Last af.
4 } ——
Rest $28\frac{3}{4}$ Last zuiver.
Last £ st. Last.
1 - $28\frac{1}{2}$ - $28\frac{3}{4}$ } komt 63825 st. verkogt.
sub. 46800 stuiv. af.
——
1702|5
——
de winst komt 851 guld. 5 stuiv.

8. Een Pot-Schipper tot Swart-sluis, laad in zyn Schip 8 lasten Spont Turf, betaalt 'er voor te zamen met de ongelden, daar op gedaan, de Zomma van 150 Ryders, vaart 'er mede tot Amsterdam, verkoopt aldaar de 100 manden voor 13 gulden, betaalt de Accys, mede 't Bier-geld voor de Dragers te zamen 18 stuivers op de 100 mand; nu genomen dat hy voor elk last uitmeet 225 manden: Zo is de vrage, hoe hoog den Ryder gerekent is, en hoe veel hy gewonnen of verloren heeft, rekende $2\frac{1}{2}$ Ryder op twe slechte daalders in Wissel?

Nota: de 8 last is 1800 Manden.
Maand. gl. Maand.
100 - 13 - 1800 } 234 gl. of 4680 st.
Ryders Daald. Ryders.
$2\frac{1}{2}$ - 2 - 150 } 120 Daald.
Daald. stuiv. Daal.
2 - 60 - 120 } 3600 st. gek. }
Maand. st. Maand. } ad.
100 - 18 - 1800 } 324 st. onk. }
——
komt 3924 stuiv.
Ontfangen 4680 stuiv.
Uitgegev. 3924 stuiv. af.
stuiv. Ryd. ——
60 - $2\frac{1}{2}$ - 756 } $31\frac{1}{2}$ Ryders winst.
Ryder st. Ryd.
$2\frac{1}{2}$ - 60 - 1 } 24 stuiv. de Ryder.

9. Van

Digitized by Google

9. Van Zwol wort op Breda gezonden 24 lasten Boekweit, betaalt vragt en ongeld: te weten, 3 g-guld. per last voor de vragt, en nog 5 ß vlaams voor de ongelden per last, de Maat aldaar verkoopt men tot 23 stuiv., waar af de 38 een last doen: Vrage, hoe veel hy met 100 gulden gewonnen of verloren heeft, zo 't last op 24 g-gulden ingekogt is geweest?

Last Maat Last.
1 - 38 - 24 } 912 Maat.
Maat guld. Maat.
1 - $1\frac{1}{6}$ - 912 } $1048\frac{4}{7}$ gl. verkogt.

Addeert nu de onkost. by de 24 g-gl. die 't Last gekost heeft, komt 28 g-gl. 2 stuiv. of $39\frac{1}{6}$ guld.

Last guld. Last. komt
1 - $39\frac{1}{6}$ - 24 } $943\frac{1}{7}$ gl. gekost.

komt $105\frac{3}{7}$ gl. winst.

guld. Winst guld.
$943\frac{1}{7}$ - $105\frac{3}{7}$ - 100

4700   572
77———   77——— komt
393 . . 4400 } $11\frac{77}{33}$ ten 100.
(77)

10. Item, een Koopman tot Amsterdam heeft 5400 ℔ Koopmanschap, die hem yder ℔ kost 15 stuivers, welk hy van daar verzend op Frankfort, betaalt van elk 300 ℔ gewigts aan de Factoors tot Zwol, die dat moeten leveren binnen Frankfort, 10 guld., nu alzo hy geern wilde winnen 20 ten 100 's jaars, gevende 6 maanden dag: Zo is de vrage, hoe duur hy 't ℔ aldaar moeste verkopen, verliezende aan 't gewigt 12 op de 100 ℔, dat is, 112 ℔ doen tot Frankfort 100 ℔, en dat de wissel gaat 42 stuivers, voor 65 Kreitzers?

℔. guld. ℔.
1 - $\frac{3}{4}$ - 5400 } 4050 gl. inkoop
300 - 10 - 5400 } 180 gl. onkost.

kost te zamen 4230 guld.

Zw. ℔. Frankf. ℔. Zwol ℔.
112 - 100 - 5400 } $4821\frac{3}{7}$ ℔ Frankf.
Maand. winst Maand.
12 - 20 - 6

2——— komt
100 - 110 - 4230 } 4653. guld.

Kreitz.   7 - 1   ℔.
℔. 225   33750 $4871\frac{3}{7}$ - 4653   517   gl.
guld.   1 - 20   stuiv.
stuiv.   3 6 42 - 65   13   Kre.
noem.   0 - 7   noem.
225———6721
komt $29\frac{196}{225}$ Kreitzers.

11. Item, 't Schepel Boekweit tot 17 stuiv. ingekogt, 't Schepel Garst tot 15, en de Haver tot 9 stuivers, en wort wederom verkogt, de Boekweit tot 21 stuivers het Schepel, de Garst tot 18 stuivers, de Haver tot 11 st. Vrage, aan wat Saad de meeste winst ten 100 is gedaan?

21
17
———
Boekw. 17 - 4 - 100 } komt $23\frac{9}{17}$ ten 100
18
15
———
Garst. 15 - 3 - 100 } komt 20 ten 100.
11
9
———
Haver. 11 - 2 - 100 } komt $22\frac{2}{9}$ ten 100.

Antw. aan de Boekweit 't meeste winst.

12. Zeker Dantsigger Koopman heeft tot Amsterdam te ontfangen ettelyke 100 guldens: De vrage is, wat hem profytelyker is te ontfangen, de 50 gulden in Wissel, op 22 Poolze Grossen voor den gulden, of 51 gulden tegen 23 Grossen den gulden?

Multipliceert $\frac{50}{22}$ en $\frac{51}{23}$ in 't kruis, daar meest boven komt, is de profytelykste wissel.

Digitized by Google

1150   1122

50 — 51

22 — 23

Antwoord, 22 grossen voor de guld. of de eerste Conditie.

13. Ik hebbe zekere Stoffe, die my kosten ingekogt tot 15 ß de elle, verzende die op Dantzig, betalende voor de onkosten 3 st. op de elle, houde dat 5 ellen aldaar doen, 4 ellen hier: De vrage is, of ik 12 ten 100, daar by nog 1½ ten 100 voor provisie des Factoors wilde winnen, en dat de Wissel ging tot 23 Poolze Grossen voor de gulden: Hoe veel ik de elle aldaar zoude doen verkopen?

ß. stuiv.
15 - 3 onkosten op yder elle
6
—
elle — elle, komt
4 - 93 - 5 } 116¼ stuiv.

112
1½
—
100 - 113½ - 116¼ } 131 151/160 stuiv.

stuiv. Groff. stuiv.
20 - 23 - 131 151/160
160
—
3200

21111
23
—
3200 - 485553 } komt 151 2353/3200 Groff.
(2353

14. Tot Kobelens worden gekogt 20 Voeder Rinze Wynen, ik neme dat ze houde 6 Amen 't stuk, den Aam tot 40 Daalders, die word gebragt tot Deventer, geeft voor vragt, tol en andere ongelden van yder Voeder 5 g-gulden, worden aldaar verkogt op 3 maanden dag, en op yder Deventer Aam gewonnen 8 gulden: De vrage is, als 't Voeder tot Deventer heeft 8 Amen, en den Wissel gaat 44 Kreitzers tegen 28 stuiv., en den Daalder geld 70 Kreitzers, hoe veel 't Aam tot Deventer verkogt is?

20 Voed. Wyn.
6 Aam.
—
120
40 Daald.
—
4800
70 Kreitz.
—
336000 Kreitzers.
44 —
7636 4/11 g-guld.

20 Voeder Wyn.
8 Aam te Deventer.
—
160 Aam te Deventer.
8 g-guld. Winst.
—
1280
100 g-guld. bedraagt de Tol.
—
1380 g-guld.
7636 4/11 g-guld.
—
Aam 160 - 9016 4/11 - 1 Aam.
11
—
1760 - 99180 } komt 56 g-guldens.
(62
4 —
7
44
—
44 - 434 } 9 stuiv.
4 —
11
(38
4
—
11 - 152 } 13 9/11 pen.

Digitized by Google

Zilver en Goud-Rekeningen.

Hier is nodig dat men wete 't gewigt, waar mede men het Zilver en het Goud in de verhandelinge weegt, elke Landschap heeft by na zyn gezet gewigt, in deze Landen gebruikt men tweederley: te weten, Engels en Trois gewigt, welk geschied by Oncen en Engelzen.

Die zeker in deze rekening wil verkeren,
Moet dit gewigt eerst wel van buiten leren.

Een	mark	doet	8 once, of 16 lood, of ½ ℔
	once		20 engelzen.
	engels		32 azen.

Penning of Frans Gewigt.

Een	mark	doet	8 oncen.
	pond		24 penningen.
	penn.		24 greinen.
	grein		24 azen, griem, of garoben.
	aas		24 pelletten, of secunden.
	pellet		24 tertien, of malloken.

Tot de Assay deelt men het Goud.

Een { mark in 24 karaten.
karaat in 12 greinen.

Het Zilver.

Een { mark is 12 penning, of 128, of 8 onc.
groot is 24 grein.
grein is 24 kleine greinen.

Nota: Wanneer een Mark Gouds weegt 24 Karaten, zo is 't fyn en louter Goud, houd het minder, zo is 't onfyn, en hebbende ander Stoffe in zig, als een Mark Zilver houd 12 penningen, zo is het fyn en louter Zilver, geen meer dan 24 Karaten en kan een Mark Gouds in zig, nog ook een Mark Zilver niet meer dan 12 penningen houden, daarom zoekt men door den Gulden Regel Detri, hoe veel fyns het Goud of Zilver in heeft.

1. Item, 10 oncen hoe veel penningen of ß zyn 't?

Nota.

8 Oncen is een } Mark.
12 penning is een }

Daarom zegt

Onc.	pen.	Onc.
~~8~~ -	~~12~~ -	~~10~~
~~2~~	3	5
	5	

komt 15 pen.

Anders aldus.

Zegt, een once doet 1½ pen. hoe veel 10 oncen.

onc.	pen.	onc.
1 -	1½ -	~~10~~
	3	5
	5	

komt 15 pen.

2. Item, 15 penningen, hoe veel oncen zyn 't?

pen.	onc.	pen.
~~12~~ -	~~8~~ -	~~15~~
~~3~~	2	5
	5	

komt 10 oncen.

Ofte aldus.

~~1½~~ -	1 -	~~15~~
~~3~~		5
		2

komt 10 oncen.

3. Zegt

3. Zegt my hoe veel Greinen 15 ß of penningen zyn?

groot. grein. groot.
1 - 24 - 15
15
———
komt 360 greinen.

Ofte aldus.

pen. grein. pen.
1 - 24 - 15
15
———
komt 360 grein.

4. Item, 10 oncen hoe veel Engelzen zyn het?

onc. engels onc.
1 - 20 - 10
10
———
komt 200 engels.

5. Zegt eens hoe veel Greinen dat 50 Engelzen zyn?

8 onc. is 12 pen.
20 24 grein.
——— ———
~~160~~ - ~~288~~ - ~~50~~
~~16~~ ———
18
5
———
komt 90 grein.

Ofte aldus.

Grein.	* - ~~50~~		Eng.
Eng.	~~20~~ - 1		Onc.
Onc.	~~8~~ - ~~12~~	6	pen.
pen.	1 - ~~24~~	3	Grein.

komt 90 Grein.

Om dit op die manier te bewerken zo verstaat de vrage aldus: Hoe veel Greinen is 50 Engels, als 20 Engels doen een Onc, en 8 Oncen doen 12 penningen, en een penning doet 24 Greinen.

6. 90 Greinen hoe veel Engelzen zyn 't?

pen. 12 8 onc.
grein. ——— ——— grein.
~~288~~ - ~~160~~ - 90
~~8~~ ———————
~~36~~ - 20 - ~~90~~
~~9~~ ———————
~~4~~ - ~~20~~ - 10
~~4~~ ———————
1 - 5 - 10
10
———
komt 50 Engels.

Ofte aldus.

Eng.	* - ~~90~~	10	Grein.
Grein.	~~3~~ ~~24~~ - 1		pen.
pen.	~~3~~ ~~12~~ - ~~8~~		Onc.
Onc.	1 - ~~20~~	5	Eng.

komt 50 Engels.

7. Item, 4 penningen hoe veel Karaten zyn 't?

Nota: Een Mark is 12 penningen, ook 24 Karaten: daarom zegt:

pen Karaat. pen.
~~12~~ - ~~24~~ - 4
———
2
4
———
komt 8 Karaten.

Ofte aldus.

Pen.	~~12~~ - ~~24~~	2	Karaat.
Karaat.	* - 4		Pen.

komt 8 Karaat.

8. Item,

Digitized by Google

8. Item, 8 Karaten hoe veel penningen zyn het?

Karr. 24 - 12 pen.
pen. * - 8 Karraat.

komt 4 penningen.

9. Item, 8 Karaten, hoe veel Greinen zyn het?

Karr. Grein. Karraat.
1 - 12 - 8
8

komt 96 Greinen.

Ofte aldus.

Karraat - 1 - 12 Grein.
Grein. * - 8 Karraat.

komt 96 Grein.

10. Item, 8 Karaten, hoe veel Engelzen zyn het?

Nota: Een mark heeft 24 karaten.
Een mark heeft 8 oncen.
Een once heeft 20 engels.

8 onc.
20 eng.
karraat. —— karraat.
24 - 160 - 8
3 - 20 - 8
8

3 - 160 } $53\frac{1}{3}$ Engels.
(1

Ofte aldus.

Engels. * - 8 karraat.
karraat. 24 - 8 oncen.
oncen 1 - 20 Engels.

3 —— 160

komt $53\frac{1}{3}$ Engels.

Merkt, deelt 8 door 24 Rest 3, nu kan 'er niet meer tegen malkander uitgedaan worden, mult. 8 met 20 komt 160, die deelt door 3 komt het begeerde.

11. Item, 10 oncen, 12 Engelzen, hoe veel penningen en Greinen zyn't?

Nota: Een Mark is 8 oncen, een onc 20 Engelzen, een Mark 24 Karaten, een Karaat 12 Grein.

24 karraat.
12 grein.
onc. —— onc. eng.
8 - 288 - 10 - 12
20 32 20
9
160 212
32 9
5
24 120 - 1908 } 15 pen.
(108
120 - 3 - 108 } $21\frac{3}{5}$ grein.
24 (3
5 komt 15 pen. $21\frac{3}{5}$ grein.

Ofte aldus.

Onc. 8 - 12 penningen.
10 - 12

120
10 is $\frac{1}{2}$ . . 6
2 is $\frac{1}{5}$ . . 1 - $4\frac{4}{5}$
127 - $4\frac{4}{5}$
8
komt 15 - $21\frac{3}{5}$

Ook aldus.

pen. * - $10\frac{3}{5}$ 53 onc.
onc. 1 - $1\frac{1}{2}$ 3 pen.
noem. 10 - 0 noem.

komt $15\frac{9}{10}$ penning.

10 - 9 - 24

komt $21\frac{3}{5}$ grein.

12. Item,

12. Item, 15 penningen, 21$\frac{1}{3}$ Greinen, hoe veel Engelsch gewigt is het?

Karr. 24 | 3   8 | 1 oncen.
Grein 12 | 3   20 | 5 engels.

9 — 8 - 15 - 21$\frac{1}{3}$
20   24

180   381
5
180 - 1905 } komt 10 onc.
20 — (108 }
6 . 108 } 12 Eng.

Anders.
12 - 8
15 - 21,$\frac{6}{9}$

Neemt   120 - 0
12 voor $\frac{1}{2}$ 4 - 0
6 is $\frac{1}{2}$ van 12   2 - 0
24 { 3 is $\frac{1}{2}$ van 6   1 - 0
1$\frac{1}{2}$ is $\frac{1}{3}$ van 3   0 - 6$\frac{2}{3}$
,$\frac{5}{6}$ is $\frac{1}{2}$ van 1$\frac{1}{2}$ 0 - 3$\frac{1}{3}$
,$\frac{1}{6}$ is $\frac{1}{5}$ van ,$\frac{5}{6}$ 0 - 0$\frac{2}{3}$
127 - 4
12 ——
komt 10 - 12 Engels.

Anders en korter. Maar dan moet yder in zyn gedeelte gestelt worden.

onc. * - 15,$\frac{5}{6}$ 53 pen.
pen. 3 1$\frac{1}{2}$ - 1 onc.
noem. 5 - 0 noem.
5 —— 53
komt 10$\frac{3}{5}$ onc.
of 12 engels.

13. Item, 7 penningen, 18 Greinen, 20 Klein-greinen, hoe veel Oncen, Engelzen en Azen zyn 't?

pen. oncen.
12 - 8
7 - 18 - 20

Neemt   56
12 voor $\frac{1}{2}$ 4
3 $\frac{1}{4}$ 1
3 $\frac{1}{4}$ 1   (9
12 $\frac{1}{6}$ 0 - 3 - 10$\frac{2}{3}$ | 6
6 $\frac{1}{2}$ 0 - 1 - 21$\frac{1}{3}$ | 3
2 ,   0 - 0 - 17$\frac{7}{9}$ | 7
62 - 5 - 17$\frac{7}{9}$ 16 } 1
12 ——— (7
komt 5 - 3 - 25$\frac{13}{27}$

14. Item, 5 Onc, 3 Engels, 25$\frac{13}{27}$ Azen, hoe veel penning-gewigt is 't?

Neemt 2 Onc voor ,$\frac{1}{6}$ Engels, 1 Onc voor $\frac{1}{2}$ van 2 Onc, 16 Grein voor $\frac{1}{2}$ van 1 Engels, 8 Grein voor $\frac{1}{2}$ van 16, een voor 8, $\frac{2}{27}$ voor $\frac{1}{3}$ part van een, $\frac{1}{27}$ voor $\frac{1}{2}$ van $\frac{2}{27}$, en $\frac{1}{27}$ voor $\frac{1}{3}$ van $\frac{1}{27}$: Ofte aldus.

8 | 2
—|—
12 | 3
$\frac{2}{3}$ - 5 - 3 - 25$\frac{13}{27}$
2   20
20   ——
—   103
40   32
32   ——
——   3321
1280   27
9   ——
——   23260
1152   6642
——
8968

1152

1112 - 8662 } 7 pen.
24 —— (904
48 . . 664 } 18 grein.
24 —— (40
2 . . 40 } 20 klein-grein.

Ofte aldus.

8 - 12
5 - 3 - $25\frac{13}{27}$
60

Neemt.						
20	2 is $\frac{1}{4}$	1	4	$19\frac{1}{7}$	1	(5
	1 - $\frac{1}{2}$	0	14	$9\frac{4}{7}$	3	
	16 - $\frac{1}{2}$	0	7	$4\frac{4}{7}$	4	
32	8 - $\frac{1}{2}$	0	3	$14\frac{2}{7}$	2	
	1 - $\frac{1}{8}$	0	0	$10\frac{5}{7}$	4	
	9 - $\frac{1}{3}$	0	0	$3\frac{4}{7}$	3	
27	3 - $\frac{1}{3}$	0	0	$1\frac{1}{7}$	1	
	1 - $\frac{1}{3}$	0	0	$0\frac{3}{7}$	2	
		62	6	16	20	

komt 7pen. 18gr. 20 klein-gr.

15. Als men een Mark Gouds houd op $22\frac{1}{4}$ Karaten Alois, hoe veel Alois heeft dan 5 Mark?

mark karaat mark.
1 - $22\frac{1}{4}$ - 5
89
5
4 . 445 } komt 111 Karaat.
(1
12
4 . 12 } 3 Grein.

16. Item, als een Mark gehouden wort op $22\frac{1}{4}$ Karaten Aloys, hoe veel Alois houd 7 Mark 3 oncen?

mark karaat mark.
1 - $22\frac{1}{4}$ - $7\frac{3}{8}$
24 89 59
32 59
562 - 5251 } 6 mark.
24 —— (643 }
32 . . 643 } 20 Karaat.
4 —— (3
8 3
8 . 9 } $1\frac{1}{8}$ grein.
(1

komt 6 mark. 20 karaat. $1\frac{1}{8}$ grein.

17. Als onder 40 Mark is 32 Mark Alois: Vrage, hoe veel dan onder een Mark is?

is
32 | 4
— | — mark alois, onder een mark.
40 | 5

Ofte aldus
mark. mark alo. mark.
40 - 32 - 1
8
5 - 4 - 1
12
5 . 48 } 9 groot.
(3 }
24
5 . 72 } $14\frac{2}{5}$ grein.
(2

komt 9 groot. $14\frac{2}{5}$ grein.

18. Item, twe massen Gouds, wegen de een 20 Mark, 3 oncen, tot 3 groot Alois in 't Mark, de ander 26 Mark, 6 oncen, 10 Engels, heeft 9 groot in 't Mark, Vrage, hoe veel Alois, de een door de ander houd in 't Mark?

Mark

Digitized by Google

Mark onc Eng. 8. Mark onc Eng.
20 - 3 - 0 10 203 - 6 - 1
26 6 - 10 9. 241 - 2 - 10

46 - 9 - 10 444 - 8 - 10
8 8

737 3560
20. 20.

755 ... } 9 groot.
(326
24.

... } 10 grein.
(274

komt 9 groot. 10 $\frac{274}{755}$ grein.

19. Item, een once Goud dat fyn is, kost 20 guldens, wat kost $1\frac{1}{2}$ Mark?

mark guld. mark.
$\frac{1}{8}$ - 20 - $1\frac{1}{2}$
3
3
60
4

komt 240 guld.

Ofte aldus.

onc guld. oncen.
1 - 20 - 12
20

komt 240 guld.

20. Wanneer een Mark fyn Goud kost 100 gulden, een heeft een once gevonden, wat is zyn waardye?

oncen guld. onc.
8 - 100 - 1
8

komt $12\frac{1}{2}$ guld.

21. Als een Mark fyn Goud waardig is 100 gulden: Vrage wat kost een groot?

groot guld. groot.
12 - 100 - 1
4
3 - 25 - 1
3

komt $8\frac{1}{3}$ guld.

22. Ik heb een Mark Zilver, kost 100 gulden, wat dan een Karaat?

karaat guld. karaat.
24 - 100 - 1
4
6 - 25 - 1
6

komt $4\frac{1}{6}$ guld.

23. Myn is een Mark fyn Goud vereert van 100 gulden, wil daar van verkopen een Engels: Is de vrage, hoe duur ik het verkopen zal?

8 onc is een mark.
20

guld. engels.
160 - 100 - 1
20
8 - 5 - 1
20
komt
8 - 100 } $12\frac{1}{2}$ stuiv.

Ofte Aldus.

Mark.	1 - 100 25	guld.
stuiv.	* - 1	Eng.
Eng.	20 - 1	Onc.
Onc.	2 8 - 1	Mark.
guld.	1 - 20	stuiv.

2 —— 25

komt $12\frac{1}{2}$ stuiv.

25. Ik was eens uit om myn wat te vermaken, en vond op de weg een Goude Ketting, was een Mark fyn Goud zwaar, en alzo ik die verkopen wilde by 't Grein: Is de vrage, wat ik daar voor ontfangen zal, als 't Mark waardig was 100 gulden?

24
12
—— guld. grein.
288 - 100 - 1
72 - 25 - 1
18 5 komt
18 - 125 } 6 17/18 stuiv.
(17

Anders.

mark.	1 - 100 25		guld.
stuiv.	* - 1		grein.
grein.	6 24 - 1		pen.
pen.	3 12 - 1		mark.
guld.	1 - 20 5		stuiv.
	18 —— 125		

komt 6 17/18 stuiv.

25. Een ℔ fyn Goud is waardig 51200 gl. wat zal gelden een Aas?

1 ℔.
16 oncen.
20 engels.
——
320
32 aazen
—— guld. aaz.
10240 - 51200 - 1
128 - 640 - 1
16 - 80 - 1
16 ——
komt 5 gulden.

Anders.

℔	1 - 51200 100 5	guld.
guld.	* - 1	aazen.
aazen	32 - 1	engels
engels	20 - 1	onc.
onc.	2 - ½	℔.
noem.	1 - 0	noem.

komt 5 gulden.

26. Eens kogt ik een Zilvere Beker, wegende 5 oncen, 4 engels, tot 4 gulden 16 stuivers de once: Vrage, wat myn de Beker koste?

onc. guld. onc.
1 - 4⅘ - 5⅕
25 —— ——
24 26
26
—— komt
25 - 624 } 24 24/25 guld.
(24

27. Item, 20 Mark, 6 oncen, 12 Engels fyn Zilver, koopt men tot 22 gulden, 15 st. 't Mark: Vrage, wat die gehele klomp Zilver dan waardig is?

Merkt: stelt het wigt in zyn gedeelte, komt 20 13/16 Mark.

mark guld. mark.
1 - 22¾ - 20 13/16
160 —— ——
91 833
833
——
273
273
728
——
160 - 75803 } 473 guld.
20 —— (123
8 8 - 123 } 15⅜ stuiv.
(3
komt 473 guld. 15⅜ stuiv.

28. Een klomp rauw Zilver van 38 Mark, 2 oncen, houd elk Mark 9¼ groot fyns in, wort gekogt tegen 20 gulden, 10 stuiv. yder Mark fyn: Vrage, hoe veel die klomp fyns weegt, en in geld bedraagt?

mark groot. mark.
1 - 9¼ - 38¼
—— —— ——
16 37 153
12 153
—— ——
192 5661

591 . 3781 } 29 mark.
12— (93
. 12 . . 65 } 5 groot.
8— (13
2 3
—
1 . 38 } 19 grein.
(1
24
—
2 . 24 } 12 klein-grein.

komt 29 mark. 5 ℔. 19 grein. 12 kl. grein.

Beziet nu hoe veel de 29 Mark. 5 groot 19 grein, 12 klein grein in gelde belopen, en ftelt het (om kortheit) in haar gedeelte.

mark	guld.	mark.
1	- $20\frac{1}{2}$ -	$29\frac{3}{64}$
128	41	1887
		41

128 . 77367 } 604 guld.
4— (55
32 5
—
32 . 275 } 8 ftuiv.
16— (19
2 . . 19 } $9\frac{1}{2}$ pen.

komt 604 gl. 8 ft. $9\frac{1}{2}$ pen.

29. Een Goud-fmid koopt een maffa rauw Zilvers, weegt 54 Mark zwaar, daar af yder Mark inhoud, 20 Goud als Zilver onder een, 10 grot, onder welke 10 groot zyn 4 Karaten Goud, 't Mark fyn Zilver koft ... n $20\frac{1}{2}$ gulden, en 't onc Goud $24\frac{1}{4}$ gulden: Vrage, wat hy daar voor in 't geheel moet betalen?

karaat	℔.	karaat	10 ℔.
24	- 12 -	4 }	2 goud.

Reft 8 zilver.

mark zilver.
54
8
—
℔. guld.
12 - $20\frac{1}{2}$ - 432
12 ————
1 - $20\frac{1}{2}$ - 36
2 ————
1 - 41 - 18
41
—
komt 738 gl. 't zilver.

mark goud.
54
2 ℔ goud.
—
℔. onc.
12 - 8 - 108
12 ————
1 - 8 - 9
8
guld. —
onc 1 - $24\frac{1}{4}$ - 72 onc.
— —
97 18
18
—
is { 1746 guld. het goud.
{ 738 guld. het zilver.
—
komt 2484 guld. geheel.

30. Item, een Klomp Zilver, daar onder eenig Goud, weegt 26 Mark, 3 oncen, 12 Engelzen, elk Mark houd in 4 Karaten, 4 Greinen Goud, en 6 onc, $11\frac{1}{3}$ Engels Zilver, het Mark fyn Zilver koft 18 gulden, 15 ftuivers, en een Karaat Gouds 8 gulden, 12 ftuivers: Vrage, hoe veel fyns daar van elk is, en hoe veel de geheele klomp in geld beloopt?

Merkt: 26 mark, 3 onc, 12 engels is $26\frac{9}{20}$ mark en 4 karaten, 4 grein Goud is $4\frac{1}{6}$ karaat en 6 oncen $11\frac{1}{3}$ engels is $\frac{59}{72}$ mark Zilver, daarom zegt aldus.

mark	mark	mark.	mark.
1 -	$\frac{59}{72}$ -	$26\frac{9}{20}$ }	21 [illegible] gefynt zilver

Mark

mark guld. mark.
1 - 18¼ - 21$\frac{971}{1440}$

5760 - 75 - 31211
15
384 - 5 - 31211
5

384 - 156055 } komt 406$\frac{151}{384}$ gl. het zilver.
(151 }

mark karaat mark.
1 - 4⅓ - 26$\frac{9}{20}$ } 114$\frac{37}{60}$ karaat gefynt goud.
karraat gl. karaat.
1 - 8⅗ - 114$\frac{37}{60}$

300 - 43 - 6877
43

300 - 295711 } 985$\frac{211}{300}$ | (3200 2250⅔
(211 } 406$\frac{151}{384}$ | 1258½

komt 1391$\frac{3509}{3200}$ 3109 gl.
ofte 1392 gl. 1 stuiv. 14$\frac{9}{10}$ pen. netto.

31. By een Mark Zilver, houdende 8 ₰ fyn, wort gesmolten 8 ₰ Koper: Vrage, hoe veel fyn 't Mark dan nog inhoudt?

1 mark.
is 12 ₰.
add. 8 ₰. koper.

20 - 8 - 12 ₰.
4
5 - 2 - 12
2

5 · 24 } komt 4⅘ groot.

32. By een Mark Zilver, houdende 6 ₰ fyn, wort by gesmolten 4 ₰ ander Koper: Is de vrage, hoe veel fyn dat 't Mark dan nog in heeft?

1 mark.
is 12 groot.
add. 4 groot. koper.
groot.
16 - 6 - 12
4
4 - 6 - 3
2
2 - 3 - 3
3
2 · 9 } komt 4½ groot.

33. Een Zilversmid heeft 2 massen Zilver wegende te zamen 24 Mark, de zwaarste tot 28 stuivers 't lood, en de ligtste tot 26 stuivers 't lood bedragende te zamen 521⅕ gl. De vrage is, hoe veel Mark yder massa Zilver gewogen heeft, en wat yder massa gekost heeft?

Merkt: Seit den Autheur, zet 't of de 24 Mark kosten 28 stuiv. 't lood, wat 'er komt, daar af substraheert 521⅕ gulden, schiet over 328 stuivers, die gedivideert door 't verschil van de waarde van een lood, komt 164 lood, of 10 Mark 4 lood voor de ligtste massa; de rest is licht te vinden, wy zullen deze vraag beantwoorden, buiten het zeggen van den Autheur.

lood stuiv. Mark.
1 - 26 - 24
16 lood.
521⅕ gl.
28 499⅕ 384
26 lood. 26
1 - 22 guld.
versch. 2 20 9984
440 499⅕ gl.

446 } (12 } komt 13¾ mark, trekt die van
2 } 220 }
16 } 24, rest 10¼.

 Anders

Digitized by Google

Anders, en ook goed.

onc. ft. mark. onc ft. mark.
1 - 28 - 24 1 - 26 - 24
16 16

384 onc. 384 onc.
28 26

1075½ 998|4

537½ gl. 521¼ 499½ gl.
521¼ 499½

verschil 16¾ 22 verschil.

verschil.
22
16¾

mark.
38¾ - 24 — 22 | 13¾ mark.
16¾ | 10¼ mark.

Rekent elke massa tot zyn geld elk bezonder, komt als begeert word.

Deze of diergelyke kan men door vals ook ligtelyk beantwoorden, maar alzo den Leerling nog geen vals is geleert, zo zullen wy hem hier niet plaatzen, maar wy zullen hem in de Regel vals ook beantwoorden, die het lust kan hem opzoeken.

34. Een hebbende 42 lood Zilver, houdende 10 lood fyns 't Mark, wil een Wynschaal daar af laten maken, mits dat het eerst gefynt zal worden, tot 12 lood fyns 't Mark, en zal de Schaal zo veel wegen dat den Zilver-smid voor zyn arbeid behouden zal, zo veel Zilver als hem komt tegen 10 stuivers 't lood, rekenende het Mark fyns tegen 20 gulden: Vrage, hoe veel de Wynschaal wegen zal, en den Zilver-smid voor zyn maakzel zal houden?

lood lood lood.
12 - 42 - 10 | 35, tot 12 lood fyns.
16 - 20 - 12 | Facit 15 guld.

Beziet hoe veel 't fatzoen bedraagt.

't lood stuiv.
1 - 10 - 16 | Facit 8 guld.
hier by 15 guld.

komt 23 voor 't ma

Beziet hoe veel fyns de 35 lood gefynt geven.

16 - 12 - 35 | Facit 26¼ fyn.

Zoekt de waarde wat de Wynschaal kost.

lood. guld. lood.
16 - 20 - 26¼

komt 32⅞ guld.

Zoekt na de zwaarte.

guld. 23 - 16 - 32⅞ | komit 22$\frac{17}{23}$ lood, substraheert de zwaarte van 35 lood gefynt Zilver, zal komen 't geen voor het maken gelaten wort, te weten, 12$\frac{6}{23}$ lood gefynt Zilver.

Anders.

mark lood fyn lood.
1 - 10 - 42 | 26¼ lood fyn.
16

lood fyn mark lood fyn.
12 - 1 - 26¼ | 35 lood tot
16 | 12 lood fyn.

lood ft. mark. mark gl. lood.
1 - 10 - 1 1 - 20 - 12
16 16 20
10

240
160 16 (15 guld.)
8 guld. 8 guld.

23 gl. 't mark.

15 guld.
8 guld.
lood.
23 - 35 — 15 | 22$\frac{17}{23}$ lood.
8 | 12$\frac{6}{23}$ voor 't fatzoen

Mark

Digitized by Google

mark. guld. lood.
1 - 23 - $22\frac{18}{23}$ is de Schaal zwaar.
16.

$32\frac{13}{16}$ guld. kost de Schaal.

Proeve.

Een lood geeft 10 stuivers van fatzoen, hoe feel $22\frac{18}{23}$ lood? Antw. 11 gl. $8\frac{6}{23}$ st.

Ofte zegt aldus.

lood. lood. lood.
16 - 11 - $12\frac{2}{23}$ | Komt $9\frac{1}{23}$ lood.

mark guld.
1 - 20 - $9\frac{2}{23}$ | Facit komt ook
16 mede 11 g. $8\frac{6}{23}$ st. en is regt.

Alligations of Menginge.

HEt is een zeer konstige te zamenschikkinge, of menginge zommiger dingen, die van ongelyke waardye zyn, om op meerder middel en minder waardye te brengen, welke lichter door exempelen als door veel woorden geleert en verstaan kan worden, dan nochtans zal men voor al weten dat het onmogelyk is, uyt twe kleine of mindere in stoffe, tot hoger of meerder waardye een grooter te brengen, men zal altyd waarne men dat de 2 stoffen (daar men een ander uytbaren of voor brengen wil) het een veel hoger, en 't ander veel leger in waardye is als 't gene men toestellen zal, stellende het meerder (dat boven het begeerden is) boven, en dat minder is als 't begeerde onder, en maakt de vrage door haar verschil, de rest leert men door de exempelen.

Alzo de Autheur maar een antwoord op yder vraag geeft, en veel van dezelve meerder antwoorden onderworpen zyn, zo zullen wy zo veel het ons doenlyk is, noch een antwoord daar by stellen, op dat de Leerling niet zoude staan op dit eenige antwoord, en denken dat zyn werk niet goed en waar, want meest, maar niet alle zyn veel antwoorden onderworpen.

1. Een Kruidenier heeft 3 Balen Gember, wegende zuiver de eerste 200 ℔, tot 6 st. 't ℔, de ander 300 ℔, tot 7 stuiv. 't ℔, de derde 400 ℔, tot 8 stuivers 't ℔: Vrage, alzo hy die onder malkanderen storten wil, en verbalen. hoe veel hem 't ℔ door malkander kosten zal?

℔.		stuiv.		℔.
200	-	6	-	1200
300	-	7	-	2100
400	-	8	-	3200
900				6500

9 65 } komt $7\frac{2}{9}$ stuiv.
(2

2. Item, een Koopman heeft 2 massen rouw Zilver, weegt de een 18 mark, houd 8 ℥ fyns in 't Mark, de ander weegt 24 mark, houd 10 ℥ fyns in 't mark: De vrage is, alzo hy die wil versmelten onder malkander, hoe veel fyns elk mark inhouden zal?

	mark.		℥.		mark.
18	3	-	8	-	24
24	4	-	10	-	40
	7	. . . .			64 } komt $9\frac{1}{7}$ groot.

3. Item, een heeft twederlei Zilver, daar af houd de een 't mark 15 lood fyns, de ander houd 7 lood in 't Mark, wil daar af een mark laten maken van 12 lood fyns: Vrage, hoe veel hy van beiden daar toe nemen zal?

lood
12 < 15 | 3
12 < 7 | 5
mark
1
lood
8 - 16 < 3 } komt 6 lood.
en
8 - 16 < 5 } 10 lood.

4. Item,

Digitized by Google

4. Item, men heeft 2 stukken rauw Zilver, dat een weegt 10 lood, daar in is fyn tegen 15 lood in't mark, dat ander weegt 6 lood, daar is fyns tegen 7 lood in't mark, wil dat onder malkanderen smelten: Vrage, hoe feel fyns in't Mark wezen zal?

mark lood fyn. lood.
1 is 16 - 15 - 10 } $9\frac{3}{8}$
1 is 16 - 7 - 6 } $2\frac{5}{8}$

komt 12 lood.

5. Item, een Munt-meester heeft twederlei Zilver, daar af dat het mark van't een houd $10\frac{1}{2}$ groot, het ander houd $7\frac{1}{4}$ fyns in 't mark, van 9 groot fyns in't mark: Vrage, hoe feel hy elk toe nemen zal?

g. 9 < $10\frac{1}{2}$ | $1\frac{1}{2}$
$7\frac{1}{4}$ | $1\frac{3}{4}$

$3\frac{1}{4}$ - g. 12 < $1\frac{1}{2}$ } $6,\frac{6}{13}$
$1\frac{3}{4}$ } $5,\frac{7}{13}$

komt 12 g.

6. Item, een Munt-meester heeft twederlei Zilver, dat een houd in zig 12 lood, en het ander 7 lood fyns, begeert daar yets af te maken, daar toe hy moet hebben 35 mark, elk tot $9\frac{1}{4}$ lood fyns: Vrage, hoe veel hy van elke zoorte Zilver smelten zal?

g. $9\frac{1}{4}$ < 12 | $2\frac{1}{4}$
7 | $2\frac{3}{4}$

~~5~~ - ~~35~~
~~5~~
1 - 7 < $2\frac{1}{4}$ } $15\frac{3}{4}$
$2\frac{3}{4}$ } $19\frac{1}{4}$

komt $19\frac{1}{4}$ mark à 12 lood, en $15\frac{3}{4}$ mark à 7 lood.

7. Een Munt-meester heeft een massa Zilver welk houd in't mark 9 lood fyn: Vrage, hoe veel Koper hy daar toe doen zal, dat het 7 lood fyn houd?

Lood.
9
7

7 - 16 - 2

~~7~~ - ~~32~~ } $4\frac{4}{7}$
(4

Ofte Aldus.

7 < 0 | 2
9 | 7 - 16 - 2
2

De nul is het kwantiteit van 't koper.

~~7~~ - ~~32~~ } komt $4\frac{4}{7}$ lood koper.
(4

8. Item, een Munt-meester heeft 28 mark Zilver, elk mark houd $8\frac{1}{2}$ g fyns: Hoe veel fyn Zilver zal hy daar toe zetten om 't mark te brengen tot 10 g fyns?

12 10
10 $8\frac{1}{2}$

2 - $1\frac{1}{2}$ - 28
~~2~~
1 - 3 - 7
7

komt 21 mark.

Anders.

28 28
1 - $8\frac{1}{2}$ 1 - 10

238 280
238

12 42
10

~~2~~ - 1 - ~~42~~
~~2~~
1 - 1 - 21

komt 21 mark.

9. Item,

Digitized by Google

9. Item, een Munt-meester heeft een massa Zilver, weegt 28 mark, tot 10 ℔ fyns het mark, wil daar van maken 2 massen, 't een van $8\frac{1}{2}$ groot fyns in 't mark, het ander van 12 groot fyns in 't mark: Vrage, hoe zwaar yder massa wegen zal?

mark 12 < 10 | 2
$8\frac{1}{2}$ | $1\frac{1}{2}$

—— mark
$3\frac{1}{2}$ - 28 < 2 | 16, à $8\frac{1}{2}$ ℔.
$1\frac{1}{2}$ | 12 à 12 ℔.
——
28 mark.

Anders.

28	28
1 - 12	1 - 10
336	280
	336
	56

12
$8\frac{1}{2}$
——
$3\frac{1}{2}$ - 1 - 56 mark | 28, 16, ——, 12

Nog anders.

28	28	28
1 - 10	1 - 8	1 - 12
280 prys	238	336
238		280 de prys
42 verschil.		56 verschil
7) 6		7) 8

6
8
——
14 - 28 mark. < 8 | 16 mark.
6 | 12 mark.

10. Item, een Munt-meester heeft een massa Zilver van 100 mark, die hy meint het mark 10 groot fyns te houden, na dat geprobeert hebbende, bevind op de massa 16 groot fyns minder: Vrage, hoe veel fyns hy daar toe van doen zal hebben, om 't mark tot 10 groot fyns te brengen?

mark 12 < 10 | 2 16/100 | 4/25 10 gr.
$9\frac{21}{25}$ | $\frac{4}{25}$ $\frac{4}{25}$ —— $9\frac{21}{25}$ ℔ fyns

2 - 100 - $\frac{4}{25}$ | 8 groot.

Anders.

100 mark.
10 groot.
——
1000
16
——
mark. mark.
100 - 984 - 1 | $9\frac{21}{25}$ gr. 't mark.

12 < 10 | 2
$9\frac{21}{25}$ | $2\frac{4}{25}$

2 - $2\frac{4}{25}$ - 100 | 108, 100, ——
komt groot. 8

11. Item, een Munt-meester heeft een massa Zilver van 100 mark, die hy meinde 't mark 10 groot fyns te houden, na dat geprobeert hebbende, bevind op de massa 16 gr. fyns meerder te wezen, en wil daar enig Koper in doen, om het mark op 10 groot. fyns te brengen: Vrage, hoe veel Koper hy daar toe doen zal?

16/100 | 4/25

$10\frac{4}{25}$
10
——
10 - 100 - $\frac{4}{25}$
——
10 - 4 - 4
——
komt $1\frac{3}{5}$ mark.

12. Een Wynkoper heeft een Oxhoofd Wyn van 110 Potten, tot 9 stuiv. de Pot, nog heeft hy andere Wyn, de Pot van 5 st. De vrage is, hoe veel Potten hy van de laatste onder de eerste zal mengen, om die zonder verlies te verkopen tegen $7\frac{1}{2}$ stuiv. de Pot?

$7\frac{1}{2} \begin{cases} 9 & 1\frac{1}{2} \\ 5 & 2\frac{1}{2} \end{cases}$ - 110 - $1\frac{1}{2}$

5 — 22 — 3

3

komt 66 potten.

Ofte aldus.

$7\frac{1}{2}$		9
5		$7\frac{1}{2}$
$2\frac{1}{2}$	110	$1\frac{1}{2}$

komt 66 potten.

Volgt nu eenige Vragen, die meer Antwoorden onderworpen zyn als een, daar voren van is gezeid.

13. Zo men heeft driederley Zilver, te weten, van 11, 8, 5 groot. fyns in 't mark, en men zal daar af een Werk maken, wegende 10 mark, tot 9 groot fyns 't Mark: Vrage, hoe veel men van elks daar toe van doen heeft?

mark				10 mark.
10	11	-	6	9
5	8	-	3	—
	5	-	0	90
50				50
			verschil	40

komt mark.

24 6 - 4 à 11 groot.
16 3 - $5\frac{1}{3}$ à 8 groot.
$0\frac{2}{3}$ à 5 groot.

of nog anders.

Om zulke en diergelyke Vragen op deze manier te bewerken, zo dient tot onderwys, zet 11, 8 en 5 onder malkander, substraheert 5 van 8 rest 3, dan 5 van 11 rest 6, mult. 5 met 10 mark komt 50, mult 9 groot. met 10 mark komt 90, sub. 50 daar af komt 40 verschil, deelt deze 40 in 2 delen, zodanig dat het eene door 6 en het ander door 3 kan gedeelt worden, dat haar uitkomst niet boven de 10 zy, maar altyd minder, de rest is altyd voor de 5 daar de waarde met gemultipliceert is, en zo menigmaal als dat kan geschieden, zo veel maal kan de Vrage ook beantwoord worden, gelyk hier 24 en 16 is te zamen 40, deelt 6 door 24 komt 4, deelt 3 door 16 komt $5\frac{1}{3}$, maakt te zamen $9\frac{1}{3}$, sub. die van 10 mark rest voor de 5 groot $\frac{2}{3}$ mark, ook kan men wel 30 voor 6 nemen, en 10 voor 3 nemen komt $8\frac{1}{3}$, rest $1\frac{2}{3}$ voor 5, of 36 voor 6, en 4 voor 3 komt $7\frac{1}{3}$ rest $2\frac{2}{3}$ voor 5, of nog op veel manieren meer, deze Somma kan van 21 tot 39 toe, dat is 18 maal dat het beantwoord kan worden, als men yder keer voor 6 een meer neemt, en voor 3 een minder om te deelen, buiten gebrokens daar van te nemen. Aldus

6	-	21	$3\frac{1}{2}$	a -	11	groot.
3	-	19	$6\frac{1}{3}$	a -	8	
			$\frac{1}{6}$	a -	5	
			10			

6	-	39	$6\frac{1}{2}$	a -	11	groot.
3	-	1	$0\frac{1}{3}$	a -	8	
			$3\frac{1}{6}$	a -	5	
			10			

Proeve.

Proeve.

mark.

$3\frac{1}{2}$ - 11 - $38\frac{1}{2}$
$6\frac{1}{3}$ - 8 - $50\frac{2}{3}$
$\frac{1}{6}$ - 5 - $0\frac{5}{6}$ mark.
—— ——
1~~0~~ —— 9~~0~~ - 1 } 9 groot.

Proeve.

$6\frac{1}{2}$ - 11 - $71\frac{1}{2}$
$\frac{1}{3}$ - 8 - $2\frac{2}{3}$
$3\frac{1}{6}$ - 5 - $15\frac{5}{6}$ mark.
—— ——
1~~0~~ —— 9~~0~~ - 1 } 9 groot.

En alzo ook alle de andere.

14. Een Munt-meester heeft Zilver van 7, 8, 10 groot fyns in 't mark, dat smelt hy onder een tot 58 mark toe, zynde van $9\frac{1}{4}$ groot in 't mark: Vrage, hoe veel hy van elks daar toe genomen heeft?

	10 - 3		58 mark.
58	8 - 1		$9\frac{1}{4}$
7	7 - 0		——
——			$536\frac{1}{2}$
406			406
			——

komt $130\frac{1}{2}$ verschil.

komt mark.

~~1~~~~10~~ - ~~3~~ - 40 a 10 |
~~10~~$\frac{1}{2}$ - ~~1~~ - $10\frac{1}{2}$ a 8 | groot.
0 - $7\frac{1}{2}$ a 7 |
of anders.

15. Een Goud-smid maakt 2 Schroeven, wegen te zamen 8 mark, tot 7 groot in 't mark, gebruykt daar toe driederley Zilver, te weten: van 6, $7\frac{1}{4}$, en 8 groot in 't mark: De vrage is, hoe veel hy van elks daar toe verbruykt heeft?

	8 - 2		8
8	$7\frac{1}{4}$ - $1\frac{1}{4}$		7
6	6 - 0		——
——			56
48			48
			——

8 verschil.

komt mark.

~~8~~ - ~~2~~ - 3 a - 8 |
~~2~~ - ~~1~~$\frac{1}{4}$ - $1\frac{3}{5}$ a - $7\frac{1}{4}$ | groot.
0 - $3\frac{2}{5}$ a - ~~6~~ |
ofte nog anders.

16. Item, een Zilver-smid heeft driederley Zilver, daar af wil hy een Werk maken van 12 lood fyns in 't mark: Vrage, alzo 't Zilver is van 10, 13, 15 lood in 't mark, hoe veel hy van elks nemen zal tot 100 mark?

	15 - 5		12
100	13 - 3		100
10	10 - 0		——
——			1200
1000			1000
			——

200 verschil

komt mark.

~~1~~~~2~~~~8~~ - ~~8~~ - 25 a 15 |
~~3~~~~8~~ - ~~3~~ - 25 a 13 | lood.
0 - 50 a 10 |
of nog anders.

17. Item, van twederley Zilver, van 10 en 8 groot fyns in 't mark, begeert men een Werk te maken van 12 mark: Vrage, hoe veel Koper zal men daar by doen, dat het mark inhoud $6\frac{1}{2}$ groot. fyns?

Digitized by Google

10 groot	10 groot	8 groot
8	$6\frac{1}{2}$	$6\frac{1}{2}$ groot. fyns, de rest is koper.
18	Rest $3\frac{1}{2}$	en $1\frac{1}{2}$ mark Koper.
	$1\frac{1}{2}$	

18 - 5 - 12

komt $3\frac{1}{3}$ mark koper.

18. Item, of men vierderley Zilver hadde, te weten: van 8, 10, 11, 12 lood fyns in 't mark, en dat onder den anderen wilde smelten tot een Werk van 80 mark, op $9\frac{1}{2}$ groot fyns yder mark: Vrage, hoe veel men van elks daar toe nemen zoude?

						komt	mark.	
	12 - 4	80		80	- 4 -	20 a 12		
80	11 - 3	$9\frac{1}{2}$		30	- 3 -	10 a 11		
8	10 - 2			10	- 1 -	5 a 10		lood.
	8 - 0	760				45 a 8		
640		640		120		of nog anders.		
		120 verschil.						

19. Een Wyntapder wil uyt 4 Vaten Wyn een Anker vullen, houdende 22 Zwolze Kannen, dat de Kanne kosten zal $8\frac{1}{2}$ stuivers; de voorsz. Wynen kosten hem 5, 7, 8, en 12 stuivers de Kanne: Nu is de vrage, hoe veel Wyn hy van elks zal nemen om dit Anker te vullen?

						kanne.	
	12 - 7	22		63	- 7 -	9 a 12	
22	8 - 3	$8\frac{1}{2}$		12	- 3 -	4 a 8	stuiv.
5	7 - 2			2	- 2 -	1 a 7	
	5 - 0	187				8 a 5	
110		110		77		of nog anders.	
		77 verschil.					

20. Wyn uyt 4 Oxhoofden, word de Kan verkogt voor 12, 11, 10, en voor 5 stuiv., van die alle word een Anker gevuld, houdende 32 Potten, de Pot tot 8 stuivers: Vrage, hoe veel van elke zoorte daar in getapt zal worden?

	12 - 7	32		21	- 7 -	3		12	
32	11 - 6	8		60	- 6 -	10	pot	11	
5	10 - 5			15	- 5 -	3	van	10	stuiv.
	5 - 0	256				16		5	
160		160		96		of anders.			
		96 verschil.							

21. Van

21. Wyn van 3, 5, 6, 7, stuivers de Kan, wil men verkopen voor $5\frac{1}{2}$ stuiv. de Kan, om een Tonnetje te vullen van 40 Kannen: Vrage hoe veel van elks daar toe genomen zal worden?

	7 - 4	40	
40	6 - 3	$5\frac{1}{2}$	
3	5 - 2		
	3 - 0	220	
120		120	
		100 verschil.	

28 - 4 - 14		7	
36 - 3 - 12	kan	6	stuivers
8 - 2 - 4	van	5	de kan.
0 - 10		3	

ofte komt

4 - 60	15		7	
3 - 30	10	kan	6	stuiv.
2 - 10	5	van	5	
100	10		3	

ofte komt of nog anders

4 - 64	16		7	
3 - 30	10	kan	6	stuiv.
2 - 6	3	van	5	
100	11		3	

Nota, dat ik hier zomwylen het antwoord niet gemaakt heb gelyk den Autheur, komt dat wy geen gelyke delinge genomen hebben, en daar behoeft den Leerling hem niet aan te stooren, als af een van beiden geen regt antwoord gegeven hadde; want deze en diergelyke Vragen zyn nog veel meer andere Antwoorden onderworpen, en daarom kan yder op deze manier het verschil delen zodanig als het hem belieft, als het proef kan houden is de Vraag voldaan: Proeven op de 3 voorgaande Antwoorden.

(1 kan.	st.	stuiv.	(2 kan	st.	stuiv.	(3 kan	st.	stuiv.
14	7	98	15	7	105	16	7	112
12	6	72	10	6	60	10	6	60
4	5	20	5	5	25	3	5	15
10	3	30	10	3	30	11	3	33
		kan.			kan			kan.
40	—	220 - 1	40	—	220 - 1	40	—	220 - 1
20			20			20		
2	—	11 - 1	2	—	11 - 1	2	—	11 - 1
		2			2			2

komt $5\frac{1}{2}$ stuiv. de kanne. — komt $5\frac{1}{2}$ stuiv. de kanne. — Komt $5\frac{1}{2}$ stuiv. de kanne.

Door deze 3 Proeven ziet men klaar dat het evenveel is wat voor Antwoord men van deze drie op de Vrage maakt, en nog veel meer andere buiten deze.

22. Van Wyn die gekogt is voor $5\frac{1}{2}$ stuivers, $7\frac{1}{4}$ stuiv., $12\frac{1}{2}$ stuiv., $15\frac{1}{4}$ stuiv, word een vaatje van vier Ankers gevult, houdende elk 22 Potten, men bevind dat de Pot komt te staan op $9\frac{1}{4}$ stuivers: Zegt my hoe veel van elke prys daar in gedaan is?

Digitized by Google

pot.		pot.
88	15¼ - 9¾	88
5½	12½ - 7	9¼
——	7¾ - 2¼	——
484	5½ - 0	814
		484
		330 verschil.

195 - 9¾ - 20	pot	15¼	
63 - 7 - 9	van	12½	
72 - 2¼ - 32		7¾	stuiv.
0 - 27		5½	

of nog anders.

Merkt: Hier is 330 het verschil, deelt dat in 3 getallen, als 195, 63, 72, deelt nu yder bezonder door zyn deelletter, dat is 195 door 9¼ komt 20 potten a 15¼ stuiver, deelt 63 door 7 komt 9 potten van 12½ stuiv., deelt 72 door 2¼ komt 32 potten van 7¾ stuivers, Nu 20 en 9 en 32 potten geaddeert komt 61 potten, die substraheert van 88 potten rest 27 potten van 5½ stuiv.: Of nog op veel manieren anders.

23. Wynen van 12 p.fl., 14 p.fl., 17 p.fl., 21 p.fl. 't Vat, hoe veel zal men van die onder een snyden, tot 18 Vaten toe, om zonder verlies 't Vat te verkopen tot 16 p.fl.?

	21 - 9	18	54 - 9 - 6	va-	21	
18	17 - 5	16	10 - 5 - 2	ten	17	
12	14 - 2	——	8 - 2 - 4	van	14	p.fl.
——	12 - 0	288	0 - 6		12	
216		216	——			
		——	komt 18 vaten.			
	verschil 72					

of anders.

ofte	Vaten.	
9 - 63	7 a 21	
5 - 5	1 a 17	
2 - 4	2 a 14	p.fl.
	8 a 12	
	——	

komt 18 Vaten.

24. Item, uit 5 Vaten Rinsche Wyn, ten pryse van 6, 8, 10, 14, 18 stuivers de Pot, zal men vervullen 528 Potten, om die 't Anker (van 22 Potten) te verkopen voor 13⅕ guld. Vrage, hoe veel van elken prys daar toe gesneden zal worden?

pot.	guld.	pot.	
22 -	13⅕ -	528	} 316 guld. 15 stuiv. of 6336 stuiv.

pot	18 - 12	stuiv.
528	14 - 8	6336
6	10 - 4	3168
——	8 - 2	——
3168	6 - 0	3168

of nog anders.

deelt door			
1152 - 12 - 96	pot	18	
1536 - 8 - 192	van	14	
192 - 4 - 48		10	stuiv.
288 - 2 - 144		8	
0 - 48		6	

25. Item, uyt 5 Vaten Wyn, wort een Tonnetje, houdende 30 Zwolze Kannen gevult, welke Wynen kosten 5, 6, 7, 8, 9 stuivers de Kan: De vrage is, alzo men Wyn verkopen wil tot 5½ stuivers de Kan: De vrage is, hoe veel zal men uyt elk Vat daar tappen?

kan

Digitized by Google

kan	9 - 4	30	8 - 4 - 2	kan	9		
30	8 - 3	5½	3 - 3 - 1	van	8		
5	7 - 2	——	2 - 2 - 1		7	st.	
——	6 - 1	165	2 - 1 - 2		6		
150	5 - 0	150	0 - 24		5		
		——					
		15					

	1	kan	9	
of	2	van	8	
	2		7	stuiv.
	1		6	
	24		5	

Of nog anders.

26. Uyt 6 Wyn-vaten worden getapt 318 Kannen, om daar mede een ander te vullen, welk hy verkoopt voor 11 groot de pot: Is de vrage, alzo hem de Wynen kosten 18, 15, 12, 9, 8, 5 groot de Pot, hoe veel van elks getapt is?

kan	18 - 13	318	1590 - 12 - 120		18	
318	15 - 10	11	300 - 10 - 20		15	
5	12 - 7	——	22 - 2 - 11	pot	12	gr.
——	9 - 4	3498	28 - 4 - 14	van	9	
1590	8 - 3	1590	15 - 3 - 5		8	
	5 - 0	——	0 - 148		5	
		1908				

Ofte nog anders.

	120	a	18	
	8	a	15	
of	11	a	12	groot.
	14	a	9	
	45	a	8	
	120	a	5	
	——			
	318			

27. Een Kruydenier heeft 2 Balen Gember, waar af de een weegt 250 ℔, 't ℔ tot 16 groot, de zelve wil hy onder andere Gember mengen, die hem staat ingekogt op 28 groot, en gemengt zynde, te verkopen tegen 20 groot 't ℔: De vrage is, hoe veel hy van de leste zoorte tot de eerste doen zal?

```
                         28 groot.
                         20 groot.
groot.     ℔.            ——
  16   -   250    -       8 groot.
8 ————————————————————————
   2   -   250    -       1
       2 ————
komt 125 ℔. van de leste.
```

28. Item, een Koopman koopt Gember van twederley prys: te weten, van 16 en van 28 groot 't ℔, nemende altyd van de minste prys 2, en van de meeste prys 1 ℔, tot dat de zomma komt tot 31 p.fl., 5 ß: De vrage is hoe veel hy van elke zoorte gekogt heeft?

```
     16 gr. de prys van de minste.
     16 gr. de minste.
     28 gr. de meeste.
add  ——      ℔.        ß.
gr.  60  -   1   -   625
12 ——————————————————————
ß.   5   -   1   -   625   ß.
                 5 ————
     komt 125 ℔ 't eene.
               2
            ————
     komt 250 ℔ 't ander.
```

Ofte.

```
groot.    ℔.
  16  -   1         £.  -  ß.
  16  -   1         31  -  5
  28  -   1         20
 ————————————       ————
groot. 60  -  3  -  625 ß.
12 ——————————————————————
       5   -  3  -  625
```

5 - 3 - 375
5 ---
125
3
---
in 't geheel komt 375 ℔.
minste 2 ℔. 5 ---
meeste 1 ℔. 125 ℔.
--- --- sub.
is 3 ß.
komt van 16 - 250 ℔.
en van 28 - 125 ℔.

29. Een Koopman heeft twe zoorten van Gember, ten pryze van 16, en van 28 groot 't ℔, daar af maakt hy een Baal, wegende 375 ℔, die hem kost 31 p.fl., 5 ß: Vrage, hoe veel hy van elke zoorte daar toe genomen heeft?

375 { 28 - 12 } £. 31 - 5 ß
16 } 16 - 0 } is ---
--- 7500 groot.
6000 6000
---
verschil 1500
℔.
12 - 1500 } 125 } 28 groot.
komt 250 } 16 groot.

30. Een heeft een Vat Wyns, groot 88 Potten, de Pot tot 7 stuivers, hy wil de Pot verkopen voor 6 stuivers, en blyven by de vorige winsten: Vrage, hoe veel water hy daar by gieten zal?

7 stuiv.
6
stuiv. pot. ---
6 - 88 - 1
6 ---
komt $14\frac{2}{3}$ pot water.

31. Men mengelt $14\frac{2}{3}$ Potten Waters onder 88 Potten Wyns, welk als dan komt te staan op 6 stuivers de Pot: Vrage, hoe veel de Pot zuivere Wyn eerst gekost heeft?

88
$14\frac{2}{3}$ add.
pot. stuiv. ---
88 - 6 = $102\frac{2}{3}$
--- --- ---
44 - 3 - 308
44 ---
komt 7 stuiv.

32. Men tapt uyt een Vat Wyns van 88 Potten groot, 8 Potten, en men vult dat wederom met Water, dan trekt men daar wederom uyt 8 Potten, en men vult het wederom op met Water, dit doet men ten derden, en ten vierdenmaal ook: Vrage, hoe veel Wyn en Water, ten laatsten opgevult wezende, in 't Vat is?

pot. pot. pot.
88 - 80 - 80 } komt $72\frac{8}{11}$ pot.

80 - $72\frac{8}{11}$ - $72\frac{8}{11}$ } komt $66\frac{14}{121}$ pot.

$72\frac{8}{11}$ - $66\frac{14}{121}$ - $66\frac{14}{121}$ } komt $60\frac{140}{1331}$ pot.

Nu 88 potten in 't Vat.
sub. $60\frac{140}{1331}$ potten wyn af.

Rest $27\frac{1191}{1331}$ potten water.

Anders.
88
sub. 8 pot water af.
---
88 - 80 - 8 } komt $7\frac{3}{11}$ pot wa.
sub. $7\frac{3}{11}$ af.
---
80 - $72\frac{8}{11}$ - $7\frac{3}{11}$ } komt $6\frac{74}{121}$ p. w.
sub. $6\frac{74}{121}$ af.

$72\frac{8}{11}$ - $66\frac{14}{121}$ - $6\frac{74}{121}$ } komt $6\frac{14}{1331}$ po.
sub. $6\frac{14}{1331}$ af.
---
komt $60\frac{140}{1331}$ kanne wyn.
en $27\frac{1191}{1331}$ kanne water.
--- add.
komt 88 potten het vat.

33. Een

33. Een Munt-meester heeft een klomp Zilver van 100 mark, tot 10 groot fyns het mark, de zelve wil hy fyneren, dat het mark inhoud $11\frac{1}{2}$ groot fyns: Vrage, hoe veel Koper hy door 't vuur verliezen zal?

$$\begin{array}{ccccc} & & 11\frac{1}{2} & & \\ & & 10 & & \\ \hline 11\frac{1}{2} & - & 1\frac{1}{2} & - & 100 \\ & & & & 3 \\ 23 & & 3 & & \end{array}$$

23 - 300 (1 } komt $13\frac{1}{23}$ mark.

34. Een Wynkoper heeft 3 Vaten Wyn, houden 32, 48, 64, den Pot 6, 10 en 12 stuivers, wil daar af een groter Vat vullen, en verkopen de Pot voor 9 stuivers: Vrage, hoe veel Potten het Vat houden zal, en hoe veel Potten hy van de 3 Vaten daar toe tappen zal?

Stelt Alligatio, en teikent dat beneden het begeerde met 't ÷, en wat boven het begeerde is met +, en wat komt, is zo veel als de waarde eenes Pot, waar over zy staan, multipliceert elk, en teikent met het teken als voren, en trekt min en meer van malkander, product divideert door 't grootste verschil, dat uw 't grootste product des Vats getal voortgebragt heeft. wat komt substraheert dat van zyn Vats getal.

9 < 6 | 3 ÷
   10 | 1 +
   12 | 3 +

64
sub. 't overschot 48
——
16
32
48
——
komt 96 pot in 't vat.

32 - 48 - 64
÷ 3 + 1 + 3
———————
÷ 96 + 48 + 192
+ 48
——
+ 144 vaten.
+ 3 ——
blieft over 48 potten.

35. Een Munt-meester heeft 4 massen Zilvers, wegende 36, 58, 76, 100 mark, het mark tot 7, 9, 10, 16 lood fyns, of hy daar af 4 andere massen wilde gieten, van even zwaar, tot 12 lood fyns in het mark: Is de vrage, hoe veel mark die massen elk zoude zwaar wegen, en hoe veel hem zoude overschieten, en van welke massen?

12 < 7 | 5 ÷
   9 | 3 ÷
   10 | 2 ÷
   16 | 4 +

36 | 58 | 76 | 100
5 | ÷ 3 | ÷ 2 | + 4
——————
÷ 180 | ÷ 174 | ÷ 152 | + 400

÷ 180 ÷ 174 ÷ 152 + 400
÷ 174
÷ 152 — 36 mark.
——— 21 1/7 overschot van de eerste massa.
÷ 506 ———
+ 400 — 14 4/7 rest.
——— 58
÷ 106 — 76
÷ 5 ——— 100
mark 21 1/5 ———
248 4/7 mark.
4 ———
komt 62 1/7 mark elke massa.

Proeve.

mark.		lood.
14 4/7	7	103 1/7
58	9	522
76	10	760
100	16	1600
248 4/7	——	2985 1/7

mark.
- 1 | 12 lood fyns in 't Mark.

36. Een Kruidenier heeft 5 Balen Gember, wegende 80, 110, 190, 180, 70 ℔, tot 6, 7, 11, 8, en 13 stuivers 't ℔, daar af wil hy 2 eenwigtige Balen maken, om zonder schade te verkopen, tot 9 stuivers het ℔: De vrage is, hoe veel hy daar toe nemen zal?

				80	110	190	180	70
9	6	3	÷	÷ 3	÷ 2	+ 2	÷ 1	+ 4
	7	2	÷					
	11	2	+					
	8	1	÷	÷ 240	÷ 220	+ 380	÷ 180	+ 280
	13	4	+					

÷ 240 — + 380
÷ 220 — + 280
÷ 180 — ———
——— — + 660
÷ 640 — ÷ 640
———
+ 20
70 — + 4 ———
5 overſch. — 5 ℔ overschot.

Proeve.

65	13	845
80	6	480
110	7	770
190	11	2090
180	8	1440
625		5625 - 1 ℔.

komt 9 stuiv.

rest. 65 ℔ van de laatste Baal, en de andere zal hy alle gaarnemen.
80
110
180
190
———
625
2 ———
312 1/2 ℔ yder baal zwaar.

37. Item,

Digitized by Google

37. Item, een Munt-meester heeft een massa fyn Zilver, weegt zekere marken zwaar, neemt daar af $1\frac{1}{2}$ mark, en doet 'er zo veel Koper weder toe, bevind de mark als dan op 10 ß, 6 grein, $20\frac{4}{7}$ Klein-grein: De vrage is, hoe veel de massa eerst gewogen heeft?

Nota: Stelt 10 groot en 6 Grein, en $20\frac{4}{7}$ Klein-grein in zyn gedeelte komt $\frac{6}{7}$ mark, die substraheert van een mark, Rest $\frac{1}{7}$ verlies op 't mark.

mark. 1
mark. $\frac{6}{7}$
—— mark mark
mark. $\frac{1}{7}$ - 1 - $1\frac{1}{2}$
——
3
7
——
21 } $10\frac{1}{2}$ mark.
(2 }

Ofte.
Een mark is
groot grein. kl gr.
12 - 0 - 0
sub. 10 - 6 - $20\frac{4}{7}$
——
Rest 1 - 17 - $3\frac{3}{7}$
24
——
41
24
——
987
7
——
6909 } 2
3454

mark ß. gr. kl.gr
$1\frac{1}{2}$ is - 18 - 0 - 0
24
——
432
24
——
10368
7
——
72576
36288 ——
21
2 ——
komt $10\frac{1}{2}$ mark.

38. Een Koorn-koper heeft 10 last Rogge, tot 75 g-guldens 't last, hy verkoopt 'er af 3 last, zo duur als zy hem kosten, en koopt 'er wederom by 3 andere lasten, van 65 g-gulden 't last, verkoopt 'er wederom af 4 last, zo als 't hem staat na inkoop, koopt 'er by 4 andere tot 62 g-guld 't last, verkoopt 'er af 6 last, tot de prys als de laatste hem staat, doet 'er by 6 andere, van 70 g-gulden 't last, verkoopt 'er af 5 last, tegens zyn ingekogte prys, en doet 'er by 5 andere lasten, tot 40 g-guldens 't last: De vrage is, hoe veel het last van de gemengde Rogge hem komt te kosten.

		Last.		g-guld.		Last.
g-gl. 75	—	10	-	750	-	1
	af	3	-	225	-	1
		7	-	525	-	0
	by	3	-	195	-	1
g-gl. 65	—	10	-	720	-	1
	af	4	-	260	-	1
		6	-	460	-	0
	by	4	-	248	-	1
g-gl. 62	—	10	-	708	-	1
	af	6	-	372	-	1
		4	-	336	-	0
	by	6	-	420	-	1
g-gl. 70	—	10	-	756	-	1
	af	5	-	350	-	1
		5	-	406	-	0
	by	5	-	200	-	1
g-gl. 40	—	10	-	606	-	1
	2					
		5	-	303	-	1
			5			

komt $60\frac{3}{5}$ g-guld.
of 60 g-guld. $16\frac{4}{5}$ stuiv. het Last door malkander.

39. Een wil een Zilver Was-vat maken van 24 mark zwaar, levert daar toe aan den Werkman een massa Zilver van 9 mark, tot 12 oncen fyns in 't mark, heeft nog andere 3 massen van 15 van 9, en van 7 oncen fyns in 't mark: De vrage is, hoe veel hy van elks aan den Werkman leveren moet, op dat het voorsz. Vat heeft 10 oncen fyns in 't mark?

10	7	3/ 1		24
	9	5		10
	15	5		240
		14		108
				132

9
12
———
108

10 —— 13⅕ mark.

14 - 13⅕	4	$3\frac{14}{70}$	
	5	$4\frac{28}{70}$	
	5	$4\frac{28}{70}$	
			13⅕ mark.

Proeve.

$3\frac{14}{70}$ - 15 - $56\frac{4}{7}$
$4\frac{28}{70}$ - 9 - $42\frac{3}{7}$
$4\frac{28}{70}$ - 7 - 33
———
132 lood.
108 toe.
———
24 - 240 - 1 } 10 oncen.

Anders.

mark.			mark.
9	15	8 - 40	24
12	9	2 - 10	10 onc.
108	7		240
			108
			132
			92⅘
			39⅕
			198 onc

13(2 { 13⅕ mark
7 (7 onc.
———
92⅘

63
19(8 | 4 mark.
40

3(8 { 3⅘ mark.
10 (4 mark.
— 13⅕
7⅘ 7⅘
———
mark 5⅖ à 7 onc.

Proeve.

4	-	15	-	60	
3⅘	-	9	-	34⅕	
5⅖	-	7	-	37⅘	
13⅕		——		132	- 1
66				5	

660 } 10 onc fyns.
66 } in 't mark.

Regel van valsche Positien, of geveinsde Getallen.

Dit is een zekere Regel, dewelke door een getal of 2, 3. ja meer geveinsde zettinge gegeven, en besluiten het regte facit van meest alle voorzettinge, of getals vragen, ja zelfs vragen die veeltyds door Algebra of de Regel Kos beantwoord worden, konnen door deze Regel uytgevonden worden, en zullen daarom wat breder als den Autheur van dezen Regel handelen, en beginnen eerst van een positie, hoewel het de exercitien is van Algebra of Kos, zullen wy eerst met de bewerking van een positie beginnen, en dan den Leerling voorts toonen om de zelfde vragen op te lossen door 2 positien, als by de volgende exempelen te zien is. In deze volgende vrage moet getelt worden, of meer of min voorkomt, krygt gy in uw voorste zettinge meer, substraheert dat van uw getal, daar dan van gesproken zal worden, en als uw min voorkomen, addeert die by het getal, en dan zyn uw resterende getallen even waardig, werkt dan maar na den Regel van Drien, komt uw rechte antwoord op de vrage, het welke uw door het Werk zelfs leren zal.

Zomwylen na dat de Vrage is.	{ Plus, of meer van't middelste Substraheert.
	{ Minus, of min by 't middelste Addeert.

1. Een

1. Een Schaap-herder gevraagt zynde, hoe veel Lammertjes hy hadde, antwoorden, had ik 'er nog 5 maal zo veel en 4 Lammeren, ik konder uw 100 tellen.: Vrage, wat hy eerſt hadde?

pouſeert.

1 ℞
5 ℞ add.
———
6 - + 4 - 100 - 1 ℞
4 +
———
96
6 ———
komt 16.

2. Item, 1627 jaren na Chriſtus geboorte, wiert my gevraagt hoe lang ik tog School gehouden hadde, antwoorde, dat ik tot die tyd nog zo veel jaren toe telden met ½, en het ¼ meer 1 jaar, 't zoude 100 jaren zyn: Vrage, hoe lang het was?

pouſeert.

1 ℞
1 ℞ 2¾ - + 1 - 100 - 1 +
½ ——— 1 +
¼ 11 ———
——— 99
2¾ 11 ———
9
4
———
komt 36 Jaar.

3. Item, ymand in myn School komende, zeide goeden dag Mr. Groot, met UE. 300, ik zeide, wy zyn zo ſterk niet, maar als gy het getal dubbelleerden ¼ en ½ van ons getal daar nog by telden, en daar en boven nog 80, dan zouden wy effen 300 ſterk wezen, rekent nu hoe veel wy zyn?

pouſeert.

1 ℞
1 ℞ 2¾ - + 80 - 300 - 1 ℞
¼ ——— 80 +
½ 11 ———
——— add. 220
2¾ 11 ———
20
4
———
komt 80 perſonen.

4. Een Zoon vraagde zyn Vader hoe oud hy was, de Vader zeide, als gy nog een reis zo oud bent als nu, en nog ½ met ¼ van uw jaren daar by getelt hebt, meer ½ jaar dan zoud gy effen 50 jaar wezen: De vrage is, hoe oud de Zoon was?

pouſeert.

1 ℞ 2¾ + ½ - 50 - 1 ℞
1 ℞ ——— ½ +
½ 11 ———
¼ 49½
——— ———
2¾ 99
11 ———
9
2
———
komt 18 Jaar.

5. Item, ymant vraagde myn hoe veel ſt. hy in zyn Beurze heeft gehad, ik zeide uw ſtuivers met ½, en het ¼ met ⅛ te zamen min 2 ſtuivers, zoude maken 43 ſtuivers te zamen: Vrage, hoe veel ſtuivers eerſt in de Beurze is geweeſt?

pouseert.

1℞(8 | $1\frac{7}{8}$ ÷ 2 = 43 - 1 ℞
$\frac{1}{2}$ | 4 | de 2 ÷ by
$\frac{1}{4}$ | 2 | 15
$\frac{1}{8}$ | 1 | 45
$1\frac{7}{8}$ | 15
3
8

komt 24 stuiv.

6. Myn ontmoeten eens een Vogelaar, die Lieuwerikken in een Kabes hadde, ik zeide goedendag met uw 100 Vogelen, hy zeide, daar zynder zo veel niet in, maar dat 'er nog $\frac{1}{2}$ zo veel in waren als 'er nu in zyn, met $\frac{1}{4}$ en $\frac{1}{8}$ nog $\frac{1}{6}$ van 't gene wy eerst waren min 3, zoude uw dan konnen tellen 46 Lieuwerikken; rekent nu zo gy kunt, hoe veel Vogels in de mande waren?

pouseert.

1 ℞ | $2\frac{1}{24}$ ÷ 3 = 46 - 1 ℞
$\frac{1}{2}$ | 49 | ÷ 3
$\frac{1}{4}$
$\frac{1}{8}$ | 49 - 49
$\frac{1}{6}$ | 1
$2\frac{1}{24}$ | 24

komt 24 't getal.

7. Wat getal is het daar men toe tellen zyn $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{5}$, min $1\frac{1}{5}$, dat 'er uyt komen zal 81?

pouseert.

1℞(60 | $2\frac{17}{60}$ ÷ $1\frac{1}{5}$ = 81 - 1 ℞
$\frac{1}{2}$ | 30 | 137 | ÷ $1\frac{1}{5}$
$\frac{1}{4}$ | 15 | $82\frac{1}{5}$
$\frac{1}{3}$ | 20
$\frac{1}{5}$ | 12 | 411
$2\frac{17}{60}$ | 137
3
12

komt 36

8. Zo ik de Zomma myns gelds 8 maal zo groot maakten als 't nu is, en daar af 6 maal 6 den Armen gave, de rest in 4 verdeelden, bevindende yder deel dan 21 Ryksdaalders waardig te wezen: Zegt myn wat de zomma dan eerst waardig was?

pouseert.

1 ℞ | 21 Ryksd.
8 | 4
8 - ÷ 36 = 84 - 1 ℞
÷ 36
120
8

komt 15 Ryksd.

9. Addries vraagt aan Anthonis, dat hy hem zoude lenen de 36 Ryksdaalders, die hy in zyn Beurze had, Anthonis zegt, dat hy 'er geen 36 en had, maar had ik, zegt hy, nog $\frac{1}{2}$ en $\frac{1}{3}$ en $\frac{1}{4}$ zo veel als ik hebbe, min 2 Ryksdaalders, als dan had ik 'er zo veel over de 36, als ik 'er nu onder de 36 hebbe; kond gy my nu zeggen hoe veel ik 'er heb, ik zal ze uw dan lenen op zo goed wederom?

pouseert

1
$\frac{1}{2}$
$\frac{1}{3}$
$\frac{1}{4}$

$2\frac{1}{12}$ ÷ 2 - 36 = 36 ÷ 1 ℞ 1 - ℞
1 ℞ - 36
$3\frac{1}{12}$ ÷ 2 = 72 - 1 ℞
37 | ÷ 2
74
37
2
12

komt 24 Ryksd.

10. Een

10. Een Jongman uyt een Hof komende, vereerde aan een Jonge Dogter 125 rype Boomvrugten; te weten, een zeker getal Abrikozen, en 5 Parsikken meer als Abrikozen, 15 Krieken meer als Parsikken, 20 Karssen meer als Krieken: Zegt myn hoe veel stuks van elks hy aan haar gegeven heeft?

Abrik. 1 ℞
Parsik. 1 ℞ + 5
Kriek, 1 ℞ + 20
Kars. 1 ℞ + 40

4 ℞ + 65 = 125 - 1 ℞
65 +

15 15 4-60 } 15 Abrik.
20 + 40 + 5 +

35 - 55 komt 20 Persik.

komt:
15 Abrikozen.
20 Parsikken.
35 Krieken.
55 Karssen.

11. Uyt zekere Stad rydt een Karreman, en een Koetzier uyt Uytrecht, ontmoetje den anderen, by een uytspanninge, de Koetzier aan den Karreman goedendag gewenscht hebbende; Zeide uw Paard is wel in 't zweet, gy moet wel aangejaagt, en veel mylen af geleid hebben, den Karreman antwoorden, dat 's ja; had ik nog een en half maal zo veel weegs gereden, konde uw tellen 36 mylen; den Koetzier zeide, dan heb ik half zo veel en $\frac{1}{4}$ zoo veel mylen gereden als gy: Nu is de vrage, hoe veel mylen die Stad verre van de Stad Uytrecht leit?

pouseert.

1 ℞
$1\frac{1}{2}$ ℞

$2\frac{1}{2}$ = 36 - 1 ℞

$2\frac{1}{2}$ = 36 - 1 ℞
2

5 —

5 1 72

komt $14\frac{2}{5}$ myl.
$\frac{1}{2}$ . . $7\frac{1}{5}$
$\frac{1}{4}$ . . $3\frac{3}{5}$.

komt $25\frac{1}{5}$ myl. die de Stad van Uitrecht gelegen was.

12. Een Boer brengt zeker getal Kievitten ter markt, die hy aan hopen leit, en op yder hoop evenveel stuks, voor de eerste hoop leit hy 1 Kievit, en $\frac{1}{7}$ van de rest, voor de twede hoop 2 Kievitten, en $\frac{1}{7}$ van 't overige, en zo voorts, elke maal een meer, en dan $\frac{1}{7}$ van de rest, zegt myn eens hoe veel Kievitten hy in 't geheel hadde, en hoe veel hopen hy maakten?

1 ℞
1 Kieft af.

1 ℞ ÷ 1
$\frac{1}{7}$
$\frac{1}{7}$ ℞ ÷ $\frac{1}{7}$
+ 1 moet 'er by.

van ℞ $\frac{1}{7}$ ℞ + $\frac{6}{7}$ voor de eerste hoop.

$\frac{6}{7}$ ℞ ÷ $\frac{6}{7}$ rest.
÷ 2 daar af.

$\frac{6}{7}$ ℞ ÷ $2\frac{6}{7}$
$\frac{1}{7}$
$\frac{6}{49}$ ℞ ÷ $\frac{20}{49}$
+ 2 moet 'er by.

$\frac{6}{49}$ ℞

Digitized by Google

$\frac{6}{49}$ ℞ + $1\frac{29}{49}$ = $\frac{1}{7}$ ℞ + $\frac{6}{7}$
$\frac{1}{7}$ ℞ + $\frac{6}{7}$ aftrekt.

$\frac{1}{49}$ ℞ = $\frac{36}{49}$ - 1 ℞

1 ℞ = 36 Kiesten.
1 af

6 - 1 - 36 — 6 hoop.

35
$\frac{1}{7}$ —
5
1 by

komt 6 op een hoop.

13. Item, een zeker getal perzonen hebben te deelen een zekere Zomma guldens, de eerste trekt 'er van een gulden, met $\frac{1}{11}$ part van de rest der zomma, de twede neemt 2 gulden, met nog $\frac{1}{11}$ van het overige, den derden ontfangt 3 gulden, met $\frac{1}{11}$ van dat 'er nog over was, en zo voorts elk Perzoon neemt een gulden meer met $\frac{1}{11}$ part van de rest der Zomma, zy bevinden na de deling evenveel ontfangen te hebben: Nu is de vrage, wat de gantsche Zomma is geweest, en wat elk perzoon voor zyn deel heeft ontfangen?

℞
÷ 1 guld. af.

is ℞ ÷ 1
$\frac{1}{11}$ —
$\frac{1}{11}$ ℞ ÷ $\frac{1}{11}$
+ 1 by

$\frac{1}{11}$ ℞ + $\frac{10}{11}$ de eerste die sub. van ℞

Rest $\frac{10}{11}$ ℞ ÷ $\frac{10}{11}$ Capt.
÷ 2 guld. af.

is $\frac{10}{11}$ ℞ ÷ $2\frac{10}{11}$
$\frac{1}{11}$ —
$\frac{10}{121}$ ℞ ÷ $\frac{32}{121}$
+ 2 by.

$\frac{10}{121}$ ℞ + $1\frac{89}{121}$ = $\frac{1}{11}$ ℞ + $\frac{10}{11}$
dit $\frac{1}{11}$ ℞ + $\frac{10}{11}$ sub.

komt $\frac{1}{121}$ ℞ = $\frac{100}{121}$ of 1 ℞ = 100 gl. cap.
Capt. 100
1 af

Rest 99
11 —
9
1
—
10

10 - 1 - 100
10 —
yder perzoon 10 gl. en 100 gl. Capt.

14. Zo men ymant vraagde hoe oud hy was, antwoorde hy, waar myne ouderdom gedubbeleert, en daar by geaddeert $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$ en $\frac{1}{4}$ van myn ouderdom + 6 jaar, zo ware het al te zamen 80 jaren; wat is dan zyn ouderdom geweest?

1 ℞
1 ℞
$\frac{1}{2}$
$\frac{1}{3}$
$\frac{1}{4}$
—
$3\frac{1}{12}$

$3\frac{1}{12}$ + 6 = 80 - 1 ℞
— + 6
37 —
74
37 —
2
12
—

komt 24 Jaar.

15. Zoekt een getal, zulks als men daar by addeert, de helft des zelven getals, en byhet komende, de $\frac{1}{4}$ van de komende zomma, en daar by $\frac{1}{16}$ van het uytkomende getal, dat 'er dan uytkomt 6090: Vrage, na 't getal?

Digitized by Google

Pouseert.

1 x   1½

½   —

1 ½ $\frac{3}{2}$ - ¾   6 } 1¼

2, $\frac{17}{128}$ 2¼   8

—   —

$\frac{9}{4}$ - $\frac{17}{16}$ $\frac{272}{128}$ } 2, $\frac{17}{128}$

4, $\frac{17}{128}$ = 6666 - 1 x

666   10

128

komt 1280 getal.

16. Yemant heeft zo veel guldens in zyn Beurze, dat zo men van 't getal der zelver aftrok de ¾, en van de reft haar $\frac{3}{7}$, en dan de twede reft quadrateerde, dat 'er uytkomen zoude de zomma der guldens, Vrage, hoe veel guldens hy eerst gehad heeft?

1 x 't getal der guld.

¾ af $\frac{3}{7}$ = ¼ - $\frac{3}{28}$

Reft ¼

sub. $\frac{3}{28}$ $\frac{1}{7}$ = $\frac{1}{7}$ - $\frac{1}{49}$ dit is 't qua.

Reft $\frac{1}{7}$

1 x $\frac{1}{49}$ x = 1 x

$\frac{1}{49}$ x = 1

1 x = 49 guld.

17. Zoekt een getal, dat gemultipliceert met 10 zo veel is, als of men 't multipliceer de met 8, en daar by addeerde 30: Vrage na 't getal?

1 x   1 x

10 mult.   8 mult.

10 x   8 x

30 hier by.

10 x = 8 x + 30

8 x   8 x

2 x = = 30 | 15

18. Hoe veel guldens zal men hebben, als men die multipliceert met de $\frac{4}{5}$ van 25 ÷ 11, en 't product met 4 divideert, dat 'er uytkomt 54: Vrage, hoe veel guldens hy heeft?

1 x $\frac{4}{5}$ 25 ÷ 11

9 mult.   20

11 ÷

9 | 2¼ x   9 reft.

4 |

2¼ x - 54 - 1 x | 24 guld.

19. Een Vader gestorven zynde, heeft zyn Kinderen in 't leven zynde, nagelaten een zekere zomma guldens Capitaal, om onder haar te delen, de eerste neemt $\frac{1}{5}$ van het gehele Capitaal, en 40 gulden meer, de twede $\frac{1}{5}$ van de reft, en 80 meer, en zo voorts elk Kint $\frac{1}{5}$ van de reft, en 40 gulden meer als de ander, na de deling bevinden zy elk een gelyke zomma guldens te hebben: Is de vrage, hoe veel het Capitaal in 't geheel was, en hoe veel Kinderen?

1 x $\frac{4}{25}$ x + 72 = $\frac{1}{5}$ x + 40

$\frac{1}{5}$ x + 40

$\frac{1}{5}$ x

+ 40 $\frac{1}{25}$ x = 32

of 1 = 800 gl. Capt.

$\frac{1}{5}$ x + 40   5

160

$\frac{4}{5}$ x ÷ 40   + 40

$\frac{1}{5}$ kind.

$\frac{4}{25}$ x ÷ 8   yder 200 - 1 - 800

+ 80

komt 4 kinders.

$\frac{4}{25}$ x + 72

20. Wanneer de helft van zeker getal wort gedivideert door 8. wat dan komt gemultipliceert met 7, komt 28, zegt my dat getal?

1 x

$\frac{1}{8}$ ⨯ ½ x - $\frac{1}{16}$ x - $\frac{7}{1}$ - $\frac{7}{16}$ x

$\frac{7}{16}$ x = = 28

of 1 x = 64 't begeerde.

Digitized by Google

21. Ik zoecke een getal, daar af de ½ door 6, ⅓ door 4, het ¼ door 3 gedivideert wort, elk voor Facit uytbreugt 9: Vrage, wat voor een getal is dat?

1 x voor het getal.

$\frac{6}{1} \times \frac{1}{2} x = \frac{1}{12} x = 9 - 1\ x$

$1\ x = 108$

22. Een Jongman moetende een Jonge Dogter, in haren schoot hebbende veel wel ruykende Roosjes: zeide, ô Schone, die met Ul. gunste, zo een Roosje van de 100 die gy daar hebt mogt genieten; zy antwoorden, ik en heb 'er geen 100, maar dat ik ze dubbeleerde, en des getals ⅓ daar toe voegden, en by het komende daar van zyn ⅓ min 10 daar by telden, zo konde ik uw hooft tot uw verschonen met een kan 100 Rozen vercieren: De vrage is, hoe veel Roosjes de Dogter in haar schoot hadde?

Pouseert.

1 x $\quad \frac{2}{1} - \frac{1}{3}$ is $\frac{2}{3}$

1 x $\quad 2\frac{2}{3}$

2 $\quad \frac{8}{3} - \frac{1}{3}$ is ~~24~~ } 1 is de ⅓ deel.
~~24~~

$\frac{2}{3}$

$2\frac{2}{3}$

1 $\div$ 10

$3\frac{2}{3} \div 10 = 100 - 1\ x$

$\div$ 10

11

~~11~~ - ~~110~~ } 10

3

komt 30 Rozen.

23. Een Amoureus Jongman vereerde aan zyn Alderliefste zeker getal witte Pruymen, hy bemerkende dat het getal klein was, doet 'er ¼ des getals ✠ 5 Pruimen by, zyn Beminde de beleeftheit aanziende, geeft hem de helft, ✠ 4 Pruimen van alle wederom, behoud nog 6 Pruimen voor haar: Vrage, hoe veel Pruymen den eerbaren Borst ten eersten by zig hadde?

Pouseert.

1 x

¼ ✠ 5

$1\frac{1}{4}$ ✠ 5

½ af

$\frac{5}{8}$ ✠ $2\frac{1}{2}$

✠ 4 af

$\frac{5}{8} \div 1\frac{1}{2} = 6 - 1\ x$

5 $\quad \div 1\frac{1}{2}$

$7\frac{1}{2}$

15

4

~~60~~

~~5~~

komt 12 Pruimen.

24. Wat getal is 't dat men 5 maal tripleert, uytbrengt 4374?

Nota. Ik veinze 3, zegge dan:

Pouseert.

3 x

3

1 trip. 9

3

2 trip. 27

3

3 trip. 81

3

4 trip. 243

3

5 trip. ~~729~~ - 3 - ~~4374~~

~~3~~ $\quad$ ~~243~~

243 $\quad$ komt 18

Nota: Tripleren is anders niet als een getal, driemaal zo groot te maken als het eerst was.

Nota:

Nota: Om den Leerling, de Regel vals, welk meest alle haar questies met 2 positien of veinsinge gezolveert word, in 't brede voor te stellen, zo nemen wy daar toe de volgende exempelen, waar in volkomelyk geleert word de bewerkinge met 2 positien.

Indien gy dan yets voorneemt dat door dezen Regel moet beantwoord worden, zo veinst een getal, even eens of dat het ware getal waar dat gy moest hebben, werkt daar mede na den eisch uwer questi, zo lang en breed tot dat uw voorkomt alzulken getal, dat de vrage gelyk is, en is 't geen gy begeert, zo is recht en wel gevonden, maar komt 'er te veel, tekent dat met dit ✠, of te luttel, komen met dit ÷ altyd in u werk.

Meer van meer substrabeert,
Doet zo met min en min,
Maar meer en min addeert,
Dan komt des Regels zin.

25. Item, een Zoon vraagde Zyn Vader hoe hy was, de Vader antwoorde uw ouderdom met de ½ van dien ✠ 10 jaren zyn gelyk met 38½, hoe oud was de Zoon dan?

Dit is de eerste voorval met 2 Positien.

Ik neem voor de eerste positie, dat de Zoon oud is 20 jaar, daar zyn ½ ouderdom by welk 10 is, maakt zamen 30, dan meer of ✠ 10 daar by, is te zamen 40, moest 38½ wezen, ergo komt te veel 1½, pouseert andermaal 18, en doet als voren, komt 1½ te weinig, telt de meer en min te zamen, komt 3 voor uw divideer letter, werkt voorts door 't kruis, telt de uytkomst mede te zamen, deelt dan door uw deel letter, komt als boven.

positie.	positie.
20	18
½ 10	½ 9
30	27
✠ 10 by	✠ 10 by
40 moest 38½ weze.	37

40 moest 38½ weze. 37
38½ 38½

posiit.

20 — ✠ 1½ te veel. ÷ 1½ te weinig.

18 — ÷ 1½ | 3 deel-letter ✠

27 — 30 telt dit zamen om dat 't ÷ en ✠ is
27

57

3 —

komt 19 Jaar is de Zoon oud.

Ofte aldus met een positie

positie.
1 x
½

1½ ✠ 10 = 38½ - 1 x
✠ 10

3 28½

57

3 —

komt 19 Jaar.

26. Item, Anno 1689 Jaren na Christus geboorte, wierd myn gevraagd hoelang ik toch Schole gehouden hadde; antwoorde, dat ik tot die tyd nog zo veel jaren toetelden, met de ½ en ¼ meer 5 jaren, 't zoude 60 jaar wezen: Vrage, naar de tyd?

positie.	positie.
16	24
16	24
8	12
4	6
✠ 5	✠ 5
komt 49	komt 71

 moest

komt 49
moest 60 weze.

÷ 11

komt 71
moest 60 weze.

+ 11

16 — ÷ 11
24 — + 11 } 22 deeld.

24 | 176
264 | 264

440
22 | komt 20 Jaar.

Dog met een Positie aldus.

Pouseert.

1 x
1 x
½
¼

$2\frac{3}{4} + 5 = 60 - 1x$
11 | + 5

55
11 | 5
4

komt 20 Jaar.

27. Wat getal is 't dat men 5 maal tripleert, uytbrengt, 4374?

Pouseert.

3 — 3
1 trip. 9 — 3
2 trip. 27 — 3
3 trip. 81 — 3
4 trip. 243 — 3
5 trip. 729

Pouseert.

6 — 3
1 trip. 18 — 3
2 trip. 54 — 3
3 trip. 162 — 3
4 trip. 486 — 3
5 trip. 1458

5 trip. 729
4374
729
posit.
3 ÷ 3645
6 ÷ 2916 } 729 deelder.

21870 — 8748
8748

13122

5 trip. 1458
4374

÷ 2916

13122
729 } 18 't getal.

28. Zoekt een getal dat 4 maal tripleert, uytbrengt 2916: Vrage, wat getal het is?

Pouseert.

1
3
trip. 3 — 3
trip. 9 — 3
trip. 27 — 3
trip. 81 - 1 - 2916
81 | komt 36 't getal.

29. Een Boekverkoper geeft een Binder te werken, op conditien, dat wanneer den Binder werkt, hy des daags winnen zal 12 st. en de kost, daar tegen als hy niet en werkt, hy voor de kost betalen zal 6 stuivers daags. na 30 dagen vereist den Binder men geslote Beurze, dat is, hy ontfangt nog en betaalt niet: Vrage, hoe veel dagen hy gewrogt en ledig gegaan heeft?

pouseert 12 — pous. 18 | pous. 15 — pous. 15
stuiv. 12 | stuiv. 6 | stuiv. 12 | stuiv. 6

144 | 108 | 180 | 90
108 | | 90 |

+ 36 | | + 90 |
18 | + 2 | 18 | + 5

Digitized by Google

12 – 18 – + 2
} 3 deeld.
15 – 15 – + 5

60	90
30	30
30	60
3 : 10	20

Antw. { 10 gewerkt / 20 gerust.

30. Item, een heeft een Knecht gehuurd, op conditie, dat als hy werkt, zo zoude hy hem geven 5 stuivers 's daags, en als hy niet en werkt, zal hy verteeren 3 stuivers, na 100 dagen komen zy af te rekenen, zo en ontfangt en betaalt geen van haar beide: Vrage, hoe veel dagen gewerkt en ledig gelopen?

pouleert	pous.	pous.	pous.
50	50	60	40
stuiv. 5	stuiv. 3	stuiv. 5	stuiv. 3
250	150	300	120
150		120	
+ 100		+ 180	
20 : + 5		20 : + 9	

50 – 50 – + 5
} 4 deel.
60 – 40 – + 9

450	450
300	200
150	250
4 : 37½	62½

komt { 37½ gewerkt / 62½ ledig.
100 dagen.

31. Een Heer neemt aan een Arbeider, om op zyn werk te passen, voor 40 dagen, op conditie, als hy werkt, hem geven zal 15 stuivers des daags, en de kost, de dagen die hy ledig gaat zal hy zyn Hr. uytkeren 4 stuivers; nu de 40 dagen geëindigt zynde, rekenen te zamen af, en den Arbeider ontfangt in alles 13 gulden, 17 stuivers, Vrage, hoe veel dagen hy gearbeid, en hoe veel dagen hy ledig geweest weest?

positie.
30 dagen gewerkt.
15 stuiv.
450
40
410
277
+ 133

gl.
13 - 17
20
277

positie
10 dagen ledig.
4 stuiv.
40

positie.
gewerkt 25 dagen
15 stuivers
375
60
315 moest
277 wezen.
+ 38

positie.
15 dagen ledig gegaan.
4 stuivers.
60

positie.
30 – + 133
25 – + 38 } 95
3325 – 1140
3325
1140
2185
95 : 23 dagen gearbeid.

positie.
15 + 38
10 + 133 } 95
380 + 1995
380
1615
95 : 17 dagen ledig geweest.

Ofte

30 − 10 − ✠ 133
} 95
25 − 15 − ✠ 38

3325 - 1995
1140 - 380

2185 - 1615
95

23 dag. gewerkt. 17 dagen ledig geweest.

32. een Timmerman huurt een Knegt, dien hy geven zal alle dagen, als wy werkt, 8 stuivers en de kost, en alle dagen, als hy niet en werkt, zal hy voor zyn kost betalen 6 stuivers, als nu 60 dagen verlopen zyn, zo komt de Knegt 32 stuivers te ontfangen: Vrage, hoe veel dagen heeft hy dan gewrogt?

pous.	pous.	pous.	pous.
30	30	34	26
8	6	8	6
240	180	272	156
180		156	
60		116	
32		32	
✠ 28		✠ 84	
28		28	
✠ 1		✠ 3	

30 − 30 − ✠ 1
} 2 deeld.
34 − 26 − ✠ 3

90   90
sub. 34   26
56   64
2
28   32

komt { 28 gewerkt. 32 ledig. — 60

Ofte aldus.

30 − ✠ 1
} 2 deel.
34 − ✠ 3

90
sub. 34

2 - 56 } 28 dagen gewerkt.

33. Item, wanneer 12 Kostgangers in 7 dagen uytdrinken ½ Tonne Bier, indien daar nog 2 byquamen, hoe lange tydt zouden zy daar over drinken?

	pouseert	kostg.	pouseert.
Dagen	4	12	dag. 5
Kostgang.	14	dag. 7	kostg. 14
	56	84	70
		56	84
		÷ 28	÷ 14
		14	14
		÷ 2	÷ 1

4 ÷ 2
} 1 deeld.
5 ÷ 1

10   4
4

komt 6 Dagen dat die het kunnen uytdrinken

34. Tymen Cornelisz. Pluym, Mr. Timmerman, heeft een Huys te maken, dat hy besteed aan 60 Knechts, om klaar te maken in den tydt van 6 maanden; nu de Werkluyden zien gequelt te wezen, nemen nog 30 andere Quanten by haar: Vrage, hoe lang zy dan te zamen gewerkt hebben?

Pouseert

Digitized by Google

Pousfeert	Knegt.	Pousfeert.
3 maand.	60	5 maand.
90	6	90
270	360	450
	270	360
	÷ 90	✠ 90
	90 ÷ 1	90 ✠ 1

3 — ÷ 1 }
X } 2 deel.
5 — ✠ 1 }
add 3

8 }
2 } 4 Maanden.

35. Uyt 's Gravenhage gaat een Man, en uyt Zwol zyn Vrouw, malkander tegen, de Man gaat een myl meer als de Vrouw, nu ontmoeten zy met blydschap malkande de 3de dag, en alzo men de weg houd 24 mylen te wezen: Is de vrage, hoe veel mylen yder gegangen heeft?

Neemt 5 myl voor de Man des daags, is in de 3 dagen 15 mylen, voor de Vrouw 4 des daags, is 12 mylen, is te zamen 27 mylen, moest 24 zyn, komt 3 te veel, doet met de ander eveneens.

	5 myl.	4 myl.	7 myl.	6 myl
	3 dag.	3 dag.	3 dag.	3 dag.
positie.	15	12	21 x.	18
	12		positie.	21
	27			39
	24			24
	✠ 3			✠ 15

15 — ✠ 3 }
X } 12
21 — ✠ 15 }

63 225
trekt af 63 rest 162 } 13½ myl.
12 }
4|6 24
10½ vr.

Ofte Aldus.

myl man.

x 15 — 12 — ✠ 3 }
X } 12
21 — 18 — ✠ 15 }

225	180
63	54
162	126
12	12

man 13½ myl. 10½ myl de vrouw.

36. Een Wandelaar gemoet 2 Ras-lopende Boden, zynde geheel bezweet, hy vraagt haar van hoe verre zy komen, een van haar antwoorden hem, dezen heeft gelopen 2 maal zo veel mylen als ik gedaan heb, wildy nu weten hoe veel die zyn, zo addeert of multipliceert myn en zyn gelopen mylen; zo vind gy een gelyk getal: Vrage, hoe veel mylen wy te zamen, en elk bezonder gelopen heeft?

	x	x.	x	x
positie.	5 —	10	4 —	8
	10	5	8	4
	15	50	12	32
		15		12
		35		20
		x 5 —		x 4 —
				✠ 5

5 — ✠ 7 |
X | 2
4 — ✠ 5 |

28 — 25
25

(1
3 | 1½ myl, de ander 2 maal zo
2 | veel, is dan 3 myl.

Anders.

Digitized by Google

Anders.

De leugen divideert voor de eerst genomen positie, welk 5 *x*, en 4 zyn in de voorsz. vrage, maar in 't volgende werk is 't 4 *x*, en 3 *x*, als volgt:

x 4 — 8 *x* 3 — 6
8 — 4 6 — 3

12 — 32 9 — 18
12 9

20 9
x 4 *x* 3
+ 5 + 3

x 4 — 8 — + 5 } 2
3 — 6 — + 3

15 30
12 24

3 6
2 2
myl. 1½ 3 myl.

37. Een zeide tegen 2 anderen, telt uw geld, en zegt my wat een meer heeft als de ander, een van haar zeide myn geld is 5 maal meerder als hy heeft, en als wy onze guldens te zamen tellen, of met malkanderen multipliceert, zal even veel uytkomen; weet gy nu te zeggen wat guldens elk heeft, zo zyt gy waardig Wyn te drinken?

pouseert. pouseert.
3 - 15 2 - 10
15 - 3 10 - 2

45 18 20 12
18 12

+ 27 + 8
3 2
+ 9 + 4

15 — 3 — + 9
} 5
10 — 2 — + 4

90 18
sub. 60 12 sub.

30 6
5 4
6 1½

komt { A. 6 guld.
{ B. 1⅕ guld.

Men kan dusdanige Vragen op veel korter en ligter wyze beantwoorden, als by voorbeeld, stelt voor de eerste wat uw belieft; ik neme alhier 2, en voor de twede 10 is 5 maal zo veel, add. 10 en 2 komt 12, deze 12 deelt door yder zyn gestelde geld, komt 6 voor A, en 1⅕ voor B.

Aldus.

B. 2
A. 10 is 5 maal zo veel.

12 12
B. 2 A. 10
komt 6 gl. A. komt 1⅕ gl B.

38. Twe Jongmans tracteren zekere Jonge Dogters, eenige dagen lang. A verteert 9 gulden alle dagen, B verteert den eersten 2 gulden, te twede dag 4 gulden, en zo voorts alle dagen 2 gulden meer: Zegt myn in hoe veel dagen verteeren zy gelyke Zomma guldens?

guld.
1 - 9 - 6 *x*
6

A. 54

2 B.
4
6
8
10
12

42 gl.
54 A.

54 A. 2 B.
42 B. 4
6
12 ✠ 8
dagen 6 — 10
2 ✠ 12
14
—
guld. 56 gl. B.
1 - 9 - 7
7 dag.
— 6 — ✠ 2
63 gl. A. ✕ } 1
56 gl. B. 7 — ✠ 1
— —
✠ 7 } 1 ✠ 14 —— 6
7 6
—
8 } 8 dagen.
dag. gl. dag. 1 }
1 - 9 - 8 | 72 gulden.

39. Twe Perzonen gaan uyt een Stad, den eenen gaat alle dagen 8 mylen, den ander gaat de eerste dag een myl, de twede dag 2 mylen, de derde dag 3 mylen, en zo voorts alle dagen een myl meer: De vrage is, wanneer zy malkanderen achterhalen?

pouseert. B. 1 myl dag.
A. 12 dag. is 12 de 12de dag.
myl. 8 —
— 13
A. 96 6 de ½ der dagen.
B. 78 —
— B. 78
✠ 18
12 —
✠ 1½

pouseert andermaal.
A. 14 dag. B. 1 myl eerste dag.
8 14 de 14de dag.
— —
A. 112 15
B. 105 7 de ½ der dagen.
— —
✠ 7 | 1 105
abriv. — | — ✠
14 | 1

12 — ✠ 1½ }
✕ } 1 deeld.
14 — ✠ ½ }
—
21
6
—
in 15 dagen.

40 Een hebbende 1173 Ryksdaalders, en eenige daar van verwisselt hebbende, ontvangt daar voor zo veel stuivers als hy nog Ryksdaalders behoudt: Vrage, hoe veel stuivers heeft hy dan ontvangen, en hoe veel Ryksdaalders behouden?

pouseert. pouseert.
20 x - 1173 22 x - 1173
50 20 af. 50 22
— — — —
1000 1153 1100 1151
1000 1100
— —
÷ 153 ÷ 51
51 — 51 —
÷ 3 ÷ 1

22 ÷ 1 }
✕ } 2 deeld.
20 ÷ }
—
66
20
—
2 - 46 } 23 Ryksd. verwisselt.

Proeve.

23 1173
50 23
— —
1150 stuiv. 1150 Ryksdaalders.

41. Een heeft 572 Ducatons, zommige daar van verwisselt hebbende, ontvangt 3 maal zo veel stuivers als hy nog Ducatons behoudt:

Digitized by Google

Vrage, hoe veel hy verwisselt, en hoe veel hy 'er behouden heeft?

pouseert

20 x - 572
63   20
1260   552
3 — 420   420
420
÷ 132
4 ——
÷ 33

pouseert.

30 x - 572
63   30
1890   542
3 — 630   630
630
÷ 88
4 ——
✠ 22

20 — ÷ 33
30 — ✠ 22 } 55 deeld.

990   440
440
——
1430

1430 } 26 Dukatons verwisselt.
55

Proeve,

26   572
63   26
—— mult.   —— sub
is 1638 stuiv. en   546 Dukatons.

42. Myn Discipel Isaac de Groot, vraagde myn hoe veel jaren hy oud was, ik zeide tegens hem, een zeker getal is u ouderdom, zo gy dan neemt de $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{7}$, $\frac{1}{6}$ van uw Jaren, en dat met malkanderen multiplieeert, zult bevinden $666\frac{2}{3}$ jaar, rekent nu eens hoe veel jaren gy oud bent?

positie.   Jaar.

Jaren 16   16
16. $\frac{1}{2}$ 8
  $\frac{1}{4}$ 4
ʒ 256   32 ʒ
16   $\frac{1}{7}$ $3\frac{1}{7}$
∝ 4096   ∝ $102\frac{2}{7}$
16   $\frac{1}{6}$ $2\frac{2}{3}$
ʒʒ 65536   ʒʒ $273\frac{1}{7}$ af
van $666\frac{2}{3}$

positie.

Jar. 24   24 Jaar.
24   $\frac{1}{2}$ 12
  $\frac{1}{4}$ 6
ʒ 576   72 ʒ
24   $\frac{1}{7}$ $4\frac{4}{7}$
∝ 13824 $345\frac{3}{7}$ ∝
24   $\frac{1}{6}$ 4
331776 ʒʒ   ʒʒ $1382\frac{2}{7}$
af $666\frac{2}{3}$
——
+ $715\frac{13}{21}$

65536 — ÷ $393\frac{11}{21}$ | $1109\frac{1}{7}$
331776 — + $715\frac{13}{21}$ | 3328

$130587033\frac{1}{7}$ $46906299\frac{13}{21}$
$130587033\frac{1}{7}$
——
$177493333\frac{1}{3}$
5324800000 } 16|0000 √ ʒʒ
3328   20 Jaaren oud.

Anders

Digitized by Google

Anders, stellende 1 x daar $\frac{1}{2}$ af is $\frac{1}{2}$ x dat gemultipliceert met $\frac{1}{4}$ aldus.

$$\frac{1\,x}{\frac{1}{2}\,x} \quad \frac{1-1}{2-4}\,x \text{ is } \frac{1-1}{8-5}\,z \text{ is } \frac{1-1}{40-6}\,\text{C} \text{ is } \frac{1}{240}\,zz = 666\frac{2}{3}$$

Of 1 zz = 160000 of 1 z = 400 of 1 x = 20 Jaar.

43 Een worde gevraagt hoe veel Ryksdaalders hy in zyn Beurze hadde, hy antwoorde $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ en $\frac{3}{8}$ van myn Ryksdaalders met malkander gemultipliceert, maken 192 Ryksdaalders, rekent nu hoe veel ik 'er heb?

positie.	Ryksd.	pouseert.	Ryksd.
12	12	20	20
12	$\frac{1}{2}$ 6	20	$\frac{1}{2}$ 10
√z 144	$\frac{1}{4}$ 3	√z 400	$\frac{1}{4}$ 5
12	mult. 18	20	50
√C 1728	$\frac{3}{8}$ $4\frac{1}{2}$	√C 8000	$\frac{3}{8}$ $7\frac{1}{2}$
	komt 81		komt 375
	moest 192 wezen.		moest 192 wezen.
	is 111 te weinig.		is 183 te veel.

1728 — ÷ 37 }
8000 — + 61 } 98

296000   105408
296000
98 - 401408 } 4096 √C.

√C 3 | 4 | 096 komt 1 6 Ryksd.

+ 61
216 - 36 - 6 de 2de letter.
3 - 3 genetuur.
108 - 18
108
216
3096

Anders, stellende 1 x voor 't getal daar de $\frac{1}{2}$ af is $\frac{1}{2}$ x aldus.

$$\frac{1\,x}{\frac{1}{2}\,x} \quad \frac{1-1}{2-4}\,x \text{ is } \frac{1-3}{8-8}\,z \text{ is } \frac{3}{64}\,\text{C} = 192 \text{ of } 3\,\text{C} = 12288$$

Of 1 C = 4096 of 1 x = 16 Ryksdaalders.

 44. Willem

Digitized by Google

44. Willem Ryken vraagde myn eens hoe veel Jonge Kuykens ik van een broed had gekregen, ik antwoorde hem, zo gy de $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$ van al de Kuykens, met malkander multipliceerden, zal komen 200 Kuykens; rekent nu, zo gy uw onderwys van myn ontfangen, onthouden hebt, hoe veel Kuykens ik heb?

pouseert.

60
60
√ ʒ 3600
60
√ ꝏ 216000

60
$\frac{1}{2}$ 30
$\frac{1}{4}$ 15
450
$\frac{1}{5}$ 12
5400
200
+ 5200 (doorgehaald)
200
+ 26

pouseert.

40
40
√ ʒ 1600
40
√ ꝏ 64000

40
$\frac{1}{2}$ 20
$\frac{1}{4}$ 10
200
$\frac{1}{5}$ 8
komt 1600
moest 200 wezen
+ 1400 (doorgehaald)
200
+ 7

216000 — + 26 } 19 deelder
64000 — + 7 }

1664000   1512000
1512000
152 - 152000 } 8000

8|000 √ ꝏ
komt 2 0 kuikens.

Anders, stellende 1 x daar $\frac{1}{2}$ af is $\frac{1}{2}$ x en zo voort.

$\frac{1}{2}$ x - $\frac{1}{4}$ x is $\frac{1}{8}$ ʒ - $\frac{1}{5}$ x is $\frac{1}{40}$ ꝏ = 200 - 1 x

of 1 ꝏ = 8000 of 1 x = 20 Kuikens.

45. Ik heb twe getallen, welk te zamen uytbrengen 25, wanneer 't een wort gehalveert, en 't ander gedubbeleert, zo zyn 't gelyke getallen: Zegt myn wat getallen het zyn?

positie.

Digitized by Google

positie — positie

10 . 15 . 18 . 7
— 15 — 7
½ 5 — ½ 9 —
30 14
5 9
— —
positie. + 25 + 5

10 — 15 — + 25
} 20 deel.
18 — 7 — + 5

450	175
50	75
400	100
20—	20—
20 en	5

46. Ymant heeft 2 hopen Ryksdaalders ontfangen, bedragen te zamen 36 stuks, de ½ en ¼ van de eerste hoop, zyn even veel als het ¼ en ⅛ van de andere hoop: De vrage is, hoe veel Ryksdaalders in yder hoop gesteld is?

pouseert. — pouseert.

16 20 8 28
— — — —
½ 8 ¼ 5 ½ 4 ¼ 7
¼ 4 ⅛ 2½ ¼ 2 ⅛ 3½
— — — —
12 7½ 6 10½
7½ 6
— —
+ 4½ ÷ 4½
4½— 4½—
1 + ÷ 1

16 — 20 — + 1
} 2 deelder.
8 — 28 — ÷ 1

24	48
2—	2—
12 en	24 Ryksdaalders.

47. Een Zilver-smid heeft 2 massen Zilver, wegen te zamen 24 Mark, de zwaarste tot 28 stuivers 't lood, en de ligtste tot 26 stuivers 't lood, bedragen te zamen 521¼ gulden: De vrage is, hoe veel yder massa gewogen heeft?

lood. stuiv. mark.
1 - 28 - 14 x
16 lood.
—
224
28
—
627|2
—
313⅗ guld.
208
—
521⅗ guld.

lood. stuiv. mark.
1 - 26 - 10
16 lood.
—
160
26 stuiv.
—
416|0
—
208 guld.

lood ft. x.
1 - 28 - 13 $521\frac{3}{5}$ gl.
16 $521\frac{1}{5}$ gl.

208 $+\frac{2}{5}$
28

582|4

$291\frac{1}{5}$ gl.
$228\frac{4}{5}$

520 gl.
$521\frac{1}{5}$

$\div 1\frac{1}{5}$

x x
14 — 10 — $+\frac{2}{5}$

$1\frac{3}{5}$
8

13 — 11 — $\div 1\frac{1}{5}$

$16\frac{4}{5}$ - 12
$5\frac{1}{5}$ $4\frac{2}{5}$

22 $16\frac{2}{5}$
5

110 8-82 | $10\frac{1}{4}$ mark.

lood ft. mark.
1 - 26 - 11 x
16 lood.

176
26

457|6

$228\frac{4}{5}$

3(6
11 6
8 8 } $13\frac{3}{4}$ mark.

48. Een Koopman heeft gekogt 100 lasten Rogge en Tarwe, voor 15100 g-gulden de Rogge, à 130 g-gulden 't last, en de Tarwe à 165 g-gulden 't last: Vrage, hoe veel lasten is 'er van yder geweeft?

pouseert.	pouseert.	pouseert.	pouseert.
45 Laft Rog.	55 Laft Tarw.	50	50
130 g-guld.	165 g-guld.	130	165
5850	9075	6500	8250
9075		8250	
14925	15100 g-gl. gekoft.	14750	15100 g-gl. gekoft.
	14925		14750
	$\div$ 175		$\div$ 350
	175 — $\div$ 1		175 — $\div$ 2

Digitized by Google

50 — 50 — ÷ 2 } 1 deelder.

45 — 55 — ÷ 1

90	110
50	50

komt 40 Last. 60 Last Tarwe.

Anders

Last. g-gl. Last.

1 - 165 - 1 x

1 x

165 x

1 x

100

1 - 130 - 100 ÷ 1 x

100 130

165 x = 13000 ÷ 130 x

165 x

13000 + 35 x = 15100

13000

35 x = 2100

1 x = 60

100 ÷ 1 x = 40

49. Pieter Segersz. Komenyhouder tot Velzen, heeft gekogt 1500 ℔ Kaas, de eerste Stapel kost $2\frac{1}{2}$ stuivers 't ℔, de twede Stapel 3 stuivers 't ℔, besteed in 't geheel 200 gl.: Vrage, hoe veel in yder Stapel geweest is?

pouseert.	pouseert.	pouseert.	pouseert.
800 ℔.	700 ℔.	900	600
$2\frac{1}{2}$ st.	3	$2\frac{1}{2}$	3
200|0 st.	210|0	225|0	180|0
100 guld.	105 guld.	$112\frac{1}{2}$ guld.	90 guld.

100 guld.

105

komt 205 guld.

moest 200 wezen.

+ 5

$2\frac{1}{2}$

+ 2

$112\frac{1}{2}$ guld.

90

komt $202\frac{1}{2}$

moest 200 wezen.

te veel. + $2\frac{1}{2}$

$2\frac{1}{2}$

+ 1

800

Digitized by Google

800 — 700 — + 2
} 1 deeld.
900 — 600 — + 1

1800 1200
800 700

k. 1000 ℔. en 500 ℔.

50. Deelt 18 in 2 delen, alzo dat het grootste deel gemultipliceert zynde door 4, en het kleinste door 5, dat by de Producten gelyk zyn: Welk zyn die?

grootste.	klenste.	groot.	klein.
℞	6	11 ℞	7 ℞
12	5	4	5
4	30	44	35
48		35	
30		+ 9	
+ 18			

℞ 12 — + 18 } 9
11 — + 9
198 — 108
108
90/9 } 10 grootste.

klein 6 — + 18 } 9
7 — + 9
126 — 54
54
72/9 } 8 kleinste.

Anders.

groot.	klein.	groot.	klein.
12 ℞	6 ℞	11 ℞	7 ℞
4	5	4	5
48	30	44	35
30		35	
+ 18		+ 9	
9 —		9 —	
+ 2		+ 1	

12 — 6 — + 2
} 1 deeld.
11 — 7 — + 1

		proeve.	
22	14	10 en	8
12	6	4 -	5
komt 10	en 8	40	40

Anders.

1 ℞ 1 ℞
$\frac{4}{5}$ ℞ 4
$1\frac{4}{5}$ ℞ = 18 4
5 5 — ℞
9 ℞ = 90 5
9
1 ℞ = 10
$\frac{4}{5}$ ℞ = 8

51. Daar zyn 2 getallen, bedragende te zamen 35, waar van het minste door 7, en het meeste door 3 gedeelt zynde, beide quotienten zamen getelt, bedragen 9, welk zyn deze getallen?

klein.	groot.	klein.	groot.
℞ 11	24 ℞	8	27
7 —	3 —	7 —	3 —
$1\frac{4}{7}$	8	$1\frac{1}{7}$	9
8		9	
$9\frac{4}{7}$		$10\frac{1}{7}$	
9		9	
+ $\frac{4}{7}$		+ $1\frac{1}{7}$	
$\frac{4}{7}$ —		$\frac{4}{7}$ —	
+ 1		+ 2	

11 — 24 — + 1
8 — 27 — + 2 } 1 deeld.

22   48   Proeve.
8   27   14 en 21
    7 —   3 —
ko. 14 en 21   2   7 } 2 add.
komt 9

Anders
35
1 x
35 ÷ 1 x   1 x
3   7 —
11⅔ ÷ ⅓ x   ⅐ x
+ ⅐ x
11⅔ ÷ $\frac{4}{21}$ x = 9
11⅔
$\frac{4}{21}$ x = 2⅔
4   8
7
4 x = 56
4
1 x = 14
35 ÷ 1 x = 21

52. Deelt 21 in twee deelen, in diervoegen, als men't grootste deelt door 't minste, en 't minste door 't grootste, en daar na den grootste quotient door 5, en den minste door 125 multiplicere, dat het een product zo veel zy als het andere?

groot.   klein.
x 15   6 x   15/5 | ½
6 —   125
2½   2
5
12½   250 } 50
  5 } 12½
+ 37½
7½ —
+ 5

groot.   klein.
x 14   7 x   7/14 | ½
7 —
2   125 } 62½
5   2   10
10
+ 52½
7½ —
+ 7

x   x
14 — 7 — + 7
15 — 6 — + 5 } 2 deeld.

105   42
70   35
35   7
2 —   2 —
17½ en 3½   komt { 17½ groot. 3½ klein.
21

53. Zo men ontfangt twe Jaarlykze Renten, die te zamen geaddeert zyn 102 guld. en de eene gemultipliceert met 15, is gelyk de andere gemultipliceert met 21, Hoe veel is yder rente byzonder?

pous.	pous.	pouseert.	pous.
x 52	50 x	62	40
15	21	15	21
780	1050	930	840
	780	840	

+ 270   + 90
9 —   9 —
+ 3   + 1

52 — 50 — + 3
62 — 40 — ÷ 1 } 4 deel.

186   120

186 | 120 | 59½ } add.
51 | 50 | 42½ }
238 | 170 | 102
~~4~~ | ~~4~~ |

Antw. 59½ en 42½ gl.
proeve. 15 —— 21 mult.
komt 892½ —— 892½ is even veel.

Anders.

1 x | 102 ÷ 1 x
15
15 x = 2142 ÷ 21 x (21
÷ 21 x
36 x = 2142
~~36~~
1 x = 59½ de eene.
102 ÷ 1 x = 42½ de andere.

54. Zoekt uyt 40 twe getallen, die alle beide in haar zelven gemultipliceert, verschelen 400?

pouseert | | pouseert.
x 30 | 10 | x 26 | 14
30 | 10 | 26 | 14
900 | 100 | 676 | 196
100 | | 196 |
800 | | 480 |
400 | | 400 |
+ ~~400~~ | | + ~~80~~ |
~~80~~ | | ~~80~~ |
+ 5 | | + 1 |

30 — 10 — + 5

} 4

26 — 14 — + 1

130 | 70

130 | 70 | Proeve.
30 | 10 | 25 - 15
~~100~~ | ~~80~~ | 25 | 15
~~4~~ | ~~4~~ | 625 | 225

komt 25 en 15

225
400 verschil.

Anders.

1 x | 40
1 x | 1 x
1 ʒ | 40 ÷ 1 x
| 40 ÷ 1 x
| 1600 + 40 x
| 40 x + 1 ʒ

~~1~~ ʒ ÷ 400 = 1600 + 80 x + ~~1~~ ʒ
400
~~80~~ x = 200~~0~~
~~8~~
1 x = 25 't meeste getal.
40 ÷ x = 15 't minste getal.

55. A spreekt tot B, geeft my 1 gulden van uw geld, zo zal ik hebben met myn geld twe maal zo veel als gy behoud, B antwoort, 't is behoorlyker dat gy my 1 gulden geeft, op dat wy dan even veel geld hebben: Hoe veel geld hadde elk dan bezonder?

pouseert.
A 11 x | 7 B
1 by | 1 by
~~12~~ | 8
~~2~~ | 10 A
6 | + 2
1 by |
B 7 |

pous.

pouſeert.

A 9 x   B 6
1 by   1 by van A.

10   7
2   8 A behouden.

5   + 1
1 by

B. 6

A x   B x
11 — 7 — + 2
} 1 deeld.
9 — 6 — + 1

18   12
11   7

komt 7 en 5

Anders.

1 x
1 ÷

1 x ÷ 1 2 = 2 x ÷ 2

1 x + 1 = 2 x ÷ 2
+ 1   ÷ 1

1 x + 2 = 2 x ÷ 3
1 x + 2

1 x = 5
2 x ÷ 3 = 7

56. Item, een koopt 2 Engelſche Lakens, te zamen voor 125 £ flaams, het eerſte is lang $42\frac{2}{3}$ ellen, en breed $2\frac{1}{4}$ ellen, het twede is lang $48\frac{3}{4}$ ellen, en breed $1\frac{5}{6}$ ellen, zo dan de elle in 't vierkant, of de vierkante el van het eerſte ſtuk 1 ß beter is, dan de elle vierkant van 't twede ſtuk: Vrage, hoe veel yder ſtuk komt te koſten?

Lang.	Lang.	gekoſt.
$42\frac{2}{3}$	$48\frac{3}{4}$	125 £
breed $2\frac{1}{4}$	breed $1\frac{5}{6}$	20
4kant 96 el.	4kant $89\frac{3}{8}$ el.	2500 ß
x 10 ß.	x 9 ß.	$1764\frac{3}{8}$
960 ß.	$804\frac{3}{8}$ ß.	÷ $735\frac{5}{8}$
$804\frac{3}{8}$ ß.		
$1764\frac{3}{8}$ ß.		

Lang.	Lang.	gekoſt.
4kant 96 el.	4kant $89\frac{3}{8}$ el.	2500 ß.
x 11	x 10	$1949\frac{3}{4}$ ß.
1056	$893\frac{3}{4}$	÷ $550\frac{1}{4}$ ß.
$893\frac{3}{4}$		
$1949\frac{3}{4}$		

x   x
10 — 9 — ÷ $735\frac{5}{8}$
} $\frac{185\frac{3}{8}}{1483}$
11 — 10 — ÷ $550\frac{1}{4}$

$8091\frac{7}{8}$ $7356\frac{1}{4}$ $89\frac{3}{8}$ el 4 kant.
$5502\frac{1}{2}$ $4952\frac{1}{4}$

$2589\frac{3}{8}$ 2404   715
715

20715   178860
96 4kant.

1988640

1483 - 1988640 } 1340 ß.
(1420
't eerſte komt 67 £. 0 ß. 11 $\frac{727}{1483}$ g.

1483 - 178860 } 1159 ß.
(63
't twede komt 57 £. 19 ß. 0 $\frac{756}{1483}$ g.

Digitized by Google

Anders.

$1 - 1x + 1 - 96 \qquad 1 - 1x - 89\frac{3}{8}$

$96x + 96 \qquad 89\frac{3}{8}x$

$89\frac{3}{8}x$

$185\frac{3}{8}x + 96 = 2500$

$+ 96$

$1483x$ — 2404

8

$1483x = 19232$

1483

$1x = 12\frac{1416}{1483} - 89\frac{3}{8}$

$11864x \qquad 19232 \qquad 715$

715

$11864x = 13750880$

11864

$1x = 115|9$

't twede kost 57 - 19 - $0\frac{756}{1483}$

£ 125 - 0 - 0

't eerste kost 67 - 0 - $11\frac{727}{1483}$

57. Item, 6 ℔ Foelie, en 4 Daalders, staan in proportie tegens 15 ℔ min 5 Daalders: De vrage is, hoe veel een ℔ Foelie kost?

℔ daald ℔ daald.

$6 + 4 = 15 \div 5$

$6 + 4$

$9 - 9$

9

komt 1 Daalder.

58. Onze Doorluchtigen Prince van Orangien, doet in Batailje stellen 2 Compagnien Infantery, elk van een onbekend getal, om daar mede te overweldigen een zekere Schanze; den eenen Kapitein kloek van gemoed zynde, zegt met eerbiedigheit: Heere laat my hebben het $\frac{1}{8}$ deel van de andere Compagnie tot de myne, ik zal uw Ed: de Schanse in handen leveren door 't gewelt van 300 Mannen; de ander Hooftman niet min couragieus, zegt, 't zelfde te willen doen, zoo zyn Genade hem de eere doet, en de $\frac{4}{7}$ part des Volks van de eerste Kapiteyns Compagnie tot de zyne voegen wil: Vrage, hoe sterk yder Compagnie geweest is?

Nota: Stelt 140 Man voor de eerste Compagnie, zo rest 'er van 300 Man nog 160 Koppen, welk zoude wezen het $\frac{5}{8}$ deel van de andere Compagnie; zegt dan, $\frac{5}{8}$ doet 160 Man, wat de gehele Campagnie? facit 256 Man; add. daar toe de $\frac{4}{7}$ van 140 is 80, komt te zamen 336, moest 300 weze. Te veel + 36 voor de eerste positie, voor de twede positie stelt 210, en werkt als voren, komt ÷ 36. Deelt 36 door 36 komt + 1 en ÷ 1 Aldus.

300 Man.

x 140 de eerste Comp.

160

5

32

8

komt 256 voor de twede Comp.

by 80 is $\frac{4}{7}$ van 140

komt 336

moest 300 wezen.

is + 36 te veel.

36

+ 1

300 Man.

x 210 de eerste Comp.

90

5

18

8

komt 144 voor de 2de Comp.

komt

komt 144 voor de twede Comp.
by 120 is $\frac{4}{7}$ van 210

komt 264
moest 300 weze.

is ÷ 36 te weinig.
36
÷ 1

140 — 256 — ✠ 1

add. 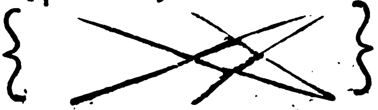 2'deel.

210 — 144 — ÷ 1 —

350   400
2   2

175 en 200 komt { 175 man. / 200 man. }

Anders.

1 x
$\frac{4}{7}$

1 x ✠ $\frac{4}{7}$ A = 300 ÷ 1 x
7   7

4 A = 2100 ÷ 7 x
4

1 A = 525 ÷ $1\frac{3}{4}$ x
$\frac{1}{8}$ x

525 ÷ $1\frac{1}{8}$ x = 300
300

$1\frac{1}{8}$ x = 225
8

9 x = 1800
9

1 x = 200 B
525 ÷ $1\frac{3}{4}$ x = 175 A

59. Twee hebben te zamen een Osse gekogt voor 60 gulden, zo spreekt A tot B, had ik het $\frac{1}{7}$ van uw geld by het myne, zo zoude ik genoeg hebben om de Osse te betalen; en B zegt tot A, had ik het $\frac{1}{3}$ van uw geld, zo zoude ik met myn geldt de Osse konnen betalen: Vrage na yder zyn geld?

60 guld.   60 guld.
x 51 A.   x 48 A.

1 - 9 - 7   1 - 12 - 7
7   7

is 63 B.   is 84 B.
by 17 is $\frac{1}{3}$ van A.   by 16 is $\frac{1}{3}$ A.

komt 80   komt 100
moest 60 weze.   moest 60 weze.

is 20 te veel.   is 40 te veel.
20   20
✠ 1   ✠ 2

51 — 63 — ✠ 1

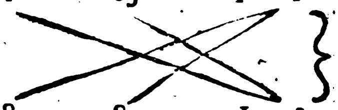 1

48 — 84 — ✠ 2

102   126
48   84

54 en 42 guld.
komt A 54 guld.
en B. 42 guld.

Anders.

1 x
$\frac{1}{7}$ A.

1 x ✠ $\frac{1}{7}$ A = 60

$\frac{1}{7}$ A = 60 ÷ 1 x
7   7

1 A = 420 ÷ 7 x
$\frac{1}{3}$ x

420 ÷ $6\frac{2}{3}$ x = 60
60

$6\frac{2}{3}$ x = 360

$6\frac{2}{3}\,x = 360$

3

$20\,x = 1080$

$1\,x = 54$ A.

$420 \div 7\,x = 42$ B.

60. In een Loterye was een lot te winnen, bestaande in een overdekte Vergulde Kop, en twe hopen Ryksdaalders, tot 50 stuivers 't stuk, de Kop wort geëstimeert op 175 gulden, als men de Kop zette by de eene hoop, was te zamen 4 maal waardiger als de andere alleen, wiert hy gestelt by de twede hoop, zo bevond men die 2 maal zo veel beter te wezen als de eerste hoop: De vrage is, hoe veel Ryksdaalders in elken hoop waren?

Nota: Reduceert 175 gulden in Ryksdaalders, en stelt dat de eerste hoop zy 6, daar toe addeert 70, komt 76, die divideert door 4, om dat zy 4 maal beter is dan de twede, komt 19, zo veel Daalders is de twede hoop, daar toe 70, dat de Kop is, komt 89, welk moest 2 maal beter wezen als de eerste: te weten 12, ergo te veel 77. Neemt nog een ander positie: ik stelle 2, daar toe 70, komt 72, werkt als voren, komt + 84.

positie.
6 Ryksd. voor de eene hoop.
70 Ryksd. de waarde des Kops.
19 Ryksd voor de 2de hoop.

76	x	70
4	6	
19	2	89
		12
	12	
		+ 77

positie.
2 Ryksd. voor de eene hoop.
70 Ryksd. de waarde des Kops.
18 Ryksd. de 2de hoop.
70 Ryksd. de Kop.

72	x	70
4	2	
18	2	88
		4
	4	
		+ 84

6 — 19 — + 77

2 — 18 — + 84

} 7

komt 50 Ryksd. komt 30 Ryksd. voor de hoopen.

Proeve.

50 Ryksd.   30 Ryksd.
70 Ryksd.   70 Ryksd.

120	50	100
4	2	
30	100	

komt gelyk de Vrage is, ergo goed.

Anders.

$1\,x + 70$

4 ———

$\frac{1}{4}\,x + 17\frac{1}{2}$

70

$\frac{1}{4}\,x + 87\frac{1}{2}$

$\frac{1}{2}$ ———

$1\,x = \frac{1}{8}\,x + 43\frac{3}{4}$

$\frac{7}{8}\,x \qquad 175$

2

$7\,x = 350$

7 ———

$1\,x = 50$ Ryksd.

$\frac{1}{4}\,x + 17\frac{1}{2} = 30$ Ryksd.

61. Dat een Zilv're Schaal tien lood weegt, en dat daar
2 Lepels mede gaan, verschillend' in 't gewigte,
In zulker voegen, als men neemt den grootsten klaar,
Zo weegt hy (met de Schaal) wel 7 maal zo zwaar
Net, als de kleynste doet; maar als de kleynste en ligste
Wort by de Schaal geleyt, men siet met klaar gesigte,
Dat zy 3 maal zo zwaar weegt als de grootste doet,
Dus zegt myn; wat elk van dees Lepels wegen moet

Ant-

Antwoord, de grootſte 4 lood, de kleinſte 2 lood: De ſchaal is 10 lood zwaar, legt daar by 18 lood, is 28 lood, is 7 maal zo zwaar als de kleinſte, komt 4 lood voor de kleinſte, hier by 10 lood, dat de zwaarte is van de Schaal, komt 14 lood, moet 3 maal zo zwaar wezen als de grootſte, alzo wy 18 lood genomen hebben voor de grootſte Lepel, en 3 maal 18 is 54, moeſt 14 lood wezen, liegt ✠ 40 lood; neemt andermaal 11 lood voor de grootſte Lepel, en werkt als voren, zal konnen ✠ 20 lood, ſtelt dan op de Regel, en werkt na behoren, komt als boven.

poſitie.

x 18 grote lepel. 4 kleine lepel.
10 de ſchaal. 10
x 18
—
28 3 14
7—
4 54
14
—
✠ 40
20—
✠ 2

pouſeert.

x 11
10 de ſchaal. x 11 3 kl. lepel.
— 3 10
21 — —
7— 33 13
3 13
—
✠ 20
20—
✠ 1

x
18 — 4 — ✠ 2
1 deelder.
11 — 3 — ✠ 1
— —
22 6
18 ſub. 4
— —
4 lood en 2 lood de kleine lepel.

Anders.

1 x ✠ 10
7 —————
$\frac{1}{7}$ x ✠ $1\frac{3}{7}$
10
—————
$\frac{1}{7}$ x = $11\frac{3}{7}$
3 —————
1 x = $\frac{3}{21}$ x = $3\frac{17}{21}$
21 x
—
$\frac{20}{21}$ x ========= $3\frac{17}{21}$
—————
20 x ========= 80
2 —————
1 x ========= 4 lood.
$\frac{1}{4}$ x ✠ $1\frac{1}{4}$ = 2 lood.

62. Zoekt drie getallen, zulken dat A met $\frac{1}{5}$ van B zy 100, en dat B met $\frac{1}{4}$ van C ook zy 100, desgelyks dat C met $\frac{1}{5}$ van A mede zy 100: Vrage, wat getallen zyn 't?

100 | 100 | 100 | 100
x 30 A | 84 | x 40 A | 72
— | — | — | —
5 - 70 - 6 | 4 - 16 - 7 | 5 - 60 - 6 | 4 - 28 - 7
— | — | — | —
14 | 4 | 12 | 7
6 | 7 | 6 | 7
— | — | — | —
B 84 | is 28 C. | B 72 | 49 C.

Digitized by Google

B 84 is 28 C.
de $\frac{3}{5}$ van A is 18 by.

komt 46
moest 100 weze.

is ÷ 54 te weinig
27
÷ 2

B 72 49 C.
de $\frac{3}{5}$ van A is 24 by.

komt 73
moest 100 weze.

is ÷ 27 te weinig.
27
÷ 1

× A — B — C
30 — 84 — 28 — ÷ 2

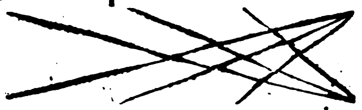

} 1 deeld.

40 — 72 — 49 — ÷ 1

80 144 98
30 84 28

komt A 50 en B 60 en C 70

63. Daar waren 3 Wevers, kogten een Osse voor 54 gulden, A zeide tegen B, geeft my $\frac{1}{4}$ van uw geld, ik zal de Osse voor ons allen alleen betalen; B zeide tot C, komt geeft my $\frac{1}{3}$ van uw geld, ik zal uw beide van de koop vry houden; C zegt tegens A, telt my $\frac{1}{2}$ van uw geld, ik zal 't Heerschap wezen, en de Osse-verkoper betalen: Zegt nu hoe veel geld elke Wever ryk was?

54 gl. de Os.
× 42 A

1 - 12 - 4
4

B 48 gl.

54 gl. de Os.
48 B.

1 - 6 - 3
3

C 18 gl.
by 21 de $\frac{1}{2}$ A.

komt 39 gl.
moest 54 weze.

te weinig 15
5
÷ 3

54 gl. de Os.
× 44 A.

1 - 10 - 4
4

B 40

54 gl. de Os.
40 B.

1 - 14 - 3
3

is 42 C.
22 van A by.

komt 64
moest 54 wezen.

komt 10 te veel.
5
+ 2

A

A — B — C
42 — 48 — 18 — ÷ 3
} 5 deelder.
44 — 40 — 42 — + 2

132 — 120 — 126
add. 84 — 96 — 36
216 — 216 — 162
5 — 5 — 5
A 43$\frac{1}{5}$ B 43$\frac{1}{5}$ C 32$\frac{2}{5}$ guld.

komt { A 43 guld. 4 stuiv. / B 43 guld. 4 stuiv. / C 32 guld. 8 stuiv. }

64. Drie Schepen voeren zo veel lasten, dat als men doet by A lasten $\frac{1}{3}$ van B en C lasten, zo is 't 120 lasten, en als men doet by B $\frac{1}{4}$ van A en C, zo is 't ook 120 lasten, ook als men doet by C $\frac{1}{7}$ van A, B, zo is 't mede 120: Vrage, hoe veel lasten voert dan elk Schip?

Merkt: Dat A zyn lasten met $\frac{1}{3}$ van B en C, haar lasten te zamen 120 lasten zyn, pouseert dan voor A wat uw belieft, ik neem 50 lasten voor A, trekt dat van 120 last af, rest 70, dat is $\frac{1}{3}$ van B, C lasten, zegt $\frac{1}{3}$ is 70, wat het geheel? komt 210 lasten, voor B, C, pouseert hier uyt 110 voor B, en 100 voor C komt + 27$\frac{1}{2}$, pouseert andermaal voor B 100, en voor C 110, komt + 20, werkt B en C met haar leugens, als men met 2 positien gewoon is te werken, komt tot facit 73$\frac{1}{3}$ voor B, trekt dat van B, C lasten 210 af, rest 136$\frac{2}{3}$ lasten voor C, doet daar toe $\frac{1}{7}$ van B, en $\frac{1}{7}$ van A, is 17$\frac{13}{21}$ lasten, maakt met malkander 154$\frac{2}{7}$, moest 120 wezen, komt te + 34$\frac{2}{7}$: pouseert andermaal voor A 54 lasten, en werkt als voren, komt 198 voor B, C, neemt hier van voor B 100, voor C 98, komt + 18; neemt andermaal voor B 110, voor C 88, komt + 25$\frac{1}{2}$, werkt dit door 't kruis, komt 76 voor B, trekt dit van 198, B, en C lasten, af, rest 122 voor C, daar by $\frac{1}{7}$ van A lasten, en $\frac{1}{7}$ van B last, maakt 140$\frac{4}{7}$ lasten, moest 120 wezen, komt + 20$\frac{4}{7}$: volgt het werk. Aldus.

Lasten.
120
× 50 A
1 - 70 - 3
3
is BC 210

B — C
110 - 100
37$\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{4}$ 25
147$\frac{1}{2}$ — 12$\frac{1}{2}$
120 af — 37$\frac{1}{2}$
te veel 27$\frac{1}{2}$
2$\frac{1}{2}$
+ 11

A — B — C
50 × — 100 - 110
$\frac{1}{4}$ 12$\frac{1}{2}$ — 40 — $\frac{1}{4}$ 27$\frac{1}{2}$
140 — 12$\frac{1}{2}$ is $\frac{1}{4}$ van A
120 — 40
te veel 20
2$\frac{1}{2}$
+ 8

Ce A

B

110 — + 11
100 — + 8 } 3 deel.

1100
880
} B lasten.
~~220~~ 73⅓
~~3~~

B en C.
210 last.
B 73⅓ last.

136⅔
⅐ AB 17½⅓

154²⁄₇
120

te veel ~~34²⁄₇~~
~~6⁶⁄₇~~
✠ 5

add. Nu daar by de ⅐ van A en B is 17½⅓ komt 154²⁄₇ last moest 120 weze komt te veel 34²⁄₇ of ✠ 5, als 't gedeelt is door 6⁶⁄₇.

last	B	C	A	B en C	
120	100 - ~~98~~		~~54~~	110 - ~~88~~	
× 54 A	38	¼	¼	35½	¼
1 - 66 - 3	138	24½	13½	145½	22
3	120	13½		120	13½ is de ¼ van A,
B en C 198	te veel ~~18~~	38		te veel ~~25½~~	35½
	~~1½~~			~~1½~~	
	+ 12			+ 17	

100 — + 12
110 — + 17 } 5 deeld.

1320 1700
1320

~~380~~
~~5~~
komt B 76 Last.

B en C.
198 last.
B 76 last af.

komt C 122 last.
⅐ A en B 18⁴⁄₇ last by

komt 140⁴⁄₇
moest 120

te veel ~~20⁴⁄₇~~
~~6⁶⁄₇~~
✠ 3

add. Nu daar by de ⅐ van A en B is 18⁴⁄₇, komt 140⁴⁄₇ Last moest 120 wezen komt te veel 20⁴⁄₇ of ✠ 3, als 't gedeelt is door 6⁶⁄₇.

A

A	B	C		
* 50 -	$73\frac{1}{3}$ -	$136\frac{2}{3}$ -	+ 5	} 2 deelder.
54 -	76 -	122 -	+ 3	
270	380	610		
af 150	af 220	af 410		
~~120~~	~~160~~	~~200~~		
~~2~~	~~2~~	~~2~~		
60	80	100		
BC 60	AC 40	AB 20	add.	
yder 120 last	120 last	120 last.		

Antw. { A 60 Last. B 80 Last. C 100 Last.

B 80
C 100
~~2~~-~~180~~ } 60 B C.

A 60
B 80
~~2~~-~~140~~ } 20 A B.

A 60
C 100
~~2~~-~~160~~ } 40 A C.

65. Drie Jonge Vryers kopen een Jachtschuyt tot hun playsier, voor de Zomma van 50 £, A zegt tot B en C, geeft my elk de $\frac{1}{2}$ van uw geld, ik zal de Schuyt alleen betalen; neen, zegt B tot C en A, doet my $\frac{1}{3}$ van uw beider geld, ik zal de Jachtschuyt betalen, komt zegt C, tot A en B, geeft my $\frac{1}{4}$ van het twe, het Jacht betaal ik zelfs: De vrage is, hoe veel geld elke Vryer hadde?

Merkt: De koop is 50 £, die de Vryers met zodanig geld, als boven gezegt is, voorgeven te betalen, zo stelt dan, dat A heeft 16 £, die trekt van 50, blyft 34 welk is de $\frac{1}{2}$ van B, en $\frac{1}{2}$ van C, multipliceert 34 met 2, komt 68, die deelt in 2 hopen, om te hebben de parten van B en C: te weten, geeft B 39, en C 29, tot de 29 van C addeert de 16 van A, komt 45, zoekt daar uyt $\frac{1}{3}$, is 15, addeert die tot 39 van B, komt 54, welk maar 50 moest wezen, ergo te veel 4 voor de gegeven 39 van B, neemt wederom een ander verdeeling voor B 27, voor C 41, en werkt als voren, komt 4 te weinig, werkt dan B 39, en B 27 met haar leugens door 't kruys, komt voor B 33, trekt dan B 33 van 68, dat B en C is, rest voor C 35, doet by C dan $\frac{1}{4}$ van A, en $\frac{1}{4}$ van B, komt dan $47\frac{1}{4}$ voor C, moest 50 wezen, ergo, te weinig $2\frac{3}{4}$, alzo dat dan komt van de posities A 16, B 33, C 35 ÷ $2\frac{3}{4}$, zoekt nu de 2 generale positie, volgt ten dele het werk. Aldus

p.fl.
50
pous. x 16 A.
1 - 34 - 2
2
B en C 68

B		C	
39	-	29	
15		16	A by.
54		41	
p.fl. 50		$\frac{1}{3}$	15

is + 4 te veel.
4
+ 1

B		C.	
27	-	41	
19		16	A by
46		57	
p.fl. 50		$\frac{1}{3}$	19

komt ÷ 4 te weinig.
4
÷ 1

B
39 — + 1
X } 2 deel.
27 — ÷ 1
66
2
is 33 voor B.

B en C 68
B 33 af.
Rest 35 C.
A B $\frac{1}{4}$ is $12\frac{1}{4}$
$47\frac{1}{4}$
p.fl. 50
÷ $2\frac{3}{4}$

add. Nu A zyn 16 en B 33 is 49 te zaam, neemt daar de $\frac{1}{4}$ van komt $12\frac{1}{4}$, die add. by 35 komt $47\frac{1}{4}$ moest 50, is te weinig $2\frac{3}{4}$, pouseert nu andermaal voor A 25 aldus.

p.fl.
50
pous. x 25 A.
1 - 25 - 2
2
B en C 50

B		C	
30	-	20	
15		25	A by.
45		41	
50		$\frac{1}{3}$	15
÷ 5			

B		C	
18	-	32	
19		25	
37		57	
50		$\frac{1}{3}$	19
÷ 13			

30 — ÷ 5
X } 8 deel.
18 — ÷ 13
90
390
90
300
8
komt $37\frac{1}{2}$ B.

B en C 50.
B $37\frac{1}{2}$
is C $12\frac{1}{2}$
A B $\frac{1}{4}$ is $15\frac{5}{8}$
komt $28\frac{1}{8}$
moest 50
÷ $21\frac{7}{8}$

add. Nu weder de $\frac{1}{4}$ van A en B is $15\frac{5}{8}$, hier by komt $28\frac{1}{8}$ moest 50 weze komt $21\frac{7}{8}$ te weinig voor de twede generale positie.

A

$25 - 37\frac{1}{2} - 12\frac{1}{2} - \div 21\frac{7}{8}$

$\left.\right\} \frac{19\frac{1}{8}}{153}$

$16 - 33 - 35 - \div 2\frac{3}{4}$

350	$721\frac{7}{8}$	$765\frac{5}{8}$
$68\frac{6}{8}$	$103\frac{1}{8}$	$34\frac{3}{8}$
$281\frac{2}{8}$	$618\frac{6}{8}$	$731\frac{2}{8}$
2250	4950	5850
153	153	153

komt A $14\frac{12}{17}$ B $32\frac{6}{17}$ C $38\frac{4}{17}$ p.ſl.

66. Item, drie Kapiteinen hebbende haar Compagnien in ſlagorder geſtelt, zo zegt A tegen B, doet my 20 van uw Zoldaten, ik zal 2 maal zo ſterk zyn als gy blieft, B zegt tot C, doet my 44 man van uw Volk, tot de myn, ik zal drie maal meer koppen hebben als gy behoud, C zegt tegens A, laat 40 van uw gaſten tot de myne komen, ik zal 4 maal meer volk tellen als by uw zal blyven, zegt my nu hoe veel Mannen by yder Vaandel geweeſt is?

poſitie	B reſt.	C reſt.	A.
80 A.	50	38	80
20 by.	20 by.	44 by.	40 af.
100	70 B	82	40 reſt.
	44 C.	40	4
50 B reſt.	114	122	160
	3		122
	38		✠ 38

Pouſeert voor A 80 Mannen, daar by 20 van B komt 100, de helft hier van is 50, deze 50 blieft voor B, doet daar zyn 20 die A van hem heeft by, komt 70 in alles voor B, hy begeert 44 van C komt 114, is dan driemaal ſterker als C blyft, ergo zo is C 38, blyvende, zet hem toe zyn uytgedane 44, is dan 82 ſterk, neemt daar toe van A 40, komt te zamen 122, welk zoude wezen 4 maal meerder als A, was blyvende, contrarie, want 4 maal 40 die A is, reſtende is 160, komt voor poſitie A ✠ 38.

Stelt nu een ander poſitie: te weten, 74 voor A, en werkt als voren, komt voor x ✠ 15, werkt dan als het volgt.

poſitie.	B reſt.	C reſt.	A.
74 A.	47	37	74
20 B.	20 by.	44	40 af.
94	67 B.	81 C.	34
2	44 C.	40 A.	4
47	111	121	136
	3		121
	37		✠ 15

80 — 70 — 82 — ✠ 38

} 23

74 — 67 — 81 — ✠ 15

2812	2546	3078
1200	1050	1230
1612	1496	1848
23	23	23
A 70	B 65	C 80 de gebr. ongeteld.

Deze Vraag wort na myn bedunken niet regt opgegeven van den Autheur, want B neemt by zyn 65 man nog 44 van C, en is dan 3 maal zo sterk als C blieft (dat liegt een man) want 65 en 44 is 109, en 44 van C zyn 80 rest nog 36, en 3 maal 36 is 108, ergo B heeft 3 maal zo veel meer een man, en daar moet en deze uytwerking op gelet worden, en dan komen hier ook geen gebroken uyt voort, die men ongetelt behoeft te laten, zo den Autheur zegt, gelyk by de volgende uytwerking te zien is: De vrage aldus.

Item, drie Kapiteinen hebben haar Compagnie in slagorder gestelt, zo zegt A tegen B doet my 20 van uw zoldaten ik zal 2 maal zo sterk zyn als gy blyft, B zegt tot C doet my 44 man van uw tot de myne, ik zal 3 maal meer koppen hebben, als gy blieft, en een man, C zegt tegen A Laat 40 van uw gasten tot de myne komen ik zal viermaal meer volks tellen als by uw zal blyven: Zegt my nu hoe veel mannen yder Capitein gehad heeft?

pouseert.
x 60 A.
B. 20 by.
80
$\frac{1}{2}$ —
is 40 B.

40 B.
by 20 B.
is 60 B.
by 44 C.
104
sub. B zyn man af die hy meer als 3 maal zo veel als C. 1 ✠
103
komt $34\frac{1}{3}$ C.

$34\frac{1}{3}$ C.
de 44 C.
is $78\frac{1}{3}$ C.
A 40 by.
komt $118\frac{1}{3}$
moest 80 wezen.
✠ $38\frac{1}{3}$
$38\frac{1}{3}$ —
✠ 1

A 60 x
40 af
20
4 maal.
80

pouseert ander maal.
x 80 A.
B. 20 by.
100
$\frac{1}{2}$ —
is 50 B.

50 B.
20 B.
is 70 B.
by 44 C.
114
sub. B zyn man af, die hy meer als 3 maal zo veel heeft als C. 1 ✠
113
3 —
komt $37\frac{2}{3}$ C.

pouseert.
$37\frac{2}{3}$ ✠
de 44 C
is $81\frac{2}{3}$ C.
A 40 by
komt $121\frac{2}{3}$
moest 160 wezen.
÷ $38\frac{1}{3}$
$38\frac{1}{3}$ —
÷ 1

A 80 x
40 af
40
4 maal.
160

x A

x A — B — C

60 — 60 — 78⅓ — ✠ 1

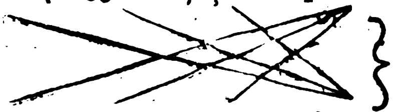

} 2

80 — 70 — 81⅔ — ÷ 1

60 — 60 — 78⅓

140 — 130 — 160

2 — 2 — 2

A 70 B 65 C 80

Nu ziet met klaar dat men op deze wyze geen gebroken krygt om die ongeacht te laten.

67. Vindet 4 getallen, waar van A, B, C, te zamen doen 60, A, B, D, te zamen 72, A, C, D, te zamen 84, B, C, D, te zamen 96: Vrage wat elk heeft?

		pouseert.	pouseert
ABC	60	A 3	A 6
ABD	72	B 15	B 18
ACD	84	C 27	C 30
BCD	96	D 39	D 42
	312	komt 84	komt 96

3 —

104 | moest 104 wezen
84 | komt 96

÷ 20 | ÷ 8

4 — | 4 —

÷ 5 | ÷ 2

A B C D

3 — 15 — 27 — 39 — ÷ 5

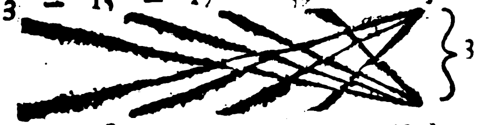

} 3

6 — 18 — 30 — 42 — ÷ 2

30	90	150	210
6	30	54	78
24	60	96	132
3 —	3 —	3 —	3 —
A 8	B 20	C 32	D 44

68. Vier Renteniers over rekenende hoe veel Morgen Lands dat zy hebben, bevinden de hebben, al zonder den eersten 300 Morgen, al zonder den tweden 270 Morgen, al zonder den derden 240 Morgen, en al zonder den vierden 210 Morgen, hoe veel Morgen Lands heeft dan elk bezonder?

	pouseert.	pouseert
2, 3 en 4 - 300	A 20	A 30
3, 4 en 1 - 270	B 50	B 60
4, 1 en 2 - 240	C 80	C 90
1, 2 en 3 - 210	D 110	D 120
1020	komt 260	komt 300
3 —	moest 340 wes	moest 340 we.
340	÷ 80	÷ 40
	40 —	40 —
	÷ 2	÷ 1

A — B — C — D

20 — 50 — 80 — 110 — ÷ 2

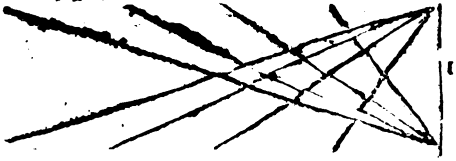

1

30 — 60 — 90 — 120 — ÷ 1

60	120	180	240
20	50	80	110
A 40	B 70	C 100	D 130

69. Pieter Segersz. Komenyhouder alhier tot Velsen, heeft besteed in 't geheel 410 £ flaams, voor 30 ℔ Nagelen, 60 ℔ Peper, 90 ℔ Gember, 100 ℔ Pypkaneel, het ℔ van de Nagelen heeft hy gekogt voor een zeker getal ß, voor de volgende ℔ geeft hy 10 ß, 20 ß, 30 ß voor yder ℔ meerder als 't ℔ Nagelen hem kost: Vrage, hoe duur yder ℔ van elke zoort hem kost?

pouseert.

Nagels 30 ℔ pous. 6 ß komt 180 ß. — Peper 60 ℔ is 16 ß 960 ß. — Gemb. 90 ℔ is 26 ß 2340 ß — Pypkan. 100 ℔ is 36 3600 ß.

180	ℒ gekoft 416
960	20
2340	8200 ß.
3600	7080 ß.
7080 ß	÷ 1120
	56 ÷ 2

pouseer andermaal 8 ß voor een ℔ Nagels.

Nagels 30 ℔ 8 ß komt 240 ß. — Peper 60 ℔ 18 ß 1080 ß. — Gemb. 90 ℔ 28 ß 2520 ß. — Pypkan. 100 ℔ 38 ß 3800 ß

ß	gekoft
240	8200 ß.
1080	7640 ß.
2520	÷ 560
3800	56 ÷ 1
7640	

x ß. Nagels. ß. Peper. ß. Gember. ß. Pypkaneel

6 — 16 — 26 — 36 — ÷ 2

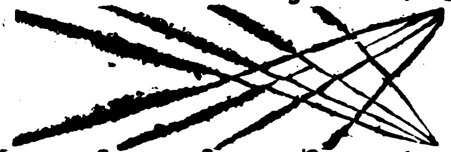

} 1 deeld.

8 — 18 — 28 — 38 — ÷ 1

16	36	56	76
sub. 6	16	26	36 af
10	20	30	40

komt { 10 / 20 / 30 / 40 } ß een ℔ { Nagels. / Peper. / Gember. / Pypkaneel.

Den Regel Cœnis of Virginum

VEel eer Bachis rekeninge, vermits die in Maaltyden by de onervaren Jeugd, of by de Dronkaarts in Bier en Wyngelagen, dikwils ongerymt worden voorgegeven; om deze te kunnen beantwoorden, zullen wy eenige voorbeelden laten volgen.

Om deze te zolveren, zo zet 't getal der Perzonen tegen uw Linkerhand, en 't geld dat 'er verteerd is tegen uw Regterhand, heeft de Man verteerd guldens, en de Vrouw stuivers, zo reduceert de Man zyn geld mede in stuivers, en addeert te zamen, wyders zo veel stuivers de Man en Vrouw verteert hebben, zet in 't midden onder den anderen, en trekt des Vrouws van des Mans geld af, wat blieft, zet naast de Mans geld, en zal den deel-letter wezen: Multipliceert 't getal der Perzonen met de Vrouws geld, welk altyd minst verteeren, wat komt, substraheert dat van het getal der Perzonen, wat blyft, is 't getal der Vrouwen, wyders zynder Mans, Vrouwen en Kinderen, trekt het geld der Kinders van de Mans, en ook van de Vrouws geld, en zet het bezyden elk zyn Zomma, komen 2 divideerletters, deelt dan uw overschot eerst met de bovenste en dan met de onderste, en dat gy op het laatste niet over houd; deze 2 komende facitten addeert te zamen, en trekt die van 't getal der gehele Perzonen, komt 't getal der Kinderen, enz.

1. Item,

1. Item, daar zyn 8 Perzonen, zo Mannen als Vrouwen, hebben te zamen verteert 3 gulden 4 stuivers, elke man 10 stuivers, en elke Vrouw 6 stuivers: Vrage, hoe veel Mannen en Vrouwen daar geweest zyn?

```
8 Perzonen.        10 | 4       3 gl. 4 st.
6                   6 |          20
——                               ——
48          8 Perz.              64 stuiv.
            4 Man af.            48
            ——                   ——
            4 Vrouw.             16
                                 4——
                                 4 Man.
```

Anders door vals.

```
Man.   Vrouw.   gl. st.   Man.   Vrouw.
3 ——— 5         3 - 4     5 ——— 3
10 st.  6 st.   20        10 st.  6 st
——      ——      ——        ——      ——
30      30      64        50      18
        30                        50
        ——                        ——
        60                        68
        64                        64
        ——                        ——
        ÷ 4                       ✠ 4
```

```
Man.   Vrouw.
3 —— 5 —— ÷ 4
```

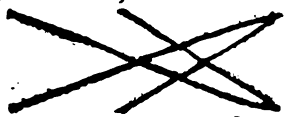

```
                    } 8 deelder.
5 —— 3 —— ✠ 4
——     ——
20     12
12     20
——     ——
32     32
8——    8——
4 Man.  4 Vrouw.
```

Anders

```
Man.                 Man.    gl.   st.
1 ——— 10 ——— 8              3  -  4
1         7      10         20
                 ——         ——
10               80         64
6                64
——               ——
4 ——— 1 ——— 16
                 4——
```

4 Mannen, deze trekt van 8, rest 4 Vrouw.

2. Twaalf Perzonen, zo Vrouwen als Mannen, verteren op een Maaltyd 5 gulden, 9 stuivers, elke Man 12 stuivers, elke Vrouw 5 stuivers: Vrage, hoe veel van elks zyn?

```
Perzoon   stuiv.      gl.   st.
12 {  12 - 7 }   5  -  9
 5 {   5 - 0 }   20
——               ——
stuiv. 60        109
                  60
                  ——
                  49
deelt   door   komt
49   -   7   -   7 Man.
         0   -   5 Vrouw.
                 ——
is 12 Perzonen.
```

3. Zestien Perzonen hebben verteerd 74 stuivers, de Man 10 stuivers, de Vrouw 4 stuivers, een Kint 2 stuivers, zegt my hoe veel Mannen, Vrouwen en Kinderen daar van yder geweest zyn?

```
perzonen.   10 - 8   stuiv.
16 {   4 - 2 }  74
 2 {   2 - 0 }  32 af
——              ——
32              42 overschot
16 - 8 is   2 | 3 | 4 |  5 Mans.
16 - 2     13 | 9 | 5 |  1 Vrouw.
     0 -    1 | 4 | 7 | 10 Kinders.
——         —— | ——| ——| ——
42         16   16  16  16
```


Door

Door vals, anders en goed.

	pouſeert.			pouſeert.	
Man.	Vrouw	Kind.	Man	Vrouw.	Kind.
2 ——	8 ——	6	2 ——	5 ——	9
10 ſt.	4 ſt.	2 ſt.	10	4	2
20	32	12	20	20	18
		32			20
		20			20
	ſtuivers	64			58
	moeſt	74	weze		74
		÷ 10			÷ 16

2 — 8 — 6 — + 10

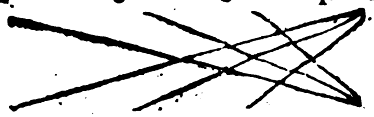

} 6

2 — 5 — 9 — + 16

32 —	128 —	96
20 —	50 —	90
12 —	78 —	6
6	6	6

2 Man. 13 Vrouw. 1 Kind.

Proeve.

Man.

1 —— 10 —— 2 | 20 ſtuivers.
1 —— 4 —— 13 | 52
1 —— 2 —— 1 | 2
| 74 ſtuivers.

4. Zeker Convoy, beſtaande in 108 Koppen: Te weten, Kuraſſiers, Dragonders, Muſquettiers en Jongers, haar is vereerd 648 gulden, daar af de Kuraſſier heeft 11 gl. de Dragonder 7 gl., de Muſquettier 5 gl., en de Jonge 1 gulden: De vrage is, hoe veel van elke zoort van Menſchen getelt waren?

Menſch. { 11 - 10 } guld.
108 { 7 - 6 } 648
1 { 5 - 4 } 108
{ 1 - 0 }
108 ... 540

deelt	door	komt
300 -	10 -	30 Kuraſſiers.
144 -	6 -	24 Dragonders.
96 -	4 -	24 Muskwettiers.
		Reſt 30 Jongers.
540		of anders.

5. Een Boeren Laken-kramer heeft 59 gl. daar voor wil hy 17 ellen Laken kopen: Te weten, ſwart, rood, blauw en groen, het ſwart de elle tot $1\frac{1}{2}$ gl., 't rood tot 2 gl., 't blauw tot 3 gl., 't groen tot 5 gl.: Vrage, hoe veel ellen hy van elke zoorte hebben zal?

ellen { 10 - 7 } guld.
17 { 6 - 3 } 59
3 { 4 - 1 } 2
{ 3 - 0 }
51 ... 118
51
67

deelt	door	komt	of		
49 -	7 -	7 ellen groen.	8	6	9
15 -	3 -	5 ellen blauw.	3	8	1
3 -	1 -	3 ellen rood.	2	1	1
		Reſt 2 ellen ſwart.	4	2	6
67		of nog anders.			

6. Zeventien ellen Laken koſten 59 gl., 2 ellen groen koſten 10 gulden, en 5 ellen blauw koſten zo veel als 3 ellen groen, 3 ellen rood zo veel als 2 ellen blauw, 8 ellen ſwart zo veel als 6 ellen rood: Vrage, hoe veel ellen van elke koleur in de 17 ellen geweeſt zyn?

	elle	gl.		elle	gl.		
groen	de 2 -	10	is	1 -	$5\frac{1}{2}$	} of {	10 }
blauw	de 5 -	15	is	1 -	3		6 } $\frac{1}{2}$ gl.
rood	de 3 -	6	is	1 -	2		4 }
ſwart	de 8 -	12	is	1 -	1		3 }

elle { 10 - 7 } guld.
17 { 6 - 3 } 59
3 { 4 - 1 } 2
{ 3 - 0 }
51 ... 118
51
67

deelt

Digitized by Google

deelt	door	komt
63	7	9 elle groen.
3	3	1 elle blauw.
1	1	1 elle rood.
		Rest 6 elle swart.
67		

komt 17 elle. of anders.

7. Een Slot-jonker koopt van een Wynhandelaar vierderley Wynen: Te weten, griekſche, ſpaanſe, rinſe en franſe, de Pot tot $2\frac{1}{2}$ gulden, $1\frac{1}{4}$ gulden, 1 gulden, en tot $\frac{1}{2}$ gulden, zegt my hoe veel Potten van elke zoorte hy neemt, als hy voor 56 Potten geeft 52 gulden, 6, 8, 12, 30, of 3½, 15, 13, 24½, of nog anders.

potten { 50 - 40 } guld.
56 { 25 - 15 } 52
10 { 20 - 10 } 20
{ 10 - 0 }
560 — 1040
560
480

deelt	door	ko. pot.
240	40	6 griekſe.
120	15	8 ſpaanſe.
120	10	12 rinſe.
		Reſt 30 franſe.

of anders.

8. Een Boer tot Maſtenbroek, brengt tot Zwol ter markt 50 ſtuks Vogelen: Te weten, ganzen, hennen, eynden, teilingen en kiewiten, ontfangt 'er voor 5 gulden, zegt my, hoe veel van yder geweeſt zyn, die verkopende tot 12, 8, 5, 2, 1 ſtuiv. het ſtuk?

Vogels { ſtuiv. } guld.
50 { 12 - 11 } 5
1 { 8 - 7 } 20
{ 5 - 4 }
50 { 2 - 1 } 100
{ 1 - 0 } 50
50

deelt	door	komt		
22	11	2 ganſen.	3	1
14	7	2 hennen.	1	2
8	4	2 eynden.	of 2	of 5
6	1	6 teiling.	2	5
		Reſt 38 kiewit.	42	37
of nog anders.		50	50	50

de Proeve van yder.

		ſtuiv.		ſtuiv.
gans.	1	12	2	is 24
henn.	1	8	2	is 16
eynd.	1	5	2	is 10
teiling.	1	2	6	is 12
kiew.	1	1	38	is 38

komt gl. 5 of 100 ſtuiv.

Proeve.

ſtuiv.	vogels	ſt.	ſtuiv.	vog.	ſtuiv.
12	3	36	12	1	12
8	1	8	8	2	16
5	2	10	5	5	25
2	2	4	2	5	10
1	42	42	1	37	37
	komt	100 ſt.		is	100 ſt.

9. Drie Zuſters, A, B, C. dragen eyeren ter merkt, haar Vader geeft A 10 en B 30 en C 50 eyers, op de merkt komende verkopen zy haar eyers voor Gelyke prys, te huis komen geven zy haar Vader yder 10 ſtuiv.: Vrage op wat manier zy haar eyeren verkogt hebben? Antwoord de verkoop van de eyers moet op 2 reiſen geſchieden, en de prys de eene tyd duurder als de ander, by voorbeeld de voormiddags 7 eyers voor een ſt., dat is een ey $\frac{1}{7}$ ſtuiv, en na de middag een ey 3 ſtuivers, die dan veel heeft moet eerſt terwyl het goed koop is veel verkopen: Als blykt.

Digitized by Google

eyers 10 { 3 - 2⅗ / ⅐ - 20 } 10 ftuiv. 7 — 70 10 eyers. — 10 ~~60~~ } 3 na middag. ~~20~~ — A. voor middag 7.

eyers 30 { 3 - 2⅗ / ⅐ - 20 } 10 ftuiv. 7 — 70 30 eyers. — 30 ~~40~~ } 2 na middag. ~~20~~ — B. voor middag 28.

eyers 50 { 3 - 2⅗ / ⅐ - 20 } 10 ftuiv. 7 — 70 50 eyers. — 50 ~~20~~ } 1 na. ~~20~~ — C. voor middag 49.

Antw. A voor middag 7 eyers voor een ftuiver, ofte een ey ⅐ ftuiv. en namiddag 3 eyers 't ftuk 3 ftuivers is 10 ftuiv., B voor middag 28 voor 4 ftuivers, en namiddag 2 voor 6 ftuiv. is 10 ftuiv., C voor middag 49 eyers à 7 voor een ftuiv. is 7 ftuivers, en na de middag een ey voor 3 ftuivers is ook 10 ftuivers.

10. Drie Boeren A, B en C brengen appelen ter merkt., A heeft 20 korven, B heeft 30 korven, C heeft 40 korven, verkopen yder korf voor gelyke prys, te huis komen bevindende dat yder 7 guld. ontfangen hadde: Vrage hoe zy die appelen verkogt hebben? Antw. voor een ftuiver de korf, en voor elf ftuivers de korf.

A.
korf 20 { 11 - 10 / 1 } 7 guld. 20 — 140 20 — ~~120~~ / ~~10~~ } 20 / 12 2dag. — 8 1dag.

B.
korf 30 { 11 - 10 / 1 } 7 guld. 20 — 140 30 — ~~110~~ / ~~10~~ } 30 / 11 2dag. — 19 1dag.

C.
korf 40 { 11 - 10 / 1 } 7 guld. 20 — 140 40 — ~~100~~ / ~~10~~ } 40 / 10 2dag. — 30 1dag.

Proeve.

A.

Dag.	korf.	ft.
2	12 - 11 -	132
1	8 - 1 -	8
	ftuiv.	14/0
	komt	7 guld.

B.

Dag.	korf.	ft.
2	11 - 11 -	121
1	19 - 1 -	19
	ftuiv.	14/0
	komt	7 guld.

C.

Dag.	Korf.	ft.
2	10 - 11 -	110
1	30 - 1 -	30
	ftuiv.	14/0
	komt	7 guld.

of nog anders.

11. Een Kruidenier koopt voor 200 gulden Specceryen, te weten, zaffraan tot 5½ gl. 't ℔, nagels tot 2 guld. 't ℔, gember tot 1½ guld. 't ℔, Peper tot 1 guld, 't ℔, nu wil hy niet meer hebben nog minder als 100 ℔: Vrage hoe veel hy van yder zoorte nemen zal, en hoe veel dit beantwoord kan worden zonder gebrokens? Antw. 795 maal, en nemen dan keur welker hy beft oordeelt.

guld.

Digitized by Google

			gnld.		deelt door		ko. ℔.			
℔	11 - 9		200		9 - 9	-	1	1	1	℔ zaffraan.
100	4 - 2		2		186 - 2	-	93	of 94	of 95	℔ nagels.
2	3 - 1				5 - 1	-	5	5	4	℔ gember.
	2 - 6		400		0	-	1		3	℔ peper.
200			200		200					
			200							

ofte 2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3
90	89	88	87	86	85	77	78	79	80	81	82	83	84
2	4	6	8	10	12	19	17	15	13	11	9	7	5
6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8

3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
85	86	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
3	1	26	24	22	20	18	16	14	12	10	8	6	4
9	10	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
81	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73
2	33	31	29	27	25	23	21	19	17	15	13	11	9
13	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

5	5	5	5	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
74	75	76	77	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62
7	5	3	1	40	38	36	34	32	30	28	26	24	22
14	15	16	17	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	7	7	℔ zaffraan.
63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	45	46	℔ nagelen.
20	18	16	14	12	10	8	6	4	2	47	45	℔ gember.
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	1	2	℔ peper.

En zo voorts tot 795 maal toe, die altemaal Proef kunnen houden, uyt alle deze Façitten kan men klaar beschouwen de onzekerheyt van den Regel Virginum.

Besluyt-Vragen.

1. MEn heeft 2 Sakken Peper: Te weten, kleine en grove, te zamen 100 ℔, wanneer men nu 't gewigt van de grove divideert in 9, en 't gewigt van de kleine divideert in 5, zo komen de qotinten even eens tallig: Vrage, als de grove kost 30 ß 't ℔, en de kleine 30 ß 't ℔, hoe veel yder Sakje in geld beloopt?

9.
5

℔.
14 - 100
7 — 50 { 9 } 64$\frac{2}{7}$; { 5 } 35$\frac{5}{7}$

℔. ß. ₰.
1 - 36 - 64$\frac{2}{7}$ } komt 9 ₤, 12 ß, 10$\frac{2}{7}$ ₰, de grove.
1 - 30 - 35$\frac{5}{7}$ } komt 5 ₤, 9 ß, 3$\frac{3}{7}$ ₰, de kleyne.

2. Item, een heeft 2 Webben, daar af 't een meer ellen langer is als 't ander, multipliceerende die met den anderen, komt 216 ellen, de elle van 't eene stuk verkoopt hy voor 30 stuivers, ontfangt daar voor 18 gulden, nu 't ander stuk geeft hy de elle voor 24 st. De Vrage is, hoe veel hy daar voor ontfangen heeft?

guld. elle guld. elle
1$\frac{1}{2}$ - 1 - 18 — 216 } 18 ellen.
3 — 6 — 12
2
komt 12 ellen.

elle guld. elle.
1 - 1$\frac{1}{5}$ - 18
5 6 6
komt 21 guld.
5 - 108 } (3 }
20
5 - 60 } 12 stuiv.
Antw. 21 guld. 12 stuiv.

3. Item, twe Webben houden een menigte ellen, in maniere zo 't een houd 2, zo is 't ander 3 ellen, de el van 't een kost 30 stuivers, de el van 't ander kost 24 stuivers, beide stukken kost 39 gulden, 12 stuyvers: Vrage, hoe veel el dat elk stuk is lang geweest?

el el.
2 - 3
30 24 guld. st.
— — 39 - 12
60 72 20
60 elle
132 - 2 - 792
44
44 komt 18 elle 't een.

132 - 2 - 528
66
66 komt 12 el 't ander.

4. Een gewezene Scholier komende zyn Meester bezoeken, na groetenisse, zegt hy, beminde Mester, zedert myn afstaan zyn uw Scholieren zeer vermeerdert, my dunkt dat gy lieden te zamen wel 1000 vingers zoud konnen opsteken; den Mester antwoorde hem: Jongeling gy missiet uw, indien wy nog eens zo veel waren, nog half zo veel, nog $\frac{1}{3}$ part, nog een vyfdendeel, en 9 Perzonen, als dan wist ik raad om 1000 Vingeren te laten zien: De vrage is, hoe veel menschen in de Schole gevonden zyn?

pous. 3$\frac{1}{30}$ - + 9 = 100 - 1 x
1 x + 9
1 x 91
$\frac{1}{2}$ 91
$\frac{1}{3}$ 91 —
$\frac{1}{5}$ + 9 1
3$\frac{1}{30}$ + 9 30
komt 30 menschen.

5. Een Hoender-verkoper hebbende een deel Capoenen en Hanen, de Capoenen kosten 7$\frac{1}{2}$ stuivers, de Hanen 5 stuivers 't stuk, verkoopt 'er 100 stuks onder een, ontfangt daar voor 36 gulden, gewint alzo 20 ten 100: Vrage, hoe veel van elks den Koper gelevert zyn geweest?

Digitized by Google

	fl.	kap.	ſtuiv.	
	$7\frac{1}{2}$	- 1 -	300	} 40 kap.
	5	- 1 -	300	} 60 han.

150 - 100 - 30
3 — 3

komt 30 guld.
20

600 ſtuiv.
$\frac{1}{2}$

komt 300 ſtuiv.

Ofte Aldus.

ſtuks guld.
100 { 15 - 5 } 30
10 { 10 } 20

1000 600
2

1200
1000

200

deelt door komt
200 - 5 is 40 Capoenen.
Reſt 60 Hanen.

Ofte aldus.

$7\frac{1}{2}$ ſtuiv.
5 ſtuiv.
vog.
$12\frac{1}{2}$ - 100 < $7\frac{1}{2}$ } 60 haan.
5 } 40 kap.

6. Een Lynwatierſter heeft een Webbe, lang 80 ellen, dat koſt 55 gulden, welk zy verkoopt en gewint 5 gulden: Vrage, hoe veel op de maat zy minder heeft gegeven voor $1\frac{1}{2}$ gulden, als zy 't ingekogt hadde?

55 guld.
5
el.
60 - 80 - 5
20
3 4
5
3 - 20 } $6\frac{2}{3}$ el.
(2 }

guld. elle guld.
55 - $6\frac{2}{3}$ - $1\frac{1}{2}$
5 — 11 20 3
2 — 10
5 —
komt $\frac{2}{11}$ elle.

7. Uyt Keulen gaat een Bode A, en uyt Amſterdam een ander, elk gaat een zeker getal mylen des daags, A reiſt des daags 2 mylen meer als B, de Steden na myn dunken leggen 30 mylen van den anderen, en A en B ontmoeten malkanderen op de twede dag: Vrage, hoe veel mylen elk des daags gegaan heeft?

pouſeert.
A B.
10 - 8
2 - 2
20 16
16
36
30
+ 6
2 —
+ 3

pouſeert.
A B.
9 - 7
2 - 2
18 14
14
32
30
+ 2
2 —
+ 1

A B.
10 - 8 - + 3
} 2 deel.
9 - 7 - + 1
27 21
10 8
17 13
2 — 2 —
komt $8\frac{1}{2}$ myl. $6\frac{1}{2}$ myl.

Antw. < A $8\frac{1}{2}$ myllen.
B $6\frac{1}{2}$ myllen.

Anders

Digitized by Google

A. Anders.

1 x
÷ 2

---

1 x ÷ 2
1 x

---

2 x ÷ 2
————(2
4 x ÷ 4 = 30
÷ 4

---

4 x = 34
4

---

1 x = 8½ myl de Keulman.
1 x ÷ = 6½ myl de Amsterdam.

8. Een Dobbelaar verspeelt in een kans de ½ van zeker getal stuivers, wint wederom 10 stuivers, hy waagt nog eens, verlies de ½ min 5 stuivers, van 't gene hem over is was, hy laat 't der nog niet by, verliest ongelukkig ⅓ en 5 stuivers van zyn eerste by hem hebbende Somma: Vrage, hoe veel stuivers hy op de baan brogte?

pouseert.	pouseert.
24	36
½ — 12	½ — 18
add. 10 winst by.	10
22	28
½ 6 ÷ 5 af.	½ 9 ÷ 5
16	19
⅓ 13 + 5 af.	⅓ 17 + 5
+ 3 te veel.	+ 2 te veel.

24 — + 3
36 — + 2 } 1 deeld.

108 48
48

---

komt 60 stuivers.

Anders.

1 x
½ ———
½ x + 10
½ ———
¼ x + 5
÷ 5

¼ x + 10 = ⅓ x + 5
¼ x + 10

$\frac{1}{12}$ x = 5
of 1 x = 60 stuiv.

9. Een Kous-verkoper heeft 5 dozyn paar gebreide Kousen, tot 30 £: Vrage, hoe veel zal hy 't paar verkopen om 20 veel ten honderd te winnen als hy 't verkoopt?

paar £. paar.
60 - 30 - 1
20 — 2 —
3. 10 ß. een paar.
110
10

---

90 - 100 - 10
9 —
komt 11⅑ ß 't paar.

10. Een Koopman bevragt een Schipper van Amsterdam op Wesel, met 100 Centenaar Stokvis, geeft hem te Vragt een Centenaar Vis min 2 gulden, nog een ander Schipper bevragt hy met 300 Centenaar Stokvis, betaalt hem de vragt 2 Centenaar en 12 gulden: De vrage is, hoe veel den Koopman het Centenaar Vis estimeerde?

100 - 1 x ÷ 2 . 300 - 2 x + 12
3 ———
1 x ÷ 2 = ⅔ x + 4
⅔ x ÷ 2

⅓ x = 6

---

ofte 1 x = 18 gl.

11. Een

11. Een goed Gezel belust om den Rinsche Wyn te proeven, gaat in verscheide Tavernen, verdrinkt in elk even veel stuyvers, in de eerste laat hy een stuiver: met $\frac{1}{7}$ van alle zyn stuivers, in de 2 verteert hy 2 stuivers, met $\frac{1}{7}$ van zyn resterende stuivers, in de 3 verbuist hy 3 stuivers, en $\frac{1}{7}$ van de overige stuivers, en dat zo voort, tot dat zyn stuivers alle door 't lieve Keelgat gelopen waren: De vrage is, hoe veel stuivers den goeden suypert verpoyt, en Tavernen hy bezogt heeft?

x.
1 stuiv.

$\frac{1}{7}$ | $x \div 1$
$\frac{1}{7}x \div \frac{1}{7}$
$+ 1$

$\frac{1}{7}x + \frac{6}{7}$ in de eerste taveri deze sub. van x

Rest $\frac{6}{7}x \div \frac{6}{7}$
$\div 2$

$\frac{6}{7}x \div 2\frac{6}{7}$
$\frac{1}{7}$ | $\frac{6}{49}x \div \frac{20}{49}$
$+ 2$

$\frac{6}{49}x + 1\frac{29}{49} = \frac{1}{7}x + \frac{6}{7}$
$\frac{1}{7}x + \frac{6}{7}$ hier af.

$\frac{1}{49}x = \frac{48}{49}$
of $1x = 49$ st.
1 af.

48
$\frac{1}{8}$ |
6
1 by

7

stuiv. stuiv.
7 - 1 - 49
7
komt 7 Tavernen 49 stuiv. verteerd.

12. Een zeide tegen 2 anderen, telt uw geld, en zegt my hoe veel maal meer guldens de een meer heeft als de ander, ik zal uw dan zeggen wat Somma guldens elk heeft, mede zal ik beide de Sommen konnen adderen, of met malkander multipliceren, dat de producten even veel uytbrengen, een van twe antwoorde; ik heb vyf maal zo veel gelds als hy heeft, weet gy nu wat wy elk hebben, zo zyt gy waardig om Wyn te drinken?

add. { pous. 2 x, 10 x }
12

$\frac{12}{2}$ } 6 guld.
$\frac{12}{10}$ } $1\frac{1}{5}$ guld.

Ofte aldus.

add { pous. 1, 5 }
6

$\frac{6}{1}$ } 6 guld. A.
$\frac{6}{5}$ } $1\frac{1}{5}$ guld. B.

Nog anders.

x	x	x	x
2 -	10	1 -	5
10	2	5	1
20	12	5	6
12			5
8 te veel.			1 te weinig.

$\frac{8}{2}$ + 4 $\frac{1}{1}$ ÷ 1

10 - 2 - + 4

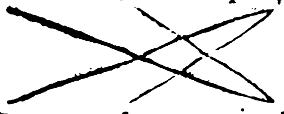

} 5 deel.

5 - 1 - ÷ 1

20	4
10	2
30	6
5	5
6 en	$1\frac{1}{5}$

13. Twe

13. Twe Jongmans trakteren zekere Jonge Dogters, eenige dagen lang: A verteert alle dagen 9 gulden, B verteert den eersten dag 2 gulden, den twede dag 4 gulden, en zo voorts alle dagen 2 gulden meer; zegt my, in hoe veel dagen verteren zy een gelyke zomma gelds?

pouseert
6 Dagen. 2
A 9 guld. 12

54 14
42 3

12 B 42 guld.
6
✠ 2
pous.

7 dagen 2 B 6 — ✠ 2 } 1
A 9 14 7 — ✠ 1
63 gl. 16 14 6
56 3½ 6
7 B 56 gl.
7
✠ 1

Antw. 8 dagen.

Anders.

1 - 9 - 1 x 1 - 2 - 1 x
1 x
9 x

2 x ✠ 2
(1 x
2 z ✠ 2 x
2
1 z ✠ 1 x = 9 x
✠ 1 x
1 z = 8 x
of 1 x = 8 dag.

14. Een Toren staat ⅓ zyner langte in de Aarde, 12 voet in 't Water, en ⅙ in de Lugt: De vrage is, hoe veel vademen de Toren lang is, rekenende 6 voeten voor een vadem?

(18 18
⅓ | 2 sub. 17
⅙ | 15 voet.
17 1 - 12 - 18
18
komt 216 voet.

voet. vadem voet.
6 - 1 - 216
6
ofte 36 vadem.

Anders.

1 x
⅓ x
⅔ x
⅙ x
1/18 x = 2
54
3 x = 108
3
1 x = 36 vadem.

15. Drie Koopluyden leggen te zamen in 100 gulden, B leyt driemaal zo veel in als A ✠ 4 gulden, en C zo veel als die alle beide ✠ 6 gulden: Wat is dan elks inleg?

A 1
B 3 ✠ 4
C 4 ✠ 10
8 ✠ 14 = 100 = x
14
86

86 } 10¾ guld. A.
8 3 maal zo veel ✠ 4
komt 36¼ guld. B.
add. A. 10¾ guld. by ✠ 6
✠ 6
komt 53 guld. C.

16. Om

16. Om 2 stuivers koopt men te gelyk 9 Abrikozen, en 7 Persiken: Vrage, hoe veel Abrikozen men dan heeft om 12 stuivers?

7 Perzik. stuiv. Abrik. stuiv.
9 Abryk. 1½ - 9 - 12
stuiv. 8
16 - 2 - 9 9
8 1½ komt 96 Abr.

Ofte Aldus.

7
9
stuiv. stuiv.
2 - 16 - 12
8
8
komt 96 Abrikoos.

17. Om 12 gulden koop ik driederley Wyn de France kost de Kan 8 stuivers, de Rinsche 12 stuyvers, de Spaanse 16 stuivers: Vrage, alzo ik van yder zoort even veel wil hebben, hoe veel Kan ik zal hebben?

8 stuiv. guld.
12 12
16 20
kan
36 - 1 - 240
3 20
komt 6⅔ Kan van yder.

18. Een stuk Satyn kost een onbekende Somma gelds, men verkoopt het gehele stuk voor 30 gulden; men bevind verloren te hebben op de guld. ⅗ deel: Vrage, hoe veel gulden 't stuk Satyn gekost heeft?

⅖ - 30 - 1
15
5

Antw. 75 gulden.

Ofte aldus.

gedeelt. 2 - 5 geheel
geheel * - 30 15 gedeelte.
komt 75 geheel.

19. Item, een Koopman besteed 17 £, 10 ß, daar voor ontfangt hy 30 ℔ Nagelen, 60 ℔ Peper, 90 ℔ Gember, kost het ℔ van de eerste een zeker getal, van de twede 20 ₰ minder yder ℔ als de eerste, het ℔ van 't laatste wederom 20 ₰ minder het ℔ als de twede zoort: Vrage, hoe duur 't ℔ van yder zoort gekogt is?

pouseert.
* 70 - 50 - 30
30 ℔ 60 ℔ 90 ℔.
2100 3000 2700

2100 p.ℓ. ß.
3000 17 - 10 is 7800
2700 20 moest 4200 weze
7800 350 is 3600 te veel
12 1800 + 2
4200

pouseert.
60 - 40 - 20
30 60 90
1800 2400 1800

1800
2400 is 6000
1800 moest 4200 weze.
6000 is 1800 te veel.
1800 + 1

Nagels. Peper Gember.

70 — 50 — 30 — + 2 } 1 deeld.

60 — 40 — 20 — + 1

120	80	40
70	50	30
50	30	10

Antw. { 50 groot. ℔ Nagels. 30 groot. ℔ Peper. 10 groot. ℔ Gember.

20. Over een Brug gaande, betaalt men Tol, te weten, 2 te paard geven 2½ ſtuivers, en 7 te voet geven 3½ ſtuivers; den Tollenaar ontfangt van den Hr. in 't geheel 300 gulden: De vrage is, alzo altoos 2 Paarderyders 7 Voeteerders volgen, hoe veel van elks over de Brug gepaſſeert zyn?

2½
3½
— guld.
6 - 300 < 2½ } 124 guld. / 3½ } 175 guld.

2½ - 2 - 125
5 25
80

Antw. 2000 te Paard.

3½ - 7 - 175

komt 7000 te voet.

Anders.

2½ 300 guld.
3½ 20
6 - 6000
6 6
1 - 1000 < 2 } 2000 te Paard. / 7 } 7000 te Voet.

21. Vraagt gy wat de nieuwe grote Klok tot Zwol haar gewigt is? doet gy daar nog eens zo veel toe, multipliceert de uytkomſt met 8, wat komt divideert door 3, tot het Facit addeert 600, van 't Quotient ſubſtraheert 14000 ℔, als dan is haar gewigt 50600: Maar na myn giſſing weegtze 12000 ℔.

pouſeert.
x 6000
6000
12000.

pouſeert.
9000
9000
18000.

12000

12000	℔.	18000	℔.
8	50600	8	50600
96000	18600	144000	34600
32000	÷ 32000	48000	÷ 16000
600	16000 ÷ 2	600	16000 ÷ 1
32600		48600	
14000		14000	
18600		34600	

℔ 6000 — ÷ 2 } 1 deeldt
℔ 9000 — ÷ 1

18000 6000
6000

Antw. 12000 ℔ is de Klok swaar.

Anders.

1 x
1 x

2 x
8

16 x

$5\frac{1}{3}$ x + 600
14000

$5\frac{1}{3}$ x ÷ 13400 = 50600
÷ 13400

$5\frac{1}{3}$ x = 64000
3

16 x = 192000

1 x = 12000 ℔.

22. Ik geve aan een goed Vriend, op simpele Intrest, 600 guld. Kaptaal, tegen 6 per cento in 't Jaar; zal de Intrest met het Kapitaal gelyk betalen naar 't eynde van 6 Jaar: Vrage, wat zal ik dan ontfangen?

Jaar winst Jaar.
1 - 6 - 6
6

is 36 winst.

guld. gl. winst guld.
100 - 136 - 600
6

komt 816 gl. Capt. en Intressen.

23. Naar het eynde van 6 Jaar ontfang ik voor Capitaal en Intrest 816 gulden, dat ik uytgesteld hadde op zimpele Intrest, tegens 6 per cento in 't Jaar: Vrage, hoe veel is 't Capitaal dat ik uytgedaan had?

Jaar winst Jaar
1 - 6 - 6
6

is 36 winst.

Capt. w. Capt. Capt en winst.
136 - 100 - 816
6

1 6

komt 600 guld. Capt.

24. Drie

Digitized by Google

24. Drie Burgers, A, B, C, hebben in Compagnye geleid te zamen 2600 gulden, A heeft zyn geld ingeleid voor 4 maanden, B voor 6 maanden, C voor 8 maanden; deelen de Winst gelyk'lyk: Vrage, wat yder van haar ingeleid heeft?

Na winst.

4 - 24 - 6
6 - 24 - 4
8 - 24 - 3

guld.
13 - 2600
1 - 200

6 1200 gl. A
4 800 gl. B
3 600 gl. C.

25. Een Heer die huurt een Knecht, die hy in 't Jaar zal geven een zekere Somma guldens, met een Kleed van 40 gulden; na 8 maanden scheiden zy van malkander, en bevinden dat de Knecht even het Kleed verdiend heeft: Vrage, wat de Knecht boven het Kleed in 't Jaar bedongen had?

Maand. guld. Maand.
8 - 40 - 12
5
5
komt 60 guld.
sub. 40
komt 20 guld. 'er boven.

Ofte Aldus.

12 Maand.
sub. 8
Maand.
8 - 40 - 4
5
4
Antw. 20 gl. 'er boven bedongen.

26. Als men in 100 Tonnen Bier gemengt heeft $66\frac{2}{3}$ Tonnen Water, zo is 't 3 guldens Bier: Wat Bier was het dan te voren?

Tonne. guld. Tonne.
100 - 3 - $66\frac{2}{3}$
200
add. 3 guld. by.
komt 5 guld.

Ofte aldus.

Tonne Tonne.
100 100
sub. $66\frac{2}{3}$ $66\frac{2}{3}$ add.
guld.
$33\frac{1}{3}$ - 1 - $166\frac{2}{3}$
100 500
komt 5 guld. Bier.

27. Twe willen mangelen, A heeft Pekelharing, 't vat kontant 9 gulden, die stelt hy in mangeling op 12 gulden, maar wil $\frac{1}{4}$ in kontant geld hebben; B heeft Haver, die stelt in mangeling op 8 guld 't mudde, wint als dan $6\frac{2}{3}$ ten 100 boven gelyke mangeling: Vrage, wat het mudde Tarw kontant waardig is?

$6\frac{2}{3}$
100
$106\frac{2}{3}$ - 100 - 8
3
320
8 - 300
4 4
$7\frac{1}{2}$ guld.

12 - 9
$\frac{1}{4}$ 3 - 3 Contant.
9 - 6 - $7\frac{1}{2}$
3 3 15
5
komt 5 guld. Kontant.

28. Een

28. Een stuk rauw Zilver, weegt 21 mark, 5 oncen, 11 engels, 16 asen, houd in 12 mark, 7 penningen, 21 1/3 greinen fyn Zilver: Hoe veel fyn Zilver is in 't mark?

Mark. Onc. Eng. Aas. Mark. pen. Grein. Mark.
21 - 5 - 11 - 16 | 12 - 7 - 21 1/3 | 1

8 | 12 | 8 Oncen.
173 | 151 | 8
20 | 24 | 20 Engels.
3471 | 3645 | 160
32 | 40 | 32 Aas.
6958 | 145803 | 5120
10413 | 8 | 40 — 128
111088 | 1166424 | 16 — 8
16 — 6943 | 6943 — 168 |
 | 24 — |

komt 7 Penningen fyns in 't Mark.

29. Drie Heeren, Burgermeester Korver, Schepen Munter en Schepen Kattenbroek, hebben te zamen in Compagnie geleid 2600 guldens Kapitaal: Korver heeft zyn geld ingeleid voor 4 maanden, Munter voor 6 maanden, Kattenbroek voor 8 maanden; zy delen de winst gelyk'lyk: Vrage, wat deel yder van de winst toekomt, en hoe veel yder heeft ingeleid?

Ma. winst.
4 - 24 is 6
6 - 24 is 4
8 - 24 is 3

72 13 - 2600 Capt. < 6 | 1200 Korver. 4 | 800 Munter. 3 | 600 Kattenb. — komt inleg.

komt 24/72 | 1/3 | 24/72 | 1/3 | 24/72 | 1/3 winst voor yder

30. Drie Heeren, Scheepen Kloek, Schepen Kattenbroek, en Schepen Munter, maken een Gezelschap, en leggen te zamen in 3100 £ Vlaams; Kloek staat 8 maanden in 't gezelschap, en heeft van de winst 120 £, Kattenbroek 9 maanden, en heeft 150 £ van de winst, en Munter 6 maanden, en heeft van de winst 120 £: Vrage, wat elk bezonder in Compagnie geleid heeft?

Maand. winst.
8 - 120 - 15
9 - 150 - 16 2/3
6 - 120 - 20

51 2/3

£
51 2/3 . 3100
155 | 9300
3 — 31 | 60 < 15 } 900 £ K. ; 16 2/3 } 1000 £ K. ; 20 } 1200 £ M.

31. Een Wynvat hebbende 2 Kranen, kan door de eene ledig lopen in 4 uuren, door de ander in 6 uuren, als men beide de Kranen gelyk open zette, in hoe veel uuren zal het dan kunnen ledig lopen?

Digitized by Google

(12
4 - 1 - 1 } ¼ | 3
6 - 1 - 1 } ⅙ | 2

komt.

5 - 1 - 12 } 2⅖ uir.

32. Een Wynvat gemaakt van 20 Duigen, houd in 800 Potten Wyn: Hoe veel zal een ander Vat dan moeten inhouden, dat gemaakt is van 10 Duigen, van de zelfde slag?

Duig. Duig.
20 10
20 10
Pott.
400 - 800 - 100
4

komt 200 Potten.

Ofte aldus.

20 - 800 200
20 - 10
* - 10

komt 200 Potten.

33. Een wynvat gemaakt van 10 Duigen, houd in 200 Potten Wyn, een ander Vat dat 20 Duigen groot is, hoe veel Potten zyn daar in?

Duig. Duig.
10 20
10 20
Pot.
100 - 200 - 400
4

komt 800 Potten.

Ofte aldus.

Duig. 10 - 200 Pot.
Duig. 10 - 20 Duig.
Pot. * - 20 Duig.

komt 800 Potten.

34. Twe Wynvaten gemaakt, die de Duigen even lang en breed zyn, het een is van 20 Duigen, en houd 800 Potten: Van hoe veel Duigen zal 't ander Vat wezen moeten, als 't houden zal 200 Potten?

Duigen.
20
20
Pott. Pott.
800 - 400 - 200
2
2 100 √ 2

komt 10 Duigen.

Deze drie voorgaande Zommen zyn verandert, in plaats van 20 Potten hebbe ik 200 gezet, en moet ook 200 wezen, gelyk by yder uytwerking te zien is.

35. Twe Koopluiden kopen van een Huisman Boter, by de voet in 't vierkant, de een koopt 2 voet Boter in 't vierkant voor 64 gulden, de ander wil maar een voet in het vierkant hebben, tot de zelfde prys: Is de Vrage, wat hy dan voor de voet vierkant zal geven?

Lang 2 - 64 8 guld.
Hoog 2 - 1 Lang.
Breed 2 - 1 Hoog.
guld. * - 1 Breed.

komt 8 gulden.

Anders

2 1
2 1
4 1
2 1
guld.
∝ 8 - 64 - 1 ∝
8

komt 8 gulden.

36. Twee

36. Twe voet Boter in 't vierkant geleid, kost 64 gulden: Wat kost dan $\frac{1}{2}$ voet in het vierkant?

Hoog	2 - 64	1.	guld.
Lang	2 - $\frac{1}{2}$		Hoog.
Breed	2 - $\frac{1}{2}$		Lang.
guld.	* - $\frac{1}{2}$		Breed.
noem.	8 - 0		noem.

komt 1 guld. maar geen $\frac{1}{2}$ gl. of 10 stuiv.

Anders

2 — $\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{2}$ is $\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{2}$ is $\frac{1}{8}$ ∝
2
—
4
2
—
∝ 8 - 64 - $\frac{1}{8}$ ∝
8 —
8
8 —

komt 1 gulden.

37. Een Lakenkoper koopt een stuk Laken, dat breed is 2 ellen, en lang aan de eene zyde 120 ellen, de andere zyde 80 ellen, betaalt voor yder 2 ellen in 't vierkant 20 gulden: Vrage, wat beloopt dan het geheele stuk?

2 — 120
2 — 80
— —
4 — 200
2 — 2
— —
8 - 20 - 400
8 —
50
20
—

komt 1600 guld.

38. Vier Jonge Dogters in een Boomgaart komende, ontmoetende den Hovenier, die vereert haar te zamen met 486 stuks Boom-Fruiten, die zy moeten onder malkander deelen, en alzo hy de een liever hadde als de ander, begeert hy dat de waardste in zyn zin, de meeste Vruchten zal ontfangen; zeide: Daar deelt dit Present; zyn verzoek was, dat de eerste zou nemen een zeker getal, de twede $\frac{1}{4}$ des getals meerder, de derde $\frac{1}{4}$ des getals minder als de eerste, en de vierde neemt tweemaal zo veel als de derde: Vrage, hoe veel stuks Vruchten yder Dogter heeft ontfangen?

pousfeert.

1 x — $4\frac{1}{2}$ - 486 - 1 x
$1\frac{1}{4}$ — — 9 —
$\frac{3}{4}$ — 9 — 54
$1\frac{1}{2}$ — 2
— —
$4\frac{1}{2}$

komt 108 voor de 1
$\frac{1}{4}$ 27 by
—
komt 135 voor de 2
$\frac{1}{4}$ is 27 van 108
—
komt 81 voor de 3
2
—
komt 162 voor de 4

39. Een Kaaskoper koopt even veel wegende Kasen, voor de Somma van 174 gulden, bevind dat hem de 3 stuks kosten zo veel boven 4 gulden, als de 7 stuks kosten onder de 11 guldens: Vrage, hoe veel stuks Kasen de Kaaskoper heeft gekogt?

11 - 7
4 - 3
— — guld. komt
15 - 10 - 174 } 116 Kasen.

40. Ik

Digitized by Google

40. Ik besogt eens myn Beurs, en bevond dat daar in was een zeker getal enkelde stuivers, als ik $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{3}$, des getals met malkander multipliceerde, bevond ik een getal van 72000 stuivers: Vrage, zo ik myn eerst-hebbende stuivers in guldens verwisselde, hoe veel dat ze bedragen zoude?

(36
$\frac{1}{2}$ | 18
$\frac{1}{4}$ | 9
$\frac{1}{3}$ | 12

18 × 9 = 162; 162 × 12 = 1944

72000 gedeeld door 1944 → ÷ 973

36 × 36 = 1296; 1296 × 36 = ∞ 46656

(60
$\frac{1}{2}$ | 30
$\frac{1}{4}$ | 15
$\frac{1}{3}$ | 20

30 × 15 = 450; 450 × 20 = 9000

72000 gedeeld door 9000 → ÷ 875

60 × 60 = 3600; 3600 × 60 = ∞ 216000

∞ 216000 — ÷ 875
X } 98 deeld.
∞ 46656 — ÷ 973

40884000 210168000
40884000

98 - 169128000 } ∞ 1728000

∞ 1728000

komt 120 stuiv.

120
20 } 6 guld.

Anders.

$\frac{1}{2} - \frac{1}{4}x$ -- is $\frac{1}{8}$ -- x -- $\frac{1}{3}$ -- is $\frac{1}{24}$ ∞ = 72000
24

is 1 ∞ = 1|728|000
ofte 1 x = 1 2|0 stuiv.

komt 6 guld.

41. De nieuwe kleine Klok tot Velsen, weegt zwaar een zeker getal ponden, zo gy zyn swaarte divideert door 7, het komende met 3 gemultipliceert, de quotient nog door 5 deelde, en van het komende 20 substraheerde, by de rest 30 addeerde, en dan de overige ℔ halveerde, komt 35 ℔: Vrage, hoe zwaar de Klok is? ℔.

Digitized by Google

℔.
35
2
——mult.
komt 70
30 sub.
——
komt 40
20
——
komt 60

60
5
——mult.
komt 300
3——
100
7
——mult.
komt 700 ℔ de Klok zwaar.

42. De kleine Klok is zwaar een zeker getal ponden, zo gy de $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{7}$, min 325 ℔ van zyn zwaarte daar toe telde, zoude komen 1000 ℔: Vrage, hoe zwaar is de Klok dan in't gewigt?

pouseert.
1 x
$\frac{1}{2}$
$\frac{1}{4}$
$\frac{1}{7}$ ÷ 325
——
$1\frac{25}{28}$

$1\frac{25}{28}$ ÷ 325 = 1000 - 1 x
—— ÷ 325
53 ——
1325
28
——
37100
53——
komt 700 ℔ de Klok zwaar.

43. Vier Jonge Dogters worden vereert van een Tuinman met 346 stuks Peeren, waar van de eerste Dogter zal hebben een zeker getal, de twede $\frac{1}{4}$ des getals minder, de derde zo veel als de twe eerste min 20 Peeren, de vierde zo veel als de eerste min 30 Peeren: Vrage, hoe veel Peeren yder Dogter ontfangt?

1 x
$\frac{3}{4}$
$1\frac{3}{4}$ ÷ 20
1 ÷ 30
——
$4\frac{1}{2}$ ÷ 50

$4\frac{1}{2}$ ÷ 50 = 346 - 1 x
—— ÷ 50
9 ——
396
2
——
9 - 792 ≻ 88

komt { 88 de eerste. 66 de twede. 134 de derde. 50 de vierde. }

44. In een Wyn vat, daar in 12 Ankers Wyn zyn, worden gesteken 3 kranen, wanneer men de grootste losdrait, zo loopt in een uur al de Wyn uyt, drait men de middelste los, zo werd de Ton ledig in twe uuren, de laatste omdrayende, zo ledigt het Wyn vat in drie stonden: Nu vraag ik, indien men alle 3 kranen gelyk open dede, in hoe veel tyds 't Vat ledig lopen zoude?

(6
1 - 1 - 1 | 1 | 6
2 - 1 - 1 | $\frac{1}{2}$ | 3
3 - 1 - 1 | $\frac{1}{3}$ | 2
—— uir
11 - 1 - 6 ≻ komt $\frac{6}{11}$ uir.

45. Een Fontein heeft 4 Kranen, als A, B, C, D, daar onder staat een Bak, welke vol word door A in 6 uiren, door B in 8 uiren, door C in 10 uiren, en door D in 12 uiren; de zelve Bak heeft vier gaten, als E, F, G, H, en kan ledig worden door E in 6 uiren, door F in 5 uiren, door G in 4 uir, en door H in 3 uiren; dat nu de zelve Bak vol Water ware, en men liet door de Kranen daar in, en door de gaten daar uyt gelykelyk lopen: In hoe veel uiren de Bak zoude ledig worden?

(120
A. 6 - 1 - 1 | $\frac{1}{6}$ | 20
B. 8 - 1 - 1 | $\frac{1}{8}$ | 15
C. 10 - 1 - 1 | $\frac{1}{10}$ | 12
D. 12 - 1 - 1 | $\frac{1}{12}$ | 10
—— uir. komt
57 - 1 - 120 ≻ $2\frac{2}{19}$ uir vol.

(60
E. 6 - 1 - 1 | $\frac{1}{6}$ | 10
F. 5 - 1 - 1 | $\frac{1}{5}$ | 12
G. 4 - 1 - 1 | $\frac{1}{4}$ | 15
H. 3 - 1 - 1 | $\frac{1}{3}$ | 20
—— uir. komt
57 - 1 - 60 ≻ $1\frac{1}{19}$ uir ledig.

Digitized by Google

$$\begin{array}{l} \text{ledig } 1\tfrac{4}{15} - 1 - 1 \} \tfrac{19}{20} \mid 38 \quad (40 \\ \text{vol } 2\tfrac{3}{15} - 1 - 1 \} \tfrac{19}{40} \mid 19 \end{array}$$

19 - 1 - 40 } $2\tfrac{2}{19}$ uir.

Menuiten.
een uir heeft 60   2 uir.

2

~~19~~ - ~~120~~ } 6 Menuiten.
(6

60

~~19~~ - ~~360~~ } $18\tfrac{18}{19}$ Zekunden.
(18

46. Een Heer heeft des Jaars inkomst 600 gulden: hoe veel zal hy alle Weken verteren, om 150 gulden over te houden?

guld.
600
sub. 150 af

Week. ——— Week.
~~52~~ - 450 - 1
~~2~~ ——— ———
26   ~~225~~
~~26~~ ———
komt $8\tfrac{17}{26}$

ofte { 8 gl. / 13 stuiv. / $1\tfrac{3}{13}$ pen

47. Een Wynkoper heeft een vat Wyn, houdende 500 mengelen, daar uyt tapt hy 50 mengelen, en vult het wederom met Water, en alzo doet hy tot vyf malen toe, dat hy te elkens 50 mengelen daar uyt tapt, en vult het wederom met Water? Vrage, hoe veel Wyn daar nog ten laatsten in't vat is, en ook hoe veel Water?

komt

500 - 450 - 450 } 405
450 - 405 - 405 } $364\tfrac{1}{2}$
405 - $364\tfrac{1}{2}$ - $364\tfrac{1}{2}$ } $328\tfrac{1}{20}$
$364\tfrac{1}{2}$ - $328\tfrac{1}{20}$ - $328\tfrac{1}{20}$ } $295\tfrac{49}{200}$ kan Wyn.

Kannen Wyn 500 geweest.
Antw. { Kannen Wyn $295\tfrac{49}{200}$ af
{ en Kannen ——— $204\tfrac{151}{200}$ Water.

Anders.

500
$\tfrac{1}{10}$ 50 af
———
450
$\tfrac{1}{10}$ 45 af.
———
405
$\tfrac{1}{10}$ $40\tfrac{1}{2}$ af
———
$364\tfrac{1}{2}$
$\tfrac{1}{10}$ $36\tfrac{9}{20}$ af
———
$328\tfrac{1}{20}$
$\tfrac{1}{10}$ $32\tfrac{161}{200}$ af.
———
komt $295\tfrac{49}{200}$ kan Wyn.
——— sub van boven.
komt $204\tfrac{151}{200}$ kan Water.

48. Een Waard heeft een Vat Wyn, daar in zyn 180 kannen Wyn, waar toe hy mengt 20 kannen Water, en tapt 'er 50 kannen gemengt af, en doet 'er 25 kannen Water op nieuws by, en tapt daar wederom uyt 55 kanne, doet 'er dan 20 kannen Water wederom by, ten derden maal tapt hy daar uyt $17\tfrac{1}{2}$ kan: Vrage, hoe veel Wyn en Water ten laatsten in 't Vat bevonden wort?

Water en Wyn.

180   200
Water 20   50
——— Water. ———
en Wyn 200 - 20 - 150 } 15 kannen Water.

Water

Water en Wyn 150 15 175
by Water 25 25 55 sub.
komt
175 - 40 - 120 } $27\frac{3}{7}$ kan Water.

Water en Wyn 120 $27\frac{3}{7}$ - 140
Water by 20 20 $17\frac{1}{2}$ sub.
komt
140 - $47\frac{3}{7}$ - $122\frac{1}{2}$ } $41\frac{1}{2}$ kan Water.

te zamen $122\frac{1}{2}$ kan Water en Wyn.
Antw. { $41\frac{1}{2}$ kan Water af
81 kan Wyn.

49. Een is schuldig van eenige Morgen Land, te betalen $1228\frac{1}{4}$ gulden over drie Jaren: Vrage, hoe veel die contant waardig zyn, als men de Intrest Rabatteert tegens de penning 16, te rekenen Intrest op Intrest?

komt
17 - 16 - $1228\frac{1}{4}$ } 1156 guld.
17 - 16 - 1156 } 1088 guld.
17 - 16 - 1088
17
64
16

komt 1024 guld. Contant.

50. Een onnozel Schaapken staande tusschen een grimmige Leeuw, tusschen hongerigen Wolf, en een gierigen Hond, om gegeten te worden: De Hond zegt, in 5 uiren wil ik 't alleen opsnappen, de Wolf zegt, in 3 uiren wil ik 't vernielen, de Leeuw zegt, in een uir zal ik 't verscheuren: De vrage is, of 't die wrede beesten 't bedroefde Schaapjen gelykelyk bestormen, in hoe korten tydt zy dat opgeslokt zouden hebben?

(15
Wolf 3 - 1 - 1 } $\frac{1}{3}$ | 5
Hond 5 - 1 - 1 } $\frac{1}{5}$ | 3
Leeuw 1 - 1 - 1 } 1 | 15
uir. komt
23 - 1 - 15 } $\frac{15}{23}$ uir.

51. Item, 3 Meulens malen, de eerste maalt in 2 uiren 3 Muddens Rog, de twede in 3 uiren 5 Mudden, de derde in 5 uiren 7 Mudden: De vrage is, in hoe veel uiren zullen ze gelykelyk af malen 36 mudden Rogge?

uir. mud. uir. (30
2 - 3 - 1 } $1\frac{1}{2}$ | 15
3 - 5 - 1 } $1\frac{2}{3}$ | 20
5 - 7 - 1 } $1\frac{2}{5}$ | 12
uir mud. komt
mud $4\frac{17}{30}$ - 1 - 36 } $7\frac{121}{137}$ uir.

Nota: Den Autheur zegt van $23\frac{89}{137}$ uir de 36 Mudde, en $7\frac{125}{137}$ uir de 12 Mudde, dat na myn dunken abuis is, gelyk by deze uitwerkinge geblykt: Want de eerste maalt in een uir $1\frac{1}{2}$ Mudde, de twede maalt in een uir $1\frac{2}{3}$ Mudde, de derde maalt in een uir $1\frac{2}{5}$ Mudde, dat maakt te zamen $4\frac{17}{30}$ Mudde, die zy in een uir kunnen malen, als zy gelykelyk malen, maar niet in 3 uir, het welk faut is.

52. Cornelis Born, onze Schout, zeide eens tot myn, de Balk die midden in de Kerk is, leid van de Sarken of Vloer 60 voeten hoog, en van dezelve is een Touw gespannen tot aan de Kerk-deur, lang 75 voet: Rekent nu eens, hoe lang dat de Kerk is? En ik antwoorde, dan is de Kerk 90 voet lang, of het rekenen is myn vergeten.

Digitized by Google

AB 60
60

□ 3600

AC 75
75

□ 5625
□ 3600 af

2025 √ȝ

4 |
20 | 25

komt 4 5 Voet de eene helfte.
of de lengte BC.

45
2

komt 90 Voet de Kerk lang.

53. Anno 1689 Vraagde myn Zoon, Pieter de Groot, hoe oud hy al was; ik antwoorde UE. ouderdom gequadrateert, het quotient door 2 gedeelt, komt dan $6\frac{1}{8}$: Vrage, hoe oud hy was?

Jaar.
$6\frac{1}{8}$
2

$12\frac{1}{4}$

$12\frac{1}{4}$

√ȝ 49 - 7 }
√ȝ 4 - 2 } $3\frac{1}{2}$ Ja.

Anders.

1 x
1 x

1 ȝ
2
$\frac{1}{2}$ ȝ = $6\frac{1}{8}$

4 ȝ = 49

2 x = 7
2
1 x = $3\frac{1}{2}$ Jaar.

54. Myn Broeder, Mr. Warnaar de Groot, vraagde myn eens, hoe oud ik al was; ik antwoorde, Broeder $2\frac{1}{2}$ Jaar ouder als gy zyt, en als ik uw Jaren, met myn Jaren, te zamen multipliceer, komt 1700 Jaren, rekent nu eens Broeder hoe oud dat wy nu beide bezonder zyn? Hy antwoorde, dan bent gy $42\frac{1}{2}$ Jaar oud, en ik 40 Jaar, daar ik zeer van verwondert waar.

1 x + $2\frac{1}{2}$ voor de eerste.
1 x . . . voor de twede.

1 ȝ + $2\frac{1}{2}$ = 1700 - 1 x
$\frac{1}{2}$
$1\frac{1}{4}$ $1\frac{9}{16}$
$1\frac{1}{4}$ $1701\frac{9}{16}$

□ $1\frac{9}{16}$ √ 27225 - 161 } $41\frac{1}{4}$ Jaar
√ȝ 16 - 4 } $1\frac{1}{4}$ by en af.

Antw. { $42\frac{1}{2}$ de 1
{ 40 de 2

Nog anders.

1 | 00 overschot.
√ȝ 17 | 00
100 } $2\frac{1}{2}$ Jaar.
4 0
00 } 40 Jaar by.
10 |

komt $42\frac{1}{2}$ Jaar de een en 40 de ander.

55. Twe, A en B, hebben een gezelschap gemaakt, en hebben te zamen gewonnen 413 gulden; A heeft ingelegt 800 gulden, en ontfangt 168 gulden van de winst, en B de rest, en heeft 1000 gulden ingelegt; zy hebben zo lang in Compagnie gestaan, zo dat men haar tyd te zamen addeerden, zal bedrage 13 maanden: Vrage, na yder zyn tyd bezonder?

A B.

Digitized by Google

A B winst.
A 413
168

B 245

(8 (200
A $\frac{168}{800}$ | $\frac{21}{100}$ | 42
B $\frac{245}{1000}$ | $\frac{49}{200}$ | 49
8)
91 - 13 Maand.
7 - 1

42 } 6 A. Maand.
49 } 7 B.

Anders.

413
168 x

245 x

A 800 - 1 x —— 800 x
A 1000 - 13 ÷ 1 x - 13000 ÷ 1000 x

168 - 800 x - 245
800

$$\frac{196000}{168}x = 13000 \div 1000x$$

196000 x = 218400 ÷ 168000 x
168000 x

364000 x = 2184000
364
1 x = 6 Maand.
13 ÷ 1 x = 7 Maand.

56. Item, een Koopman heeft een stuk Linnen, daar van hy de elle wil geven voor 41½ stuivers, op 8 maanden dag, dan wint hy 16 ten 100 in 't Jaar: Vrage, hoe duur hy het zelve Linnen de elle zal verkopen, op 24 maanden dag, om even veel te winnen als voren?

Maand. winst Maand.
12 - 16 - 8

komt 10⅔ winst.
100

110⅔ - 100 - 41½
332 50 83
83 4 25 1
2 3
2 - 75 } 37½ Contant.

Contant en winst 41½
sub. Contant 37½ af

komt in 8 Maand. 4 winst.

Maand. winst Maand.
8 - 4 - 24
3 3

komt 12 winst.
add. 37½ Contant.
en 4 winst by.

Antw. 53½ st. moet hy de el op 24 Maand. verkopen.

57. Een

57. Een fyn Laken kost de elle 10 guld dat verkoopt men de elle voor 12 gulden te betalen de helft over 24 maanden: Vrage, op wat tyd de ander helft moet betaalt worden, als men wint 20 ten 100 in 't Jaar?

gl. verkogt. Maand winst Maand.
12 12 - 20 - 24
½ 2
6 40
Rest. 6 Cap. w. Cap. w. 140 - 100 - 6 Cap. w.
sub. 5⅚ Contant 7 5
Rest ⅚ winst. 6
op de 5⅚ Captaal. 10 Cont.
1 . 30 (2 4⅚ sub.
Rest 5⅚ Cont.
Capt. 100 Ma 5⅚ Capt.
winst. 20 12 ⅚ winst
4
komt 3 Maand.

58. Een ander heeft eenige vaten Honing, die hy verkoopt voor 12 gulden 't 100 lb, te betalen de helft over 3 maanden, de ander helft over 24 maanden, zo wint hy 20 ten hondert in 't Jaar: Vrage, hoe veel men 't hondert contant zal verkopen, als men de Intrest op elke paye bezonder rabatteert, tegen zo veel ten hondert als hy gewonnen heeft?

Ma. wi. Ma. Ma. wi. Maand.
12 - 20 - 24 12 - 20 - 3
komt 40 winst. 5 is 5 12(½
100 12(½
140 - 100 - 6 105 - 100 - 6
komt 4⅚ Contant. komt 5⅚ Contant.
add. 5⅚
komt 10 gl. zal men 't Cont. verkope.

59. Drie Personen, als A, B, C, hebben elk een zekere zomma guldens by haar; als A zyn geld met By zyn geld gemultipliceert is, komt 600, als B zyn geld met C zyn geld multipliceert, komt 1200, C met A 800: Nu is de vrage, hoe veel yder heeft?

BC. CA. AB. CA. BC. AB.
1200 - 800 - 600 800 - 1200 - 600
2 2 8
4|00 √. 150
komt 2 0 A. 6
√ 9|00
komt 3 0 B.
AB. CA. BC
600 - 800 - 1200
2 2
√ 16|00
komt 4 0 C. guld.

60. Een Koopman is schuldig te betalen, op den 28 October, 420 gulden, daar af betaalt hy den 27 September 150 gulden, en den 11 October daar aan volgende 69 gulden: Vrage, nu hy twe partyen gelds voor de tyd betaalt heeft, hoe lang mag hy dan de rest in 't geheel gebruiken zonder yemands schade?

Captaal	Dagen	Capt.	
420	58	24360	Septem. 30 dag. Octob 28 dag. komt 58 dag.
150	27	4050	
69	41	2829	
sub. 219 van boven.		6879	
201		17481 (195	komt 86⅔ | 5⅚ dagen.

61. Een Jongeling heeft eenige Peeren in een Hof geplukt, vereert die aan drie Jonge dogters, geeft aan de eerste 't ½ van alle zyn Peeren,

Digitized by Google

Peeren, ✠ 3 Peeren, aan de twede geeft hy de ½ van de rest ÷ 4 Peeren, ende de derde of laatste geeft hy het ⅙ van alle die hy doen nog hadde ✠ 25 Peeren, behoud 'er nog 7 voor hem zelven: Vrage, hoe veel Peeren hy heeft geplukt, en hoe veel yder vereert is? Antw. A 28. B 32. C 33. rest 7.

stellende voor 't getal 1 x

1 x — Antw. 100 pr gep

¼ ✠ 3 af — A ¼ ✠ 3 28 pr.
Rest ¾ ÷ 3 B ½ ÷ 4 32 pr.
½ ÷ 4 af — C ⅙ ✠ 25 33 pr.
Rest ⅜ ÷ 2½ Rest 7 peren.
⅙ daar af — — 100
Rest $\frac{15}{48}$ ÷ ½ = 7
4 — ÷ ½
20 — 7½ — 15
3 — 5
20

Antw. 100 Peren geplukt.
Geeft nu yder zyn deel na de vrage, komt als boven.

62. De grote Klok en kleine Klok tot Velsen, zyn niet even zwaar, haar differentie is 500 ℔, als men haar zwaarte te zamen met malkander multipliceerde, komt 840000 ℔: Vrage, hoe zwaar de Klokken zyn?

1 x ✠ 500 de grote Klok.
1 x . . . de kleine Klok.

1 ʒ ✠ 500 = 840000 ℔. 950
½ — 62500 250 by en af
250 —
250 902500 √ ʒ 1200 ℔.
— 700 ℔.
62500 9 5 0

Antw. de grote 1200 ℔, de kleine 700 ℔.

63. Den omtrek van Mastenbroek houd ik te wezen vyf grote uiren gaans, en den omgang der Stad Swol agt ik ¾ uiren gaans te wezen: De vrage is, hoe menigmaal den Swolschen ommegang in den Mastenbroekfen omtrek begrepen zoude mogen worden?

Swol lang.	¼ - 1	Swolse omtrek.
Swol breed.	¾ - 5	Mastenbr lang.
Mastenbrr. omtr	* - 5	Mastenbr. breed.
noemer	0 - 16	noemer.

9 —— 400

Antw. 44⁴⁄₉ maal.

64. Een Vloer lang 50, en breed 20 voeten, wort beleid met Steenen, die ¾ voet lang, en ¾ voet breed is: Vrage, hoe veel Steenen tot de Vloer van noden zyn?

Lang	¾ - 1	Steen.
Breed	¾ - 50	Lang.
Steen	* - 20	Breed.
noem.	0 - 16	noemer.

9 —— 16000

Antw. 1777⁷⁄₉ Seenen.

65. Item, een Makelaar verzoekt voor zyn Meester een zekere zomma op Intrest, voor 2 jaren, tegen 10 ten 100 's jaars, om te betalen Intrest van Intrest, B zegt hem de minste partye die ik te beleggen hebbe, zoude zo veel bedragen, dat wanneer men de eerste winninge door de twede multipliceerde, en tot dat product addeerde de partye die ik op Intrest geven wil, de Somma 7840 £ belopen zoude: Vrage, hoe veel B op Intrest geven wil?

x
— mult.
100 - 10 - x | 10
x | 11 x
100 - 10 - x — | — met
10 | 100

11 xx

1000 - ✠ x = 7840
11 xx ✠ 1000 = 7840000

$11\,xx + 1000\,x = 7840000$ (all struck through)

11 ———————

$1\,xx + 90\frac{10}{11}\,x = 712727\frac{3}{11}$

$\frac{1}{2}$ ——— $2066\frac{14}{121}$

$45\frac{5}{11}$

$45\frac{5}{11}$ ——— $714793\frac{47}{121}$

□ $2066\frac{14}{121}$ 86|49|00|00

√ 1|21 9 3 0 0

1 1 11 ———

$845\frac{5}{11}$

sub. $\frac{1}{2}\,x$ . . $45\frac{5}{11}$

komt $x = 800$ £

66. Den Heere Prince van Orangien, leggende in den Jare 1629 voor 's Hertogen Bos, wil een Myne beklimmen, en verordineert twe Kapiteins, om met haar Compagnyen de voorstorm te doen, gevende yder van de Kapiteinen een hand vol Ducaten; zeggende, houd daar, deelt die uyt aan uw overgebleven Soldaten, als de Storm gedaan is: De eene Kapitein ontving 2 Ducaten meer als de ander, en doen de Storm volbragt was, ontfing yder Soldaat een Ducaat, als men de Ducaten van beide de Kapiteins met malkander multipliceerde, en het product door drie deelden, komt 1240: Vrage, hoe veel Man yder Kapitein naar den Storm nog over gehouden hadden?

Kaptein 1 + 2 1240

Kaptein 1 0 3

√ ʒ 1 + 2 = 3720

$\frac{1}{2}$— √ ʒ 1 by

1 ——

1 37|21 ʒ √

— ——

√ ʒ 1 6 1

61 1 by

1 af ——

—— en 62 de ander.

60 de eene.

Ik wensch dees' Cyff'ring bequaam,
Te wegen yder aangenaam;
En is 'er yets, dat niet en zouw,
'k Bid, keert het in de beste vouw.

Mr. W. BARTJENS.

T O E G I F T,

Aan de Liefhebbers geschonken.

Arithmetische Progressie,

Leert heel konstig eenige Getallen, op- of af-tellen, zonder behulp van de gemeine Additie.

EEn Arithmetische Progressie is: Als men de getallen vervolgens op- of af-telt, dat met gelyke vermeerdering of vermindering opgaat of nederwaarts loopt, aldus: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9; of 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20; Anders 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, deze tellen opwaarts, met 1; of met 2 voorgaande; andere nedergaande, als: 36, 30, 24, 18, 12, 6, &c. Hier noteert men met welk getal die beginnen, en wat het laatste getal is, ook wat de helft is van de getallen.

1. Daar

Digitized by Google

Exempelen of Voorbeelden.

1. Daar is een Progressie van 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10; Zegt myn, hoe veel die bedraagt in eener Somma?

't Eerste en 't laatste getal geaddeert, wat komt multipliceert met de ½ der getallen.	1 10 — 11 5 — komt 55	Albier is 1 den op-gang of exces.

2. Progresseert 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, in een Somma: en zegt, hoe veel die te zamen zyn?

eerste 2
laatste 20
—
22
mult. 5
—
komt 110

ofte
eerste laatste.
2 - 20
½ ——
1 - 10
1
—— add.
11
de getal. zyn 10
—
komt 110

3. Item, 9 getallen, als: 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17: Hoe veel zyn die in een Somma?

eerste 1
laatste 17
—
18
de ½ 4½
—
komt 81

Ofte aldus.
1 - 17
½ ——
½ - 8½
½
—
9
de getallen 9
—
komt 81

4. Item, 7 getallen, als: 5, 10, 15, 20, 25, 30, 35: Hoe veel bedragen die?

het eerste 5
het laatste 35
—
40
de ½ der getallen 3½ mult.
—
120
20
—
komt 140

5. Item, 6 getallen, als: 36, 30, 24, 18, 12, 6: Hoe veel zyn die?

't eerste 36
't laatste 6
—
42
de ½ der getallen 3 mult.
—
komt 126

6. Item, hoe veel is een Progressie van 20 getallen, beginnende van 1, opgaande met 7, en eindigende met 134: Vrage, wat die bedragen?

't eerste 1
't laatste 134
—
135
de ½ der getallen. 10 mult.
—
komt 1350

7. Merkt, eener heeft 20 getallen, begint van 1, gaat op met 7: Vrage, wat het laatste getal is?

20 7 — 140 6 — 134	7 1 — 6	1	Multipliceert 20, het getal der getallen met 7 den opgang, substraheert 't begin van den opgang, het quotient trekt van 140, rest voor het laatste getal 134.

8. Item, ymand heeft 20 getallen, beginnende

Digitized by Google

nende met 1, en eindigt met 134: Vrage, hoe veel den exces of opgang is?

20 134 | Subtraheert een van 't
1 1 | getal der getallen, zo
— — | mede van 't laatste ge
19 (0 133 | tal, en divideert dat
133 }7 | door of met de eerste
19 } | reste.

9. Item, 20 getallen begint met een zeker getal, en eindigt met 134: Vrage, wat getal het is, daar het mede begint en voort telt?

20 | Trekt 1 van 't getal der
1 (1 | tallen, met de rest di
— 134 }7-1 | videert het laatste getal,
19 19 } | wat komt is 't optellende, en 't overschot het begin der Progressie.

10. Item, een Progressie beloopt 1350, en gaat op met 7: Vrage, hoe veel getallen dat 'er in zyn?

1350 2 | (24 $\frac{4}{7}$ 24 $\frac{4}{7}$ oversch.
1350 2 | 85 19
— — — —
2700 1 9 5 $\frac{4}{7}$ halv.
7 — $\frac{1}{2}$ —
V 7 385 $\frac{5}{7}$ 2 $\frac{6}{7}$
7 mult.
—
komt 20 getallen.

11. Daar is een natuirlyke Progressie, heeft 10 getallen, begint met 2, gaat op met 2, zegt my wat het laatste getal is?

getallen opgang begin.
10 - 2 - 2
2 2
— —
20 0
0 af
—
komt 20.

12. Item, een ander heeft 12 getallen, begint met 1, gaat op met 1, zegt my wat 't laatste getal is?

12 - 1 - 1
1 - 1 af.
— —
12 0
0 af
—
komt 12 't laatste getal.

13. Een Progressie die voort gaat met 2, 't grootste getal is 17, 't getal der getallen is 9, zegt my het eerste getal?

9 17
sub. 1 16 sub.
— —
8 komt 1 't eerste getal.
mult. 2
—
16

14. Wanneer een Progressie zyn eerste getal heeft 5, en 't laatste is 35, in alles doet het 140, zegt my 't getal der getallen?

35 't laatste. (2
5 't eerste. 140 } 3 $\frac{1}{2}$ dit is $\frac{1}{2}$ getal.
— 40 } 3 $\frac{1}{2}$
40 —
komt 7 't getal.

15. Een Progressie van 10 getallen, beginnende met 1, en eindigende met 55, zegt my wat den opgang van dien is?

getallen laatste getallen.
10 - 55
begin. 1 - 1 af
— —
9 54
6 —
komt 6 de opgang.

16. Een ontfangt alle uiren tot 12 na den anderen vervolgende, zeker geld: Te weten, den eersten klokslag 1 duyt, de twede 2 duyten, en de derde 3 duyten, en zo voort

ton

Digitized by Google

tot de laatste uire toe: Vrage, hoe veel gelds hy ontfangen heeft?

de eerste uir 1 duyt.
de laatste uir 12 duiten.

13
de ½ is 6

78 duiten.
8
komt 9¾ stuivers.

17. Een ronde Tooren is met Leyen bedekt, en in de onderste Cirkel leggen 480 Leyen, in de bovenste Cirkel 64 Leyen, en daar zyn 150 Cirkels aan de Tooren: Vrage, hoe veel Leyen leggen 'er dan op den gantsche Tooren?

onderste Cirkel 480 } Leyen
bovenste Cirkel 64 }

544
de ½ der Cirkels 75

komt 40800 Leyen.

18. Een Jonkers Knegt komende by een Bakker, om te kopen 18 Wittebroden, het stuk tot 1½ stuiver, handelende met hem, 't eerste Brood voor een penning te betalen, 't twede voor 3 penningen, het derde voor 5 penningen, en zo voort elk Brood 2 penningen meer: Vrage, wie van beide profyt gedaan heeft, en hoe veel?

Zoekt eerst het laatste getal: Aldus.

Broden opgang eerste getal.
18 - 2 - 1
2 . 1

36 1
1 af

komt 35 het laatste getal.

't eerste Brood 1 } penning.
't laatste Brood 35 }

36
de ½ is 9 Broden.

komt
18 - 324 } 20 stuiv. 4 pen.
(4

18 witte Broten.
1½ stuiv. het stuk.

27 stuiv. die hy geven moest.
20¼ stuiv. die hy gaf.
sub
komt 6¾ stuiv. die hy profyt dede.

19 Twe speelen Vastelavond spel, met een mande daar in 60 Torven, leggende elke Torve een schrede van den anderen, en stellen de mande een schrede van de eerste Torve: Vrage, hoe veel schreden den eenen doen zal, brengende elk gang een Torve in de mande, en stooten met beide de voeten daar tegen, eer den ander een weg lopen zal?

Nota: De eerste heeft 2 schreden, en de laatste Torve 120 schreden.

de eerste 2 } Schreden.
de laatste 120 }

122
de ½ 30

komt 3660 Schreden.

20. Een Heer heeft twe Dagloonders, de een geeft hy des daags 8 stuivers, eenige dagen durende, den anderen geeft hy den eersten dag 1 stuiver, den tweden 2 stuiv., den derden 3 stuiv., en zo voort: De vrage is, in hoe veel dagen die beide even veel guldens zullen gewonnen hebben?

Nota: 8 Is het middel getal.

Digitized by Google

8
2
16
1
komt 15 dagen.

Proeve.
15
1
16
$7\frac{1}{2}$ mult.
12|0
6 guld.

21. C koopt eenige ellen Laken, de eerste elle voor 2 gulden, de twede voor 4 gulden, de derde voor 6 gulden, vermeerderende t'elkens yder elle met 2 gulden, willende in 't geheel besteden 72 gulden: Hoe veel ellen zal hy voor zyn geld hebben?

elle		guld.
1	-	2
1	-	4
1	-	6
1	-	8
1	-	10
1	-	12
1	-	14
1	-	16
8	-	72

Ofte aldus.

72 gl.
72
add.
144
2
72

(8
√ 2 44
8
64 |

8
8
0

komt 8 ellen.

Anders.

1 x ÷ 1
(2
2 x ÷ 2
+ 4
2 x + 2
2
1 x + 1
(1 x
1 z + 1 x = 72

1 z + 1 x = 72
$\frac{1}{2}$
$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$ is . $\frac{1}{4}$ √ by 72
is $72\frac{1}{4}$
2|89
√ 4
2
17
2
$8\frac{1}{2}$
$\frac{1}{2}$ af
komt 8 ellen.

Gemeinen Regel, om de getallen eener Geometrische Progressie te adderen.

Men multipliceert het laatste getal met het getal daar mede een Progressie vermeerdert word, van het product substraheert het eerste getal; de rest gedivideert in het Exces (min een) het komende is de Somma aller getallen.

Exempel.

1. Ik hebbe te adderen deze ondergeschreven Progressie 2, 4, 8, 16, 32, 64, 128, 256, 512. Alhier is te considereren het eerste getal 2, en het voorttellende 2. En het laatste getal.

addeert.
512 't laatste getal.
2 mult. met exces.
1024
2 sub. 't eerste getal.
1022 divid. door exces of
1 opgang min 1.
komt 1022

2. Addeert 3, 9, 27, 81, 243?

243 laatste getal.
3 mult. met opgang.

729
3 sub. het eerste getal.

726
2
komt 336 te zamen.

3. Addeert 3, 12, 48, 192, 768, 3072, 12288, 49152?

49152 laatste getal.
4 de opgang.

196608
3

196605
3 divid. door exces min 1
komt 65535 de Somma.

4. Men wil een Paard verkopen, by voeten, staart, en ooren, betalende de eerste voet 5 penningen, de twede 5 maal zo veel, de derde wederom 5 maal zo veel als de twede, en zo voort tot de ooren toe: Vrage, wat voor 't Paard te betalen is?

5 eerste voet.
5

25 twede voet.
5

125 derde voet.
5

625 vierde voet.
5

3125 eerste oor.
5

15625 twede oor.
5

78125 de staart.
mult. met 5 de opgang.

390625
5 eerste getal af.

390620
de opgang 4
min 1 komt 97655 penningen.
16 (7
en 6103 stuiv.

komt 305 guld. 3 stuiv. 7 pen.

Eer men komt tot uyttrekkinge der Wortelen, zullen wy voor af laten gaan de Tafel van de Genituuren, die men nodig moet weten, om de Wortelen of Radixen te trekken; als gy onder kund zien, in deze volgende Tafel.

Tafel wat Genetuuren men Gebruiken moet.

neemt tot		
2√ ȝ	2	of kwadraat.
3√ cc	3-3	of Cubo.
4√ ȝȝ	4-6-4	Zins de Zins.
5√ ß	5-10-10-5	Radix Zorzolydum.
6√ ȝ cc	6-15-20-15-6	Zins de Cubo.
7√ B ß	7-21-35-35-21-7	B Zorzolydum.
8√ ȝȝȝ	8-28-56-70-56-28-8	Zins zins de zins.
9√ cc cc	9-36-84-126-126-84-36-9	Cubus de Cubo.
10√ ȝ ß	10-45-120-210-252-210-120-45-10	Zins zorzolydum.
11√ C ß	11-55-165-330-462-462-330-165-55-11	C Zorzolydum.
12√ ȝȝ cc	12-66-220-495-792-924-792-495-220-66-12	Zins zins de Cubo.

Digitized by Google

Nu om zodanige Genituuren te maken, doet men als volgt.

11 √
11 √
———
²√ ʒ . . 1 2 1
11 ×
———
³√ ∝ . 1-3-3-1
11 ×
———
⁴√ ʒʒ . 1-4-6-4-1
11 ×
———
⁵√ ß . 1-5-10-10-5-1
11 ×
———
⁶√ ʒ∝ 1-6-15-20-15-6-1

Doet zo voort, zo lang als 't uw belieft.

Van den Quadraat of vierkanten Wortel.

EEn Quadraat getal en is anders niet dan een vlak vierkant getal, welk met of in zich zelfs gemultipliceert zynde, een vierhoeks getal geeft. Als by voorbeeld: Ymant wil een Plaats (die recht vierkant is) beleggen met 100 vierkante Stenen: De vrage is, hoe veel Stenen in een van de 4 zyden leggen zullen? Antw. 10 Stenen. Want 10 in zig of met zig zelver gemultipliceert, komt 100 quadraatgetal, over zulks is 10 de Wortel; zo men dan wilde extraheren of trekken √ ʒ, dat is Radix-sensus ofte Quadraat uyt 294849, zo begint van de regterhand, en scheid met kleine trekjes twe en twe letteren van den anderen aldus: 29|48|49, want 2 letteren zyn genoeg tot het eental-lig Quadraat, extraheert dan en zoekt den grootsten Radix uyt het eerste lid 29, komt 5, zet die in de midden tot uw eerste letter in 't facit, en zegt: 5 maal 5 is 25, die trekt van 29, rest 4 die zet boven 9 aldus:

4 29	48	49
5		
25		

Wyders multipliceert den gevonden Radix 5, met de Genituur 2, komt 10 tot uw divideer-letter, stelt de 0 onder de eerste letter des tweden lids, en de een onder de rest des eersten lids, en zegt: Hoe veel maal 10 in 448, komt 4 maal, zet die midden in 't facit, en die in zyn zelver gemultipliceert, en dan de 10 met de 4 nog gemultipliceert, komt dan te zamen 416, trekt die van 448 af, rest 32 aldus:

√ 4 29	32 48	49
5	4	
25 1	0	

Het gevonden getal 54 met uw Genituur 2 gemultipliceert, komt 108 tot uw divideer-letter, stelt de agterste letter 8 onder het laatste geld, en 10 onder 32, de rest van 't 2 lidt, en zegt: Hoe veel maal 108 in 3242? komt 3 maal; zegt dan, 3 maal 3 is 9, en dit is uw agterste letter, en dan nog 3 maal 108 is te zamen 3249, dit afgetrokken van uw reste, komt 0, aldus doende, bevind men dat 543 is de Radix van 294849, en gy moet altyd zo veel letteren aan uw facit soeken te krygen, als'er gescheide leden affnydinge zyn, als gy hier onder kond zien.

4 29	32 48	49
komt 5	4	3
25 1	00 1	8

Eucli-

Euclides in zyn twede Boek, de vierde Propositie, zegt hier van aldus:

Zo een regte Linie na gevallen het zy, gelyke of ongelyke stukken gedeelt werd, is 't Quadraat van de Linie even zo groot, als de Quadraten van de Stukken met de regthoekige Figuren van de zelve stukken sloten.

1. Hoe veel is den Radix-quadraat, of vierkanten Wortel uyt 484? komt 22.

4 | 84
komt 2 2
4 | 4

2. De Radix-quadraat uyt 1296? komt 36.

3
12 | 96
komt 3 6
9 | 6

3. Hoe veel is √ ȝ van 576? komt 24.

1
5 | 76
komt 2 4
4 | 4

4. Item, de Radix √ ȝ uyt 3136? is 56.

6
31 | 36
komt 5 6
25 | 6
1

5. Item, hoe veel is de √ ȝ uyt 2304? komt 48.

1
23 | 04
komt 4 8
16 | 8

6. Hoe veel is √ ȝ uyt 9801? komt 99.

17
98 | 01
komt 9 9
81 | 9
1

7. Hoe veel is √ ȝ uyt 7744? komt 88.

13
77 | 44
komt 8 8
64 | 6
1

8. De Radix-quadraat uyt 2500? is 50.

25 | 00
komt 5 0
25 |

9. De √ ȝ uyt 294849? komt 543.

4 | 32
29 | 48 | 49
komt 5 4 3
25 | 00 | 9
1 | 1 |

10. Trekt de Wortel √ ȝ uyt 106276, daar zal uyt komen 326.

Digitized by Google

1 | 22 |
10 | 62 | 36

komt 3 2 6

9 | 66 | 4

11. Trekt de Wortel √ z uyt 15129, komt 123.

| 1 |
1 | 51 | 29

komt 1 2 3

1 | 22 | 4

12. Trekt de √ z uyt 13689, zal komen 117.

| 15 |
1 | 36 | 89

komt 1 1 7

1 | 22 | 2

13. Trekt de √ z uyt 104976, zal komen 324.

1 | 25 |
10 | 49 | 76

komt 3 2 4

9 | 66 | 4

14. Trekt de √ z uyt 99856, zal komen 316.

| 30 |
9 | 98 | 56

komt 3 1 6

9 | 66 | 2

15. Trekt de √ z uyt 26646244, komt 5162.

| 2 |
| 63 | 66 |
26 | 64 | 62 | 44

komt 5 1 6 2

25 | 66 | 23 | 2
1 | 11 | 2 |

Item, om te proeven of te weten, of men de Radix wel ge extraheert of gevonden is, zo multipliceert de Radix, of het facit in zig zelver, en zo daar yets overschiet, trekt dat in en komt het zo als het te voren was, zo is 't regt gewerkt.

16. Trekt de √ z uyt 13860? komt 117, schiet over 171.

| 1 |
| 17 | 71 overschot.
1 | 38 | 60

komt 1 1 7

1 | 22 | 2

Proeve.

117 - 171
117

819
117
117
171

komt 13860 als boven.

17. Trekt de √ z uyt 1260378? zal komen 1122, schiet over 1394.

| 1 | 1 3 | |
| 7 | 5 | 58 | 04 overschot.
| 7 | 70 | 03 | 18

komt 1 1 2 2

1 | 22 | 22 | 4
| | 2 |

18. Trekt √ ỽ uyt 26646244? zal komen voor den Radix 5162.

1 2
7 | 63 | 66
26 | 64 | 62 | 44

komt 5 1 6 2

25 | 00 | 23 | 2
1 | 11 | 0 |

19. Trekt de √ ỽ uyt 56926619649? zal komen 238593.

1
2 | 44 | 43
7 | 40 | 82 | 36 | 15
5 | 69 | 26 | 61 | 96 | 49

komt 2 3 8 5 9 3

4 | 44 | 67 | 67 | 61 | 2
| 44 | 77 | 7 |

Andere Exempelen tot meerder Oeffeninge.

20. Item, een Schipper stuirt zyn Koksjonge van Boort, naar een zekere Stad met 3 gulden, 4 stuivers, om daar voor te kopen zo veel ℔ Vlees als yder ℔ penningen zal kosten: Vrage, hoe veel ℔ hy kogt, en hoe duur yder ℔?

guld. stuiv.
3 - 4
20

64
16

1024

1
10 | 24

3 2 ℔.

32 } 2 stuiv.
16

21. Wat getal is 't dat men in zyn zelven multipliceert, dat 'er uytkomen zal 583696? Antw. 764.

5 | 63
58 | 36 | 96

komt 7 6 4

49 | 48 | 2
1 | 1 |

22. Daar is een Kapitein die heeft 11250 Mannen te voet, die wil hy in slag-order stellen, datze 2 maal zo lang staan als breed: Vrage, hoe veel Man hy in yder gelidt zal stellen? Antw. 75 Man

11250 Man.
2

1
56 | 25

komt 7 5 Man in yder gelidt

49 | 4
1 |

23. Myn Heer en Meester Hus, heeft in de Stad van Haarlem zekere Huisen, die hem Jaarlyks van huir opbrengen 3888 guld. en alzo yder Huis hem van huir opbrengen driemaal zo veel guldens als hy Huisen heeft: Is de vrage, hoe veel Huisen hy dan heeft? Antw. 36 Huisen.

3888 guldens.
3

3
12 | 96

komt 3 6 Huisen.

9 | 6

24. Een vlakke plaat Yser, 3 voet lang, en breed 3 voet, weegt 80 ℔ swaar, hoe swaar zal een andere plaat wegen, die lang is 6 voet, en breed 6 voet?

3 6
3 6
— — ℔
8 - 80 - 36
4 —
— 4

komt 320 ℔.

Ofte Aldus.

lang 2 - 80 ℔.
breed 3 - 8 2 lang
℔ * - 8 2 breed.

komt 320 ℔.

25. Als men met 20 voet Touw kan 800 spietsen in 't ronde bebinden, met hoe veel voeten zoude men dan 1250 spietsen mogen binden?

20 voet.
20

800 - 400 - 1250

2 625 √ 3

komt 25 voet Touw.

Ofte Aldus.

20 - 800 2
20 - 0
√ 3 625 1250 - *

komt 25 voeten Touw.

26. Drie Impost-meesters tot Haarlem, als den Heer Wiggert Hus, den Heer Pieter Hus, en den Heer Jan Laurier, hebben myn eens verhaalt dat ze elk op haar pagt vry wat gewonnen hadden, maar 't was myn vergeten hoe veel, maar wist dat als men de winst van Wiggert Hus, mult. met de winst van zyn Zoon Pyter Hus, dat 'er quam 258000 gl., als men Pieter Hus zyn winst multipliceert met Lauriers winst, komen 223600, en als men Jan Lauriers winst multipliceerden met Wiggert Hus, zyn winst komt 312000: Vrage, na yders bezonder?

223600-258000-312000 } 36 | 00 | 00 √ 3

6 0 0

312000-223600-258000 } 18 | 49 | 00 √ 3

4 3 0

258000-312000-223600 } 27 | 04 | 00 √ 3

5 2 0

komt { 600 gl. Wiggert Hus.
430 gl. Pyter Hus.
520 gl. Jan Laurier.

27. Wat is het middel getal tusschen 583⅓ en 500?

583⅓
500

291500
100

4
29 | 16 | 00

komt 5 4 0

28. Item, het middel-getal tusschen twee Quadraat-getallen, als 16 en 25, wat getal is dat?

$$\frac{\sqrt{ȝ}\ 16}{4} \qquad \frac{\sqrt{ȝ}\ 25}{5}$$

16	25	5
		4
Ofte		komt 20

16
25
—
√ȝ 400

4 | 00
—
2 0 Facit.

Radix-quadraat uyt gebroken getallen.

1. Trekt de √ȝ uyt $\frac{16}{25}$? komt $\frac{4}{5}$.

Trekt eerst √ȝ uit 16, de teller is 4, en dan uyt de Noemer 25 is 5, zet die onder een, in een Brook, komt als boven. Aldus.

$$\frac{\sqrt{ȝ}\ 16}{\sqrt{ȝ}\ 25} \quad \text{komt} \quad \frac{4}{5}$$

2. Trekt de √ȝ uyt $\frac{1}{4}$, komt $\frac{1}{2}$.

$$\frac{\sqrt{ȝ}\ 1}{\sqrt{ȝ}\ 4} \quad \text{komt} \quad \frac{1}{2}$$

3. Trekt de √ȝ uyt $\frac{4}{9}$? komt $\frac{2}{3}$.

$$\frac{\sqrt{ȝ}\ 4}{\sqrt{ȝ}\ 9} \quad \text{komt} \quad \frac{2}{3}$$

4. Trekt de √ȝ uyt $\frac{9}{25}$, komt $\frac{3}{5}$.

$$\frac{\sqrt{ȝ}\ 9}{\sqrt{ȝ}\ 25} \quad \text{komt} \quad \frac{3}{5}$$

5. Trekt de √ȝ uyt $2\frac{1}{4}$? komt $1\frac{1}{2}$.

$2\frac{1}{4}$
—
√ȝ 9 - 3 (1
—
√ȝ 4 - 2 } komt $1\frac{1}{2}$

6. Trekt de √ȝ uyt $6\frac{1}{4}$? komt $\frac{5}{2}$, of $2\frac{1}{2}$.

$6\frac{1}{4}$
—
25 - 5 (1
—
4 - 2 } komt $2\frac{1}{2}$

7. Trekt de √ȝ uyt $5\frac{4}{9}$? komt $\frac{7}{3}$, of $2\frac{1}{3}$.

$5\frac{4}{9}$
—
49 - 7 (1
—
9 - 3 } komt $2\frac{1}{3}$

8. Trekt de √ȝ uyt 17? komt na by $4\frac{123}{1000}$.

Zet by 17, zo veel paar nullen als gy wilt, hoe meer, hoe naarder de waarheit, maar de regte waarheit zult gy noyt vinden, om dat 17 Irrationaal is.

	2	(8		
1	18	88	(71	nu is 't overschot ongeteld.
17	00	00	00	
4	1	2	3	komt $4\frac{123}{1000}$ voor facit, snyd de 3 agterste letters af tot uw boven-brook, en het 1000 tot uw onder-brook
16	88	22	4	
		8		

Van

Van den Kubicq-wortel te trekken.

EEn Kubicq getal, dat 's een getal dat in zig zelfs gemultipliceert wort, 't product nog eens met dat zelfde getal gemultipliceert, als by voorbeeld, 4 maal 4 is 16, en 16 maal 4 is 64 Kubicq getal, om dan te trekken of zoeken uyt √CC 128 2904, zo stelt dat getal als de extractie der quadraat getallen in ordre, en vermits de eenige Kubo 3 letteren vereischt, zo trekt tusschen 3 en 3 letteren een trekje van de rechterhand, beginnende: Aldus, 12|812|,04, en zoekt den Kubo uyt het eerste lid: te weten, uyt 12 dat is 2, die stelt agter af, en zegt 2 maal 2 is 4, en 4 maal 2 is 8 Kubo, die trekt van 't eerste lid 12, rest 4, die zet boven de 2, vorders quadrateert de agter af staande 2, komt 4, en stelt beide ter zyden naast den anderen, die multipliceerende met de Genituren, dat is 3-3, komt 6 en 12, de 12 is als divisoor, even of men wilde divideren, en zeggen: Hoe veel maal 1 in 4? 3 maal; die stelt mede agter af, en multipliceert 12 daar mede, en zyn quadraat met de 6, zyn Kubo zet verder alleen, hunne producten stelt onder den andere als averegtse multiplicatien, die addeert, en 't product subtraheert van den noemer des tweden lids, te weten, van 4812, wat rest stelt boven. Wyders om de derde Letter te zoeken, quadrateert de agter-af staande 23, komt 529, die multipliceert met de genituren als voren, komt 69, en 1587, welke 1587 dient wederom als divisoor, des resteerende getals, komt 4, die zet mede agter af, en multipliceert 1587 daar mede, met zynen quadraat multipliceert 69, en zynen kubo zet verder, de producten zet als voren, komt 645904, die trekt van 't resterende getal, blieft o over; volgt het Werk zelver.

1. Exempel.

```
 4 | 648 |
12 | 812 | 904

 2    3    4

 8 | 258 | 0
 1 |  1  |

eerste  2 - 4
        3 - 3   genet.
        6 - 12
  27 -  9 - 3   2de let.
  27 - 54 - 36
            54
            27
          4101

      23 - 529
       3 -   3   genetuur
      69 - 1587
64 -  16 -   4   derde letter
                 in 't facit.
     414 - 6348
      69   1104
             64
    1104 645904
```

2. Exempel.

Trekt de √CC uyt 5832? zal komen 18.

```
4 |
5 | 832

1   8

1 | 8

          1 - 1
          3 - 3
          3 - 3
512 -  64 - 8    twede
                 letter.
5 2 - 192 - 24
            192
            512
           4832
```

3. Trekt de √CC uyt 45499293? is 357.

```
 2
18 | 624 |
45 | 499 | 293

komt  3   5   7

CC 27 |
```

de

de eerste ∝
letter 3 - 9 - 27
3 - 3 genetuur.

9 - 27
125 - 25 - 5 de twede let in 't facit.

125 - 225 - 135
225
125

35 - 1225
genet. 3 — 3

105 - 3675
343 — 49 — 7 de derde letter in 't facit

343 - 5145 25725
5145
343

78124793

4. Extraheert de √∝ uyt 1728? is 12.

1 | 728

komt 1 2

∝ 1 !

de eerste x z ∝
letter 1 - 1 - 1
3 - 3 genituur.

3 - 3
8 - 4 - 2 de 2de letter in quotient.

8 - 12 - 6
12
8

728

5. Extraheert de √∝ uyt 65939264? zal komen 404.

1
65 | 939 | 264

komt 4 0 4

∝ 64 !

de eerste ∝
letter 4 — 16 - 64
3 — 3 genetuur.

120 - 4800
64 — 16 — 4 de twede letter.

64 - 1920 - 19200
1920
64

1958464

6. Trekt de Radix-kubo, uyt (78457034214) zal komen 4279? en schiet over 109224575.

(109 | | |
4 | 802 | 224 |
14 | 389 | 881 | 575)
78 | 457 | 034 | 214

komt 4 2 7 9

∝ 64 !

de eerste x z ∝
letter 4 - 16 - 64
3 - 3 genetuur.

12 - 48
8 - 4 - 2 de 2de letter in 't facit.

8 - 48 - 96
48
8

74088

42 - 1764
3 — 3 genetuur.

126 - 5292
343 — 49 — 7 de 3de letter.

343 - 6174 - 37044
| — 6174
| — 343

78953383

427 - 182329
3 ——— 3 genetuur.

1281 - 546987
729 —— 81 ——— 9 de 4de letter.

729 - 103761 - 4921883
103761
729

4922178039

7. Trekt de √∝ uyt 27/64? is 3/4.

√∝ 27/64 — 3 - 9 - 27 / 4 - 16 - 64 komt 3/4

Nota: Als de getallen irradicaal zyn, zo ſtelt 000 agter de tel'er, en agter de noemer voor yder lid, hoe meer nullen hoe nan de waarheit.

Eenige Exempelen tot nader oeffening over de √∝ Wortel.

8 Daar is een Steen koper, die heeft een zekere hoop Steenen, ſtaande even-veel in de lengte en brete, als ook in de hoogte, als de gehele hoop in heeft 32768000 Stenen: Vrage, hoe veel Stenen in de lengte en brete, als ook in de hoogte ſtaan?

5
32 | 768 | 000

komt 3 2 0

x³ 27 |
de eerſte
letter 3 - 9 - 27 x³
3 - 3 genetuur.

9 - 27
8 - 4 - 2 de 2de letter.

8 - 36 - 54
36
8

5768

9. Een Yſer-koper heeft 2 klompen Yſer, die even lang, breed, en dik zyn, koſt de duim √∝ 1 ſtuiv. Vrage, Vrage, wat elk ſtuk hem koſt als zy 16 duim lang, breed en dik zyn?

16
16

256
16

Duim. ſtuiv. —— Duim.
√∝ 1 - 1 - 4096 √∝
20———
komt 204 gl. 16 ſtuiv.

Ofte Aldus.

Lang	1 - 1	ſtuiv.
Breed	1 - 16	Lang
Dik	1 - 16	Breed
ſtuiv.	* - 16	Dik.

komt 409|6 ſtuiv.

Antw. 204 gl. 16 ſtuiv.

10. Nu heeft de zelfde Yſer-koper twe ſtukken Yſer, het eene is dik, lang, en breed 6 duim, koſt hem 6 gulden: Vrage, wat het ander ſtuk Yſer zal koſten dat 36 duim dik, lang, en breed is?

6 36
6 36

36 1296
6 36
guld.
x³ 216 - 6 - 46656 x³
36———
36 komt 1296 guld.

Ofte Aldus.

dik	6 - 6	guld.
lang	6 - 36	dik
breed	6 - 36	lang
guld.	* - 36	breed.

komt 1296 guld.

11. Daar

Digitized by Google

11. Daar zyn twee Yfere Klompen, waar van den eenen zyn Diameter doet 5 duim in de lengte, breete en hoogte, weegt 10 ℔. en de Diameter van het andere doet 7 duim in de lengte, als breete, en dikte: De vrage is, hoe zwaar dat het zelve dan weegt?

```
   5            7
   5            7
  ---          ---
  25           49
   5            7
  ---    ℔.    ---
√∝ 125 - 10 - 343 ∝
  ---    --     2
  25     2     ---
              686(11
           25 ---
      komt 27 11/25 ℔.
```

Ofte Aldus.

```
  5 - 10   2
  5 - 7
  5 - 7
  * - 7
25 ------ 686
komt 27 11/25 ℔.
```

12. Een Turf-boer verkoopt 10 Turven in de langte, als breete, en hoogte, voor 30 stuivers, wat zal hy dan ontfangen voor een hoop daar 600 Turven staan in de lengte als breete en hoogte?

```
  10              600
  10              600
 ----           ------
 100            360000
  10               600
 ----   guld.   ------
 1000 -  1½  -  216000000
        ---   2 ---------
         3      108000
                     3
                ------
      komt 324000 guld.
```

Ofte Aldus.

```
 10 - 1½   3
 10 - 600  3
 10 - 600  60
  *  - 600
     ------
komt 324000 guld.
```

Van de Radix Zins de Zins Wortel, of √ȝȝ.

1. Trekt de Wortel √ȝȝ van 81450625? komt 95.

```
       1284 |                 9 — 81 — 729
       8145 | 0625            4 — 6  — 4
      ----- -----          -------------------
komt    9     5             36 - 486 - 2916
      ----- -----        625 - 125 — 25 — 5
       0301 |            -------------------
                          180 - 2430 - 14580
                           72    972   12150
                          36    ----   4500
                         ---- 12150     625
                         4500          -------
                                       81450625
```

2. Extraheert √ȝȝ 1679616? zal komen voor de Radix 36.

36
1679 | 9616

komt 3 6

ȝȝ 81 |

ȝȝ
3 — 9 - 27 - 81
4 — 6 - 4

12 — 54 - 108
1296 - 216 — 36 — 6

1296 - 2592 - 1944 - 648
1944
2592
1296

158616

3. Extraheert of trekt √ȝȝ uyt 169879162896? zal komen 642.

81
497
1698 | 16799 | 2896
7916 | 2896

komt 6 4 2

ȝȝ 1296 |

de eerste letter 6 — 36 - 216 - 1296 ȝȝ
4 — 6 — 4 genetuur

24 - 216 - 864
256 — 64 — 16 — 4 de twede letter.

256 - 1536 - 3456 - 3456
3456
1536
256

381216

64 - 4096 - 262144
genetuur 4 — 6 — 4

256 - 24576 - 1048576
16 — 8 — 4 — 2 de derde letter in 't facit.

16 - 2048 - 98304 - 2097152
98304
2048
16

2198962896

4. Trekt de Wortel √ȝȝ van 442319617708816? zal komen 4586.

Digitized by Google

```
                     2
                    40   52
              1     00   38  37
     1        8     87   86  91   07
4 | 42 |     31 |   00 | 17 | 70 | 88 | 16
---------------------------------------------
komt 2   1    0     3    1    3    9    6
```

```
       5
    5 |72 |40 |
   21 |03 |13 |96
   --------------
komt 4  5   8  6
```

Merkt: Trekt eerſt de Radix quadraat komt 21031396, trekt daar weder de Radix quadraat uyt, komt 4586, het welk de Wortel ✓ ʒ ʒ of Zins de Zins is.

5. Trekt ✓ ʒ ʒ uyt 11019960576? zal uyt komen 324.

```
      5
     29 | 3420 |
    110 | 1000 | 9576
    ------------------
komt 3      2      4
    ------------------
     81 |
```

```
de eerſte   x       ʒ       ¢      ʒʒ
letter      3   —   9   -   27  -  81
                4   —   6   —   4 genetuur
            ------------------------------
               12   -   54  -  108
        16  -   8   —   4   —   2 de 2de let.
        ----------------------------------
        16  -  96   -  216  -  216
        |      |        |-----216
        |      |-------------96
        |--------------------16
                        -----------
                          235536
```

```
            32   -   1024   -   32768
genetuur     4   ——    6    ——     4
            ---------------------------
           128   -   6144   -  131072
    256 —   64   —     16   ——     4   de derdę letter.
    ----------------------------------
    256 -  8192  -  98304   -  524288
     |      |         |——  98304
     |      |——————————————  8192
     |——————————————————————— -256
                         ------------
                         534200576
```

6. Trekt √ ʒ ʒ van 269042006250000? men zal krygen 4050.

```
     13
    269 | 0420 | 0625 | 0000        x    ʒ    ¢    ʒʒ
    -------------------------        4 - 16 - 64 - 256
komt 4      0      5      0
    -------------------------
ʒʒ  256 |
```

Van de Radix Zins de Zins Wortel.

40 — 1600 - 64000
4 —— 6 — 4 genetuur.

160 — 9600 - 256000
625 — 125 —— 25 — 5 de derde letter in 't facit.

625 - 20000 - 240000 - 1280000
|—— 240000
|———— 20000
|———— 625

1304705625 (doorgestreept)

Nota: Alzo den Autheur niet verder en gaat in de uyttrekkinge der Wortelen, als tot √ ʒʒ, zo zal ik even wel nog eenige voorbeelden hier by voegen.

Van de Radix Surſolydum.

1. Trekt de Radix Surſolydum uyt 8153726976? komt 96.

de eerſte × √ʒ √ꝏ √ʒʒ √ß
letter 9 — 81 — 729 — 6561 - 59049
genetuur 5 — 10 —— 10 —— 5

45 — 810 — 7290 - 32805
7776 - 1296 — 216 —— 36 —— 6 de twede letter.

7776 - 58320 - 174960 - 262440 - 196830
|—— 262440
|———— 174960
|———— 58320
|———— 7776

2248826976 (doorgestreept)

√ß 22488 / 81532 | 76976 (doorgestreept)

komt 9 6

√ß 59049 |

2. Trekt de Radix Surſolydum uyt 777600000? komt 60.

x · 𝔷 · ∝ · 𝔷𝔷 · ß
6 - 36 - 216 - 1296 - 7776

~~7776~~ | ~~00000~~

komt 6 0

ß ~~7776~~ |

3. Trekt de Radix Surſolydum uyt 380204032? komt 52.

x · 𝔷 · ∝ · 𝔷𝔷 · ß
5 — 25 — 125 — 625 — 3125
5 — 10 — 10 — 5 genetuur.

~~677~~
~~3802~~ | ~~04032~~

komt 5 2

~~3125~~ |

25 — 250 — 1250 — 3125
32 — 16 — 8 — 4 — 2 de 2de letter in 't quotient.

32 - 400 - 2000 - 5000 - 6250
— 5000
— 2000
— 400
— 32

~~380204032~~

Van De Radix Zins de Cubo.

1. Trekt de Radix Zins de Cubo uyt 464404086784? komt 88.

x · 𝔷 · ∝ · 𝔷𝔷 · ß · 𝔷∝
de eerſte letter in 't quotient 8 — 64 — 512 — 4096 — 32768 — ~~262144~~
6 — 15 — 20 — 15 — 6 genetuur.

48 — 960 — 10240 — 61440 — 196608
262144 — 32768 — 4096 — 512 — 64 — 8 de 2de letter in 't quotient.

262144 - 1572864 - 3932160 - 5242880 - 3932160 - 1572864
— 3932160
— 5242880
— 3932160
— 1572864
— 262144

~~202260086784~~

~~202260~~
~~464404~~ | ~~086784~~

komt 8 8

𝔷∝ ~~262144~~ |

2. Hoe

2. Hoe veel is de Radix Zins de Cubo uyt 244140625? komt 25.

	x		ʒ		∝		ʒʒ		ß		ʒ∝
	2	—	4	—	8	—	16	-	32	-	64
	6	—	15	—	20	—	15	—	6		
	12	—	60	—	160	—	240	-	192		
15625 -	3125	—	625	—	125	—	25	—	5		

15625 - 37500 - 37500 - 20000 - 6000 - 960

960
6000
20000
37500
37500
15625
180140625

180 |
244 | 140625

komt 2 5

ʒ∝ 64 |

Van de Radix B Surſolydum, ofte √ Bß

1. Trekt de √ Bß uyt 3521614606208, komt 62.

	x		ʒ		∝		ʒʒ		ß		ʒ∝		Bß
	6	—	36	—	216	—	1296	—	7776	-	46656	-	279936
	7	—	21	—	35	—	35	—	21	—	7		
	42	—	756	—	7560	-	45360	-	163296	-	326592		
128 —	64	—	32	—	16	—	8	—	4	—	2		

128 - 2688 - 24192 - 120960 - 362880 - 653184 - 653184

653184
362880
120960
24192
2688
128
722254606208

72225 |
352161 | 4606208

komt 6 2

Bß 279936 |

2. Trekt de Radix B Surſolydum uyt 6103515625? komt 25.

x — z — ∝ — zz — ß — z∝ — Bß.

2 — 4 — 8 — 16 — 32 — 64 - 128

7 — 21 — 35 — 35 — 21 — 7

14 — 84 — 280 — 560 — 672 — 448

78125 - 15625 - 3125 — 625 — 125 — 25 — 5

78125 - 218750 - 262500 - 175000 - 70000 - 16800 - 2240

482 |
610 | 3515625

komt 2 5

B ß 128 |

2240
16800
70000
175000
262500
218750
78125

4823515625

Van de Zins Zins de Zins, is √ zzz, of √ x^8.

1. Trekt de Radix √ zzz uyt 11688200277601? komt 43.

x — z — ∝ — zz — ß — z∝ — Bß — zzz

4 — 16 — 64 - 256 - 1024 - 4096 - 16384 - 65536

8 — 28 — 56 — 70 — 56 — 28 — 8

32 - 448 - 3584 - 17920 - 57344 - 114688 - 131072

6561 - 2187 - 729 - 243 — 81 — 27 — 9 — 3

6561-69984-326592-870912-1451520-1548288-1032192-393216

51346 |
116882 | 00277601

komt 4 3

zzz 65536 |

393216
1032192
1548288
1451520
870912
326592
69984
6561

5134600277601

De

De Radix Cubus de Cubo is √ ꝏꝏ of √ x^9.

1. Trekt de Radix ꝏꝏ uyt 35184372088832? komt 32.

x	ʒ	ꝏ	ʒʒ	ß	ʒꝏ	Bß	ʒʒʒ	ꝏꝏ
3	9	27	81	243	729	2187	6561	19683
9	36	84	126	126	84	36	9	
27	324	2268	10206	30618	61236	78732	59049	

512 - 256 — 128 — 64 — 32 — 16 — 8 — 4 — 2

512 - 6912 - 41472 - 145152 - 326592 - 489888 - 489888 - 314928 - 118098

18 01
35184 | 372088832

komt 3 2

ꝏꝏ 19683 f

118098
314928
489888
489888
326592
145152
41472
6912
512

188013772088832

Van De Radix Zins Zorsolydum, of √ x^{10}

1. Trekt de ʒß uyt 2161148231328424 9? komt 43 Zyn Radix.

x	ʒ	ꝏ	ʒʒ	ß	ʒꝏ	Bß	ʒʒʒ	ꝏꝏ
4	16	64	256	1024	4096	16384	65536	262144
10	45	120	210	252	210	120	45	10
40	720	7680	53760	258048	860160	1966080	2949120	2621440

59049 - 19683 - 6561 — 2187 — 729 - 243 — 81 — 27 — 9 — 3

59049-787320-4723920-16796160-39191040-62705664-69672960-53084160-26542080-7864320

1111280 2
2161148 | 2313284249

komt 4 3

√ß 1048576!

7864320
26542080
53084160
69672960
62705664
39191040
16796160
4723920
787320
59049

11125022313284249

Een

Een Tafel om de eerste Letter in het Quotient te vinden.

*	ʒ	∝	ʒʒ	ß	ʒ∝	Bß	ʒʒʒ
1	1	1	1	1	1	1	1
2	4	8	16	32	64	128	256
3	9	27	81	243	729	2187	6561
4	16	64	256	1024	4096	16384	65536
5	25	125	625	3125	15625	78125	390625
6	36	216	1296	7776	46656	279936	1679616
7	49	343	2401	16807	117649	823543	5764801
8	64	512	4096	32768	262144	2097152	16777216
9	81	729	6561	59049	531441	4782969	43046721

Aanhang of toegift.

1. EEn zeker getal Buyt-haalders verkrygen tot buit een Tonnetje, daar in waren 64800 enkelde stuivers, die zy onder haar verdeelen, bevinden elk zo veel Ryksdaalders tot buit als zy perzonen in getal zyn: De vrage is, hoe veel Perzonen daar geweest zyn, en hoe veel guldens elk tot buit ontfangen heeft?

64800 } 3 |
50 } 12 | 66
stuiv. }

komt 3 6 Buit haalders.

0

300 en 36 Ryksd.

4

komt 90 guld. voor yder.

2. Een Burger tot Swol laat op zyn Solder dragen ettelyke sakken Turf, daar voor betalende met de ongelden 39 Ryksdaalders, 9 stuiv. 9 pen. de Ryder tot 24 stuivers het stuk, bevind dat hem elke sak zo veel penningen kost als hy sakken opgedaan heeft: Vrage, hoe veel de sak kost, en hoe veel sakken hy opgedaan heeft?

Ryders st. pen.
39 - 9 - 9
24

1|51|29

945
16 komt 1 2 3 zakk.

15129

(12 } komt
123 } 7 stuiv. 11 p.
16 } te kosten.

3. Een Kollonel doet in vierkante slag-ordre stellen zyn Regiment Soldaten, bestaande in 1296 Mannen: Vrage, hoe veel'er in yder gelid zullen staan?

3 |
12 | 96

komt 3 6 Man in yder gelid.

0 | 0

4. Een Kapitein marcheert met zyn Kompagnie zynde 128 Man, 8 maal zo lang als breed in 't vierkant: Vrage, hoe veel Mannen in yder gelid gaan?

√ 2

128 } 16
8
is 4 in 't gelid.

16
en
128 } 32 Gelederen.
4

5. Item, een Veld-overste heeft 128 Man, die wil hy in een slag-order stellen dat ze twe maal zo lang staan als breed: Vrage, hoe veel man in elk gelid staan?

√ 2

128 } 64
2
komt 8 in 't gelid.

64

6. Een Veld-overste heeft gestelt een slag-ordening in 't vierkant, van 3 maal langer als breed, waar van de Piekeniers 4 dik worden bekleed van de Musquettiers: De vrage is, zo daar 588 Piekeniers zyn, hoe veel Musquettiers daar van noden waren?

588 } 196
3
komt 1 4 in het gelid in 't vierkant.

14
3 maal langer als breed.

is 42 lang.
add. 8 by voor twe zyden.

komt 50 lang.
8 dik bekleed.

400 14 breed.
112 8 de twe zyden.

komt 512 Man. 112

7. Een Kapitein heeft 1296 Mannen, daar van zyn 720 Piekeniers, en 576 Musquettiers, die wil hy in een vierkant slag-order stellen dat de Musquettiers van de Piekeniers bekleed zyn: De vrage is, hoe dik zy bekleed zyn?

1 |
5 | 76

komt 2 4

4

24 } 6 dik.
divid 4 zyden.

Antw. 6 dik kunnen zy bekleed worden.

8. Een Veld-overste heeft onder hem een zeker getal Piekeniers, en 576 Musquettiers, deze Musquettiers heeft hy in een vierkant slag-order geleid, en bekleedze 6 dik, met zyn Piekeniers: De vrage is, hoe veel Man dat in 't geheel in slag-order gesteld is?

1 |
5 | 76

komt 2 4

4

24 't vierkant
12 by dat is yder zyde 6

36 het halve vierkant.
is 36

komt 1296 Man.

Ofte aldus.

1 |
5 | 76

2 4

6 dik.
4 zyden

24
24

576
144 } Piekeniers.
576 } Musquettiers by.

6
6

36 yder hoek.
4 hoeken.

144

komt 1296 Man te zamen.

9. Een Veld-overste stelt zyn Volk, bestaande in 19344 Mannen; in diervoegen, dat 'er 32 geleders meer beslagen zyn, als 'er Mannen breed staan: Vrage, hoe veel Man in 't gelid staan zal?

d' An-

d' Autheurs Werk.

```
 1         man       1|96|00     140
22 { 16   19344      ———————    af 16
22 { 16  add. 256     1 4 0     ——
  ——      ———        ———————    124
□ 256  √ 19600       -8 2|      man
```

Alzo dit Werk Algebra is, zullen wy het door Algebra voorstellen.

```
gelederen.  1 x + 32
man br. sta. 1 x
      ———————
   1 z + 32 x ═══ 19344 - 1 x
   ½———              256
      16            ————
      16        √ z 19600
     ————
      96
      16          1|96|00
    □ 256         is 1 4 0     124
 140              —————         32
÷ 16 is ½ x getal.  8 22| 0    ———
 ———                           156
124 Man dan zyn              geleders.
daar 156 gelederen.
```

10. Een Veld-overste stelt zyn Volk, bestaande in 19344 Man, in order dat 'er 32 Man in yder gelid meer staan als 'er gelederen zyn: Vrage, hoe veel Man dan in yder gelid staan, en hoe veel gelederen daar zyn?

```
man br. 1 x + 32
gelid 1 x
     ————   ————
 1 z + 32 = 19344 - 1 x
   2———      256 add.
    16      ———————
    16     1|96|00 √ z
   ————    ———————
 □ 256 is  1 4 0
           ———————
           1|22|8
 140                 140
by 16                 16 af.
 ———                 ———
komt 156 in 't gelid.   en 124 gelederen
```

11. Item, een Vastbander maakt 2 Wynvaten, de Duigen even lang en breed, het een is van 20 duigen, en houd 200 Potten, van hoe veel duigen zal het ander wezen moete, als 't houden zal 98 Potten?

Den wel ervaren Rekenmeester J. van der Schuuren, stelt deze vrage voor.

```
            20 duigen.
            20
potten     ————     potten
 200   -   400   -   98
           ————       2
            2       ————
                  1|96 √ z
                  ————
         komt 1   4 duigen.
```

12. Een Wynhandelaar wil weten, als een Vat is gemaakt van 14 duigen, en houd 98 Kannen, hoe veel diergelyke duigen tot een ander genomen moet worden, als het juist wezen zal van 200 Kannen?

```
            14
            14
potten     ————     potten.
 98    -   196   -   200
           ————
             2
            200
           ————
      √ z  4|00
           ————
   komt    2  0    duigen.
```

13. Van de 2 voorsz. Vaten, het een van 14 duigen, en houd 98 Kan, het ander van 20 duigen, houd 200 Kannen, wil hy een Vat laten maken, gebruikende alle de duigen van de 2 Vaten daar toe: De vrage is, hoe veel kannen Wyn dan in zulk een groot Vat zal mogen?

20
14
——add.

duig 2 34 - 34 duig.
duig. 14 - 34 17 duig.
kan. * - 98 2 kan.

komt 578 kannen.

14. Een Wynkoper heeft een Vat van 34 duigen, daar in kan 578 Kannen Wyns, hy dunkt dat dit Vat te groot is te handelen, laat daar af maken 2 Vaten, 't een van 20 duigen, en het ander van 14 duigen: Vrage, hoe veel kannen nats elk Vat dan houden zal?

duig. 34 - 578 17 kan.
duig. 2 34 - 20 10 duig.
kan. * - 20 duig.

komt 200 kannen het eene.

duig. 34 - 578 17 kan.
duig. 2 34 - 14 7 duig.
kan. * - 14 duig.

En 98 kannen 't ander.

15. Een Vat van 14 duigen, houd 98 Kan, nu wil men een ander Vat maken, welk houden moet 196 Kannen, en dat van even-veel houts: De vrage is, wat middel men daar toe gebruiken moet? Antw. de duigen half zo lang maken, dan hebt gy 28 duigen.

14 28
14 14
196 - 98 - 392
2 2

komt 196 kan.

16. Een Wynhandelaar heeft drie Vaten van gelyke duigen, het een is van $2\frac{1}{4}$ Emmer nats, 't ander van 4 Emmers nat, het derde is gemaakt van 10 duigen, waar in zo veel nat mag als in de andere te zamen: De vrage is, van hoe veel duigen de eerste twe Vaten gemaakt zyn?

nats. duig.
$2\frac{1}{4}$ 10
4 10

$6\frac{1}{4}$ — 100 < $2\frac{1}{4}$ } 36 ✓ ; 4 } 64 ✓

✓ 36 — 64 ✓

komt 6 en 8 duigen.

17. Item, een Tonne, wiens bodem 2 voet breed over den Diameter is, en 5 voet is de Ton lang, houd 4 Ankers, hoe veel zal een ander Vat houden, daar af den Diameter des Bodems breed is 3 voet, en des Vats langte is 6 voet?

2 3
2 3

4 9
lang 5 6 lang.
Ankers.
20 — 4 — 54
5
5 $10\frac{4}{5}$ Ankers.

18. Item, een Tonne houd $10\frac{4}{5}$ Ankers, den Diameter des Bodems is 3 Voeten, en het Vat is lang 6 voeten, hoe veel voeten zal van een ander Tonne den Diameter des Bodems breed wezen, als 't 4 Ankers houden kan, en 5 voet lang is.

voet. lang 5 - 4 ankers
breed 0 - 3 breed
breed * - 3 breed.
ankers 54 $10\frac{4}{5}$ - 6 v. lang
noem. 0 - 5 noem.

✓ 4

komt 2 Voet de Diameter

19. Item, twee sakken even lang, in de eene kan 9 Schepels Rogge, en in de ander 4 Sche-

4 Schepels, dat men nu van die twee sakken, een sak woude maken, sonder daer af te verminderen: Vrage, hoe veel Schepels Rogge die sak zal groot zyn?

4 schepels.
9 multip.
9 sch.
4 add. 36
4 multip.
13
144
12
13

Komt 25 Schepels.

Anders.
9 4
3 2
2
add.
deze 5 quadraat.
5 een zyde
Komt 25 Schepels

20. Daar zyn twe Vaten Wyn, het een houdt 200 Kan Wyn, en het ander 98 Kan, en wil van al de Duigen van de twe Vaten, een ander Vat laten maken: Vrage, hoe veel Kan Wyn in zulken Vat zal mogen?

200 Kan 2 Vaten 98
add. 98 Kan 200
298 19600
140
2 Va.
280
228
Komt 578

21. Zeker goed Geselschap verteert met vreugde 30 gulden, bevinden dat een yder van haer daar toe moet betalen, zo menigmaal $1\frac{1}{2}$ stuivers als 'er Perzonen zyn: Vrage, hoe veel Personen daar geweest zyn, en wat elk betaald heeft?

gld.
30
20
600
600
$1\frac{1}{2}$ stuyv.
400
Komt 3 0 stuyv. yder.

stuyv. persoon stuyv,
$1\frac{1}{2}$ 1 30
3 10
2

Antw. 20 persone.

22. Den omtrek van Mastenbroek houde ik te wezen 5 uuren gaans, en den omgang der Stad Zwol agt ik $\frac{1}{4}$ uurs gaans te wezen: De vrage is, hoe menigmaal den Zwolzen omgang in den Mastenbrokze omtrek begrepen zouden mogen worden?

om mastbr. * 1 sw. omtrekt.
lang $\frac{1}{4}$ 5 lang
breed $\frac{1}{4}$ 5 breed.
16 noem.
400
Antw. $44\frac{4}{9}$ maal.

23. Een Wijnkoper heeft 2 Vaten, elk mag een zeker getal mengelen Wijn, het eene Vat is 102 mengelen groter als het ander, als men de mengelen van beide de Vaten met malkander multipliceert, komt uyt 19600; Vrage, hoe groot yder Vat dan is?

Vat 1 x + 102
Vat 1 x + . . .
1 z + 102 . 19600 . 1 x
$\frac{1}{2}$ 2601
51
51 22201
2601 149
149 149
51 by 51 af

Antw. 200 kan en 98 kan

Item.

24. Item, 500 guldens worden op Intrest geven, voor 2 jaren, om ten eynde des tyds wederom te ontfangen $583\frac{1}{5}$ gulden, alzo men reken: Intrest op Intrest: Zo is de vrage, hoe veel de Intrest ten 100 het eerste jaar gestelt is geweest?

$583\frac{1}{5}$ | 4 / 29 \| 18 \| 00
500

291500 | 5 4 0 | 540
100 | | 500 af

√ 291600 | 25 / 1 \| 0 \| | 500 - 40 - 100
5
8 ten 100

Anders.

Neemt x voor de Intrest, en werkt door de Cos. Aldus:

Cap. Cap. Intrest
100 — 100 -- + x — 500 Cap.
500 500

50000 + 500 x
100 — 100 -- + x — 500 + 5 x
500 + 5 x

50000 + 500 x
500 x + xx

50000 + 1000 x + $\frac{5}{100}xx$ = $583\frac{1}{5}$.

gl. gl.
500 -- + 10 x - + $\frac{5}{100}xx$ = $583\frac{1}{5}$ — x
500 500

10 x - + $\frac{5}{100}xx$ = $83\frac{1}{5}$

$\frac{5}{100}xx$ -- 10 x = $83\frac{1}{5}$
100 100

5 xx -- + 1000 x = 8300
20

5
xx -- + 200 x = 1660 — x
5
$\frac{1}{2}$ 100 √ 1664
10000

10000
$\frac{1}{2}$ 100 | 1\|16\|64
100

10000 | 1 0 8
÷ 1 0 0

Facit 8 ten 100.

25. Een heeft 2 stukken Yzer, 't eene is lang, breed en dik $2\frac{1}{2}$ duim, weegt 4 ℔ zwaar, 't ander is 5 duim dik, en breed, ook lang: De vrage is, hoe zwaar dat het is?

lang 5 $2\frac{1}{2}$ —— 4 ℔
breed 5 $2\frac{1}{2}$ —— 5 lang
hoog 5 $2\frac{1}{2}$ —— 5 breed
℔ * —— 5 hoog
. —— 8 noem.

Antw. 32 ℔.

26. Item, twee 4 kante klompen Yzer, 't eene is lang, breed of ook dik $2\frac{1}{2}$ duim, en weegt 4 ℔ zwaar, 't ander weegt 32 ℔ Yzer zwaar: De vrage is, hoe veel duim het dan breed, lang, hoog is

lang 5 $2\frac{1}{2}$ —— 4 ℔
breed 5 $2\frac{1}{2}$ —— : lang
hoog 5 $2\frac{1}{2}$ —— : breed
℔ 4 32 —— * hoog
. —— 5

125 √ ∞

Antw. 5 duim lang breed en hoog.

27. Als men met 8 vaam lint kan binden 16 Pieken, hoe veel Pieken zal men dan mogen binden met een koorde lang 12 vaam?

8 12
8 12

64 — 16 — 144
4
4 Komt 36 piek.

28. Uit

Digitized by Google

28. Uit 2 Steden, die van den anderen leggen 39 mylen, gaat een Voetganger uit de een, en gaat 5 mylen dès daags, uyt de andere ryd een Paart-ryder den Voetganger te te gemoet, ryd alle dagen 8 mylen: Vrage, op wat dag zy malkander ontmoeten?

5
8
—— dag
13 – 1 – 39
3 ——

Antw. 3 dagen.

En hoe veel mylen hebben zy yder gereisd?

8
5
——
13: - 39
—— ——
1 - 3 < 8 } 24 te paard
5 } 15 te voet

29. Item, zo men wilde een Muur optrekken 50 voeten lang, 20 hoog, 2 dik, en dat van Mopsteen, zynde 1 voet lang, ½ breed ¼ hoog: Vrage, hoe veel alzulke Moppen daar toe van noden zouden wezen?

lang	50	——	1	muur
hoog	20	——	1	lang
dik	2	——	½	breed
muur	*	——	¼	dik
	8	——	:	

Antw. 16000 steenen.

30. Een Vloer van 50 voet lang, en 20 voeten breed, word beleid met Stenen van ¾ voet lang, en ¾ voet breed: Vrage, hoe veel alzulke Stenen tot den Vloer van noden zijn?

lang	50	——	¾	lang
breed	20	——	¾	breed
vloer	1	——	*	vloer
	16	——	:	
	16000	—— ——	9	

Antw. 1777 7/9 steenen.

31. Een Dak lang 50 voeten, word belegt met pannen, van 5 pannen in de 4 voed lengte, en leggen 18 zulke pannen in de hoogte: Vrage, hoe veel pannen aan beide zyden van 't Huis van doen zyn?

4 - 5 - 50
50
——
250
4 ——
Komt 62½ pan in de lengte
18 pan hoog
——
Komt 1125 voor een zyde.
2
—— ——

Antw. 2250 pannen geheel.

32. Item, een Dak lang 50 voet, word belegt met pannen, die breed zijn ¾ voed, en in de hoogte komen 18 pannen: De vrage is, hoe veel op beide zyden van 't Huis van doen zyn?

¾ - 1 - 50
4
——
200
3 ——
66⅔
18
——
Komt 1200 een zyde
2
—— ——

En 2400 de beyde zyden.

33. Een Haas word van een Windhond nagejaagt, den Haas over loopt in een minuit 16 Roeden Lands, den Windhond over loopt in een minuit 20 Roeden: De vrage is, in hoe veel minuiten den Haas gevangen wierd, als hy 160 Roeden voor uit was, en hoe veel roeden Lands den Windhond overlopen heeft?

20
16
—— menuit menuit
4 - 1 - 160 } 40
Roed
1 - 20 - 40
20
——

Antw. 800 Roeden

34. Item, een Haas word van een Hase-wind vervolgt, als den Haas doet 8 sprongen, zo doet den Hond 5 sprongen, den Haas heeft al eer den Hond begint te springen 80 sprongen gedaan, nu 2 Honde-sprongen doen 3 Hase-sprongen: De vrage is, hoe veel sprongen de Hond doet, al eer hy den Haas aanvalt?

2
3
―
6 ―― 8
5 ―― 3
―
1 ―― 24 ―― 80
80
―

Antw. 1920 Sprongen.

35. Twe Soldaten met den anderen spelende, den eenen verspeelt in 4 reizen 120 gulden, elke reis driemaal meer by zettende: De vrage is, om hoe veel hy d' eerste en 't laatste spel gespeelt heeft?

Neemt 1 x voor de eerste.
Ende 3 x voor de twede.
Ende 9 x voor de derde.
Als 27 x voor de vierde.

gl.
40 x ―― 120 ―― 1 x
4
3 gl. de eerste reis.
3
―
9 gl. voor de 2 reis.
3
―
27 gl. voor de 3 maal.
3
―
81 gl. voor de 4 reis.

36. Twe gaan uit een Stad, den een gaat alle dagen 8 mylen, de ander gaat den eersten dag 1 myl, den 2 dag 2 myl, den 3 dag 3 myl, en zo voorts alle dag een myl meer: De vrage is, wanneer zy malkanderen agterhalen?

8 | 15 | 15
8 | 8 | 1
― | ― | ―
16 | 120 mylen | 16
1 | | $7\frac{1}{2}$
― | | ―
15 dagen | | 112
| | 8
| | ―
| | 120 mylen.

Ofte door vals aldus: 12 dagen

dag. myl. voor 1 ♃
1 ―― 8 ―― 12 dagen
8
―
96
78
―
18(6 | $1\frac{1}{2}$ ÷
12

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12
―
78 m.

dag mylen ♃
1 ―― 8 ―― 14
8
―
112
105
―
$\frac{7}{14}$ | $\frac{1}{2}$ ÷

14 da.
1 dag
―
15 dag
7
―
105 myl

dagen
12 ―― ÷ $1\frac{1}{2}$ }
× } 1
14 ―― ÷ $\frac{1}{2}$ }
―
21 ―― 6
6
―
15 dagen is 't datze malkander agterhalen.

37. Een zeide tegens een ander, teldt uw geldt, dat gedaan zynde, zegt hy tot hem uw geldt is 6 gulden, meerder als myn, als ik het myne met het uwe kome te multipliceeren, komt 72 gulden, zegt my hoe veel guldens elk Gesel gehad heeft?

1 ♃

1 ℞ —— + 6 gl. voor de eerste.
1 ℞ . . . . voor de tweede.

1 ʒ —— + 6 ℞ —— 72
½ —— 9
3
3 √ 81
□ 9 9
3 is 't ½ ℞ getal
1 ℞ —— 6 voor 2 Pers.
+ 6
12 voor de 1ste

38 Een Graver neemt aan een Put te graven van 28 voeten diep, maar bedingt 42 gulden, en als hy 't werk niet volbrengen kan zal hy ontvangen voor de eerste voet na rate van zyn bedongen loon; voor de 2de voet twemaal zo veel, voor de derde driemaal zo veel, enz. als voor de eerste, nu 20 voet diep zynde, overloopt hem de Wel, is alzo gedwongen daar uit te scheyden, en 't graven te verlaten: Vrage, hoe veel Arbeidsloon hy ontfangen zal?

1 voet   1 voet
28 Voet   20 voet

29 —— 21 3
2 14 —— 10
* —— 42 21
29 —— —— 630

Antw. 21 $\frac{1}{29}$ gulden.

39 Om een Kerk-Toren, die 36 Vademen hoog is van muur-werk, leyt een Kerkhof aan de zyde, breed 20 vaem, dat men een koorde wilde scheren van den punct des Torens, tot aan den buyten-kant van het Kerkhof, de vrage is hoe lang de koorde moet wezen?

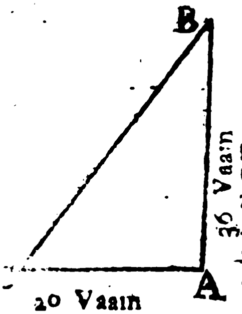

Euklides in zyn 1ste Boek, de 47ste Propositie, zeit, van alle Winkelregt Triangels het Quadraat BC even groot als de Quadraten A B. en AC te zamen, daerom legt A B, en A C haar Quadraten te zamen, en trekt daar uyt √ʒ, komt BC.

AB 36   AC 20
36   20
□ 1296   □ 400 AC
1296 AB
√ʒ 1696(15
4 1
18
Antw. BC 41 $\frac{15}{83}$ vaam.

40. Een Kerk-Tooren zekere Vademen hoog, leyt by een Kerkhof, dat 20 vaam breedt is, van de punkt des Toorens, tot beneden aan de buytenkant des Kerkhofs, is een koorde gespannen van 41 $\frac{15}{83}$ Vademen lang: Vrage, hoe veel Vademen den Tooren uit der Aarden staat?

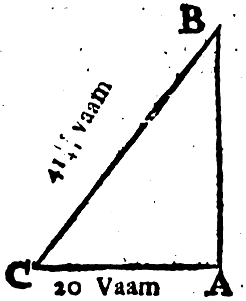

Euklidis zeit in de voorgaande vrage dat het quadraat BC zoo groot is als de 2 quadraten A B en A C te zamen, daerom trekt het Quadraat A C van C B zyn Quadraet, rest A B de Torens Quadraat, trekt daar uit √ʒ, komt de Torenshoogte.

Digitized by Google

BC 41⅛ AC 20
20

CB □ 1696
AC □ of 400 □ 400

Reſt □ 1296 AB

Komt 3 6 AB hoogte.

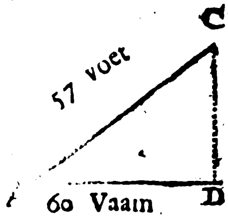

41. Daar is een Toren hoog 60 voeten, en daar by is een Gragt, eenige voeten wyd, nu heeft men geſtelt een Ladder, van de overkant des Gragts tot boven aan den Toren, die lang is 75 voeten: Vrage, hoe veel diſtant daar is tuſſchen de Toren en de voet van de Ladder?

AC 75 AD 60
75 60

AC □ 5625 □ 3600
AD □ 3600

Reſt. □ 2025 DC.

komt 4 5 voet is de diſtantie DC. of tuſſchen de Toren, en de voet van Ladder.

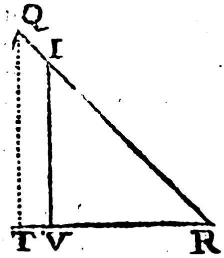

42. Daer is een Toren T, Q hoog 60 voeten, tegens dewelke is geſtelt een Ladder Q, R lang 75 voeten, en de Baſis T, R, of de diſtantie van den Ladder, tot aan den Toren, is 45 voeten: Vrage, hoe hoog zal men moeten den Ladder opklimmen op dat men hebbe gepaſſeert 30 voeten over de gragt?

Nota: Spreekt, 45 voeten brete des Gragts, geeft 75 voeten langte des Ladders: Wat zal myn geven 30 voet breete?

brete 3 45 - 75 25 langte.
langte * - 30 2 brete.

komt 50 voeten I, V.

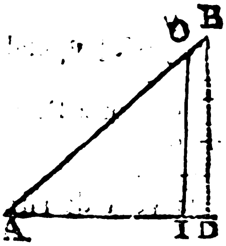

43. Een Toren B, D hoog 60 voeten, tegens de welke is geſtelt een Ladder A, B. lang 75 voeten: De vrage is, als men 50 voet op den Ladder klimt, hoe hoog men dan van de Baſis A, D of van der Aarden verheven zyn?

3 75 - 60 20
* - 50 2

komt 40 hoog O I.

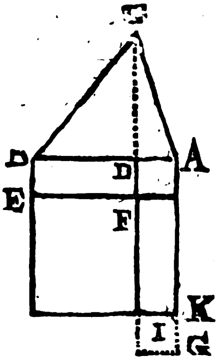

44. Twe Bomen, den eenen lang 80 voeten, den anderen 60 voeten, ſtaan van malkanderen 100 voeten, zyn met de Toppen tegen den anderen gevallen; nu word 'er een Sinklood van beide de Toppen neder gelaten tot op de Aarden: Zegt my, hoe veel voet het lood van de kortſte Boom is, als 't op de Aarde neder komt? Antw. 36 voet.

In deze Triangel ABC, word den hoek A voor geſtelt, het Quadraat van BC is nu minder als de twe Quadraten AC, AB, en als men het Quadraat BC, trekt van de twe Quadraten AC, en AB, zal reſten voor de 2 regt-hoekige Figuren EA, of FG, elk de ½ van de reſt.

Laat BC zyn 80, BA 100, en AC 60, de

de 2 Quadraten A C, en A B doen te zamen 13600, daar af getrokken 't Quadraat B C, 't welk is 6400, zo reſt nog voor de twe regthoekige Figuren E A, en F G te zamen 7200, daar van de helft is 3600, voor E A, of F G; dat gedivideert door de lengte A B 100, komt 36 voor de brete, D A, volgens begeren: aldus.

A B 100   A C 60   C B 80
100   60   80
ad.
10000   3600   6400
10000

A B, en A C 13600
C B 6400 af.

Reſt 7200 voor 2 regte hoeken.
½
3600 dit is voor yder
100 regte hoek.
komt 36 voet voor de brete D A.

Of anders aldus.

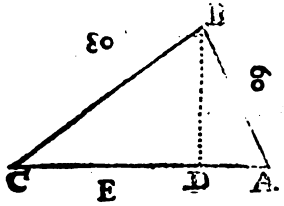

B C 80
A B 60

140 te zamen.

B C 80   80
A B 60   60

A C 100 - 20 - 140
14

A C 100   28 C E.
C E 28 af

Reſt 72 voor A E.

komt 36 voor D A.

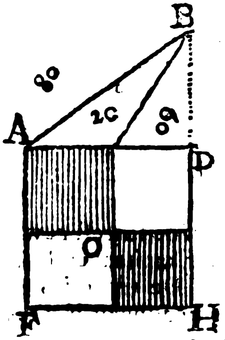

45 Deze voorſz. 2 Bomen, den een lang 80 voet, den anderen 60 voet, ſtaan van malkanderen 20 voet, vallen te ſamen, dat de langſte de korſte in top bevalt, en blyven alzo hangen, nu wil men een Sinklood laten vallen van de toppen der Bomen, zegt myn hoe veel voet hy van de korſte Boom op de Aerde neder ſal komen?

Alhier in de wydt-hoeckige Triangel, is het Quadraat op de zyde A, B, over de wydthoek, groter als de 2 Quadraten op de andere zyde, als A, C, en C, B te ſamen.

A B 80   C B 60   A C 20
80   60   20
6400   3600   400
4000   400
4000 C B en A C
2400
½
1200
20 A C
komt 60 voet.

46. Een ſtelt op Intreſt 1024 gulden, en ontfangt ten einde van twee jaren voor Hooftzom, winninge en winnings winninge wederom 1156 gulden: Vrage, tegen hoe veel ten 100 in 't Jaar de Intreſt gerekent is?

1156
1024
1 | 18 | 37 | 44 √ 2
1 0 8 8
1 | 22 | 01 | 6
2

1058
10.4

1 14 - 64 - 100
16

komt 6¼

47. Item, 500 gulden zyn op Intrest geweest 3 jaren, men ontfangt voor kapitaal en Intrest 665 gulden, 10 stuivers: De vrage is, hoe veel ten 100 't eerste Jaar bedongen is, rekenende Intrest op Intrest?

Multipliceert 665½ gulden, twee mael met 500 gulden, wat komt, trekt daar uit √œ, en van 't komende trekt 500, rest 50, zegt dan 500 geeft 50 Intrest, wat 100? komt als boven, 10 ten 100.

665½
500

332750
500

√œ 166|375|000

5 5 0

125 |
550
500

500 - 50 - 100
5

komt 10 ten 100.

48. Wanneer men 1000 gulden voor 4 Jaren op Intrest uitgeeft, en dat men rekent winst gewin, wederom ontfangt 1464 gulden, 2 stuivers, zegt my nu, hoe veel is den Intrest ten hondert 's Jaars genomen?

Multipliceert uw Kapitaal en winst, eens meer als in de voorgaande, trekt dan de √ʒʒ of 2 mael een √ʒ, en werkt dan als in de bovenste is geleert.

1464,⅒ guld.
1000

√ʒ 1464100
1000

√œ 1464100000
1000

√ʒʒ 1464100000000

1 | 46 | 41 | 00 | 00 | 00 | 00 √ʒ

1 . 2 1 0 0 0 0

1 | 22 | 4

1 | 21 | 00 | 00 √ʒ

komt 1 1 0 0
1100
1000

1000 - 100 - 100

komt 10 ten 100.

Ofte aldus:

1 | 4641 | 0000 | 0000.

1 1 0 0.

1100
1000

1000 - 100 - 100.

komt 10 ten 100.

49. Welk zyn de getallen waar uit getrokken kan worden √ʒ, √œ en √ʒʒ, tot facit geeft 95.

```
          95
          95
        ----
komt    9025   √ȝ
          95
        ----
      857375   √œ
          95
     -------
en  81450625   √ȝȝ
```

50. Op een Kruid-berg, die hoog is 208 Roeden, begeven haar gelyk, twee Kruid-zoekers om wat te halen, A begint onder aen den Berg, en klimt alle dagen voor den middag opwaarts 18 Roeden, en na den middag nederwaarts 5 Roeden, B begint boven aan de Berg, en komt alle dagen voor den middag nederwaerts 15 Roeden, en na den middag klimt hy drie Roeden opwaarts, hoe verre van beneden, en van boven komen zy by malkander, en in hoe veel dagen?

	daags		daags	
A opw.	18	B	15	nederw.
A nederw.	5.	B	3	opw.
komt A	13,	en	12	B.

Die zy in een dag na malkanderen toe gaan

```
A 13
B 12
----    dag
25  -   1   -  208
        25 ----
```

komt $8\frac{8}{25}$ dagen komen zy by malkander.

```
12
13
----
25 - 208 < 12 } 108 4/25   A.
           13 }  99 21/25  B
```

51. Item, in een Hof, welk lang is 75 voeten, kruipt een Wormken, van het voor-einde naar agteren, alle dagen $1\frac{3}{4}$ voet, en des nagts keert het wederom $\frac{5}{8}$ voet, aan het ander einde is een ander Beesje, kruipende naar voren op den zelven tyd $1\frac{5}{8}$ voet 's daags, en des nagts keerende $\frac{7}{8}$ voet wederom, De vrage is, in hoe veel dagen de 2 Diertjens by een komen?

voorwaarts	$1\frac{3}{4}$	agterwaarts	$1\frac{5}{8}$
agterwaarts	$\frac{5}{8}$	voorwaarts	$\frac{7}{8}$
	$1\frac{1}{8}$		$\frac{3}{4}$

A $1\frac{1}{8}$ voet na agteren
B $\frac{3}{4}$ voet na voren

```
----     dag.   voet.
1 7/8  -  1  -  75
----         75 ----
15               5
                 8
```

Antw. in 40 dagen.

52. Vint een getal, 't welk Cubick gemultipliceert is, en van 't product gesubstraheert 817, dat den √œ van de reste zy 16?

Neemt voor 't begeerde getal een x.

```
1 x
1 x
---
1 ȝ
1 x
---
1 œ ÷ 817 = 16
            16
          ----
           256
            16
          ----
          4096
           817
          ----
   √œ 4|9|13
          ----
          |1   7 voor Facit.
```

53. A vraagt aan B hoe veel geld dat hy heeft, B antwoort, ik heb 3 maal zo veel guldens als gy hebt, en waart dat men de somma van onzer beider gulden by malkander ad-

Digitized by Google

addeerde, en dat product in hem zelven multipliceerde, en dat product nog eens in hem zelven, zo zoude daar uit komen 207360000: Vrage, hoe veel gulden heeft dan elk van haar gehadt?

Neemt voor A 1 x, en voor B 3 x, en werkt na de vrage. Ofte aldus.

2|07|36|0000 √ ȥȥ

komt 1 2 0 gld.

die zy te zamen hebben

A 1
B 3

4 — gld. 120

1 — 30 < 1 } Komt 30 gld. A
3 } 90 gld. B

Barent Buning, en Willem Rycke, hadden eens geld te delen, Barent Buning ontfing 5 gulden meer als Willem Rycke, als men beiden haar geldt quateerde, quam daar 937 uit: Vrage, hoe veel heeft elk gedeelt?

Nota: Elks geld bezonder gequadeert, en de 2 quadraten te zamen, is 937.

W. 1 x + 5
B. 1 x + 5

1 ȥ + 5 x = 937 - 1 x

2 — 2 —

$2\frac{1}{2}$ $468\frac{1}{2}$
$2\frac{1}{2}$ $6\frac{1}{4}$ sub.

$462\frac{1}{4}$ $6\frac{1}{4}$ $462\frac{1}{4}$

1849 - 43
√ ȥ 4 - 2 } $21\frac{1}{2}$ / $2\frac{1}{2}$ x by en af.

komt { Willem 24 gulden.
Barent 19 gulden.

komt 5 guld. meer

Proeve.

24	19
24	19
576	361
	576
	937

55 Als iemand gevraagt wierde, hoe men een Ovaal, dat lang is van A, B 6 voet, en breed $4\frac{1}{2}$ voet, van C tot D, hoe groot dat dan een Cirkel sal vallen, als men even groot wil maken als de Ovaal is geweest?

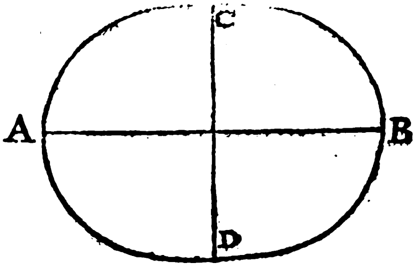

Nota: Zoekt een middel proportionaal linie, tusschen den kortsten en langsten Diameter, als A B, en C D komt den Diameter Cirkel, beschryft hem daar op.

A B 6 voet lang
C D $4\frac{1}{2}$ voet

27 √ ȥ voet

komt 5 voet

56. Een Visscher brengt een Visch te markt, om by 't gewigt te verkopen, dan geen schalen hebbende, verkogt hy de selve aan drie Perzonen, den eersten de $\frac{1}{4}$ uit de $\frac{1}{3}$ van den gantschen Vis, betaalt aan den Visscher zeker zomme stuivers, de tweede neemt de $\frac{1}{2}$ uit $\frac{4}{7}$, uit het $\frac{1}{3}$, geeft hem een ongenoemde menigte van stuivers, den derden neemt de rest, welk is $\frac{7}{24}$, telt aan den verkoper een onbekende hoop stuivers; te Huis komende, be-

Digitized by Google

bevint de laatste als hy te Huys zyn Vis weegt 14 ℔, den Visverkoper trekt uit zyn ontfangen penningen den Radix quadraat, en bevint die te wezen 12 stuivers: Nu is de vrage, hoe veel ℔ elck daar van gekogt heeft, en tot hoe veel hy 't ℔ verkogt heeft?

gedeelte # - 24 geheel
geheel * - 14 2 gedeelte

komt 48 ℔ de Vis.

$\frac{3}{4}$ uit $\frac{1}{2}$ is $\frac{3}{8}$ voor A

$\frac{1}{2}$ uit $\frac{4}{5}$ uit $\frac{5}{6}$ is $\frac{1}{3}$ B

8 — 48 - 3 } 18 ℔ A.
3 — 48 - 1 } 16 ℔ B.
24 — 48 - 7 } 14 ℔ C.

12 stuyv.
12 ℔.
en
48 - 144 - 1 } 3 stuyv. ontvangt de visser voor 't ℔.

57. Een Yzerkoper heeft een stuk Yzer, zynde 7 duim lang, breed en dik, of hoog, weegt zwaar 8 ℔: Vrage, hoe veel zal een ander stuk wegen dat 14 duim lang, breed en hoog is?

	7		14
	7		14
	49		196
	7		14
√ ∝	343 - 8 ℔ - 2744		√ ∝
	8 343		8

komt 64 ℔ zwaar.

Of zegt aldus, gelyk driemaal de dikte van het eerste stuk tot hare zwaarte, alzo driemaal de dikte van het ander stuk tot de Gezogte zwaarte.

lang # - 8 ℔
breed # - 14 2 lang
hoog # - 14 2 breed
℔ * - 14 2 hoog

komt 64 ℔ zwaar.

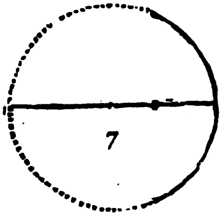

58. Nu heeft den zelfden Koopman twee Yzere Koegels, de een zyn Diameter is 7 duim, weegt 8 ℔, de ander zyn Diameter 14 duim: Vrage, hoe zwaar die dan weegt?

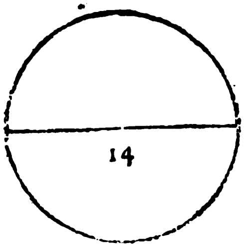

Deze inhoud van een Koegel, wort by veel Autheurs genomen gelyk of het een 4 kante klomp Yzer waar, maar ront, en is immers niet 4 kant, en daarom zullen wy de manier Archimedes volgen, want die zeit dat den circumferentie in proportie staat met den Diameter, als 7 tegen 22, nu is de Diameter van de bovenste Koegel 7, dan is zyn circumferentie of omtrek 22, dit met 7, den Diameter gemultipliceert, komt 154, voor den Inhoud des vlacke Circkels, dit nog eens met $\frac{1}{6}$ des Diameters, 't welk $1\frac{1}{6}$ is, in dezen gemultipliceert, komt $179\frac{2}{3}$ ∝ duim,

Ofte aldus:

- 8 ℔
- 14 2
- 14 2
℔ * - 14 2

komt 64 ℔.

Ofte

Ofte aldus, zo den Autheur zegt.

7 - 22 - 14

22 omtrek. 44 omtrek.
7 Diameter. 14 Diameter.

154 616
$1\frac{1}{6}$ de $\frac{1}{6}$ ₰. $2\frac{1}{3}$ de $\frac{1}{6}$ des Diameters.

$179\frac{2}{3}$ - 0 - $1437\frac{1}{3}$ √ CC'

539 4312
539 — 8
8

komt 64 ₰.

59 Twe van onze Regerende Schepenen: namelyk, van Ecken, en Pieter van Dalen, hadden eens te deelen, zeggende niet hoe veel guldens, maar zy zeiden dat van Eecken, 2 gulden meer ontfing als van Dalen, en zy ontvingen elk zo veel guldens dat als men haar guldens elk bezonder quadrateerde, en de 2 quadraten te zamen leiden, dat die te zamen uyt maken 20404 guld.: Vrage, wat elk gedeelt hadde?

Nota: Neemt 1 x + 2 gulden voor van Eecken, en 1 x voor van Dalen, en werkt na de vrage, komt als boven

1 x + 2 van Eeken.
1 x + 0 van Dalen.

1 ʒ + 4 = 20404 - 1 x
2 — 2 —
1 10202
1 1 ʒ af.

ʒ 1 10201 √ ʒ.

komt 101
1 by en af.

Antw. { van Eeken 102 / van Dalen 100 } guld.

60 Corneïis Born, onze Schout, en Johannis Thienhoven, Secretaris, hebben te delen, een zekere zomma £, de Schout neemt 4 £ meer als de Secretaris, en als men haar £ flaams elk bezonder in zyn zelver multipliceert, en de 2 producten te zamen leggen, maken 656 £ flaams: Vrage, wat elk gedeelt heeft, de Schout 20 £ flaams, en de Secretaris 16 £ flaams.

1 x + 4 Schout.
1 x + 0 Joh. Thienhoven.

1 ʒ + 4 = 656 - 1 x
2 — 2 —
2 328
2 ÷ 4 ʒ

ʒ 4 324 √ ʒ

18
2 by en af.

Antw. de Schout 20 p. flaams.
en Joh. Thienhoven 16 p. flaams.

61. Daar is een Triangel, van waar C B, doet 50, en B A 66, A C 104: Vrage na de lengte B D?

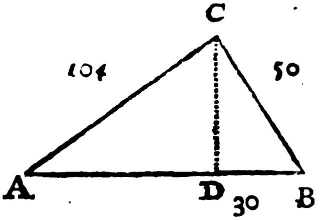

CB 50 BA 66 AC 104
50 66 104

2500 4356 10816
2500 6856

AB, en BC 6856 3960
½ 1980
divid. BA 66 —
komt 30 BD.

62. Daar

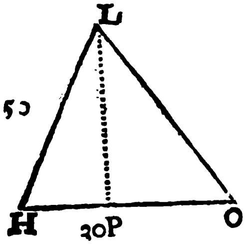

62. Daar in een Triangel HLO, waar van HL 50, HO 66, LO 104, en HP 30 doet: Is de vrage hoe lang de Perpendicul. LP is?

HL 50	HP 30
50	30
2500	900
900	
√ ȝ 1600	

komt 4 0 het Perpend. LP.

63. Als men nu een Cirkel hadde, waar in beschreven waar een Triangel, als boven om dan zyn Diameter des Cirkels te vinden, multipliceert LO met LH, en Divideert dat door 40, den perpendiculaar komt de Diameter

LO 104
LH 50

5200
LP 40

komt 130 de Diameter der Cirkels.

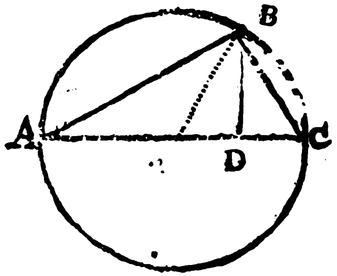

64. Daar is een Triangel, Agus, waar van AB 13 doet, BC 14, en AC 15, in welke een stenge is opgeregt met een Pagegay, in zulker wyzen, dat tot aan de Vogel, uyt elke hoek des Velds ABC 53⅛: De vrage is, hoe hoog de Pagegay boven de Aarde verheven is?

AC 15	AB 13	CB 14
15	13	14
225	169	196
	196	

AB, en CB □ 365
AC □ 225 af

140
½
70
divid. met CB 14
de lengte BD is 5

Zoekt nu de hoogte BD.

AB 13	BD 5
13	5
□ 169	□ 25
BD □ 25 af	
√ ȝ 144	

komt 1 2 BD hoogte.

Zoekt nu de Diameter.

AC 15
AB 13

195
divid. door BD 12 hoogte.
komt 16¼ de Diameter.
½
komt 8⅛ de ½ Diameter.

A B C 53⅛ yder hoek des Velds.
53⅛

yder hoek 2822 $\frac{1}{64}$ □
B D □ 66 $\frac{1}{64}$ af

2756¼

(1
√ ʒ 11025 -- 105
√ ʒ 4 - 2
} 52½ de hoogte van de Papegay.

B D halve Diam.
8⅛
8⅛

66 $\frac{1}{64}$ □ BD.

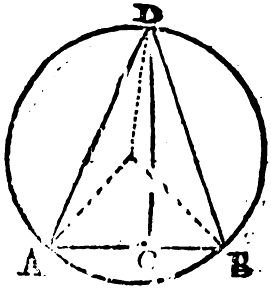

65. Daar zyn drie Schutters, A, B, C, leggende elk even veer van de Papegay, en B leit distant van C 66 voet, B leit van A 50 voet, A van C 104 voeten: De vrage is, wanneer de Papegay boven de Aarde staat 156 voet, hoe veel voeten yder Schutter dan moet schieten, om de voornoemde Papegay te treffen?

AB 50
50

2500

BD 66
66

4356
2500

6856

AD 104
104

10816
6856

3960
½
1980

gedeelt door B D 66
komt voor CD 30 lengte.

Zoeckt nu de hoogte CD.

A B 50
50

2500
900

√ ʒ 1600

komt 40 hoogte CD.

CD 30
30

900

AD 104 Zoeckt nu de Diam.
AB 50

5200
40
komt 130 Diameter.

De hoogte van de Pagegaay 156
156

□ 24336 hoog
□ 4225 halve Diam. by.

28561 √ ʒ

komt 130 Diameter.
½
komt 65 de ½ Diam.
65

□ 4225 halve Diam.

1 1 6
2 8, 5 6 1
komt 1 6 9 voet
1 2 3 2

66. Ik

66. Ik vraagde eens aan Isaäc de Groot, myn Discipel, hoe oud hy was, hy antwoorde 4 jaar ouder als myn Broeder, en als ik myn jaren en myn Broeders jaren elk bezonquadrateerden, en die 2 quadraten te zamen leiden, het product deelde door de jaren, die ik ouder ben als myn Broeder, zal komen 164 jaar; Rekent nu Meester hoe oud ik ben? Antw. 20 jaar.

1 x + 4 jaar 164
1 x + 4

1 ʒ + 4 - 656 - 1 x
2 328
2 4 √ʒ

√ʒ 4 3|24 √ʒ

1 8
add. 2 by.

komt 20 Jaar.

Of yemand vraagde na myn Jaren,
Doen 'k u Soone liet henen varen;
Laat hem 21381376 door xx de xx verkleenen,
't Heeft Radix, agt maal agt, vier eenen:
Kan hy dat doen door Regel regt,
Houd hem voor een goed Rekenknegt,
Klimt hy voort op van trap tot Trap,
Wel haast raakt hy tot Meesterschap.
Godt zy de eere.

x 1 x
1 x mult.

is 1 ʒ
1 x mult.

is 1 ꝏ
1 x mult.

is 1 ʒʒ = 21381376

ofte 1 ʒ = 4624

ofte 1 x = 68 Jaren.

Tot besluit.

Dus verr' heb ik met lust,
Beyvert dit bedryven,
In aangename rust
Hoop ik nu wat te blyven.
D' Algebra te beschryven,
Door anderen is gedaan,
Om zulken te geryven,
Die 't ondersoek bestaan.
Wil nu myn Leerling gaan
Voldoen geleertheyts pligten?
Hy vang den Arbeid aan,
Elks Fakkel zal hem ligten.

Godt is myn heyl.

E Y N D E.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

2

53 4/7

460 5/7

1200 | 1040 | 168 | 5/52

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

53 4/7

46 0 5/7

8400 | 840 | 168 | 3/5 52

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

UNIVERSITY OF MICHIGAN
3 9015 06363 2635
Digitized by Google

Digitized by Google